Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TEXTIL ELET
Borics Pal
1966 JUL 18

Pesten kezdődött 1021 — *Egerben folytatódott*

Egy autókaraván is kevésnek bizonyult volna, ha minden jelentkezőt magukkal visznek Egerbe, a KISTEXT szocialista brigádjai. Így aztán a sorsolásé maradt a döntő szó; ki legyen az a 35 brigádtag, aki a gyár autóbuszával Egerbe utazik Borics Pál érdemes szobrászművész kiállításának megnyitására.

A művész az elmúlt hetekben találkozott a Kispesti Textilgyár szocialista brigádjaival, amikoris kisebb kiállítással örvendeztette meg a vendéglátókat. Hogy az itt szövődött művész—munkás barátság, milyen szilárd kötőanyagot teremtett, a művész és a szocialista brigádok között, arra legyen bizonyság az egri kiállítás iránti érdeklődés...

Vasárnap reggel, késedelem nélkül indult a gyár szép, kék autóbusza. A szakszervezeti bizottság dicséretére legyen mondva; a kultúrbizottság gondoskodott TIT előadóról, aki végigkalauzolta Eger nevezetességein a brigádok tagjait. De erre a kiállítás megnyitása, illetve megtekintése után került sor. Borics Pál szobrászművész úgy kalauzolta kedves barátait a kiállításon, mintha valamennyi személyes jó ismerőse lenne. A brigád tagjai pedig hálásak voltak ezért a gondoskodásért, no és azért, hogy egy-egy szobor születését, mondanivalóját oly részletességgel magyarázta el, hogy a művészetben járatlanok is közelebb kerültek a kőbefaragott gondolatokhoz.

A kellemes vasárnap sokáig emlékezetes marad mindannyiuk számára. A történelmi nevezetességű város és a kiállítás életre szóló élményt adott.

T. M.

A művésznél a brigádtagok

Ki volt az a som… …iről
verset is írtak? A ta… …zon
gondolkodik

(Foto: Neszmélyi)

Két hét alatt „felélték" a három hónapos készletet

Kisebb dossziét is megtöltenének azok a munkalapok, amelyekkel a minap Hoschke Ágoston érkezett a szerkesztőségbe. Azért hozta magával — mint mondotta —, mert nem szeretne pontatlan tájékoztatást adni arról: mi mindent készítettek el a gyár asztalosai a kéthetes üzemállás alatt.

Nem is akad olyan műhelyrész a Goldberger Textilnyomógyárban, ahol a szorgalmas asztalos csoport kezemunkáját valamilyen munka ne dicsérné.

Friss deszka illat,

újonnan mázolt gépvázak, vadonatúj polcok, kocsik, dobogók hívják magukra a figyelmet.

Ilyen szerteágazó munkára ennyi idő alatt még nem volt példa. Úgyszólván az első perctől az utolsóig rajtolt az egész műhely. És hogy sikerrel, azt az elkészített terv, a körültekintő, a gondos, alapos programszervezés tette lehetővé. Feladatuk nagyságát a rendbehozott és felújított kádakhoz, kocsikhoz felhasznált tíz köbméter fa bizonyítja. Máskor ilyen nagy mennyiségű anyagot három hónapra igényelnek.

Legszembetűnőbb „alkotásuk" — természetesen a karbantartóké is — a mosóműhely 32-es dobja. Teljesen új külsőt kapott. Régi, patinás színe megváltozott, s üdezölden díszeleg.

— Ez a javítás állított bennünket a legnehezebb feladat elé — mondja Hoschke Ágoston. — A dob felújításánál vadonatúj tető és oldalfal készítése várt ránk. Mintegy két és fél köbméter deszkát és

26 tábla farostlemezt

használtunk fel a 350 munkaóra alatt. Hogy jobban érzékeltessem e munka nagyságát, talán annyival toldanám meg, hogy 1500 menetes csavarral fogtuk össze a dob oldalát és tetőzetét.

A csavarok egyenkénti kézbevétele is időt jelent hát még megfelelően becsavarni, rögzíteni úgy, hogy a munka során állják a strapát.

— A dob rendbehozásánál legtöbbet Huba Tamás, Paule-

Bori Bálint

metro 9. oldal

2008. július 24. csütörtök

Kiállítás nyílt a Haydn-szoborpályázat munkáiból Fertődön A 2009-e
lyázatra beérkezett pályamunkákból látható kiállítás augusztus 24-ig a
hat a neki leginkább tetsző műre, a voksolás eredményét figyelemb

Kiállítás **Órák minden mennyiségben**

SZŐCS TEKLA

A budapesti 2B Galériában szombatig látható Bori Bálint és Lábas Zoltán 2 és fél-nem gond/ 2 and a half-no problem című kiállítása. A kiállítás főmotívuma az óra, különböző méretekben, a pályaudvari órától a karóráig. METRO

nak benne utalások, a humora pedig kifejezetten megkapó szerintem.

Mindemellett meg vagyok győződve arról, hogy itt volt az ideje egy ilyen mondanivalójú animációs filmnek. A környezetvédelemről szól, de azért egyáltalán nem erőltetetten.

A zenét Thomas Newmannel közösen írták, aki a Wall-E egyéb dalait is szerezte.

– Általában egyedül dolgozom, de Andrew szerette volna, hogy

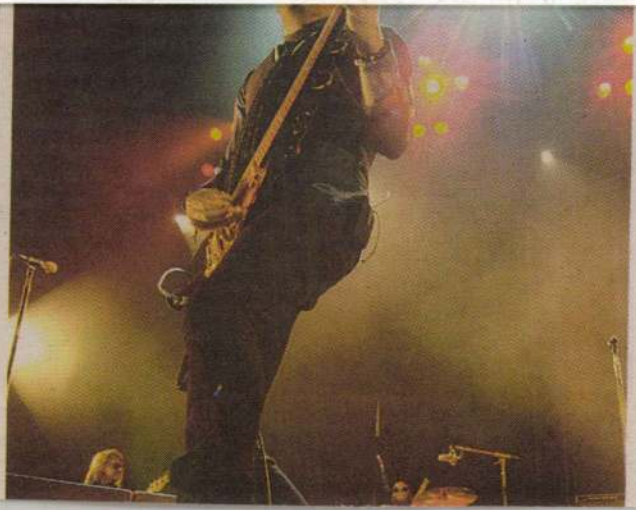

áték
mes
dékért
tro.hu

project room
kis.terem

BORI Bálint

Kabócák • 12 zenélő doboz

Megnyitó: 2001. május 8., kedd, 18 óra
Opening: Tuesday, 8 May 2001, 6 p.m.

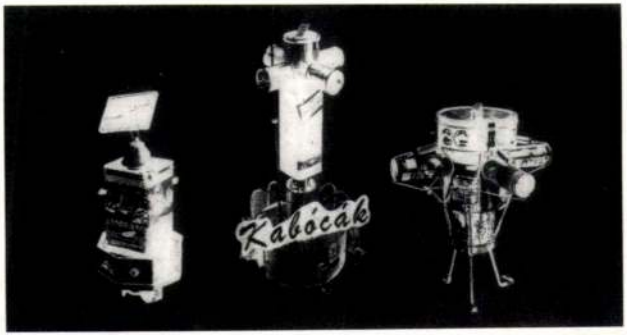

Megtekinthető 2001. június 10-ig
Open untill 10 June 2001

LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST – KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM
LUDWIG MUSEUM BUDAPEST – MUSEUM OF CONTEMPORARY ART

Budavári Palota "A" Épület
Royal Palace, Building 'A'
H-1014 Budapest, Szt. György tér 2.

t.: (+36 1) 375 9175
f.: 212 2534
ludwig@c3.hu

Nyitva hétfő kivételével 10–18 h / *Open 10.00–18.00, closed on Mondays*

LUDWIG MÚZEUM KORTÁRS MŰVÉSZETI BUDAPEST MÚZEUM

A múzeum fenntartója a

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

GOETHE INSTITUT

Borics J - Boriss

something for pain and because sl
her appointment with a dentist, it n
cluded that she has a toothache. S
she is a regular patient of Dr. W
adds that he is always "booked up"

43. **(D)** "This coach is scheduled to ar
Louis at eight o'clock." Choice (A)
time that the passengers will have
in Bloomington, not to the time th
arrive in Saint Louis. Choice (B) r
time that the passengers will have a
at Springfield. The bus will arrive
at seven o'clock in the morning, t
in Choice (C) is not mentioned and
concluded from information in the

44. **(A)** "That number [of the coach]
Choices (B), (C), and (D) misinter
verse the numbers.

45. **(C)** ". . . federal regulations prohi
cigarettes except in the last three
rear of the coach. No pipe or cigar
permitted anywhere in the coach."
refers to the regulation for cigars an
not for cigarettes. Choice (B) con
fact that cigarettes are permitted

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics József

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP

1968 MÁJ 4

1968. május 4.

1021

Fiatal orosházi festők tárlata Hevesen

Május elsején délután 3 órakor nagy érdeklődéssel várt képzőművészeti kiállítás nyílt meg a Heves megyei Heves község járási művelődési házában. A reprezentatív olvasóteremben a ház igazgatója, Varga Zoltán nyitotta meg azt a tárlatot, amelyen a kömlői Borics József mellett, két fiatal orosházi képzőművész: Feldmann Tibor és Horváth János szerepelt munkáival.

Az előzményekhez tartozik, hogy a Hevesi Művelődési Ház igazgatója eredetileg Orosházán dolgozott és a két fiatal művésszel való személyes barátságának eredménye ez a mostani kiállítás. Hogy a vállalkozás mennyire hasznos volt, azt már az első napi nagy érdeklődés is bizonyítja. Igaz, hogy a bemutatott anyag mind tartalmilag, mind pedig formailag nagyon változatos, a látogatók mégis csaknem egységesen foglaltak állást a festményeket, tollrajzokat, rézdomborításokat felvonultató kiállítás megítélésében.

Borics József kömlői (Heves megye) pedagógus először vett részt nyilvános tárlaton. Egyszerű vonalvezetésű, szinte rézkarc finomságú tollrajzai mégis biztos kezű alkotót sejtetnek, nevével bizonyára fogunk találkozni más alkalommal is.

Feldmann Tibor elsősorban sajátos megfogalmazású, markáns portréival aratott sikert. A cigányfiú, Hemingway arcképe, Vágási I. portréja „festői telitalálat". Csendélet öreg székkel című olajfestménye pedig biztos formakészségéről és hangulatteremtő erejéről győzte meg a nézőt.

Horváth János merész, színasszociációs műveivel keltett feltűnést, képei (Lovak, Csendélet halakkal, A próféta) a mindig újat kereső, kísérletező művészt reprezentálja. Kevés számú, de igényes rézdomborításait pedig a kiállítás érdekes darabjaiként említhetjük meg.

A május 10-ig nyitva tartó hevesi tárlat — az első napok benyomásai szerint — sikeres bemutatkozása volt a nagy képzőművészeti hagyományokkal rendelkező Orosháza két fiatal festőjének.

Brackó István

Tizenhét éve képviseli a dolgozók érdekeit...

Magas kitüntetést kapott Resetár József mezőhegyesi SZB-titkár

A Szakszervezeti Munkáért kitüntető jelvény arany fokozatát kapta Resetár József, a Mezőhegyesi Állami Gazdaság szb-titkára. A jól megtermett, java korabeli férfi — aki másoknak annyiszor nyújtotta már a különböző kitüntetést és pénzjutalmat — meghatódva vette át a saját kitüntetését. Jól esett az elismerés, hisz 17 éve szakszervezeti vezető, jelenleg szb-titkár a gazdaságban s bizony sokszor kellett síkra szállni a dolgozók érdekeiért.

Mezőhegyesen több mint 2500 dolgozó érdekeit képviseli a szakdíjak és kitüntetések tucatjaival vívták ki országosan az elismerést. Ez a gazdaság 50 szocialista brigáddal dicsekedhet. A munkaverseny széles körű mozgalommá fejlődött. Minden időszerű munkával elsők között készülnek el, kifogástalan a munka minősége minden területen. Sok elismerést, célprémiumot és különböző jutalmat kapnak a kiválóan dolgozó brigádok, személyek. Ebben pedig igen nagy a szakszervezet szerepe s Resetár József aktív tevékenységének a népgazdaság is hasznát látja. Ennek elismerését fejezi ki a magas kitüntetés, amit a nemzetközi munkásság nagy ünnepére kapott meg a 17 éve egy munkaterületen dolgozó szb-titkár.

a.

ti gazdák jólétet

elleni védekezés

delem. Hasonló számú körlevél sürgette a munkahelyenkénti balesetvédelmi hálózat, az úgynevezett biztonsági őrök megszervezését is. Azt ugyan mondani sem kell, hogy mennyivel másként vigyáznak szervezetten és tudatosan egymás testi épségére az emberek, mint ösztönösen. Mégis ilyen őrséget eddig csupán a kondorosi Lenin, a kondorosi Dolgozók és a csabacsűdi Lenin Tszben szerveztek. A többi szövetkezetekben még nem tulajdonítanak ennek eléggé nagy jelentőséget. Az örménykúti Egyetértés

1021 1969 ÁPR 4

Fotók és festmények tárlata Egerben

Az egri művelődési ház kamaratermében, a tavaszi kulturális seregszemle idei színfoltjaként fotó- és képzőművészeti kiállítás tart nyitva tíz napon át.

Az egri tárlatok második vonalában akad néha egy-egy kellemes meglepetés, mint most ez alkalommal is. Az intim hangulatú — bár nem a legjobb fényhatást nyújtó — kamaraterembenkét művelődési szakkör hívja fel magára a figyelmet. Elsőként a fotósokat említenénk. Évek óta figyelemmel kísérjük a *Fejér István* vezette szakkör munkásságát, nem egy tárlatukról írtunk elismerően. Friss szemmel keresik a témát az emberben és az őt körülvevő világban. Az a harmónia érdekli őket, amit a fény és az árnyék, a formák keltenek szemünkben, az a hangulat készteti őket megörökítésre, amit egy pillanat, vagy egy villanás adhat. Nemcsak műfaji, hanem felfogásban is riportfelvételeknek neveznénk a kifüggesztett fotókat, mert a benyomás elevensége tartja őket erős rokonságban egymással.

S mégis érdekes ellentétpárokat lehet felfedezni témában a kiállító fotósok között. *Koczka István* az évszázados gótikus ajtó homályával és bizonytalanná váló formáival hoz valamit a múltból, hogy rögtön mellette megjelenjék *Panyik István* modern betonépülete, a buszmegálló a bankszékház éles sziluettjével. *Körmendi Károly* felvételein líraí borongás ül (a Gyárkéményekre és az Öregasszony hunyorgó portréjára gondolunk elsősorban!), *Gyöngyösi Józsefnél* a mozgás, a riportszerűség legregnánsabban a futó állatról készült felvételében jelentkezik, míg *Feith Antalnál* a többiektől elütő megfigyelési és rögzítési készség uralkodik. *Molnár István* témái is elevenek, *dr. Vermes Róbert* két felvétele is említést érdemel. Panyik István Almagyar-dombi panorámája megfogja a szemünket éppúgy, mint Fejér István valamennyi felvételének atmoszférája

A festők jóval szerényebb anyaggal mutatkoznak ezúttal. A siroki és egri kiállítók közül *Borics Józsefet* és *Reiner Józsefet* kell említenünk, akiknél az egyéniség ereje tűnik elő a vonalak és színek mögül. Borics Önarcképében határozottság és tudatosság lelhető fel a Háztetők című rajzában — pedig a geometriai idomok lendületes egymásba szerkesztése szórakoztat. Reinerben több a líra, az elmosódó hangulat, míg *Méray József* két anyaportréja beszél meghitt szeretetről. *Gyenge István, Molnár Béla, Rózsa Zsuzsa, Zeller Ferenc, Vancsó Sándor, Hegedűs Nándor* és *Reményik István* jelentkezése is arról tanúskodik, hogy a legkülönbözőbb foglalkozású emberekben tudatos vágy él a világ megörökítésére és önmaguk lelki tartalmának a kifejezésére. S a bemutatott rajzok és festmények önmagukban is igazolják a szakkörök értékes munkásságát.

Örömmel kell megállapítanunk, hogy a közönség — a vendégkönyv tanúsága szerint is — érzékenyen reagál erre a két szerény keretek között megrendezett, de ízléses kiállításra.

(farkas)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Nemcsak pénzt, e
emberséget is v

Az Egyesült Izzó gyöngyösi gyárában munkalélektani laboratórium működik. Tudományos módszerekkel vizsgálják, hogy a gyáron belül mi okoz elégedetlenséget, a munkavállalók milyen okok miatt hagyják ott az üzemet. A legutóbbi vizsgálat meglepő eredménnyel zárult. Az elmúlt év második felében a felvezető gyárból hatvan betanított nődolgozó lépett ki, de egy sem akadt, aki a kevés fizetés miatt hagyta ott a pipishegyi gyárat. Pontosabban a felmondási okok között szerepelt ugyan a kevésnek tartott kereset, de ez csak a második, vagy inkább a harmadik, negyedik helyen szerepelt a válaszok között. Más gyárak egyéb példáit is idézhetjük, hogy a hűség, vagy a munkahely-változtatás kérdésében nem a pénz a meghatározó. Ennél sokkal többet nyom a latba az, hogy megbecsülik-e a munkásokat, a dolgozókkal hogyan bánik a közvetlen vezető, és milyenek a munkafeltételek.

Köztudomású, hogy az olajmunkások nem keresnek rosszul, mégis munkaerőgondokkal küzdenek és Egertől távolabbi vidékekről sem kapnak elegendő embert. Ennek okát többek között abban látjuk, hogy a vállalat vezetői éveken keresztül a törvényesen járó szociális és jóléti kedvezményeket sem adták meg és elmulasztották a munkafeltételek javítását. Rossz híre lett az olajosoknak és ezt most már jó intézkedésekkel is nehéz feledtetni. Nem helyes, ha a termelés és az emberek érdekét elválasztják, még kevésbé szabad szembefordítani, mert ennek feltétlenül kárát vallja az ember és a termelés is.

Nem ritkaság, hogy egyik-másik vállalat százezreket költ olyasmire, amit nem hiányolnak és nem igényelnek a dolgozók, de nemtörődömség, vagy a bürokrácia béklyója miatt elmulasztják azt, amit sok ember vár. És a legbosszantóbb az, hogy nem milliós tételekre, hanem kisebb kiadással járó igényekre mondanak nemet.

Az egyik vállalat szakmunkása — a gyáralapító törzsgárdához tartozik — a részesedés osztásakor vastag borítékot forgatott a kezé-

téses Bányaüzem párt- és gazdasági vezetői legutóbb elhatározták, hogy legjobb dolgozóik névnapjára gratuláló levelet küldenek haza. Hadd lássa a család, hogy a férjet, az édesapát munkahelyén megbecsülik és névnapjáról is megemlékeznek. Az érdektelen kívülállónak talán formaságnak tűnik ez a figyelmesség, de munkára ösztönző hatása nagyobb lehet, mint a sablonosan kiosztott pénzjutalmak.

Véletlen-e, hogy az Egyesült Izzó felvezető gyárában üzemenként nagyon eltérő görbét mutat a dolgozók hangulata? Nem, a véletlenben nem hiszünk, azoknak meghatározó szerepük nem lehet. De sok múlik a vezetők emberségén. Éppen ezért fontosnak tartjuk, hogy a vállalatok vezetői az objektív munkafeltételek és a nagyon is szubjektív munkahelyi vezetés összefüggéseit felismerjék és a tanulságok nyomán megfelelő módon intézkedjenek. Nemcsak az Egyesült Izzó, hanem több vállalat példája bizonyítja, hogy a jó munkahelyi közérze rendkívül sokat jelent, munkavédelmet, a minőség és a termelékenységet kedv

MDK

Boriss József

Kiállitási hir

Szocialista müvészetért 1968 jun.

MDK

Borocsi József

Berinszki S. M.D.K.

Az Országháza /metszet/ repr.

Keresztury Dezső: A magyar irodalom képeskönyve Bp. 19[illegible]

252.1.

BORICS Pál (1908-1969)

(fa-ba) - Borics Pál (1908-1969) emlékezete.
= Hevesi Szemle, 14, 1988, 1. 47.

Pogány Ö. Gábor = Hevesi Szemle,
1986, 3. 77-79.

magyarul kérem!
és kövèvel

BEDUZZI, Antonio után HEISS, Elias Christoph (→ életrajz Kat. 143.)

Hevesi Szemle, 1986.4.

Gábor Marianne

Nagy László

TÁRSADALMI ÖSSZEFOGÁSSAL ÉPÜL

Borics Pál-emlékmúzeum Sirokban

Siroki barátaim nemrég felcsalogattak a községtől északra emelkedő várba. Innen, a sziklahegy csúcsáról igazán szép kilátás nyílik a Mátrára, az erdők ölén megbúvó településre. A Tarna folyó mentén sorakozó rendezett utcák, a gyári lakótelep, az itt élők igényességét és anyagi gyarapodását jelzik. Ám szembetűnik az az avult épület is, amely jelenleg elcsúfítja a takaros helység központját. A több mint kétszázéves plébániaház életveszélyesen megrongálódott, udvarát belepte a gaz, tornáca és dongás boltozata igencsak omladozik. A későbarokk épület ennél fogva használhatatlan, elveszítette hajdani vonzerejét.

Mondom a község tanácselnökének, Lakatos Istvánnak, hogy a rogyadozó épület az általános iskola és a tanácsháza szomszédságában olyan, mint a szép arcon éktelenkedő seb. Egyetértően bólint. Aztán olyasmiről beszél, amire felkapom a fejem.

— Sirok nemcsak festői környezete miatt figyelemre méltó, hanem azért is, mert lakói közéletileg is áthangolódtak. A közelmúltban ugyanis arról döntöttünk a lakossággal, hogy a településfejlesztési hozzájárulást mindenekelőtt az iskola bővítésére fordítjuk, mert szűk a tornaterem. A volt paplak ügyében viszont érvek és ellenérvek csaptak össze. Egyesek vendéglőt szerettek volna, többen azonban arra szomjúhoznak, hogy legyen kulturális központ az újjávarázsolt épület. Üzletet kötöttünk a helyi termelőszövetkezettel: 600 ezer forintért megvásároltuk a plébániaházat, a hozzá tartozó telekkel. Ugyanis ennyibe kerül majd a teljes felújítás költsége, amelynek a háromnegyede már a kezünkben van. A megyei tanács pénzügyi osztálya segítséget nyújt a fennmaradó összeg előteremtésében, így a lakosság összefogásával valóra válik egy másik elképzelésünk is. Emlékmúzeuma lesz községünk szülöttének, Borics Pál szobrászművésznek. Nem kevesebb, mint 50 négyzetméteren, két helyiségben őrizhetjük majd a kincset érő hagyatékot.

Ki volt ez a művész, aki emléket állított a palóc emberek életének? Akinek annyit jelentett a nemes anyag — a kő, a márvány, az ólom, a réz, a bronz —, mint fának a gyökér. Formálta, alakította. Ő volt a „kőben bujdosó". Nem a folklórt utánozta, hanem ennél jóval többet tett: „szülőföldjének szellemét, em-

bereinek gondolatvilágát és egészséges életkedvét őrizte meg.".

Aki... summás, kőfaragó, síremlékkészítő volt. Aki gyermekkorában jászolban aludt, s a csikókat, a borjakat később művészileg jelenítette meg. Aki kifaragta az édesanyja figuráját, s megalkotta Clark Ádám, József Attilla portréját. Emléket állított annak az egyszerű, népi gyökerű bölcseletnek és érzelemvilágnak, amelyet szülőföldje oltott vénájába.

A siroki emberek méltán büszkék a művészre. A fiatalabbak Pali bácsinak, az idősebek, a kőfaragók, „Pajának" nevezik most is. Örülnek a készülő emlékháznak. Dicsérik a tanácsot, mert másfél évtizedig tartó huzavona után az új vezetők bátran, a közös akarattól indíttatva cselekszenek. Mert mit ér az a testület, amely nem avatkozik be az életbe? S milyen jó az új tervekről hírt adni úgy, hogy a tollforgattásnak módja van, ha mást nem, legalább egyetlen téglát odahordani egy új épülethez... Milyen szívdobogtató a küzdelem egy ügyért, amelyet úgy hívnak, művészetpártolás.

A megyei tanács, s a Hevesi Szemle szerkesztőbizottságának serény munkálkodása a végéhez közeledik: *Borics Pálnak emlékháza lesz!* Az erre a célra kijelölt épület múltbeli pusztulása helyén a helyszínen vezeti a munkálatokat Lakatos István tanácselnök. A falu apraját-nagyját csatasorba állította a nemes ügyért. A Mátravidéki Fémművek vezetősége pénzt és társadalmi munkát ígért, a környező falvak vállalatai — a recski kőbányászok, a parádi üveggyár kollektívái — kétkezi munkát vállaltak a felújítás meggyorsítására. A siroki kisiparosok is térítésmentesen dolgoznak majd. Az idő sürget. Még ebben az évben rendbehozzák az épület tetőszerkezetét, átalakítják a belső falszerkezetet. A megyei tervező vállalat elkészítette a szakvéleményt és a rekonstrukció terveit. A helyi fuvarosok a törmelékanyag elszállítását, a termelőszövetkezet pedig munkagépeinek kölcsönzését ajánlotta fel segítségül.

Sirokban mostanában a leggyakrabban Borics Pál szobrászművész nevét emlegetik, hiszen a róla elnevezett utcában készül az emlékhely.

— Pali mindig farigcsált az iskolában. Bámulatos kézügyessége volt, elszegődött egy kőfaragóhoz. Szülei szegények voltak, édesapja odaveszett az első világháborúban. Az édesanyja a hátán hordta a rőzsét, tehenet nem fejtek, nem öltek disznót sosem... — emlékezik a hetvenhat esztendős iskolatárs, Lakatos Sándorné.

— Egyszer azt kiabálta a hangosbemondó, hogy művészünk kiállítást rendezett a siroki kultúrházban. Megnéztük, odavoltunk a csudálkozástól — tűnődik Berta Józsefné, a szociális otthon lakója.

Sebők Gyuláné, az általános iskola igazgatója mondja:

— Régi vágyunk teljesítéséhez a tanuló ifjúság is hozzájárul. Az életére vonatkozó dokumentumok gyűjtésével gazdagítjuk a közös vagyont. Ide járt elemibe, négy remek plakettet hagyományozott intézményünkre.

A szobrász testvére, *Berta Istvánné* meghatóan értesült a falu terveiről:

— Édesanyánk arcképének megformálása hozta meg számára az igazi sikert. Négyen voltunk gyerekek, Pali ikertestvére is kőfaragó volt. Szép, hogy értékelik és megbecsülik a munkásságát.

Vincze József kőfaragó egyike volt azoknak, akiket a mester barátjának vallott.

— Itt a szomszédban tanulta meg a szakmát. A háború után ismerkedtünk meg, sokat tanultam tőle: az anyag mindig engedelmeskedett a kezében. A bányában maga választotta ki a sziklatömböt, a vésőjét sosem adta át senkinek.

Kemény, hatalmas, erőt igénylő munkát végzett Borics Pál. A tervek, amelyeket a helybeliek közös összefogással megvalósítanak, méltóak a művészetéhez.

Mika István

BORICS Pál
Hevesi Szemle, 1986.3.sz.

Mindenütt — esetenként — videóvetítéssel egybekötött rendhagyó irodalmi képzőművészeti órákat tartottak, illetve rendeznek, nem feledkezve meg a tárlatvezetésekről sem.

*

Galériánk a nyár folyamán két nagyszabású kiállítást rajtoltat: az *egyik július 7-én, a másik július 20-án nyílik a már említett oktatási igazgatóságon.*

Hevesi Szemle 2. Galéria

Eger, Heves megye, az ország művészeti életének reménytkeltő új fóruma a Hevesi Szemle Galériája. Már első kiállítása is példamutató szándékot érvényesített, közös vállalkozássá, közüggyé tágította a képzőművészeti közművelődés gyakorlatát. A második tárlat ugyanakkor feltárta a helyi kezdeményezés belső tartalékait, megmutatta, hogy a vidéki kulturális központok miként gazdagíthatják saját erőikkel a nemzeti és egyetemes értékeket, hogyan egészítik ki, aktualizálják korunk intellektuális törekvéseit. Ez megfelel az összefogásra való készségnek, mely már az indításkor tapasztalható volt, a Galéria az MSZMP megyei bizottsága Oktatási Igazgatóságának impozáns épületében jutott remek kiállító helyiségekhez, állami intézmények, társadalmi szervezetek segítették tető alá hozni a sokat ígérő elképzeléseket, üzemi brigádok működtek közre a programok lebonyolításában. A Galéria második tárlata ugyancsak a helyi erők megnyilatkozása, ezúttal is a megyére, városra jellemző, az itteni alkotó munkát tükröző anyag került a közönség elé, ám úgy, hogy a rendezők továbbra is sikeresen alkalmazzák a nyitáskor kipróbált összeállítás tanulságos módszerét, a komplexitást, a művészi élmény többirányú megközelítésének lehetővé tételét. Fényképek, fotóművészeti kompozíciók, festmények, szobrok együttese jelzi a sokoldalúság igényét, a művelődéstörténeti, esztétikai eligazodás útjait, módjait. S ha ez a fajta válogatás ugyanakkor a szűkebb hazához, az itt lakók környezetéhez szellemi atmoszférájához kapcsolódik, egyben a honismeretnek, a patrióta öntudatnak is szolgálatot teszen.

Megszívlelendő szokás kezd elterjedni a hazában, s ez a múlt, közelmúlt dokumentumainak közterületi emlékeztetője, aminek az előzményei több mint száz esztendőre mennek vissza. Akkoriban — Henszlmann Imre javaslatára — a műemlékeket márványba vésett feliratokkal látták el. Mostanában — tekintettel az idegenforgalom megélénkülésére — régi fényképek megnyitásaival találkozhatni itt-ott — az időjárás változásaitól védett területeken, aluljárókban, passzázsokban, üzletházakban. Az egykori városképek felidézik a vállalkozó kedvű századforduló új létesítményeit, de azt is, hogy a gyors fejlődés miként igazodott, illetve miért nem hasonult a korábbi korok hagyatékához. Az efféle tetemrehívás Budapesten jelesül a második világháborút követő újjáépítés és modernizálás összehasonlító vizsgálatára kínál meszszevezető következtetéseket. A Hevesi Szemle Galériája második szemlejének műtárgyait azért érdemes vándorkiállításként mind több településen felsorakoztatni, mert Pilisy Elemér fotógyűjteményéből sok olyan felvételt is-

merhetnek meg a műbarátok, melyek Eger történelmi atmoszféráját, saját arculatát hitelesen érzékeltetik, s egyúttal az értékőrzés, a hagyománytisztelet társadalmi elvárásait is népszerűsítik. A belváros most folyó rekonstrukciójának menetéhez meggyőző információk kaphatók a hetven-nyolcvan éve készült képekből.

Eger lelkületének megértéséhez a hírneves fotóművész, Gink Károly művei feledhetetlen támpontokat biztosítanak. A Balázs Béla-díjas érdemes művész főleg a műemlékek apró részleteit, rejtőzködő finomságait fedezi fel a lakosság és a vendégsereg számára egyaránt, mert mikor egy-egy kőbe faragott díszítmény, fémbe kalapált cégér artisztikumát hangsúlyozza, tulajdonképpen az otthonteremtő, városrakó elődök ízlésével érvel az egymást váltó nemzedékek teljesítményeinek megbecsülése mellett. Lenyűgöző összképet is ad a város tornyairól, távlatos vedutát a tatarozásra váró öreg házsorokról, ám az egykor volt Rókus temető egyik megdőlt sírköve, a barokk oromfal szoborfülkéje, Fazola Henrik kovácsoltvas szőlőfürtje, a régi polgárház kapujának záróköve, Marco Casagrande szíves üdvözlete mintha többet mondana a pompás művelődéstörténeti örökségről, mint a szédítő panorámák bármelyike. Gink Károly munkásságának ezek a leglenyűgözőbb remeklései, melyek mellékesnek látszó motívummal a lényeget fejezik ki, a kis dolgokban felmutatják a monumentalitás arányainak a törvényeit. A képszerkesztés bravúros mintadarabja mindegyik, a tömör megjelenítés, az emblémává sűrített ábrázolás mesterműve.

Az eszméltető fotók mellett — a tárlatrendezés bevált elveinek megfelelően — festmények, szobrok is szerepelnek a megyeszerte több helyen is bemutatásra váró összeállításban, Kishonthy Jenő a felső-magyarországi légkör hivatott tolmácsa, olyan festő, aki a lírai természetelvűség képviselője, a maradandó hazai hagyományok sáfára, továbbfejlesztője, az árnyalt festőiség eszközeinek gyarapítója. Mint az úgynevezett posztnagybányai látásmód egyik legilletékesebb protagonistája, karvezetője ébren tartja a légiesen kimunkált piktúra iránti érdeklődést, a különböző modernista irányzatok agresszív reklámozása idején is eltökélten vállalja a színek harmonikus kezelésével járó műgondot. A portré, tájkép, csendélet műfajában a lágy optikai jelenségek, a gyengéd tónusok avatott alkalmazója, néhány alapszín számos változatának mértéktartó kikeverője. Ezirányú rátermettségét mindenekelőtt arcképei tanúsítják, miközben elterjedt az a felfogás, mi szerint is a festői érzékenység többnyire nem képes kielégíteni a pontos vizuális előadásmód követelményeit, mintha megelégednék a látvány vázlatos jelzésével, Kishonthy Jenő viszont éppen hogy modelljeinek a jellemzésekor kelti fel a művészi teljesség képzetét; a hiánytalan valósághűséget a megvilágítás differenciált fokozataival éri el, mert a puszta látszaton túl az ábrázolás tartalmi mozzanatait is figyelembe veszi. Az arcok barázdáit, személyhez kötött ismérveit soha se festi vonalasan, cirkalmasan, kerüli a képelemek pedáns elrendezésének a szokását, a fejforma térbeli elhelyezésekor nem használja ki a plaszticitás hitelesítésének klasszikus fortélyait, a bőr felületének a mozgékonyságára utalóan még a kontrasztos festés fogásait is mellőzi. Mindezt pótolja, helyettesíti, szinte már kiváltja a szétszóródó fény éltető energiája, a spektrum megszámlálhatatlan kolorisztikus átmeneteinek anyagszerű bővedje. Művészi indoklás közben a valőrök parányi eltérései is messzevezető jelentést hordoznak, minden rezzenésnyi különbség az érzések és gondolatok árnyalását segíti, a látható tárgyak és lények képéből tartalmas jeleket alakít. Kis-

honthy Jenő e tekintetben nem választja a kényelmesebbik utat, nem enged az élénk színek csábításainak, festményeit nem kárhoztatja az ellobbanó tűzijátékok kérész életére. A szemkápráztató szórakoztatás helyett tartós benyomást kíván kelteni, mert jól tudja, hogy a gazdaságosan adagolt színes érzékletek őszinte emóciókat válthatnak ki, ha a tiszta szívű festőtehetség kezén vallomássá nemesednek, látomássá hevülnek.

Kishonthy Jenő ifjú tanítványa, Zsámbok Péter is mestere nyomán halad az emberábrázolás feladatainak teljesítése közben. Lelkiismeretes fejtanulmányok elvégzésével megszerezte azt a szakmai biztonságot, ami nélkülözhetetlen a művészi igazság kimondásához, a jellemek, a lelki tulajdonságok megértéséhez. Zsámbok Péter így már fiatalon megtanulta, hogy a rajz és a szín nem csak arra való, hogy a látottakat reprodukálja, hanem elsősorban az együttérzés kinyilvánítására, a szépség, a jóság utáni vágy kimondására.

A HEVESI SZEMLE GALÉRIA országos adósság törlesztésére vállalkozott, amikor második kiállítására az egri múzeum raktárából kiemelte Borics Pál (1908—1969) legvonzóbb szobrait. Képzőművészetünk közelmúltjának egyik eredeti tehetsége volt ez a „siroki kőnyűvő", aki a Mátra-alja híres kőbányájában sajátította el a díszítő szobrászat mesterségbeli készségeit. Később a fővárosba került, ahol a legkeresettebb sírkőműhelyek jónevű szakalkalmazottja lett. Budapest a folyamatos foglalkoztatottság mellett rendszeres továbbképzését is lehetővé tette. Hét éven át járt az Iparrajz Iskola tanfolyamaira. Hivatásos szobrászművésszé lett, a szó szoros értelmében, aki a magyar plasztikai művészetek megújítói közé tartozott. Úttörő érdemű halhatatlanjaink, Beck Ö. Fülöp, Medgyessy Ferenc a század első felében vezették vissza szobrászatunkat a mellőzhetetlen műfaji törvényszerűségek esztétikai bázisára, a nemes anyagok megmunkálásához szükséges szakszerűség platformjára. Ebben a folyamatban Borics Pálnak is része volt. Szinte beleszületett a mészkövek (márványok) világába, úgy dolgozott velük, mintha megformálásuk nem okozna neki fáradságot, pedig soha nem használt villanyvésőt, gépi mechanizmust. Annak idején, mint kőfejtő is acélrúddal, kalapáccsal bontotta a siroki várhegy oldalát.

Monográfusa, Ecsery Elemér jogosan nevezte őt „köves" embernek, aki „kőben gondolkodik", bár bronzba, ólomba öntött szobrai is jól idomulnak végleges kivitelezésük anyagának a természetéhez. Egyéni stílusát azonban a kőszerűség határozta meg, fémplasztikái ugyan lendületesebbek, de felépítésükben így is felfedezhető a nehézségi erő, a körültekintő mintázás jelenléte. Figurái, kompozíciói súlyosak, szűkszavúak, nem mintha a kő ellenállása valamiként is meghátrálásra kényszerítette volna Borics Pált, sokkal inkább arról van szó, hogy nagyon is tisztában volt a szoborkészítés technológiai feltételei által szabályozott művészi különösséggel. A zárt tömbök feszes összetartása, az idomokká átírt eszmények nagy horderejű általánosítása még kisebb méretű műveit is monumentális léptékűvé, jelképes érvényűvé növeli. Pedig tárgykör szerint mindig is megelégedett a köznapi indítékokkal, kévekötők, fűrészelők, favágók, halászok, kendertilolók munkája, anyák és névtelen hősök előtti főhajtással. Ideje lenne, hogy tragikus halála után tizenöt-húsz esztendővel özvegye ajándékából — a művész végakaratát tiszteletben tartva — létrejöjjön siroki emlékmúzeuma.

Pogány Ö. Gábor

Színész a katedrán

Gálffi László az egri középiskolákban

A művészet önkifejezés, tanítás és gyonyörködtetés egyszerre. Bármely formájával találkozva tapasztaljuk ezt, ahogy az is szembeszökő — történetileg vizsgálva a művészetek módosulásait —, hogy a változások rendre a pontosabb, kifejezőbb tartalmi-formai irányok felé mutatnak. *Az igazi műalkotás esztétikai értéke nincs korhoz kötve,* mert a kifejezett, megfogalmazott, ábrázolt téma mindig általános emberi kérdés is. Bármilyen módon alakul, színesedik a művészetek műfaji világa, mindig ez a problémakör húzódik meg mögötte.

A művész elemi törekvése az éppen adott társadalmi valóság következtében fölmerülő emberi kérdéseknek, leselkedő veszélyeknek a feltárása, magatartási minták fölmutatása. *Az alkotó,* éppen ezért, egy lépéssel mindig a világ előtt jár, *többet tud, sejt, érez, mint egyszerű kortársai, s ez folytonos megnyilatkozásra, alkotásra serkenti. Nem tiszteli, tisztelheti a bevett formák, törvények tabuit — „A törvény szövedéke / mindig fölfeslik valahol" —,* szakadatlanul az új igézetében él. Ez nemcsak az irodalomra, képzőművészetekre, zenére igaz, hanem a színművészetre, filmre, fotóművészetre is. Elég, ha *Fellini, Bergman* vagy *Fassbinder* nevét említjük, akik átalakították, kibővítették a filmezés határait, de hivatkozhatunk színészekre is, akik játékstílusukkal, személyiségük varázsával próbáltak, próbálnak többet, mást mondani. Az ő lehetőségeik korlátozottabbak, mert készen kapott műalkotásokkal kell dolgozniuk, s az alkotó és a rendező koncepcionális elvárásainak egyszerre kell megfelelniük. Ezért is vonják kétségbe sokan a színészet művészet-jellegét.

Az önkifejezés korlátai itt oly nagyok, annyira kötöttek és szabályozottak, hogy *csak a legnagyobbak képesek művészeti alkotásokká emelni egy-egy szerepet, alakítást.*

Nem véletlen, hogy színészeink a színpad és a film mellett más irányokba is orientálódnak, olyan műfaji formákat teremtenek, használnak fel, melyben szabadabban mozoghatnak: verset mondanak, énekelnek, humoros esteket szerkesztenek stb. Az sem ritka, hogy más művészeti formák irányába nyílnak ki (elég itt utalnunk a verset író *Lukács Sándorra, Kibédi Ervinre* és *Bodrogi Gyulára).*

Gálffi László, a Vígszínház fiatal művésze Latinovits, Mezey Mária és mások nyomdokain igyekszik a színész-művész sajátos alkotásformáit tágítani, egyéniségének, tehetségének megfelelő művészi formákat kialakítani. Nem elégíti ki a színpad és a film — nem azért, mert lenézi, kevesli ezt az alkotásmódot, hanem azért, mert mást, többet akar, *összetettebben értelmezi a színészhivatást.*

Legújabb vállalkozását *„rendhagyó irodalomórának"* nevezi, ő „találta ki" ezt a sajátos műfajt, amely a tanári közlések és a színészi előadás egyidejű ötvözését takarja.

A fiatal színész meglepően járatos az irodalomtörténetben, és megvan az a személyes adottsága, amely nagyon sok pedagógusból hiányzik: úgy tud verset értelmezni, elemezni, hogy azok nem korhoz kötött esztétikai, tartalmi értékeit kiemeli, a *hallgató így folyton úgy érzi, hogy „róla van szó, a költő az ő gondjait fogalmazza meg".* Ezt a hatást erősíti a színészi játék, amikor a tanár elszavalja, eljátssza a művet; mintegy életre kelti a költőt, a Gálffi-féle Villont, Rimbaud-ot, Csehovot, Shakespeare-t.

Áprilisban Egerbe látogatott el Gálffi László — a szervezés és lebonyolítás a Hevesi Szemle és a megyei tanács művelődési osztályának az érdeme –, s négy rendhagyó irodalomórával színesítette a középiskolák néha egyhangú, eseménytelen napjait. A színész *céljai* szokatlanok voltak: *tanítani, előadást tartani, szavalni és beszélgetni egy rövid órahossza keretében.*

Az órákat rendszerint rövid eszmefut-

MDK

Borics Pál

Tanulmányfej, v.márv.

Komját Aladár, mészkő

Felszabadult ép művészete N.Gal. 1960

MDK

Borics Pál

Fóka, vör.márv.

Felszabadult Bp művészete N.Gal. 1960

Borics Pál

Napozó, márvány

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Borics Pál

1966 JUL 12

1021

Megnyílt Borics Pál szobrászművész kiállítása Egerben

Borics Pál egyik alkotásával.

Az Egri nyár rendezvénysorozatának egyik kiemelkedő eseményeként a Gárdonyi Géza Színház aulájában vasárnap délelőtt — a művész jelenlétében — megnyílt Borics Pál siroki szobrászművész gyűjteményes kiállítása. A nagy érdeklődéssel kísért megnyitón megjelent dr. Lendvai Vilmos, az Egri Városi Tanács végrehajtó bizottságának elnöke is.

A szép számú közönség előtt Ecseri Elemér művészettörténész ismertette és elemezte a művész életét és munkásságát. Elmondotta, hogy a hatvanadik életévéhez közeledő mester először állít ki szülőföldjének székhelyén, s azzal a szándékkal, hogy számot adjon arról, miképpen sáfárkodott tehetségével és életével. Borics Pál oeuvre-jének nagy többségét egész alakos figurák, majd portrék alkotják, de artisztikus állatszobrok is szép számmal kerültek ki vésője alól. Borics Pál művészete eleven példa arról, hogy a korszerűt és az emberit szintézisre lehet hozni modern korunkban is.

A megnyitóbeszéd után virágcsokrokkal köszöntötték az idős művészt, majd a látogatók megtekintették a tárlatot. A kiállításon Borics Pál életművének kiemelkedő darabjai, ötvenhárom szobor és nyolc érem kapott helyet, reprezentálva a művész munkásságát.

Építésvezetőt felveszünk. Legényszállást biztosítunk. Fizetés megegyezés szerint. Eger és Vidéke Lakásépítő Ktsz, Eger, Csákány u. 11.

A Verpeléti Földművesszövetkezet Verpelét községben nagyszabású kozmetikai bemutatót rendez, szaktanácsadással egybekötve. A kiállítás folyó hó 11-től 16-ig kerül megrendezésre, amely naponként 8 h-tól 16 h-ig tart nyitva. A kiállított kozmetikai cikkek a helyszínen megvásárolhatók. A kiállításon vásárolt 30,— Ft értékű áru után az fmsz a vevőt megajándékozza. A kiállítás színhelye Verpelét, Szabadság tér 1.

Két gyermek gondozását vállalom „Gyermekszerető" jeligére egri Magyar Hirdetőbe.

Pannónia motorkerékpár eladó 5000 Ft-ért, 50 köbcentiméteres kismotort beszámítok. Gyöngyös, Kertész u. 7/5.

Egy jó állapotban levő Jáwa Pionir motorkerékpár vizsga nélküli eladó. Cím: Gyöngyös, Csárda u. 10.

3 szoba-összkomfort, kertes családi ház eladó. Eger, Váyi István út 12. sz.

Két családnak elkülönítetten alkalmas közművesített, kertes családi ház beköltözhetőséggel eladó. Eger, Csokonai u. 6. Érdeklődni: délután 4-től.

Keresek egy szoba-konyha-kamrás lakást, megegyezéssel, esetleg cserére. Eger, Honfoglalás u. 6.

Hm. Szeszipari Váll. Sas út 92. sz. alatti szeszfőzdéje 1966. júl. 11-től termelői bérfőzésre előjegyzéseket felvesz.

Eladó szoba-konyha-kamrás, mellékhelyiséges ház, 130 négyszögölön. Azonnal beköltözhető. Érdeklődni lehet: Gyöngyös, Hámán Kató u. 8.

Elvesztettem karórámat Egerben Kossuth Lajos u. és a Népkert közötti szakaszon. Becsületes megtaláló jutalom ellenében adja le a Bajcsy-Zsilinszky úti Édességboltban.

CSÉB

MUNKAHELYÜNK BIZTOSÍTÁSI ÉS ÖNSEGÉLYZŐ CSOPORTJA.

40 basszusos tangóharmonika kitűnő állapotban eladó. Cím: a kiadóhivatalban.

KAPHATÓ:

Eger, Papír—Írószerbolt,

Széchenyi u. 12. sz.

11 darabból álló kolonial szobabútor és nagyméretű perzsaszőnyeg igényesnek eladó. Eger, Telefon 55-91.

Magyar Pamutipar, Bpest, IV., Erkel u. 30.

felvesz 16. évet betöltött leányokat,

gépen

betanított dolgozóknak

Felvétel azonnal.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Apróhirdetés
hétköznap szavanként 1.— Ft.
vasárnap szavanként 2.— Ft.

3. FTC
4. Egri D
5. Cs. Au
6. Szolnol
7. Bp. Ho
8. Vasas
9. OSC
10. B. Spa

AUT

AUTÓSOK FIGYELMÉBE!

Júliusban esedékes a magánautók kötelező szavatossági biztosításának második félévi díja.

Felvilágosítást, befizetőlapot az **Állami Biztosító fiókjai adnak.**

KIRÁNDULÓK, AUTÓSOK, FIGYELEM!

Jól étkezhet, kellemesen szórakozhat a hatvani fmsz

ARANYFÁCÁN kisvendéglőjében.

Kitűnő konyha, hangulatos zene.

Étterem, presszó, borkóstoló.

Nyitva éjfélig, szombaton 2 óráig.

1966. szeptember 1-i belépéssel

felveszünk

FELSŐRUHA konfekció készítésére

női és férfi munkavállalókat,

szerződéses munkaviszonyba, lehetőleg egri lakosokat. Fizetés: kollektív szerinti teljesítményhez kötött órabérben. Esetleg betanításról is gondoskodunk.

Jelentkezni lehet:

Egri Ruhaipari Ktsz

személyzeti felelősénél

15 éves korú, 8 általánost végzett

fiatalokat felvesz

egyéves fonó—szövő ipari tanulóknak

a Magyar Pamutipar.

Jelentkezés: **Budapest, IV., Erkel u. 30.**

Szakoktatási iroda.

Lakást biztosítani nem tudunk!

Asztalos

szakmunkásokat

felvesz

az egri ASZTALOS KTSZ.

Boris Pál

Tanulmány és képek: Súroló nő
Kendermunkások

Művészet 1966. jul.

Boris Pál. Egsery Elemér

Borics Pál MDK

Aratás közben, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Borics Pál

1966 JUL 29

— ANKÉTOT TARTOTT alkotásairól tegnap délután Borics Pál szobrászművész az egri Gárdonyi Géza Színház előcsarnokában, ahol jelenleg a művész mintegy hatvan szobrát mutatja be a július 31-ig nyitva tartó kiállítás.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

NÉPSZABADSÁG

1966 JUL 9

totáborba.

— BORICS PÁL szobrászművész alkotásaiból vasárnap kiállítás nyílik az egri Gárdonyi Géza Színházban.

— Hatalmas tűzvész pusztított

102 ft

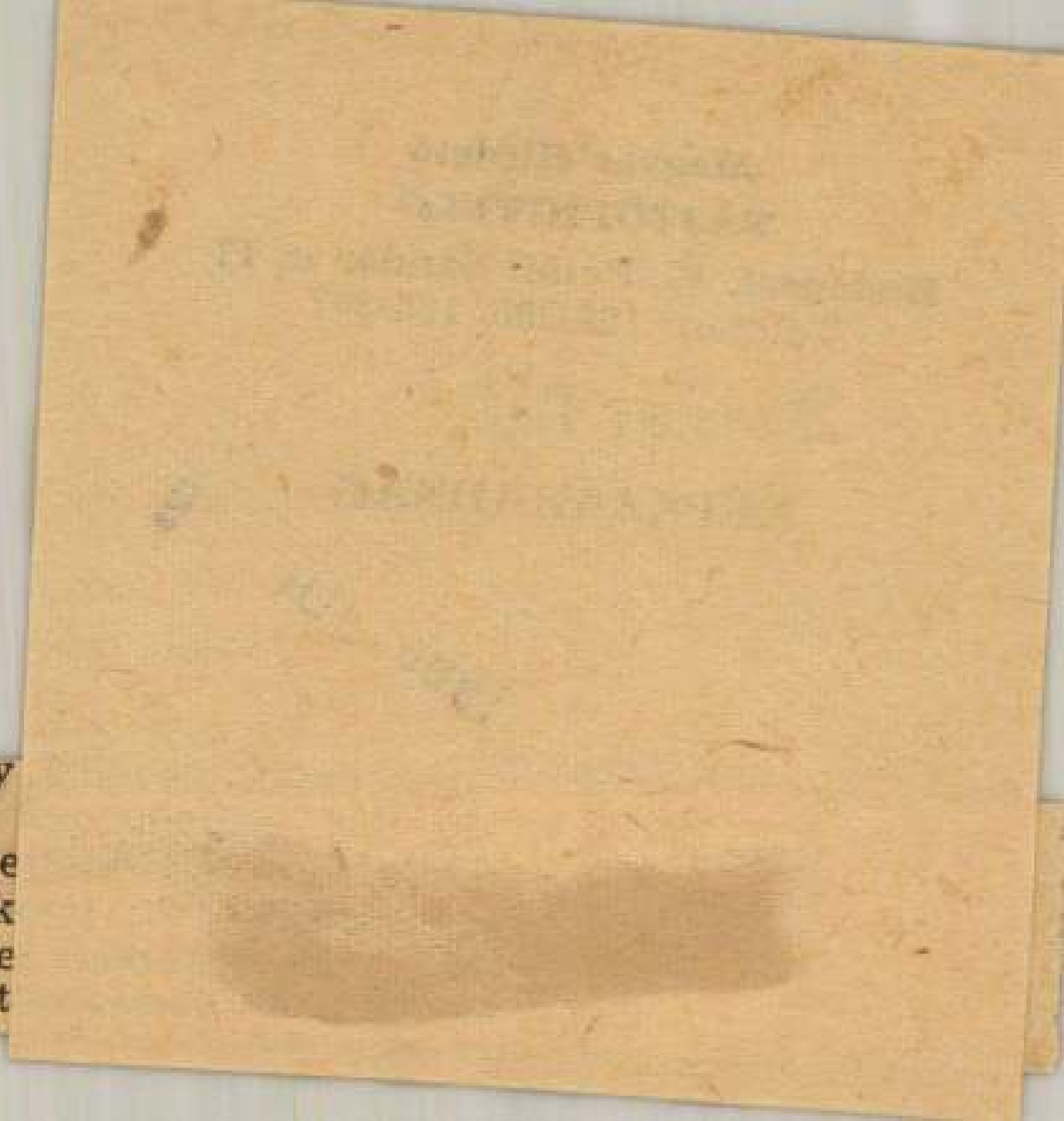

Még egy
tikummal
hány szót e
építészet k
térszemléle
formáló t

MDK

Borics Pál

Édesanyám, márv.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Budapest, 196.6. június 16.

dó

y munkatársunk dr. Pesovár Ernő
mben rendezendő táncoktatók nyári
gyen. Pesovár Ernőnek erre a tiz
lságot biztositottam. Nevezett ha-

Borics Pál

MDK

Édesanyám, gipsz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

MDK

Borics Pál

Kézimunkásnő, terr.

Hengerész, br.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.1961.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 JUL 12

1021

IRODALOM — M

BORICS PÁL KIÁLLITÁSÁN

Gyüjteményes kiállításnak ugyan nem nevezhetjük, válogatott anyaga, ötletes rendezése azonban bepillantást enged a művész érdekes világába. Az alkotások teremtette légkör a nyugalomé és az őszinteségé.

Borics Pál művészetében elsősorban ez a dicséretes. Arról beszélni, hogy stílusjegyei, törekvései mely művészeti irányzathoz sorolhatók, nem szükséges, és nem szerepelhet a követelménytámasztás alapjaként, ahogy egy művésztől sem kérjük számon: a naturalizmust, avagy az úgynevezett nonfiguratív irányzatokat követi-e? A plasztika nyújtotta lehetőségeket Borics Pál sajátos módon használta ki. Alkotásainak többsége egy-két alakos kompozíció és portré. Kisplasztikai műveiből kevesebbet láthat a közönség, mégis, talán ezek fogalmazzák meg a legjellemzőbben a Heves megyei születésű szobrászművész ars poeticájának lényegét.

Mi lehet ez?

A középpontba állított ember életének egy-egy megkapó, kedves mozzanata a művész teremtő gondolatain átszűrve — a formálandó anyag plasztikai lehetőségének kihasználásával. Ellentétben a portrékkal, az egy-, vagy több alakos kompozíciók nemcsak a művész világát hozzák szinte látótérbe, hanem — s ez a legfontosabb a művészetben — gondolatot ébresztenek, kényszerítik az embert a hosszas szemlélődésre. Gondolok itt az ólomból formált alkotására *(Anya gyermekkel*, vagy a *Játszó gyerekek)* és a bronzból munkált két állatfigurára *(Kis bika* és a *Vakaródzó csikó)*, amelyeknek hangulata, kedves, vagy pajkos megjelenítése méltán érdemelte ki a közönség tetszését. Fogalmazása túl sok magyarázatot nem igényel, s ezt is érdemként írhatjuk le. Tömörség és általánosítás él egyszerre az élet egy-egy megkapó pillanatának ábrázolásában. Talán sablonosan hangzik, de le kell írnom: Borics Pál szereti azt, amit alkot. Elég talán a mészkőből faragott *Ülő nőre* utalnunk, annak mesteri-művészi formálására, ritmikájára, ahol a véső szinte véletlen, vagy alig észrevehető karcolásától a hatásosabban formált részletekig, a kerekedő plasztikai megformálásig, még az anyag természetes színe, sajátossága nyújtotta lehetőségek kihasználásával is maradandó élményt tudott nyújtani. Sajnos, nem mondható el ugyanez a szintén mészkőből faragott másik szobrára *(Anya gyermekekkel)*. Szólnunk kell a portrékról is néhány szót, hiszen a kiállítás másik nagy része belőlük áll... A portrék anatómiai-karakterisztikai megmunkálásán túl egyebet nem tudtak nyújtani mint egy emberi fejről több oldalról készült fénykép, annak ellenére, hogy például a márványból formált *Lacika* kedvesen fitos orra, kisfiús arca mosolyra készteti a nézőt, s csodálatot vált ki a szobrász — kézügyessége. A portréalkotás nagyon könnyen öncélúvá válhat, s egy emlékképnél többet ritkán tud nyújtani. A szerintem egyetlen nagyon jól sikerült portré a bronzból készült *Édesanyám*, amelyben mint kivételben is gyönyörködik a néző, és —, amelyben sem kivenni sem hozzáadni valót nem talál.

Anyagának kiválasztása miatt nem sikerült a vörösmárványból faragott relief, a *Kendermunkások*, amelyben kínosan keresi a néző a figurákat a csak itt-ott csiszolt felületen...

Néhány nagyon szép alkotást meg kell még említenünk. Többek között a *Hajmosó nőt*, amelynek mozgásritmusa, közvetlen, szinte családi meghittséget, teremtő légköre váltja ki a néző rokonszenvét, és a munkát megtestesítő, tömören megfogalmazott *Bányászt*.

Csupán néhány gondolat ez a tárlat látogatása közben, kiegészítve még azzal, hogy a látogatók érdeklődése Borics Pál művészete iránt, és a művész által is kényszerített őszinte véleménymondás, jó jele a városunk életében újra fellendülő művészi élet tudomásulvételének.

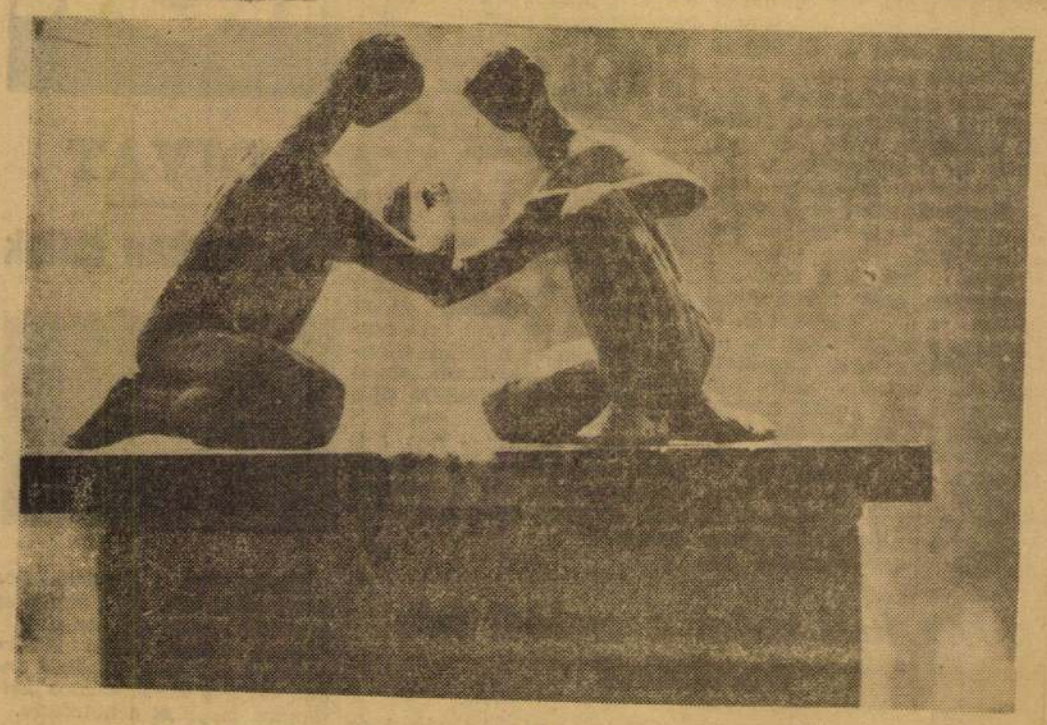

Játszó gyerekek.

És még egyet: ennél jobb gondolat soha sem születhetett volna, hogy a kiállításokat a

POLNER ZOLTÁN:

Egész nyáron büntetés?

Tegnap B-éknél jártam. Jólesett a kellemesen hűvös szoba, a jégbe hűtött málnaszörp. Hiába, csak jó dolog a hűtőszekrény, állapítottam meg kicsit irigykedve. Pihenés közben a nyári programról beszélgettünk, hova készülnek, lesz-e balatoni körút, vagy a rokonokhoz rándulnak le. Mondtam is: átadhatnának néhány üzenetet közös ismerőseinknek, hiszen barátságunk még ott szövődött, a távoli alföldi városban.

Az idén nem megyünk sehová! — jelentette ki a férj, s ezt neki köszönhetjük — intett fejével a sarokban szomorúan gunnyasztó kislány felé.

Kérdő pillantásomra panaszáradat következett. Évike megbukott matematikából, újságolták a családi tragédiát. Most készül a javító vizsgára. Fogadtak mellé egy főiskolás diákot, aki mindennap két órát foglalkozik vele, de ők maguk is előveszik naponta.

— Már gondolkoztunk rajta, hogy mi leruccanunk a kocsival a Balaton mellé néhány napra — ő természetesen itthon maradna, felügyelet alatt — fejezte ki ezzel is rosszalását a papa. — De hát ismered a feleségem, nem hagyja egyedül... Így aztán neki köszönhetjük, hogy itthon kuksolunk a forróságban. A strandra néha kimegyünk, de neki természetesen megtiltottam. Ha úszkálni akar, nem bánom, reggel hattól nyolcig kimehet! De egész napot nem szórakozunk el, aki év közben nem tanult, az bűnhődjék!

Évi bűnhődik, és vele bűnhődik az egész család. Mert a légkör lassan elviselhetetlenné válik. Évi oktalanul súlyosnak érzi, hogy jóformán az utcára sem mehet ki, s ha valaha próbált is megbírkózni a matekkal, most már egyenes úton halad, hogy megútálja. Bűnhődnek a szülők — mert már nekik is terhes ez a helytelen következetesség, amivel a gyereket egész nyárra a négy fal közé szorították, mert önmagukat is megfosztották a néhány napos kikapcsolódástól, a gyerekkel való kötetlenebb, szabadabb együttléttől. A kislány pedig egyre inkább rabtartóknak érzi őket, mint gondos szülőknek.

Vajon, helyes-e így? Vajon csak a gyermek hibás abban, hogy rossz lett az iskolai eredmény? Ha év közben fele ennyi energiával foglalkoztak volna vele, akkor is megbukik? Nem hiszem, mert különben eleven, eszes gyerek. De év közben egyszer sem kérdezték ki a leckét, nem magyarázták meg a megoldhatatlannak tűnő egyenletet. És nem készülne-e jobb kedvvel a gyerek is, ha nem fosztják meg a nyári szünidő minden örömétől? Be lehet osztani az időt úgy is, hogy naponta, szükség szerint, két-három órán át foglalkozik az anyaggal — de a nap hátralevő részét miért kell a négy fal között töltenie?

Mert helyes ha a gyermektől — az évi mulasztásért megvonnak valamit, de az egész nyári pihenést nem szabad! Hiszen ez a feltétele annak, hogy a következő tanévben megerősödve kezdje újra a tanulást.

És ha a szülő úgy érzi, ő is hibás — ám önmagát büntesse tetszés szerint, de a gyereket csak annyira, amennyit megérdemel!

d.

Mit kell tudni a családi ház ...séről

Gardonyi Géza Szinház előcsarnokában rendezzék. Csak minél többet. Ismerjük meg embertársainkat műveszi életünk tevékeny munkásait.

Kátai Gábor

...si, illetve a városi tanács ipari és műszaki osztályától a műszaki rajz öt példányának csatolásával kell kérni.

Az épület kiválasztásához típustervek kaphatók a takarékpénztár illetékes fiókjainál, kedvezményes áron. Ezekből bőven választhat a saját családi házra vágyó. Kisebb, nagyobb méretű teraszos, tornácos házak tervei közül választhat. A tervrajzok világosak, érthetők, nem nehéz rajtuk eligazodni.

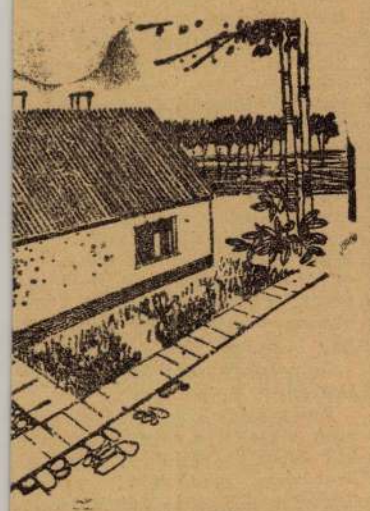

kétszobás családi ház. 58—79.

a A már kiválasztott tervtí-
a- pust 5 példányban kell besze-
ni rezni, illetve egyéni tervezte-
ég tés esetén a tervezővel elké-
szíttetni. Két példányt az OTP-
ök hez benyújtott kérelemhez kell
í- mellékelni, 1 példány az épí-
et. tési engedélyt aláíró tanács-
an nál, 2 példány az építetőnél
marad. Ennek egyik példánya
i- a lakhatási engedély kiadása-

DIVAT

Moszkvában láttuk

Kartonruha, hagyományos orosz stilusban. Az újjakat és a nyakkivágást kis fodor szegélyezi, a ruha felső részén kettős fodor van, középen indul, majd a derékvonalon kettéválva megy át a hátrészre.

Nyomott mintás pamutvászon ruha, divatos, stilizált virágmotívumokkal. A magasított derékvonalat selyemszalagdíszítés emeli ki.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Borics Pál

1966 JUL 27

EGRI NYÁR

Borics Pál szobrászművész kiállítása a Gárdonyi Géza Színház aulájában

1021

Az Egri nyár programsorozatában szereplő és nagy sikerű észak-magyarországi területi képzőművészeti kiállítás után most egy újabb tárlat megrendezésére kerül sor Egerben, a Gárdonyi Géza Színház aulájában.

A július 10-én, délelőtt tizenegy órakor nyíló kiállításon a Heves megyei (siroki) születésű szobrászművész, Borics Pál mintegy hatvan alkotását mutatják be. A megnyitó ünnepségen Ecsery Elemér művészettörténész mond beszédet.

Az Egri Városi Tanács művelődésügyi osztálya, a Hazafias Népfront városi bizottsága, valamint a Kiállítási Intézmények szervezésében napvilágot látó kiállítás három hétig lesz nyitva Egerben.

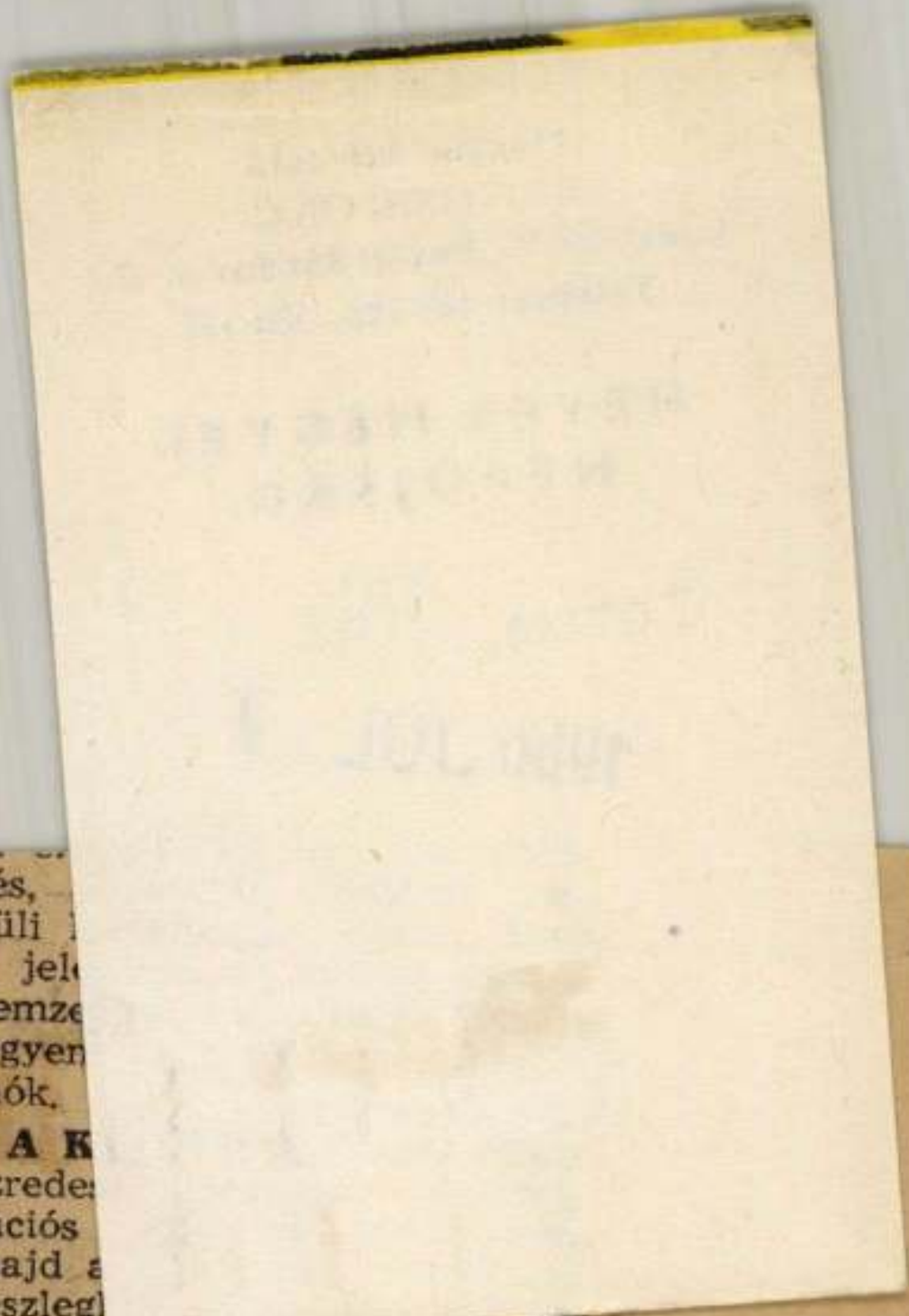

előszobába vezető ajtó, kiáltásokat hallott a rendőrfőnök irodájából, ahol Stroessner és cinkosai a „beismeréseket" írták, amelyeket mindenféle fizikai és erkölcsi kínzással csikartak ki védtelen áldozataikból. Hamarosan Stroessner maga végezte Meier kihallgatását.

A kihallgatás ugyanabból a néhány ismétlődő kérdésből állt: „A katonák közül ki keveredett az összeesküvésbe? A polgári személyek közül kit vontak be ebbe az ügybe? Hol van a hadműveletek terve?"

Kínzás elektromos árammal

zés,
küli
a jel
nemze
legyen
mók.

A K
ezrede
rációs
majd a
részlegl
börtönőrökkel együtt az őrség egyik katonájának segítségével megszökött.

A menekülők, köztük a katona is, menedékjogot kért és kapott az uruguayi nagykövetségtől. Meier ezredesnek azonban éhségsztrájkhoz kellett folyamodnia, hogy a Stroessner-rezsimtől kicsikarja az engedélyt az ország elhagyására.

Borics Pál

MDK

Borics Pálné, márv.

7.nemzeti képzőm.kiáll. 1944.jun. Mücs.

Borics Pál

MDK

Magyar jövő, márvány

Műcsarnok 1942-43 téli kiállitás

MDK.

Borics Pál

Kiállitásának hirdetése

Szocialista Müvészetért 1966 szept.

.

MDK

Borics Pál

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 24.lap

MDK

Borics Pál

Bevonuló ujonc, gispz

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt. 1951. szept. 4 l.

MDK

Borics Pál (szobrász)

Két szoborral szerepelt a Szegedi Iparművészeti Főiskolán rendezett Szocialista mezőgazdaságunk c. kiállításon.

(Takács): Egy méltatlanul mellőzött szegedi képzőművészeti kiállítás.
Tiszatáj, Szeged, 1960. február. 8-9.

Borics Pál
szobrász

M.D.K.

Méltatás. — Édesanyám szobra (repro)
Rendermunkások, Joliot Curie, József Attila,
Koreai leány, Komját Aladár (repro)
művei.

Barát Endre: Mester lett az inasból.
Ország-Világ, 1960. ápr. 27. — 10 lap.

R. D. K.

BORICS Pál szobrász

1908 —

Édesanyám

A M. N. Galéria álkagjegyzéke I./a. r.

Bp. 1959. 39. l.

MDK

Borics Pál, festő, nobrák

Mentést Gérő bányának, homokkő.

Nemz. Szal. Műv. Egy. 1947. VIII. – I. zsűrimentes kiáll. – Kat.

MDK

Borics Pál

Kendermunkások, gipsz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 12 l.

Borics Pál

Gyuszi, ruskicai márvány

III.M. Képzőművészeti Kiállitás 1952. dec.1953. márc. Katalogusa, 17 lap

MEK

Borics Pál

Ketten maradtunk, márv.

M. Képzőműv. Szab. Szerv. Tav. Tárlat, 1947. máj.
3 l.

megerva

Borics Pál

szobrász

Pestszentlőrinc

MKSz 1947

Borics Pál

Hobrán

Vul. 1908

l.

Ujmagyképzmuv.

94. l.

74. t.

Az 1950. évben rend. I. be. képzen kiáll. ugyanból.

Bp 1950

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

1918 évi 22171 számv. sz.

XIII ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró Forster Gyula Ur

bizottsága eln

Folyó évi szeptembe

Borics Pál

nobrász

Légitámadás c.

nobra repr.

Tolnai Világlapja

1943. szept. 29

ár geben zusammen mit den grossen Maler -
ccio mit den Brüdern Van Eyk, mit dem ham-
i am Anfang des XV. Jahrhunderts die ent-
scheide zwischen versinkenden Gotik und
ckelung die Wege. Mit diesen drei Meistern
hervorragendsten schöpferischen Werten
artin und Georg von Kolozsvár, die Söhne
. gewirkt. Vor der Kathedrale von Nagyvárad
e der Hl. Stephan, Emerich und Ladislaus,
r steht aber auch heute noch auf dem Hrad -
niss des Hl. Georg, ein Hochzeitsgeschenk
er und böhmischen König Karl IV. Der Prager
hende Reiterstatue der christlichen Kunst
auch die Naturgetrau und lebenvolle Wie-
Beweglichkeit von Ross und Reiter sich a
diese Schöpfung zu einem wichtigen Vor-

Borics Pál

szobrász

Ádám és Éva c.

szobra repr

Művészet 1942-50 l.

kép

2273 Gy szám.

1943 JUL.

1943 -

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága

Budapest

Borics Pál

zobrazi

Napozó c.

zobra repr.

Műv~~ezet~~ 2.

1942. 43. z. 7. l.

kép

Délibáb 1942. ápr. 11. (15. sz.)

A Kulisszák mögött

Húsvét után nagy bemutatódömping lesz a pesti színházakban. A Vígszínház Zilahy Lajos „Tábornok" című, a Nemzeti Színházban már bemutatott darabját újítja fel. Csortos szerepét Ajtay Andor fogja alakítani. A Nemzeti Színház nagyban készül az „Ármány és szerelem" bemutatására. A Madách Színház is próbál. Várkonyi Zoltán főszereplésével a „Jelzőtűz"-et mutatják majd be, melynek érdekes pszichológiai színezete és drámaisága már az előzetes hírek alapján igen kíváncsivá tette a közönséget.

*

Gobbi Hilda Reichstadti herceg alakításának már vidékre is elérkezett a híre. Több városba meghívták vendégszerepelni. Gobbi a meghívásokat, amennyiben a Nemzeti Színház programmja megengedi, elvállalta és rövidesen megkezdi vidéki körútját.

*

A Pódium filléres helyárakkal játssza új tarka műsorát.

*

A Fővárosi Operettszínházban egyetlen jegyet sem lehetett kapni a „Tahiti gyöngye" húsvéti előadásaira. Barabás Sári kedvéért a vidékiek is csoportosan rendelték a jegyeket már jóelőre, különösen a szegedi közönség volt igen kíváncsi volt kedvence budapesti sikereire.

Kolozsvári Nemzeti Színház: „Szöktetés a szerályból". Garamszeghy Károly és Páka Jolán *(Nemesszegi felv.)*

A Nagyhélen Bulla Elma Szegeden vendégszerepelt. Három napon keresztül zsúfolt házak mellett játszotta a Margit-legenda főszerepét. A darab bemutatóján a szerző is megjelent.

*

Peéry Piri, Németh Antal dr. felesége, Kolozsvárott játssza a „Medea" főszerepét, amelyet Pesten az Új Magyar Színházban alakított nagy sikerrel. Az elmult napokban Németh Antal dr. is Kolozsvárott járt.

*

Az egyik várbeli kiskocsmában találkoztunk első színházunk rokonszenves, fiatal férfitagjával, amint „sarokbox"-helyzetben fogyasztotta a vacsoráját s a társaságában az egyik legcsinosabb végzős akadémista díszelgett és természetesen vacsorázott. Új szerelem, régi bánat?...

Nizsinszky Tamara vette át a „Sasfiók"-ban Szörényi Éva szerepét

Szakáts Miklóst Kolozsvárról a Vígszínházhoz szerződtette Bókay *(Fotofilm felv.)*

Sándor Iza, mivel Somlay Artur betegeskedése alatt a „Naplemente előtt" előadásai szüneteltek, elrándult színészpátriájába, Szegedre — vendégszerepelni. A „Niskavuori asszonyok" főszerepét játszotta a szegedi közönség meleg ünneplése mellett.

*

A Vidám Színházban a siker ellenére az óvatos igazgató már gondoskodott is új darabról. Valószínűleg Kóváry egyik vígjátékát mutatják majd be legközelebb Eisemann Mihály muzsikájával.

Esterházy Pál herceg megvásárolta Borics Pál „Napozó" című szobrát

Borics Pál szobrai

Színnyei-Merse Pál f. (114, 116, 123, 340, 431—438.)

Ribarik Sándor f. (672.)
Rippl Rónai József f. (269, 271—281, 283, 284.)
Remsey Jenő f. (748.)
Réthy István f. (88, 393, 394, 396.)
Révész Imre f. (50, 79.)
Róna József sz. (103, 104, 105.)
Rónai Ernő f. (719.)
Roskovics Ignác f. (55, 73, 473.)
Rozgonyi László f. (709.)
Rózsaffy Dezső f. (707.)
Rudnay Gyula f. (261, 263, 264, 266.)

Vodicai Sashegyi Kálmán f. (653.)
Say Géza f. (679, 640.)
Gy. Sándor József f. (635.)
Sárdy Brutus f. (663.)
Sárközy Elemér f. (684.)
Senyei Károly sz. (113.)
Schallhaus Károly f. (507.)
Ditrói Siklódy Lőrinc sz. (248—253.)
Silligai Ferenc f. (604.)
Simkovics Jenő f. (213.)
Sinka Nándor f. (47.)
Skutetzky Dóme f. (81.)
Somogyi Dániel f. (57.)
Soós Elemérné f. (48.)
Spányi Béla f. (54, 62, 63, 458.)
Sterio József f. (510.)
Stelka Gyula f. (80.)
Szabó Dezső f. 324, 334.)
Szemler Mihály f. (524, 528.)
Szenes Fülöp f. (357.)
Székely Bertalan f. (542—544, 546—577.)
Szigeti Jenő f. (671.)

Csendélet a szálloda sarkában

alapoztak.

— Amióta itt vagyok, csak a színházzal foglalkozom. Nappal a Nemzetiben folytatom rendszeres munkámat, esti programmom megint csak a színház. Ilyenkor a meghívott vendég szerepét töltöm be. A „Koncert" és a „Három mama" előadása különösen lelkesített nekem. Magyar filmet, sajnos, még nem láttam, de remélem, lesz időm erre is. A most folyó próbákról csak elismerően nyilatkozhatom. Nagyszerű együttessel dolgozom. Szörényi, Tőkés, Abonyi, Lehotay, Ungváry . . . a magam részéről az „Ármány és szerelem" sikere biztos. Én a berlini siker is biztosra veszem — jelenti ki nyomatékosan, — *hiszen amint most Budapesten én Schiller drámáját rendezem, a jövő idény kezdetén, kora ősszel Németh Antal a Schiller Theaterben a „Csongor és Tünde"-t rendezi.*

Érdekes, mennyire hibátlanul ejti ki Heinrich George Vörösmarty nevét. Ez a sokat dolgozó pommerni születésű jellemszínész, aki rövidesen legnagyobb filmszerepére, „Andreas Schüter", a nagy építész, a „német Michelangelo" megszemélyesítésére készül, már most tanulmányozza Vörösmarty örökszép művét és az azzal kapcsolatos irodalmat.

Úgy hisszük, a Nemzeti Színház Schiller-bemutatójával kapcsolatban előlegezett optimista jóslat jogos. Heinrich George minden jelenet pontosabb mozdulatát aprólékosan beszéli meg a vele együttműködő színészekkel, homlokáról csorog ugyan a verejték munkája közben, rendez, magyaráz, ha kell — eljátssza a szerepet is.

M. V.

George keresés mozgásra biztatja Szörényi Évát

MEGHIVÓ

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

101. CSOPORT KIÁLLITÁSÁNAK

megnyitására 1949. évi január hó 2-án d.e. 1/2 12 órára
az Egyesület V. Sztálin-téri helyiségeibe.

A kiállitást *dr. Rabinovszky Márius* nyitja meg.

Résztvevők:

Borics Pál
Ducsay Béla
Futásfalvi Márton Piroska
Loránd Erzsébet
Nagybányai Nagy Zoltán
Pólya Edit
Tenkács Tibor
Vojvoda János

A kiállitás megtekinthető: 1949. január hó 3-tól 16-ig, naponta 10-től 3-ig.

A meghivó a megnyitás napján két személy részére belépőjegyül szolgál.

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
Budapest, V., Sztálin-tér. Tel.: 184-622

BUDAPEST 1948 DEC 28.17. GA 4 GA

OLCSÓN SZÓRAKOZHATIK HA ELŐFIZET A RÁDIÓRA

NYOMTATVÁNY

KÉSZ-PÉNZZEL BÉR-MENTESÍTVE TAXE PERCUE

dr, Szentiványi Gyula urnak,
Bpest. Lágymányosi ut 16.

Haás nyomda

B orics Pál szobrász M.D.K.

Olvasó lány / mészkő plasztika/ a Heves megyei Sirok községbe a Mátravidéki Szonmüvek épülete elé kerül

Napi krónika

Magyar Nemzet 1964. október 20. 4.1.

Borics Pál

Feles ége m, gipsz

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954. jul. 9 1

Omkt Borics Pál

1941-42 téli
Napozó, máro

1942 tav Arataś közben, gipsz

1942-43 téli
M. jövö, ruskicai máro

1943. tav Édesanyám I, gipsz

1943 téli
anyai szív, gipsz

1944 tav. Édesanyám II/, rusk. máro

1944 jun. (Nemz. képem kiáll)
Borics Pálné arch. máro

szíveskedjék mielő
hogy az a nyárihu
Egyúttal ba
a lakók a megváltoz
vezeték ugyis a tul
testek beszerzési költse
akkor elvihető tulaj
költségek szintén a l
Polyem 19

5. drb
mdl.

M. képzm. Sz. Sz.

Borics Pál

1945 jul. I. Szab. Nemz. Miáll. (r. Mincs)
Édesanyám III/kö

1947 márc-ápr. II. Sz. Nemz. k. (Fő. képt.)
Hajmosó, rusk. márv.

1947 máj. (Alk. Tás) ketten maradtunk, márv. II

1948 nov. dec. képzm-ek a bányákról, az ügyemekről, az ugyáczitásról

Kendermegművelők, gépr.

ndóan egy segéd-
t szükséges össz. Kor. 900 —
) munkák " 100 —
rck " " 140
40
Kor. 1180. —
5 havi ellátásuk Kor. 400. —
ciadások összesen Kor. 1580 —
or. díj és ezzel együtt az
tség 3000 Kor.-ig terjedhető
pítva.
eintettel, hogy az előle
ronát semmiképen át-

N. Galon

Borics Pál

1947 jul. I. zsúrimentes kiáll

mentést kérő kámjászok

homokkő

1949 jan. 10 f. csop. kiáll.

l. kulon lapon

Borics Pál

szobrász

Nemzeti Szalon 1949.
jan.

101. csoport Hall.

BORICS PÁL

1.	Aratás közben, mészkő	4500—
2.	Magyar buza, kő	3000—
4.	Kenderművelő asszonyok, gipsz	
5	Fiu fej, gipsz	mgt.
6.	Ketten maradtunk, márvány II	2400—
7.	Olvasó munkás, bronzból	1800—
8.	Bányászok, kő II	1800—
9.	Olvasó nő, márvány	1500—
10.	Dolgozó nő, márvány	1300—
11.	Eszme, gipsz bronzból	1800—

2970.
---------sz.
1926.

Kecskemét

Müemlékek Orsz.Bizottsá

Hivatkozással 231-1926.
gához intézett megkeresésre t
zönség mint alapitó tag 1927
séggel, 240 pengő alapitó tag
megalakitandó Orsz.Magyar Eml
Kecskeméten,a városi ta
üléséből.

B.

Alkotásluk

Borics Pál

1947, szept

I

Bányászok, rusk. máro

45633/1912. szám.

A B. T
kiadásában meg
által alapított „I
der Kuntswissensc
(kettős) kötetének
könyvtára részére
képen megküldön

Boriss Pál

M. Kaboné a trakodságért

1951 szept.-okt. (Főv. képt.)

Bevonuló újonc, gipsz

(3)

I. M. képzm. kiáll. 1950 aug. (Mini)

(1)! Édesanyám IV. rusk. mázo

II. M. képzm. kiáll. 1951 nov. (Mini)

(2) Kendermunkások

gipsz

---

alványozását javasolja és a ki-
an szerencsém a tekintetes Bizott
zen II.kereseti kimutatás alapján
0 K. utalványozását a nagyméltó-
ügyi miniszter urnál szintén ja-
ék.
rra, hogy a mult évi 5780 sz.a.
k szerint a gobelin értékesité-
áll rendelkezésre, ennélfogva
részletre a m.kir. vallásalap
t, a Müemlékek Országos Bizott-
is 20,000 K-t és a gobelin árból
éltóztassék.
s Bizottság őszinte tiszteletem

ulius hó 1. napján.

Várady Stefan

győri püspök.

Borics Pál

nobrass

l.

~~KMT 1944. tav. kidd~~

~~117.~~

U.o. 1943. nov.-dec

417.

Magyar Nemzeti Múzeum kupolacsarnoká-
fog Szegeden a Fogadalmi Székesegyház

-én.

muló hálával és kegyelettel
meg.

utca 5.

Nyomt. Buschmann F. utóda
IV. ker., Molnar-ucca 37 szam

Bovics Pál

Nobrász, Nul. 1908

l.

Ujmagyrépe

94. l.

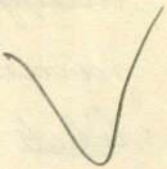

Nagyméltóságu magy-

Kegyelmes

A „Műemlékek Országos Bi-
ismeretes munkálkodásau
~~magyar~~ kir. vall. és közo
javaslat~~ba~~ ~~hozta~~ ott tett, hogy a
~~lékek Országos~~ Bizottsága
ri és királyi udvari fein
közöljie ~~méltóztassék~~. A
ter Ur Őnagyméltósága
méltóságod bölcs vezetése
a honnan a műemlékek

Borics Pál

Kobrász

VII. Nemz. Képzőm
Kiáll-
Műcsarnok
1944. jun.

Borics Pálné arck.
márvány

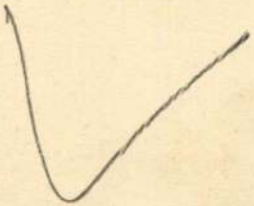

Pestmegyéből.

-dult gazda a vele szem ~~közt~~ bev álló szolgálónak ad
-lyeket ez utóbbi, jobbjában kannát ~~at~~ tart (figyelme-
a hosszú haját csomóra kötve hordja, fején kus-
ndájának gallérja fekete bárány bőr s alja felgom-
í csizmája sarkantyus s borja, melyre támasz-
í. A leány haját középütt elválasztva s simára
gokkal díszitett kabátja bőrrel bélelt, nyakkendője
-, köténye kék, csizmája rózsaszin. A háttér
a a kép alatt két-két sorban:
est Vármegyei Paraszt,
Szolgáló.
Bauer und eine Magd
lem Pester Comitat.
ütt: „1"

oniens Bewohner. Bécs 1816.
retei a rézlapnak 25: 18:7 cm.
schke.
955 (szines).

217/96 № 9

Borics Pál

Kobrász

BUDAPEST 47 IX. 20. 17.

BUDAPEST 47 IX. 20.

BUDAPEST 947 SEP. 21. 8 EV 11

Tek

Dr Stentinányi Gyula ur nak

Rpest

XI. Lagymanyosi utca 16

Sterkesztőség

Borics Pál, szobrász,

Az utóbbi évtizedben jelentős volt az előrelépés mezőgazdasági oktatási intézményeink környezetesztétikájában. E folyamatban élen jár a gödöllői egyetem, mely teret biztosított egy bizonyos gondolati, szemléleti egységen belül a művész szobrainak.

Losonci Miklós: A mag apoteózisa.
Pest Megyei Hírlap, 1978. szept. 24.

Borics Pál szobra

Kortárs 1971/8 1216. old.

Borics Pál

szobrászművésznek a Műcsarnok Kamaratermében kiállított portréi nagy emberismeretről tanúskodnak. De nemcsak portré-fejek láthatók itt, hanem éles szemmel megfigyelt és fürge, ügyes kézzel megörökített háromdimenziás riportok is.

Ország-Világ 1969/36 20 old.

Borics Pál

kőfaragók sarja, 50-es években jutott el a szobrászi érettséghez.

Magyar Hirlap 1969.2.évf.235/9.

Borics Pál

nevo emlitve

Művészettörténeti Értesítő 1972

314, 327. old.

Borics Pál

„Pingvinek" (repr.)
a köstéri szobor formái összefogattak.

Arthur Tivadar: Képzőművészetről képben és szavakban.
Dunaújvárosi Hírlap 1977. ápr. 22.

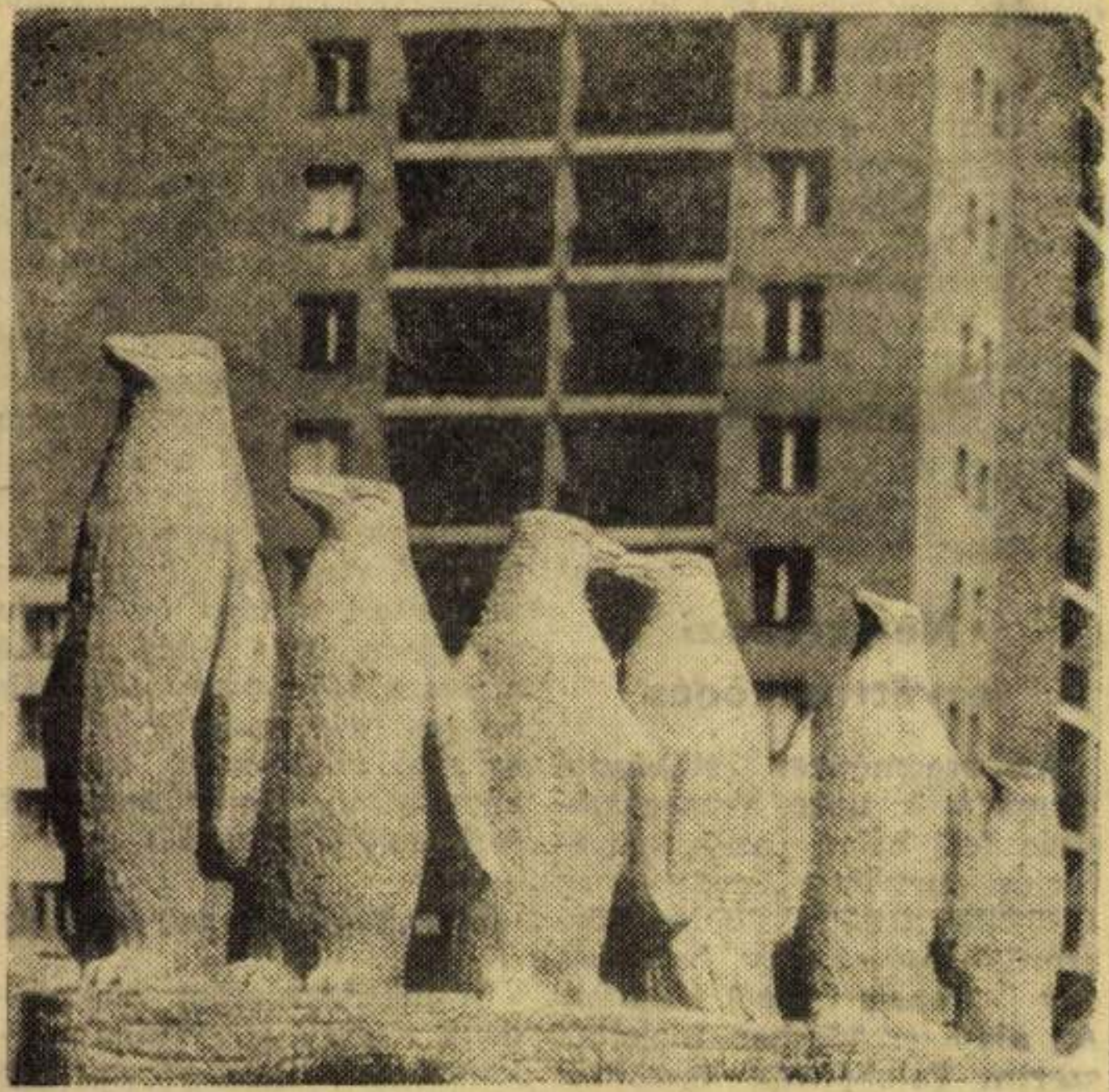

Borics Pál: Pingvinek. A köztéri szobor formái összefogottak.

Borics Pál,

artner Tivadar: Képzőművészetről képben és szavakban,

Dalgozók Lapja, Tatabánya,

1977. ápr. 9.

országokba irányuló kivitelt kívánják növelni.

Könnyűnek egyáltalán nem mondható, amire vállalkoztak. Olyan nyugati (Franciaország, Belgium) és keleti (Irán, Irak, Egyiptom, Tunézia) országokban kell elismertetni magukat, ahol nagy múltú angol, nyugatnémet és dán cégek a vetélytársak. El kell fogadtatni a magyar technológiát és le kell győzni a magyar árúval szembeni előítéleteket is.

Nemzetközi együttműködés

Az eredményes előkészítő tárgyalások után a megvalósítás felé halad az a kooperációs szerződés, amelyet az INTERKORPORATION közreműködésével egy belga és egy francia céggel kötöttek. Az alapszerződésben foglaltak szerint Tatabányán készülnek majd alkatrészek a francia és belga keltetőgépekhez. 1977-ben a keltetőgépek összértétás eszközei iránt. Náluk most van elterjedőben a nagyüzemi gazdálkodás a kisállattenyésztésben. A KOMPLEX Külkereskedelmi Vállalaton keresztül több keleti ország érdeklődésére küldtek ajánlatot. Irán az elfogadhatónak ítélt feltételeket egymillió forint értékű próbaszállítmány megrendelésével ellenjegyezte. A teljes siker esetén is csupán a következő évektől várható azonban folyamatos, vagy nagyobb mennyiségű rendelés. Hasonlóképpen eltelt néhány év egy jugoszláviai érdeklődés óta, és a szerződés végső formába öntése után már indulhat is az első szállítmány, mely a nagyüzemi pulykatenyésztés eszközellátását oldja meg.

Korszerűbb termékek

A mezőgazdasági üzemek — de a háztáji gazdaságok is — korszerűbb eszközöket, fejlettebb technológiai berendezéseket várnak a gyártóktól, akik csak akkor maradhatnak

Borics Pál, szobrász

„Pingvinek" (repr.)

a köztéri szobor formái összefogóttak.

Artner Tivadar: Képzőművészetről képben és szavakban.

Zalai Hírlap, 1977. máj. 8.

Borics Pál

Konyát Aladár gobra (kő - 1961)

Bp. IV. Konyát Aladár u. 81.

Rapsa György: Elpárolás a külső kerületek műemlékeiről.

Budapest 1987/12

Borics Pál
szobrász

M.D.V.

1941-ben a Műcsarnokban
mutatták be a „Napozó"
című női aktja. 1943-ból
való az „Édes anyám".

Ecsery Elemér: Borics Pál
Műveszet, 1966. julius – 30 kep.

Boricsfál
nobrán

M.D.K

1934-ben beirathozott a Fővárosi Iparrajziskolába, ahová 7 évig járt. 1941-óta minden nagyobb tárlaton részt vett.

Easerny Elemér: Boricsfál
Művészet, 1966. julius - 30 lap

M.D.Y

Borics Pál
Szobrász

1908-ban a Heves megyei
Sirok hörsegben született.
1927-ben kőfaragó segéd
lett. Majd a sirkövesekhez
a kőszobrászathoz vezettesorsa.

Ecsery Elemér: Borics Pál.
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

M.D.K.

Boricsfál
szolrász

Szerelő nő
Kendermunkások } repro

Ecsery Elemér: Boricsfál
Művészet, 1966. julius. - 30 lap

Borics Pál
Nobrász

M.D.K.

Hatvanadik születésnapját
budapesti gyűjteményes kiál-
lításával fogja ünnepelni.

Keserű Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. július - 30 lap

Ecsery Bozics Pál

Nobrán

M.D.K.

Az egri Gárdonyi Géza Szinkar
előcsarnokában rendezett gyüj-
temeriyes kiállitást.

Ecsery Elemér: Bozics Pál
Müvészet, 1966. julius - 30 kep.

Borics Pál
szobrász

M.D.V.

1961-ben Hevesen volt tárlata, majd 1962-ben Sirokon mutatta be műveit. 1965-ben közös tárlata volt Marczell György festővel a hőbányai „Villamosgép" Művelődési Haiban.

Ecsery Elmér: Borics Pál
Művészet, 1966. július - 30 lap

Borics Pál
nobrán

M.D.K.

Az 1943-ból való „Édes anyám"
a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona -
1950-ben készült a „Munkáslány"-a.
1954-es termék az „Ittörő" és a BTM
Kiscelli Múzeum tulajdonát képező
Sztahanovista"

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

M.D.K

Borics Pál
nohári

1955-ben készítette az oroshiai gimnázium 15 figurás két relief-jet. 1956-ban a VI. Magyar Képzőművészeti Stiállításon bemutatta a „Sirokai menyecske"-jet.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 kep

Borics Pál
szobrász

M.D.K

Felszabadulás után a Képzőművészeti Alap I. számú kollektív Műtermében pótolta a rajzban való hiányait. 1958 tól 1960 ig a Hevesi Állami Gardaságban élt ami művészetének betelőzésekre vezetett.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

1

Borics Pál
szobrász

M.D.K.

Legszebb figuralis kompozíciói.
„Kerimunkáró", „Olvasó", „Bevonuló
ugonc", „Édesanyám (1962),
Fekvő nő", „Hajmosó (1964),
„Kendermunkás", „Olvasó kislány"

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - J Olap.

Borics Pál

M.D.K.

szobrász

Figurális kompozíciói: „Surolóció", „Anya", „Kenderzunkások" (relief), „Kettesben (1965), Ruha-öblögető (1965) (Részt vett ez a mű a X. Magyar képzőművészeti kiállitáson)

Ecsery Elemér: Borics Pál

Művészet, 1966. julius – 30 kep.

M.D.K.

Boricsfál
szobrász

1959-ben Tatán az óvárosi iskola
falát díszítette domborművel;
1961-beli domborműve a „Vitorlázó
gyerekek c. műve a balatonakarattyai
Általános Iskola előcsarnokában van.

Ecsery Elemér: Boricsfál
Művészet, 1966. julius – 30 kg.

Borics Pál
szobrász

M.D.V.

A Hevesi Állami Gazdaság Technikumának udvarán van felállítva „Olvasó"-ja, 1961-ből való. 1963. „Van állítottak fel Sinkon az „Olvasó leány" c. művet.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap

Borics Pál

M.D.Y

szobrai

1961-ből való a „Martinászfej",
1962-es a TSZ-tag", 1963-ban
készült „Pataki István" portréja,
elhelyezve a X. her „Pataki István",
Művelődési Ház előcsarnokában.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

Boricsi Pál
szobrász

M.D.V

Ismert portréi: "Csikós" (1964)
Kékesdi Gyula "Újságíró arcmása" (1965)
"Komjat Aladar" (1960) és Clark Ádám
"portréja (1966) a Közlekedési Múzeum
számára készült

Ecsery Elemér: Boricsi Pál
Művészet, 1966. julius - 30 lap.

Borics Pál
szobrai

M.D.Y

1961-ben a Csók István Galériá-
ban mutatta be a „Kisborju"-t.
A „Vakarodzó csikó (bronz) 1962-
ben készült. A MEDOSZ vásárolta
meg.

Ecsery Elemér: Borics Pál
Művészet, 1966. julius – 30 kap

Boros Pál
Mohács

M.D.K

A „Fóka" (1962), a „Pingvin (1965)
állatfigurái, a legnyább a „Bika"
a gödöllői Agrártudományi Egyetem
előtt lesz felállítva.

Ecsery Elemér: Boros Pál
Művészet, 1966. július - 30 lap

Boricsi Pál
Nobrás

M.D.K

Plakett jei köziel hi emelkedik
Somos Miklós festőművészt
ábrázoló évem (1964)

Eckerz Elemér: Boricsi Pál
Művészet, 1966. julius - 30 kap

Borics Pál

Ötölségének apolása
Sirdsa vár

Heves Szemle 1985/2

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Borics Pál

1967 ÁPR

1021

Otthont adnak-e a málladozó házak?

HEVESEN a mezőgazdasági szakmunkásképző iskolának pontosan 111 hallgatója van. S mivel az oktatás szinte az egész napot betölti, az iskola minden tanulónak diákotthoni elhelyezést biztosít. A diákotthon két volt kastélyban, a Kállai- és a Remenyik-kastélyban kapott helyet.

Godó Ferenccel, az iskola igazgató-helyettesével körútra indultunk — vajon valóban otthont adnak-e az ifjú szakmunkástanulóknak ezek az épületek?

Az első állomás a volt Kállai-kastély. Kívülről cseppet sem biztató az épület, a vakolat nagy darabokban lehullva, a falon több színű festés. Az elhanyagolt épület előtt éles kontrasztként Borics Pál szobrászművész szép alkotása.

— Lépjünk beljebb — invitál az igazgatóhelyettes.

A folyosón alig lehet férni a szekrényektől. Belépünk az I-es számú hálóhelyiségbe. Sivár, lehangoló kép. A fal nedves, pereg le a festék, a vakolat. A falak mellett ágyak tömege, középen néhány asztal. Nedves, dohos szag terjeng a levegőben. Hasonló kép fogad a többi hálóteremben is.

— Nem tudunk mit kezdeni — mondja Godó Ferenc — szigetelni kellene az egész épületet.

Tovább indulunk. A mosdóhelyiséget tavaly csinálták, de ez is szűk, kevés a mosdókagyló. Egy másik szobában legalább húsz szekrény szorosan összezsúfolva.

— A folyosón már nem fért — mondja az igazgatóhelyettes.

Átmegyünk a Remenyik-kastélyba. Az első út itt a padlásra vezet. Valamikor ugyanis kivágták a padláson az összekötő keresztgerendákat, s most az egész tetőszerkezet ingatag, labilis.

Az egyik nevelő odalép a gerendához, kicsit megmozdítja, s az egész tető meginog.

— **CSAK A VÉLETLEN** tartja — magyarázza —, de kérdés, hogy az is meddig. A tetőn néhány lyuk, esős időben becsurog rajta a víz, le a szobákba. Néhány gerenda már el is korhadt a hótól, a víztől.

Lent megnézzük a hálóhelyiséget.

Nedves falak, szúette parkett — rideg, lehangoló környezet. Az előtérben ott a két mosdókagyló — a szoba harminc lakójának. Ugyanott a hidrofor-ház egy szekrényszerű alkotmányban.

Beszélgetünk az igazgatóhelyettessel. Elmondja, hogy évek óta így állnak az épületek, elhanyagoltan, senki nem javított rajtuk semmit. De nemcsak a diákotthoni szobák, a tantermek is hasonlóak. Szűkek, nedvesek, egészségtelenek. Az ablakokon alig jut be valami fény, szinte egész nap ég a villany. Az egyik műhely gerendája annyira meghajolt, hogy félő — kettéroppan. A cserepek töredezettek, a tető hullámos.

TAVALY UGYAN kapott az iskola pénzt a javításokra, de keveset, és azt is júniusban. Akkor már nem akadt vállalkozó a javításokra s százezer forint kárba veszett. Ebben az évben járt lent egy bizottság a Földművelési Minisztériumtól, megnézték az épületeket s megígérték, hogy valamit tenni fognak. Az iskola talán kap néhány százezer forintot. De ez is kevés, mérlegelve a jelenlegi körülményeket. Hiszen az épületeket kivétel nélkül szigetelni kellene, a pincékből ki kellene szivattyúzni a vizet, a tetők is javításra szorulnak. Egyszóval: valóban otthont kellene biztosítani a fiataloknak.

Mert jelenleg ez a megnevezés, hogy iskola és diákotthon inkább gúnynak hat, mint valóságos ténynek.

Kaposi Levente

Falu a Tarna és a Tar

Készül Tarnazsadány mono

Mindenesetre elég hosszú ideig kell még nyomozni a múltban, hogy ha nem is minden, de a legtöbb szükséges adat rendelkezésre álljon a monográfiához — s akkor megtudjuk majd egy érdekes község, Tarnazsadány történetét. Ezt a munkát *Baráz Máté*, az általános iskola fiatal igazgatója vállalta.

— 1962 óta vagyok itt, nem hosszú idő, de ahhoz éppen elegendő volt, hogy — kiváncsoskodni kezdjek. Az ötletet adta maga a község fekvése (két folyócska, a Tarna és a Tarnóca között), adták

a falu idős lakói,

akik sok érdekes történetet tudnak még —, de maga a kiváncsiság is: ha már megszerettem ezt a falut, megtudjam a történetét...

Nemrégiben, a községtől távolabb homokbányát nyitottak. A szerszámok nyomain régi edények, csontok, csontvázak fordultak a felszínre, harci eszközök is — lándzsák, nyílhegyek... A régészeket a jól ismert nyomok az avar korra emlékeztették. Építkezéseknél bent a községben is találtak hasonló leleteket. Milyen következtetésekre sarkallja mindez a monográfia készítőjét?

— Egyelőre csak feltételezésekről beszélhetünk. A kép egy hajdani szétszórt településről beszél, amely a két kis folyó és a valamikor Kál felé húzódott mocsár védelmében talált menedéket. Van itt egy úgynevezett *veremparti* rész, ez a legbelső település, itt lakhattak először Tarnazsadány őslakói, innen merészkedtek később a nyíltabb területek felé.

A középkorban önálló településként „nem tartották nyilván": családok uralkodtak az itt lakókon,

nevezetes nemzetségek

mondhatták magukénak, mint például az *Abák* és a *Majzikok*... Ezek persze mind csupán nyomok, amelyeken elindulhat a kutató, és közben vallatja majd az elsárgult emlékeket — dokumentumokat.

— Elsősorban a levéltárban fellelhető adatokra támaszkodom. Elkérem a Nemzeti Múzeumban lévő, itt talált tárgyakról készült tudományos elemzéseket is (van egy edény például a korai vaskorból!), és „kivallatom" a régi szokásokat ismerő idős községbelieket. Itt vannak a „dűlők": Tarcsa, Kontra, Hidegvég — a település szempontjából mindegyiknek megvan a maga jelentősége. Például a Hidegvég... Ez a községnek a Tarna felőli végén található, jellemző rá a tiszta, hűvös levegő. A Hidegvég tulajdonképpen „hideg" is, meg „vég" is...

Ami a hagyományokat illeti? Valamikor

gólyalábakon jártak

az emberek, olyan nagy volt itt a sár. A „földön" csak a trágyából, vagy kukoricaszárakból épített ösvényeken lehetett közlekedni... A gólyalábak még ma is ismertek, de inkább a gyerekek körében, mint játékszerek.

A nagy egész szempontjából azonban mindezek csupán a szálak „végei", apróságok, a sok kicsi, sokra megy „kicsinyei"...

— Az az elképzelésem — mondta Baráz Máté —, hogy először feldolgozom a közs múltját, amennyire az e kek engedik, társadalmi dasági fejlődés dulását, és

1966 OKT 9.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1091

Felavatták Clark Ádám szobrát, a Közlekedési Múzeum előtti parkban. A képen: Borics Pál szobrászművész alkotása előtt

(MTI Fotó — Gárdos Katalin felvétele)

saval. Választ
gazdaság j
kérjük a cegl
detőbe. Postafi

Lakástextil

Tatai Gyára f
keres szakképze
rűsfonónőket,
és kézicsomó
(kézi perzsaszőn
szítéséhez). Jel
lehet naponta
személyzeti elős
7.30-tól 15 órá

lat
n. 3.
tek-

pésre
K

at,

ost,

Felvételre keresünk bélapátfalvi üzemegységünkhöz okt. 15-i belépéssel, üzemvezetői munkakörben gyakorlattal rendelkező ruhaipari technikust, valamint 1 fő varrógépműszerészt. Jelentkezés személyesen vagy írás-

mi étkezés van. Jelentkezés az Üzemgazdasági osztályon.

Tisza Bútoripari V. 1. sz. Gyáregysége felvesz központi fűtéses kazánszerelőt, gyakorlott lakatost, kőművest, asztalost, gépmunkást, valamint férfi és női segéd-

kat (éjszakai műsza
ba). Jelentkezni lene
2. Belkereskedelmi Szá
lítási Vállalat, Buda
pest, XIII. ker., Já
utca 159.

Országos hatáskör
szerv felvételre kere
nagy gyakorlattal ren
delkező műszaki rajzo
lót. Klisérajzolók előny

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR VASUTAS
Borics Pál
1960 OKT 15

Felavatták Clark Ádám szobrát a Közlekedési Múzeum előtt

Október 1-én, szombaton délelőtt bensőséges ünnepségre került sor a Közlekedési Múzeum előcsarnokában. *Dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter felavatta *Clark Ádámnak*, a Lánchíd építőjének mellszobrát és megnyitotta a Clark Ádám emlékkiállítást.

A múzeum vezetősége nevében *Mészáros Vince*, a Közlekedési Múzeum igazgatójának megnyitó szavai után dr. Csanádi György mondott ünnepi beszédet. Méltatta Clark Ádám munkás életét, ismertette maradandó alkotásait.

— *Clark Ádám emlékét nemcsak a Pestet és Budát összekötő első állandó Dunahíd, a Lánchíd építéséért őrizzük kegyelettel. Ez a kiváló szakember hű segítőjévé, műszaki tanácsadójává vált a reformkor nagy vezéralakjának, Széchenyi Istvánnak.* Az első magyar közlekedési minisztérium műszaki tanácsosaként kivette részét a magyar közlekedésügy megszervezésének csaknem minden jelentős műszaki feladatából... Számos vasúti hidat épített, s vezette a pest-budai közlekedésben ma is jelentős alkotásnak számító Várhegyalagút építését is.

Az ünnepségen részt vettek Clark Ádám leszármazottai, unokái és dédunokái is.

A Lánchíd építőjének szobrát *Borics Pál* szobrászművész készítette.

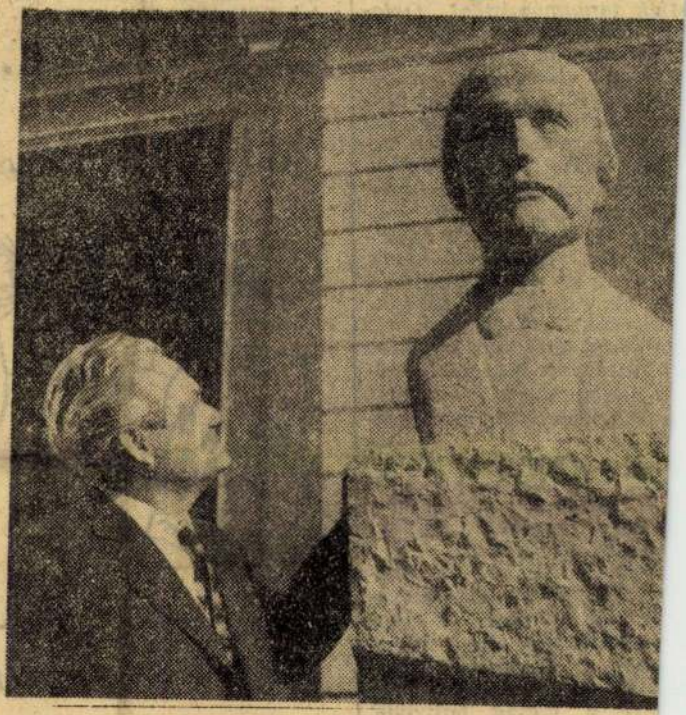

Borics Pál szobrászművész alkotása előtt.
(MTI Foto — Gárdos Katalin felvétele.)

— *Most az oktatás szerepel napirenden* — folytatta a titkár. — *Szakszervezeti politikai iskolánk az idén a második évfolyammal folytatódik. Alapmásunkon az előírt általános iskolai végzettséget már mindenki megszerezte. Jelenleg hatan gimnáziumban folytatják tanulmányaikat. Oktatási munkánk kiszélesítését, fejnos, gátolja, hogy sok munkatársunk vidékről jár szolgálatba.* Az idén eddig csak egyszer sikerült őket is bevonni kulturális rendezvényeken va- részvételre, amikor közösen megnéztük a „*Kőszívű ember fiai*" című magyar filmet. Kulturális rendezvényekre egyébként alig van lehetőségünk, hiszen ilyen célra megfelelő termünk, ebédlőnk nincsen. Szeretnénk legalább egy kis könyvtárat létesíteni, hiszen az szervezettség ma még gyenge olyan tagságunknak és az igény, mint tapasztaljuk, már meg-

A dolgozókkal való törődés ban is kifejezésre jut ennél alapszervezetnél, hogy a szigdíjba menőket egy-egy rendékkal lepik meg.

Célkülözi a látványos vonáat a szigetvári alapszervezet munkája, mégis jó eredményeket mutathatnak fel. A tőség fáradhatatlan szer-nevelő munkája nyomán dik a tagság öntudata, kszik munkalendülete.

Lőrincz János

A brigádok munkája ebben az évben sokat fejlődött. Sikerült megtalálniuk azt az utat, amelyen haladva eredményesen valósítják meg a szocialista brigádmozgalom három fő célkitűzését.

A vállalat dolgozói közül az állami oktatás különböző formáiban 210-en vesznek részt, s közülük 170 szocialista brigádtag. Az egymás segítésé-

pasztalatokat saját üzemük hasznára fordítják.

Volosinovszki

MUZIKÁLIS FŐNÖK

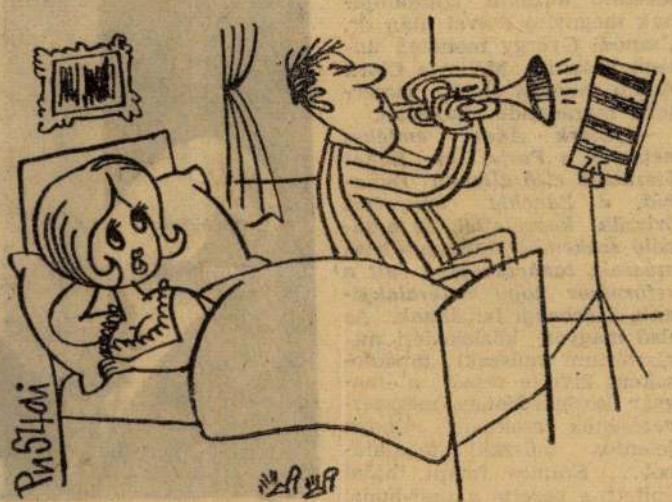

— Rendben van, ha éjjel felkelsz gyakorolni, hogy el ne aludjanak a forgalmistáid, de ma még le sem feküdtél!

(Pusztai Pál rajza.)

MDK

Borics Pál

Siroki menyecske márvany 40 cm

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 40.1.

Fényképész

Magyar Foto: FÖ 31222/2 Hegedüsné

Borics Pál: Sztahanovista
Vörösmárvány

1953. XII. 22.
Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: FA 21216/6 Hegedűsné

Borics Pál: Gyuszi

Ruskicai márvány

1952.

Meg. van

Negatív

Zilahi István Hegedüsné

Borics Pál: Kossuth-emlékmű

Borics Pál szobrán.

56 éves. Sirokon születet.

Kőfaragóként kezdte.

Tanám c. szobra a N. Galeriában.

Pestlőcsincen lakik - 45 után lett szobrán.

Olvasó lány c. szobra szülő falujába kerül

Tükör, 1964, 20 sz., 9 old

Negatív

Zilahi István Hegedűsné

Borics Pál: (Leányka-portré)

Kobor

MDK

Borics Pál, szobrászm.

III. Napozó. Márvány.

MTárs.1941.dec.-1942.jan. téli kiáll. Kat. 8.l.

Borics Pál, szobrász MDG

Clark Ádám - szobrát a
Városligetben állították fel.
(fényképe)

– : Új pesti szobor 3

ESTI HIRLAP

bp. 1966. okt. 24.

Borics T.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1966 OKT -9

1021

Felavatták Clark Ádám szobrát a Városligetben

A városligeti *Közlekedési Múzeum* főbejárata előtt szombat délelőtt bensőséges ünnepség zajlott le. *Csanádi* György közlekedés- és postaügyi miniszter felavatta *Clark* Ádámnak, a Lánchíd építőjének szobrát. Az ünnepségen részt vettek Clark Ádám leszármazottai, unokái, dédunokái.

Mészáros Vince, a múzeum igazgatójának megnyitó szavai után Csanádi György miniszter mondott ünnepi beszédet. Méltatta a nagy hídépítő alkotó, munkás életét, aki *új hazát talált a Duna partján.*

Amikor a közelmúltban újjáépült a Közlekedési Múzeum, elhatározták, hogy az épület köré pantheont létesítenek és itt helyezik el a magyar közlekedés legkiválóbb személyiségeinek emlékműveit. Elsőként Clark Ádám szobrát — *Borics* Pál szobrászművész alkotását — avatták fel halálának centenáriuma alkalmából. A továbbiakban sor kerül a magyar közlekedéstörténet olyan kiválóságainak, mint *Marton* Lajos, *Kandó* Kálmán, *Vásárhelyi* Pál, *Jedlik* Ányos, *Beszédes* József, *Feketeházi* János szobrainak felállítására.

A Közlekedési Múzeumban szombaton Clark Ádám emlékkiállítás nyílt.

ja Tunisz városától
km-es szakaszon sze
tató luxussal épült k
növényzetbe olvadnal
hér, kék ablakos villa
rág, rengeteg virág m
A kis üdülővároskák
is őrzik a történelmi mult em-
lékeit: Salammbo, Carthage,
Annibal, Amilcar... Karthágó
romjai mellett emelkedik Bur-
giba elnök csodálatosan szép
palotája. A 16 km-es szaka-
szon csaknem végig széles
plage — homokos tengerpart
— húzódik. Ilyenkor Tunéziá-
ban még tart a nyár, 23—24
fokos a tenger, a parton pedig
labdáznak a fiatalok. Két spor-
tot ismernek. A futballt és a
röplabdát. Bokáig süppedve a
homokba rohannak a labda
után, vagy ugranak fel a há-
lóhoz. A Burgiba palota előtti
plage-on is áll egy röplabda-
pálya. Mondják a tunisziak,
hogy nemegyszer az elnök is

**plage még szelesebb, mint Tunisz-
nál. Lehet rajta röplabdázni, fut-
ballozni...**

*

A tuniszi futball... Elemei-
ben emlékeztet a dél-amerikai-
ra. Legalábbis annyiban, hogy
a tunisziak legalább annyira
szeretnek cselezni, mint dél-
amerikai kollégáik. Csak
egyelőre alacsonyabb szinten.
S ha kedves olvasóink látnak
egy csapatot, amelynek mind-
egyik játékosa lépten-nyomon
sarkalja a labdát, akkor biztos

Gólzáporos M

Szombaton délután a Hv

Borics Pál
festő

Méltatás

Ecsery Elemér: Antal Irén művészetéről.
MŰVÉSZET, 1970.október - 20.lap

Borics Pál

4.

„Halászok"

„Eger címere"

„Goldmann György portréja" c.

műveí emlétve

Magyar Nemzet

1969 september 2.

Borics Pál szobrász 1.

1949-ben mutatkozott be a Nemzeti Szalonban. A múlt év végén néhány portréját felállítottát a Körleledési Múzeum előtt

Magyar Nemzet
1969 szeptember 2. 4. old

Borics Pál 3

„Pinyin eralád"
„Vakaródzó tiszsztó"
„Sírolí nő"
„Kövelető" c. művei emlékve

Magyar Nemzet
1969 szeptember 2.

Borics Pál 2.

„Czürke fej"
„Kucsmás fej"
„Kisborjú"
„Fóra" a mívei emlitve

Magyar Nemzet
1969 szeptember 2. 4. old.

Borics Pál

Ziállítása nyílt szombaton
a Műcsarnok kamaratermében.

Magyar Nemzet
1969 augusztus 17.
11. old

– Napló –

Borics Pál szobrász 2

első kiállítása 1949-ben volt a Nemzeti Szalonban, majd ez év szeptemberében a Műcsarnok Zamarakermében állított ki.

Magyar Nemzet 1969 nov. 7
11. old

Boris Pál

November 4.-én tragikus
körülmények közt elhunyt

-Napló-

Magyar Nemzet 1969 november 7
11. old.

MDK

Borics Pál

Kis borju, vör.márv.

Fóka " "

7. miskolci o.képzőm. kiáll. 1962. nov.

Herman O.Muz.

MDK

Borics Pál

Olvasó nő, vör.márv.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Mus.

1964. máj.

MDK

Borics Pál

Kisborju, vör.márv.

Téli Tárlat 1964. Székesfehérvár

Borics Pál MDK

Kétszeres szocialista hős, gipsz

Mücsarnok 1960. VIII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál MDK

Édesanyám, márvány

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

MDK

Borics Pál szobrász

Aratás közben, mészkő

Magyar buza, kő

Kendermüvelő asszonyok, gipsz

lol. Csop.Kiáll. N.Szal. 1949. jan.

Bosics Pál notrást

Rept: Ruhaöblögető

/a XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagá-ról/

1966. feb. 12. Művészet

Nyugalabadság

Borics Pál

1961. február 11, szombat

AZ INAS ÁLMA MEGVALÓSULT

(Kéri Dániel felvétele.)

Borics Pál már harmincöt esztendővel ezelőtt, kőfaragóinas korában is arról álmodott, hogy egyszer majd vörös márványba, vagy bazaltba faraghatja álmait. A nyomor elhessegette az álmokat: megmaradt kőfaragónak. Csak a mi világunkban, őszülő fejjel jutott el odáig, hogy tehetségét kibonthassa. Témája munkások, dolgozó emberek élete. Az első és a mai napig is legnagyobb hatású portréjával, az Anyám című művével, siroki napszámos, summás édesanyjának állított emléket. Az idei nyarat is a Hevesi Állami Gazdaságban töltötte, ahonnan élményekkel gazdagon tért haza. A hajdani kőfaragóinas ma már ott van a mesterek között. A kiállításokon mind gyakrabban szerepelnek alkotásai. Az Anyám pedig méltó helyet kapott a Nemzeti Galéria kincsei között.

Képünk műtermében ábrázolja. Szabó István martinászportréján végzi az utolsó simításokat.

Kiterjesztik a lakóbizottságok hatáskörét

Gazdálkodás a karbantartásra szánt pénzzel — A bizottságok kérésére a házkezelőségnek felül kell vizsgálnia a házfelügyelők munkáját

Az újjáválasztott budapesti lakóbizottságok mind aktívabban, eredményesebben dolgoznak. A kerületek többségében társadalmi munkaakciókat kezdeményeznek, őrködnek a szocialista együttélés szabályainak megtartásán, segítik a házak idősebb lakóit, foglalkoznak a gyerekekkel, megszervezik szabad idejüket.

A jó tapasztalatok alapján a fővárosi tanács illetékesei elhatározták: fokozatosan kiterjesztik a lakóbizottságok hatáskörét, s a házak társadalmi munkásait *olyan feladatokkal is megbízzák, amelyek azelőtt a helyi tanács jogkörébe tartoztak.* Így például az eddiginél nagyobb önállóságot adnak nekik *a karbantartási munkáknál.* Kimondták: ha a lakóbizottságnak valamilyen panasza, észrevétele van a tatarozásokkal, felújításokkal kapcsolatban, a megfelelő házkezelési szerv *köteles a bejelentést megvizsgálni és intézkedni a hibák megszüntetésére.* Az intézkedésről, vagy annak esetleges elmaradásáról, a vizsgálat eredményeiről *harminc napon belül írásban tájékoztatják a bizottság tagjait.*

Véglegesen rendezték a lakóbizottságok és a házfelügyelők kapcsolatát is. Eszerint *a házfelügyelő a lakóbizottság meghívására köteles részt venni a bizottság ülésén és beszámolni a munkájával kapcsolatos kérdésekről.* Ha a házfelügyelő nem tesz eleget a munkaszerződésben vállalt kötelezettségeinek, nem tart megfelelő rendet, tisztaságot a házban, *a lakóbizottság kérésére a házkezelőség köteles felülvizsgálni a házfelügyelő munkáját.*

Ebben az évben egyébként megvalósítják azt a régebbi tervet is, hogy kísérletképpen néhány jól dolgozó lakóbizottságot megbíznak azzal: *gazdálkodjék legjobb belátása, elképzelése szerint a lakóépület karbantartására szánt összegekkel.* Egyelőre 25 bizottság kap az idén ilyen jogot, de ha a kísérlet beválik, fokozatosan mind több lakóbizottságra bízzák rá a gazdálkodás jogkörét. (MTI)

Variálható, korszerű típusberendezéseket kap a kereskedelem

A kereskedelemnek és a vásárlóknak egyaránt sok bosszúságot okoz, ha egy új vagy átépített bolt berendezése hónapokig elhúzódik. Ennek oka elsősorban az, hogy minden üzlethez külön kell terveztetni és építeni bútorokat, pultokat. A Belkereskedelmi Minisztérium elhatározta, hogy *megrövidíti és gazdaságosabbá teszi az új üzletek berendezését.* Külföldi mintára néhány kereskedelmi vállalat rokkal. A régi háromhónapos rendezkedés helyett *mindössze három napot vett igénybe egy-egy bolt teljes felszerelése.* A tervek szerint még az idén megkezdik az új, olcsó típusberendezések sorozatgyártását, amelyekkel elsősorban az új élelmiszerboltokat, valamint a háztartási, az illatszer- és a játéküzleteket szerelik fel. (MTI)

Borsos Pál

Petőfi Ferencről portrét készít a tiszavasvári művelődési ház részére

N.N.: Nyolc képzőművészeti alkotással gazdagszik megyénk

Kelet-Magyarország 1968 XI 24

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza
19 MAR 29

Borics Pál
1021

Befejeződtek a nyíregyházi művészeti hetek

Másodízben rendezték meg a megyeszékhelyen a tavaszi művészeti heteket. Március 1—28 programja számos színházi, zenei, képzőművészeti és filmeseményt tartalmazott. Bár a tervezett színházi gálaest — melyen olyan neves művészek fellépésére számítottak, mint Lakatos Gabriella, Sipeki Levente és mások — betegség miatt elmaradt, mégis volt új színfoltja a színházi életnek. A megyében először léptek porondra a kaposvári Csiky Gergely Színház művészei Murray Schisgal: Gépírók és A tigris című egyfelvonásos darabját mutatták be. A debreceni Csokonai Színház pedig O'Neill: „Hosszú út az éjszakába" című drámáját vitte színre. Egy pantomimegyüttes is vendége volt a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színháznak.

A II. nyíregyházi művészeti hetek idei „pálmáját" elsősorban a képzőművészeti tárlatok vitték el. Nyolc kiállításon vehetett részt a nyíregyházi közönség. A Borics Pál szobor és kisplasztikai, a Huszár István Krúdy-illusztrációiból készült kiállítást a város reprezentatív filmszínházának emeleti előcsarnokában rendezték meg. A többi képzőművészeti tárlatot üzemekben, iskolákban, tsz-ekben tartották Pál Gyula, Berecz András, Soltész Albert, Z. Szalai Pál, Kerülő Ferenc, Krutilla József, Margittai Jenő, Huszár István és Tar István gyűjteményes munkáiból. Március 26-án került sor a művészeti hetek utolsó kiállításának megnyitására, mely Kósa Ferenc filmrendező munkásságát ábrázolja, címe: „Rendezés közben". Március 28-án a művészeti hetek záróakkordjaként bemutatták a nyíregyházi születésű Kósa Ferenc legújabb filmjét, a magyar—román—szlovák koprodukcióban készült Ítélet-et.

A zenei, irodalmi és az „Ünnepelj velünk" jubileumi kulturális szemle városi bemutatói jól kiegészítették a nyíregyházi művészeti hetek programját, melyeken több ezer érdeklődő vett részt.

ekete tél

kapaszkodott az akaratába, konokul eltökélte, hogy nem omlik össze, tűri a verést, amíg csak tűrni képes a test. Az ütések nyílt húsra zuhantak, mind mélyebbre húzódott a fájdalom, mintha tenyere megsokszorozódott volna. Aztán lassan enyhülni kezdett ez az óriásivá vastagodott kín. Ahogy nőtt tompultsága, úgy sűrűsödött a bódulat az öntudaton. Ismétlődtek, egyre ismétlődtek az ütések, de a költő már nem is tudta pontosan, őt ütik-e egyáltalán. Tenyere érzéketlen duzzanattá változott, olyan lett, mint a pudvás fa. Ez a tömény zsibbadás terjedni kezdett, megbénította a csuklóját, bepólyálta a könyökét, s kúszott tovább a válla felé. Karja nem tartozott a testéhez,

csendőrök p
fantomokká
fel-felnyíló

Egy pohár vizet löttyintettek az arcába. Öntudata kivilágosodott.

— A jobb kezed máf megtanulta, hogy mi vár a balra — szólt elfulón Demeter. Pihenésképpen nagyot sóhajtott. — Folytassuk, vagy társalogjunk?

— Nem bánom... — suttogta a költő, de alig tudta, hogy mit.

Demeter megint az asztal mögé ült.

— Most kivételesen arra lennék kíváncsi, hogy van-e benned erkölcsi felelősség Jól hallasz?

— Igen...

— Szóval?...

Egy Atlasz erőlködésével

helyét visszahódította a fájdalom folyékony tüze. Németh László János végre a tenyerére mert pillantani, de gyorsan el is kapta a tekintetét, mert a látványtól meglegyintette az ájulás: nem a kezét látta, hanem egy felfújt fekete gumikesztyűt.

— Vallani fogok, ha azzal segíthetek a társaimon...

— Remek! — csillant meg a főhadnagy szeme. — Velem aztán igazán lehet beszélni. Még azt is elintézem, hogy az akasztófa helyett a frontra kerülj. Szívesen harcolnál a hazáért?

— Megpróbáltam harcolni, amíg lehetett.

— Hagyjuk a gyerekes hen-

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 NOV 5

Borics Pál

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

PETHE FERENC SZOBRÁT nov. 9-én leplezik le Tiszavasváriban. A szobor alkotójának, Borics Pál szobrászművésznek alkotásaiból ugyanekkor kiállítás nyílik a helyi múzeumban.

Borics Pál
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

1970 MÁR 8

1021

Borics Pál kiállítása Nyíregyházán

Borics Pál szobrász kiállításán (Hammel József felv.)

Borics Pál szobor- és kisplasztikai kiállítása a nyíregyházi művészeti hetek egyik legszínvonalasabb, legrangosabb rendezvénye. A több mint félszáz alkotás a Krúdy filmszínház előcsarnokában az utóbbi húsz év termékeny és művészi sikerekben gazdag életutat szimbolizálja. Apja kőbányász volt, kőfejtő, kőtörő — szegény ember. Sirok községben született Borics Pál 1908-ban, apját az első világháború nyelte el. Öten maradtak árván, édesanyja, mint annyi más falubeli társa, a summáséletet választotta. Kora tavasztól késő őszig az ország legkülönbözőbb vidékein dolgozott a család. A művész életében különösen nevezetesek a világosi és a Darutanyán eltöltött évek.

Kemény élete volt Borics Pálnak. „Rendesen" csak három elemit végzett. A második három elemit a kántor segítségével szerezte. Hozzá járt télen tanulni, s így már kisinasnak is elszegődhetett. Egy kőfaragómester vette fel 1924-ben, ezzel visszatért apja anyagához, a kőhöz. Itt tanulta meg a sírkőfaragás mesterségét, 1927-ben szabadult, ettől kezdve a főváros nyújtott otthont számára. S a fillér nélkül Pestre érkezett, a Fiumei úton ácsingózó munkanélküli sírkövesek között kezdte el pályafutását. Szakmai tudása kifinomodott, több éves gyakorlat után a legkeményebb munkákat is rábízták. 1931-ben iratkozott be a budapesti iparrajz iskolába, hét évig tanult, majd megnősült. Egyre tudatosabban készülődött művészi hivatására. 1941-ben jelentkezett először alkotásaival országos kiállításon. Ferenczi Bénit és Medgyesi Ferencet vallotta ihlető mesterének, példaképének.

Nyíregyházi tárlatának anyaga természetesen csak egy része a gazdag életműnek, melyek közül több az ország különböző városaiban s a fővárosban közterekben, épületek előtti szobrokban őrzi alkotó tehetségét. Mint méltatói mondták; olyan szobrász volt, aki művei zömét kőbe faragta; ez az anyag állt hozzá a legközelebb, ebben tudta hiánytalanul kifejezni mondanivalóját, életérzéseit. Ugyanakkor nem csak „kőben gondolkodott", hanem a fémmel való művészi kifejezésnek is mestere. Nagyméretű öntött szobrokat nem készített, de a kisplasztika is lehet teljes érvényű, igényes mű, sőt olykor monumentálisabb, mint egy hamisan ágáló fémkolosszus. Erről győződhet meg a nyíregyházi közönség is fém kisplasztikáinak megtekintésekor: az Ikrek, a Hegesztő, a Népi táncosok, az Olvasó lányka, a Kavicstörő és más művei mély élet- és emberismeretről tanúskodnak.

Hagyományos és modern törekvések ötvöződnek harmonikus egységbe Borics Pál munkáiban. A kő-, márvány-, bazalt- és fémszobrai, kisplasztikái az alkotó emberről vallanak. Üvegfúvók, halászok, favágók, kertészek, kőbányászok, kendermunkások, ruhaöblögető asszonyok, palántázók művészien megformált alakjai szerepelnek a gazdag tárlaton. Mindmáig határkövet jelentő egyik fő műve a Ruhaöblögető (a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona). Megkülönböztető értéket ad az egyszerű és bensőséges parasztasszony figurájának, hogy benne szűrődött le és kristályosodott ki a művész több évtizedes fáradtságos útkeresése, s érett meg valamennyi egyedi vonását egyesítő stílusa.

Kedvelt paraszt- és munkásalakjain kívül szívesen és nagy átéléssel formálta meg nagy emberek alakjait is: Lenin, Ady, Eötvös Loránd, Pethe Ferenc portréi munkáinak javát alkotják.

A Tiszavasváriban álló Pethe Ferenc-szobor volt a mester utolsó alkotása, a szoboravatásról hazautazóban érte a tragikus baleset.

Borics Pál szobrászművész munkái egyszerűségükben rejlő művészi erejükkel, tisztaságukkal bizonyára felkeltik a szabolcsi közönség érdeklődését. Amint Ecsery Elemér művészettörténész, a művész barátja mondta — érdemes megismerni és megszeretni ezt az egyértelmű, a művészi szépség és igazság erejével ható gazdag életművet.

(P.)

Végre esett a termelés, nem kell magasra másznom...

Neked meg kell fordulnod minden nadrág után?

Mi jót főztél, drágám, vendéget hoztam.

Kezdetben vala az úgyn

Kezdetben vala az úgyn vezett Kritikán Aluli Ita bolt. Kocsma, talponálló, bo sör-pálinka kimérés, egysz val kricsmi. Ahol körös-kör „le volt rúgdosva" a fal, ah a kőpadlón bokáig ért a ké hetenként fűrészporral t mörített latyak, ahol a cs pos hüvelykujja esetenké minima félig merült a stan pedli cseresznyébe.

És ahol soha, semmilye ellenőrzés nem talált egye len dolgot sem rendben.

Aztán jött a Határozat. Felsőbb Szerv Keze, mel egyetlen tollvonással hetekr sőt hónapokra otthontalann tette a népes törzsvendég koszorút: civilizálást, aza átalakítást rendelve el.

Az építők furtak, farag tak, vésték, bontottak — új jávarázsoltak azért a 3, 4, 5 stb. százezerért. És végül el jött a „határidő után háron hónappal", amikor is megha tó kis házi ünnepség keretébe — melyen a Felsőbb Szer Kiküldötte is részt vett — átvágták a bejárati ajtón a nemzetiszínű szalagot, s át adták rendeltetésének a megszépült italkombinátot.

A civilizáció befejezte mű vét...

Három perccel később má be is futott az első törzsven dég, Böncsök Alajos kétkez szénlehordó szakmunkás sze mélyében. A népszerű Lojz elképedten és határozott rosszallással nézett körül a helyiségben. Második otthon nát annyi hónapi távollé után, teljesen feldúltan találta. A falakon vakító csempe. Az asztalok mellett modern vonalú, műbőrrel bevont szé kek. A pult, a régi, kedves, sör-bor-pálinkalében ázó pult most száraz, s ráadásul cirádás lapokkal van befed ve. A mozaiklapos padlón sehol egy széttaposott ciga retta, sehol egy törött kini zsis üveg. És a Dagadt. Ir galom atyja, a mindig csap zott, fekete körmű Dagadt! Ragyogó tisztára sikálva, hó fehér köpenyben, középen nyílegyenesen elválasztott pomádés hajjal állt a pult mögött, s fontoskodó képpel mér egy fél decit, szent ég, pontosan egy fél decit a ráadásul teljesen átlátszó pohárba.

Lojzit nyomasztotta a nagy ragyogás. Bambán bá mult a plafonra és zavartan köhécselt, akárcsak 42 éve, az első áldozáskor... Minden meggyőződés nélkül felhajtott 7—8 féldecit. Ettől kicsit

Borics Pál

Horváth György: Tizenhárom új szobor Budapesten. /Mikus Sándor: Rózsa F. emlékkútja, Kerényi Jenő: Csontváry, Vigh Tamás: Madarász Viktor síremléke, Konyorcsik János: Hopp Ferenc síremléke, Kiss István: Apáczai Csere János, Kisfaludi Stróbl Zsigmond: [illegible] Lengyel Gyula, Borics Pál: Clark Ádám, Grantner Jenő: Tormay Béla, Kamotsay István, Kiss Sándor, Szabó Iván, Olcsai Kiss Zoltán, Ferenc Klára, Farkas Aladár./ - Magyar Nemzet, 1967. ápr. 9.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

78. l.

Borics Pál

1021

Eötvös Loránd szobra Pestlőrincen

Eötvös Loránd születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — *Borics Pál* szobrászművész több mint egy méter magas, kőből faragott alkotását, a XVIII. kerületben. A szobrot Eötvös Loránd egykori villájának kertjében — a mostani Hársfa utca és a Vadkert utca közötti téren — állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztett torziós ingával első szabadtéri méréseit végezte.

Az ünnepségen *dr. Marx György* egyetemi tanár emlékezett a fizikai kutatások első hazai nagy művelőjére. Koszorút helyezett el a Magyar Tudományos Akadémia nevében *dr. Erdey-Grúz Tibor*, az MTA elnöke, továbbá a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének és az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetnek a képviselője. Megkoszorúzták a szobrot a XVIII. kerület párt- és tanácsi vezetői, továbbá a tömegszervezetek képviselői is.

Ez a tény d
— különösen
tényleges áldo
két. (Érdekes
nyugdíjasokná
kötelezettségel
gyobb időigén
munkára ford
órával több, 1
Megkérdezti
hogyan győzik
egyéb társa
eredő terheket
laszolta, hogy
a megkérdeze
érzi soknak.
Vizsgáljuk 1
ténylegesen r
gek töltik ki
kára fordított
ran találkozi
lasztóival, mi
csolatai a tan
zösségekkel?

TANÁCSOK LAPJA
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

öt
ntás
ké-
la-
és-
gít-
tók
en-
en-
tű-
ztók
enti,
vá-
ször

ületi
nyel-
tar-
úgy-
zere-
ta-
sztók
fel
kben

Borics Pál

Közölt műve fehete-fehér reprodukció:
„Tanulmány fej".

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968.

móre 3. sz.

45 f.

1

Borics Pál

Pestszentlőrincen a Hazafias Népfront helyiségeiben állította ki szobrait.

Tölgyesi János: XVIII. ker. művészeinek bemutatója a kerületi Népfront termeiben.
„Művészet", folyóirat, Budapest, 1968. március
3. sz.
431.

Borics Pál

A színes követ változatosan használja fel, az érdes, durva felületek és a csiszolt, fényezett felületek ellentételével dolgozik.

Tölgyesi János: XVIII ker. művészeinek bemutatója a kerületi Népfront termeiben. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc. 3 sz. 44 l.

1021

Az Agrártudományi Egyetem

Szép parktól övezett, erdőtől koszorúzott épülettömbje elsőként ötlik a fővárosból *Gödöllő* felé közeledő turista szemébe, s a távozót sokáig vigyázza víztornyának érckakasa.

Ma már *Gödöllő* jellegzetessége — és büszkesége — *az Agrártudományi Egyetem*, pedig mindössze húsz esztendeje ad otthont az ifjúságnak és oktatóinak.

Az Egyetem fiatal, de múltja régi: ott élt már emberöltők óta a haladó gondolkodású szakemberek és a hazafiak tudatában.

Az egyetemi oktatásban a mezőgazdaságtan már korábban is polgárjogot kapott: 1777-ben a Budára helyezett *Tudományegyetemen* mezőgazdasági tanszéket alapítottak. Néhány év múlva az önálló tanszékeket megszüntették, majd a mezőgazdaságtani előadások is elsorvadtak. 1844-ben a Magyar Gazdasági Egyesület *„középponti gazdaképző intézet"* — lényegében társadalmi bázisra alapozott agráregyetem — felállítását kezdeményezte. A *pozsonyi országgyűlés* kedvezően fogadta a tervet, de amikor a költségek megajánlása került napirendre, a főúri kezek nem emelkedtek a magasba.

A szabadságharc leverése utáni némaság oldódásával újra napirendre került az önálló agráregyetem gondolata, de most már egyéb (közgazdasági, kereskedelmi stb.) szakterületek képviselői is követelték a saját tudományágazatuk egyetemi szintű oktatását. Ezeket a törekvéseket fogta egybe Károlyi Mihály. Egy társadalmi bizottság el is készítette a közgazdasági egyetem tervét amelyben a mezőgazdasági képzés is helyet kapott volna, az ismert 1912. jún. 4-i parlamenti vihar miatt azonban az egyetem jún. 7-re kitűzött alakuló ülése elmaradt.

1919 tavaszán lázas sietséggel kezdtek a nemzet legjobbjai a múlt terhes örökségének felszámolásához. A fiatal Tanácsköztársaság: hihetetlenül rövid idő alatt kidolgozta az önálló agráregyetem tervét, amely öt kart számlált. Sajnos, az öntudatára ébredt nép alkotó szellemének sok más friss hajtásával együtt az ellenforradalom e tervet is elvetette.

A közvélemény nyomására állították fel 1920-ban — lényegében *Károlyi Mihály* terve alapján, de szűkebb keretekben — a tudományegyetemi *Közgazdaságtudományi Kart*, amelynek mezőgazdasági szakosztálya is volt. 1934-től a *József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen* folytatódott az agrártudományok egyetemi szintű oktatása.

A felszabadult ország első jelentős tudományos-oktatási létesítménye az 1945. szept. 26-án alapított *Agrártudományi Egyetem*. Eleinte szervezetéhez tartozott az egész mezőgazdasági, állatorvosi, kertészeti és szőlészeti, továbbá erdőmérnöki felsőfokú szakképzés, mindegyik egy karral.

Az *Egyetem* központja kezdetben a fővárosban volt, s csak 1949-ben kapott végleges otthont Gödöllőn, a volt premontrei gimnázium épületében, amelyet neobarokk stílusa miatt olykor — még a tévé egyik idegenforgalmi vetélkedőjén is! — összetévesztik a *Grassalkovics* kastéllyal. Az elmúlt húsz évben a *„régi"* épület köré valóságos egyetemvárost emeltek.

A HÉV végállomásáról érkező turista a parkban *Kálmán herceg — II. András és Gertrud fia* — 1931-ben leleplezett szobrával, *Róna József* remek alkotásával találkozik. Sokan tudják róla, hogy gyermekkorában halicsi király, majd horvát bán volt, de azt már kevesen; hogy a keresztes háborúból visszatért, Erdélyben letelepedett és az ott rabló életmódot folytató német lovagrend tagjait ő űzte a Balti-tenger partjára.

A központi épületben a mezőgazdaságtudományi kar tanszékei és a 200 ezer kötetes könyvtár, továbbá a központi hivatalok találhatók. A földszinten továbbhaladva az új tantermi épületbe érünk. Az összekötő folyosó falán Domanovszky Endre mezőgazdasági tárgyú, az év 12 hónapját ábrázoló mozaikját láthatjuk, de gyönyörködni benne hatalmas méretei miatt csak kívülről, az üvegfalon át tudunk.

Az oktatási célokat szolgáló épülettömböt északról a gépészmérnöki kar épülete zárja le. Ennek közepén helyezkedik el a monumentális, három emelet magasságú aula.

A gépészmérnöki kar melletti úton továbbhaladva, balról a sportpályákat találjuk, majd a kollégiumi épületekhez érünk. A főbejárat előtt a kollégium névadójának, *Nyisztor Györgynek*, a földmunkásmozgalom kiemelkedő alakjának és a Tanácsköztársaság földművelődésügyi népbiztosának mellszobra fogad — *Pátzay Pál* alkotása.

A kollégium folyosóval összekötött három épületében a hallgatók — közöttük számos külföldi — kulturált környezetben készülhetnek fel hivatásukra, de egyéb képességeik széles körű kibontakoztatására is lehetőségük van.

Az *Egyetem* harmadik oktatási egysége, a tanárképző intézet a központi épület mögött, egy kis dombon emelkedik.

Ha időnkből futja, sétáljunk el még az agrobotanikus kert mellett és gyönyörködjünk a pompás színekben, majd nézzük meg az állattenyésztési kísérleti téren álló *Borics Pál* szobrászművész kőbe faragott bikáját.

A negyedszázados jubileumot 1970. májusában diákok és az oktatók szép és kellemes környezetben ünnepelték: Gödöllőn az Agrártudományi Egyetem *„az egész ország drága gyémántjává"* lett — amint azt *Móricz Zsigmond* már 1919-ben megálmodta.

Dr. Walleshausen Gyula

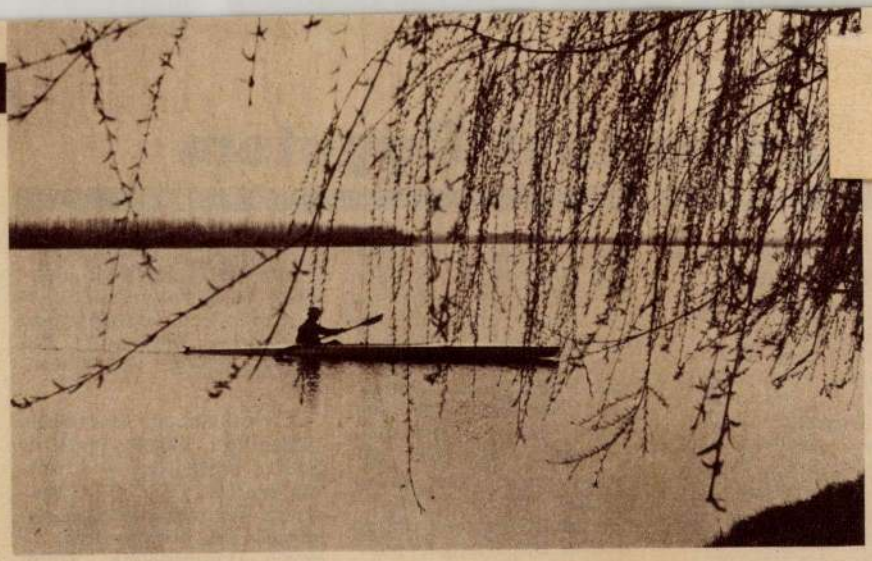

SZABOLCS-SZATMÁRI KÉPESLAP

Tizennégyezer fiatal dolgozott a Szamosköz árvíz által lerombolt falvai újjáépítésén. Nincs az országnak jóformán egyetlen termelőszövetkezete sem, melynek legalább a vezetői ne jártak volna *Szatmárban*, a számukra patronálásra javasolt falu termelőszövetkezeténél, megtárgyalni: miben segíthetnek. Az ENSZ segélyprogramjának képviselői, a Nemzetközi Vöröskereszt megbízottai mellett szinte naponta jártak lenn országos vezetők. A gépkocsivezetők és katonák, a munkásőrök és karhatalmisták után KISZ-fiatalok és építőmunkások tízezrei dolgoznak jelenleg is a lerombolt falvak újjáépítésén.

Nem fehér folt többé Szabolcs-Szatmár megye. „Elmaradottsága" nem lehet ezután kedvenc vadászterülete az amatőr falukutatók tucatjainak. Megismerik, megszeretik szorgalmas népét és érdeklődnek *ban"* érzi magát az ember. Viszont örömmel nyugtázzák az udvariasságot, ha vendégünk tájékozott és ha *Szatmárban* jár, akkor azt mondja: „itt, *Szatmárban*". Sőt, a *Vásárosnaményi* járás jó része, a Tisza-kanyaron túl fekvő kis Tákos fakazettás templomának hívei, a *tarpai Eszék* is megkérik, hogy náluk meg *„Beregben"* legyen az ember.

A többi táj-név már csak a néprajzosok száján él. Tehát csak a kíváncsinak érdekes, hogy *Tiszavasvári* a *Mezőségen* van, *Nyírbéltek* — és a sokat emlegetett *Penészlek* — a *Ligetalján*. Még valamennyire fontos, márcsak a táj megértése miatt is, hogy a tiszaparti részek *Tiszabercceltől Dombrádig* a *Rétköz* világa. Azt meg mindenki tudja, hogy ami mindezek között elterül, az a *Nyírség*. Legfeljebb azt nem, hogy ez a táj *Debrecenig* terjed, tehát java része *Hajdú* megyében van a Nyír-

fatemplomtól. Mindhárom három évszázados, bontásuktól sok mindent várnak a régészek. A *mándoki templom* például egész sor titokkal adós még. Valahol kell lennie egy alapító kazettának alatta. Az úrasztala, illetve az oltár *eleven tölgyfa lefűrészelt törzsére* készült.

Természetesen útbaejteném *Nyíregyházát* is és kimennék fürödni a *Sóstóra*. Megnézném a csónakázótavat, élvezném a langyos gyógyvizet. Igyekeznék megérteni, hogy a hegyvidéki borsodiak, Bükkben felnőtt gyerekek miért nyaralnak itt olyan szívesen. (Mert nem jéghideg a víz!)

S ha már ott vagyok, csak úgy megnézném Szabolcs-Szatmár megye *első, igazi turistaházát*. Ez is a *Sóstón* épült fel, idén nyáron helyezték üzembe s bár a Megyei Idegenforgalom üzemelteti, szívesen nevezem igazi turistaháznak, mert tizenhét forintos árával a kispénzű országjáróknak épült. (A most épülő Szabolcs-szállóban egy szoba ára száz forint lesz.) Hatágyas szobáiban 46 férőhelyével, háromszáz méterre a tótól, a strandtól, a Krúdy-Terasz nevű étteremtől ideális barangolási támaszpont egy nagy sétára a sóstói erdőben.

* * *

S ha még van kedv barangolni, okvetlenül megtekinteném a *Császárszállási víztárolót*, mely — *Rakacza* után és hasonlóan — vízisportteleppé, afféle kis nyírségi Balatonná fejlődik. Már vitorlásokat is láttam rajta legutóbb. Partján egymás után épülnek a víkendházak, horgásztanyák.

Utoljára hagytam, mert igazi meglepetés: megnézném a most készülő első *Nagy Pirosat*, Szabolcs-Szatmár megye első nagyvonalú turistajelzését, mely *a megyeszékhelytől Móricz Zsigmond szülőházáig* 130 kilométeren át vezeti a turistát. Útvonala *Nyíregyházától Nagyszál-*
gy igazi nagytanyáig vezet,
nen Harangodig (Tanácsközi csaták színhelye ez) — a
tóig, mely természetvédelmi
esség, ezután *Ófehértó* szőlő-
a *baktai erdő Fenyvescsár-*
vetkezik, *Vaja* a várával,
a almáskertjeivel, *Vásáros-*
csipkemúzeumával és Tiszal — Szabolcs Visegrádja ez
da, *Tarpa*, *Tivadar* beregi
Kisar és Nagyar Petőfi fá-
atmárcseke, ahol *Kölcsey*
ületett és élt s végül *Tisza-*
óric Zsigmond emlékszobá-
nt úticél.
si munkák most kezdődtek,
fehértó felé járnak a turis-

mint mindenütt, találkozni
újjáépítés lázával. Ha így
bámészkodjunk: segítsünk

Gesztelyi Nagy Zoltán

új nyíregyházi turistaház
(Elek Emil felv.)

Borics Pál, szobrász

MDK

Műve: a kőbe faragott Eötvös Lóránd-szobor → Repr

– : felavatták Eötvös Lóránd mellszobrát
Pestlőrincen, 9.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 28.

MDK

Borics Pál, szobrász

Elkészítette Eötvös Lóránd több mint egy méter magas mellszobrát. Művét a XVIII. ker.-ben, a Eötvös-parkban helyezik el.

– : Egy két múlva parkavatás

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. júl! 20.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 438-068, 337-748, 340-776

1970 AUG 7

Boris Pál

NEUE ZEITUNG

Budapest

10211

Anlässlich des Geburtstages von Loránd Eötvös am 27. Juli wurde in Pestlőring eine Büste des grossen ungarischen Gelehrten enthüllt. Die Büste ist ein Werk des Bildhauers Pál Borics.

ÖLEVÉGTELEP
BUDAPEST, IX., Üllői út 61.
Telefon: 138-044, 337-748, 340-774

NEUE ZEITUNG

Budapest

Boris Pál szobrász

Kiállítása van a Műcsarnok
Kamaratermében

Magyar Nemzet 1969 VIII. 24

Borics Pál szobrász

Kiállítása van a Műcsarnok
Kamaratermében

Magyar Hirlap 1969 VIII. 24

Borics Pál
szobrán

„Pingvinek" Repő.

Műve a Lakatos úti lakótelepen
áll.

T. Réka Margit: Ki, lakótelepünk éves-
sépi
Élet és Tud. XXIII. 1968. XI. 29. 48. n. 2280.

Borics Pál

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 JUN 6

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

EÖTVÖS-PARK

1021

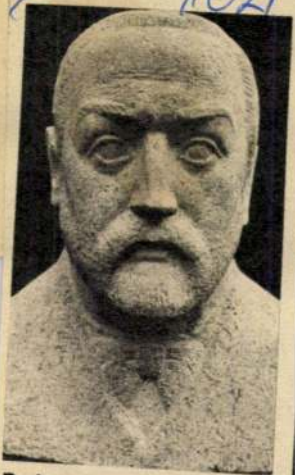

Budapesten, a XVIII. kerületben parkot neveznek el Eötvös Lorándról. A parkban helyezik el Borics Pál szobrászművész Eötvös-mellszobrát. A parkot és a szobrot Eötvös Loránd születésnapján, július 27-én avatják fel.

(Fotó: Kovács Dénes)

Boris Pál szobrász

A szeroki művelődési házban

Liállítása nyílt

Szocialista művészetért 1969 okt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

1971 JUL 28

Nemzet 1021

Boricz Pál

Koszorúzási emlékünnepség Eötvös Loránd szobránál

Megható szeretettel ápolja a főváros XVIII. kerülete, Pestlőrinc, a magyar tudománytörténet egyik legnagyobb egyéniségének emlékét. Ismeretes, hogy *Eötvös* Loránd sokat és szívesen tartózkodott a hajdani pusztaszentlőrinci nyaralójában, amelynek *kertjében végezte a később világhírűvé vált műszerével, az általa szerkesztett torziós ingával az első szabadtéri méréseket.* Kísérleteiről beszámolt 1896-ban a Magyar Tudományos Akadémia elé terjesztett „Vizsgálatok a gravitáció és a mágnesség köréből" című tanulmányában, amellyel megnyerte az Akadémia 1897. évi nagydíját. Tanulmányában megírja, hogy a mérésekhez használt mindkét eszközt, a görbületi variométert és a vízszintes variométert először a fizikai intézetben a pince, a földszint és az első emelet különböző pontjain állította fel, majd a Gellérthegy tövében a Rudas fürdő épületének földszintjén tett méréseket, de szabadban először a szentlőrinci kertjében, a ponyvával betakart sátrában állította fel a torziós ingáját, hogy vele méréseket végezzen. Még ugyanazon a nyáron, további szabadtéri méréseket végzett a Celldömölk közelében levő Sághegyen munkatársaival.

A Hazafias Népfront XVIII. kerületi bizottságának elnöke, *Szabó* József, és a népfrontbizottság keretében működő pestlőrinci helytörténeti bizottság vezetője, *Tekes* Sándorné kezdeményezésére tavaly felállították *Borics* Pál, Pestlőrincen élt szobrászművész kőbe faragott Eötvös Loránd mellszobrát. Sajnos, egy évvel ezelőtt a pestlőrinci szoboravatási ünnepségen, amelyet Eötvös Loránd születésének évfordulóján tartottak, a tehetséges szobrász már nem jelenhetett meg, már időközben autószerencsétlenség áldozata lett.

A pestlőrinci helytörténeti bizottság ápolja Eötvös Loránd emlékét, aki *több mint harminc évig lakott nyaranta ott és gyakori látogatásai idejében nevelője és támogatója volt Pusztaszentlőrinc lakosságának.* Ezért is határozták el, hogy Eötvös Loránd születésének évfordulóján, július 27-én minden évben koszorúzási emlékünnepséget rendeznek a szobornál.

A keddi koszorúzási ünnepségen a tudományos élet számos tagja jelent meg. Ott volt Eötvös Loránd egykori tanítványai közül *Réthly* Antal professzor, az Országos Meteorológiai Intézet kilencvenhárom éves nyugalmazott igazgatója, valamint *Jugovics* Lajos és *Baitner* Jenő nyugalmazott egyetemi tanárok. A koszorúzási ünnepségen az első koszorút dr. *Polinszky* Károly, a művelődésügyi miniszter helyettese tette le a szobor talapzatára, hogy a Művelődésügyi Minisztérium nevében tisztelegjen a nagy művelődéspolitikus előtt. Hangsúlyozta, hogy *noha Eötvös Loránd csupán fél évig volt közoktatásügyi miniszter, de e rövid idő alatt is mély nyomot hagyott a magyar művelődésügy, különösen a felsőoktatás fejlesztésében.* Eötvös Loránd egész életét a tudománynak és a felsőoktatásnak szentelte. A miniszterhelyettes örömmel hivatkozott arra a szép eredményre, amelyet legutóbb hazánk középiskolás diákjai értek el a nemzetközi matematikai versenyen, mint mondotta, *ebben az eredményben is Eötvös Loránd emléke él, hiszen egykor ő kezdeményezte a középiskolások számára az első matematikai vetélkedőket hazánkban.* Hivatkozott *Lukács* György búcsúztató szavaira, amelyekben Eötvös Loránd ravatalánál a világ proletariátusának zászlaját hajtotta meg a nagy tudós előtt.

Ezután sorra helyezték el a szobor talapzatára a koszorúkat. A XVIII. kerületi tanács koszorúját dr. *Ambrus* János, a kerületi tanács vb-elnöke, a társadalmi szervek koszorúját *Szabó* József, a Hazafias Népfront XVIII. kerületi bizottságának elnöke tette le. A Magyar Tudományos Akadémia nevében *Kónya* Albert akadémikus, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének nevében dr. *Turi* Istvánné főtitkárhelyettes, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet nevében *Honfi* Ferenc igazgató, a Magyar Geofizikusok Egyesülete nevében dr. *Barta* György akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár, a Magyar Állami Földtani Intézet nevében *Gellert* Ferenc akadémikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet nevében *Kiss* Dezső egyetemi tanár, főosztályvezető helyezte el a koszorút, továbbá megkoszorúzták a szobrot az Eötvös József Kollégium, az Országos Meteorológiai Intézet, az Eötvös Loránd Fizikai Egyesület, a pestlőrinci Pamutfonó Ipari Vállalat és a Horizont földművesszövetkezet képviseletében. A koszorúzási ünnepség után *Bánki* Zsuzsa színművésznő szavalt, majd a Himnusz hangjaival ért véget az ünnepség.

Az idei év egyébként nevezetes dátumra emlékeztet Eötvös Loránd életében. Száz esztendeje annak, hogy Eötvös Loránd kérvényt adott be az egyetemi tanári képesítésért matematikai természettanból és habitációs dolgozatot nyújtott be. A pesti tudományegyetem bölcsészkara azonban Eötvös Lorándot addigi tudományos tevékenységére való tekintettel a habitáció elnyeréséhez szükséges kollokvium és próbaelőadás alól felmentette, s *Than* Károly indítványára a felsőbb természettan helyettes tanárává választotta. *Még nem volt huszonhárom éves Eötvös Loránd, amikor az egyetemen megkezdhette előadásait.*

(környei)

P I K R Ó N I

— **25 csuvas úttörő üdült** az Eger melletti felsőtárkányi KISZ-táborban egy hétig. A testvérkapcsolatok gyermekkövetei kedden az egri vár falainál vettek búcsút vendéglátóiktól. A csuvas úttörők három napot a Balatonnál töltenek, két napon át pedig Budapest nevezetességeivel ismerkednek.

— **Öt éves a dunaújvárosi Ho Si Minh KISZ-klub,** amely a Hazafias Népfront támogatásával működik. Az ötéves évfordulót klubdélutánon ünnepelték meg, amelyen részt vettek a Dél-vietnami Köztársaság és a VDK budapesti nagykövetségének képviselői, valamint az Országos Béketanács munkatársai is.

NOSZTALGIA

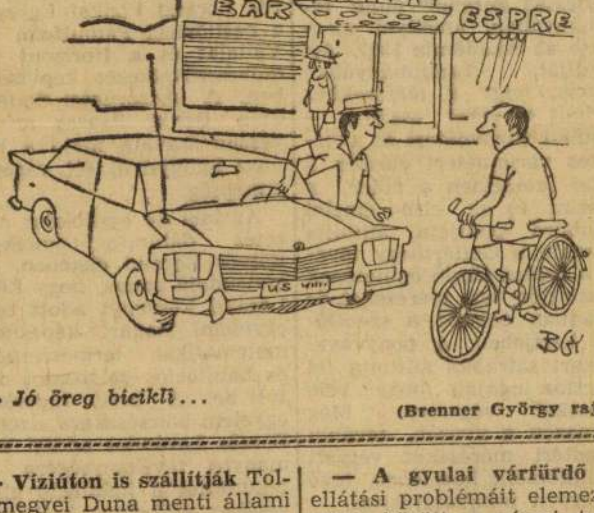

— *Jó öreg bicikli...*

(Brenner György rajza)

— **Viziúton is szállítják** Tolna megyei Duna menti állami gazdaságainak és téeszeinek búzatermését a Gabonatröszt csepeli tárházába. Eddig négy uszályt indítottak 260 vagon búzával megrakva Paksról, Fadd-Domboriból és Dunaszekcsőről a fővárosba. A dunai szállítás olcsóbb, mint a közúti, vagy vasúti.

— **ÖSSZEÜTKÖZÖTT EGY TE-**

— **A gyulai várfürdő** vízellátási problémáit elemezte a többi között a városi tanács keddi vb-ülésén. A hatalmas évszázados parkban a közeljövőben hullám- és pezsgőfürdővel gyarapszik a várfürdő, s szaunát és műugró medencét is átadnak a rendeltetésének.

— **TILTOTT HELYEN FURDOTT** a Hernád folyóban Sajóhídvég térségében Répási József 14 éves körömi diák, s a vízbe fulladt.

— **75 vagon áru** érkezett kedd reggel a Nagyvásártelepre. Olcsóbb lett az őszibarack, a zöldpaprika felhozatal viszont visszaesett. Az elárusítóhelyeken napról napra több a csemege kukorica és elegendő mennyiségű a kínálat leveszöldségből is.

— **MENET KÖZBEN AKART FELUGRANI** egy vontató pótkocsijára Nyírád község határában Szőke Csaba 16 éves középiskolai tanuló, visszaesett, s a kerekek alá került. A diák kórházba szállítása után belehalt sérüléseibe.

— **Svájc állattenyésztésében** évek óta visszafejlődés mutatkozik. Áprilisban pontos állatszámlálás megállapította, hogy a szarvasmarha- és borjúállomány tovább apadt. Az állatállománnyal párhuzamosan az állattartók száma is visszaesett. A szarvasmarha összállomány egy év alatt 4,4 százalékkal 1,82 millió darabra csökkent.

— **KÉT CSILLE KÖZÉ SZORULT** a Tatabányai Szénbányák XI-es aknájában hétfőn Schulcz József 37 éves csillés. Életveszélyes állapotban szállították kórházba, ahol kedden hajnalban meghalt. A baleset ügyében a rendőrség a bányaműszaki felügyelőséggel közösen folytat vizsgálatot.

— **Több tízezer szakmunkástanuló vizsgázott** az utóbbi napokban. Most már országszerte befejeződtek a szakmunkásvizsgák. Az idei évben összesen 71 000 fiatal kap szakmunkás-bizonyítványt.

— **DURRDEFEKTET KAPOTT** Berettyóújfalu határában Stauch Miroslav 52 éves csehszlovák állampolgár autója, keresztbe fordult az úttesten, és nekiütközött egy vele szembejövő személygépkocsinak, amelyet Ludwig Müller Henrik 44 éves NDK-állampolgár vezetett. Ludwig Müller Henrik a helyszínen, a vele utazó Gerhard Müller 19 éves tanuló, továbbá a csehszlovák kocsiban utazó dr. Vera Stanchova 49 éves háztartásbeli kórházba szállítása után meghalt. Stauch Miroslav életveszélyes, Egmund Müller 17 éves tanuló és Anna Müller Henrik 42 éves NDK-állampolgár pedig súlyosan megsérült.

— **Amerikai partot ért** hétfő este Miss Nicolette Milnes-Walker, vitorláshajóján, a kilenc méter hosszú „Aziz" fedélzetén. A 28 éves angol pszichológus a világon az első nő, aki egyedül átszelte az Atlanti-óceánt. A 3500 mérföldes út Walesből New-Portig — az utolsó 11-et szélcsönd miatt vontatókötélen tette meg — 44 napot vett igénybe.

— **MEGIJEDTEK A LOVAI** Fodor Imre 67 éves gyenesdiási gazdának Keszthelyen, egy szembejövő kombájntól. A kombájnos észrevéve, mi történt, leállította a motort, s felszólította a gazdát, fogja ki a kocsiból a lovakat, s vezesse a kocsi mögé. Fodor azonban megelégedett azzal, hogy a lovak elé állt. Amikor a kombájn újra elindult, a lovak megvadultak, Fodor alájuk esett, s olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállítása után meghalt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

KORTÁRS

1971 81

1021

Boris Pál

BORICS PÁL szobra

1010

csondepitkezes —
Gondolatjelek.

Fehér kulisszák közt
madár-előd.
Comb közé szorult
fekete hír.
Istenből angyallá vékonyulsz
énem és átmeneti másom,
megkönnyebbítő nagy lélegzetem.

Megalhatsz bennem
letört darabom tenger közepén
szakadva aszfalt-óceánból.

Lehetsz hatványos önmagad,
integritásod ki nem kezdem.
A magamé már elveszett.

Borics Pál

„Növendék bora" c. szobrának
fotója a 9. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1972 március 5

Borics Pál

A sztálinvárosi pártszékház homlokzatán helyezik el a müvész által készitett emblémákat, irja a lap és közli, hogy a város közte-reit, épületeinek homlokzatát, szocialista-realista képzőművészeti alkotásokkal fogják disziteni.

Irodalmi Ujság, Bp. 1952. aug. 14.
III. évf. 17. sz. 8. lap.

Borics Pál

Kubikus mérleg, 30 cm

Kovácsmás fej gipszből 45 cm

Dolgozó emberek között kiállítva.

Ernst múzeum 1968. jún.

Boros Pál

Kubikus mérkő 30 cm
Kecskés fej gránit 65 cm

Dolgozó emberek között
Képzőművészeti kiállítás
Ernst Múzeum 1968.

Borics Pál

Be mutatott műve:

„Két csikó", fém, 20 cm.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállítás, Budapest, 1968.

121

MOK

Borits Pál

szerepelt a kiállitáson.

"Olvasó nő "

-te-: Magyar művészek alkotásai. Kisplasztika-grafika kiállitás Nagykanizsán.

ZALAI HIRLAP 1964 jun 25.

Borics Pál

Kőfaragóként kezdte pályafutását. A Műcsarnok kamaratermében kiállitása volt /1969. VIII. 17--IX. 5./. Szobrainak legnagyobb érdeme a tömörség és a szép felületkidolgozás. Fragott dolgozó embereket /favágók, fürészelők/, sirköveket. Ezek után jutott el a művészethez. Akadémiai képzésben nem részesült.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 53.l.

Borics Pál

Eötvös Lóránd szobrát

a Hársfa utca és a Vadkert utca

Zörötti tören állítottak fel

Pestmegyei Hírlap 1970 július 28

3. old.

Borics Pál, szobrász

MDK

A Kötvös Lóránd-szobor alkotója. Művét Pestlőrincen állítják fel.

— : Kötvös-park Lőrincen 8

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. máj. 4.

Borics Pál

szobrászművész kiállitása. Eger, Minihár aulája. Ism: Heves Megyei Népújság, 1966. júl. 12. – Kátai Gábor, Heves Megyei Népújság, 1966. júl. 17.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

266. l.

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

1970 MÁJ 4
ESTI HÍRLAP

1021

AVATÁS JÚLIUSBAN

Eötvös-park Lőrincen

A XVIII. kerületben Eötvös-parkot létesítenek. A fizikai kutatások nagy művelője ugyanis a kerületben szerkesztette meg világhírűvé vált ingáját. A park a Hársfa utca és a Tölgyfa utcák által határolt csaknem ezer négyzetméternyi területen lesz, azon a részen, ahol a nagy fizikus kísérleteit folytatta. A parkot *Borics Pál* szobrászművész Eötvös-mellszobra díszíti majd. A parkot és a szobrot *Eötvös Loránd* születésnapján, július 27-én avatják fel.

visel, hogy *deletőt egyetlen versenyzőnknek sem kell szerepelnie.* Június 21-e pedig *„Földi-nap"* lesz, a sokszoros magyar világrekorder remélhetően nagy közönség előtt birkózik majd a súlyokkal, s hogy minél többen láthassák, korábbra tettük az aznapi kezdési időpontokat, hiszen június 21. a labdarúgó VB döntőjének napja is, ezt pedig a televízió közvetíti.

Rehus a plakáton

Boics Pál

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 MÁR 7

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

KIÁLLÍTÁS. A II. művészeti hetek keretében a megyei Moziüzemi Vállalat és a Műcsarnok rendezésében Nyíregyházán megnyílt Boics Pál szobor- és kisplasztikai kiállítása március 12-ig tart nyitva a Krúdy mozi előcsarnokában.

1024

hú
zil
se
go

ka

té
A

Borics Pál
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1970 APR 1 21

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Borics Pál szobrai

Kőfaragó fia volt Borics Pál, aki pályáját maga is kőfaragóként kezdte. Később — nehéz munkával eltöltött évek után — lett belőle szobrász. A kemény anyag szenvedélyes és ihletett pattintgatója.

Azt, hogy származását, indulását soha nem tagadta meg, jól mutatják azok a munkái, amelyekből pénteken este nyílt kiállítás az újszegedi *November 7. Művelődési Központban.* Figuráiból az anyag beszél, tömör alakjai a mívesség tiszteletéről tanúskodnak.

Halmai Béláné, a művelődési központ igazgatója eredetileg a művészt is meg akarta hívni a szegedi tárlatnyitóra. A szép terv azonban nem valósulhatott meg: egy autószerencsétlenség időközben kioltotta Borics Pál életét. Egy tehetséges, s — mint személyes ismerősei mondják —, sosem szomorú művészember múlt el vele...

A. L.

valóban így látta? Majd kiderül.

A mérkőzést megelőző napon a csapatok már csak könnyű mozgást végeztek. A magyar válogatott 17 óra után gyakorolt. Délelőtt kirándulást tett az együttes. A játékosok különben nyugodtak, nem sokat foglalkoznak a várható izgalmakkal.

Végleges, hogy a szegedi első félidei csapat kezd majd az osztrák Marschall bíró sípjelére vasárnap Jugoszlávia ellen, vagyis: Tamás — Vellai, Páncsics, Vidáts, Fejes — Halmosi, Somogyi — Pusztai, Fazekas, Bene, Dunai II. — Csereként Rothermel, Konrád, Dunai III., Karsai és Máté áll készenlétben.

Rajko Mitics még mindig töpreng. Végleges összeállítás helyett csak valószínű csapatot adott: Mutibarics — Tesan, Paunovics, Holcer, Sztepanovics — Gyorgyevics, Pirics, — Mujkics,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

PESTMEGYEI HÍRLAP
Budapest

1979 JUL 28

Mellszobor a torziós inga helyén

Hétfőn, *Eötvös Loránd* születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — *Borics Pál* szobrászművész több mint egy méter magas, kőbe faragott alkotását a XVIII. kerületben. A szobrot *Eötvös Loránd* egykori villájának kertjében — a mostani *Hársfa utca* és a *Vadkert utca* közötti téren — állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztett torziós ingával első szabadtéri méréseit végezte. A szobor körül csaknem ezer négyzetméternyi területen parkot alakítottak ki.

érdekes adat található dr. *Schönwitzky Bertalan* főgimnáziumi tanárnak *1896-ban* megjelent *„A pozsonyi kir. kath. főgimnázium története"* című könyvében, amelyből megtudjuk, hogy *Vojtyna Mátyás* egykor pozsonyi diák volt. *Dr. Schönwitzky Bertalan* ezeket írja róla: *„Irodalomtörténetünknek ezen furcsa alakja az 1839/40 iskolaévben, húsz éves korában gimnáziumunk IV. (gramm.) osztályába járt. Mint teljesen árva gyerek vetődött hoz-*

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796

1970 JUL 28

MAGYAR NEMZET
Budapest

Borics Pál

1021

Felavatták Eötvös Loránd szobrát Pestlőrincen

Hétfőn, Eötvös Loránd születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — *Borics Pál* szobrászművész több mint egy méter magas, kőbe faragott alkotását a XVIII. kerületben. A szobrot Eötvös Loránd egykori villájának kertjében — a mostani Hársfa utca és a Vadkert utca közötti téren — állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztett torziós ingával első szabadtéri méréseit végezte.

Az ünnepségen dr. *Marx* György egyetemi tanár emlékezett a fizikai kutatások első hazai nagy művelőjére. Koszorút helyezett el a Magyar Tudományos Akadémia nevében dr. *Erdey-Grúz* Tibor, a MTA elnöke, továbbá a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének és az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetnek a képviselője. Megkoszorúzták a szobrot a XVIII. kerület párt- és tanácsi vezetői, továbbá a tömegszervezetek képviselői is.

elemzünk. [illegible]
módszertani utasítás a „mu-
központúságot", „a tanulói
aktivitást", a gyakorlatban
éppen a mű szorul háttérbe,
s a tankönyvi szöveg súly-
kolása folyik. Az érettségin
ugyanis számot kell adni az
ismeretekről. Ha az irodalmat
szerető tanár esztétikai vi-
ákba bocsátkozik, s a tanu-
ókat gondolkodásra, ízlésal-
kotásra akarja nevelni, nem
narad ideje a tantervi mi-
imum bevésésére és ellen-
rzésére.

Az érettségi eredménye pe-
ig a következő: A lelkes iro-
alomtanár magyarázatai, a
anulók értelmes hozzászólá-
ai elröppentek a levegőbe, s
z érettségin izzadó gyengébb
elölt nem tud összefüggően
eszélni, míg a tankönyvet
láhúzogató, vázlatmagoló
sztály minden tagja tud leg-
lább néhány mondatot a be-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

1970. július 28, kedd

Felavatták Eötvös Loránd mellszobrát Pestlőrincen

Hétfőn, *Eötvös Loránd* születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — a nemrég elhunyt *Borics Pál* szobrászművész több mint egy méter magas, kőbe faragott alkotását — a XVIII. kerületben. A szobrot Eötvös Loránd egykori villájának kertjében — a mostani Hársfa utca és a Vadkert utca közötti téren — állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztett *torziós ingával* első szabadtéri méréseit végezte. A szobor körül csaknem ezer négyzetméternyi területen parkot alakítottak ki.

Az ünnepségen *dr. Marx György* egyetemi tanár emlékezett a fizikai kutatások első hazai nagy művelőjére. Koszorút helyezett el a Magyar Tudományos Akadémia nevében *dr. Erdey-Grúz Tibor*, az MTA elnöke, továbbá az MTESZ és az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet képviselője. Megkoszorúzták a szobrot a XVIII. kerület párt- és tanácsi vezetői, továbbá a tömegszervezetek képviselői is.

Boros Pál

nálatánál szikra nem keletkezik. n hordható tartályból kapja a

gátlásról

ezredekkel ezelőtt mennyi min-nnel próbálkoztak a terhesség egelőzésére. Az ezt követő fejé-tben az élettanban járatlan nber röviden tájékozódhat a egtermékenyítés, illetve a fo-mzás alapvető élettani folya-atairól. Ezeknek ismeretében zután megértheti a ma használ-tos fogamzásgátló eljárások ha-ismódját.

Újabb fejezet ismerteti részle-esen a ma használatos fogam-sgátlási eljárásokat. A szerző emcsak világos, közérthető taná-sokat ad az egyes eljárások al-almazásának módjáról, hanem — mi legalább annyira lényeges — ájékoztat hatásosságukról, meg-ízhatóságukról is. Ezzel lehető-séget ad a kérdésben tájékozatlan lvasóknak arra, hogy a számuk-a legcélszerűbb módszert kriti-us mérlegelés után kiválasz-zák.

A szerző a fogamzásgátlás szo-ológiai, pedagógiai összefüggé-eit is felvázolja könyvében.

Dr. Sz. Á.

A kötélpályát előreláthatóan ugusztus 20-án adják át a kö-önségnek. Az üzemi próbák a na-okban kezdődnek meg.

Gellérthegy, Badacsony, Mátra

Városképi és idegenforgalmi ontból egyaránt érdekes el-készültek az Uvaterv-a a további hazai személyszállí-kötélpályák kialakítására.

Borics Pál

1972 JUL 20

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

1021

EGY HÉT MÚLVA

parkavatás

Eötvös Loránd születésnapján, július 27-én avatják fel a XVIII. kerületben létesített Eötvös-parkot. A fizikai kutatások első hazai nagy művelője *a kerületben szerkesztette meg a világhírűvé vált Eötvös-ingát.* A park a Hársfa utca és a Tölgyfa utca által határolt csaknem ezer négyzetméternyi területen van, azon a részen, ahol a nagy fizikus kísérleteit folytatta. A parkot, több mint egy méter magas Eötvös-mell-szobor — *Borics Pál* művé-[illegible]otása — díszíti majd

...ustöl
...mény

1100 házat
készülékeket

s mintegy 70 millió forint kivitelezési értékben végez gázszerelési munkákat.

A lipótvárosi távfűtés hálózatba való bekapcsolá nehéz feladat, mert a köz ponti fűtéses épületeknel *csak mintegy felét* ... *majd a távfűtési* ... *bekötni* 1972 ok...

Borics Pál szobrász

Eötvös Lóránd köszobrát most

áhítatták fel a XVIII. Hársfa u

és Vadkert u. közötti téren.

N. N: Felavatták Eötvös Lóránd

szobrát Pestlőrincen

Magyar Nemzet 1970 VII. 28 Fold.

Boris Pál szobrász

Tavaly halt meg.
Eötvös Lóránd mellszobrát Pestlőrincen
állítják fel (eml.)

Magyar Nemzet 1970 VII. 1 5 old.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉRMEGYEI HÍRLAP

19/IX JUL 29

Borics Pál

ES—I. 534397 SB—I. 452795
ES—I. 515136 ES—I. 338133
ES—I. 479338 ES—I. 141173
ES—I. 481976 ES—I. 546273
ES—I. 507725 JN—I. 380167
ES—I. 417002 ES—I. 553002
ES—I. 463429.

nogy a között személyi igazolvány számok alapján a nyeremények átvehetők legkésőbb 1970. augusztus 15-ig a Fejér megyei Lapkiadó Vállalatnál, Március 15 utca 21. szám alatt

1021

Eötvös Lórándra emlékezve

Eötvös Lóránd születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — Borics Pál szobrászművész több, mint egy méter magas, kőbe faragott alkotását a XVIII. kerületben. A szobrot Eötvös József egykori villájának kertjében állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztet torziós ingával első szabadtéri méréseit végezte.

a
Falurádió műsor
(Ism.)

prajz
Operettrészletek

A kővendég.
opera

.)

FÉRFI S

FELVESZ ... **ERVÁRI**

RUHAIPARI SZÖVETKEZET.

Jelentkezés: Székesfehérvár,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1970 JUL 28

Borics Pál

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

EÖTVÖS-SZOBOR

Hétfőn, Eötvös Loránd születésnapján ünnepi külsőségek között avatták fel a nagy fizikus mellszobrát — Borics Pál szobrászművész több mint egy méter magas, kőbe faragott alkotását Budapesten, a XVIII. kerületben. A szobrot Eötvös Loránd egykori villájának kertjében — a mostani Hársfa utca és a Vadkert utca közötti téren — állították fel, azon a helyen, ahol a fizikus az általa szerkesztett torziós ingával első szabadtéri méréseit végezte. A szobor körül csaknem ezer négyzetméternyi területen parkot alakítottak ki.

...re, mert itt a motor-
csónaksport igen népszerű.
Ilyen nagy közönség csak itt
keresi fel a versenyt. Buda-
pesten is jóval kevesebb né-
zőnk van. Ezért az itt levő
külföldi és hazai „menőkkel"

Borics Pál MDK

Gyuszi, márvány

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál MDK

Édesanyám, márvány

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Borsos Pál, szobrász

Kubikusok c. szobra az Ernst Múzeumban látható

T. A.: Dolgozó emberek között

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 26

Borics Pál
szobrász

M.D.Y.

Fém kisplasztikáit mutatta
be a tárlaton.

Miklós Pál: A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 20-7 lap.

MDK

Borics Pál

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 dec.

Borics Pál

MDK

Anyai sziv, gipsz

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Borics Pál

MDK

Édesanyám, repr.

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Borics Pál MDK

Borics Pálné, márvány

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Borics Pál

MDK

Kendermunkások, gipsz

Mücsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál

MDK

Édesanyám, márvány

Műcsarnok 1950.I.Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál

MDK

Sztahanovista, vörös márvány

Sztahanovista, ruskicai márvány

Műcsarnok 1953-54 XV. Magy. Képsőm. Kiáll.

Bosics Pál szobrász

Szöveryben említett mű. Ruhaöblögető asszony – másványszobor a X. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

1966 - Sep. Művészet

MDK

Borics Pál

Palántaültető, terr.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Múz. 1960.nov.

Borlos Pál

Parlamentáltető, terr.

MDK

Borics Pál

Leányfej, kő

Férfifej, vör.márv.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 196o. nov.

MDK

Borics Pál

Kisborju, vör.márv.

" " II. gipsz

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1960. nov.

Borics Pál MDK

1919. vörösmárvány

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Borics Pál
HEVESMEGYEI NÉPUJSÁG

1964 AUG 28
1021

Siroki ünnepség

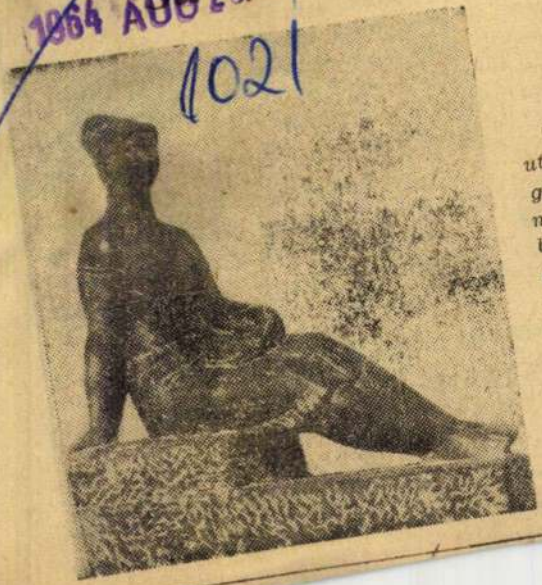

Tegnap délután bensőséges, kedves ünnepség keretében leplezték le a Mátravidéki Fémművek irodaháza előtti parkjában Borics Pál siroki származású szobrászművész „Olvasó lány" című alkotását.

akcióink

A megkötött szerződése
tsz-ek részére rövid le
egyéni és háztáji gazdas
kamatmentes előleget, s
·ciónkban kedvezményes
mányjuttatást is biztosít

Egyéni és háztáji gazdaságokban, az állattenyésztésben biztonságot nyújtanak a több éves nevelési akcióink.

Bővebb felvilágosítást a helyi felvásárlóink nyújtanak.

SZOLNOK—HEVES MEGYEI ÁLLATFORGALMI VÁLLALAT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

ZALAI HIRLAP
1971 AUG 2

Országszerte megünnepelték az Alkotmány napját

Országszerte megünnepelték Alkotmányunk 13. születésnapját. A színes, változatos ünnepi programban a legtöbb megyében munkás-paraszt találkozók, aratóbálok, új szocialista létesítmények átadása, különböző kiállítások megnyitása, vidám kulturális és sportműsorok szerepeltek.

Borsod megye számos községében felvonulásokat rendeztek. A nagygyűlésen — amelyen ott volt Rónai Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, dr. Bodnár Ferenc, a megyei pártbizottság első titkára is — Pataki László, a KISZ Központi Bizottságának titkára mondott beszédet. Ezután a szabadtéri színpadon a megye legjobb üntevékeny művészeti csoportjai adtak műsort.

Komárom megyében sokhelyütt a művelődési házakban tartották a hagyományos kenyérszegő ünnepséget.

A Tolna megyei események látványos színfoltja volt — az ünnep előestéjén — a szekszárdi Sörkertben tartott halászlé-főzőverseny. Az Alkotmány napján a sárközi népünnepélyeken szovjet vendégek is részt vettek. Több mint félmillió forintos költséggel épített villanyhálózatot avattak fel Medina-szőlőhegyen.

Szombathely lakóit csütörtök reggel zenés ébresztő köszöntötte, délelőtt átadták rendeltetésének a tizenhárom millió forintos beruházással épített 16 tantermes gimnáziumot. A sárvári ünnepi nagygyűlésen Gosztonyi János, a megye országgyűlési képviselője, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője mondott beszédet.

A Somogy megyei Nagyatádon — a Gábor Andor járási művelődési házban — dr. Nezvál Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, igazságügyminiszter volt az alkotmánynapi gyűlés szónoka. Kaposvárott Illés Dezső, a megyei pártbizottság titkára avatta fel az ország egyik legszebb — több mint nyolcmillió forintos beruházással emelt — megyei könyvtárát.

Gazdag kulturális műsorral kísért munkás-paraszt találkozó volt Veszprémben és Várpalotán. Sok száz nézője volt a nagyvázsonyi történelmi lovas-játékoknak is.

Gazdag programmal ünnepeltek a Baranya megyeiek. Pécsett négynapos vásárral egybekötött mezőgazdasági kiállítást nyitottak. A megye legújabb moziját, a 350 személyes, szélesvásznú Zrínyi Filmszínházat Szigetváron adták át rendeltetésének.

Fejér megye számos községében tartottak úgynevezett falunapot, amelyen megszegték az új kenyeret.

A Győr megyei Rábaköz „fővárosában", Kapuvárott Lombos Ferenc, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára mondott ünnepi beszédet.

Budapesten az Alkotmány napjára zászlódíszbe öltözött a város, augusztus 20-át ünnepi hangulatban töltötte Budapest lakossága. A kissé hűvös idő csaknem minden rendezvényen észrevehetően megcsappantotta a nézősereget, a műsorszámok azonban még a szabadtéri színpadokon is zavartalanul peregtek sötétedésig.

A reggeli térzene után mindenütt gyermekekkel népesedtek be a szabad térségek, a délelőtti műsorok színhelyei. A délután fővárosszerte felléptek a legismertebb helyi műkedvelő együttesek, s több mint száz hivatásos művész is részt vett a szórakoztatásban.

A Hűvösvölgyben az Alkotmány-ünnepen felavatták a Nagyréten létesített körszínpadot, amelynek lépcsőzetesen kialakított, gyepes nézőterén ezerötszázan férnek el. A kerület lakossága körülbelül egymillió forint értékű társadalmi munkával segítette a körszínpad létrehozását. Az ünnepélyesen felavatott színpadon a hazánkban vendégszereplő bratislavai magyar népi együttes tartotta az első műsort, majd az Építők Szakszervezetének központi művészegyüttese mutatkozott be a közönségnek.

Több ezren vették körül a lágymányosi tavat, ahol a Magyar Honvédelmi Sportszövetség kerületi szervezete látványos hajómodellező bemutatót rendezett, továbbá könnyűbúvárok és békaemberek merülési gyakorlatait szemlélhette meg a közönség.

Nógrád megyében az Alkotmány napján a cséplés befejezését is ünnepelték.

A Szolnok megyei Karcagon tartott nagygyűlésen Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja méltatta alkotmányunk jelentőségét. Sokszínű népünnepélyeket rendeztek a megye több községében.

A Heves megyei Sirokon a nagyszabású munkás-paraszt-katona találkozó keretében avatták fel — a falu szülötte — Borics Pál szobrászművész Olvasó lány című szobrát. Hort községben augusztus 20-án avatták fel a második világháborúban elesett szovjet katonák hősi emlékművét.

A Csongrád megyei művelődési otthonokban és szabadtéri színpadokon csaknem száz művészeti együttes adott műsort. Hódmezővásárhelyen a termelőszövetkezetek ünnepségén Komócsin Zoltán, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja mondott beszédet.

Több új létesítménnyel gazdagodott Bács megye: többek között Kaskantyun új egészségházat és kéttantermes iskolát, Kúnszentmiklóson portalanított közutat adtak át rendeltetésének.

A Viharsarok városaiban és falvaiban mintegy hatvan falugyűlést rendeztek.

Debrecenben az egésznapos kulturális műsorban közreműködtek a Csokonai Színház művészei.

A Szabolcs-Szatmár megyei Fehértó községben 1 900 000 forintos költséggel épített új művelődési otthont avattak. (MTI).

...ények

Nagykanizsán e... augusztus 20-án 1... vezett vívó, birkó... gáncs-bemutató.

*

Barátságos tekemérkőzések: N. Kinizsi—N. Bányász 5:1 (1653:1587). Nagykanizsa, női mérkőzés. Mindkét csapat 5—5 fővel állt ki és a tartalékos Bányász ellen biztos Kinizsi győzelem született. Ld: Csabáné (373), Sasshalmi (357), Fatér (343), illetve Juhász (351), Ivony (328). **N. Bányász—Megyei bajnokságban szereplő nagykanizsai csapatok válogatottja: 7.5:0,5.** (2244:2009). Férfi mérkőzés, Nagykanizsa, Bányász-pálya. Ld: Kiss (429), Nagy II. (395), Németh (383), illetve Vucskics (360), Altmann (352), Tillinger (350).

*

Augusztus 19—20-án Sopronban került megrendezésre a hagyományos *Fertő Kupa* tekevereseny, amelyen tizenkét csapat vett részt. A zalai csapatok közül az N. Kinizsi férfi csapata indult. *A kupagyőztes a Győri ETO NB I-es együttese lett,* 2. a Herendi Porcelán, 3. az Újpesti Dózsa. Az N. Kinizsi a 8. helyen végzett 2362 fás teljesítménynyel. A Kinizsi legjobb dobói: Bódics (424, Mármarosi (414), Mező (413).

*

Nagykanizsai járási válogatott— Zalaapáti TSZ SK 1:1 (1:1). Garabonc, 200 néző. Barátságos labdarúgó mérkőzés.

*

Z. Dózsa—Gelsei VM 40:12 (17:4). Gelse, megyei bajnoki férfi mérkőzés. Játékvezető: Somogyi. A négy tartalékkal felálló gelseiek ellen jó játékkal győzött a Z. Dózsa. **Góllövők:** Oros (14), Nagy (10, Vusits (8), Újhelyi (6), Bodor (2), illetve Földes, Uzsoki, Varga, Horváth (3—3), Jók: Vusits, Oros, Nagy, illetve Földes.

A nagykanizsai járásban az összes csoportokban vasárnap indul a járási labdarúgó és kézilabda bajnokság.

...ortműsor

...tők-pálya, 10.30, Hegedüs. ZTE II.—Zalaegerszegi Előre, ZTE-pálya, 10.30, Nagy. Lenti VM—Nagykanizsai Bányász II., Lenti, 16.30, Perám. Zalaapáti—Andráshidai MEDOSZ, Zalaapáti, 15. N. Honvéd—Lenti Honvéd, Nagykanizsa, NVTE edzőpálya, 15,15, Lahosinszky. Zalaszentgróti MEDOSZ—Nagykanizsai TE, Zalaszentgrót, 16,30. Varga.

Úszás:

Thúry György Kupa, Nagykanizsa, városi strandfürdő, 10 óra.

Teke:

Barátságos férfi mérkőzés: N. Kinizsi—N. Bányász, Nagykanizsa, Kinizsi-pálya, 7.30.

Kézilabda:

Megyei bajnoki férfi mérkőzés: Gelsei VM—Zalaegerszegi TE, Gelse, 9 óra.

*

Szövetkezeti sportnap Zalaegerszegen, 9 órától a Ságvári sporttelepen.

„SZIKRA" kombináltszekrény újszerű állapotban eladó. Zalaegerszeg, Hamburger tér 7. I/2. 8226

Látogassa m...

a Mezőgazdasági Kiállítás...

Ellátó Vállalat

vetőm...

(A főbejárattól balra a vo...

A Tatai 311. sz. ...
Intézet 15—16 é...
vesz

vájártan...

bentlakásos int...
ellátá...
Tanulmányi ere...
gően havi 160,—...
forintos ös...
Jelentkezni le...
Tanács Munkai...
Levélben: Tata...
u. 7. sz...

ezt nem lehet kihagy...

NYÁ...

ut...

30 sz...

...katonának tartot-...elhagyta Laramie-t ...rt.

A Kearny-erőd palánkokkal védett katonai tábor volt. Közelében fűrészmalmot állítottak fel, onnan szállították a fát az épületekhez.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

ESTI HIRLAP

1966 OKT 24.

1021

ÚJ PESTI SZOBOR

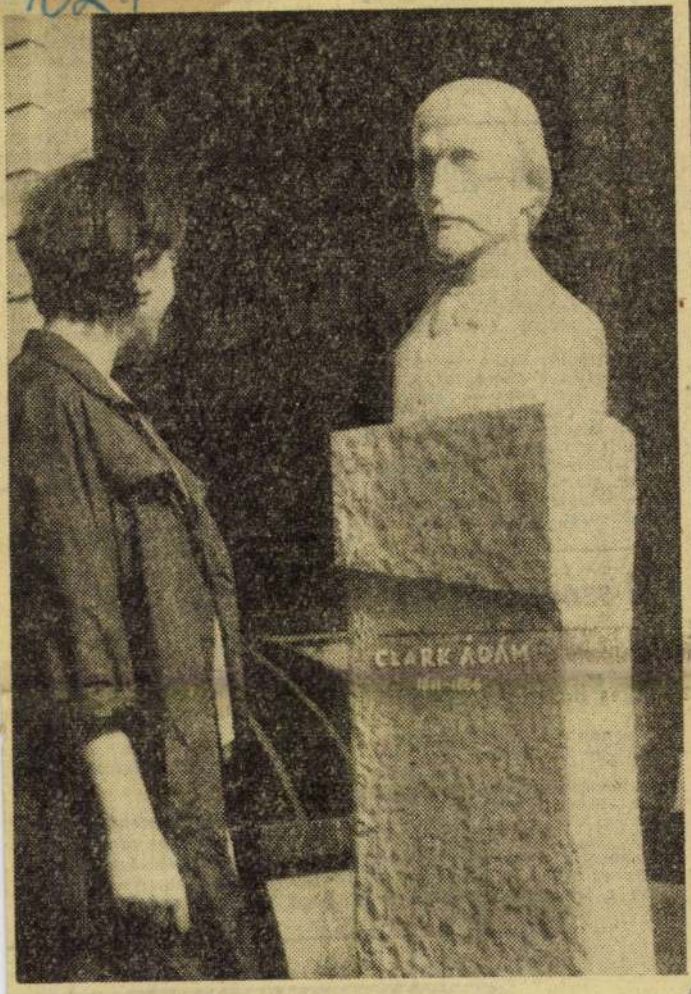

Borics Pál Clark Ádám-emlékműve a Városligetben.
(Wormser felv.)

Bp. Honvéd—Pa
viadalt a bud
nyerte 83:56 ar
dalon általában
mények születte
teljesítmény:
Magas: Noszál
205 cm. Rúd: H
véd) 430 cm. 1
Bp. Honvéd) 15,
Fejér (Bp. Ho
1500 m: Kiss I. (Bp. Honvéd)
3:50.9 p. 4x100 m: Partizán, 41.8 mp. 2. a Bp. Honvéd, 41.9 mp.

Szovjetunió—NDK 2:2

Moszkvában, a Luzsnyiki-stadionban vasárnap délután rendezték meg a Szovjetunió—NDK válogatott labdarúgó-mérkőzést, amely 2:2 (1:1) arányú eredménnyel végződött. A két csapat az alábbi összeállításban játszott:

Szovjetunió: Jasin — Andrejuk, Hurlicava (Afonyin), Szosznyikin, Danyilov — Medvigy, Szabó — Csiszlenko (Banyisevszkij), Bisevec, Sztrelcov, Parkujan (Jevrjuzszsihin).

NDK: Blochwitz — Fraessdorf, Walter, Geisler — Pankau, Körner — Irmser (P. Ducke), Nöldner, Frenzel, Erler, Vogel.

A szovjet Anilin győzött az Európa-díjban

Vasárnap futották Kölnben az Európa-díjat, amelyben rajthoz állt a nagydíj tavalyi győztese, a szovjet csodaló, Anilin is. A 250 000 márkával díjazott 2400 m-es versenyben nagy küzdelem után a szovjet telivér megismételte tavalyi győzelmét, fejhosszal nyert az angol Salve, illetve a francia Carvin előtt.

dalában folyik tehát a szabadtéri sakk, amit tizenegy éve hívott életre a józsefvárosiak leleményessége. Ködbe vész az eredete, senki sem tudná megmondani, hogy kié volt a gondolat. Modern szájhagyomány nyomán indult a manapság százötven tagot és több száz szurkolót számláló egyesület, amit a VIII. kerületi Sporttanács a kezdet-kezdetétől felkarolt. Ma is az égisze alatt működnek a Kulich Gyula téri sakkozók és résztvesznek a budapesti csapatbajnokságban is, három együttessel. A fák alatti sakkiskola nem csupán a kikapcsolódás paradicsoma. A múlt év végéig edzés is folyt, amit januártól felfrissítenek. De miért januártól?

Vasárnap a farkasvölgyi motocrosspályán rendezték meg az 1966. évi országos kerékpáros terepbajnokságot. A bajnoki címet Polanetzky (U. Dózsa) szerezte meg 1:16:54 órás idővel. 2. Mahó (Csepel) 1:18.07 ó, 3. Magyar (U. Dózsa) 1:20.18 ó, 4. Czieger (Bp. Építők) 1:20.48 ó, 5. Schneider (Csepel) 1:21.14 ó, 6. Szerencsés (Bp. Építők) 1:21.23 ó. Csapatban 1. a Csepel (Mahó, Schneider, Aranyi, Juriga) 4:02.45 ó, 2. a Bp. Építők 4:05.34 óra.

A Szegeden megrendezett versenyen Tégla 56,34 m-re javította az országos ifjúsági diszkoszvető-rekordot, amelyet eddig Faragó tartott 55,12 m-rel.

A pálya szele

O A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG most tárgyalt egy bíróverési ügyet. Az Esti Hírlap majd egy éve beszámolt arról a botrányról, amely a

Borics Pál MDK

Siroki menyecske, márvány

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál MDK

Pak Pok Hüm, vörösmárvány

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TEXTIL ÉLET

Borics Pál
1967 FEB 20.

1021

Művész és mű közönségközelben

Régen túljutott már a szokványos „művész-munkás találkozón" Borics Pál, a Magyar Népköztársaság érdemes szobrászművészének látogatása, találkozója a KISTEXT szocialista brigádjaival. Tartalmában, már sokkal több ennél. Ez már kultúrmisszió.

A művész alkotásainak első „bírálói", gyönyörködői a szocialista brigádok. Ezek az egyszerű, fonók, szövők, kétkezi munkások még nem műértők, de nyiladozó érzékelésük sokat ad a művésznek további alkotásaihoz. Talán még csak azt tudják szavakba önteni, mi tetszik, mi nem, de az indokoláshoz még sok-sok találkozó szükséges. És Borics Pál szívesen jön minden alkalommal, ha hívják. A szocialista brigádok élnek a felajánlott készséggel és ha szerét ejthetik, körükbe hívják a művészt.

Amikor első alkalommal találkoztak, egy-egy szocialista brigád csak képviselőjét küldte el a brigádklubba. A további találkozók azonban egyre népesebbek lettek. Arra a találkozóra, amiről itt számolunk be, már a nagy kultúrteremben került sor. Számos brigád teljes létszámmal ment el, több mint kétszázra szaporodott az érdeklődők száma.

Borics Pál legkedvesebb szobrait, kis plasztikáit egy kis emelvényre állította és így mutatta be azokat, mondotta el történetüket. A résztvevők néma csendben hallgatták és szinte átélték az alkotó lelkivilágát, amelyben a szobrok, kisplasztikák születnek.

A bensőséges kapcsolat odáig fejlődött, hogy bátran mondanak véleményt és gátlás nélkül kérdeznek. A mindig sietős háziasszonyok is megfeledkeztek az idő múlásáról, hat óra táján is volt, aki még kérdezett, beszélgetett a művésszel.

A Kispesti Textilgyár szocialista brigádjainak tagjai egyre többet „látnak" az alkotás mondanivalójából. És ez jelentős eredmény.

A gyakori találkozó szinte állandó „galériát" biztosít Borics Pál számára. A közönség, a látogatók száma is egyre több. És mi lehet nagyobb vágya az alkotónak, mint az: megértik, várják újabb vallomásait...

— T. M. —

A művész és az érdeklődők

Sz[illegible]

Először választanak

Több mint két hete országszerte megkezdődtek a képviselő jelölő gyűlések, amelyeken egymás után jelölik mindannyiunk képviselőit a parlamentbe.

Az 1967. március 19-i választáson jó néhányan életükben először vesznek részt.

Közülük kerestem meg néhányat a Szegedi Textilművekben, akikkel erről a jelentős eseményről elbeszélgettem.

Ocskó Pál géplakatos:

Kíváncsian várja ezt a napot. S szavazatával szeretné bizonyítékát adni, hogy mindaz, ami körülötte, fiatal életében, az egész társadalom alkotó erejével épült, gazdagodott, — helyes. Dolgozó népünk a jövőben is számíthat, munkájára, tetteire, ha még olyan kevés is, ami egy ember helytállásán múlhat. Kétkezi munkájával szívesen segít és egyetért mindazzal, amit mindannyiunk boldogulása érdekében népünk, álla-

Szakál Jusztina fonónő:

— Az első választással együtt fokozott kötelességet érzek. Büszkeség tölt el, hogy az én egyéni véleményemre is számítanak, és én is minden tőlem telhető erőmmel és képességemmel segítem az előrehaladást.

Ilyen, és ehhez hasonló érzésekkel, gondolatokkal vesznek részt a fiatalok a választó munkában.

A jó munka eredménye március 19-én érik be, amikor az első választók az ország népével együtt szavazatalkat a népi hatalomra, az általuk kiválasztott jelöltekre adják.

(Bohus Károlyné)

Beruházás.

Adminisztráto

1 agregát sor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ. 8.
Borics Pál
VILLAMOSGÉP

1021

Képzőművészeti kiállítás

A Villamosgép Művelődési Ház vezetősége szeretettel meghív minden érdeklődőt az 1965. május 10-én, hétfőn délután fél öt órakor megnyíló képzőművészeti tárlatára. A tárlaton két neves művész. Borics Pál szobrász és Marczell György festő műveiből láthatunk gazdag válogatást. A tárlaton megnyitó beszédet mond Szerző István, a X. kerületi Tanács vb népművelési osztályának vezetője. A kiállítás május 10 és 27-e között lesz megtekinthető.

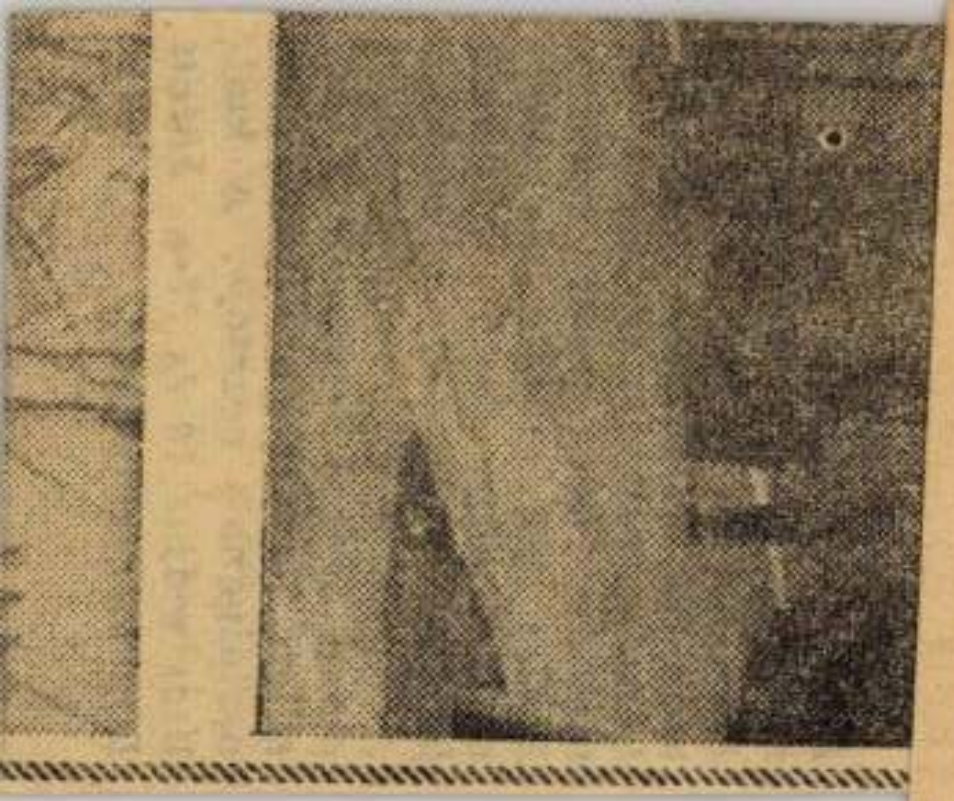

Borics Pál MDK

Ruhaöblögető, fa

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borics Pál

Olvasó lány, nobor, 180 cm., (fig. mér.), harenti mérő, (Ecsery Elemér: Borics Pál, M. 1966. jul. VII. évf. 7 n. 30-31. l.)
Heves megye, Sirok, Mikeviché-ti Fémművek Irodaháza
Tájékoztató, 64165 - képző-és Ipermüvészeti Lektorálás

42 l.

Borics Pál

és Vojvoda János ~~nagyszínt~~ nolvánok nagyszínt munkástipusokkal léptek elő a Nemzeti Szalon 101. kiállításán. Megfelelő formaérzékkel, felkészültséggel törekszenek egyszerűen-monumentális hatásokra. Borics az érzelmesebb.

Rabinovszky Márius: Budapesti kiállítások – A Nemzeti Szalon 101. csoportkiállítása. Magyar Művészet. 1949. 16. évf. 2. sz. 80. l.

MDK

Borics Pál

Clark Ádám portréjáról

Magyar Nemzet 1967 ápr9.p.9.

Borics Pál MDK

Édesanyám, 1952 szén

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Borics Pál szobrász

Fiu fej, gipsz

Ketten maradtunk, márv.

Olvasó munkás, br.

lol. Csop.Kiáll. N.Szal. 1949. jan.

MDK

Borics Pál szobrász

Bányászok, kő

Olvasó nő, márv.

lol. Csop.Kiáll. N.Szal. 1949. jan.

BORICS PÁL SZOBRAI

A képzőművészet kedvelőinek a román grafikai kiállítás megtekintése után ki sem kell lépnie az épületből, hogy egy érdekes szobrász munkáival megismerkedjenek. *Borics Pál* szobrászművész önálló kiállítását ugyanis a Műcsarnok kamaratermében rendezték meg.

Apja siroki kőbányász volt, talán a gyerekkori emlékek, még inkább ifjúkorában választott mestersége (sírkőfaragó volt) magyarázzák különös vonzalmát ehhez a kemény, küzdelembe késztető anyaghoz, a kőhöz. Ez a küzdelem és az anyag birtokba vétele jellemzi a művész legjobb alkotásait, amelyeket zömében előzetes mintázás nélkül maga faragott kőbe. Borics Pál jól ismeri a kövek tulajdonságait, munkái ezért mindig a legteljesebb módon anyagszerűek.

Tudja, miként kényszerítsen ki az anyagból mondandójának, művészi szándékának megfelelően leheletfinom, szinte lágy formákat, vagy rusztikusan érdes felületeket. Olykor éppen e kettő ellentétére épít szobraiban, amelyek ezáltal válnak dinamikussá, annak ellenére, hogy egész alapos kompozícióiban is leszűkített mozgáshelyzeteket ábrázol. Sok műve azonban *csak anyagszerűségével hat*, hiányzik belőlük a mélyebb gondolati, érzelmi tartalom.

Rideg Gábor

Nagyvárad 1969 VIII. 26

A KÉPEN *Pham Kim Lien* dél-vietnami fiatalasszony látható, tizenhárom hónapos kisfiával. Azzal vádolja *Rheault* amerikai ezredest és hét tiszttársát, hogy meggyilkolták férjét, *Chuyen Thai Khaót*, a zöldsapkások dél-vietnami tolmácsát.

Ezeken a hasábokon két és fél héttel ezelőtt már szó esett Rheault ezredesről és cinkostársairól. Már akkor kétségünket fejeztük ki az iránt, hogy az amerikai hatóságok valóban tárgyilagosan akarják kivizsgálni a gyilkosság körülményeit. Már akkor feltűnő volt a Pentagon zárkózottsága, a nyomozás megállapításainak szándékos homályba burkolása.

Az időközben bekövetkezett fejlemények igazolták az előzetes kétségeket. Mint a *UPI* amerikai hírügynökség legfrissebb jelentéséből kitűnik, a vádlottak védőügyvédei *biztosra veszik védenceik felmentését.* Pham Kim Lien ezért is fordult a sajtóhoz, hogy az ügy teljes eltussolását megakadályozza.

Magyar Hírlap 1969 VIII. 26.

Borics Pál

Nehéz életút — kőfaragók sarja, maga is szegény sorsú sírkőfaragó segéd —, művészileg is mostoha évek után, ötvenévesen jutott el a szobrászi érettségig. Azóta 10 év telt el, és ez az utolsó évtized *beérlelte a vetést*. A Műcsarnok kamaratermének tárlatán lehiggadt és kiteljesedett életművel jelentkezik. Zárt, tömbszerű szobrainak művészi végkövetkeztetését *Kavics* című plasztikájának szűkszavú megfogalmazásában vonta le. Kiállítása mindenekelőtt a *kő mesterének* mutatja, bronzait csak kirándulásnak tekinthetjük, hiszen még e műfajban a legjobb, *Tömeg* című kompozíciója is megfogalmazódhatott volna kőben. Borics Pál, a kemény ember találkozott a kemény anyaggal, hogy művészi fokon adhasson számot az ember legyőzhetetlenségéről, a munka nehézségéről és szépségeiről.

Bojár Iván

kete Károly, az MSZMP Budapest V. kerületi bizottságának első titkára.

Koszorúzás a Hősök terén és a Kerepesi temetőben

A franciaországi volt önkéntesek és ellenállók egyesületének magyar származású tagjai — budapesti látogatásuk során — Párizs felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából — hétfőn a Hősök terén megkoszorúzták a magyar hősök emlékművét. Ezt követően a Kerepesi temetőbe mentek és koszorút helyeztek el a munkásmozgalom nagy halottainak emlékművénél.

Szakszervezeti küldöttség utazott Finnországba

A finn papíripari szakszervezet meg-

MDK

Boris Pál, szobrász

Tiszavasváriban kleplezték Boris Pál alkotását, a körzeg nagy szülőtjének, Pethe Ferencnek mellszobrát.

– : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 10.

Boris Pál, szobrász

MDK

A pestlőrinci temetőben nov. 12-én temették el.

–: Eltemették Boris Pál szobrászművészt 8.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 13.

Boris Pál, szobrász

MDK

Meghalt 1969. nov. 4-én.

– : Halálozás

11.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 7.

MDK

Borics Pál, szobrán

Sirok községben nyílt meg gyűjteménye kiállítása.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 14.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Boris Pál, szobrász

MDK

Kiállítása nyílik meg a
Műcsarnok kamaratermében.

— : Nyitás szombaton

2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 14.

MDK

Boris Pál szobrai

Kiállítása a Műcsarnokban
tekinthető meg.

– : A hét négy kulturális programja

9

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 16

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Borics Pál

Pingvinek a szobra szepkója
Lakatos úti lakótelepen áll

J. Rika hazgit: hij lakótelepeink
ékességei

Élet és Tudomány 1968 XI. 29

Bonics Pál szobrász

Szerepel a XVIII. Ker. Népfront kiállításán

Szocialista Művészetért 1969 V.n.

MDK

Boris Pál, szobrász

(1

Kiállítása a Műcsarnok kamarateremében nyílt meg. Az utóbbi tíz érben alkotott műveiből állít ki. Szívesen ábrázol dolgozó embereket: Fűrészelők, Farápó, Halászok. Kedves, bájos a Pingvincsalád, viszont „gyöngyös-lokvétaszerű", zavaros a Táncolók.

Sz. A.: Boris Pál Kiállítása a Műcsarnokban

7.

Népszabadság

Bp. 1969. szept. 9.

MDK

Boris Pál, nobrán (2)

Művénete a portrékban bontakozott ki teljességében: fekete kőből faragott Női fej, a meglepően lágy Kürke fej. A Lenin és az Ady-mű kissé feloldott le a rénletekben. Népek állatfigurái: Vakaródzó csikó.
— A Karics és a Haját mosó nő kiküszöb mű.
K. A.: Boris Pál kiállítása a Műcsarnokban

7.

Népszabadság, Bp. 1969 szept 9.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

ESTI HÍRLAP
Budapest

1969 AUG 14.

1021

Nyitás szombaton

Két szobrászművész kiállítása nyílik meg ezen a héten. *Borics Pál* tárlatát *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg a Műcsarnok kamaratermében. A fiatal *Szőllőssy Enikő* műveiből a Tanács körúti Mednyánszky-teremben nyílik meg kiállítás, amelynek megnyitó beszédét Cifka Péter tartja. Mindkét előadás szombaton nyílik.

Észak-Írországnak ez a hivatalos neve — parlamentje másképpen nem határoz.

A Reuter jelentése szerint a katolikus többségű Londonderry külvárosában a *Sea Eagle* haditengerészeti támaszponton háromszáz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

NÉPSZABADSÁG
Budapest

1989 NOV 13

1021

NÉPSZABADSÁG

Eltemették Borics Pál szobrászművészt

Szerda délután a pestlőrinci temetőben búcsúztatták Borics Pált, a tragikus körülmények között elhunyt, neves szobrászművészt.

A ravatalnál a gyászoló tömegben a kerület üzemeinek dolgozói, a Hazafias Népfront kerületi bizottságának képviselői, művésztársak, barátok, tisztelők rótták le kegyeletüket.

Szövetségéből

A *Lityeraturnaja Gazeta* leg-
jabb száma közli, a rjazanyi ír-
ervezet gyűlést tartott, amelyen
részvevők határozatot hoztak.
Szolzsenyicinnek a Szovjet
ók Szövetségéből való kizárásá-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

1988 NOV 10

MAGYAR NEMZET

Budapest

— **Pethe Ferenc mellszobrát** — a napokban elhunyt Borics Pál szobrászművész alkotását — vasárnap leplezték le ünnepélyesen Tiszavasváriban, a művelődési ház előtti téren. Pethe Ferenc, a magyar mezőgazdasági tudományok úttörője Tiszavasváriban született 1763-ban. A múzeumban megnyílt Borics Pál szobrászművész emlékkiállítása, amelyen a művész 55 szobrát és 12 plakettjét mutatják be a tiszavasvári közönségnek.

1021

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

1969 NOV 10

NÉPSZABADSÁG

Budapest

jat; célja a Föld sugárzási öve-
zetének tanulmányozása.

— PETHE FERENC, a mezőgazdasági tudományok neves hazai úttörője emlékének megörökítésére vasárnap Tiszavasváriban, a művelődési ház előtti téren ünnepélyesen leleplezték a község nagy szülöttjének mellszobrát, Borics Pál szobrászművész alkotását.

1021

Borics Pál

Ecsery Elemér: Borics Pál. - Művészet, 1966. 7. évf. 7. sz. 30-31. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./ 253. l.

Borics Pál
szobrász

Ikrek
Halászok } repro

Márffy Albin: Borics Pál szobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 AUG 17

MAGYAR NEMZET
Budapest

Két kiállítás nyílt meg szombaton Budapesten. Borics Pál szobrainak tárlatát dr. Marffy Albin, a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese nyitotta meg a Műcsarnok kamaratermében. Szőllősy Enikő szobrait a Mednyánszky-teremben mutatják be.

⊕

Szántó Piroska pesti műhelyében nagyméretű kompozíció születik: gobelin, a szombathelyi zeneiskola számára. A téma: Bartók zenéje. A figurák: Bartók-motívumok. Egy csodálatos mesebeli szarvas, agancsain napok és holdak csillognak; zöldes-arany tollú páva, fatörzs, madarak, indák, csodafüvek. Finom árnyalatok, „szinfélhangok" — a terv nehéz feladatot ad majd az állami gobelinszövő műhely munkatársainak, Ferenczi Noémi egykori növendékeinek. Pamutok, selymek, különös keverésével kell árnyalniuk a színeket. Ez a gobelin nemcsak gyönyörködtető része lesz a szombathelyi zeneiskolának, de talán Bartók zenéjének értelmezéséhez, mélyebb megértéséhez is hozzásegíti nézőit.

△

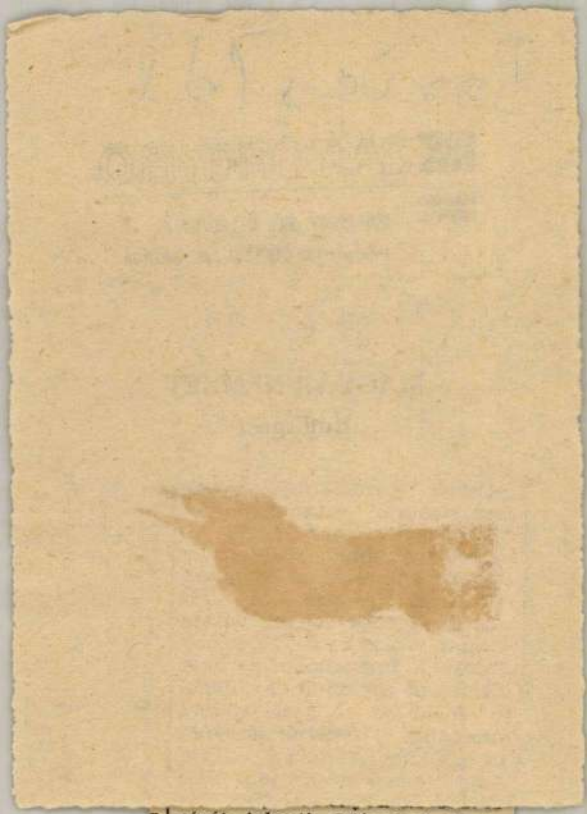

rését jelenti. Másrészt fontos tény az is, hogy hozzánk látogat, s a kongresszus alatt és után számos kirándulásra indul műemlékeinkhez *a nemzetközi művészettörténész társadalom több száz kiváló képviselője;* megismerkedvén ilyen módon kultúránk, művészetünk és történelmünk legszebb emlékeivel. Végül a kongresszus jelentőségéről beszélve, bizonyosra vehetjük azt is, hogy — mint ezeken az évenként megrendezett tanácskozásokon általában — fórumán *gyümölcsöző párbeszéd bontakozik majd ki a világ különböző tájairól érkezett szakemberek között.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Borics Pál

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

Pethe Ferenc szobor Tiszavasváriban

Vasárnap délelőtt Tiszavasváriban, a művelődési ház előtti téren ünnepélyesen leleplezték a község nagy szülötte, Pethe Ferenc mellszobrát, a napokban elhunyt Borics Pál szobrászművész alkotását. Pethe Ferenc, a magyar mezőgazdasági tudományok úttörője Tiszavasváriban született 1763-ban. Tanulmányait az általános iskola befejezése után a debreceni kollégiumban végezte, majd holland egyetemen teológiát tanult, de figyelmét elsősorban a természeti, ezenbelül a mezőgazdasági tudományok kötötték le, s munkásságát e téren fejtette ki. Amikor hazajött, a Keszthelyi Gheorgikon tanára lett. Igen jelentős volt matematikai és nyelvújítási tevékenysége. Legmaradandóbb alkotása, a Pallérozott mezei gazdaság című műve 1805-ben látott napvilágot.

A községi művelődési házat és az egyik általános iskolát róla nevezték el, s szobrot is állítottak a tudósnak. Az ünnepségen *Lévai Sándornak*, a községi tanács vb elnökének megnyitója után *Hosszú László*, a helyi állami gazdaság igazgatója mondott beszédet, méltatva a mezőgazdasági tudós életét, munkásságát. Ezt követően egy kisméretű Pethe-szobrot nyújtottak át a Pethe Ferenc iskolának. Ezt a művész ajándékba készítette, és személyesen akarta átadni, erre azonban hirtelen bekövetkezett halála miatt nem kerülhetett sor. Az állami és társadalmi szervek megkoszorúzták a szobrot, majd a múzeumban megnyitották *Borics Pál* szobrászművész emlékkiállítását. A tárlaton a művész 55 szobrát és 12 plakettjét mutatják be a tiszavasvári közönségnek. A kiállítást *Hunyadi József* múzeumigazgató nyitotta meg.

[illegible] — 18,30: Színes népi muzsika. — 19,20: Operett. Rátonyi Róbert műsora. — 20,05: Gondolat. A Rádió irodalmi folyóirata. — 20,35: Közvetítés a Leeds United—Ferencváros BEK mérkőzés II. félidejéről. — 21,20: A rádió lemezalbuma. — 23,07: Könnyűzene éjfél előtt. — 0,10: Lassus-kórusok.

Petőfi rádió:

8,05: Bobe Gáspár Ernő népi zenekara játszik. — 8,45: A latinamerikai válság (Ism.) — 9,00: Ezeregy délelőtt. — 10,00: A zene hullámhosszán. — 12,00: A Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának felvételeiből. — 13,05: A mikrofon előtt: Dr. Springer Ferenc, a Velence-tavi intézőbizottság titkára (ism.) — 13,26: Magyar fúvószene. — 13,40: Orvosi tanácsok: Az ólomról és az ólommérgezésről (ism.) — 14,00: Kettőtől hatig... — 18,10: Földragasztás irányában. Tömörkény István novellájának rádióváltozata. — 18,27: Ernster Dezső Wagner „Parsifal" című zenedrámájából énekel. — 18,43: A kutató közgazdász. Beszélgetés Jánossy Ferenccel. — 18,59: Beethoven: Esz-dúr trió. Op. 3. — 19,34: Közvetítés a Leeds United—Ferencváros BEK mérkőzés I. félidejéről. — 20,48: Albert István népi zenekara játszik. — 21,15: Kalevala. Finn népi eposz. IV. rész (ism.) — 22,20: Hanglemezgyűjtők húszperce. — 22,40: Lick József: Személyiség és filozófia. Könyvismertetés. 22,50: Tánczene. — 23,10: Barokk muzsika.

NOVEMBER 13, CSÜTÖRTÖK

Kossuth rádió:

8,20: André Chénier. Részletek Giordano operájából. — 9,04 Kozmosz. Tudományos magazin (ism.) — 9,29: Könnyűzenei híradó (ism.) — 10,05: Rádióegyetem. Csokonai Vitéz Mihály I. rész (ism.) — 10,30: Zenekar muzsika. — 12,20: Ki nyer ma — 12,30: Melódiakoktél. — 13,40 Szolgáltatás — szolgáltatás? — 14,00: Az élő népdal. — 14,10: A Magyar Rádió és Televízió énekkarának operafelvételeiből — 14,39: Legkedvesebb verseiről beszélget Devecseri Gábor. — 15,10: Clifford Curzon hangversenye Torinóból. — 16,05: Ma

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776.

KELETMAGYARORSZÁG

Nyíregyháza

1021

Megkezdődtek Nyíregyházán a tavaszi művészeti hetek

Ünnepélyesen megnyitották március 2-án Nyíregyházán a Krúdy filmszínházban az idei tavaszi művészeti heteket. A március 29-ig tartó és változatos kulturális programot ígérő heteket dr. Ördög János, a városi tanács vb elnökhelyettese nyitotta meg, méltatta a kulturális rendezvénysorozat célját. Az idén másodízben rendezik meg a nyíregyházi művészeti heteket, melynek első kiemelkedő programja a 2-án délután 4 órakor a Krúdy filmszínház előcsarnokában megnyílt szobor- és kisplasztikai kiállítás, Borics Pál szobrászművész munkáiból.

Kecskovszki József, a művelődési vállalat igazgatója köszöntötte a résztvevőket és az elmúlt évben tragikusan elhunyt művész feleségét. Ecsery Elemér művészettörténész, a Nemzeti Galéria munkatársa mondott szubjektív hangulatú ismertetést Borics Pál munkásságáról. A több mint félszáz kő, márvány és fém szobor és kisplasztika a művész legjobb alkotásai közül való, nem egy nagyobb méretben az ország különböző városainak és Budapestnek tereit díszíti.

Ugyancsak a művészeti hetek programjában üzemi képzőművészeti tárlat nyílt a konzervgyárban, a dohánygyárban és a Kossuth Lajos Szakközépiskolában a megyében élő festőművészek munkáiból.

úgy vették, hogy jó néhány találkozó elmarad a hideg, s a rossz pályaviszonyok miatt.

Kellemes csalódásra nem így történt, hiszen valamennyi találkozót lejátszották az együttesek. Még a Vitka—Nyírmada mérkőzést is. Itt csupán az történt, hogy a vendéglátók igazolása nem volt rendben, s így barátságos mérkőzés zajlott le, melyet 2:0-ra Nyírmada nyert.

De voltak a sportszeretetnek szép példái is: Nyírlugoson, Pócspetriben, Sényőn és Nyíribronyban például nagyszerűen eltakarították a havat a pályáról. Ahol ezt nem sikerült megcsinálni, viszont a csapatok tettek ki magukért, a nehéz talajú pályákon is végigküzdötték a mérkőzéseket.

NEM LESZNEK NB I-ES TEKEMÉRKŐZÉSEK

A nyíregyházi stadionban rövidesen átadásra kerülő modern, négyes tekepályán NB I-es csapatbajnoki mérkőzéseket ígért a város sportkedvelőinek.

A tervek szerint ugyanis Nyíregyházán játszotta volna bajnoki mérkőzéseit az NB I-be jutott Debreceni MGM Vasas férficsapata, mivel

Cél:

/1021

EÖTVÖS LORÁND EMLÉKMÚZEUM

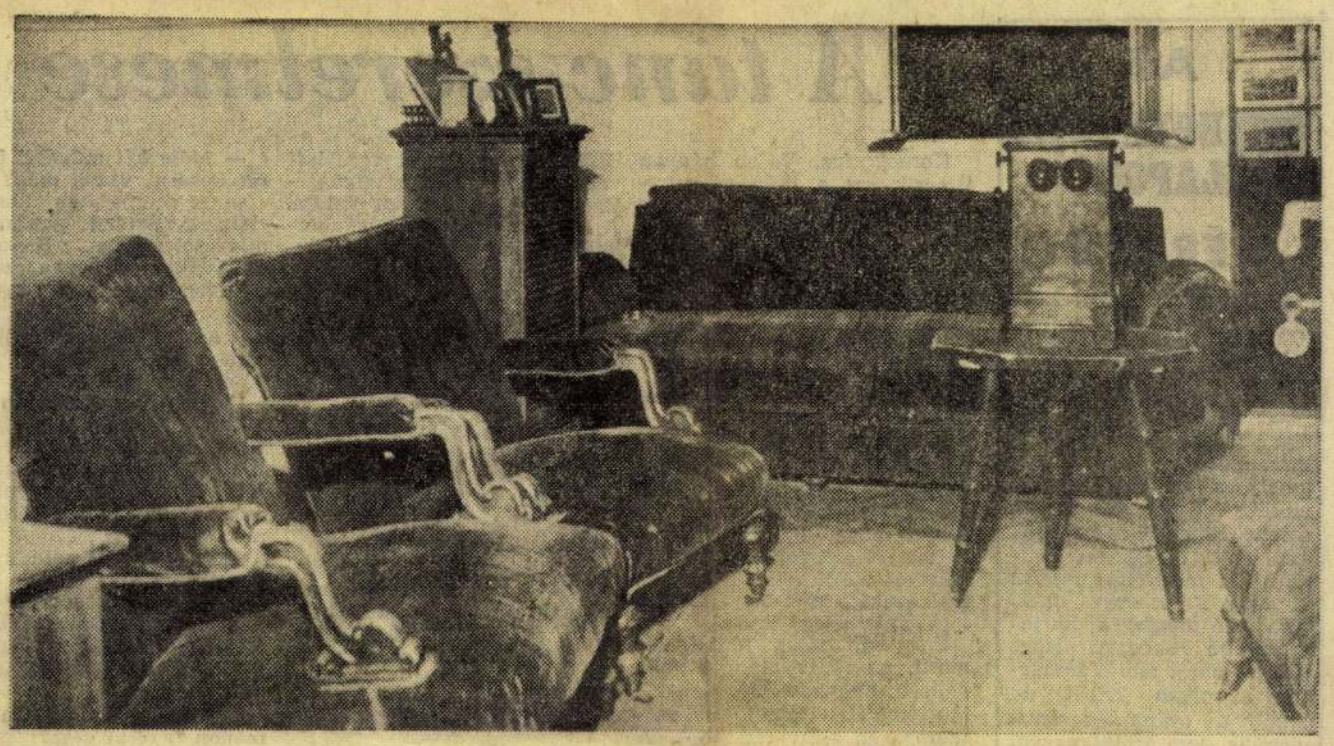

Eötvös Loránd korának talán legnagyobb fizikusa, hazánk tudományos életének kiemelkedő képviselője volt. Iskolák, műszaki létesítmények, tudományos intézetek hosszú sora őrzik nevét, munkásságának emlékét, életművének jelentőségét.

Halálának 50. évfordulója tiszteletére, ez év tavaszán, április 17-én az ELTE aulájában a Magyar Tudományos Akadémia, az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet és az Eötvös Loránd Fizikai Társulat, a Magyar Geofizikusok Egyesülete és a Bólyai János Matematikai Társulat tudományos ülésszakot rendezett.

A megnyitót Rusznyák István, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke mondta, majd utána Nagy Károly, az ELTE rektora *„Eötvös Loránd tudományos, közéleti és nevelő tevékenysége"* címmel tartott előadást.

Néhány sort idézünk Rusznyák István beszédéből: *„Közismert tény, hogy ő volt egyike az elsőknek, akiknek tudományos munkássága és eredményei iránt széles körű külföldi érdeklődés mutatkozott, és ezzel hozzájárult ahhoz, hogy hazánk bekapcsolódhatott a természettudományok megismerése nemzetközi véráramába."*

Tovább idézünk, de — most már a Magyar Nemzetből és a Nők Lapjából.

„A Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet tihanyi obszervatóriumának az egyik szobájában számos emléktárgyat gyűjtöttek össze a magyar tudományos élet egyik legnagyobb egyéniségének, Eötvös Lorándnak hagyatékából...

A tihanyi obszervatóriumban ma még csak raktárszobája van az Eötvös Loránd-emléktárgyaknak. Itt van például édesapjának, Eötvös Józsefnek arcképe, amelyet Benczur Gyula festett, a nagyszülőkről készített portrék ugyancsak láthatók. A könyvespolcon magánkönyvtárának könyvei. A többi között Humboldt művei számos kötetben, s Francois Sulpice Beaudant, a múlt század elején hazánkban sokáig tanulmányúton volt francia geológus munkái több kötetben. Az egyik fiókos szekrényben százszámra diapozitívek, amelyeket a kiváló tudós maga készített az Alpokban és a Dolomitokban tett nagy turistaútjairól... (Magyar Nemzet, 1969. július 26. Környei Elek: Eötvös Loránd Emlékmúzeum Tihanyban.)

„Úgy tűnik, Eötvös Loránd életművét kevéssé ismerjük és becsüljük. A róla elnevezett Geofizikai Intézet tihanyi obszervatóriumának kis vendégszobájában elszégyelltem magam: milyen keveset tudunk róla!...

Egy nagy ember életművét fedheti-e így a feledés, a közöny pora, olyan sok nagy fizikusunk volt-e, hogy megengedhetjük magunknak ezt a luxust: feltáratlanul, ismeretlenül, a közönségtől elzárva őrizni a rá emlékező és emlékeztető dokumentumokat?! Elég-e húszévenként egyszer rávillantani az emlékezés reflektorát?!...

Fizikusok, geofizikusok, csillagászok, tanár- és tudósjelöltek, a diákok érdeklődésére számíthatna egy Eötvös Múzeum vagy emlékszoba — de bizonyára jó lenne arra is, hogy külföldi vendégeink... egy nagy tudósunk nem mindennapi alakjának, életének és korszakalkotó felfedezéseinek hírével is gazdagítsák képünket a nagyvilágban." (Nők Lapja, 1969. szeptember 20. Zsigmondi Mária: Eötvös emlékezete.)

A két cikk majdnem egyidejű megjelenése nem véletlen. Eötvös Loránd emlékének filmmel adózott nemrég a televízió és riportműsorral a rádió is.

Elhatároztuk, hogy teljessé tesszük a kört: megpróbáljuk összefoglalni, hogyan áll az emlékmúzeum ügye. Miben, hol lehet segíteni, milyen elképzelések vannak és milyen tervek születtek...

★

A tihanyi geofizikai obszervatóriumban Nemes István, az állomás vezetője ad tájékoztatást.

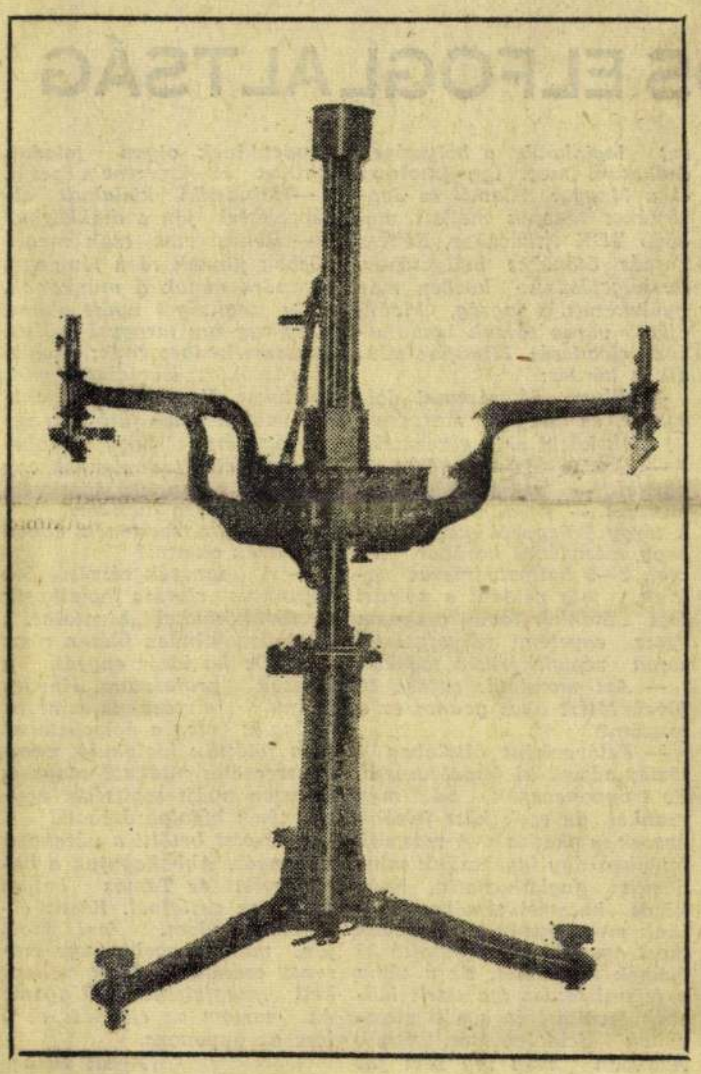

— Meglehetősen hosszú ideje húzódik az emlékmúzeum terve. Részemről jelenleg csak elképzelésekkel szolgálhatok, de hangsúlyozom: ezek csak lehetőségek — és ráadásul csak mint magánember nyilatkozhatom.

Körbesétálunk az épületben. A Belső tó felé nyílna lehetőség az alagsori mérőhelyiségek bővítésére, és így a magasföldszinten, az új tudományos helyiségek felett létrejöhetne a múzeum. Mindez szervesen illeszkedne az obszervatórium építészeti egységébe, és a két cél — műszaki bővítés és múzeum létrehozása — összekapcsolásával az anyagi lehetőségeket is talán könnyebb volna megteremteni.

— Amennyiben létrejön a múzeum helyisége — mondja Nemes István —, feltétlenül külön múzeumi bejáratot kell biztosítani, az obszervatóriumtól függetlenül. Enélkül ugyanis a zavartalan tudományos munka elképzelhetetlen. Ez persze, akárcsak a felügyelő személyzet ellátása, már a kisebb problémát jelentené... úgy hiszem, ezeket a költségeket akár a helyi tanács és idegenforgalmi hivatal, vagy akár egy országos múzeumi szerv már vállalni tudná. Az elsődleges cél: a bővítés anyagi lehetőségének megteremtése... már amennyiben ez a terv válik valóra.

Nemes István lelkesen magyaráz. Megmutatja a bővítési lehetőségeket, magyaráz. Kalauzol, lehetőségeket vet fel, terveket említ... úgy tűnik, rajta nem múlik semmi.

★

A szoba, ahol az Eötvös-hagyaték van, zsúfolt az emléktárgyakkal. A kicsiny szobában döbbenünk rá valójában, mennyire égető a kérdés minél gyorsabb megoldása, a jelenlegi — szomorú — helyzet végső rendezése. Előttünk Eötvös sztereo-nézője. Mögötte bútorai. Könyvszekrény, tele könyvekkel, tudományos munkákkal. Aztán egy kis szekrény, a diapozitívekkel. Mindenütt képek. Családjáról, saját magáról... és emléktárgyak, szobrok, metszetek távoli utazásairól. Szinte agyonnyomja a látogatót a zsúfoltság — és az a tudat: mindennek jelenleg nincs hivatott gazdája...

★

A XVIII. kerületben szintén foglalkoznak Eötvös Loránd alakjával. Az „Eötvös-mozgalom" vezetője Tekes Sándorné, a kerületi helytörténeti bizottság vezetője.

— Kutatásaink közben derült ki, hogy Eötvös Loránd hosszú ideig élt Pestlőrincen. Felfedeztük villája helyét. És csak ezután következett az igazi munka: saját feljegyzései, munkái alapján kideríteni azt a helyet, ahol azóta híressé vált inga-méréseit végezte. Jelenleg a kerületi tanács VB és a Természettudományi Egyesület anyagi támogatásával szobrot szeretnénk állítani az egykori mérések színhelyén.

— Úgy tervezzük, hogy a 25 éves évforduló alkalmával rendezzük meg a szoborátadási ünnepséget — mondja Peredy Sándorné, a kerületi Hazafias Népfront titkára. — Ez alkalommal egy kisebb ismertető füzet kiadását is tervezzük, amely Eötvös életével, munkásságával, kutatásainak jelentőségével foglalkozna. A KISZ ebben segítséget nyújt, de itt — alighanem — elkelne a külső segítség is... Persze, mindez jelenleg csak terv, hiszen a szobor csak most kerül a zsűri elé: eldől, engedélyezik-e köztéren való felállítását. Nagyon reméljük, hogy igen...

★

Borics Pál, a Lőrincen élő szobrászművész készítette el Eötvös Loránd szobrát. Mesél arról, hogyan találta meg azt a képet, amelynek alapján elkészült a mellszobor; arról, hogy milyen különös öröm volt a magyar tudományos élet egyik nagy alakját megmintázni. A szobor már kész, szerepelt a műcsarnoki gyűjteményes kiállításon is... most már csak a zsüri döntése van hátra.

A lőrinciek — összefogás, társadalmi munka, szervezés tekintetében — nagyon jó példát mutatnak...

★

Az ELTE keretein belül is történtek kezdeményezések. A Ménesi úti kollégiumban hosszú ideig létezett egy Eötvös-emlékszoba. Igaz, ez a kicsinyke kiállítás Eötvös József-nek, a kollégium névadójának állított emléket... de aztán ez is megszűnt.

Tervek persze jelenleg is vannak. A Budaörsi úti kollégium végleges elkészülte után a Ménesi úti fiúk átköltöznek az új kollégiumba; míg a régi kollégiumépület egy része átalakításra vár. Itt lesznek — az elképzelések szerint — az ELTE vendégszobái; a földszinti helyiségeket pedig egy összefüggő, nagyméretű Eötvös-kiállítás termeinek szánják. Eötvös József és Eötvös Loránd emlékezetének ápolása valóban szép cél, gyönyörű elképzelés. A kérdés csupán az: az összes lehetőségek figyelembevételével nem volna-e célszerűbb egyetlen helyen — és itt kerül Tihany előtérbe, elsősorban idegenforgalmi exponáltsága miatt — létrehozni az emlékmúzeumot, kiállítani az ereklyeszámba menő bútorokat, hagyatékot, műszereket?

★

Ennyit tudtunk meg. Nem sok, de úgy érezzük, ezen már el lehet indulni: terveket egyeztetni, anyagi lehetőséget teremteni.

Nagyon sokan tudnának segíteni. A Geofizikai Intézettől kezdve az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Természettudományi Egyesületen, a Balatoni Intéző Bizottságon és a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatalon át egészen a Múzeumi Intéző Bizottságig. És ezenkívül is mindazok, akik ügyüknek tekintik Eötvös Loránd emlékét, nevének, munkásságának tiszteletét.

Meg fogjuk keresni az illetékeseket, hogyan döntöttek, mit határoztak. Lesz-e emlékmúzeum és mikor?

Kell lennie és minél hamarabb.

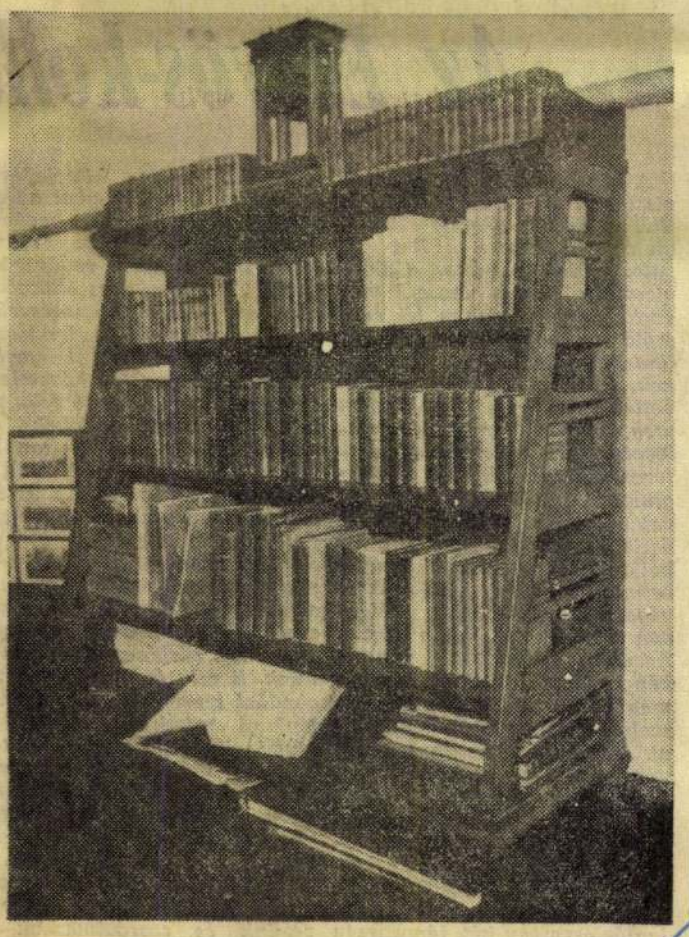

A felvételeket Tarján Annamária, a riportokat Horváth István készítette.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPTERJESZTŐ BUDAPEST, IX., Üllői út 21.
Telefon: 138-048, 337-748, 340-774
EGYETEMI LAPOK
1969 OKT 30
Budapest

AZ EGYETEMI LAPOK KÉRDEZ

VÁLASZOL: HAHN ISTVÁN EGYETEMI TANÁR.

— Hogy értelmezi professzor úr az egyetemi demokrácia fogalmát?

— Ifjúságunk minden olyan törekvését, szándékát, kritikáját támogatom, amely a tanulást, képzést elősegíti. Egyetértek azzal a lehetőséggel, hogy a hallgató szót emelhessen például, ha megítélése szerint X vagy Y tantárgy oktatása nem megfelelő; ha intenzívebb önképzési lehetőséget óhajt stb. Támogatom az olyan kritikát is, amely az órarendek irracionális, nem praktikus voltát, a könyvtárak esetleges rossz használhatóságát bírálja. Ezen túlmenően: szükséges megadni véleményem szerint minden indokolt védelmet a téves tanári megítélések ellen. (Például: vizsgaidőpontok önkényes megállapítása stb.) Nem értek egyet azonban azon törekvésekkel, amelyek nyíltan vagy burkoltan az oktatási liberalizmust óhajtanák.

— És politikai vonatkozásban?

— Egyetértek minden olyan elképzeléssel, szándékkal, amely a szocializmus irányában hat. Helyeslem például, ha a fizikai dolgozók tehetséges gyermekeinek jobb tanulási feltételeket teremtünk. Nem vagyok viszont elragadtatva a hallgatói érdekvédelem bürokratikus jellegű kinövéseitől.

— S az előadások látogatását milyen formában helyesli professzor úr?

— Tartsuk fenn a csökkentett számú előadások látogatásának kötelező voltát. Ez ad erkölcsi alapot arra, hogy az előadott anyagot számonkérjük. Nem „kiszúrás", ha valakitől az előadások anyagát kérik a beszámoló alkalmával. Egyébként minden olyan kritika elfogadható, amely az egyes egyetemi foglalkozások esetleges gyengéit tényszerűen bírálja.

— Szükséges-e az ifjúság részvétele az egyetemi testületekben?

— Feltétlenül, hiszen jelenlétük elsősorban azért fontos, mert az ifjúság közvéleményét tolmácsolják képviselőik. Még a legtapasztaltabb oktató is örömmel fogadja a hallgatók javaslatait, ha azok a jobb képzést célozzák. **N. T.**

A tánc szerelmese

Koreografus. Vajon hányan ismerik ezt a művészi munkát, hányan ismerik Gyapjas Istvánt, az ELTE Táncegyüttes tánckarvezető koreográfusát?

Művész, olyan művészeti ágban, amely kemény munkát jelent fizikailag is. Eljegyezte magát a tánccal és szerelmese maradt.

— Hogyan lett a tánc szerelmese?

— 1945-ben kezdődött. Rábai Miklós volt a tanárom, ő szerettette meg velem a táncot. Békéscsabán kezdtem, az ő együttesében, bíztatására végeztem el a Színház- és Filmművészeti Főiskola koreográfusi szakát. 1953-ban szereztem diplomát.

Egy sajnálatos térdsérülés miatt, az aktív táncot abba kellett hagynom. Jó ideig a táncelmélet jelentette számomra az aktív táncolást. A Táncművészet c. folyóirat munkatársaként dolgoztam. Kritikáimmal szolgáltam a táncművészetet. A főiskolán táncdramaturgiát adtam elő, mint tanársegéd. Dolgoztam a Népművelési Intézetben.

— Táncoktatással nem is foglalkozott?

— Természetesen voltak csoportjaim is. 1958-ban az ELTE Táncegyüttes vezetését vállaltam el. Művészi elképzeléseimet itt váltottam valóra. A szakírás helyébe a gyakorlati munka lépett. Igaz, hívtak színházi koreográfusnak is, de nem mentem. A színház adottságait tekintve, csak betétek komponálására adott volna módot. Egy koreográfusnak az önálló koreográfiák megalkotása a fő cél.

— Ars poetikája?

— A magyar néptánc gazdagsága páratlan, olyan táncművészet kialakítása a cél, amely a néptánc nyújtotta lehetőségeket maradéktalanul ki tudja használni. A prímér folklór — az eredeti néptánc —, színpadra vitele.. Ezt példázza a „Rimóczi", „Legényes", „Rábaközi." Követelmény az érzelmi, hangulati mondanivaló megőrzése. Nagyon nehéz művészi feladat. Példa rá Bartók: „Négy szlovák népdal", Kodály: „Karádi nóták".

Nem könnyebb feladat olyan kompozíciók alkotása sem, amely az embernek a társadalomhoz való viszonyát tükrözi, a szóban megfogalmazható emberi magatartást. Ezt valósítottam meg a „Voltam leányok vagyok es..." c. táncban.

— Idáig két művészi formáról beszélt, van-e még?

— A dramatikus kompozíciók. A néptánc gazdag drámai eszközökben. Ezeket az eszközöket az úgynevezett tematikus táncokban hasznosítottam.

(Hansági pillanatképek, Szerető párjával, Fehér Anna, Komédia.)

Persze, a vezérfonalból adtam magamnak engedményt. Ez az a kiskapu, amelyen keresztül a tánc egyéb stílusaiból merítettem megvalósítási módokat. Ilyen a „Vöröskatonák, előre!", a „Tánc."

— Az említett példák önálló koreográfiák?

— Igen. Koreográfus vagyok, nem csak oktató. Külföldön és belföldön egyaránt átvették koreográfiáimat más együttesek is.

— A mozgalomban más módon is részt vesz?

— Állandóan zsűrizek. Az OKISZ szakreferense vagyok, tagja a Táncszövetségnek. Örülök, hogy ennek a művészeti ágnak szakembere lehetek.

— Mi pedig kívánjuk, hogy erőben, egészségben még nagyon sok koreográfiát alkosson.

Jelinek Lajos

HASZNOS ELFOGLALTSÁG

A diák tudvalevően szeret panaszkodni. Például a szabadidő hiánya miatt. Pedig hány olyan üres óra akad egy héten, amit értelmesen ki lehetne használni! No, de míg megtanulunk az időnkkel gazdálkodni és felfedezzük azokat a réseket, ahová még egy-egy hasznosabb tevékenység elfér, eltelik egy-két hónap, esetleg év.

Vegyük például az elsőéveseket. Az első hetekben mindenhová invitálgatják őket: speciálkollégiumokra, színházba, hangversenyre. Emellett persze lépést kell tartani az aránylag nagymennyiségű tananyaggal, amelyet jóval nagyobb adagokban kapnak, meg, mint néhány hónapja a középiskolában.

Ekkor lép be egy újabb lehetőség: a diákköri munka. Az óraközi szünetben lelkes tancsoportvezetők agitálják a hallgatóságot. Persze, mindenki hegyezi a fülét, amikor megtudja: ha diákköri dolgozatot ír, „megússza" az évfolyamdolgozatot. Tagadhatatlan, van egy ilyen vonzása a TDK-nak. Aki azonban csak azért megy el az első ülésre (ha hosszas tusakodás után rászánja magát), csalódni fog. Ha kitart a második és a többi alkalommal is, már nem ez lesz, ami marasztalja.

Hogy milyen munka folyik tulajdonképpen a diákkörben, azt leginkább a helyszínen tudhatom meg. Így jutottam el a Magyar Állami- és Jogtörténet tanszék mellett működő TDK titkárához, Révész Tamás ötödéves hallgatóhoz. Beszélgetésünk közben már gyülekezett a tagság, kíváncsian várva társuk bemutatkozó előadását. Mindjárt adódik a kérdés:

— Milyen létszámmal dolgoztok, és hányan maradnak itt azok közül akik elkezdték?

— Évente 20—25 fős csoporttal — sajnos néha harminccal — kezdünk. Persze, a tárgy jellegéből következik hogy másodéves korában már csak 2—3 hallgató marad nálunk, míg például a polgári jogi diákkör témái csaknem egész egyetemi pályafutásuk során végigkísérik a tagokat.

— Azt mondtad: sajnos 30 fővel. Miért okoz gondot ez a létszám?

— Félévenként általában 4 témát adunk ki feldolgozásra. Ez 8 opponensnek ad még munkát, de ezek közt felsőbb évesek is akadnak. A második félévben úgy igyekszünk mindenkit foglalkoztatni, hogy közös kutatási témákat jelölünk meg. Ilyennek tervezzük most egyetemünk legutolsó 25 évének történetét. Ez a téma a felszabadulás óta eltelt időszak levéltári és egyéb anyagának feldolgozását igényli. Azonban még így sem jut mindenkinek olyan feladat, amilyet el szeretne végezni.

— Mindenki kialakult elképzeléssel jön a diákkörbe?

— Rendszerint csak menet közben jönnek rá a tényleges hasznára ennek a munkának, mely segítséget nyújt ahhoz, hogy egy-egy tárggyal jobban megismerkedhessenek; tágítja a látókört; iskolázza a gondolatokat. Vannak itt is, akiket valami belső fűtöttség vezet, úgy érzi, hogy többet akar elérni a tudományok egy ágában, s ennek a törekvésnek jó helye a diákkör.

— Hogyan segítenek ebben a tanszék oktatói?

— A tanszék részéről Sik adjunktus elvtárs foglalkozik a diákkörökkel „hivatalból"; általában minden ülésen részt vesz. De ha ideje engedi, a tanszék professzora, Kovács Kálmán elvtárs is szívesen hallgatja meg a dolgozatokat és a fölöttük kialakuló, nemegyszer éles vitákat? maga is szívesen nyújt segítséget egy-egy téma kidolgozásában.

A termet betölti a várakozó zsibongás. Abbahagyjuk a beszélgetést és Tamás helyet foglal az asztalnál. Kicsit elbátortalanodom. Ami most jön, már nehezebb lesz: szerepet cserélünk. Most nekem kell „megfelelnem". Ugyanis én tartom az előadást és ő lesz az opponens.

Aradi Béla

Az Eötvös-kollégium terveiből

A közelmúltban került megvitatásra és elfogadásra az ELTE Eötvös József Kollégium munkaterve. Mint az valószínűleg ismeretes, a diákbizottság állítja össze már évek óta a kollégium fél évre szóló munkáját. Az idén különleges jelentősége van ennek. Először talán azt a közvetlen tényezőt említeném meg, hogy a már annyit emlegetett OFKB veszprémi konferenciáján az Eötvös Kollégiumot emelték ki, mint követendő példát. Megmondjuk őszintén: nagyon jó volt ezt hallani. De azonnal felmerült bennünk: vajon valóban jól végeztük-e az elmúlt félévben munkánkat? Talán igen... Azonban elégedettek semmiképpen sem lehetünk. Maradt még bőven feladat, amit csiszolni, hatékonyabbá kell tenni. A másik nagyon fontos esemény az, hogy a kollégium a jövő évben ünnepli 75 éves fennállását, tehát az e félévi munkatervnek már az erre való felkészülés szellemében kellett megfogalmazódnia. És ez a mi szempontunkból oly jelentős esemény két, lényegesen fontosabb, nagy kiterjedésű évfordulóval esik egybe: a Lenin-centenáriummal és hazánk felszabadulásának 25. évfordulójával. Ekkor rendezzük meg a hagyományos Eötvös-napokat, e hármas anniversárium jegyében. Ezért határoztuk meg munkánk lényegét hosszabb távra. De közvetlen és ugyanakkor állandó feladataink is vannak. Idézek a munkatervből: „A félév tanulmányi, ideológiai, kulturális programjával egyrészt a kiváló hagyományokat akarjuk folytatni, másrészt egy új arculatú kollégiumi közösség megteremtését tartjuk fő feladatunknak. A múlt félév alacsonyabb tanulmányi eredményén kell sürgősen változtatnunk. E cél érdekében nagy gonddal szerveztük meg a kollégiumi munkát... A kollégiumi képviselet minél hatékonyabb kiépítését szeretnénk elérni... az új kollégiumi működési szabályzat tervezetről kívánunk beszélgetni az egyetem és a KISZ vezetőivel... Az ideológiai fejlődés elősegítésére politikai ankétokat szervezünk és szorgalmazzuk a pártépítést." A kollégium továbbra is szoros együttműködésben szándékozik dolgozni a kari KISZ-szel.

Lassan már klasszikusnak mondható hagyományunk a munkás-paraszt fiatalok támogatása. Ezt valósítja meg a nyári bentlakásos Studium Generale. Az idén is szép számmal vettek részt gimnazisták ezen az intenzív kurzuson.

A továbbiakban néhány pontot szeretnék még kiragadni a munkatervből. — A tanulmányi munka terén 12 szakszemináriumot szervezünk heti két, 10 nyelvórát heti négy órában. A kollégiumban készített kiváló dolgozatokat szeretnénk összegyűjteni és kiadni az „Eötvös Évkönyvben". A kollégiumban lakó jogászok számára is gondoskodtunk a nyelvoktatásról, valamint a legnehezebb jogi tárgyból rendszeres korrepetálást rendezünk. Az elsősök, a hagyományokhoz híven, különórákat kaptak.

Az ideológiai munkában az „Alapvető célkitűzés a pártépítés, a tagfelvételek elősegítése..."; beindítunk egy új kezdeményezést: „Az ember világa" c. előadássorozatot, mely a bölcsészek számára is közelebb hozza az utóbbi évek tudományos változásait.

Kulturális munkánk célja a szórakozás és pihenés elősegítése. Irodalmi színpadot szervezünk, megtartjuk őszi bálunkat. Folytatjuk a zenetörténeti sorozatot. Kéthetenként ötórai teákat rendezünk. Szorgalmazzuk a Nemzeti Pantheon munkáját.

Jelenleg, enyhén szólva, nem valami paradicsomi állapotok uralkodnak a kollégiumban. A 140 férőhelyes épületben 220 ember van bezsúfolva. A tanulószobák egy része és a folyosók bútorraktárak. Fontosnak tartjuk ezt megemlíteni, hiszen nagymértékben nehezíti munkánkat, külön erőfeszítéseket követel tőlünk. Mégis, a kollégium szellemének megfelelően, a diákok minden megmozdulásában (a székhordástól az ideológiai vitákig) aktívan részt vesznek.

RAPCSÁK JÁNOS

EGY KISLEXIKON

CAMBRIDGE: 1. Cambridge egyeteme Európa egyik legrégibb felsőfokú oktatási intézménye. Már 1230-ban működött. Egyeteme máig is a világ egyik legszínvonalasabb oktatási centruma. 2. Az USA-ban is van Cambridge. — Egyeteme a híres Harvard University.

CIMZETES EGYETEMI DOCENS: A tudományok doktorai és kandidátusai, valamint kiváló gyakorlati szakemberek részére (akik nincsenek egyetemi státuszban, de az oktatásban részt vesznek) az egyetem, illetőleg a főiskola vezetőjének az intézmény tanácsa meghallgatása mellett előterjesztett javaslatára — a felügyeletet gyakorló miniszter adományozza e címet kimagasló tevékenységük elismeréséül.

CIMZETES EGYETEMI TANÁR: (lásd fent: címzetes egyetemi docens), azzal bővítve, hogy a címzetes egyetemi tanári címet javarészt a címzetes egyetemi docenseknek adományozza az illetékes miniszter.

CITÁTUM: idézet (valamely szövegből).

COLLEGIUM OECONOMICUM: első mérnöki és gazdasági ismereteket oktató intézményünk. 1763—76-ig működött Szencen.

CUM CLAUDE: dicsérettel (tanulmányi végzettségi érdemfokozat). A tudományegyetemek állam- és jogtudományi karain, az orvostudományi egyetemeken (a gyógyszerész tudományi kar kivételével) az Állatorvostudományi Egyetemen jegyzik be a minősítést a hallgatók doktori oklevelébe (ha 3,51—4,5-ös átlagot érnek el). Más egyetemeken doktori szigorlat után jegyzik be a fenti minősítést.

DEAN: dékán (angol).

DEBATTER: ügyes vitázó.

DEFINICIÓ: pontos meghatározás, körülírás.

DÉKÁN: az egyetemi kar vezetője. A felügyeletet gyakorló miniszter bízza meg, az egyetem tanárai, illetve docensei közül háromévi időtartamra. Megbízása meghosszabbítható. Feladata a kar munkájának irányítása, a kar képviselete, felügyelet, döntés kari ügyekben. Munkájában egy vagy több dékánhelyettes segíti.

DEKANÁTUS: 1. dékáni hivatal, 2. a dékán tisztsége.

DÉKÁNHELYETTES: választás alapján a kari tanács bízza meg az egyetem tanárai, docensei közül háromévi időtartamra. A megbízás meghosszabbítható. A dékánhelyettest tisztségében a rektor erősíti meg. Több — a dékánt segítő dékánhelyettes közül — akiknek feladatkörét a kari tanács meghallgatásával a dékán állapítja meg, ugyancsak ő jelöli ki általános helyettesét.

DÉKÁNI TANÁCS: operatív testület, amely a kar napi feladatainak napi megbeszélésére hivatott. Tagjai: a dékán és közvetlen munkatársai, a társadalmi szervek képviselői.

DEMONSTRÁCIÓ: 1. bemutatás, 2. szemléltető bizonyítás, igazolás.

DEMONSTRÁTOR: az egyetemi, főiskolai segédszemélyzet tagja (rendszerint kiváló előmenetelű tanuló), aki főleg a kísérletek előkészítésével foglalkozik.

DEPUTÁCIÓ: küldöttség.

DIÁKBIZOTTSÁG: A kollégiumok ifjúsági önkormányzati szerve. Szükségességéről az egyetem (kar) KISZ-bizottsága — az intézmény vezetője véleményének figyelembevételével — dönt. Külön diákbizottságot elsősorban ott létesítenek, ahol az intézmény teljes hallgatói létszámának kisebb hányada lakik kollégiumban, vagy a hallgatókat több épületben helyezték el. A diákbizottság az egyetem (kar) KISZ-bizottságának szerve, tagjainak számát, konkrét feladatait a helyi körülményeket figyelembe véve, az intézmény KISZ-bizottsága határozza meg.

DIÁKIGAZOLVÁNY: az egyetemre felvett és beiratkozott hallgató igazolványa, amely a hallgatói jogállás igazolására szolgál. Időszakonként érvényesíttetni kell.

DIÁKJÓLÉTI BIZOTTSÁG: megalakításáról a dékán gondoskodik. A felsőoktatási intézményben a feladatok zavartalan ellátása érdekében szükséges számban kell létesíteni a diákbizottságokat. Feladata a hallgatók szociális stb. ügyeiben való döntés. Ez a bizottság dönt többek között az állami támogatások (ösztöndíj-javaslatok) ügyében is. Elnöke a dékán által megbízott oktató, helyettese a KISZ képviselője. Tagjai: a dékáni hivatal megbízottja, az MSZMP képviselője, az évfolyamfelelős, a patronáló tanár, valamint a KISZ által küldött két hallgató.

DIÁKKÖRI TANÁCS: az egyetemen (karon), főiskolán működő diákköröket fogja össze. Tagjai a diákköri tanács titkára, a KISZ VB egyetemi szervezete által megbízott személyek és a rektor (dékán, igazgató) képviselője. A Diákköri Tanács elnöke a KISZ egyetemi szervezete VB-jének tanulmányi felelőse.

DIÁKOTTHON: kollégium — a felsőoktatási intézmény szervezetében működő sajátos nevelési és szociális célú szervezeti egység, amely az együttélés nyújtotta lehetőségek felhasználásával elősegíti a kommunista szakemberképzést és otthont biztosít az arra érdemes és rászoruló, felsőfokú tanulmányokat folytató fiataloknak. Elsősorban azt kell diákotthoni elhelyezésben részesíteni, akinek eltartója a felsőoktatási intézmény székhelyén kívül lakik. Az alacsony jövedelmű fizikai dolgozók, valamint a nagycsaládos szülők gyermekei részére az elhelyezésnél elsőbbséget kell biztosítani. A közösségi élet fejlettsége alapján a felügyeletet tartó miniszter (az állami és társadalmi vezetéssel egyetértésben) az intézmény vezetőjének javaslatára a kollégiumokat minősíti. A minősítés fokozatai: a) diákotthon, b) kollégium, c) szocialista kollégium. A diákotthonban a közösségi szellem, az ifjúsági öntevékenység még csak kezdeti — diákotthon a kis férőhelyű bentlakásos intézmény is.

DIPLOMA: (oklevél) főiskolai, egyetemi végzettséget igazoló képesítő okmány.

Összeállította: NÁDOR TAMÁS.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TÁRSADALMI SZEMLE

1021
1969 OKT

Borics Pál

Borics Pál: Szürke fej

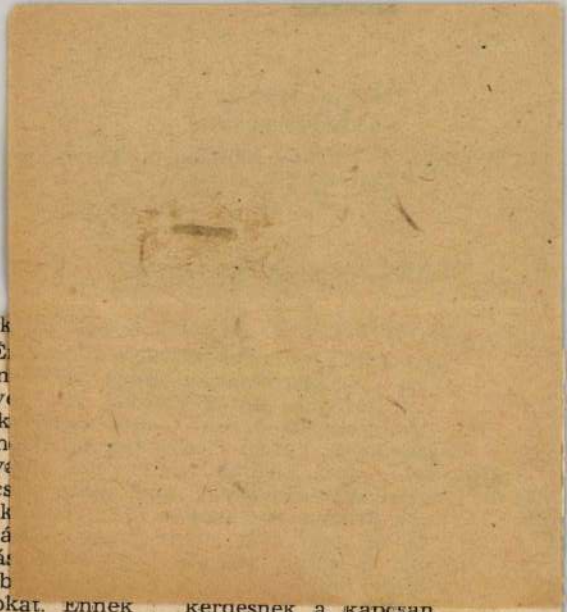

bevétel aránya az összes bevételhez képest azonban 1968-ban és 1969-ben 12 és 10 százalék volt, s 1970-re sem tudtunk több saját bevételt tervezni, mint 13 százalékot. Ha a bevételeket, illetve a kiadásokat a kötelező jellegű és a helyi elhatározás alapján történő fejlesztésekre bontva vizsgáljuk, akkor a helyi elhatározású fejlesztések még a kiadások ötödrészét sem érik el.

Az önállóságot nálunk nem a fejlesztésre fordítható összegek alacsony volta gátolja, hanem az, hogy az öntevékenység növelésére irányuló törekvés megrekedt a megyei tanács szintjén. Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével együttjáró változások nem növelték lényegesen a városi tanács választott szerveinek, tehát a tanácsülésnek és a végrehajtó bizottságnak a döntési hatáskörét, önállóságát a fejlesztések területén.

Nem tudta megalapozni a választott testületek önállóságát a fejlesztési alap új bevételi forrásainak: a kommunális adónak, a tanácsi vállalatok amortizá-

latokat. Ennek kérdésnek a kapcsán tulajdonképpen tanácsi szintek közötti munkamego. ás kérdése vetődik fel.

Az új gazdasági n chanizmus bevezetésének irányelvei s. rint is a fejlődés megköveteli az operat · gazdálkodási és a helyi irányítási felad toknak a városokhoz való további (centralizálását. A városoknak kell gon loskodniuk a lakosság kommunális és egyéb szolgáltatásokkal való kielégítéséről, valamint az alap- és középfokú ellátást biztosító kulturális, egészségügyi és szociális intézmények irányításáról.

1021
1969 OKT

Borics Pál: Anya gyermekkel

TÁRSADALMI SZEMLE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

marxista szempontból miért [redacted]ságuk gondolatához Tordai Zádort, ha megvizsgálta volna ezeket, vagy legalábbis az aktivista társadalom-ontológiai irányzatot abból a szempontból, hogy mennyiben igazak. A szociológiai és a gnoszeológiai vizsgálat elvét az irányzatok esetében is alkalmazni kell. Tordai Zádor azonban eleve elzárta ennek a vizsgálatnak az útját, amikor megkülönböztette egymástól a filozófiának igazságkereső és ideológiai oldalát, ez utóbbit — alapjában helyesen — az osztály-, illetőleg rétegérdekekre vezette vissza, de nem mutatott rá az igazság kritériumai alkalmazásának

22 Tordai Zádor: Miért vannak irányzatok a marxizmusban? Kortárs, 1968. 10. sz.

1021 1969 OKT

Borics Pál

Borics Pál: Üvegfúvó

TÁRSADALMI SZEMLE

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

jól reprezentálja az új magyar drámát és a mai magyar színházművészetet, s hogy egyúttal milyen jó propagandaeszköz is, arra példa a kötet igazán szép könyvheti sikere is.

Mai körülmények is nehezítik a bírálatot. Az elmúlt hetekben, hónapokban ugyanis a magyar színházművészet (és ezen belül némiképpen a mai magyar drámairodalom is) heves bírálatok össztüzébe került. Ennek értékelésétől és főleg lezárásától még messze vagyunk. A bírálók szerint az 1968—69-es évadra a szürkeség, a középszerűség volt jellemző; többen ezért színházi—drámairodalmi válságról is beszéltek, elmarasztalták a magyar színházművészet konstrukcióját, ezért szükséges a „lapok újraosztása"; mások szerint nincs a mai magyar valóságnak adekvát drámairodalma s adekvát színházművészete sem; magyarán: *nincs izgalmas, elkötelezett drámairodalmunk.* Könnyű kitalálni, hogy a Rivalda 67—

1021 1969 OKT

Boros Pál

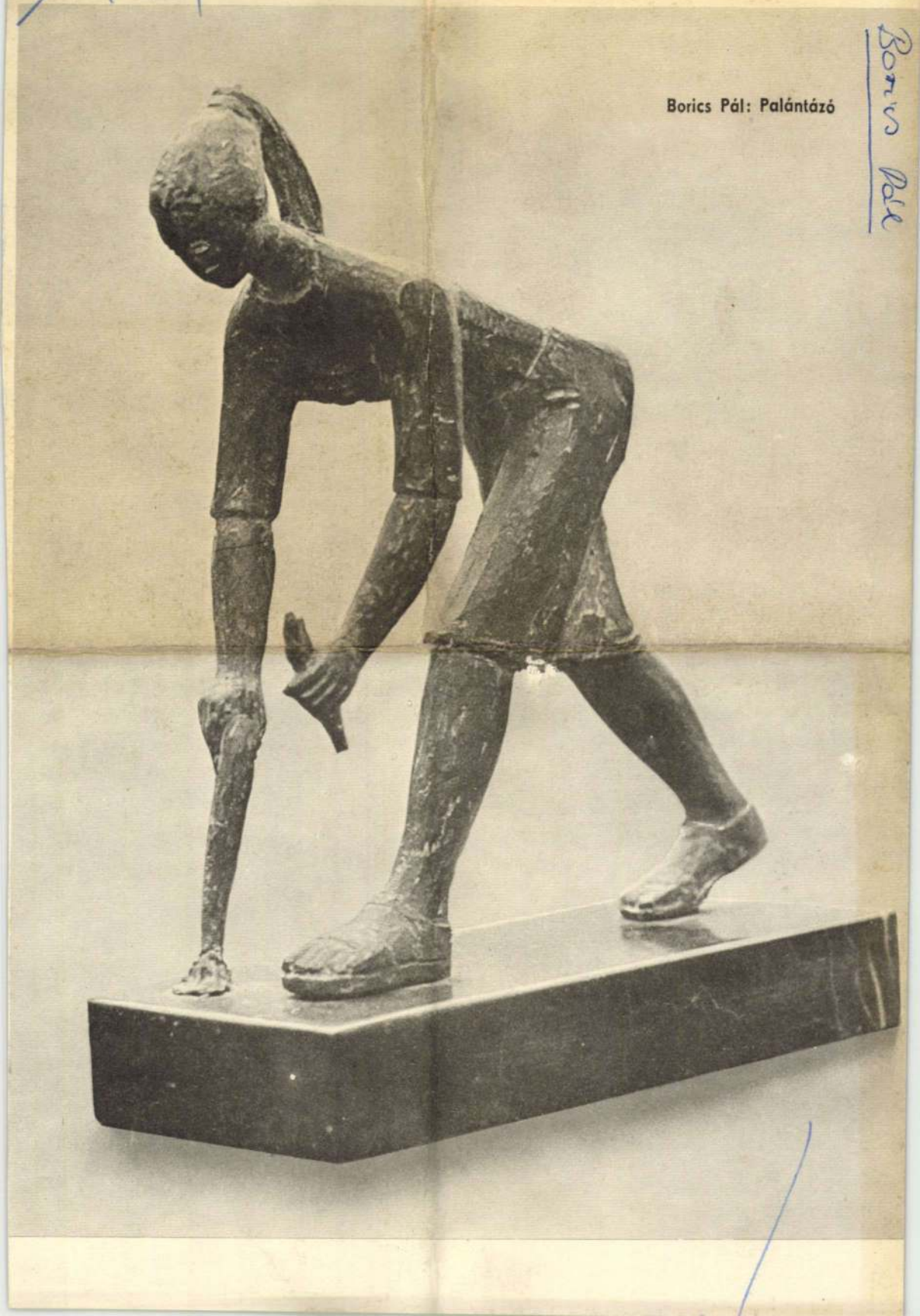

Borics Pál: Palántázó

6,– forint

TÁRSADALMI SZEMLE

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 SEP 3

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1021

BORICS PÁL

szobrászművésznek a Műcsarnok Kamaratermében kiállított portréi nagy emberismeretről tanúskodnak. De nemcsak portré-fejek láthatók itt, hanem éles szemmel megfigyelt és fürge, ügyes kézzel megörökített háromdimenziós riportok is

Fotó: Bojár Sándor

Azt hinné az ember — legalábbis a maga európai fejével gondolkozva —, hogy a gazdag emberek szeretik és veszik az ékszereket, a szegény beéri a maga szépségével — már akinek van. Nem így Indiában. Itt gyakrabban megesik, hogy egy családnak nincsen betevő falatja — de hogy az asszonynak ékszere ne legyen, az nagy ritkaság. Különös dolog ez. Igazán nehéz lenne azt mondani, hogy az indiai nőket túlságosan elkényeztetik férjeik. Faluhelyen most is jobbára a ház utca felől sűrű ráccsal takart emeletén laknak; sokfelé szokás, hogy utcára csak földig érő lepelben léphetnek. De akár így, akár úgy, olyan asszony, akinek ékszere nincsen, nemhogy szégyellnivaló — a férje bújhat el, hogy még ennyit sem tud adni feleségének.

Megesett már, nem is egyszer, hogy kéregető koldusasszony akadt az utamba. Biztosan volt miért elém tartania kicsi tálkáját — éhes gyerekek rajzottak körülötte. Mikor ehetett utoljára rendes ételt az a sereg apróság? És akkor nézem az asszonyt — a karján vastag ezüst karperec, a lábán vastag arany karika, a

/1021

1969 OKT

Borics Pál

Borics Pál: Tömeg

TÁRSAD SZEMLE

VILÁG
PROLETÁRJAI,
EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

TÁRSADALMI SZEMLE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIÓKJA
Budapest V., Petőfi Sándor u. 7.
Telefon: 188-296, 188-307

10

XXIV. ÉVFOLYAM, 1969. OKTÓBER

Borics Pál

Sinori kiállítása

Két kiállítás
Napsugár, Eger, 1969. szept. 14.

Bories Pál szobrász

Clark Ádám portréja

emlékve

Népszava 1968 április 21
16. old.

MDK

Borics Pál

N.Pénzes Éva cikke

Művészet 1968 7.p.18~~1~~9

ÉSZETVÉDELMI HIVATAL
, EGYETEM TÉR 5.
ON: 385-179

Tárgy: _____

_____

_____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

Borics Pál szobrász

Kiállítása nyílt a

Műcsarnok Tamaratermében

Népszava 1969 augusztus 26
2. old.

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1981 SEP 17

NÉPÚJSÁG
Eger

1021.

A kő mestere otthon

A MŰVÉSZ HAZATÉRT. Negyven év után másodszor. Nem maga jött. Elhozta falujának alkotásai legjavát.

Borics Pál mégis nyugtalan volt a kiállítás megnyitása előtt. Járt-kelt szobrai között, közben ismerős siroki arcokat kutatott a gyülekező közönség soraiban. Nehezen talált szavakat:

— Nem az első gyűjteményes kiállításom ez. Legutóbb a Nemzetiben szerepeltem ezzel a kollekcióval. Ez az izgalom azonban más, mint a szokásos „lámpaláz". Itt, most falum elé állok, hazajöttem, hogy szülőfalumnak mutatkozzam be ismét. Az ő ítéletük, a volt ismerősök véleménye különösen fontos számomra. *Itt nőttem fel, itteni élményeim jó részét mintáztam kövekbe...*

Rokonok keresik, oldódó feszültséggel közéjük vegyül. Magamra maradok az alkotásokkal. Jó részük témája a múlt, a sosem feledhető emlékek: *summásélet, kőfaragósors, a vissza már nem térő gyerekkor minden keserűséget legyőző dévajsága.* Megkap a megformálás biztonsága, a kompozíciós érzék eredetisége. Modernség és hagyomány sajátos ötvözete ad különös ízt az alkotásoknak. S mindez egy olyan művésztől, aki autodidaktaként kezdte, aki három elemivel indult meghódítani a világot.

Most visszajött immár valósággá gyúrt álmokkal, s faluja ítéletét várja. Úgy érzem, aki ilyen jól gazdálkodott a rábízott talentumokkal, annak nincs oka nyugtalanságra.

A művész izgalma mégis csak akkor szűnt meg, amikor az ünnepélyes megnyitó után őt köszöntötte a falu. Egy mondatuk különösen megkapott:

— *Olyanok ezek a szobrok, mintha élnének...*

★

AMÍG A KÖZÖNSÉG „birtokba vette" az alkotásokat, folytathattuk a megszakadt beszélgetést. Borics Pál újból az első percek izgalmát kommentálta:

— Vártam a felismerést, hogyne vártam volna. Most itt ülünk a kultúrházban. Vajmikor itt volt a Bikarét. Itt hancúroztunk gyerekkorban. *Látta a Játszó gyerekeket. Ezeknek az óráknak emlékeit mintáztam kőbe.*

Az ihletről, a megformálás teremtő indulatáról beszélgetünk:

— Már kőfaragóinas koromban ujjaimban éreztem a figurákat. Zavart az iparosmunka egyhangúsága, valahogy úgy hittem: *ujjaimban bizsereg egy kis világ.* Így indult, s képzeletenként is „nekiestem" a kőnek. *Be akartam lesni a valóságot az élettelen anyagba.* Így születtek anyám portréja.

Az utóbbi kilenc év művészi fejlődését méltatom. Borics Pál így magyarázza:

— Sosem terveztem előre, *nem hirdettem hitvallást. Úgy éreztem, s szerencsére még érzem is, hogy formákat sejtenek ujjaim, hogy tudok még hatvanegy évesen is újat produkálni. Azt hiszem, késve forrottam ki, s messze még az alkonyidő.*

Erről vallanak szobrai is...

★

A nézőket, a látogatókat keresem. *Lakatos Pál* siroki kisiparos az ő véleményüket is tolmácsolja:

— Személy szerint nem ismertem a művészt, ám *alkotásaiban megéreztem a helyi, a népi ízeket.* Tetszett témaválasztásának sokrétűsége. Szobrai a munkás- és parasztéletről egyaránt vallanak. Nekem személy szerint a Kucsmás fej és a Szürkenői fej tetszett legjobban.

A művész édesanyjának portréja előtt idős ember áll. Nézi, nézi, mint aki sosem tud betelni a látvánnyal.

— Miért tetszik?

— *Olyan élethű, mintha szólni akarna hozzám...*

Közben kiderül, hogy a nyugdíjas munkásember a művész egyik rokona, s szintén Borics Pál névre hallgat. Személyes emlékekre terül a szó:

— Akaratos gyerek volt, *azt hiszem, ez a konok kitartás adott neki erőt arra, hogy idáig jusson.*

Diákgyerek gyönyörködik egy fiúportréban.

— *Majdhogy szól hozzám* — érvel a nyolcadikos *Bata Miska.* — Ilyenek a Játszó gyerekek is, no meg — céloz a kisplasztikára — az állatfigurák...

A MEGNYITÓ UTÁN a község, a gyár képviselői köszöntötték a hazatért művészt. Borics Pál tekintete örömtől fényeződött:

— *Sirokba jöttem, s szülőfalumra találtam...*

Pécsi István

bbet, de jobbat!

Nem számolunk kellőképpen egy másik realitással sem. Időt, pénzt nem sajnálva kísérletezünk, próbálkozunk olyan termékek gyártásával is, amelyeket a külföldi ipar már évek óta világszínvonalon gyárt, és a licence importja sokkal kevesebbe kerülne, sokkal gazdaságosabb lenne, mint a hazai, közepes minőségű gyártás.

Itt van például a Gagarin Hőerőmű. A Szovjetunióban már nagy hagyományai vannak a turbina-, kazángyártásnak, a különböző erőművekhez szükséges gépeket, berendezéseket világszínvonalon gyártják. A Gagarin Erőmű első blokkjába mégis magyar gyártmányú turbinát szereltek fel. Az eredmény közismert: rendkívül sok minőségben gyártanak. Mindent egyetlen ország sem tud jól, olcsón, gazdaságosan, versenyképesen előállítani.

S mindez akkor is igaz, ha nem a világpiac mércéjét választjuk mértékegységnek. Száz-, ezerfajta árut, terméket kér, igényel a hazai kereskedelem is. És egyre jobb árut. Ezért ne gyártsunk harmincfajta bútorgarnitúrát, csak huszat. De három év múlva ne essenek szét a fotelek. Ne gyártsunk ötven fazonban cipőt, de egy hónap múlva ne váljanak le a talpak. Ne készítsünk húszfajta szerszámgépet, csak tizet, de két év múlva ne kelljen selejtezni. A igények pontos felmérése, s kielégítése, a hazai, és külföldi lehetőségek kihasználása mellett ne a termékek számát szaporítsuk, hanem a minőséget javítsuk.

Kevesebb profilja legyen tehát egy-egy gyárnak, megtalálni a legjobbat, s azokat az árukat gyártani, amelyekhez biztosítani tudja az ipar a szükséges szellemi, s anyagi erőket. Amelyekkel „ki lehet ugrani", itthon és a világpiacon is vásárlót találni rá. És okosan, ügyesen kereskedni. Mert nem a termékek száma méri egy ország iparának színvonalát, hanem termékeinek értéke. Kevesebb profilt tehát és jobb minőséget.

Koós József

— rothadási veszély a szőlőskertekben

A vidéki mezőgazdasági üzemekből érkező jelentések szerint kissé korán jöttek az őszi esőzések. Különösebb baj egyelőre még nincs, hiszen kéthetes szárazság után jött a mostani esőzéssorozat, de most fontos feladat a szőlőskertek állandó megfigyelése, mert az esetleges rothadási folyamatot pontosan ellenőrizni kell. Ha a csapadék tovább áztatja a szőlőt, a felvett nedvesség hatására megduzzadnak a szemek, kipattan a héj és nagy erővel indul meg a termés szempontjából hátrányos rothadási folyamat. Ilyenkor a szőlőt idő előtt kell leszüretelni, ami lerontja a cukorfokot és ráadásul a mennyiséget is kedvezőtlenül befolyásolja.

Az egyéb növényi kultúráknak sincs jelenleg szükségük csapadékra, sőt — a betakarítási munkák miatt káros is a felázott talaj. A burgonyát országszerte ezekben a napokban nagy erővel takarítják be. A nagyobb burgonyatermelő központokban, Szabolcsban és Somogyban körülbelül a termés felét gyűjtötték össze, máshol — ahol kisebb a termőterület —, a fontos növény gumóinak 80 százalékát szedték fel.

erei kívánunk lenni nácsoknak . . ."

TP szerepéről az új telekgazdálkodásban

Az új intézkedés több vonatkozásban módosítja a lakóházépítési, valamint az üdülési telkek eddig szokásos kialakítási módjának és forgalmazásának rendjét is.

Közismert, hogy a telekgazdálkodásban és forgalmazásban jelentős szerep hárul az Országos Takarékpénztárra. Ezért fordultunk kérdésekkel *Pécsi János* elvtárshoz, az Országos Takarékpénztár igazgatójához.

— A mostani kormány-

tevékenységet, hogy fejlesztésialap-megelőlegezési hitellel segítettük azokat a tanácsokat, amelyeknek nem volt elég saját alapjuk házhelyek kialakítására. Ezt az alapot — saját pénzeszközeink felhasználásával — a jövőben még növelni akarjuk. Az az álláspontunk, hogy a tanácsok gazdái a parcellázásnak, a házhely vagy üdülőterület kialakításának és a takarékpénztár a kölcsöne után kapja meg a kamatot. Az is elképzelhető, hogy a

Borics Pál, szobrász

„Pingvinek". (repr.) – A köztéri szobor formái összefogottak.

Artner Tivadar: Képzőművészetről képben és szavakban.
Kisalföld, 1978. febr. 18.

MDK

Borics Pál, nobván

Kiállítása nyílik meg a Műcsarnok kamaratermében.

– : Kulturális hírek 7

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 14

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

1969 MÁJ 7
1021

Szobrot kap szülőhelyén egy debreceni szolgadiák

Pethe Ferenc hermája Tiszavasvári főterén

Borics Pál

Tiszavasvári még 1963-ban — Kisszántói Pethe Ferenc kétszázadik születésnapján — elhatározta, hogy szobrot állít nagy fiának, aki mint tudós mezőgazdász, az egész ország tanítója, lelkesítője volt. A szobor 1968-ban indult el a megvalósítás útjára. Elkészítésére Borics Pál kőszobrászművész kapott megbízást, aki 1969 nyarára elkészíti a süttői márványmészkő mellszobrot.

Ki volt Pethe Ferenc?

Egy Rákóczi-felkelésben részt vett birtokosnemes család jobbágysorba süllyedt unokája. A Debreceni Református Kollégiumba mint szolgadiák 1781-ben iratkozott be, tizennyolc éves korában. Hat év múlva mint papjelölt hagyta el a kollégiumot, azzal távozván, hogy előbb otthon — Tiszavasvári akkori nevén — Szent-Mihályon rektoroskodik, majd külföldre megy teológiára. Ezt azonmód teljesítette is, azzal az eltéréssel, hogy már debreceni tógátus korában elidegenedett az egyházi szellemtől, s mohó érdeklődéssel a természettudományok felé fordult. Pethében a valóságérdeklődést, azaz a materialista világnézet csíráit elsősorban a híres-neves Hatvani István professzor ültette el, míg az akkori felvilágosodott szellemű főgondnok, Domokos Lajos is táplálta benne az újítás bátorságát, nem kevésbé pedig a nagy francia szabadgondolkozók.

Pethe az utrechti (Hollandia) egyetemen szintén hat évet töltött, majd két éven át bejárta a művelt Nyugatot. Mind Angliában, mind Francia- s Németországban a mezőgazdaság fejlettségét tanulmányozta, s azt kereste, mit lehetne abból elmaradott hazájában megvalósítani.

Itthon elképesztő közöny fogadta. Pethe mégis vállalta a harcot. Elsősorban és mindvégig a sajtó útján végezte felvilágosító munkáját. Összesen hat lapot szerkesztett. Írt eredeti mezőgazdasági szakkönyveket. Leginkább pedig hasznos idegen munkákat fordított magyarra. Összesen 38 kiadványa maradt. Tanított a legelső magyar felsőfokú mezőgazdasági szakiskolában. (Keszthely, Georgikon.) Mint földbérlő gazda közvetlen oktatója volt a parasztoknak.

„Modern" újításaival túl nagy sikert nem érhetett el. — A rideg jószágtartás idején ki hallgatott volna az istállóztatás előnyeire, a trágyázás fontosságára, az öntözés módszerére, a széna ágason való szárítására, az öntözésre, a szélmalmok hasznosságára és egyebekre? Szívós, akaraterős munkájával a jeget mégis megtörte, s utat nyitott a pogány ugaron a vetésforgós többtermelés ésszerű és a gépesítéstől sem félő művelési módszerek bevezetésére.

Tény, hogy Pethe elsősorban mezőgazdasági téren reformerkedett, de nehéz eldönteni, polihisztor létére mi tette emlékét tiszteletreméltóbbá, amikor az egyetemes kultúrának csaknem minden területén forradalmi szerepet vállalt. A nyolc nyelvet ismerő műfordító egyben nyomdász és rajzoló is. Lapjaiban a magyar nyelv újítását szorgalmazza. Levelezésben áll Kazinczyval. Ő maga 250 új szót alkot. A latin iskolai nyelv helyett a Georgikonban bevezette a magyar nyelvet. Következetesen harcol a jobbágyság felszabadításáért. Ellene van a feudális rendszernek, híve a kapitalizmusnak. A jobbágynak is legyen saját földje — ez a nézete, s így reméli a mezőgazdaság s ezzel párhuzamban a kultúra fellendülését. A gazdasági mechanikák használatbavételét úgy kívánta elősegíteni, hogy maga is konstruktőrösködött. Szántovető eszköztalálmánya, jobbított formájú ekéje, „lotsoló" talyigája a kor figyelemre méltó emberkímélő eszközei közé tartoznak. Sokoldalúságát az jellemzi, hogy egyaránt foglalkozik talajkémiával és német nyelvű nyelvtankönyv írásával, baromorvosi ismeretek népszerűsítésével, s a természet históriájának új és legújabb színeivel gazdagítja a magyar olvasók ismereteit. Időpróféta című flamand fordításával a meteorológia szükségességét hirdeti. Megírja a mezőgazdaság kiskátéját. A szőlő, a méh, a talajkémia, a répatermelés mindennapi problémája mellett rendkívül értékes matematikai tankönyvet ad ki, ugyanakkor az élet legnagyobb veszedelme, a pestis elleni védekezés sem kerüli el a figyelmét. Térképet rajzol, epigrammákat ír. Ért a rézmetszéshez, a kereskedelmi ügyvitelhez, a gyakorlati üzleteléshez. Hogyha sorsa úgy kívánja, bormérőnek áll be a vendégfogadóba. A sors igen sok esetben megalázza, de elvein nem tud változtatni. Pethe olyan koncentráló erő hordozója, aki teljes tudatában él annak, hogy az ország kulturális elmaradottságát legelsősorban a nép felemelésével lehet elérni.

Csokonaival egy kenyéren

Pethe, mint a debreceni nagy nemzedék tagja, Szentjóbi Szabó Lászlóval, Pálóci Horváth Ádámmal, Földi Jánossal, Sárvári Pállal, Karacs Ferenccel, Csokonai Vitézzel együtt indul harcba, hogy a reformkor alapjait megvesse. Harcban áll az ország konzervatív nagyuraival. Többek között még a bizonyos tekintetben haladó szellemű gazdájával, gróf Festetics Györggyel is. Az egyik csalódása éppen Csokonaival kapcsolatos. Pethe akkor már a Georgikon igazgatója volt, s joggal remélte, hogy kérésére a költő segítő kezet talál a grófban. De hadd mondja ezt el Hatvani Gaál László ügyvéd, Csokonai csurgói tanítványa, aki Debrecenben továbbtanult, így Csokonai barátságát élvezte: ... Komáromból ... „... mentek látogatására a Georgikon akkori igazgatójának, kisszántói Pethe Ferencnek, kinek is, mint földijének Csokonai előterjesztette idejövetele okát, s nézeteit, s kívánságát. De csakhamar észrevette, hogy kérése nem teljesíttetik." Csokonai idejövetele okát „az újdonan alakult Georgikonban kérjen, nyerjen magának valamely tanítói állást" megvalósításában látta volna ... „Csokonaira ezen nyilatkozat (ti. az elutasítás) fájdalmasan hatott, mert ő komáromi barátainak biztatásai után a stációt szinte bizonyosan elnyerendőnek hitte, s Lillájával egybekelését egyenesen erre alapította."

A „szinte bizonyosan elnyerendőnek" hitt állás a külföldet járt Pethének is csak három évig adott biztos kenyeret. A gróffal igen nehéz volt megtalálni az egyetértés hangnemét. Nem tűrte meg maga körül a sokat tudó szabad szellemet. Pethe pedig nem adta lejjebb. A debreceni szolgadiák az egyetlen Marcibányi-jutalmon (1817) kívül semmiféle magyar elismerést nem kapott ... Hatvani István természettudós eminensét egész életén át a nélkülözés, a megpróbáltatás kísérte.

Gál Ferenc

ónapban vásároljon tüz

árlási utalványt nyerhet! A 6. sz. AKÖV Debre- házhoz tüzelőjét. Őrizze
két hónap alatt 4 Ft helyett 3,40 Ft-ért szállítja nyer, mellékelni kell a s

ECENI TÜZÉP VÁLLALAT

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

Felvonószerelő

ipari tanulókat vesz fel a Gép- és Felvonószerelő Vállalat.

JELENTKEZHETNEK:

8. ált iskolát végző vagy végzett fiúk, akiknek tanulmányi eredménye legalább közepes volt. A 3 éves kiképzési idő alatt az intézeti juttatáson felül a kiképző vállalat

HAVI 250,— FT

társadalmi tanulmányi ösztöndíjat fizet.

JELENTKEZNI LEHET:

108. sz. Szakmunkásképző Intézet, Debrecen, Szabadság útja 25. B.

A Finomkötöttáru-gyár

azonnali belépéssel

felvételre keres

44 órás munkaidőben való foglalkoztatásra, kétműszakos munkakörbe gyakorlattal rendelkező varrónőket és betanított munkára kézimunkás munkakörbe női dolgozókat. Háromműszakos munkakörbe betanított munkára síkkötőnőket és orsózókat, valamint gyors- és gépírókat. Jelentkezés a munkaügyi csoportnál

Debrecen, Görbe u. 4.

A 21. sz. AKÖV

nyíregyházi üzemegysége

felvesz

autószerelőket, motorszerelőket, nehézgép-szerelőket, hegesztőket és autóvillamossági szerelőket változó munkahelyre. Bérezés gyakorlattól függően, megegyezés szerint.

JELENTKEZÉS:

NYÍREGYHÁZA, IRODAHÁZ, III. EM., 321. SZOBA.

Megszűnt a füstszűrős cigaretta hiány!

Korlátlan mennyiségben kapható a kiváló minőségű bolgár füstszűrős cigaretta, a

PLOVDIV

1 CSOMAGBAN 20 DB

ÁRA: 4,40 FT

Iparitanulókat felveszünk

bádogos,
ács,
vasbetonszerelő,
tetőfedő
és kőműves
szakmákba.

A BUDAPESTI KŐOLAJIPARI GÉPGYÁR

AZONNAL FELVESZ

Bosics Pál, szobrász

Táclata a Műcsarnokban látható.

– : A hét végi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 23

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Boris Pál, szobrász

Kiállítása nyílik meg a Műszaruk kamarateimében.

— : Kiállítások 2.

EST! HIRLAP, Bp. 1969. aug. 15.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Borics Pál, szobrász

Sírkőavatása 1971. máj. 26-án lesz a lőrinci új temetőben.
(XVIII. ker. Nefelejcs u.)

— : Sírkőavatás 19.

Népszabadság, Bp. 1971. máj. 23.

Borics Pál

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

BORICS PÁL

SZOBRÁSZMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1969 AUGUSZTUS 16-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND
POGÁNY Ö. GÁBOR
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA FŐIGAZGATÓJA

MŰCSARNOK KAMARATERME
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

2683 fnyv 1

Borics Pál
szobrász

Még két esztendeje sincs, hogy Borics Pál készült műcsarnoki kiállítására. Életművéből igyekezett jellemző darabokat bemutatni.

Pogány Ö.Gábor: Borics Pál emléke.
Müvészet, 1971.augusztus - 24.oldal.

Borics Pál
szobrász

Szobrainkat korunk sorsdöntő
esztétikai problémái is kiolvas-
hatók. Kritikusai, kommentátorai
nem győztek elégszer fejlegetni,
hogy mennyire lényeges szobrász ála.

Pogány Ö.Gábor: Borics Pál emléke.
Müvészet, 1971.augusztus - 24.oldal.

Borics Pál
szobrász

Plasztikai tevékenysége szompont-
jától fontos páratlan anyagismerete.
Fiatal korától mint nőfaragó tevé-
kenykedett, de mint szobrász olikon
volt a fémművesség és fafaragásban is.

Pogány Ö.Gábor: Borics Pál emléke.
Művészet, 1971.augusztus - 24.oldal.

Borics Pál

szobrász

Alig akad még pályatársa, aki ilyen biralommal tett a szocialista művészet igazságában, a népért dolgozó művész szolgálatába.

Pogány Ö.Gábor: Borics Pál emléke.

Művészet, 1971.augusztus - 24.oldal.

Boricsi Pál
nobrán

„Pingvinek" (vepro)

Pogány Ö. Gábor: Boricsi Pál emléke.
Művészet, 1971. augusztus – 24 lap.

Boricsfál
szobrász

A művész 1969 november 4-én
tragikus hirtelenséggel életét
vesztette. Alig mult 60 éves.

Mátffy Albin: Boricsfál szobrászművész
Művészet, 1970 január – 26 lap.

Borics Pál
szobrász

Kiállításán szerepel a „Játszó gyerekek", a „Palantáró" az „Nyugyerekkel", a „Hegesztő", a Kaircstörő", a „Valaszodró csikó" c. lusplasztikái.

Maiffy Albin: Borics Pál szobrászmű vész
Művészet, 1970. január – 26 lap

Borics Pál
szobrász

Műveinek jórésze kisplasztika.
A „Pingvin család" c. műve a
kiállításon látható kis méretben,
kőbefaragva nagy méretben Pestlőrincen
áll.

Maiffy Albin: Borics Pál szobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap.

Borics Pál
szobrász

A művész nem csak hőszobrokat
készített, hanem fémszobrot is. A
kiállításán 40 cm. vártalban bemu-
tatta a „Tömegről" c. művét.

Máffy Albin: Borics Pál szobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap

Borics Pál
nobrász

Kiállításán szerepel az „Ülő nő", a „Fekvő nő", a „Fűrészlők", a „Halászok" című művei.

Maiffy Albin: Borics Pál nobrász művész
Művészet, 1970. januar – 26 lap

Borics Pál
szobrász

A művész 20-25 éve fogalbózek
alkotó munkával. 16 éves korái g
parasztí munkát végzett, majd be all
kőfaragónak.

Maiffy Albin: Borics Pál szobrász művész
Művészet, 1970 január – 26 lap

Borics Pál
szobrász

A kiállításon szerepel a „Kucsmás fej" c. műve, amelyek, a Művészet folyóiratban 1968 májusi számában lett közölve.

Maiffy Abbin: Borics Pál szobrász művész
Művészet, 1970 január – 26 lap

Bori Pál
nobrász

A kiállításról kimaradt a
Magyar Nemzeti Galéria-kiadó
donában levő "Édesanyám" c.
nobor is.

Márffy Albin: Bori Pál nobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap

Bori Pál
szobrász

Mi csarnoki kiállításán az el-
mult évtizedek művészi termésének
csak egy köredékét láthattuk.

Márffy Albin: Bori Pál szobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap

Borics Pál
Nobrász

Gyűjteményes kiállítása 1969. augusztus 16-án nyílt meg a Múcsarnok kamaratermében.

Maiffy Albin: Borics Pál Nobrászműves
Művészet, 1970 január – 26 lap.

Boricspál
szobrász

A Magyar Nemzeti Galéria most épülő Pásztor János Emlékmúzeuma alkalmas lenne tiszebb méretű alkotásainak befogadására.

Maiffy Albin: Boricspál szobrászművész
Művészet, 1970. január – 26 lap.

Borics Pál
Szobrász

„Játszó cinkék" (repro)

Mátyfy Albin: Borics Pál szobrász művész
Művészet, 1970. jannuar – 26 lap

MDK

Borics Pál, szobrász

Sztahanovista. Vörösmárvány.

Sztahanovista. Ruskicai márvány.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.ja-n.-febr. Kat. 18.l.

Borics Pál szobrász M.D.K.

Komját Alaldár szobra

Szobrot állitottak Ujpesten Komját Aladárnak

Magyar Nemzet 1961. november 18. 3.l.

Borics Pál

MDK

Ülő nő, vörösmárvány

Fekvő nő, vörösmárvány

VIII. Miskolci Orsz. Képzőm. Kiáll. 1964

M.D.K.

Borics Pál

Sebő Zoltán és Turáni Kovács szobrászmüvészek nevét emliti meg a kritika, mint akik a legértékesebb müveket küldték be a Partizánszövetség partizánszobor pályázatára.
Bemend Ilona: "Kiállitások" c. beszámolója.

"Láttuk Hallottuk ~~Hallottuk~~ Olvastuk" c. rovat.
Szinház, Bp. 1948. május 11-17. IV. évf. 2o. sz.

MDK

Borics Pál szobrai

Clark Ádám mellszobrát készítette.

– : Felállítják a közlekedés magyar úttörőinek szobrát a Városligetben 13

Népszabadság, Budapest, 1.

MDK

Borics Pál

Édesanyám 1953 márvány Műv.t.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 24.1.

Borics

xBxxxx Pál szobrász

M.D.K.

Öblögető, márvány

müve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva. Vásárlás a MNG számára.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról . Az MNG anyagának vásárlásai 9.1.

Bories Pál

elkészítette Clark Ádám

portrészobrát.

Horváth György: Tizenhárom

uj szobor Budapesten.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 9. 9.0.

Borics Pál
szobrász

M.D.K.

A hakatos úti lakótelepen
bulgerik el „Pingvinek" című
művét.

Kelényi György: A hakatos úti lakótelep
művészet, 1968. junius - 28 lap

Borics Pál

Kubukos, mészkő

Kucsmás fej, gránit

Dolgozó emberek között, képcsm. kiáll.

Ernst Múz. 1960. jan.

Bortics Pál

(1908) Fóka, 1960, vörösmárvány 33cm

Tanulmányfej, 1960, vörösmárvány 38 cm.

Komjáth Aladár, 1960, mészkő 68 cm.

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960 171

Kiállítási katalógus.

MDK

Borics Pál

Anya gyermekkel, márv.

Kődöntő, mészkő

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Múz.

1968. aug.

MDK

Borics Pál

Két csikó, fém

11. M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

Borics Pál

Szobrokkal szerepel a
„Dolgozó emberek körött" c.
kiállításon

Kovács Gyula: Dolgozó emberek körött

Kortárs 1968 VI. 992 old.

Borics Pál

Szobrokkal

nézegel a

„Dolgozó emberek között" c.

Liállításon

Kovács Gyula: Dolgozó emberek között

Kortárs 1968 VI. 992 old.

MDK

Borács Pál

Kiállitási kritika

Élet és irodalom 1968 ápr.2o.

MIK

965. 5000. FNyV. 4. 9233.

Borics Pál

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 márc.p.43.

Borics Pál (nül. 1908)

Édesanyem.

márvány, 40 cm.

a Művelődésügyi Minisztérium tul.

Merőjandaság a Képzőművészetben.

A kat. bev. Katolai János.

Bp. 1959

31.

M.D.K

Borics Pál
szobán

„Kucsmás" (repro)

Pogány Ö. Gábor: „Dolgozó emberek közölt"
Művészet, 1968. május - 33 kap

Bonics Pál
Nobrán

M.D.Y.

Parlveival vett részt a
tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: Dolgozó, emberek között
Művészet, 1968. május – 33 lap.

Fénykép

Magyar Foto: FK 1101/8 Hegedüsné

Borics Pál: Kendermunkások

Gépíz

1957. XI.

Még van

Borics Pál, szobrász MDK

Szülőfalujában, Sirokon, a Mátra Kultúrotthonban állította ki művei javát. Művészetének szülőhona, népe volt legfőbb ihletője: summásasszony édesanyja portréja, majd síremléke, mészkőből faragott Olvasó nője, fiú c. portréja, bátyjának portréja a bizonyság rá.

–: A siroki kiállítás 9.p

NÉPSZABADSÁG, Gy. 1962. aug. 22.

MDK

Borics pál,szobrász

Pak Pok Hüm. Vörösmárvány.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat.26.1.

MDK

Borics Pál
szobrász

művét Komjáth Aladár mell-
szobrát felállitották lipesten.

÷ Szobrot állitottak lipesten Komjáth Aladárnak

Népszava 89. évf 273 sz 1961 nov 18. 2 l

MDK

Boros Pál
~~[illegible]~~ [illegible]

Hevesen mutatta be munkáit

Hirek.
Művészet, 1961. december, – 42 l.

MDK

Borics Pál, szobrász

Édesanyám. Ruskicai márvány.

Műcsarnok. - I. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. 1935 aug.
Kat. 11.1.

Borics Pál, szobrász MDK

Komját Aladár mellszobrát készítette.

– : Szobrot állítottak Újpesten Komját Aladár=
nak 7.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 18.

M.D.K.

Borics Pál
szobrári

Komját Aladár mell ~~szobrát~~ Ujpesten
állitották fel.

Hírek.
Művészet, 1962. február — 41 l.

Borics Pál
nobrán.

M.D.K.

Méltatás.

Sz. Zs: Egy kiállítás alkalmából

Művészet, 1962. február — 33 l.

Borics Pál

MDK

Édesanyám, repr.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

Borics Pál

MDK

Édesanyám, ruskicai márvány

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi Tárlat

MDk

Boris Pál, szobrász

Portréikkal, kisplasztikáikkal szerepel az Ernst Múzeum kiállításán.

Péter Imre: Dolgozó emberek körül 9. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. dec. 22.

Borics Pál MDK

Anyai sziv, gipsz

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Borics Pál, szobrász

Hajmosó. Ruskicai márvány.

Föv.Kpt. - [illegible]. II. Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.
épv.6. Kat. 7.1.

MŰK

Boricś Pál

Kritika

Művészet 1968 máj.p.38.

MDK

Borics Pál

Kucsmás c. kompoziciója

Müvészet 1968 máj.p.34.

Borics Pál

Gyuszi. Ruskicai márvány 4o cm.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

MDK

Borics Pál (szobrász)

alkotása Komját Aladárnak Budapesten a közeljövőben felállítandó szobra. (repr.)

Szobrot emelnek Budapesten Komját Aladárnak.

Ország-Világ, Bp. 1961. 7. sz. (20. l.)

Borics Pál, [szobrász ?] MDh

Kőfaragóinasként kezdte 35 évvel ezelőtt.
A felszabadulás óta bontatta ki tehetségét. Munkáso-
kat, dolgozó embereket ábrázol. Anyám c. portré-
jával sum más édesanyjának állított emléket.
Az idei nyáron a Hevesi Áll. Gazdaságban volt. 64
gyűjtött élményeket. Kiállításokon gyakran szerepel.
Az Anyám a Nemzeti Galéria tulajdonába került. Jelen-
leg Szabó István martinász portréját készíti.
— : Az inas megvalósult, álma — 8.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. febr. 11.

MDK.

Borics Pál szobrász

"Siroki menyecske" /marvany/

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok, 1955. 40.l.

Borics Pál, festő

M Dk

A nyarat Hevesen töltötte. Ugyanott az Áll. Gazdaságban tárlata nyílt meg.

10. l

– : Hír

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. aug. 17. [Vidéki]

MDK

Borics Pál, szobrász.

Kendermunkások. Gipsz.

Bp.Műcs.-II.Magy.Képzőm.Kiáll. 1951.nov.4.-dec.2.
Kat.12.1.

MDK

Borics Pál

Napozó, márv.

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 8. 1.

MDK

Borics Pál, szobrász.

Bányászok. Ruszkicai márvány.

Alkotás Művészház XXXVII. (kiáll.) Őszi tárlat. 1947. szept.
Kat.

MDK

Borics Pal

szobor:

Kis borjú	vörösmarvany	20x27
Fóka	"	35 cm

Hetedik Miskolci Orszagos Képzőművészeti
Kiall.Herman Ottó Múzeum.1962.Nov. Kat.

Borics Pál, szobrász MDK

A sirokai gyár udvarán állítják
fel Elvarró lány c. szobrát.
Borics Pál Sirokon született.
(fényképe.)

— : Elvarró lány 8

NÉPSZABADSÁG Bn. 1964. aug. 6.

MDK

Borics Pál

Nemzeti Képzőművészeti kiállitás. Az Ország
1944. jun. 17. 8.l.

MDK

Borics Pal

Borics Palné. Marvany.mgt.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 13.I.

Borics Pál

Kiállítása nyílt Szolnokon

Kiállítása megnyitása
Népszabadság, Fo. 1969. szept 14.

Borics Pál
szobrász

M.D.K.

Marxány vuhaoblógető-
asszonyja szerepel a tár-
laton.

Tabéry Gábor: A X. kiállítási szobrai.
Művészet, 1966. február - 18 lap

Borics Pál.

Sztálinvárosban a pártszékház homlokzatán helyezik el emblémáit.

Irodalmi Újság, 1952. aug. 14.

MDK

Borics Pál szobrász

Dolgozó nő, márv.

Eszme, gipsz

lol. Csop.Kiáll. N.Szal. 1949. jan.

MDK.

Borics Pál

Ruhaöblögető és Suroló nő c. szobrainak reprója

Népmüvelés 1965 julius. lap-

Borics Pál,

Ruhaöblögető, (repro)

Sírotó nő. (—"—)

repro,

Népmüvelés, 1965. 7. sz. 38. old.

MDK

Borics Pál

Kétszeres szoc. hős, gipsz

VIII. M.Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 1960. ápr.

amelyek az egyéni és tömegélet súlypontjában élő érzéseket és gondolatokat testesítenek meg. A megformálás és a hatás egyformán raffinált és dekadens, pedig az allegória-beállítás leggyakrabban naiv és egyszerű. Például: «Az Idő»: völgyben kis város tornyokkal, fölötte óriási mozsártörő. Vagy az örök megújhódás: öregek sötét khaoszba vesző sora, a sötét khaoszból előtáncoló gyerekek sora. És ehez hasonlók. Ez a látszólagos primitivség azonban éppen a raffinált hatást fokozza.

Zilzer művészete tulajdonképpen tipikus illusztráló grafika, amelyben a reális formák csak mint érzés és gondolat asszociációkat közvetítő motivumok szerepelnek. Kifejezési módszerükben közel állanak ahoz az újnémet törekvéshez, amelyben a szimbolizmus összeolvad valamilyen groteszk hatásra törő expresszionizmussal. Érdekes, hogy az egyes lapok formai, stilusbeli értéke mindig attól függ, hogy magának a szimbolumnak megfogása mennyire pregnáns, mennyire áttekinthető. Ahol a téma, az allegória nem tiszta és nem kézenfekvő, ott a kép felépítésére is ugyanez mondható. Általában minél egyszerűbb szimbolumot ad Zilzer, minél kevésbbé allegóriát, annál jobban sikerülnek a témák formaesztétikai szempontból is. Érdekes véletlen, vagy talán nem is véletlen, hogy az egészen szubjektiv és egyéni érzések és szimbolumok megérzékeltetése sokkal nehezebben volt megoldható a művész számára, mint az egyetemesebb, kollektivabb témák. A «Pokoli orgona», a «Gép», a «Forradalom»: ezek az album legegyszerűbb és legteljesebb, egyszerűségükben és teljességükben legszuggesztivebb lapjai. És ezek egyszersmint piktori szempontból is a legjobb eredmények.

HEVESY IVÁN

BORIS

Egy fiatal ember halt meg a mult hetek valamelyik napján egy mentone-i hotelszobában és azóta is ennek a halálhírnek a cáfolatát várom. A halál csunya vicceket csinál s egyike a legrémesebb tréfáinak, hogy egyidő mulva rendesen kiderül, hogy a «váratlan» haláleset mégis törvényszerű volt s ott csinált pontot, ott zárta le az életet, ahol kellett s amelyen túl a legjobb esetben az egyszer kizengetett életnek csak ismétlése lett volna, ami még következik — de hogy Boris László huszonnégyéves magyar rajzoló művésznek most kellett elmenni s már ne lett volna több keresni valója e földön az életben és a művészetben — abban erősen kételkedem. Itt hiba történt — s azért várom, sajnos egyre kevesebb reménységgel — a korrekciót.

Boris tünemény volt, nagyon tehetséges művész — s egészen rendkivüli jelenség, sajátságos keveréke a genienek, a kalandornak, a szertelennek, a józannak, a merésznek, az óvatosnak, a szatirikusnak, az érzelmesnek. Isten pillangója volt, — aki a háboru alatt nőtt fel, s amint a határok kinyíltak, egyszerre berepülte Európát, — mindenütt otthon volt, mindenütt feltünt, tehetsége kézjegyét minden fővárosban ott hagyta, s aztán nyugtalanul, nevetve vándorolt tovább, míg ez a gyilkos, hideg tavasz meg nem ölte ott, a hová napot ment keresni. Néhány esztendős volt az egész karrierje, — de érdemes lejegyezni a rövid élet etape-jait. Idehaza kezdő rajzoló — elmegy Münchenbe, s ott rögtön kaput nyit neki a Simplicissimus. Onnan Berlinbe, ahol egy-kettőre korlátlan úr a maga területén a hatalmas Ullstein Verlagnál. Tovább Párisba, ahol szintén a legjobb helyek nyílnak meg előtte s dacára, hogy alig töri a nyelvet, Strindberg-előadást rendez Lugne Poe «Oeuvre»-jében. Onnan Londonba rándul ki, ahol mint nagy geniet fedezik fel, rajzolója lesz a legjobb angol lapoknak. Vissza — már betegen Bécsbe, — közben ontja a rajzokat, skicceket, litografiákat, rézmetszeteket, melyek nagyon érdekes albumokban jelennek meg — egész ciklusokat rajzol a szerelem, a pénz, a siker nyomoráról, — egyuttal igen elmés zsurnalista — mindenütt jelen van, mindent lát, hall, élvez — rendkivüli okossága és kedvessége barátokat szerez neki mindenütt, ahol csak megfordul, élvezi, habzsolja az életet, a szerelmet, — mikor megtámadja a tüdejét a betegség, kineveti, nem veszi komolyan, kiszökik a szanatoriumokból éjszakára — ott van mindenütt, ahol fény, vicc, színház, tánc, nő tartja a karnevált s egy hideg tavaszi napon — útközben — meghal délen egy hotelszobában.

Rövid életének e futó vázlata is képet ad arról, mennyi vitalitás, életkedv, életmámor lakott ebben a kis fiúban, mert alapjában véve gyerek volt még, a pálya kezdetén, bár ezer felnőtt okosságát s filozofiáját sürítette magába. Mi lett volna belőle? — nem tudni. Mindenesetre érdemes volna összegyűjteni munkáit, melyekben a genie jelentkezett, könnyű, bájos rajzait, a finom vonalakat, melyek különösen a szerelemről, az erotikáról mondottak új dolgokat. Ezek a vonalak meg fogják őrizni fiatal tehetsége emlékét, — kedves, érdekes lényének emléke pedig sohasem múlik el azok szivéből, akik e tünő életben találkoztak, kezet szorítottak vele.

LENGYEL MENYHÉRT

Nyugat 1924. máj. 16.

dósága is: a kiállított képek egy-kettő kivételével olaj- és akvarallfestmények, amelyeket kivétel nélkül ragyogó színek lenyügöző zajlása tölt be. Ez az ő rokonszenves pikturájának legnagyobb és legmegkapóbb ereje: hallatlan elevensége és dinamikus frissesége. A színek szertelenül áramlanak szét a képek centrumaitól, hogy túllépve a rámákat életet vibráljanak szerteszét. Ez a szétáradó expanzivitás egyformán megvan a színeknek és a formáknak a helyzeti energiájában. A túlnyomóan meleg, felfűtött színek aláhúzzák és hatásosabbra fokozzák a formák és mozgásirányok szétrepülő lendületeit. Nagyon jól megfigyelhető majdnem minden egyes képén, hogy a vásznak és papírosok szélei mennyi hirtelen szöggel odaforduló mozgást és a kép közepéből odanyuló formát vágnak ketté. Ezek a kettévágások azután természetesen nem engedik a képet lezáródni a perifériákon, hanem ellenkezőleg, centrifugálisan tovább viszik a lendületeket messze túl a képsík határain a végtelen felé.

Szenes András színessége nem külsőség és nem dekorativitásra való törekvés. Igazi, belülről, lélekből jövő ez nála, éppen úgy mint elevensége és mozgalmassága. Összeolvad, nagyon harmonikusan és elfogadhatóan, az ő pikturájában két belső tendencia: az egyik a látomás intenziv felfokozása és átlelkesítése, a másik pedig egészséges liraiságának érzékivé tett, expressziv kifejezése. Szenes András természetfestő, de pikturája, éppen temperamentuma révén, nem esik távol az aktiv és nem önmagáért élő művészettől. Közel hozza őt oda, szinte akaratlanul is, az az optimista világérzés, amely művészetéből oly nagy erővel lobog kifelé. Optimizmus, még ha lira is, szuggesztiv hatásában mindig aktivitást, jó értelmü aktivitást rejtőztet magában és így végső hatásában eltávolodik az individuálistól, hogy egy egyetemesebb, szociálisabb érzés alkotóelemévé váljon.

HEVESY IVÁN

VOLKMANN ARTUR TANÍTVÁNYAI

Podolini Volkmann Artur festőművész fiatal tanítványai komoly és értékes kiállítással adtak számot három éves studiumaik eredményéről. Tapogatózó, sokszor már meglepően határozott biztonságú szimpatikus kezdő tehetség majdnem valamennyi. Nagyon nehéz volna egyéniséget és nevet emelni ki közülök az egy Kollarits Ferenc kivételével, aki bravúros szín- és formamegoldó készségével már most, talán nagyon is hamar, szinte bevégzett művésznek mutatkozik. A többieknek, Sugár Andornak, Neuberger Sándornak, Mihalkovics Józsefnek, Faragó Endrének, Huber Istvánnak és kevesebb munkával képviselt társaiknak a törekvésében még több a keresés, több a forrongó küzködés, több az olyan fiatalság, amely készet keveset ad, de igéretben és lehetőségben annál erősebbet.

Podolini Volkmannak mint mesternek és tanítónak a tendenciája nagyon helyes és becsülnivaló. Nem forszirozza tanítványaiban a jellegzetesen egyénit, hanem inkább arra törekszik, hogy biztos fundamentumot adjon nekik természetlátásban és formakészségben. Ezzel eléri azt, hogy konkrétumokat ad, megóvja őket az álmodern kóklerkedésektől, anélkül, hogy megkötné őket mereven valamely művészi hitvallás mellett. Volkmann Artur azonban művészi érzésével és céljaival a régi festőiskolához tartozik és ezért érdeklődésében a súlypontot a természetre, elsősorban az önmagában élő tájképre, természetrészletre, nature morte-ra helyezi, az ember pedig szintén csak mint a természet szép és komplikált jelensége jelenik meg felfogásában. Pedig a jövendő művészete minden előjel szerint a természet helyett újra az embert, az érző és lelkes embert állítja centrumába. A jövő pikturája nem lehet önmagáért való művészet, hanem csak olyan, amely a súlyt az eszmei kifejezésre, az érzésbeli tartalomra helyezi. Ez megint valószínűvé teszi azt, hogy az új művészet érdeklődése áttolódik a természetképekről a figurális kompozicióra. Ezért lenne nagyon jó, ha a művészet tanítói a képzésnek ezt az oldalát tennék dominálóvá. Nemcsak a figurális kompozíciót, hanem ezen belül elsősorban a kifejező emberi mozgást, mint az új tartalmak legelső fontosságú kivetítő, plasztikus eszközét.

HEVESY IVÁN

ZILZER GYULA: KALEIDOSZKÓP

Fiatal magyar festő, aki eddig csak néhány érdekes könyvillusztrációval tette ismertté a a nevét. Ez a most megjelent nagyobbszabású albuma is mint grafikust mutatja be. A «Kaleidoszkóp» 18 litográfiát foglal egybe. A cím után azt hinnénk, hogy a lapokon friss és színes impressziók sorakoznak fel az életről, emberekről és a természetről, elkapott érzéki képek, amelyek spontánul suhannak és omlanak szét a lélek és a szemek tükrén. Ehelyett szimbolumokat hoznak Zilzer kőrajzai, szimbolumokat, amelyek legtöbbször groteszk allegóriákban kapják meg képszerű kifejezésüket. Szimbolumok,

Borics Pál
Művészet, 1971. aug. 3.

Borics Pál: Pingvinek. Lakatos úti lakótelep

Pingouins. Quartier de résidence de Lakatos ut – Пингвины. Жилые кварталы проспекта Лакатоша

tus, Kulturális Kapcsolatok Intézete) katalógusában: „. . . ott volt az első sorokban, az újítók között . . .” A tárlaton derűs ihletésű, a női szépség, az anyaság szellemi és formai harmóniáit zengő kisplasztikákkal mutatkozott be. Reliefjei („kőbe fagyott képek”) és elegáns rajzai hasonló témákban jelentkeztek. Kedves és simára csiszolt felületű állatszobrai (Csáky szerette a legkeményebb természetes és nemes anyagokat: a márványt, a gránitot, a hegyi kristályokat, az onyxot) közül akkor Fókája szerepelt. A „legkubistább” állatforma valamennyi között. Akt- és kompozíció-rajza, egy-egy reliefje és kisbronza a külföldön élő magyar művészek 1970-es műcsarnoki seregszemléjén volt utóbb látható.

Művészetének elemzői dicsérik formai tisztaságát, egyszerűségét, kifejezőkészségének visszafojtott erejét, plasztikai kultúrájának harmóniáit és megnyerő igényességét. Hasonló értelemben tárgyalja Jean Cassou is (Panorama des arts plastiques contemporains).

Erény és szükség: az utóbbi évtizedben Csáky inkább csak grafikával és kisplasztikával foglalkozott. Életkorának és betegségének változó energiái találkoztak a változatlan szépségideállal ezekben a meghitt, tengerszépséget cseppben mutató kamaraműfajokban. Legutolsó nagyobb méretű alkotása egy Amiens-i iskola reliefpárja volt (1956), melyet a francia kormány megbízásából készített. Műveinek jórésze az otterloi Kröller-Müller Múzeumban kapott helyet.

Csáky József ott volt „azok között a magyar tehetségek között, akik meg tudták hódítani a maguk számára csöndben és szerényen a nemzetközi művészi elismerést” (Bölöni György). Az idegen számára nehezen betűzhető, mégis magyarul őrzött nevét már mások faragják kőbe: a névvel és a mögötte álló királyi tartalommal hírünk gazdagodott. Itthoni emlékkiállításával ugyanígy járna tájékozottságunk, büszkeségünk is. Bármikor hívtuk: szívesen jelentkezett Bizonyos, hogy szenvedésekben elért halálában sem tenne másként.

Bodri Ferenc

Dr. Lepold Antalt, az esztergomi képtár modernizálóját és gyarapítóját, a magyar művészettörténeti irodalom nagy tudású művelőjét Bécsben temették el.

Dévényi Iván

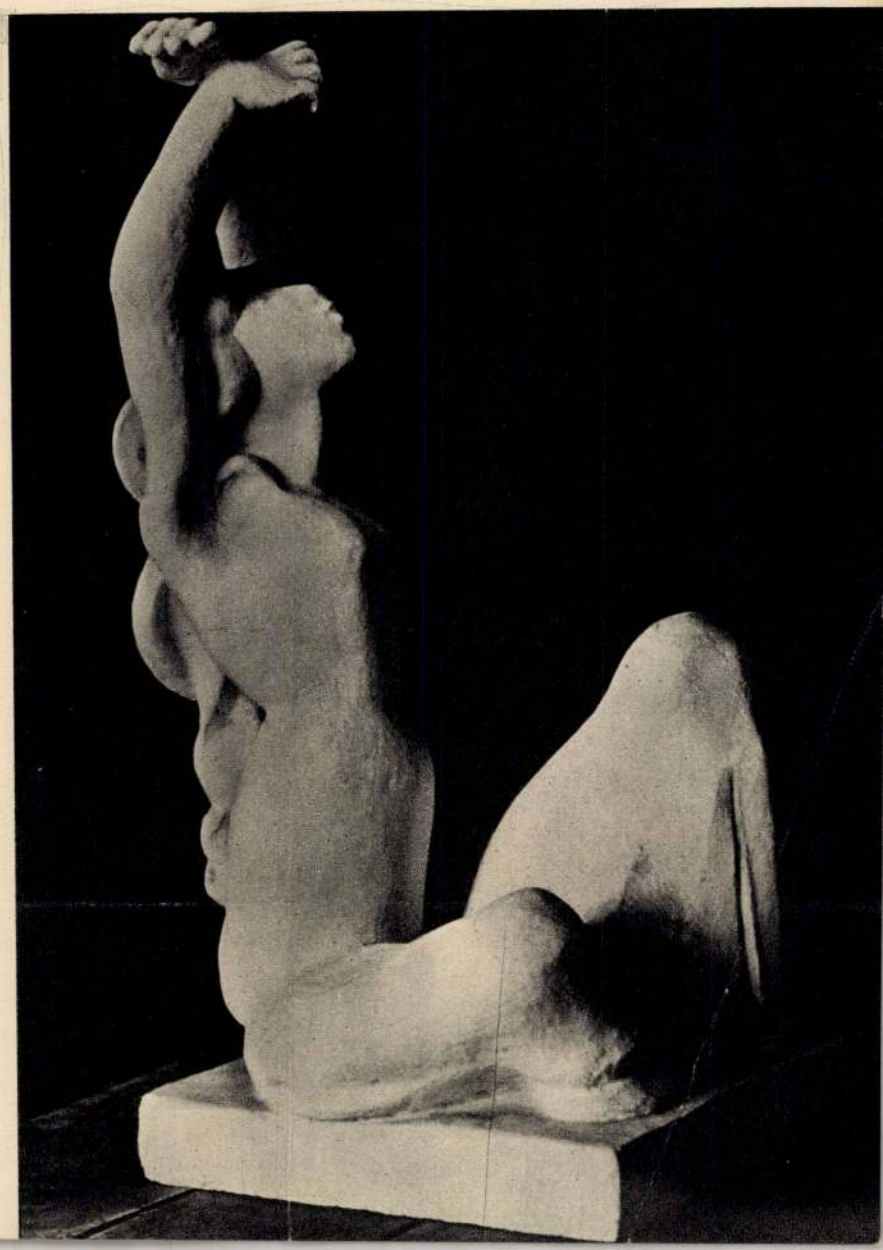

Csáky József: Ébredés. 1950
Réveil – Пробуждение

1964 AUG 18.
1021

Szobor – a siroki gyárudvaron

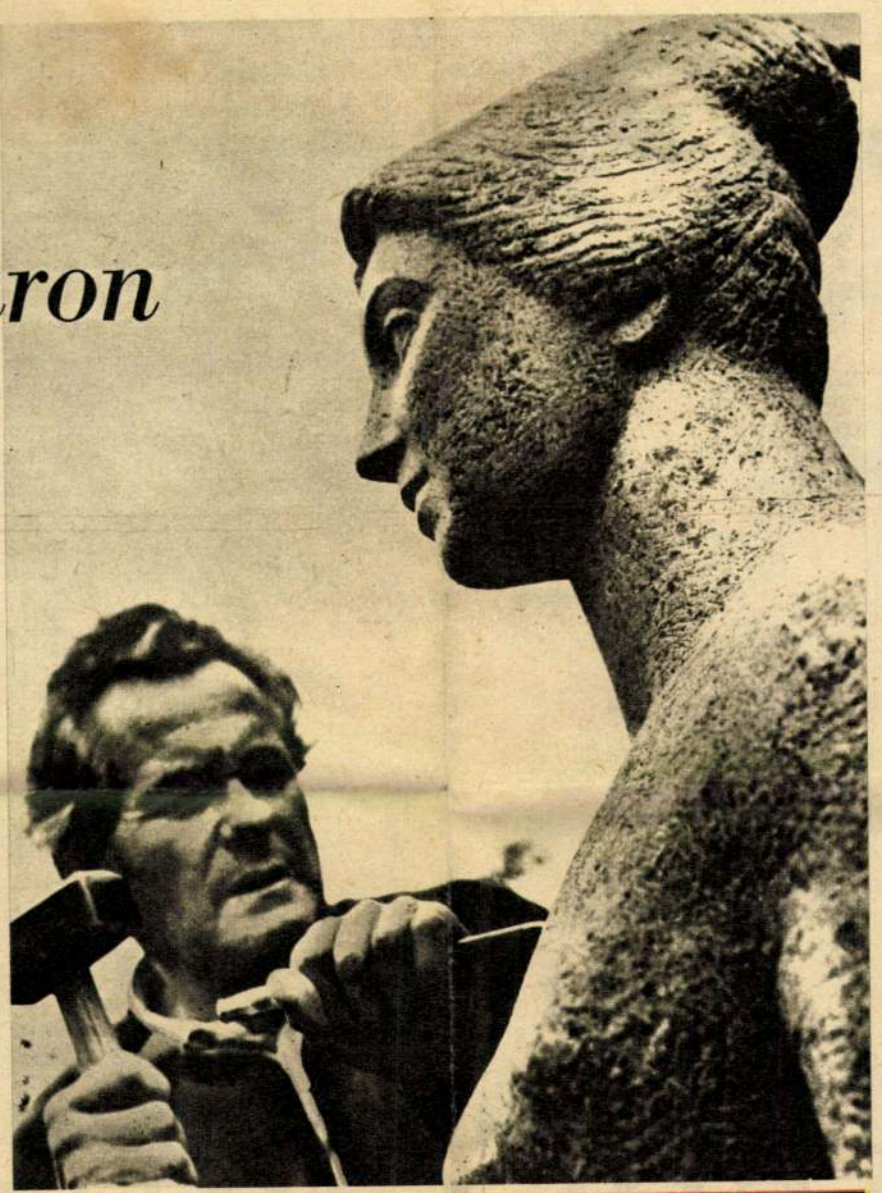

Az olvasó lány kőbe vésett alakja szállításra vár a *pestlőrinci* ház udvarán. Barackfa ága hajlik föléje.

A hatalmas kőtömb nem fért el a műteremben, a művész az udvaron faragta ki. S még most is föléje hajol, igazít rajta a vésőjével. A szobor *Borics Pál* szülőfalujába kerül: a *siroki* gyárudvart fogja díszíteni. A szülőfalun és régi emlékein szeretettel csüggő művész hazaküldi legsajátabb önmagát, az alkotást, övéi örömére.

S miért éppen az olvasó lány alakja kerül haza, a szülőfaluba? A kérdésre az 56 éves művész élete felelhet.

Sirokon született, ahol a szegény nép ház helyett homokkőbe vájt lyukakban lakott. Ha valahol gond volt az élet, a sirokiak igazán tudják, mi is a gond. Borics Pál anyja arcán látta meg először a gond pusztításait. Amikor a szegény summás-asszony gyerekeire zárta az ajtót, és vándorútra kelt a betévő falatért. Ez az arc, ez a meggyötört s mégis elszánt tekintet valósággal űzi, hajtja Boricsot — a mai napig is.

Már fiatal korában formázott szobrot, amikor követ tört a Mátra kanyargós útjaihoz. Az első, ott készült művet — a kőzúzó munkás életízű figuráját — ma is őrzi műterme polcán. A kis szobor annak idején meghökkentő sikert aratott. Papok, községi jegyzők, urak hümmögtek felette, komoran és megátalkodottan. Mint amikor megrögzött hazudozóknak valaki szemükbe mondja az igazságot.

Aztán kőfaragó inas lett, sírkődíszítő iparos: áhítatos szenteket faragott, rég meghalt kedvesek alakját formálta meg fakó fényképek nyomán, vagy rózsagirlandokat mintázott márványsírkövekre. Műveit a megrendelők és az áldást osztó papok elismerése övezte, de ő szenvedett és siratta álmait.

Csak a lélek mélyén izzott még elevenen a szikra, melyet a mama követelő tekintete tartott életben. A szeretett arc éles víziója egy pillanatra sem tűnt el előle. A homlok barázdái, az orr körül húzódó két árok, a szemet övező szarkalábak, a szomorkás tekintet, a szigorúan összefogott száj — úgy lebegett előtte, mint valami *parancsolás*. S aztán a kőbe faragta *az anyja* arcát. Mire az utolsó simításokat elvégezte, mire formába öntötte a látomást, a kihunyó szikra lángot vetett és azt parancsolta: vissza a művészethez.

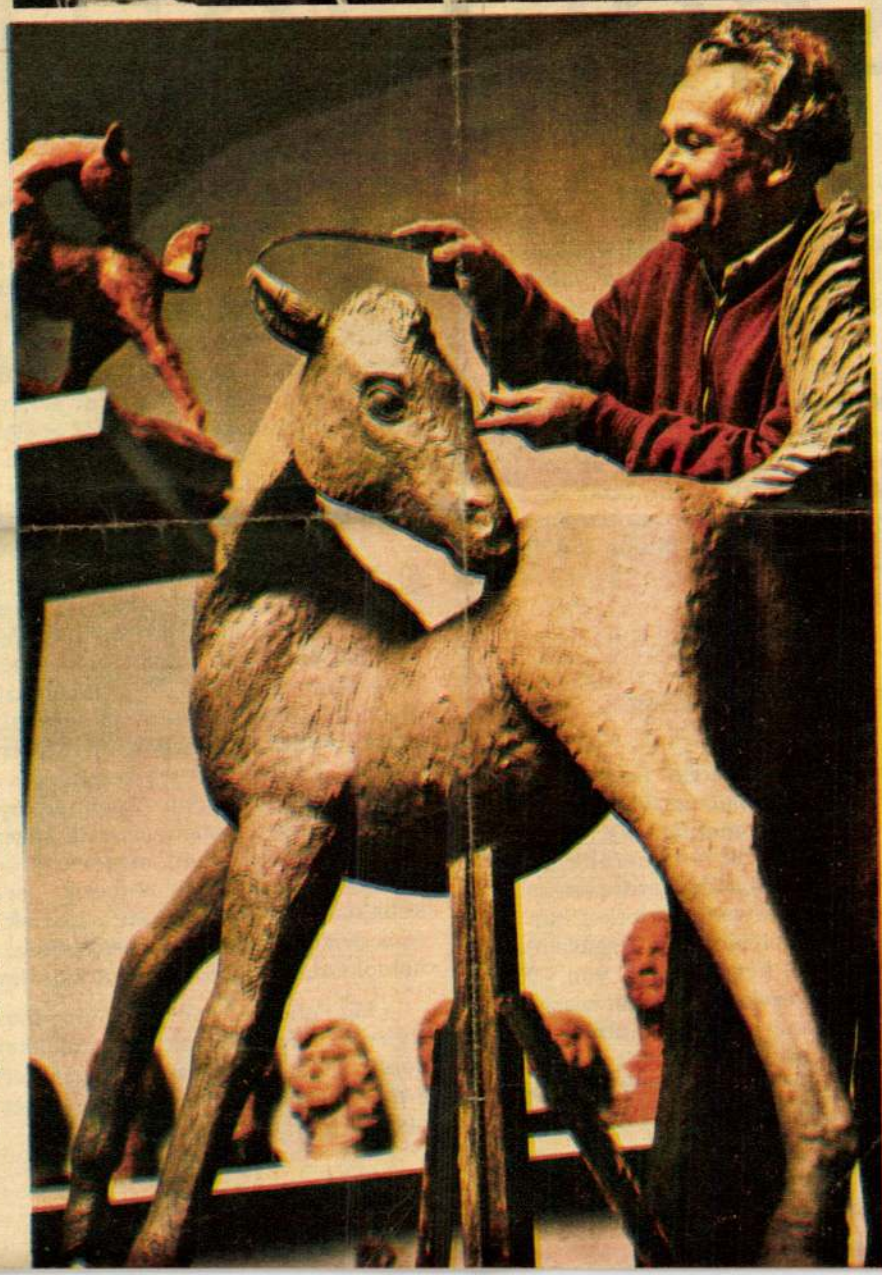

A mama portréja *Az anyám* nevet kapta, és osztatlan elismerést aratott, rangot adott az eltévedt embernek. A mű ma a *Nemzeti Galéria* szép darabja.

A követelésnek csak a felszabadulás után tudott maradéktalanul eleget tenni. Amikor erkölcsi és anyagi támogatást kapott, könyvet vett a kezébe, hogy — ha lehet — pótolja, amit elmulasztott. Jelentős művészek álltak melléje, az ő segítségükkel, a főiskola jóindulatú támogatásával nekilátott, hogy leszámoljon a kőfaragóval. Tanult és tanult. A siroki lány is könyvet tart kezében. Könyvet, mely az értelem fényét fellobbantotta a hajdani summások falujában is.

A műterem polcain legkedvesebb alkotásai sorakoznak. Mindegyik magán viseli a tehetség, a becsületes önkínzó küzdelem, az akarás jegyeit. Az erőteljes portrék között a kerület egy-egy érdekes alakjára ismer a látogató, s ebben nincs semmi különös, hiszen Borics tevékenyen részt vesz Pestlőrinc társadalmi életében. Az viszont hamar észrevehető, hogy legszebb darabjai siroki, hevesi arcok, a falusi élet jellegzetes szereplői: kenderfeldolgozó asszonyok, földmunkások, vagy éppen a vágtató csikó és a pihegő borjú figurája.

Miután tanult és megteremtette művészete eszközeit, vissza-vissza tért oda, ahonnan elindult. Végigbaktatott a Mátra szerpentinjein, ahol követ tört hajdanán; vitatkozott a siroki kőlyukak előtt új házba költöző övéivel; vagy a Hevesi Állami Gazdaságban figyelte az élet és a munka új ritmusát, hogy kőbe írhassa világa kézjegyeit.

Az olvasó lány hitet sugárzó alakját 45 mázsás hatalmas tömbből bontotta ki. Egyéb figurái is robosztusok, mint a hajdani parasztősök léptei. Szinte süt belőlük az élet ezer gondja és riadalma, de az értelme és a melege is.

Egyszer-egyszer ő is engedett a mutatós, üres formák csábításainak, faragott egy-két gondosan cizellált „szép" portrét, de rá kellett döbbennie, hogy siroki gyűjteményes kiállításán, a falu szép művelődési otthonában, csak azok a művei arattak osztatlan sikert, melyek az élet küzdelmeit — a vergődést és az örömet —, az érzések mélységeit fejezték ki.

A kő nem viseli el a hazugságot, visszamondja azt és rendreutasítja a művészt, ha hazudni akar. S a hajdani siroki summás-asszony arcának bronzmásolatá is azt mondja neki: *Csak az igazat! Ha már egyszer annyi vergődés és kín után megismerhetted az igazságot!*

Kékesdi Gyula

Rév Miklós képei

TÜKÖR
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ORSZÁGOS SZOMJÚSÁG

Furulyázik a kukorica levele. Lehajlik az akác, mint a szomorú fűz. Verébnek lesz aratás — egérnek meg cséplés. Folyik a barázda, elolvad a mezsgye. Ültess fát, hogy belefogóddz a szélben. Holtak fölül, élők alól elfut a föld. Tartsd meg isten talpunk alatt a földet — gyökerek közt a televényt. Adj a szánkba nyálat — kútjainkba kortyot. Verj meg záporoddal — csitíts harmatoddal. Se eső, se isten az égben.

Ilyen imák fakadtak a nyírségi emberek homoktól recsegő fogain. Ezeket a szólásokat nem gyűjtötték az etnográfusok, az átkokat nem jegyzőkönyvezték hivatalok, a könyörgésre nem válaszoltak se leiratok, se esők. Folyamodtak istenhez föl az égbe, kaparásztak az ördöghöz a föld mélye felé — hasztalan volt a felszálló ima, még hasztalanabb a homokba kapart kutacskák gödre: — fentről alig jött futó eső, lentről alig jött vödröt elmerítő víz.

ÓRIÁSI ÉGŐ TENYÉR

A Nyírség: — szerszámnyélen kérgessé tört-repedezett, száraz, cserepes, óriási égő tenyér.

Ez a táj egész Európa egyik legnagyobb összefüggő országos méretű „homoktengere". A Kárpátokról örökké fellobogózva rohamozó szelek által borzolt 60—70 méter magasságú homokfennsík: — torlasz, küszöb a hegyről özönlő vizek előtt. A folyók el is kerülik, körbejárják, a „kertek alatt" folynak, és úgy nyaldossák a szárazon csillogó homokos tájat, mint a marha a sót. Csak tavaszi árvizeket kap a táj pereme, de azt aztán pusztítót. A nyugatról ideérkező légáramlatok, bőzuhogású nyári felhők lomha nyájaiból kevés haszna van. *Tiszát látni, vizet szagolni* viszik a nyírségi gyerekeket, ha jól vizsgáznak. Nagy utazás ez, kitüntető ajándék! Úszni nem is tanulnak meg itt az emberek. Hol? És milyen vizekben fürödnek! A nyár csaknem mindig: — *zizegő száskajárás.* Lecsap a csillámló forróság az égből, mint milliárd vakító csillogású szárny, s a homok zizeg, surrog a szél szárnyán; fűrészel, őröl a kvarcszemecskék milliárdja, s rágja, emészti a levelet, a gyümölcshéját: — a forróság száskaraja hersegve leborotválja a tájat. A nemzeti vagyon jelentős részét kitevő vidám almáskertek egy darabig védekeznek, de a dombok között megrekkenő elepesztő forróság, majd a szélhordta kvacszemecskék héjat átfúró rágcsálásai leteperik ezeket a reménykedő erdőket, és érés előtt szomorú levelekkel leejtik termésük jó részét. Mindehhez járul, hogy a szárazság éveiben, — mint az idén is — a felszín alatti vizek is lejjebb tűnnek a gyökerek alól, mélyre fogy a talajvíz, lehúzódik, és a kutak vize veszedelmesen csökken. Apám ezen a nyáron szinte kölcsönvízzel öntözte a kertjét, és egy nap csak egyszer — reggel — mert vizet húzni, akkor is alig nyert egy hordóval.

Pedig valamikor e táj gazdag volt vizekben. Mocsarak, lápok, régi medrek belvizei ragyogták be a homokdombok közeit, a halmok lapos nagy táljaiban összegyűlt a téli csapadék, egymást érték a *„szék-tavak"*. Az ág alatti táj madárvilága gazdag volt, víze halban, főleg csíkban páratlanul áldott, nemcsak a szatmári Ecsedi-láp vidékén, de a nyírségi vizeken is. Megszabályozták a tavaszi árvizeket, a kanyargó medreket, lecsapolták a mocsarakat, szék-tavakat, rétaljakat. Szorgalmasak voltak, túlbuzgók. Arra már nem gondoltak, hogy nemcsak *levezetni, elvinni* kell a vizet, hanem méginkább *megtartani, szabályozni,* és *munkába fogni.* Amennyit nyertek a lecsapolással, annyit vesztettek a következményeivel. A vizenyők helyén — mert nem folytatták a víz szabályozott megóvását — kopár rétaljak, disznónak is alig jó legelők, máshol, a nádasok, „áramlások" helyén homoktengerek keletkeztek. Ahol egykor a homok vándorlásának gátat vetett a víz és a *partosok* tájain honosult flóra, ott most zabolátlanul fut a szél a homokkal, és olykor végeláthatatlanul reménytelen a táj.

Mit lehetne tenni? Járjunk továbbra is a Pócsi Szűzhöz, mint a Nyírség parasztjai, akik évtizedeken át az egész tájról oda zarándokoltak és a térdeplésük által felvert porfelhő oly magasra kavargott a menyországba, hogy elfogta keserves éneklésük hangját és az isten nem is hallotta azt meg?

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1960 SEP 9

NÉPSZABADSÁG
Budapest

Borics Pál kiállítása a Műcsarnokban

Hatvan éven felüli művész nehezen állhat ellen a kísértésnek, hogy első fővárosi kiállítása retrospektív jellegű legyen — *Borics Pálnak* azonban volt ahhoz ereje, és a *Műcsarnok Kamaratermében* csak az utóbbi évtizedben készült műveit mutatta be. Ez javára vált a kiállításnak: érett művészegyéniség portréja áll össze a félszáz plasztikából.

Ezek a szobrok egy kivételével nem haladják meg a 30—40 centiméteres magasságot, de kis méreteiken belül is *monumentálisak*. Borics Pál a Mailloltól kiinduló és nálunk Medgyessy művészetében egyéni, mondhatnánk magyaros ízt nyert szobrászi formálásmód hagyományait folytatja: alakjai vaskosak, erőteljesek, tenyerestalpasak, de ez az arányrendszer nem öncélú, hanem szorosan kötődik a modell vagy a téma jellegéhez. Szívesen ábrázol dolgozó embereket *(Fűrészelők, Favágó, Halászok)*, és ezekből a szobrokból érződik, hogy formálójuk nem kirándult „az életbe", „a munkások közé", hanem maga is az ujjaiban érzi a fizikai munkát. Ami ezeken a szobrokon a monumentális erőt adja — a vaskos, majdnem bumfordi formák —, kedves bájt kölcsönöz a köztéri *Pingvincsaládnak*, és üressé és zavarossá teszi a *Táncolók* egyébként is „gyöngyösbokrétás" jellegű figuráját.

Borics Pál művészete a portréban bontakozott ki teljességében. Fekete kőből faragott *Női feje* szigorú, zárkózott, mongolos vonásaival vagy a meglepően lágy *Szürke fej* nagy tömörítő erőről, karakterformáló készségről vallanak — kár, hogy *Lenin* és *Ady* esetében ez a tömörség feloldódott a részletekben. Szépek az állatfigurák, a sima márványfóka vagy a játékos *Vakaródzó csikó*. A kiállított érmek hűségesek e reneszánsz műfaj hagyományaihoz.

Az egyik szobor a *Kavics* címet viseli, valójában azonban anyát és gyermeket ábrázol, egy szép formájú kavics tömegébe komponálva. Borics Pál azonban — úgy látszik — nem kísérletezett tovább az ilyen tömörítéssel; pedig a kiállítás egyik legszebb darabja, a színében, formáiban és kompozíciójában kitűnően összefogott *Haját mosó nő* arra vall, hogy túl tud lépni azon is, amelyet hagyományhű művészetében elért.

Sz. A.

előtt — Fener L
elnökhelyettese
nost, hazánk új
aki elutazott áll

— **Gáspár Sándo**
kára, interjút a
mű bolgár szaks
szeptember 9-e,
badulás ünnepe

— **Vezető propag**
telével hétfőn eg
tó tanfolyam ke
központi iskoláj
szervezeti politi
zetőinek tanfolyamát Kiss Károly, a SZOT alelnöke nyitotta meg.

— **Lengyel jogászküldöttség** érkezett Budapestre a Magyar Jogász Szövetség meghívására Franciszek Rusek igazságügyminiszter-helyettes vezetésével. A delegáció az itteni szövetségi munka tapasztalatait tanulmányozza.

— ORVOSI KÖNYVTÁROSOK és orvostanácsadók, dokumentalisták országos értekezlete kezdődött hétfőn a Semmelweis-teremben. A részvevők felmérik a hazai orvostudományi dokumentáció és tájékoztatás helyzetét, terjesztésének lehetőségeit.

— **A Nemzetközi Valláspszichológiai Társaság** idei közgyűlése hétfőn kezdődött meg az NSZK-ban, Würzburgban. Az

meg a Városligeti-tó partján a BNV 44. számú pavilonjában. Három ország modellezői csaknem 300 kis vasúti járművet és mintegy 500 hajó-, autó- és repülőmodellt tekinthetnek meg október 15-ig a kiállításon.

— **Nemzetközi szövetkezeti szeminárium** kezdődött a Varsó melletti Miedzeszynben, a szövetkezeti mozgalom társadalmi szerepéről. A kétheles konferencián 28 ország, közöttük hazánk, valamint az ENSZ, az Unesco és a Nemzetközi Szövetkezeti Szövetség képviselői vesznek részt.

— *A VASAS MŰVÉSZEGYÜTTES NYERTE Dijonban a nemzetközi folklórfesztivál nagydíját, az Aranyláncot. A népművészeti fesztiválon 16 ország és hé*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

MAGYAR NEMZET
Budapest

1969 SEP. 21

Borics Pál szobrai a Műcsarnok kamaratermében

Borics Pál szobrászművész éppen húsz esztendővel e mostani, műcsarnokbeli tárlat előtt, 1949-ben mutatkozott be első ízben a közönség előtt a Nemzeti Szalon termeiben. Az azóta eltelt két évtized alatt azonban — egészen a múlt év végéig, amikor néhány portréját felállították a Közlekedési Múzeum előtt — ritkán hallott róla a közönség.

Tárlatát azonban mégsem mondhatjuk látványos újrafelfedezésnek. Bemutatott portréi, kisplasztikái és érmei legfeljebb finomítják a képet, amely művészetéről a tárlatlátogatókban már kialakult. Szobrairól ma sem mondhatunk mást, „újat": sommázó mintázás, az anyag tömbszerű kezelése jellemzi. Csoportjaik legfeljebb téma szerint válnak szét: portrékra — *Szürke fej, Kucsmás fej* —, állatszobrokra — *Kisborjú, Fóka, Pingvincsalád, Vakaródzó kiscsikó* — és zsánerkompozíciókra — *Súroló nő, Kévekötő, Halászok.* A plakettek közül *Eger* címerét és *Goldmann György portréját* említhetjük, mint Borics Pál sikerült kísérleteit.

h. gy.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság szeptember 9-én ünnepli megalakulásának 21. évfordulóját. A közelgő jubileum alkalmából *Li Dong Szon*, a KNDK budapesti nagykövete hétfőn sajtótájékoztatón ismertette azokat az eredményeket, amelyeket hazája az eltelt több mint két évtized alatt mind gazdasági, mind kulturális téren elért. Hangsúlyozta, hogy a KNDK-ban olyan politikai, gazdasági és katonai erő jött létre, amely bármilyen körülmények között képes megvédeni az ország függetlenségét.

Európa legyen a

Az Országos Béket

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál szobrászművész

KELET MAGYARORSZÁG

1969 MÁR. 2

Pethe-szobor Tiszavasváriban

Ebben az évben szobrot állítanak szülőfalujában, Tiszavasváriban Pethe Ferencnek, az ismert múlt századi agrártudósnak. Borics Pál pesti szobrászművész mellszobra a nyár folyamán készül el, s a községi művelődési ház előtt ünnepélyes külsőségek között leplezik le. Pethe Ferenc nevét veszi fel a helyi művelődési ház, amely a nagy tudós emlékének hagyatékának ápolását végzi.

…ab és nem cipőstül —, de Gáborka így is fölöttébb jól érezte magát, még tapsikolt is.

Hanem bejött a nagymama és elfehéredve rászólt Zsuzsannára:

— Vedd ki, ne bomolj! Vedd ki onnan a gyereket!

— De miért nagymama?

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Borics Pál

1969 NOV 19.

FONÓMUNKÁS

Budapest

1021

Meghalt Borics Pál szobrászművész

Szomorú szívvel vettük tudomásul a hírt, hogy Borics Pál szobrászművész, lőrinci lakos, akinek szobrai a Lakatos-telepet is díszítik, tragikus hirtelenséggel, baleset következtében elhunyt. A művészt, és alkotásait jól ismerték Pestlőrinc lakói, és lőrinci gyárunk dolgozói is.

ső egyensúlya veszélyeztetve van a kiszerelő előorsózójának szűk keresztmetszete, elégtelen mennyiségi és minőségi teljesítménye miatt. Ahhoz képest ugyanis, hogy hány következő gépet szolgál ki ez

Borics Pál

101. Csoport kiállitás

Résztvevők:

Borics Pál
Ducsay Béla
Futásfalvi Márton Piroska
Loránt Erzsébet
Nagybányai Nagy Zoltán
Pólya Edit
Tenkács Tibor
Vojvoda János

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1949. január 2-től január 16-ig

BORICS PÁL

1.	Aratás közben, mészkő	4500—
2.	Magyar buza, kő	3000—
4.	Kenderművelő asszonyok, gipsz	
5	Fiu fej, gipsz	mgt.
6.	Ketten maradtunk, márvány	2400—
7.	Olvasó munkás, bronzból	1800—
8.	Bányászok, kő	1800—
9.	Olvasó nő, márvány	1500—
10.	Dolgozó nő, márvány	1300—
11.	Eszme, gipsz bronzból	1800—

DUCSAY BÉLA

12.	Kora reggel Erdélyben, olaj	2500—
13.	Csendélet, olaj	2500—
14.	Kilátás a dombtetőről, olaj	2500—
15.	Cséplés, olaj	mgt.
16.	Dunakanyar Zebegénynél, olaj	3500—
18.	Szobi Dunaág, olaj	3500—
19.	Párás Duna, olaj	2500—
20.	Zebegényi táj, olaj	2500—
22.	Dömös ködben, olaj	3500—
24.	Déli napsütésben, olaj	3500—
27.	Utban hazafelé, tempera	3000—
28.	Egy Erdélyi falucskában, tempera	1500—
29.	Almaszüretkor, vizf.	1000—
30.	Zöld symphonia, vizf.	1000—
31.	Erzsike, vizf.	1000—
32.	Köblösi udvar, vizf.	1000—
33.	Déli melegben, vizf.	1000—
34.	Borszéki házak, vizf.	1000—
35.	Kertek alatt, vizf.	1000—
36.	Falu vége, vizf.	1000—

37. Cséplés, vizf.	1000—
38. Pityu a zsellérfiu, vizf.	1000—
39. A falu vénei, vizf.	1000—
40 Rostálás vizf.	1000—
41. Marinéni kacsái, vizf.	1000—
42. Falusi udvar, vizf.	1000—
43. Falusi élet Erdélyben	mgt.
44. Pihenő tehén, vizf.	500—
45. Kacsák a patakban, rajz	500—
46. Lovak, rajz	400—
47. Leány kecskével, rajz	400—
48. Rakodók, rajz	500—
49. Boci, rajz	500—
50. Vándorcirkusz lovai, rajz	500—
51. Házak kertben, rajz	mgt.
52. Dunai tájkép, rajz	400—
53. Delelő tehenek, rajz	500—
54. Nehéz feladat, grafika	400—

FUTÁSFALVI MÁRTON PIROSKA

55. Pihenő vásárosok, olaj	eladó
56. Sinlerakodók, olaj	eladó
57. Dunai hajósok, olaj	eladó
58. Kőfaragók munkában, olaj	eladó
59. Esti itatás, olaj	eladó
60. Csilletolók, olaj	eladó
61. Kiboritják a csillét, olaj	eladó
62. Kőfaragók munkában, vizf.	eladó
63. Szénhordás	eladó
63/a. Vali	mgt.
64. Őszi hangulat, vizf.	500—
65. Kisörsi hegyoldal, vizf.	500—
66. Vihar előtt,vizf.	500—
67. Szüret után, vizf.	500—
68. Lábadozók, vizf.	500—
69. Kisörsi-hegy ősszel, vizf.	500—
70. Hétmázsáskő, vizf.	300—
71. Épül a Lánchídfő, vizf.	400—
72. Munkában a daru, vizf.	500—
73. Kőfaragók munkában, vizf.	500—
75. Szüretelők, vizf.	300—
76. Aranyvirág, vizf.	500—
77. Virágok, vizf.	500—
78. Szénagyüjtés havashegyen, vizf.	500—
78/a. Makrancos borju, vizf.	500—

LÓRÁNT ERZSÉBET

79. Rakodás, olaj	eladó
80. Alsórakpart, olaj	eladó
81. Proletárasszony gyermekével, olaj	eladó
82. Korcsmában, olaj	eladó
83. Törpepapagály, olaj	eladó
84. Temetőben, olaj	eladó
85. Lovas-szekér, olaj	eladó
86. Ló, olaj	eladó
86/a. Söntés, tustemp.	eladó
86/b. Vadkereskedés, tustemp.	eladó
86/c. Utcasarok, tustemp.	eladó

NAGYBÁNYAI NAGY ZOLTÁN

87. Ujpesti romhid alatt (compozicio)	2300—
88. Magányos ház, olaj	2000—
89. Csendélet, olaj	900—
90. Ujpesti romhid alatt, vizf.	900—
91. Ujpesti Dunapart, vizf.	900—
92. Délutáni napfény, vizf.	800—
93. Szúnyogszigeti cirkusz	800—
94. Gyár, vizf.	700—
95. Halásztelep, vizf.	700—
96. Csendélet, vizf.	600—
97. Diófák, vizf.	800—
98. Halodó fa, vizf.	600—
99. Hegyek alatt, vizf.	500—
100. Novemberi köd, vizf.	600—
101. Csendélet, vizf.	400—
102. Aquincum, vizf.	400—
103. Fejtanulmány, vizf.	mgt.
104. Almafa, vizf.	600—
105. Uszályok, vizf.	500—
106. Este, vizf.	600—
107. Csendélet (festékeim)	mgt.
108. Gyümölcsös, vizf.	700—
109. Csendélet, vizf.	400—
110. Városszéli ház	mgt.

PÓLYA EDIT

111. Virágcsendélet, olaj	eladó
112. Lánchid épitkezés	„
113. Szentendrei piac, tempera	eladó
114. Kövező munkások, tempera	eladó
115. Kötélpróba a hajón, temp.	eladó
116. Lánchid épités, temp.	eladó

117.	Csákvári utca, paszt.	eladó
118.	Csilleürités, paszt.	„
119.	Munkások fényben, paszt.	„
120.	Virágcsendélet, vizf.	„
121.	Lánchid épités, past.	„
122.	Tavasz a zugligetben, past.	„
123.	Lánchidfeljárat, ecsetrajz	„
124.	Lánchidi betonkeverők, vizf.	„
125.	Cséplés, krétatajz	„
126.	Cséplés, krétarajz	„

TENKÁCS TIBOR

127	Épülő hid, I. olaj	1000—
128.	Épülő hid, II. olaj	1000—
129.	Pilótázók, vizf.	400—
130.	Uszályok, vizf.	400—
131.	Cséplőgép körül, vizf.	400—
132.	Udvarban, vizf.	400—
133.	Szérüskertben, vizf.	400—
134.	Vizmeritő, vizf.	400—
135.	Lekvárfőző, vizf.	400—
136.	Cséplés hadaróval, vizf.	400—
137.	Metszetek	eladó
138.	Metszetek	eladó

VOJVODA JÁNOS

139.	Petőfi, gipsz	kőből	3000—
140.	Munkásnő, gipsz	aluminiumból	2000—
141.	Vizhordó, műkő		2000—
142.	Női akt, gipsz	terakottából	800—
143.	Kina, gipsz	aluminiumból	1500—
144.	Hazafelé, gipsz	kőből	2500—
145.	Bánat, gipsz	terakottából	1000—
146.	Téglahordó, műkő		mgt.

F. k.: Kanizsai Nagy Anta — Haás nyomda, Vasvári Pál-u. 8.

1969.VIII.21. 21.o3 Enő /6/

Láttuk-hallottuk

Borics Pál szobrászmüvész kiállitását a Mücsarnokban .

Bod László festőmüvész bemutatóját a Budapesti Csók István Galériában

És két filmet a mozik müsorából.

A tetovált férfi c. csehszlovák és a Menyasszony keresztetik cs. szovjet filmet.

1021

1969.VIII.21. 21.o3 Enő /6/

Láttuk-hallottuk

Borics Pál szobrászmüvész kiállitásáról Ambrus Tibor számol be.

- A Mücsarnok kamaratermében nyilt meg a napokban Borics Pál szobrászmüvész gyüjteményes kiállitása, amellyel a 61 éves müvész elsőizben mutatkozik be a budapesti közönségnek. Ugyancsak nagyobb kollekcióval szerepelt 3 évvel ezelőtt egyik kiállitásán is, amelynek anyagát később lakóhelyén a XVIII. kerületben a Népfront Klubjában is bemutatta. Az utóbbi azonban csak szükebb nyilvánosság számára volt hozzáférhető. Borics Pál nehéz munkával, önerejéből lett alkotó müvész. Az első világháboruban elesett siroki kőbányász fia 6, éves korától dolgozott. Özvegy édesanyjával 4 testvérével summásként kereste a kenyerét, ahogy tudta. Előbb vizhordó később marokszedő a csongrádi, békési földeken. 16 éves korára végezhe tett el annyi iskolai osztályt, amennyivel inasnak állhatott. Elszegődése sorsdöntő választásnak bizonyult egy siroki kőfaragó mesterhez állt be, és később szabadulása után Budapesten a Fiumei uti Sirkőüzemekben szerezte meg azt a szak-

1969.VIII.21. 21.o5 Enó /6/

Láttuk-hallottuk

Borics Pál szobrászművész kiállitását a Műcsarnokban .
Bod László festőművész bemutatóját a Budapesti Csók István Galériában
És két filmet a mozik műsorából.
A tetovált férfi c. csehszlovák és a Menyasszony kereste-tik cm. szovjet filmet.

1021

1969.VIII.21. 21.o5 Enó /6/

Láttuk-hallottuk

Borics Pál szobrászművész kiállitásáról Ambrus Tibor számol be.

- A Műcsarnok kamaratermében nyilt meg a napokban Borics Pál szobrászművész gyűjteményes kiállitása, amellyel a 61 éves művész elsőizben mutatkozik be a budapesti közönségnek. Ugyancsak nagyobb kollekcióval szerepelt 3 évvel ezelőtt egyik kiállitásán is, amelynek anyagát később lakóhelyén a XVIII. kerületben a Népfront Klubjában is bemutatta. Az utóbbi azonban csak szűkebb nyilvánosság számára volt hozzáférhető. Borics Pál nehéz munkával. Önerejéből lett alkotó művész. Az első világháborúban elesett siroki kőbányász fia 6, éves korától dolgozott. Özvegy édesanyjával 4 testvérével sommásként kereste a kenyerét, ahogy tudta. Előbb vizhordó később marokszedő a csongrádi, békési földeken. 16 éves korára végezhe tett el annyi iskolai osztályt, amennyivel inasnak állhatott. Elszegődése sorsdöntő választásnak bizonyult egy siroki kőfaragó mesterhez állt be, és később szabadulása után Budapesten a Fiumei uti Sirkőüzemekben szerezte meg azt a szak-

Kiállitott egy sor kőbe faragott portrét ill. fe
is.Ezek alkotójuk kiváló karakter érzékéről vallamányt
jobban tetszett közülük a rusztikus kucsmás fej, és
gyon finom érzékenységgel mintázott Szürke fej cimü
ré. Borics Pál az utóbbi időben nagy kedvvel foglalko
a filmplasztikával is. Ólom, réz ill. bronz figurái tö
ségükben kőszobraihoz készitett előtanulmányként hatnak,
bár jónéhány közülük kitünő szoborként értékelhető.Érdekes
megfigyelni ezeken a kis fém-figurákon, hogy mennyire ért
él itt alkotójuk a fény adta lehetőségekkel.Szemben a kő-
szobroknak a népmüvészetre emlékeztető tömbszerü fogalma-
zásával, itt a levegő és áttört formák, karcsu vonalak te-
litik élettel a figurák szép sziluettjét.

mai tudást, amelynek segitségével müvészi hajlamait kibontakoztatta. Kitünő kőfaragó volt. Sokfelé ismerték a szakmában és mint mondják nem egyszer hivták meg vidékre is ,hogy egy igényesebb, kényesebb megrendelő kivánságának eleget tegyen. Az anyag és a mesterség tökéletes ismeretében egyre inkább érezte, hogy többre is képes lenne, de azt is tudta hogy ahhoz a többhöz alapot is kell szereznie.1931-ben beiratkozott az Iparrajz Iskolába, ahol 7 évet töltött el. Ezután már müvészi fokon dolgozott. 1941-ben elfogadták első müvét az Országos Képzőmvészeti Kiállitáson.Müvészi pályafutását ettől a dátumtól számitja.Mücsarnoki kiállitásán 55 kő és fém-szobrát és 12 érmét mutatja be Borics Pál.A kiállitott müvek többsége a legutóbbi kiállitás óta eltelt 3 év megfeszitett munkájának termése. Az egyik bemutató anyagából mintegy emlékeztetőül szerepelnek itt a legjobbak, mint pl. a Kender -munkás, a Hajmosó, a Napozó, az Ady fej és néhány portré, valamint a müvészetében uj korszakot nyitó Ruhaöblögető. Az uj müvek tanusága szerint is Borics Pál sajátos formakulturája a kőben érvényesül leginkább.A zárt formák, a nagy felületeket összefogó sommázó előadásmód mutatja, hogy minden gondolata a kőben szükletett és a kőben kel életre.Nagyvonaluan fogalmazott figuráit erővel és mozgással teliti. Különösen a nehéz fizikai munkát ábrázoló szobrokon érezhető ez , mint pl. a Favágó, a Fürészelő és Halászok dinamikus formáin.De akár a Surló nőt is emlithetném.Ezen, a testi erőfeszités éreztetésén tul olyan humor és kedves irónia árad el, amely méltó párjává teszi Medgyesi immár klasszikus"Suroló asszonyának".

Klasszikus"Burgió csaszmyának".
irónia árad el, amely mélyről pártjával tanú Medgyesi ismert
a tanít erőfeszítés érzelmeiben tul olyan humor és kedves
tímemikus formáin.De akár a Sunkó mót is emlithetném.Ezen,
érzelmeté ce , mint pl. e Zavégő, a Türészelő és Halászok
felitt. Különösen a nehéz fizikai munkát ábrázoló asszonyok
re.Negyvonalnan fogalmazott figurált erővel és mozgással
hogy minden gondolata a közben született és a közben kel élet-
a nagy felületeket összefogó sommás elfedésével mutatja,
formakultúrája s közben érvényesül legjobbja.A mért formák,
porttré, valamint a művészetében uj kompozíciót nyitó Szabólő-
s Kender -munkás, a Pajtások, a Napozó, az Ady fej és nőnény
mintegy emlékezetéből szerepelnek itt a legjobbak, mint pl.
mogfeszített munkájának tanúsága. Az egyik bemutató anyagából
tott művek többsége a legutóbbi kiállítás óta elkelt ? év
de fém-anyagot és 12 érmét mutatja be Borsos Pál.A kiállí-
tását ettől a dátumtól számítja.Műsorrnokt kiállításán 55 ké
műveit az Országos Képzőművészeti Kiállításon.Művészi pályá-
Beután már művészi fokon dolgozott. 1941-ben elfogadták első
tett művek többsége a legutóbbi kiállítás óta eltelt 3 év
mogfeszített munkájának tanúsága. Az egyik bemutató anyagából
mintegy emlékezetéből szerepelnek itt a legjobbak, mint pl.
s Kender -munkás, a Pajtások, a Napozó, az Ady fej és nőnény
portré, valamint a művészetében uj kompozíciót nyitó Szabólő-
gető. Az uj művek tanúsága szerint is Borsos Pál szigorú
formakultúrája s közben érvényesül legjobbja.A mért formák,
s nagy felületeket összefogó sommás elfedésével mutatja,
hogy minden gondolata a közben született és a közben kel élet-
re.Negyvonalnan fogalmazott figurált erővel és mozgással
telitt. Különösen a nehéz fizikai munkát ábrázoló asszonyok
érzelmeté ce , mint pl. e Zavégő, a Türészelő és Halászok
dimemikus formáin.De akár a Sunkó mót is emlithetném.Ezen,
a tanít erőfeszítés érzelmeiben tul olyan humor és kedves
irónia árad el, amely mélyről pártjával tanú Medgyesi ismert
klasszikus"Burgió csaszmyának".

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

NÉPSZABADSÁG
1962 AUG 22

1021

A SIROKI KIÁLLÍTÁS

(Tudósítónktól.)

Bensőséges hangulatú, gyűjteményes kiállítás nyílt meg a minap a siroki Mátra Kultúrotthonban. Borics Pál szobrászművész hozta haza szülőfalujába művei legjavát.

A kiállítás nagy társadalmi esemény a faluban, hiszen a siroki nép hívta haza a művészt, hogy alkotó éveiről övéinek számot adjon. A Mátravidéki Fémművek kultúrcsoportja már egy esztendeje szervezte, egyengette a tanulságos kiállítás útját. Tanulság ugyanis egyaránt adódik a művésznek is, a nézőknek is. Borics Pálnak eddigi pályafutása során szülőfaluja, népe volt legfőbb ihletője. Legszebb alkotásaiban a summásasszony édesanya portréjában, majd az építészetileg is hatásos síremlékében, az Olvasó nő mészkőből faragott, hatalmas kompozíciójában, a Fiú portréban, a művész bátyjának portréjában, s még jó néhány alkotásban a nézők régi ismerősökre lelnek. Bírálataik, dicséretük bizonyára még gazdagabb, eredményesebb alkotó évek sorát nyitja meg Borics Pál előtt. A sirokiak számára is nagy öröm, hogy a hajdani kőfaragóinas művésszé válhatott, s ez a művész egész szívével az övék maradt. Nem lett méltatlan a sok szeretetre, aggódó féltésre, melylyel a szülőfalu kísérte útját. Hiszen ihletet gyűjteni, a jól végzett munkának örülni is visszavisszatér a szülőfaluba.

t, valamint
sokat felve-
ismotor- és
Bp. XI., Fe-
50.

bari vállalat
szerkesztésben
pészmérnököt,
nököt és ve-
tust „Élel-
5898" jeligé-
abadulás téri

vag szállíta-
lebordó dol-
vesz. Mun-
nincs. Je-
Bp. VII.,
18. Munka-
ás.

keresünk
ütőgép és
lakato-
nikai mű-
műszerészt
munkásokat.
a vállalat
osztályán,
ógyszer és
Bp. X. ker.
30—38.

férfi se-
at keres
épéssel kő-
elre Kohá-
anyagellátó
Jelentkezés:
Benczur u.

zsebkendő tőrzsén fehér
folttal. A megtaláló
magas jutalom ellené-
ben értesítsen. Patski,
VIII., Mária u. 2. Te-
lefon: 142—906.

BÚTOR

Dió teleháló, majdnem
új, eladó. Tel.: 401—
858.

Veszek hálószobát, ha-
gyatékot, hibás reka-
miét, kombinált, ágy-
tollat, varrógépet, ru-
haneműt, limlomot. 404
—759.

Rekamiék, fotelágyak,
szalonok részletre. Ja-
vítást vállalok. Róth
kárpitos, Akácfa u. 25.

Hálószobát, kombinált,
garnitúrát, mindenféle használt bútort,
hagyatékot veszek: 315
—032.

Tizenegy havi részletre,
barokk és különleges
modern garnitúra, fote-
lok, székek, kárpitostól.
Baross utca kilencven-
kettő.

Bútorvétel, hálószobát,
kombinált, rekamiét,
hagyatékot, felosztalott
háztartást, ruhaneműt,
varrógépet veszek. Azon-
nal felkeresem! 339—
197.

Tollat, bútorokat, hi-
bás rekamiét, fotelokat,
ruhaneműt, hagyatékot,
lim-lomot, mindent ve-
szek. 139—769.

Széles szalon, legmoder-
nebb rekamié, minőség-
gen felüli, hosszabb
kedvezménnyel elvihető.
VIII. Kiss József u. 13.
(Rákóczi útnál).

Hangulat szobabútor 13
ezerért eladó. Pestlőrinc,
Zsolt u. 52.

Olcsón eladó kisméretű
kombinált szekrény, 110
széles francia ágy plusz
éjjeliszekrény, ebédlő

RÁDIÓ, TELEVÍZIÓ

Televízióhoz színes
előtét kapható. Játék-
bolt V., Szabadsajtó út

Televízió 505 Orion,
nagyképernyős, prima,
eladó. Telefon: 405—
626.

Vadonat új háromsávos
tranzisztoros táskarádió garanciával eladó.
Érdeklődés 156—891 este.

Prima Munkácsy televí-
zió eladó. 220—512. Du.
16.30-tól.

603-as televízió, 20 bor-
dás villanyradiátor el-
adó. IX. Aszódi út
25/387.

Munkácsy televízió és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1968 OKT 25

1021

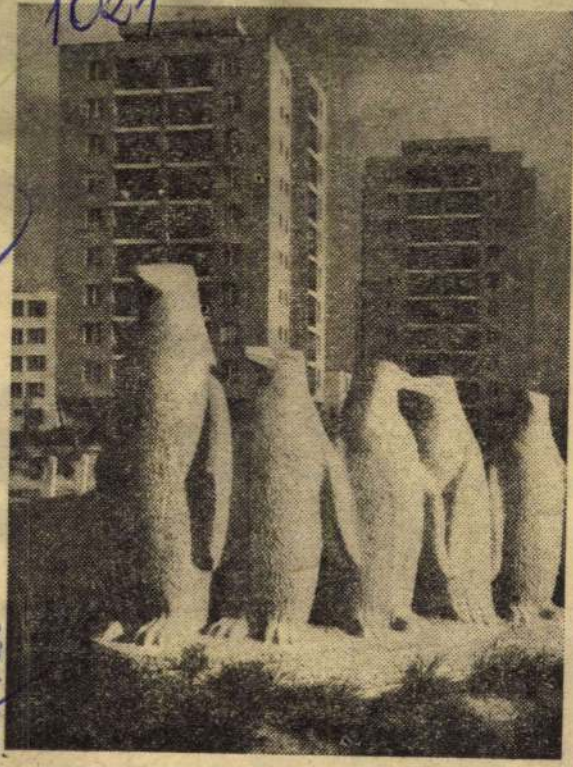

Baricz Pál

„Pingvinek a város peremén"

Ezt a címet joggal viseli Baricz Pál szobrászművész szoporcsoport alkotása a József Attila lakótelepen.

A modern toronyházak tövében szinte mozgásszerű hatást keltenek az emberek által közkedvelt kőből faragott „frakkos pingvinek".

Berendi fely.

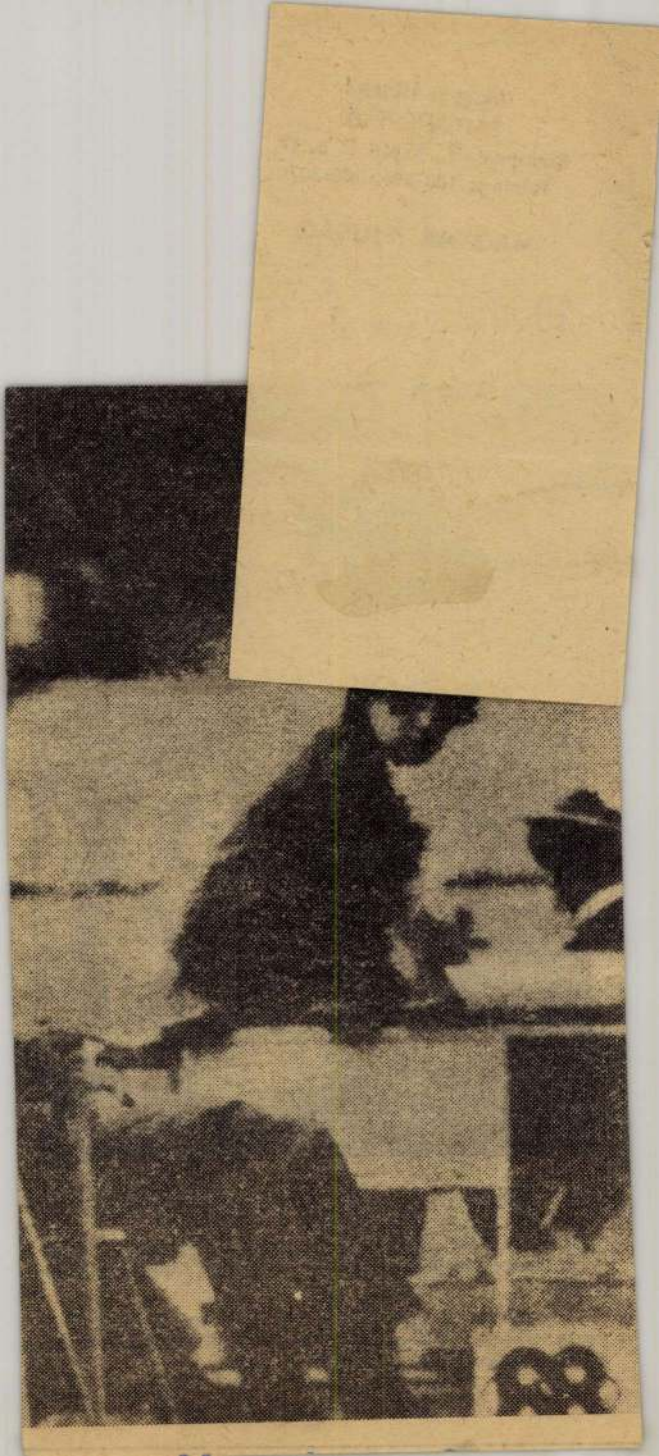

Borics Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVESMEGYEI NÉPÚJSÁG

1962 AUG 22

— **BORICS PÁL** siroki születésű neves szobrászművész műveiből gyűjteményes kiállítást rendezett a Mátravidéki Fémművek kultúrcsoportja a helyi kultúrotthonban. A kiállítás augusztus 18-tól tart nyitva.

Leo Baeck Institute

Borics Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 SEP 6

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1021

Borics Pál, Amerikában is jól ismert szobrászművészünk műveiből kiállítás nyílt meg a Műcsarnok kamaratermében. A tárlatot dr. Márffy Albin a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese nyitotta meg. Képünkön: Portrék
(Ifj. Novotta Ferenc felvételei)

*

Withe Miklós, a Montreálban élő magyar festőművész alkotásai gyakran szerepelnek kanadai kiállítótermekben. Budapesti látogatása alkalmával hozta el hozzánk egyik szép festményét, címe: Édesanyám
(Novotta Ferenc felv.)

Mester lett az inasból

szobrászművész
nemrégen tűnt
em ismerheti még
hadd szóljak most
eről.

Pál zömök, tempós mozgású, da-
bos, keményvonású férfi, ki már ötve-
nes éveibe kezdett — olyan erős kezekkel, oly nagy markoló ujjakkal, melyekben a vés, kalapács, a mintázó fa, mintha présbe volna fogva.

Inasnak lenni...

Sirok községben született Borics Pál, ahol a négy elemit is csak üggyel-bajjal végezhette el. Mert ő már — mint szegény özvegyasszony gyereke, egy a sok közül — nyolcesztendős korában kint dolgozott a mezőn: kapált, répát egyelt; később, suhanc korában nagy szerencse érte — a helybeli sírkőfaragó mester felvette inasának. Nagy szó volt ez: mesterséget tanulhat! Ő maga is egyszer majd mesterré válhat! Micsoda álom! Megvalósulhat-e valaha?

Hajnali háromtól este tízig dolgoznia kellett. De a mesterséghez oda se szagolhatott! A jószágot kellett ellátnia, s fejni, cipőt pucolni, még súrolni is vagy a kisgyereket dajkálni. A műhelyben csak akkor tartózkodhatott, ha takarítani kellett, vagy ha a »sifrát«, a törmeléket kellett kihordania. Pedig úgy szerette volna már megismerni gazdája mesterségének titkait. Lopva simogatta a súlyos, rózsaszínnel erezett vagy sötéten, feketén csillogó márványtömbök csiszolt felületét, mintha csak érezte volna az anyag mélyén az élő formát — pedig nem ismerte, mit mondott erről Michelangelo — a márvány lelkét, melyet annyira vágyott kibontani, kiszabadítani.

Hosszú, évekig tartó inaskodása alatt alig engedték kőfaragó szerszámhoz nyúlni. Kertet ásott, disznóeledelt kevert, kocsit húzott, s titokban, ha néhány perc pihenése volt, a segédek hátamögé állt, s leste munkájukat. Vasárnap meg, nagy titokban, rajzolgatott.

Vérszerződés a mesterrel

Később új mesterhez került, más faluba, ott már többet foglalkozhatott a mesterség tanulásával, lassan megismerhette a kő, s a márvány megmunkálásának módjait. Itt már engedték dolgozni, tanulni. Hanem a mester nagyon kapzsi volt — *»háromszor is eladta a Krisztust...«* — e szavakkal mondotta el Borics Pál; és ez valóságosan is így volt: egy bronz Krisztust három ízben visszalopott a temetőből, lefeszítette a sírkőről és eladta újra, más és más gyászolóknak. S az inasnak még az efféle utakon is követnie kellett gazdáját. Hogy el ne árulhassa őt — a mester vérszerződést kötött a gyerekkel. Hanem Borics Pál megijedt, elszökött ettől a mesterétől. Azután hallotta csak, hogy gazdáját lefülelték.

»Édesanyám«

Teltek az évek, s az inas végre felszabadult. Segéd lett. Most már fizetést kapott munkájáért, ha nem is túl sokat. De már több ideje volt, egyre többet rajzolgatott. És megmintázta sorra ismerőseit.

„Egy százados elvitetett"

Aztán az első felszabadulást — húsz év után, 1945-ben — követte a második, az igazi, ami nem inasból segéddé, de elnyomott kis senkiből emberré, művésszé tette. *»Lehet, hogy az a szovjet százados fedezett fel engem, aki erzsébeti kis lakásomban aludt egy éjszaka. De nem is aludt, rajzaimat meg szobraimat nézegette. Úgy láttam, nagyon tetszettek neki. Hajnalban barátságosan elbúcsúzott. Délben meg értem jött két katona. Megriadtam és rosszul esett a csalódás — hát ez a hála? Úgy tetszett a jó munkám, azt mondta, gyönyörűségét leli benne, most pedig...«* De mégiscsak a hála megnyilatkozása volt ez. Bár valóban »elvitték« Borics Pált, de nem túl messzire, Hatvanba csak. S ott megbízták, jó fizetségért a hősi emlékmű megalkotásával. *»Már akkor erősen nélkülöztünk odahaza, nem volt semmink az égvilágon, de engem úgy megpakoltak Hatvanban a jó munkámért, alig birtam hazavinni a sok finom élelmet...«*

Bazalt és ruskicai márvány

A felszabadulás után nagy energiával látott a munkához. Mindenkit megmintázott, aki csak elébe került s egy kis időt áldozott arra, hogy üljön nála. Boldogság volt számára ez a munka. De közben rádöbbent arra, milyen kevés a képzettsége. Felismerte, hogy amit eddig csinált, még nem az igazi. Tanulnia kell. Hanem a Képzőművészeti Főiskolára mégse vehették fel négy elemivel. Beiratkozott hát az Iparrajziskolába. Egy medikus ismerőse pedig elvitte boncolásokra. Így ismerte meg az anatómiát. Közben rajzolni tanult, Benkhard Ágost foglalkozott vele szeretettel. Ma már elismert kiállító művész. A tárlatokon ott látni »jó munkáját« ahogyan ő szokta magáról mondani, öntudattal. Külföldi kiállításokra is elvitték már nem egy szobrát. Legnagyobb sikere annak volt, amelynek édesanyja az öreg summás-gazdáné volt a modellje. Más szobrait is megismerték. A »Kendermunkások«-at, Joliot Curie-t, József Attilát, a »Koreai lányt«... és még annyi mást. Adyt bazaltba faragta a hajdani sírkőmunkás. Egy úttörő-szobor ruskicai márványból fehérlik a műteremsarokban. Mellette barázdás, elszánt arc... *»Ez Ordódi Ödön* — mondja — *egy hatvanhét éves munkás, ő mentett meg az ellenforradalomban. Egy szál bottal támadt a megveszekedett suhancokra, akik kihurcoltak a házamból.«* Legutóbb elkészült munkája egy nagy méretű relief, mely az orosházi gimnázium homlokzatán látható majd. S egy másik, melyet a tatai iskola számára faragott.

A költő mosolya

Amikor megkérdem, hogy most, ezekben a napokban min dolgozik — vizes vásznat emel fel óvatosan. Többmázsás, nedvesen csillogó agyagtömb tűnik elő. Hanem a holt anyag már életet kapott. Komját Aladár, a költő okos mosolya világít egy férfiarc nyersen kimunkált vonásain.

A szobrász megáll készülő műve mellett. Nézi, nézi, kétkedő, bíráló tekintettel, s egyszerre — szinte elfelejtve, hogy látogatói vannak — közelebb hajol, jobbját emeli, s értő, művész ujjai simítani, tapintani kezdik azt az agyagarcot...

Borics Pál elérte célját. Gyermeki vágya teljesült. Mester lett...

BARÁT ENDRE

Készül Komját Aladár szobra
(Kölcsényi Zoltán felvételei)

A TUDOMÁNY ÉS TECHNIKA VILÁ

MI ÚJSÁG A VIZEN?

A »Meteor« 80 kilométeres sebességgel száguld a Volgán

„RAKÉTA" ÉS „METEOR" – KÉT SZÁRNYAS HAJÓ

A repülő és rakétatechnika rohamos fejlődése, úgylátszik, versengésre késztette a szárazföldi és vízi közlekedés legkiválóbb szakértőit is, mert a világsajtó szinte naponta ad hírt újabb és újabb tervek és konstrukciók születéséről. A tervezők merészen keresik a fejlődés új útjait s közben habozás nélkül vetnek el korábban megdönthetetlennek tartott elveket.

A vízi közlekedésben előbb-utóbb a vízalatti szárnyakkal ellátott hajók veszik át a főszerepet. Törzsük menet közben a víz színe fölé emelkedik: ez csökkenti a víz ellenállását s lehetővé teszi a hajók sebességének növelését. A szárnyas-hajók sebessége ma már többszörösen felülmúlja a jelenlegi hajókét, ugyanakkor az utasszállítás költségei is húsz-harminc százalékkal csökkennek. Az új konstrukciók kidolgozásában a szovjet hajóépítők járnak az élen. R. J. Alekszejev szormovói mérnök húsz esztendeje végezte első kísérleteit s ma a vezetése alatt álló tervezőiroda sikeresnél sikeresebb kontsrukciókkal lepi meg a világot.

Az első szárnyazott motornaszád már évekkel ezelőtt elkészült. A folyami közlekedés szolgálatában áll a „Rakéta", mely 60—70 kilométeres sebességgel röpíti hetven utasát a Volgán, a 150 személyes „Meteor" pedig első próbaútján már a gyorsvonatokkal is versenyre kelt, sebessége 80 kilométeren fölül mozgott óránként. Hasonló kísérletek folynak az Egyesült Államokban is. Itt azonban jelenleg csupán katonai célokat szolgáló rohamcsónakok készülnek, míg a polgári célokat szolgáló első 100 személyes hajó vízrebocsátását csak 1960 végére tervezik.

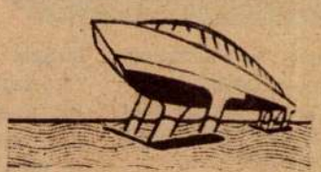

A szárnyas hajó törzsét a víz alatt elhelyezett szárnyak a víz színe fölé emelik

A szárnyas hajók új korszakot nyitnak a hajógyártás történetében. Szormovóban a közeljövőben már vízalatti szárnyakon sikló tengerjáró hajó építését is megkezdik, s olyan gázturbinás személyszállító szárnyas hajó tervein dolgoznak, mely 100 kilométernél nagyobb sebességet is elérhet.

Az amerikai haditengerészet kétéltű szárnyas rohamcsónakokkal kísérletezik

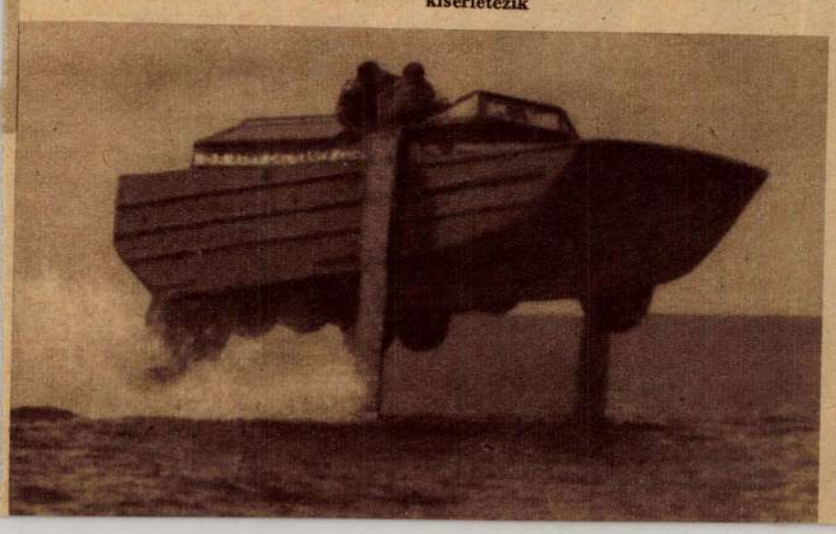

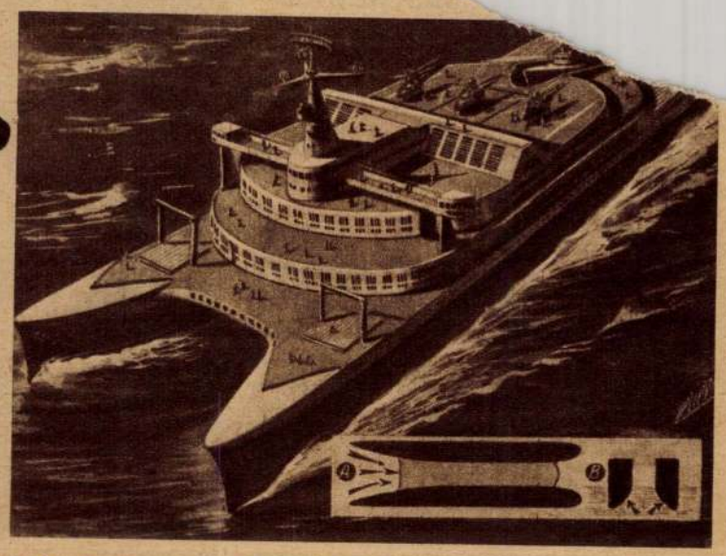

A »katamaran«-rendszerű, kéttörzsű hajó modellje. A hajótestek oldala befelé domborodik, ezáltal menet közben összenyomja a középső csatornába kerülő víztömeget (A. ábra). A megüresedett víznyomás a hajótestek alsó, ferde síkjára nehezedik (B. ábra). Ez elősegíti a hajótest kiemelkedését a vízből, csökkenti a haladással szemben a víz ellenállását, s elősegíti a sebesség növekedését

KATAMARAN — A KÉTTÖRZSŰ HAJÓ

A kéttörzsű hajótípust — szovjet tervezői — »katamaran«-nak nevezik. Ez a polinéziai eredetű szó azokat a jellegzetes, támasztórudas, kéttestű vitorláscsónakokat jelöli, melyeken a bennszülöttek egykor hatalmas távolságokat tettek meg az óceánon. A kéttörzsű hajó legfőbb előnye rendkívüli stabilitása, a vízellenállás csökkenése, a hajó rakodó és szállító terének nagyfokú növekedése. Egy 14 000 tonnás kéttörzsű hajó például ugyanannyi utast tudna kényelmesen szállítani, mint a 85 000 tonnás »Queen Elisabeth«. Előnye még az is, hogy a kazánok füstje a két hajótest közötti csatornában távozhat el, tehát megszűnnek a hagyományos hajókéményekkel járó kellemetlenségek.

Képünkön látható, milyennek képzelik a tervezők a jövő »katamaran«-hajóját. A kéményektől mentes fedélzetre leszállhatnak a postát és az utasokat szállító helikopterek. Hátul, a lebocsátó-csuzdán kis mentőhajót láthatunk, mely az időjárástól és a hajó helyzetétől függetlenül bármikor vízre bocsátható.

LÉGPÁRNÁS CSÓNAK

A képen látható csónakot svájci mérnökök tervezték, s a zürichi tavon helyezték üzembe. Hat turbópropeller és repülőgépmotor hajtja olyan erővel, hogy sebessége óránként 70 kilométert ér el. Motorjai levegőt préselnek a csónaktest alá; az így keletkezett légpárna néhány centiméterre felemeli a csónaktestet s most már a légcsavarok ereje akadálytalanul ragadja a légpárnán gördülő csónakot a kívánt irányba.

»Légpárnás« motorcsónak a zürichi tavon

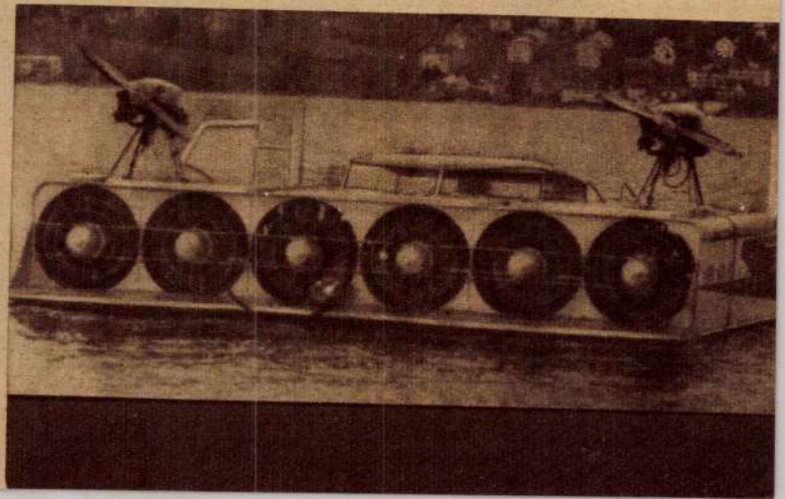

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

MAGYAR VASUTAS
1968 MÁJ 2

102 1

Szoborpanteon a Közlekedési Múzeum előtt

Nyolc szobor sorakozik a ligeti fák alatt, a *Közlekedési Múzeum* előtti téren. A közlekedéstudományok magyar úttörőinek panteonját április 20-án avatták fel. Az ünnepségen, melyen jelen voltak a tudósok leszármazottai és tudományos életünk vezetői, *dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter mondott beszédet.

A múzeum előtt felállított panteon — kőbe vésve, bronzba öntve — közlekedésünk legnagyobb műszaki alkotóinak emlékét örökíti meg. A sort *Vásárhelyi Pál* portréja nyitja meg, majd *Jedlik Ányos, Clark Ádám, Martin Lajos, Schwarz Dávid, Csonka János* és *Kandó Kálmán* után *Zelovich Kornél* mellszobra zárja a sort. A szobrokat Borics Pál, Horváth János, Nagy István János, Sóváry János, Szabó Edit, Szomor László, Vass Károly és Záhorzik Nándor készítette.

Az avatóünnepség után a múzeum termeiben emlékkiállítás nyílt az alkotók életéről és munkásságáról.

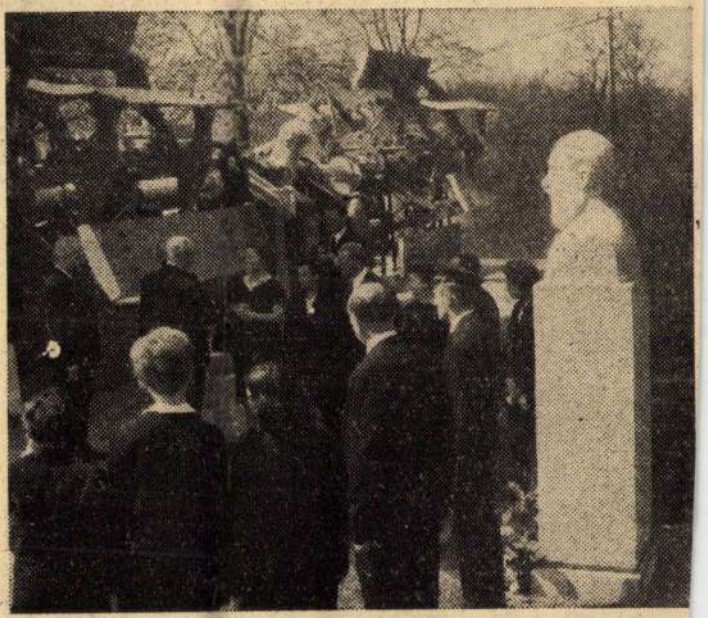

A szoborpanteon felavatása után dr. Csanádi György, közlekedés- és postaügyi miniszter meghívott vendégekkel beszélget

(MTI Foto Szebelédy Géza felv.)

elbúcsúzott a vasúttól. Az egész életét a sínek birodalmában élte le, szenvedélyesen szerette munkáját, a pöfögő mozdonyokat, a tovasuhanó vonatokat.

Nyolc éve már, hogy odahaza van, nyolc éve annak, hogy nem hívja a vasút, hogy nem kell dolgoznia. Azaz mégsem. *A nagy vonatok közlekedését valóban nem kísérheti figyelemmel, de dolgozni azért nyolc év óta is fáradhatatlanul dolgozik.* Így történt, hogy úti birodalmat varázsolt. ját maga állította össze a vasút minden darabját. T lunk ezen a terepasztalon vasútat kitérővágányol fényjelzőket, felvételi épületeket, váltótornyot, alagutat, hídat és sorompót, egyszóval mindent, ami egy igazi nagy vasúton található.

Kőszegi Béla bácsi egyébként nyolc év óta tagja a *Magyar Vasútmodellezők Országos Egyesületének* is.

Kőszegi Béla ny. főellenőr nagy érdeklődéssel magyarázza vendégeinek a játékvasút működési elvét

a területi bizottság és az alapszervezetek megfeleltek a nagyobb követelményeknek és *ennek is köszönhető, hogy* 1968-ban, a reform bevezetésekor a terület szolgálati helyein szinte zökkenőmentesen történt a folyamatos átállás, a szakszervezeti bizottságok a dolgozók között végzendő termelési agitációs tevékenység színvonalát emelni tudták.

A beszámoló az értékelés után foglalkozott a soron levő legfontosabb közép- és alapszervezeti szakszervezeti feladatokkal, majd a felszólalások következtek.

Egységes szemléletet

Lindner József vezérigazgatóhelyettes a vita során arra kérte a küldötteket és a területi bizottságot, hogy minden szolgálati ágnál segítsék kialakítani a vasúti közlekedésben az egységes szemléletet.

A vasútnak továbbra is az a feladata, hogy a személy- és

1021

Aranymozdony a múzeumban

A Magyar Közlekedési Múzeumot — amely a II. világháború kitöréséig a főváros és egyben az ország egyik legnépszerűbb múzeuma volt, még a múlt század végén, 1896-ban alapították. Mivel a háború nem kímélte a múzeum épületével együtt a kiállítási anyagot sem, így csak 1966 áprilisában — több mint két évtizedes szünet után — kerülhetett sor a múzeum újbóli megnyitására.

Talán ebben keresendő az ok, hogy a múzeumszerető közönség miért nem figyelt még fel kellőképpen a múzeum érdekes anyagára. Bár, ahogy megtudtuk, egy-egy vasárnap 1000 főt is meghaladja a látogatók száma. Persze *ha minden térképen és budapesti prospektuson szerepeltetnék* a Közlekedési Múzeumot is, úgy minden bizonnyal ugrásszerűen emelkednék a látogatók száma.

A múzeum vezetői minden tőlük telhetőt megtesznek ennek érdekében. A múzeum közelében *öt nyelvű tájékoztató táblákat helyeztek el, szóróanyagot, plakátot adnak ki,* kapcsolatot tartanak a hazai és nemzetközi, szakmai és társadalmi szervezetekkel, felhasználva ezek eredményeit és tapasztalatait.

A múzeum anyagát — amely rendkívül gazdag és értékes — kétféle csoportosításban láthatjuk. Az egyik a *történeti* — a vasút-, a repülés- és a magyar autótörténet —, a másik pedig *az ismeretterjesztő* csoportosítás: energiaforrások, az erőgépek fejlődését bemutató gőzhajó, illetve motoros hajótípusok, gőz- és Diesel-mozdonymodellek, gőz-, benzin- és nyersolajüzemű járművek. Az 1 : 5 arányban elkészített *mozdonymodellek értéke pl. egyenként mintegy másfél millió forint.* Ezek működtethetők és mindenben hű másolatát adják az eredeti nagymozdonyoknak.

Ez év tavaszán újabb látnivalóval gazdagodott a múzeum. *Dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter javaslatára elkészültek közlekedésünk műszaki alkotóinak mellszobrai, melyeket a *Városligeti-parkban* a múzeum előtt állítottak fel. Ez a *„pantheon"* méltó emléket állít európai hírű tudósainknak és feltalálóinknak.

A szobrokat *Borics* Pál *(Clark* Ádám), *Horváth* János *(Zelovich* Kornél), *Nagy* István János *(Schwarz* Dávid), *Sóváry* János *(Kandó* Kálmán), *Szabó* Edit *(Jedlik* Ányos), *Szomor* László *(Vásárhelyi* Pál), *Vasas* Károly *(Csonka* János) és *Záhorzik* Nándor *(Martin* Lajos) készítették.

A múzeumot számos külföldi vendég is felkeresi, s ez főként annak a *lipcsei* kiállításnak köszönhető, melyre ez év januárjában hívták meg a *Magyar Vasútmodellezők és Vasútbarátok Országos Egyesületét,* valamint a *Közlekedési Múzeumot.* Az ott kiállított mozdony-, vasúti kocsi- és hajómodellek nagy sikert arattak, s *elismerésül az „Aranymozdony"-t nyerték el a magyar kiállítók.* Ez is ott látható a múzeum egyik vitrinjében. Reméljük, hogy az idei őszi *drezdai* kiállításra készülő *„Balatoni hajózás"* c. kiállítás is tovább öregbíti majd közlekedéstörténetünk hírnevét külföldön, s így biztosak lehetünk abban, hogy a hazai közönség is végre „felfedezi" *az idegenforgalmi szempontból is nagyon érdekes Közlekedési Múzeumot!* Erről azonban hamarosan külön beszámolót írunk.

(-nyi)

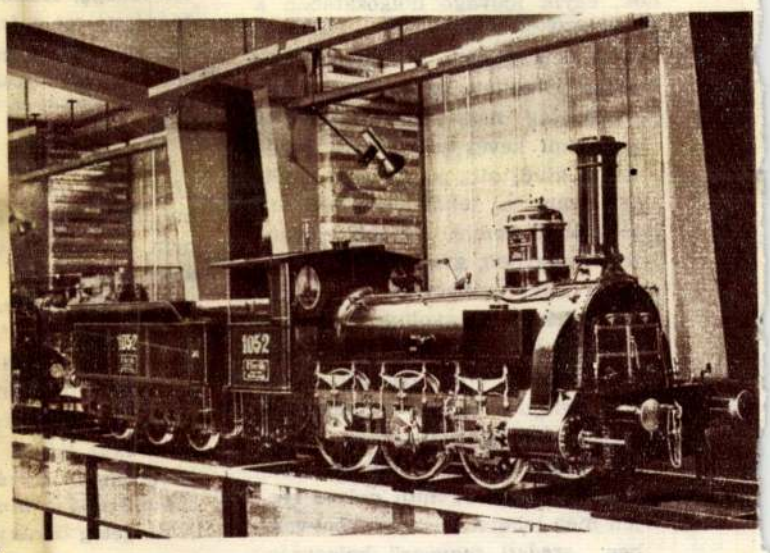

Részlet a Pásztormúzeum kiállításából

Két állatfajta: a tisztavérű magyar ló és a sertés viszont teljes egészében kiveszett! Vegyük azonban sorra ezeket a fajtákat: vajon miféle okok idézték elő kipusztulásukat?

Bodó Imre, mezőgazdasági mérnök, egyik idevágó dolgozatában a következőket olvashatjuk:

„A honfoglaló magyaroknak olyan ló kellett, amely képes volt viszonylag nagy távolságokat is megtenni kevés pihenéssel. A legelőn kívül alig jutott más táplálék számára, tehát *igénytelennek* is kellett lennie. Később elegánsabb, nagyobb, gyorsabb ló kellett és a takarmányozási, istállózási feltételek is megvoltak már igényesebb lovak számára. Ezért *eredeti lovaikat arab, spanyol és angol fajtájú lovakkal keresztezték őseink.* Mindenki igyekezett, hogy a divatos, „külföldi" állatokkal nemesítse lovait. A múlt század elején még lehetett a méneskönyvekben *„eredeti magyar"* bejegyzéssel találkozni, *ma azonban már nincs olyan ló Magyarországon, amelyik idegen vért ne tartalmazna:* eredeti lófajtánk több évtizeddel ezelőtt teljesen kihalt. Ha olyan lovat szeretnénk látni, mint amilyennel őseink idejöttek, ez valószínűleg könnyebben sikerülne Mongóliában, mint Magyarországon."

A szürke szarvasmarha pusztulásáról a következőket írja:

„Amikor a városi lakosság már elszaporodott, elsősorban a tej iránti kereslet nőtt. A mocsarakat lecsapolták, a legelőket felszántották. Tejtermelésre jobban kitenyésztett fajták is voltak már külföldön és ezeket szántóföldi takarmányon lehetett jól tartani. Ezek kezdték a régi fajtát kiszorítani. Hoztak be más nyugati fajtákat is, de át is keresztezték az eredeti szarvasmarha-állományt és ebből alakult ki a magyar tarka. *A magyar szürke létszámának csökkenése kis hijján a teljes kipusztulásához vezetett,* most, ebben az évtizedben. Az utolsó magyar szürke községi bikát 1964-ben vágták le. *Az állami gazdaságoké az érdem, hogy rezervátumszerű gulyáikkal mégis megmentették a végleges kipusztulástól ezt az érdekes és szép fajtát* —, legalábbis egyelőre. Néhány év múlva már csak állami gazdasági tulajdonban lesz magyar szürke tehén, mert *tiszta vérben csupán három gulya: Hortobágy, Kunmadaras és Bugac tenyészti ezt a fajtát."*

Az ősi szürke marhához hasonlóan, a „gazdaságossági szempontok" a rackanyájakat is kihalással fenyegették:

„Rackaprémből készültek, de készülnek ma is a híres pásztorbundák. Gyapja durva, ezért finom szövetek készítésére nem alkalmas. Nagyon szép szőnyegek készülnek belőle, natur, feketefehér színben. A durva gyapjú ára nagyon alacsony, ezért tudta a merinó teljesen kiszorítani. *Az állattenyésztők rájöttek arra, hogy a karakül juhhal keresztezett rackabárányok prémje majdnem olyan értékes, mint a perzsa prém.* A rengeteg bárányvágás és keresztezés még nagyobb veszélybe sodorta a fajta létezését. *Ma már csak a Hortobágyi Állami Gazdaságban és néhány Debrecen környéki magántenyészetben találhatunk tiszta vérű rackát."*

Gyászbeszéd helyett...

Úgy hisszük, lapunk minden olvasója, idegenforgalmunk pártfogóinak népes tábora, a tudósok és szakemberek többsége is osztja azt a véleményt, hogy *úgylehet nehéz, ám mégiscsak lehetséges vállalkozás a hortobágyi „biológiai-kultúrtörténeti együttes" megmentése az utókor számára,* s így korai lenne még elmondani a gyászbeszédet a puszta felett.

Korai lenne, annál is inkább, mivel az elmúlt években — túlnyomórészt helyi erőfeszítések eredményeként — biztató kezdeményezések születtek a hortobágyi pusztával kapcsolatban, amelyek — *ha megfelelő pénzügyi támogatással és jó propagandával párosulnak,* — minden bizonnyal kamatozni is fognak.

A létrehozandó hortobágyi rezervátum kialakításánál természetesen számolni lehet azzal, hogy *bizonyos kérdésekben ellenkező véleményt hangoztatnak majd a* vízhasznosítási és mezőgazdasági szakemberek, a tudományos és idegenforgalmi érdekekkel szemben. A „szakmai szakadékok" áthidalása azonban egyáltalán nem ördöngősség, ha arra gondolunk, hogy *a világ számos országában találhatók már olyan nemzeti parkok, melyeknek nemcsak turisztikai nevezetessége, hanem tudományos értéke is óriási.*

Tudjuk, a Hortobágy nem valamiféle aranybánya, nem ciprusokkal díszelgő tengerpart és nem is lélegzet-elállító panorámával káprázta tó alpesi üdülőhely. A perzselő nap alatt megrepedezik a föld, a szomjas növények mindennap újra és újra megvívják az évszázados harcot, ebben a kietlenségben az életet jelentő víz megszerzéséért. Ebben a kozmikus izzásban úgy tűnik, mintha az ég egybeolvadna a földdel, a csontkeménnyé aszott föld dübörög a meghajtott lovak patája alatt, s nincs az a nagy látószögű lencse, mely egyetlen képbe tudná tömöríteni ezt a határtalanságot!

Mégis, vagy éppen ezért, a turisták, akik nemcsak filmszalagjaikon, hanem emlékezetükben is megőrzik mindezeket a képeket, joggal várják tőlünk, hogy ősi eredetiségükben maradéktalanul mi is őrizzük meg mindezt: a tájat, a növényeket, a vágtató ménest, a gémeskutakat, a csikósok és pásztorok különös öltözetét... — egyszóval a romlatlan pusztát, pótolhatatlan és helyettesíthetetlen értékeivel együtt! Nem a pusztai giccs álromantikáját, hanem *magát a Hortobágyot...* **(bb)**

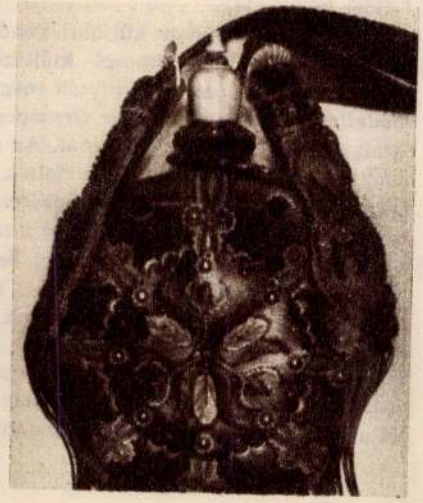

Csikóbőrös kulacs
(Zoltai Károly felv.)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

Magyar Nemzet

1968 APR 21

Szoborcsoportot avattak a Városligetben a közlekedés úttörőiről

Szombaton a Városligetben, a Magyar Közlekedési Múzeum előtti téren felavatták a közlekedéstudományok magyar úttörőinek panteonját. A szoborcsoport avatási ünnepségén dr. *Csanádi* György közlekedés- és postaügyi miniszter mondott beszédet. Jelen voltak az alkotók leszármazottjai, tudományos életünk vezetői. Az ünnepség után, a múzeum termeiben emlékkiállítás nyílt az alkotók életéről és munkásságáról. A Magyar Tudományos Akadémia közlekedéstudományi bizottsága a múzeum kupolacsarnokában kibővített ünnepi ülésen emlékezett meg a tudósok korszakalkotó művéről.

Nyolc szobor sorakozik a ligeti fák alatt. A sort *Vásárhelyi* Pál portréja nyitja meg, majd *Jedlik* Ányos, *Clark* Ádám, *Martin* Lajos, *Schwarz* Dávid, *Csonka* János és *Kandó* Kálmán szobra után *Zelovich* Kornélé zárja a csoportot. A szobrokat Borics Pál, Horváth János, Nagy István János, Sóváry János, Szabó Edit, Szomor László, Vass Károly és Záhorzik Nándor készítették.

adatokra, s e
magassági há
ség van. Min
ható egyszer
mivel a Föld
gömb alakú,
szont síkon k
a természetben
adatokat át kel
ra. Ennek módszereivel foglalkozik a geodézián belül a vetülettan. Ez és a kiegyenlítő számítások egyébként legkedvesebb tárgyaim és akadémiai székfoglalómat is ezek köréből tartottam. Visszatérve a térképszerkesztéshez, nem közömbös az alaphálózatnak az elhelyezkedése a Földet helyettesítő alapfelületen, az úgynevezett forgási ellipszoidon sem. Ezért a Földre vonatkozó adatokat csillagászati úton is meg kell határoznunk. Ennek ismereteit földrajzi helymeghatározásoknak nevezzük. A csillagászati és földi mé-

ának
ban
ozá-
kép-
Pál
ket.
az
azonban csak a felszabadulás után került sor, amikor megépült a Keleti Főcsatorna, majd ezt követően a Nyugati Főcsatorna. Ezeknek folytatása a most épülő Tisza II., amely *a legnagyobb vízgazdálkodási és mezőgazdasági közös vállalkozás.*

Mielőtt az építkezést megkezdték, az öntözhető övezetben tudósok és kutatók vizsgálták meg a terület vízrajzi, talajtani és domborzati adottságait, hogy ennek alapján válogassák ki az öntözésbe bekapcsolható gazdaságokat. Három csoportba osztották a Ti-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1968 ÁPR 21

Borics Pál

1021

Szoborpanteon a Ligetben

(Gonda György felvétele)

A főváros kulturális életének szombati eseményei között kiemelkedő helyet foglalt el a *Közlekedési Múzeum* nyolcalakos *szoborpanteonjának* ünnepélyes felavatása. *Dr. Csanádi György* közlekedés- és postaügyi miniszter meleg szavakkal emlékezett meg a közlekedés azon nagyjairól, kiváló műszaki alkotóiról és úttörőiről, akik ezen a napon szobrot kaptak a Városligeti körúton, a közlekedéstörténet meghitt, újjávarázsolt otthona körül. A miniszter méltatta a múzeum *újszerű törekvéseit*, azt a sokoldalú feladatvállalást, amellyel egyrészt *feltárja a múltat*, a ma embere elé vetíti a közlekedés fejlődésének tanulságos históriáját — s megbecsüli annak kiválóságait —, másrészt *tükrözi a jelent* és vállalja az *előremutatás* izgalmas kísérletét.

A tavaly felállított *Clark Ádám* portréja mellett (alkotója Borics Pál), szombat délben lehullott a lepel *Vásárhelyi Pál* (Szomor László), *Jedlik Ányos* (Szabó Edit), *Martin Lajos* (Záhorzik Nándor), *Schwarz Dávid* (Nagy István János), *Csonka János* (Vasas Károly), *Kandó Kálmán* (Sóváry János), valamint *Zelovich Kornél* portréjáról (Horváth János).

(k)

Orthopaediai Kintés felvesz konyhalánynyolcat, takarítónőket és házi munkásokat. — Utóbbiak részére férőhely van. Bp. XI., Karolina út 27.

Reklámanyag csomagoláshoz ráktári dolgozót (férfit) azonnali belépésre felvesznek. Minden második szombat szabad. Jelentkezés: VI. ker., Bálhorl utca 10., IV. emeleten a MOKÉP személyzeti előadójánál, Surányiné.

Éjjeliőrt, takarítónőt azonnal felvesznek. — Jelentkezés: Belkereskedelmi Szálláási Vállalat 3. számú Üzemegysége, Budapest, XI. Karinthy Frigyes út 17.

Forgalomirányítót nagy gyakorlattal, képesítéssel irányítói munkakörbe felvételre keresünk. Ajánlatot, fizetési igénnyel, működési leírással, »Közúti építőipar 202881« jeligére Felszabadulás téri hirdetőbe.

FELHÍVÁS

Tenor és basszus PRÓBA-ÉNEKLÉST tartunk a Magyar Rádió Énekkarában.

Írásbeli jelentkezését kérjük, eddigi tanulmányait és hangterjedelmét feltüntetni a következő címre:

Magyar Rádió zenei főosztálya, Budapest, VIII., Bródy Sándor u. 5.

A borítékon kérjük feltüntetni:

PRÓBA-ÉNEKLÉS.

GÉP, SZERSZÁM

Fröccsgép műanyagra, teljes automatikáit, 50—60 grammos, eladó, bizományi vállalaton keresztül is. »Új 181162« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

Szamárfül szervizt, szőnyegeket, régiséget, ásványokat, kerámiát veszünk. Tel: 210—136, 212—211.

JÁRMŰ

Háromszemélyes, tarmotoros mahagóni test pruma állapotban eladó. Irj. Kormis Ágoston, Bp. IV., Garay utca 9.

Üzemképes 1102-es Skoda gépkocsi 12 000 Ft-ért eladó. Tel: 478—393.

Üzemképes régi típusú Opel eladó. Óbuda, Kölles utca 26.

Skoda Octavia műszaki vizsgázott, jó állapotban eladó. Mátyási műszerész, Újpest, Váci út 33. 8—5-ig.

Jáwa 350, eredeti utánfutóval eladó. — Bp. IV., Tavasz utca 50. Sinkó.

Keveset futott, kitűnő állapotú Wartburg de Luxe eladó. Telefon: 150—361.

ADÁSVÉTEL

Fogorvosi kompozit berendezés eladó. — »Sürgős 161163« jeligére, Felszabadulás téri hirdetőbe.

RÉGI, HIBÁS STÍL, vagy ANTIK CSILLÁRJÁT MEGVESZI, FELÚJÍTJA as **ELEKTROMOS KTSZ.**

VI., Népköztársaság útja 12.

Telefon: 426—992.

Díjtalan kiszállás!

LAKÁS

Elcserélném dunaújvárosi 1+2 fél szobás, ultramodern lakásomat budapesti másfél-, kétszobás, vagy kis családi házra, rárafizetés nélkül. Ajánlatokat »Május« cserejeligére a dunaújvárosi hirdetőbe.

Kisméretű (8 m²) társbérleti (személyzeti) szobát cserélnék 1 [illegible] forintos vagy

Lőrinc központjában 2 szoba összkomfortos, gáztűzhelyes munkáslakást azonnali beköltözéssel, 140 000 Ft-ért eladó. Érdeklődni a helyszínen: XVIII. ker., Naplófürdő u. 5. sz.

Máriaremetén 260 n-öl gyümölcsös nyeles telken szoba, konyha, kamrás, beköltözhető, kisméretű ház, szárnyépítésre alkalmas, eladó. II/a, Dániel út 150.

375 n-öl beépített telek Hűvösvölgyben. 75 ezerért eladó. — 153—191.

Révfülöp központjában — Balatonparthoz 300 méterre 190 négyszögöl közművesített telek eladó. Érdeklődni Jávor, 468—333/12—84 hétköznap.

ÜDÜLÉS

ÜDÜLJÖN A BAKONYBAN!

Családias turistaházban Bakonybélben 3x2, 1x3 és 1x5 ágyas szobákban, összesen: 14 férőhely. Ár 30 Ft/fő.

Több napra kedvezmény.

Kiszendégző, Csend Nyugalom.

Helyfoglalás: **Idegenforgalmi Hivatal**

Veszprém (Telefon: 12—351) és közvetlen a turistaházban.

HÁZASSÁG

51 éves 174 cm magas, barna, gyermektelen, nem dohányzó, antialkoholista, értelmiségi férfi, független házastársat keres. Összes mindenre kiterjedő vállalt nemányásadve vár, lehetőleg fényképpel »Fővárosi« jeligére a kiadóba.

Jó megjelenésű és fi-nomlelkű, 68 éves nyugdíjas özvegyasszony férjhez menne intelligens, Pest környéki nyugdíjashoz —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
Borics Pál
1967 OKT 1

hiszed, hogy az ő véleménye különbözhet az enyémtől?!"

...nek utka tehát, hogy minden ember kapjon gépkocsit.

V. J.

1021

Felállítják a közlekedés magyar úttörőinek szobrát a Városligetben

(Tudósítónktól.)

Szemközt az újjáépített Közlekedési Múzeummal, a Városliget egyik fasorában még az ősszel átadják *a magyar közlekedés nagyjainak szoborsétányát*, a margitszigeti Művészsétány mintájára. A későbbiekben továbbfejlesztésre kerülő mellszoborsorfal egyelőre nyolc (öt kő és három bronz) műből áll majd.

A sort *Clark Ádám* portréja nyitja meg, Borics Pál alkotása. Itt kerül elhelyezésre a nemrég elhunyt Sóváry János szobrászművész *Kandó Kálmán*-mellszobra. Horváth János *Zelovich Kornélnak*, a magyar vasútszervezés megteremtőjének képmását készítette el. Záhorzik Nándor a híres aerodinamikus: *Martin Lajos* professzor, Vasas Károly pedig a világhírre szert tett motorkonstruktőr, *Csonka János* szoborportréját alkotta meg. Az első alumínium léghajó megépítőjének, *Schwartz Dávidnak* a megörökítője Nagy István János. Vízszabályozásunk atyjának, *Vásárhelyi Pálnak* mellszobrát Szomor Lajos alkotta meg. *Jedlik Ányos* fizikus — a dinamó feltalálója — képmását pedig Szabó Edit szobrászművésznő.

MÉG NEM ÉRTI AZ ÚJ MECHANIZMUST

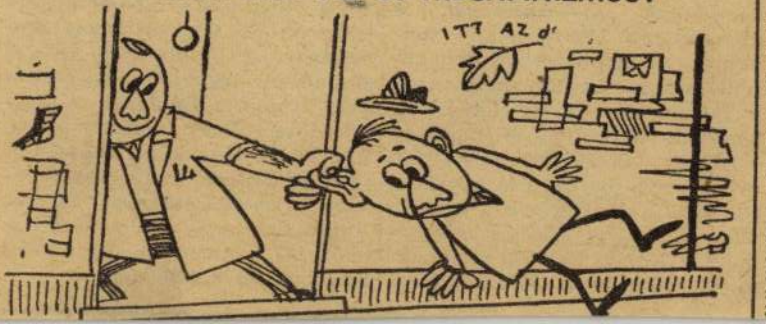

1021 1965 AUG 26

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Borics Pál szobrászművész kiállítása

Lőrinci Művelődési Otthonunkban

Augusztus 19-én délután ünnepélyes keretek között nyitották meg a Fonó Művelődési Otthonban Borics Pál szobrászművész kiállítását. A vállalat és a központi gyár vezetői, társadalmi szervei és dolgozói nevében Czigler Pál elvtárs, a művelődési otthon vezetője üdvözölte a megejelenteket, majd felkérte Szabó József elvtársat, a Hazafias Népfront területi elnökét, hogy nyissa meg a kiállítást.

Szabó elvtárs megnyitóbeszédében ecsetelte Borics Pál életútját, munkásságát. Többek között elmondotta:

„Külön öröm számunkra, hogy közöttünk élő ember, művész munkájának eredményeit tekinthetjük meg. Borics Pál közöttünk él, nekünk dolgozik."

Az ünnepélyes aktus Borics Pál köszönő szavaival ért véget, majd a megjelentek megtekintették a művelődési otthon klubtermében és előcsarnokában kiállított mintegy harminc márványportrét, kisplasztikát, rézdomborítást — egy gazdag életút, munkában töltött évek eredményeinek művészi képviselőit.

Augusztus 19-től 30-ig nézhetik meg az érdeklődők a Fonó Művelődési Otthonban Borics Pál szobrászművész kiállítását.

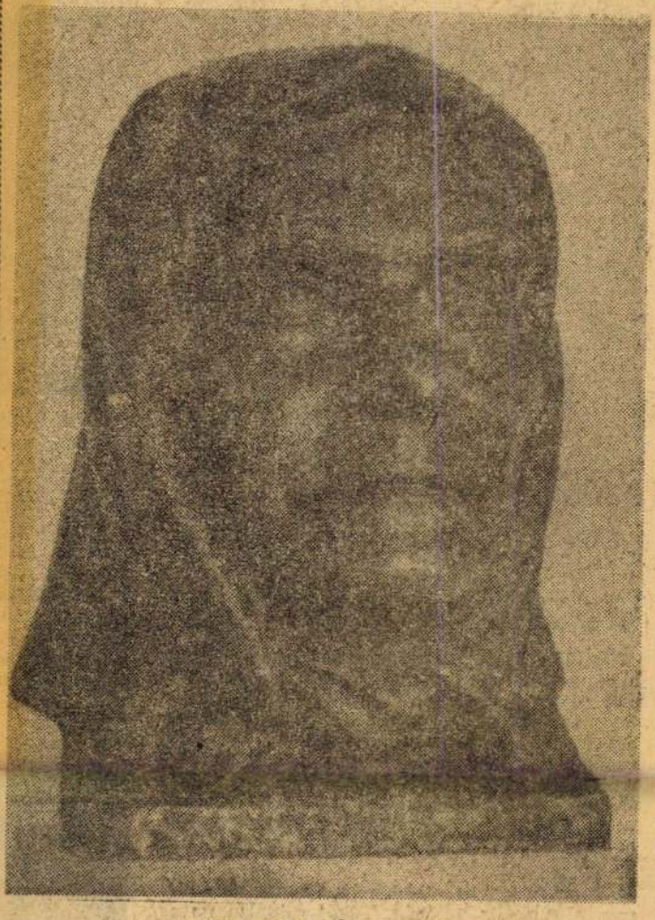

Borics Pál: Édesanyám

Szabó Erzsébet ismerősként érkezett a gyárba, az iparitanulóiskolába. Gimnazista volt, politechnikai oktatáson ismerkedett meg a gyárral. „Ismertem, ide jöttem. A versenyzés? Az osztályban volt először verseny. Azon sem akartam indulni, erre azt mondták, hogy gyáva vagyok. Pedig ez nem igaz." Nem akart gyáva lenni, rajthoz állt. Kicsit próbatéte volt ez a verseny, és igaz, csak harmadikok lettek, mégis sikerült a próba.

És a bétkőznapok a tanulás? Olyan ez is

zika határozot
mondja: „jó i

Négyen van
böző elképzel
lan életcéllal.
mával. Ha me
Négyen szólta
más-más értel
mást is képzel
dössel akarás

Fiatalok F

TIZENHAT É

Kaposváron, az MHS összetett honvédelmi versenyének városi döntőjében három női csapat állt rajthoz. Közülük két csapat a fonoda dolgozóit képviselte. A „nagyok", Baráth Anna, Szabó Rózsa és Gondán Erzsébet biztosan szerezték meg a győzelmet. A „kicsik" harmadikok lettek. Verseny után nekikeseredtek, talán még sírva is fakadtak. Most, napokkal a verseny után már mosolyognak, és bizonygatják: legközelebb nem lesznek sereghajtók. Van még jövő előttük. Sportban is, munkában is. Hiszen legidősebbjük is csak 16 éves.

Hogyan is képzelik el a jövőt?

☆

Gondán Erzsébet ugyan ipari tanuló még, mint társai, de a versenyben a „nagyokkal" állt rajthoz. Martfűn tanult, ott kedvelte meg az MHS szervezetek eleven, változatos munkáját. „Örömmel, szívesen vállaltam a sportolást itt is. Kézilabdázom." Munkája? Erzsi nem fonónőként képzelte el az életét. Nyíltan, őszintén kimondja: „Ha felszabadultam, tovább akarok tanulni. Technikumot akarok végezni. Mi lesz azután? Ez még olyan messze van."

De az iparitanuló-iskola, a versenyzés, sportolás reális valóság. Tehát csinálja fiatalosan, őszinte érdeklődéssel. És ha közben megszereti a gyárat, a szakmát? „Az sem baj."

☆

tán belelendül
radtam a gimn
nom."

Rózsa Etelk
dolkodó, talá
gyan került a
apám itt dolg
gyárba." Mié
„Azért, amiér
tam a verse
jobb helyezé
is megegyezik
gázunk, azutá
hol, mindegy
egy? Vizsgáz
Miért tanulu
ni?"

Torda Rózs
zül. 15 éves.
mel készült
osztályversen
rosra." Jó ta
ló-iskola közö
tem. Itt könn
nem a legros
amíg valaki
kialakul egy
taszító érzés.
nulnak a gyá

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Borics Pál

NÉPSZABADSÁG

1964 AUG 6.

1021

1964. augusztus 6, csütörtök

OLVASÓ LÁNY

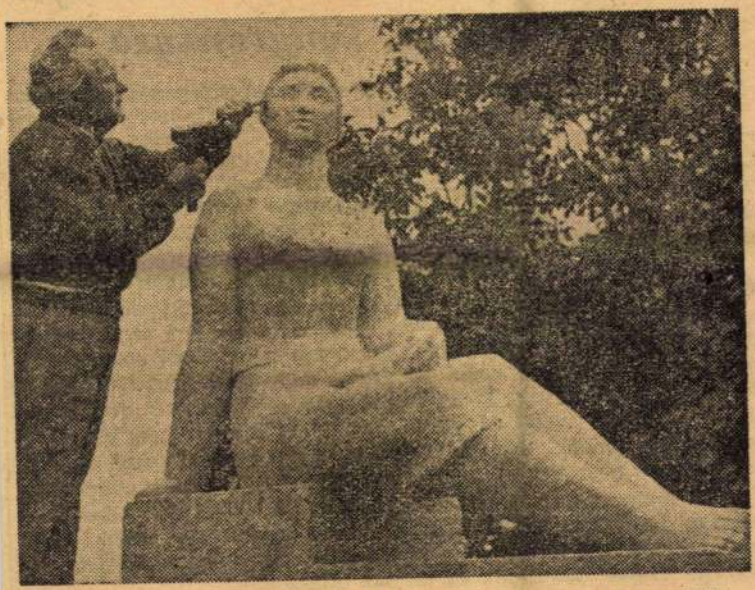

A siroki gyár udvarán állítják fel az Olvasó lányt, a falu szülöttének, Borics Pál szobrászművésznek legújabb alkotását.
(Rév Miklós felvétele.)

1964. augusztus 6, cs

Befejeződött a Nemzetközi Földrajzi Szövetség XX. kongresszusa

(Londoni tudósítónktól.)

A *Nemzetközi Földrajzi Szövetség* 20. ünnepi kongresszusán Londonban 2500 delegátus közt háromtagú küldöttség képviselte Magyarországot. A magyar küldöttség vezetőjét, *dr. Radó Sándor* professzort, nemzetközi hírű térképész tudósunkat a kongresszus egyik bizottságának társelnökévé választották, és sok meghívást kapott különböző angol tudományos intézmények meglátogatására. Részt vett az *edinburghi nemzetközi térképészeti kongresszuson* is.

— A kongresszus — mondta szerdán, hazautazása előtt Radó professzor — eredményes munkát végzett. Sokat tanultunk és tapasztaltunk. Számomra különösen érdekes volt Oxfordban megismerkedni a *Clarendon Press* térképészeti vállalat „elektronikus térképészének" munkájával. Ez a gép angol találmány, s ma, amikor roppant megnövekedett az igény a térképek iránt, és nagyon gyorsan el is avulnak a világtérképek, praktikus jelentősége van.

Figyelemre méltó az is, *milyen fejlett a nemzetközi együttműködés a nagyobb arányú térképkiadványok elkészítésénél.* A Readers Digest 17 nyelven megjelenő világatlaszát például angol, francia, svéd, holland, nyugatnémet kooperációval készítik, elkerülnek minden párhuzamos munkát és a leggazdaságosabban állítják elő az atlaszokat.

Épül a kiskunsági öntözőrendszer

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Borics Pál

1960 ÁPR 22

1024

Gazdag programot ígér az idei Egri Nyár

A tavalyi, kísérleti év után az idén átgondoltabb, gazdagabb programot ígér az Egri Nyár.

Az Egri Nyár a vendégjárás és az idegenforgalom jegyében keresi a kibontakozást. Júniusban az Egri Nyár keretében nyílik meg az észak-magyarországi grafikai és kisplasztikai kiállítás, sor kerül a rangot jelentő IX. országos kamarazenefesztiválra, az országos ütőzenekari fesztiválra, valamint Debrecen, Nyíregyháza és Eger fúvószenekarainak találkozójára.

Júliusban adja eddigi munkájának és fejlődésének körképét az egri szimfonikusok zenekara és az egri irodalmi színpad. Zenés irodalmi est keretében kívánják bemutatni Ibsen Peer Gyntjét. A szimfonikusok ezenkívül önálló hangversenyt is adnak, majd egy fúvószenekari est mellett egy sanzonokból összeállított műsorral is kedveskednek a szórakozni vágyóknak. Ugyancsak júliusban nyílik meg Borics Pál szobrászművész gyűjteményes kiállítása.

Augusztusban az egri szimfonikusok klasszikus estje ígérkezik a legvonzóbb eseménynek. Az egri vár földbástyáján egy másik este kamarazene hangzik majd fel, Gershwin-dallamok is felcsendülnek egy egész estét betöltő műsor keretében. Nem hiányzik majd egy külön képzőművészeti kiállítás sem, ez a régóta várt esemény a képzőművészetek iránt érdeklődő egri közönség számára. A nyári hangulatadta ötlet: divatbemutató Egerben, egy könnyűzenei est keretében.

Szeptemberben országos fúvószenekari találkozó zárja be a naptári nyárnál hosszabbra és gazdagabbra tervezett Egri Nyarat.

Az országos hatósugarú rendezvények mellett az egri közönség természetesen különös érdeklődéssel kíséri az egri szimfonikusok fejlődését és várható produkcióit. Eddigi sikereik az Országos Filharmónia figyelmét is felkeltették. Ez az együttes magját képezheti olyan, nemzetközi síkon is számon tartott művészi eseménysorozatnak, amely nyári zenei, vagy kamarazenei góccá emelheti Egert.

A megyei irodalmi színpad új utakat és érdekes megoldásokat kereső munkássága szintén jelentős színfoltja lesz az idei Egri Nyárnak. Ibsen Peer Gyntjének zenés irodalmi bemutatása és feldolgozása bizonyára nemcsak az irodalom és a színpad rajongóit hozza el a városba, hanem azokat is, akik szeretik a nagy északi költő gondolatait, szenvedélyét megszólaltató Grieg-muzsikát is.

A program — eddigi tapasztalatainkat eszünkbe juttatva — szervezési, közönségszervezési és propagandakérdésekre is ráirányítja a figyelmet. Valahogyan eddig nem vettük komolyan azt, hogy színvonalas rendezvényeink hírét vigyük a város és a megye határain túlra is. Jó lenne, ha az illetékesek már most gondolnának a komoly program népszerűsítésére. Furcsa, de a tavaly lezajlott várestékre betévedő idegeneknek az esemény után és sajnálkozva kellett elmagyaráznunk, mi történt itt, miből szövődött össze az irodalom és a zene varázslata a történelmi falak között. Nagyobb nyilvánosságot az eddiginél! Az ilyen irányú anyagi áldozat előbb-utóbb meghozza a maga gyümölcsét.

(f. a.)

Gazdasági fejlődésünk időszerű kérdései

9.

Önálló gazdasági elszámolás

Fél évszázaddal ezelőtt még voltak olyan elképzelések, hogy a termelési eszközök társadalmi tulajdonba vételével, a gyárak államosításával, a mezőgazdaság kollektivizálásával megszűnnek az áru- és pénzviszonyok.

A gyakorlatban kiderült, hogy egy ország gazdasága sokkal bonyolultabb annál, semhogy mindent központilag szabályozhatnának. Ezért a termelő egységeket vállalati vagy szövetkezeti formában szervezték, és sok kérdésben a döntési jogot is a kezükbe adták. Az is bebizonyosodott, hogy anyagi érdekeltség és felelősség nélkül nincs gazdálkodás: a gazdasági egységeket érdekeltté kell tenni tevékenységük eredményeiben. Aki többet ad a társadalomnak, az többet is kapjon, aki vállalatot vezet, az vállaljon felelősséget is a maga területéért. Az anyagi érdekeltség, s a felelősség nem érvényesül akkor, ha a teljes bevételt az államkasszába kell befizetni, és az összes kiadást az államkassza fedezi.

Egyetlen lehetséges megoldás, hogy a vállalat tartsa el

A jogi önállóság azt jelenti, hogy a vállalat, szövetkezet szerződéseket köthet, jogokat szerezhet, kötelezettségeket vállalhat, pert indíthat; tevékenységéért nemcsak gazdaságilag, hanem jogilag is felelős. Pénzügyi önállósága pedig lehetővé teszi, hogy a jogszabályi keretek között eszközeivel szabadon rendelkezzék, hitelt vegyen fel, beruházzon.

Az önálló gazdasági elszámolás, a gazdasági, pénzügyi önállóság feltétele, hogy a vállalat, a szövetkezet nyilvántartást vezessen kiadásairól és bevételeiről. Képes legyen megállapítani, hogy egy-egy terméke mibe kerül és menynyit kap érte. Értékelnie kell az egyes termékeket, gyártmányokat aszerint, hogy melyik mennyi nyereséget hoz. Pénzügyi egyensúlyt kell teremtenie, hogy ne szoruljon minduntalan az állam segítségére. Ennek természetesen feltétele, hogy az árakban a költségek megtérüljenek. Ha az ár olyan alacsony, illetve a termék önköltsége olyan magas, hogy a vállalat veszteséges, akkor önállósága keveset ér.

Az önálló gazdasági elszámolás tehát azt a követelményt fejezi ki, hogy minden gazdasági egység a maga lábán álljon. Termeljen, gazdálkodjon, kereskedjen jó gazda módjára. Döntsön körültekintően, és vállalja is érte az anyagi felelősséget. Azt termelje, amire szükség van, s tevékenysége ne csak a költségeket fedezze, hanem hasznot is hozzon.

Dr. Piritvi Ottó

Kitettek maguk

Amikor az elmúlt év elején a megye ipari üzemeinek, vállalatainak KISZ-fiataljai nyilvánosságra hozták versenyprogramjukat, amellyel bene-

tettek hozzá a közösség kasszájához.

A rózsaszentmártoni bányászfiataloktól is lehet tanul-

SAJTÓKIVÁGATI IRODA
Külföldi Sajtószolgálat Főosztálya
FIGY LÖCZOLGÁLAT
Budapest, VI. Dalszínház-u. 1.
Tel.: 227-651 és 227-480.

MAGYAR NEMZET
1951 OKT 18

Borics Pál

43 szobrászművész küldte be pályaművét a Kossuth-szobor pályázatra

A nyár elején hirdette meg a népművelési minisztérium az új Kossuth-szobor alkotására a nyilvános pályázatot azzal, hogy a Kossuth Lajos-téren, a Rákóczi-szoborral szemben 1952. szeptemberében állnia kell az új szobornak. A nagyszabású pályázatra 20 kiváló szobrászművészünk kapott meghívást, de rajtuk kívül a művészi feladat megmozgatta képzőművészeink nagy tömegét. Ezt mutatja, hogy az e héten lejárt pályázatra 43 szobrászművész küldte be pályaműveit és közülük többen két-három alternatív szoborterv et is készítettek. Az alternatív tervek között főleg a szobor alak testtartásában, mozdulatában jelentkezik változás. A pályázat részvevőinek névsora a következő:

Borics Pál, Medgyesy Ferenc, Göröntsér Lajos, Ungvári Lajos, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Turáni Kovács Imre, Cser Károly, Nagy Gyula, Vas Viktor, Orbán József, Szabó Iván, Borsos Miklós, Kocsis András, Madarasi Walter, Kiss Kovács Gyula, Goda Ede, Buzi Barnabás, Kerényi Jenő, Grandtner Jenő, Somogyi József, Tar István, Sóvári János, Ösz Nemes György, Hampel Károly, Dózsa Farkas András, Beck András, Pándi Kiss János, Loósz József, Petri Lajos, Pátzay Pál, Antal Károly, Megyeri Barnabás, Vilt Tibor, Szabó József, Farkas Aladár, Halmágyi István, Baksa Soós György, Pái Mihály, Palkovics Lajos, Csucs Ferenc, Schrotta Frigyes, Domándi Károly és Kirchmayer Károly.

A beérkezett pályaműveket a Szépművészeti Múzeum egyik termében rendezik és állítják a zsűri elé.

Az új Kossuth-szobor előreláthatólag bronzból készül és nagyarcsak a Kossuth-téren kerül felállításra. Miután vidéki városaink közül többen készülnek Kossuth Lajos emlékét szoborral megörökíteni, valószínűleg a budapesti, országos jelentőségű Kossuth-szoborpályázat díjazott művei közül nem egy kerül majd az egyes vidéki városokban felállításra.

m, va
méretű sző
resek tem
Ajánla
s István
eligére főki

lát (vasler
Lakato
Karácsony
ca 31.

szőnyeg S
prima álla
ladó. Tele
).

szőnyeg
női téli
Megtekintl
utca kettő.
Vasárnap

ÉB BERENDEZ

t készítőnél vá-
n. Vogel csil-
n, VIII., Hor-
Mihály (volt
Terézia)-tér 1.

zek vill. par-
kettkefélőt,
és gáztűzhe-
, gázhűtőt és
boylert

AUDION,
Nagymező-u. 48.
elef.: 123—129

polcokat, pul-
galériát, egész-
deszkát, geren-
eszek. Telefon:
5.

ált berende-
gyorsmérleget
ik. T.: 183—260.
parkettkefélő-

nómat „Förster 80.000" jeligére Blocknerhez, Városház-utca 10.

RÁDIÓ

Rádiót négy-hatlámpásat vennék. „Ármegjelöléssel" jeligére Hirdetőirodába, Bajcsy Zsilinszky-út 29.

Minden típusú rádiót, hibásan is grammofonosat is legmagasabb áron veszek. Érte megyek. Perjési rádió, Thököly-út ötös, a Keletinél. Tel.: 425—123.

ORION,
SIEMENS,

pások, Somogyi szűcsnél, Kossuth Lajos-utca öt. 180—091.

Loden,

Ballon, Szövet
női kabát és kosztüm különlegességek mérték szerint, hozott anyagból is. GARAI női szabónál, Rákóczi-út. 10. I. 3. 424-084.

Férfiruhákért, női-ruhákért, kabátokért, ágyneműért, fehérneműért hibásért is, legtöbbet Szabóné fizet. Hívásra bármikor jövök: 496-755

FÉRFIRUHÁÉRT,
télikabátért, felöltő-

gépet jó
Diadal, T
(228—600.)

gépet p
ik. Tel.: 4

gépet p
sen venn
80.

ENN
rkás házta
ARRÓGÉ
on. Tel.: 4

ált há
abóipari
vásáro
Keravill
Rákóczi-ú
on: 221—6

gépét
szi Reich va
szaküzlet, Wes
utca tizennyolc
421—033.

ÉPÍTÉSI AN

Prima száraz
ta ás deszkaany
ték, ablakok
Kiss, XIV. Ko
42. Tel.: 496—46

Falazókő, form
100 köbméter,
telekben is ela
bertfalva, Szat
útja egy. (Albe
kitérőnél.) Ért
délelőtt 10—14
helyszínen.

Bontásból 1.55
hatszárnyú prí
lak redőnnyel,
lak és mettla

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-2[illegible] 188-307

1965 AUG 19.
FOTÓMUNKÁS
Borics Pál

Gazdag program Lőrincen alkotmányunk ünnepén

102/

Eseménydús program várja a központi gyár dolgozóit alkotmányunk ünnepén. A programsorozat augusztus 19-én kezdődik. Ekkor nyitják meg a Fonó Művelődési Otthonban Borics Pál XVIII. kerületi szobrászművész kiállítását.

Augusztus 20-án délután 3 órától érdekes, izgalmas sportversenyek szolgáltatnak néznivalót, majd délután 6 órától este 11 óráig tartó klubdélutánon látják vendégül a gyár dolgozóit, elsősorban a fiatalokat.

Augusztus 21-én, este fél 7 órakor a KISZ XVIII. kerületi bizottsága rendezésében a KISZ művészegyüttese a Nászutazás című háromfelvonásos zenés komédiát mutatja be a művelődési otthon színpadán. Belépődíj: 6 forint. A bevételt az árvízkárosultak javára ajánlják fel a rendezők.

set. Bizom benn
is arányos lesz

A mérleg föl
nácskozás Győr
vételeivel, m
zárult. A legé
ről, a nyersany
Győri elvtárs
mondotta:

— *Az ségekkel kapcsolatban ház on belül — s felsőbb szinten is — lényeges változást kell elérnünk. A többi költségmutató általában jó. Fennáll azonban az a veszély, hogy a jó eredményt elért gyáraink sikerét csökkentik, negatívan befolyásolják azok az üzemek, melyek nem teljesítik alaprentábilitásukat.*

Az első félévben elért eredmények biztatók. Jelentős sikerként könyvelhetjük el azt a tényt is, hogy hazánkban először, a Miskolci Fonó volt az, mely egy új, jelentős kísérletet, a 6 + 2-es munkarendet bevezette. Nem mindennapi feladatot oldottak meg — kitűnően — a miskolci gazdasági vezetők, a társadalmi szervek és a dolgozók támogatásával.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor utca 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KELET MAGYARORSZÁG

1968 NOV 24

Újabb képzőművészeti alkotásokkal gazdagszik megyénk

1021

Borics Pál

Újabb képzőművészeti alkotásokkal gyarapszik megyénk az elkövetkezendő két évben. Ezek között portrék, szobrok, mozaik alkotások szerepelnek. Az őszi tárlaton részt vett művészek 13 alkotása díszíti majd a megye művelődési intézményeit. Egyik legjelentősebb képzőművészeti alkotás — ami nemcsak tartalmával, de monumentalitásával is kitűnik — egy kilenc méterszer tizenöt méteres nagyságú mozaik — a Nyíregyházi Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum épületét díszíti majd. Ez az alkotás 23 képzőművész közös munkájaként készül el.

Pethe Ferencről készít portrét Borics Pál, amely a tiszavasvári művelődési házban kerül elhelyezésre. A vajai múzeumot díszíti majd Vay Ádám gipszportréja — amelyet Marton László készít — és Kovács Ferenc Rákócziról készülő portréja. A vajai művelődési ház Martsa István kétfigurás szobrával gazdagodik. Tiszadobra kerül Grantner Jenő gipszből készülő vásárhelyi emlékműve.

Képzőművészeti alkotásaink sora szobrokkal is gazdagabb lesz. Olcsi Kis Zoltán Szamuely szobrát a nyíregyházi Szamuely lakótelepen helyezik el. Fémből tervezi szobrát a nyíregyházi stadion számára Kárpáthy Anna képzőművész, Kincses Mária munkája a sóstói strandra kerül, míg Kiss Kovács Gyula alkotása — egy kőszobor — a nyíregyházi színházat díszíti majd. A leveleki általános iskolánál Deák László képzőművész alkotását helyezik el. Simó József kerámia faliképet készít a nyírbátori járási pártszékház díszítésére.

megnőtt a hűtőházak iránt. Új hűtőháza van már a hodászi Béke, nyírmeggyesi Petőfi, vajai Béke Tsz-eknek; kivitelezés alatt áll a nyírmadai Új Élet Tsz-é. Jövőre előreláthatólag a nyírbogáti Rákóczi, a nagykállói Virágzó, a máriapócsi Zöld Mező és a kislétai Rákóczi szövetkezeti gazdaságoknál válik valóra a hűtőházterv.

MŰDEFEKTÉRT BÖRTÖN. Kilyukasztgatta szórakozásból két gépkocsi gumijait a mátészalkai presszó előtt Szabó Gyula 38 éves helybeli lakos, ezenkívül a második autónak egy ablakát is betörte. A nyíregyházi megyei bíróság a furcsán szórakozó fiatalembert jogerősen négy hónap szabadságvesztésre büntette.

Kelet-Magyarország

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szabolcs-Szatmár megyei bizottsága és a megyei tanács napilapja.

Főszerkesztő: Ordas Nándor

Szerkesztőség: Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 3.
Telefon: 16-70, 16-71.

Kiadja: a Szabolcs megyei Lapkiadó Vállalat.
Zrínyi Ilona u. 3. Tel.: 30-00.

Felelős kiadó: Farkas Pál

Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizetési díj egy hónapra: 17 forint.

Előfizethető a helyi postahivataloknál és kézbesítőknél

Index szám: 25 059.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Szabolcs-Szatmár megyei Nyomdaipari Vállalat Nyíregyháza. Dózsa György út 5.

Felelős vezető: Holéczi István

1021

Egy üstökös nyomai

Néhány hónappal ezelőtt a *Pesti Színház Gogol*-bemutatója alkalmából az *Ország-Világ* hasábjain megemlékeztem *Boris* László kőrajz-mappájáról, amelyben a kézírás és a szövegillusztráció megdöbbentő szuggesztivitással jelenítette meg *Gogol* tébolyba hulló *Poprisc*sinjének históriáját.

A már-már feledésbe merült nevű és munkásságú, kiváló grafikusművészről írott cikkemnek érdekes, s igen értékes visszhangja támadt. Felkeresett a fiatalon elhunyt *Boris* László két közeli rokona: egy unokahúga és egy másodunokaöccse, ismertették velem, illetve megmutatták azt a hagyatékot, ami az alig hétesztendős művészpályáról fennmaradt és néhány megvilágító mozzanattal hozzásegítettek, hogy tisztább képet kapjunk a művész mindeddig eléggé bizonytalan és ködbevesző életútjáról.

Ugyanis az a néhány sor, amit *Boris* Lászlóról a *Művészeti Lexikon* feljegyez, alig-alig jelzi *Boris* munkásságát, korántsem érzékelteti, milyen képességek rejlettek benne, s hogy korai halála milyen vesztesége a magyar grafikai művészetnek. Addig is, amíg a Magyar Tanácsköztársaság bukása után a világba szerteszóródott kiváló rajzművészeink életének és alkotásainak teljes számbavétele megtörténik — s talán ez már nem késhet sokáig — a hozzám juttatott információk és rajzok alapján megkísérlem felvázolni *Boris* Lászlónak, ennek a nem tudatos forradalmárnak, de szenvedélyes társadalomkritikusnak és merészen lázadó grafikusművésznek különös figuráját.

*

Amennyire gyors és felületes kutatással megfigyelhető, a 21 éves *Boris* László rajzai 1918 nyarán tűntek fel a *Bolond Istók* hasábjain, 1918 decemberében portrékarikatúrája már az ismert *Pólya* Tiborral, *Szigethy* Istvánnal, *Fodor* Lászlóval együtt szerepel az ellenzéki élclap rajzológárdájának arcképcsarnokában. *Boris* minden ekkor sajtó alá került munkája éles társadalmi-politikai töltésű: a következő világháború tervein dolgozó diplomata, a forradalom bitófájára invitált cárjelölt, a nyomorgó anyával nyegleskedő úri-csemete, a leszerelt katonaroncs — ezek a témák jelennek meg lendületes rajzaiban.

Ám a *Bolond Istók*ban napvilágot látott karikatúrák és riportskiccek, amiket a háborús cenzúra és a kiadói ésszerűség szelektált, a művész kritikai indulatának nem leghevesebb kitörései. Bizonyítékunk van arra vonatkozólag, hogy *Boris* merészebb társadalmi-politikai tiltakozásai az időben nem juthattak a nyilvánosság elé. Ugyanis abban az ifjúkori vázlatkönyvében, amit unokaöccse megmutatott nekem, nemcsak az első körömpróbákat végző gyerekember stúdiumai, hanem az oroszlánkörmeit mutogató húszéves rebellis kiérlelt kompozíciójú rajzai is felsorakoznak. A gyenge alkatú, katonai szolgálatra alkalmatlan művészt felzaklatták a háború-okozta szenvedések. Nem tudjuk, milyen élmények, indítékok juttatták el a módos polgári családból szár-

Boris László önarckép-karikatúrája a húszas évekből

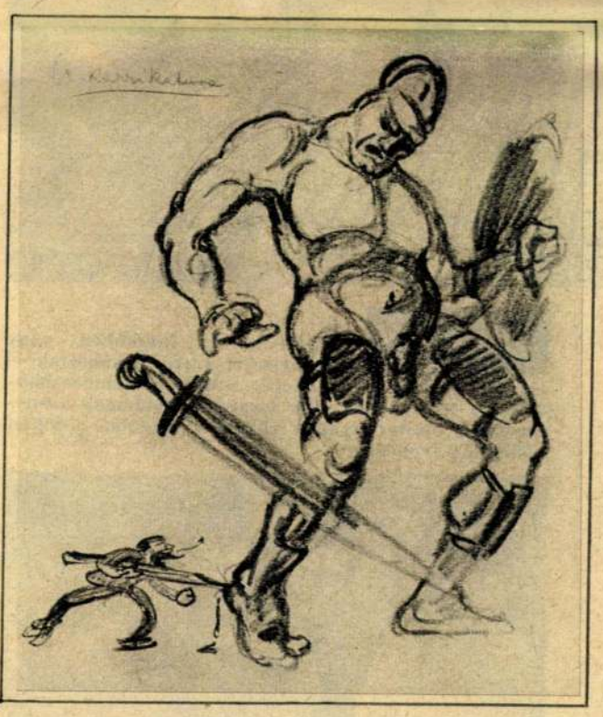

A karikaturista tollával döf a Háború Achilles-sarkába. (1917)

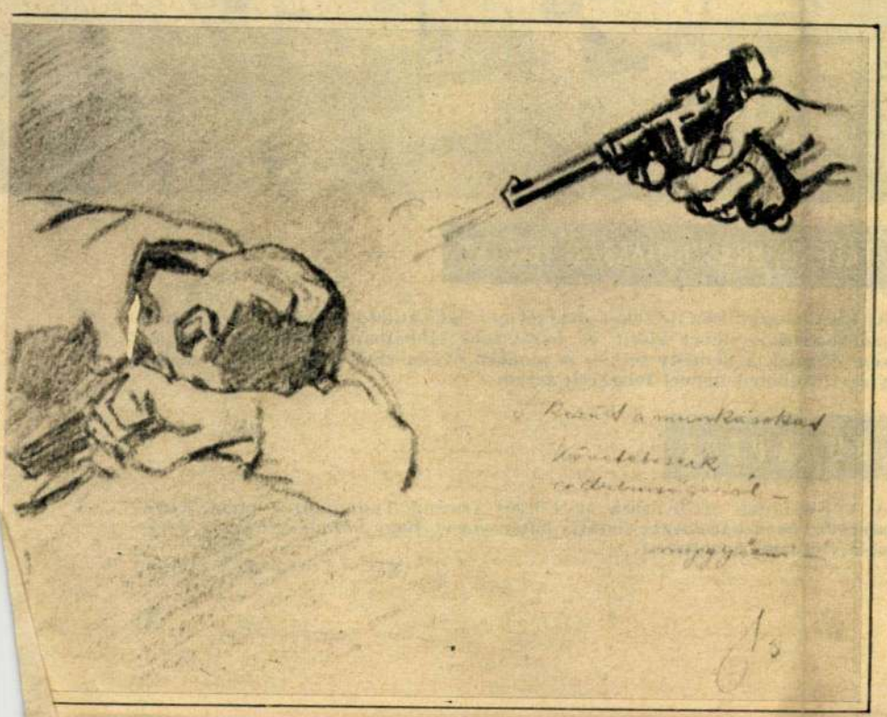

»Sikerült a munkásokat követeléseik céltalanságáról meggyőzni . . .« A munkásmegmozdulásokkal szemben alkalmazott terrorintézkedések tükrözése. (1917)

KÉPES VILÁG

DAGESZTÁN

A Dagesztáni Szovjet Szocialista Köztársaságban megrendezett fotókiállításon nyert díjat ez a művészi felvétel

MTI
KÜLFÖLDI
KÉPSZOLGÁLAT

TOKIÓ **A jokohamai kikötőben nagy mennyiségű aranyat koboztak el egy angol és amerikai tengerészekből álló csempészbandától. A csempészek, akik a papírba csomagolt aranytömböket olajtartályokba rejtették, jelenleg a tokiói rendőrség »vendégei«**

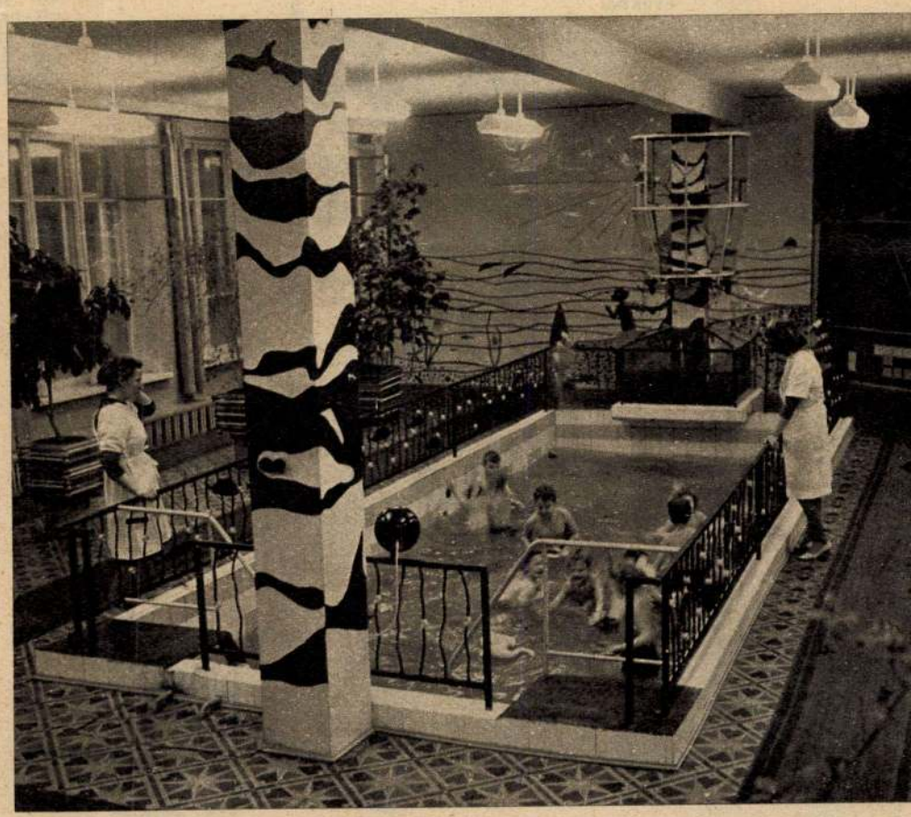

TALNAH, KRASZNOJARSZKI TERÜLET

Az Északi-sarkkörön túl fekvő szovjet geológus kutatótelep óvodája a »Szentjánosbogárka« nevet viseli, és barátságos szobáiban a kicsinyek semmit sem éreznek a kemény télből. A modern óvoda egyik újdonsága a melegvizes fürdőmedencével felszerelt terem

BUDAPEST

A Vöröskereszt felhívására az Eötvös Loránd Tudományegyetem KISZ-szervezetének háromszáz fiatalja határozta el, hogy véradással segíti a harcoló vietnami hazafiakat

MTI — Friedmann Endre felv.

1961 APR -3,

mazó fiatalt bert az alapvető társadalmi igazságok felismeréséhez, de 1917-ben készült és skicckönyvében maradt rajzaiból félreérthetetlenül kitűnik: *Boris* László ekkor már megsejtette vagy talán fel is ismerte a tőkés rend és a háború okozati összefüggéseit, s együttérzett a munkásság harcaival. Az első ízben ezeken a hasábokon bemutatott rajzok felvillantják az ifjú *Boris* érzés- és gondolatvilágát, érzékeltetik, hogy mi vezette őt azoknak a művészeknek táborába, akik a Magyar Tanácsköztársaság, az 1919-es Vörös Május 1. agitációs munkájában részt vállaltak.

Nem sikerült pontosan tisztáznunk, hogy a budapesti május 1. dekorációinak melyik elemeit készítette *Boris*. A család úgy tudja, hogy ő konstruálta az Oktogon- (ma: November 7.) tér négy hatalmas vörös gömbjét és ő festette a felvonulás egyik antiklerikális plakátját, s egyéb forradalmi grafikákat is tervezett.

falát szatirikus rajzok »díszítik«. Érdeklődni kezdett a rajzolgató rab után, kiemelte a börtönből, s elvitte magával — házi karikatúristának.

De *Boris* az idegen generális aranykalickáját sem találta kellemesebbnek a Gyűjtőfogház cellájánál. Annak az unokahúgának segítségével, aki az elmúlt hetekben felkeresett engem, faképnél hagyta a tábornokot és elszökött Pozsonyba, ahol egyik nagybátyja lakott. A nagybácsi, tekintélyes bankigazgató, kistafírozta, kicsit felhizlalta a lerongyolódott, leromlott művészrokont — de sok öröme nem telt benne. *Boris* ceruzája nem tudott megalkudni. Egy napon a nagybácsi íróasztalának üveglapja alatt egy rajzsorozatot talált, ezzel a címmel: *Hogyan lehet pénzt csinálni?* És a gúnyrajzok kíméletlen őszinteséggel mutatták be a tőkés pénzszerzés, a kizsákmányolás mindennapi példatárát. Máskor karikatúraportrét kapott öccsétől ajándékba a tisztes polgári nagybácsi — a karikatúra túlzott pocakkal, kiáltóan felgyűrűzve, felbrilliánsozva, füstölgő Upman-szivarral, cilinderben ábrázolta, s a kép alá ez volt írva: *Nem sokáig fogod viselni!*

Szerencsére *Boris* dédnagyanyja 24 gyermeket hozott a világra, a család igen kiterjedt volt —, s a pozsonyi nagybácsi fékezhetetlen öccsét továbbadhatta Bécsbe, egy ott élő nagynéninek. Ott aztán a fiatal művész végleg kitört az országhatárokon is túl terjedő családi körből.

Egy osztrák író és kiadó megbízásából számos illusztrációt készített, azután Berlinben bukkant fel, majd Párizsban dolgozott. Közben elhatalmasodott rajta a tuberkulózis s bécsi barátai előbb Semmeringre küldték, ahol a Pannhans Szanatóriumban keresett gyógyulást. Az utolsó állomás Mentone volt — »a tüdőbetegek Mekkája«. Itt halt meg 1924. április 14-én, huszonhét éves korában.

*

Boris László ahhoz a rendkívül tehetséges grafikus-nemzedékhez tartozott, amely különösen az első világháború utolsó éveiben, a két forradalom alatt, majd részben még az emigrációban is ecsettel-irónnal harcolt a haladásért és küzdött a reakció ellen. Életük pályája különbözőképpen alakult, legtöbbjük »befutott«: kivételes karriert csinált. *Biró* Mihály, *Dezső* Alajos, *Fodor* László, *Kelen* Imre, *Kónya* Sándor, *Major* Henrik, *Metzner* Ernő, *Tuszkay* Márton, *Vértes* Marcell — ezek a nevek jutnak hirtelenében eszembe az 1919 után következett magyar grafikus-diaspórából — tulajdonképpen valamennyien sorsuk és művészetük zenitjére jutottak. *Boris* László az egyetlen, aki csak oroszlánkörmeit mutathatta meg, hogy mi telt volna még tőle, azt csupán szerény hagyatékából sejthetjük.

Ez a hagyaték a már említett *Gogol*-kőrajzalbumon és az ifjúkori skicckönyvön felül abból a rajz- és rézkarcanyagból áll, amit *Boris* utolsó évében a pozsonyi nagybácsinak küldött a ráfordított költség kiegyenlítésére, illetve, amit halála után mappáiban találtak. Ezekből a familiáris kézben maradt művekből a Nemzeti Galéria grafikai osztálya nemrégiben megszerezte annak a három rézkarcalbumnak a próbanyomatait, amelyek a lipcsei *Friedrich Dehne Verlag* részére készültek, s amelyeknek rézlapjait a művész 1920 nyarán Münchenben és Berlinben metszette. Nem tudunk róla, hogy az albumokat forgalomba hozták-e, s hogy a három kiváló német baloldali író-publicista: Stefan *Grossmann*, dr. Ludwig *Wolf* és Kurt *Tucholsky* előszava, amit a próbanyomat jelez, kikerült-e a sajtó alól. Az a körülmény, hogy a weimari Németország baloldali tollforgatóinak jelesei vállalkoztak az emigráns *Boris* László: *Schatten — Árnyak* gyűjtőcímű 45 rézkarcának ajánlására, értékelésére, *Boris* művészi rangjának gyors emelkedését, elismerését tanúsítja.

A három rézkarcalbum próbanyomatán kívül még mintegy másfélszáz ceruzavázlatot, akttanulmányt is megvásárolt a Nemzeti Galéria — egyelőre ebből áll *Boris* László állami tulajdonban levő hagyatéka. De ez a kis volumenű, s a művészi értékeléshez szűk mércét kínáló gyűjtemény is több annál, a majdnem semminél, ami rövidddel ezelőtt a magyar grafikai művészetben *Boris* László nyomát jelentette. Pedig ennek az üstököspályának helye van abban az idehaza még nem eléggé kikutatott csillagrendszerben, amit a Tanácsköztársaság után szétszóródott magyar rajzolóművészek ragyogtattak fel idegen országok égboltján.

Békés István

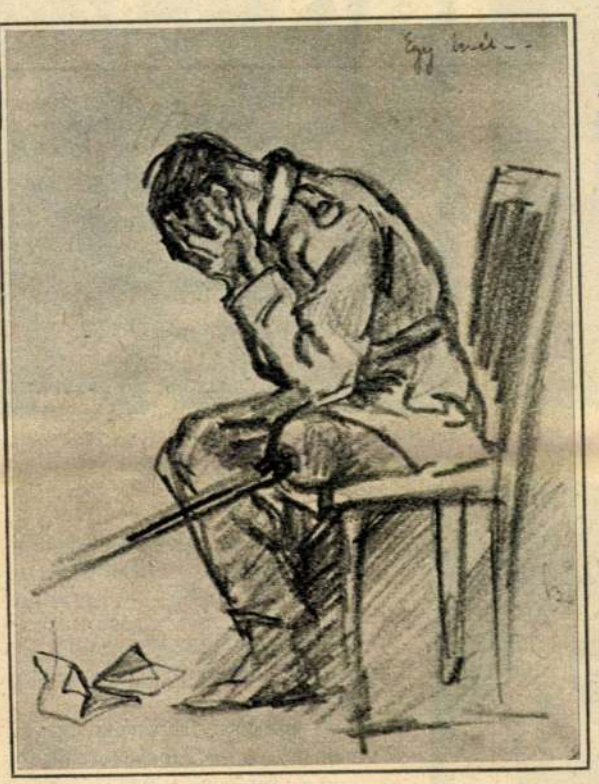

»Egy levél . . .« A rokkant katona tragédiája. (1917)

Forradalmi munkásságának részleteit mi már nem ismerjük, de az ellenforradalom fehérgárdistái annak idején nagyon is számon tarthatták, mert közvetlenül a Tanácsköztársaság bukása után *Boris* Lászlót rajzónjával végzett kommunista agitációs tevékenységéért börtönbe vetették. Hosszú hetekig hányódott a Gyűjtőfogházban, könnyű nyári ruhája levásott róla, az éhség és a kegyetlen bánásmód rettenetesen megviselte. A vékonypénzű fiatalember tüdejét itt a Gyűjtőben érte az első fertőzés, s talán bele is pusztult volna hamarosan, ha közbe nem jön a véletlen. A véletlen, a kegyes sors, amely még megajándékozta az alkotó munka öt esztendejével.

A megszálló csapatok parancsnokló tábornoka meglátogatta a Gyűjtőfogházat, s feltűnt neki, hogy az egyik cella

»De ha egyszer visszajönnek . . .« Ebben az 1917-es publikálatlan rajzban Boris már a tőkésrend ellen forduló forradalom szellemét idézte

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ORSZÁG VILÁG

Az ezerharmadik éjszaka...

Megkérdeztünk néhány moszkvai színésznőt: mi a legemlékezetesebb számuk. Az egyik, Maja Menglet, azt felelte:

— Az ezerharmadik éjszaka...

Ez volt a legkülönösebb válasz, emellett tehát hosszabban elidőztünk. Így született ez a riport.

*

A középmagas, ovális arcú, nagyon szép Maja Menglet a Sztanyiszlavszkij Drámai Színház tagja. Jó humorú, anekdotákat kedvelő teremtés. Ez különben kitűnik abból a válaszából, amelyet kérdésünkre — »Miért az ezerharmadik éjszaka?« — adott.

— A papa színész. Georgij Menglet, az OSZSZSZK népművésze, a moszkvai Szatíra Színház tagja. Büszke arra, hogy mindenkit utánozni tud. Én arra voltam büszke, hogy a papát tudtam utánozni. Hiúság, vagy valami más, ki tudja, de tény, hogy a kiváló utánzó haragszik, ha utánozzák. Így azután a papa tiltakozott, hogy belőlem színésznő legyen. Én viszont makacskodtam: a végeredmény — az első évben titokban kellett eljárnom a Művész Színház színészképző stúdiójának óráira. Itt a tanulmányi idő négy esztendő. Már akinek. Én, ugyanis évet ugorhattam. Már a vizsgaelőadásra készültem Alekszander Vologyin »A gyári lány« című darabjának főszereplőjeként, amikor Sztanyiszlav Rosztockij, az ismert filmrendező felajánlotta új filmje, a »Penykovi ügy« női főszerepét. Kicsit haboztam, azután igent mondtam. Beiratkozásom után, az ezerharmadik napon, diplomaszereplésemül nem egy színpadi, hanem filmalakítást választottam.

— És nem bánta meg?

— A drámai szerepek szerelmese vagyok, s ez drámai szerep volt.

— Hogyan fogadta filmjét a közönség?

— Azt hiszem sikere volt. Újabb filmszerepeket kaptam. Az elmúlt hónapokban három filmben is játszottam: »A megjavultban bízni kell«, a »Hazafelé«, és az »Aljonka« címűekben. Ez utóbbit Borisz Barnet rendezte, Szergej Antonov novelláiból, tehát több történetből álló, úgynevezett omnibuszfilm volt. Én csak az utolsó epizódban szerepeltem. Egy városi komforthoz szokott lányt alakítottam, aki a szűzföldekre induló traktoros felesége lesz. Egy olyan kislányt, aki sohasem látott még sztyeppét, aki nem ismerte a »vidékiek« életét, s ott mulatságos kalandok egész sorát éli át, míg végül maga is traktorra ül. Tudja, az volt a mulatságos, hogy ebben a filmben kicsit önmagamat is alakíthattam: a felvételek előtt még sohasem voltam a szűzföldeken és sohasem ültem traktoron...

— És a színpadi munka?

— Szeretem!

— Színházi munkájában van valami emlékezetes?

— Az ezerharmadik éjszaka...

— Már megint?

— Persze. Négy esztendővel »Ejfélkor« című darabjában egy önmagát és nem a színművészetet szerető kezdő színésznőt formáltam meg, majd a lengyel Leon Kruczkowski világsikerű darabjában, a »Szabadság első napjá«-ban játszottam. És a második szezonban rám osztották a »Koldusopera« Lucyjának szerepét. A mi színházunk repertoár-színház, tehát minden este más darabot játszunk. Sokszor egy-egy mű évekig »szalad«. Mint például a »Koldusopera« is. Három évvel a bemutató után, véletlenül éppen a premiert követő ezerharmadik éjszakán, játszottuk kétszázötvenedszer.

— Ezek szerint az Ön sikereinek kulcsa, az ezerharmadik éjszaka. Talán ez a kabalája?

— Lehet, hogy ez lesz. Még nem vagyok benne egészen biztos.

— Hogy-hogy?

— Több mint két és fél éve mentem férjhez, színházi kollégámhoz, Leonyid Szatanovszkijhoz.

— És?

— Egy hónap múlva lesz házasságunk ezerharmadik napja. Ha addig nem válunk el, végleg együttmaradunk — mondja kacagva.

— Ez babona!

— Nem, ez megállapodás. Így beszéltük meg esküvőnk napján...

Azóta eltelt ez a hónap. Maja Mengletet ma is Szatanovszkának hívják színpadon és filmen kívüli életében, az újabb ezerharmadik éjszaka tehát ismét megtette a magáét.

(fenyres)

Zorin »Fedélzeten« című darabjában, a kémikusnő szerepében

Brecht Lucyja a második részből — szép, csábító és igézően fiatal

Brecht—Weill: »Koldusoperá«-jában, mint Lucy (jobb szélen), a moszkvai Bicska Maxival Fotó: APN

Érdemes volt...

Átvágott az úton a hármas számú kapu felé, s közben észrevétlenül hátranézett. Nem követte senki.

A pisztoly lépésről lépésre nagyobb súllyal húzta lefelé a felöltője belső zsebét; úgy érezte, hogy bal válla centiméterekkel lejjebb lóg a másiknál, és messzire ordít ez a ferdeség.

Hat óra negyvenet bélyegzett. Bevinni könnyű volt, de hogy fogja kihozni a gyárból?

A táskában nem lehet, azt nyitva kell megmutatni a kapunál. Zsebben sem hozhatja, túl nagy a kockázat. Ha kigyullad a piros lámpa a csöngetésnél, be kell mennie a fülkébe, ahol tetőtől talpig megmotozzák.

*

Húga ellenezte ezt a mai találkát. Éjjel röpcédulákat hajtogattak, s közben Margit arra akarta rábeszélni, hogy ne várjon tovább, menjen illegalitásba.

— Még két nap, és úgy lesz, ahogy akarod.

— Miért nem már holnap?

— Mert holnap még nem lehet.

— Holnapután talán már késő.

— Nyugodj meg.

— Mi dolgod holnap?

— Reggel találkozom valakivel, aki pisztolyt hoz nekem.

— Ne menj oda, Pista! Lebukások vannak.

— Majd óvatos leszek.

— Robi is óvatos akart lenni, és mégis lebukott.

Kreutz Robi az egyik Kántor lánynak udvarolt. Figyelmeztették, hogy kerülje messze Kántorékat, mert a rendőrség napok óta szemmel tartja a lakást. Robinak nem használt az intés. Két nappal ezelőtt, november huszonnegyedikén, az utcáról felküldött egy gyereket menyasszonyához, cédulával: „Juliska, gyere le! Hozz egy váltás fehérneműt!"... Juliska helyett detektívek mentek le.

— Ne aggódj, Margitkám, nem lesz semmi baj.

— Hallgass rám, nagyon kérlek!

— A pisztolyért el kell mennem.

— Ilyen helyzetben nem vállalhatsz ekkora veszélyt!

— Majd a gyárból felhívlak, hogy megnyugodj. Rendben?

*

A hosszú öltözőhelyiségben néhány ember beszélgetett vetkőzés közben, latolgatták a gyári futballcsapat, a WMFC vasárnapi esélyeit.

— Maga mit mond, Patakikám?

— Győz a jobbik.

— Ha nem szakad félbe a légiriadó miatt.

— Az lehet. A Fradi—Újpest már kétszer félbeszakadt.

Óvatosan kell levetnie a felöltőjét, nehogy a fegyver kiessen belőle. Begyömöszöli a kabátot a vaslemezből készült szűk szekrénybe, bekattintja a lakatot, a kulcsot zsebre vágja.

Olyan mindegy, hogy bezárja-e vagy sem. Lezárt szekrényekből is eltűnnek az órák, meg a pénztárcák.

Az üzemi szarka!... Ezt is kifelejtette a számításból. S ettől a felismeréstől hideg lett a homloka. Délután háromig hosszú az idő, ezalatt idegen kezekbe kerülhet a pisztoly. Ez ellen már nem tehet semmit. Nem viheti magával, a zsebében nem fér el, a fiókjában pedig még rosszabb helye volna. Nincs más hátra, remélni kell a legjobbakat. Néhány nap óta nem tűnt el semmi a szekrényekből, lehet, hogy a tolvaj szabadságra ment. Vagy betegállományba. Mindenkit érhet baleset.

*

Fönt a műhelyben kirakta a szerszámait maga elé az asztalra, s amikor leült, olyan álmosság jött rá, amilyet csak tíz évvel ezelőtt érzett. Akkor lakoltatták ki őket a Szent László út 45. számú házból, ugyanúgy, mint korábban a Visi Imre utcából, a Kálvária utcából és a Röppentyű utcai szükséglakásból. S mint minden alkalommal, bútoraikat ezúttal is kirakták az udvarra, az eresz alá. Másnap este Laci öccsével a Rákóczi úton kószáltak, nem volt kedvük hazamenni. Haza? Az eresz alá.

— Velem tartasz?

— Mit akarsz csinálni? — kérdezett vissza Laci.

— Még nem tudom. De az biztos, hogy nem alszom az udvaron!

Elállt az eső. A Phőnix mozi fényei visszacsillogtak a tócsákból.

— Nyolckor kezdődik.

— Folytatólagosan is bemehetünk.

Ahogy leültek elöl a zártszékre, elnyomta őket a fáradtság. A szünetben felébredtek, de szerencsére hamar elsötétült a nézőtér, s a híradónál már megint aludhattak tovább. Nem tartott sokáig.

Háromnegyed tízkor álmosan néztek egymásra a mozi előtt.

— És most? — pislogott Laci.

— Gyerünk a Rialtóba, a tízesre.

Éjfélkor annak is vége lett.

Az utcán felhajtották a gallérjukat, hűvös volt az éjszaka. Laci bánatosan káromkodott.

— Most merre?

— Micsoda ország! Még egy éjszakai mozija sincs; a hajléktalanok részére.

A Városligetben kiválasztottak maguknak két rokonszenves padot, és végigheveredtek rajtuk.

— Kicsit nedves.

— Így a jó. Így puhább.

— Szép álmokat.

— Szép álmokat.

Még félórát sem nyughatott, mikor valaki irgalmatlanul megrázta.

— Mit akarsz?

Nem Laci, egy rendőr markolászta.

— Cihelődjetek, aztán menjetek szépen haza! Ez nem szálloda.

— Sajnos...

A rendőr követte őket egy darabig, majd eltűnt a sötétben.

Menjünk a Népligetbe.

Kibaktattak a Hungária körútra, aztán azon végig a Népligetbe. Nem kellett ringatni őket, úgy elaludtak, mint akiket agyonütöttek. De itt is jött egy rendőr, ébresztőt csinálni.

Élni tudtunk a szabadsággal... a címe egy képes eseménynaptárnak. A 48 lapos képsorozat célja, hogy Magyarország felszabadulásának 25. évfordulójára összefoglaló, áttekintő képet nyújtson a második világháborúról — főként annak európai és ezen belül magyarországi összefüggéseiről — hazánk felszabadulásának történetéről, valamint az eltelt negyedszázados időszak alatti fejlődésünkről. Valójában képekkel illusztrált időrendi áttekintés ez, melyhez hasonló a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulójára jelent meg, és sikert aratott az alapszervezetekben.

Az eseménynaptár bemutatja az 1939. szeptember 1. és 1944. augusztus vége közötti jelentős eseményeket, részletes eseménytörténeti áttekintést ad az 1944 szepember és 1945. április 4. közötti időszakról. Foglalkozik a jelentős nemzetközi eseményekkel, hangsúlyozza a magyarországi, főként a kommunisták által vezetett antifasiszta ellenállás jelentőségét. Bemutatja, milyen hatalmas veszteségeket okozott népünknek a barbár fasizmus, hogy a Szovjetunió testvéri segítsége nemcsak a német és (vele szövetséges) magyar fasiszta haderő elsöpréséből állott, hanem nagymértékű gazdasági segélyből, élelmiszer- és nyersanyag-szállítmányokból is. Külön foglalkozik a kiemelkedő fontosságú eseményekel: a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megalakulásával, az Ideiglenes Nemzetgyűlés munkájával, a Magyar Kommunista Párt programjával, a földreformmal, stb. Megemlékezik a háború befejezésének történetéről (Berlin eleste, a Győzelem Napja) a világháború utolsó napjainak tragédiájáról, Hirosima és Nagaszaki pusztulásáról.

Bemutatja a népi demokratikus átalakulást, a proletárdiktatúra létrejöttének fontosabb mozzanatait. A kötet bemutat néhány új szocialista létesítményt, illusztrálja az egészségügyi, szociális, kulturális fejlődést, a szocialista építőmunka legutóbbi évtizedének eredményeit.

Képes album jelenik meg, valószínűleg 25 év a szocializmus építésének útján címmel. E kiadvány hat nyelvű — magyar, orosz, német, angol, francia, spanyol — s bemutatja az ifjúság helyét, szerepét a felszabadulás óta eltelt negyedszázad gazdasági, társadalmi, tudományos, kulturális fejlődésében.

16 féle 2 színű röplap jelenik meg, amely képpel, szöveggel illusztrálja a 25 év építőmunkájának eredményeit, benne a fiatalok szerepét, jelenlegi helyzetét, azt, hogyan veszik ki részüket a munkából, a tanulásból, a művelődésből, a sportból.

Új élet kezdődött címmel tablóplakátot adnak ki a felszabadulásról. Az első kép a felszabadítás — 1944. szeptember 23. — kezdete, amikor Battonyánál a szovjet csapatok átlépik a határt, a második 1944. december 21., amikor is a felszabadult területek képviselői Debrecenben összeültek, a harmadik a MADISZ szegedi megalakulásáról, a negyedik a miskolci és a többi partizánharcról ad képet. Bemutatja a pusztaszeri földosztást, valamint azt, hogy a szovjet katonák részt vettek a romok eltakarításában, majd képpel illusztrálja Buda és Pest felszabadítását, a Balaton környéki hadműveletet, a kommunista párt felhívására megkezdődött újjáépítést, befejezésül pedig bemutatja, hogy 1945. április 4-én egész Magyarország felszabadult. Záróképe a mártír-emlékmű.

Tablóplakát II. Alkotó negyedszázad címmel jelenik meg. Ez a plakát a felszabadulás óta eltelt 25 év eredményeit mutatja be, hangsúlyozva, hogy pártunk vezetésével oldotta meg népünk a felszabadulás óta eltelt időszakban a fontos politikai és gazdasági feladatokat, hogy a lenini irányvonalat követve munkálkodik a szocializmus teljes felépítésén, és az ifjúsági szövetség zászlaja alatt a fiatalok is lelkesen vesznek részt a társadalom előtt álló feladatok megoldásában.

Riportkönyv jelenik meg, amelyből olyan embereket ismerhet meg az olvasó, akik részt vettek az illegális mozgalomban, a felszabadulást követő eseményekben és a KISZ újjászervezésében. A könyv az ő életükön keresztül mutatja be a 25 éves fejlődést.

A Lenin születésének 100. évfordulójára megjelenő kiadványok:

Szöveggyűjtemény, amely Leninnek az ifjúságról, az ifjúsági szövetségek feladatairól szóló írásait tartalmazza kronológiai sorrendben.

Tablóplakát, amely korabeli fényképek alapján bemutatja Lenin életútját, munkásságát;

Irodalmi műsorfüzet, amelynek tartalma: a) beszédvázlat Lenin munkásságáról; b) Leninről szóló irodalmi alkotások, novellák, versek; c) egy 3 lépcsős vetélkedő (alap-, közép- és felsőfokon) és d) Leninről szóló dalok.

Taggyűlés Pilis-nyeregben

A Finomvegyszerkészítő KTSZ KISZ-esei Pilis-nyeregben, ennél a szovjet emlékműnél tartottak taggyűlést, amelyen felidézték a 25 évvel ezelőtti eseményeket. Az alapszervezet nevében Zám Mariann néhány szál vörös szegfűt helyezett el az emlékmű talapzatán

— Na, menjetek csak tovább! Élénken!

Átsétáltak a Kálvária térre.

— Mit gondolsz, merről fog jönni? — kérdezte öccsétől.

— Csak fesd az ördögöt a falra! — húzta be nyakát Laci. — Majd megjelenik.

— Annyi van belőlük, mint a nyű. Minden padra egy zsernyák. És milyen rossz a modoruk! Innen hova megyünk?

— Mit bánom én.

— Mondjuk... a Tisza Kálmán térre. Ott még nem jártunk éjjel... Ide figyelj...

— Hagyj aludni!

— Csak azt akarom mondani, hogy indulhatunk. Megjött a mi kedves Kovács negyvennyolc Andrisunk.

— Ó, hogy az a!...

Mire a Tisza Kálmán térre értek, hajnalodott. Este alig várták, hogy a csöpörgő eresz alatt lefeküdjenek a nedves szalmazsákokra, s végre kialhassák magukat.

*

Fél nyolc. Egy óra múlva felhívja Margitot a Duna Biztosító Társaságnál. Addig még dolgoznia is kell, német gránátkupakok számozásához szerszámot készítenie. Lám, ilyen furcsaságokat produkál az élet: nappal a németeknek dolgozik, éjjel ellenük.

Kivette fiókjából a ferde sikatytyút, közben könyökével leverte az egyik kézihántolót. A szerszám fémes pengéssel esett a betonra, s a hegye lepattant. Mehetett köszörülni. A szénacél dús szikrákat vetett, mint karácsonykor a csillagszórók. Nézte a sercegő-pattogó szikrákat, s azon tűnődött, vajon ott van-e még a szekrényében a pisztoly. Hátrament a műhely sarkában, hogy a köszörüléstől kilágyult szerszámot megeddze: Bunsenégőn felmelegítette cseresznyepirosra, állott vízben lehűtötte, megtisztította revétől, majd szalmasárgára visszaeresztette, az olajkövön lehúzta.

Nyolc óra múlt... Ólomlábakon járnak a percek.

A sikattyúba befogta az acélgyűrűt, tenyerébe csúsztatta a gombanyelű hántolót, s hozzákezdett, hogy a körülnagyolt számokat kivésse. Percről percre határozottabban érezte, hogy nem szabad megvárnia a délutánt. Legjobb lesz, ha rosszullétet színlel, elkéredzkedik orvoshoz, így veszélytelenül kisétálhat a kapun. zsebében a pisztollyal, csak a táskát kell megmutatni, ilyenkor még nem gyullad ki a csöngetőórán a piros lámpa.

Hirtelen veszélyt jeleztek az idegei. Megfordult.

Az ajtónál három idegen állt, messziről látszott, hogy nyomozók. Őt nézték, s halkan néhány szót váltottak egymás közt.

Olyan erősen bánta, amiért a pisztolyt nem ide tette a fiókba, hogy szinte fizikai fájdalmat érzett. Most előránthatná, s habozás nélkül tüzet nyithatna rájuk, mint Ságvári abban a budai cukrászdában.

De a pisztoly messze van, s azok hárman már elindultak feléje...

PATAKY ISTVÁN MELLSZOBRA – BORICS PÁL ALKOTÁSA – KŐBÁNYÁN, A PATAKY ISTVÁN TÉREN

*

A gyárból a rendőrségi kocsi a Vilmos császár útra hajtott. Megálltak a tizennyolcas számú ház előtt, két detektív felment házkutatást tartani. Úgy látszik, eredménytelenül, mert jobb híján a szomszéd gyereket hozták magukkal.

— Hát te?...

— Nem tudom... — görbült el a gyerek szája. — Csak ott voltam a lakásban...

— Felügyelő úr, ennek a gyereknek semmi köze az egészhez.

— Majd benn kiderül.

A Margit körúti katonai büntetőintézet kapujában azt kérdezte a nyilaskarszalagos kapuőr:

— Ki ez a jabranc? Katonaszökevény?

— Annál is rosszabb — mondták a kísérői.

A börtöniroda előtt várakoznia kellett falnak fordított arccal, karjait égnek emelve.

Beszólították. Egy fakóarcú irodista vette fel az adatait.

Mikor kifogyott a kérdésekből, undorral forgatta kezében az igazolványát.

— Maga ipszilonnal írja a nevét? — kérdezte, és rosszallóan nézett rá. — Miért nem i-vel?

Móra Ferenc Kese kalaposmestere jutott eszébe, aki a szegény emberek gyerekeit tanította olcsó pénzért. Megtanított nekik minden betűt, kivéve az ipszilont, mert arról azt tartotta, hogy nem magyar betű. Tanítványait arról lehetett megismerni, hogy mindent i-vel írtak, amit más rendes ember ipszilonnal. S nem úgy érdeklődtek egymástól: hogy vagy? — hanem úgy: hogi vagi?

Lehet, hogy ez az irodista is Kese-tanítvány?

— Ilyen jókedve van?

— Csak eszembe jutott valami.

— Volt már büntetve?

— Nem.

— Majd most lesz!

*

A gyerekek a vasas-ifiknél szerették ezt a történetet. Meg a másik Móra-novellát is, a Kalcinált szódát. Ő dramatizálta, ő állította színpadra és játszotta benne az inasiskolai tanító urat, aki meghajszolt, fáradt kisinasokkal cinkosan összekacsintva lóvá teszi a nagyképű, de mélységesen ostoba vizsgabiztost.

Az előadás után a kis Magda, az éles nyelvű, mindig csipkelődő Magda fényes szemmel nézett rá:

— Nagyszerű voltál!

— Köszönöm.

— Még nem mondta senki, hogy született pedagógus vagy?

— Nem.
— Miért nem lettél pedagógus?
— Mert egy már van a családban, a húgom, s az ő kitaníttatása is meghaladta a zsebünk erejét.

Hétéves még alig múlt el, mikor meghalt az apja, itthagyva az aszszonyt a három gyerekkel. Anyjuk nem tudta eltartani őket, a két fiút muszájból beadta a József főhercegről elnevezett árvaházba. Laci, az öccse hamar feltalálta magát, de ő csak tengődött, sorvadozott a menhely levegőjében. Két évig betegeskedett, viaskodott lázzal, hörghuruttal, tüdőgyulladással, asztmával. S amíg Lacit még a gyerekek között rohamosan terjedő ótvarjárvány is kikerülte, addig Pista fejét csakhamar égő, viszkető sebek borították. Akkor kiadták őt az anyjának, hogy kezeltesse. Anyjuk akkoriban az OTI-ba járt takarítani, odahordta őt is, ingyenkvarcra: bízott az ibolyántúli sugarak gyógyító erejében. A terápia eredményesnek bizonyult, fejéről eltűntek a sebek és a hajszálak. Tízéves korára kopasz lett.

A polgári iskola elvégzése után nyomdász szeretett volna lenni. Mert annak a betű a kenyere, s ő kis elemista korától kezdve falta a könyveket csillapíthatatlan étvággyal. Eleinte persze csak ponyvát, naponta egy-két sárgaregényt, de később már Jókait, Gárdonyit, Mikszáthot és egyre több verseskötetet: Petőfit, Aranyt, Adyt, József Attilát. Az Elnök utcai polgáriban harmadikos fejjel már ő vezette az önképzőkör irodalmi szakosztályát. Alig várta, hogy könyveket csinálhasson. De arra várhatott: egyetlen nyomdában sem vették fel tanoncnak, minden hely betelt. A következő évben ugyanígy járt, a harmadik nyáron nemkülönben.

Amíg a nyomdászszakmára várakozott, nevelőapjának segített a szabóságban. Szerette az öregfiút, kezdettől fogva, s nemcsak azért, mert kivette őket az árvaházból, hanem mert mindent megtett a családért, ami erejéből tellett; néha még azon felül is, hogy a gyerekeknek minél több jusson. Pista két esztendeig inaskodott mellette a szabóműhelyben. Vásári árusoknak dolgoztak, néha az egész család gyártotta otthon a ceignadrágot, „leves"-kabátot, mikádókat, bricseszeket. Két év után megunta a várakozást, beszegődött Klett Edwin Klauzál utcai kismester műhelyébe stanca-vésnök inasnak. A tanonciskolában összebarátkozott nemesfémes gyerekekkel, akik elhívták maguk közé az ificsoportba.

Ekkor jegyezte el magát a mozgalommal, és — most már nyugodtan elmondhatja — hű maradt hozzá élete végéig.

Nem látja többé a Magdolna utcai vasasszékházat, az alagsori 8-as helyiséget, második otthonát. Nem rendez több irodalmi estet, nem lép fel a színjátszócsoportban, nem vezet szemináriumot, nem tart könyvismertetéseket, nem vitatkozza végig esténként a Baross utcát és a körutat, meg-megállva a gesztenyesütők kályhái mellett melegedni. Végleg letehet szándékáról, hogy az ificsoporton belül az ellentétes irányzatokat egybehangolja, az összeütközéseket tompítsa, kibékítse a szemben álló feleket, hogy minden erőt egyesíthessenek az igazi ellenség, a fasizmus ellen. Számára megszűntek a hétvégi túrák, a vidám kirándulások, most már csak gondolatai kószálhatnak a budai hegyekben és a horányi partokon. Előtte bezárult a világ végérvényesen.

*

Milyen mérhetetlen messzeségbe került minden ez alatt a négy hét alatt. Még messzebb, mint március tizenkilencedikén.

Azon a vasárnapon a frankhegyi menedékházból jöttek lefelé, beszélgetve, vitatkozva, mint máskor. A szokott hevességgel csaptak össze a nézetek egy közgazdaságtani kérdés fölött. Néhányan már unták a vitát, témát, s énekelni kezdtek.

— Nézzétek csak! — kiáltott fel hirtelen az egyik fiú, és a repülőtér felé mutatott.

A repülőtér olyan volt, mint egy felbolydult méhkas. Meglepődve nézték a szokatlanul nagy nyüzsgést, nem értették a dolgot.

— Talán valami gyakorlat...

A Bécsi úton tankok dübörögtek. Német tankok!

— Mi történhetett?

A 6-os villamoson izgatott emberek kérdezgették egymást, de senki sem tudott semmit: a Britannia szálló előtt hatalmas tömeg verődött össze. Itt tudták meg végre az igazságot: a németek megszállták Pestet, s valószínűleg az egész országot.

— Most mi lesz, Pista? — néztek rá a többiek.

Keserűen elmosolyodott.

Akkor értette meg, amit eddig nem akart elhinni: ezután már nem elég a szó, tankok és ágyúk ellen csak fegyverrel lehet érvelni.

*

Az első kihallgatáson, a másodikon és a többin is nagyjából ugyanazok a kérdések záporoztak rá:

— Kitől kapta a revolvert?
— Nem ismerem.
— Mikor találkoznának újra?
— Most láttam először és utoljára.
— Hol vannak elrejtve a többi fegyverek?
— Nincs több, csak ez.
— Kik a fegyveres szervezet tagjai?
— Nem tudok ilyenről.
— Ki tud róla?
— Azt sem tudom.
— Kitől kapja az utasításokat?
— Senkitől.
— Hazudsz!
— Nem.
— Viszont akarod látni az anyádat?
— Igen.
— Kitől kapod az utasításokat?
— Milyen utasításokat?
— Hogy mikor mit kell csinálnod.
— Szentpéteritől.
— Az kicsoda?
— A művezetőm az Idomszerben.
— Te piszok... Nem félsz, hogy szétverem a pofádat?

Itt a fogházban találkozott újra Pestivel és Kreutz Robival.

Tavasztól nyár végéig Pesti volt a felső kapcsolata, tőle kapta a feladatokat. Akkor útjaik különváltak, azóta nem látta a fiút. Alaposan megváltozott: arca beesett, külseje elhanyagolt, még a szeme is fénytelenebb lett, mint nyáron.

*

December tizenegyedikén a foglyokat átszállították Sopronkőhidára. Tíz nap múlva a községi iskolában összeült a haditörvényszék. Rövid tárgyalás után a bíróság elvonult ítélethozatalra.

*

Ugyanolyan sors vár rá, mint Georg Weisselre...

Amióta áthozták ide, Sopronkőhidára, egy pillanatra sem tudott szabadulni ettől a gondolattól. Ami hat évvel ezelőtt játék volt számára, mostanra valósággá lett.

Harmincnyolc telén játszották a vasas-ifiknél Friedrich Wolf drámáját, a Floridsdorfot. Ő alakította Weisselt, a floridsdorfi tűzőrség parancsnokát, aki felettese tilalmai ellenére fegyverrel vett részt a bécsi munkásfelkelésben. A felkelést leverték, Weisselt rögtönítélő bíróság elé állították. Tudta, mi vár rá, nem voltak illúziói. Semmit sem tagadott, mindent bátran vállalt, magával nem törődött, csak társait igyekezett menteni. Nem védekezett — támadott. Hogy is mondta?

„Bíró urak! Nem vagyok már gyerek, az agyam világos, és pontosan tudom, hogy mi történik. Felkészültem, hogy életemet adom a munkásság ügyéért. Semmit meg nem bántam, ezután sem tennék mást, mint amit tettem. Azaz: ha tudtuk volna, amit most tudunk, akkor több fegyverünk lett volna, több lelkesedésünk és több harcostársunk. Támadtunk volna és győztünk volna..."

*

A valóságos tárgyalás, itt és most, kísértetiesen hasonlít a hat év előtti drámabeli jelenetre. Csak legyen elég ereje, hogy most is megmaradhasson olyannak, mint amilyen a színpadon volt.

Nem tagadott semmit. A pisztolyt megtalálták nála, a többi meg nem érdekes. Mindent vállalt. Még azt is, amit nem kellett volna. Mint Weissel. Weissel sorsa — az ő sorsa. Tökéletes azonosulás a szereppel. Még néhány perc, és átélheti a drámai szituációt, megismerheti Weissel ér-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

IFJÚ KOMMUNISTA
Budapest

1970 JAN

... amikor elhangzott az ítélet: ...ótél általi halál.

Nyílik a terem ajtaja, bevonulnak a bírák. Ők felállnak, csörögnek a láncok. Kihirdetik a haditörvényszék ítéletét.

— Megértették az ítéletet? Pesti Barnabás?

— Igen.

— Kreutz Róbert?

— Igen.

— Pataky István?

— Igen.

*

Éppoly nyugodt volt kívül-belül, mint hat évvel ezelőtt a színpadon, ott a vasas ifiknél... S férfias nyugalmát akkor is megőrizte, amikor a siralomházban élete utolsó levelét megírta:

Kedveseim!

Teljesen nyugodt és megbékélt vagyok.

Halálra ítéltek. Utolsó gondolatom Ti voltatok.

Margitkám, tőled külön búcsút veszek. Húgom vagy, de egy kicsit mindig példaképem is voltál. Erős egyéniség vagy, és ne törj meg most sem.

Haladj megkezdett utadon, és összeszorított fogakkal küzdj, verekedj életed céljáért, mert érdemes.

Most is azt mondom, hogy érdemes volt.

Anyám, ne sírj! Sok keserű órát okoztam Neked, de most bocsáss meg nekem, gondolj szeretettel fiadra, aki úgy vágyott a szeretetre. Tőletek kaptam a legtöbbet. Köszönöm, hogy úgy szerettetek és féltettetek.

Emike, kis húgom, gondolj majd az életben arra, hogy volt egy bátyád, aki Téged nagyon szeretett, és aki meghalt egy eszméért, mert érdemes volt érte meghalni.

Lacikám, igyekezz enyhíteni a többieknek azt a fájdalmat, amit halálommal okoztam.

Apám! Öreg fiú! Tudom, hogy nagyon szerettél, és fáj Neked, hogy elmegyek. Vigasztaljon az a tudat, hogy olyan családod van, akiért érdemes élni és dolgozni. Tedd meg értük ezután is, és dolgozz értük, szeressétek egymást, mert az életnek értelmet csak a szeretet ad.

Bocsássátok meg nekem, hogy bölcselkedem, de higgyétek el, így érzem, jólesik nekem ezt Veletek utoljára közölni, és így azt érzem, hogy köztetek vagyok és beszélgetünk.

Mindenkitől búcsút veszek, hisz név szerint nem tudnék mindenkit felsorolni.

Drága Anyám, Apám és Húgaim, forró szeretettel ölel benneteket

Pista

*

Mikor a család megkapta búcsúlevelét, már nem élt. 1944. december 24-én hajnalban kivégezték.

GAÁL ALBERT

(A CSEPEL SZIKRÁI című most készülő antológiából.)

ni. És ezek itt körülöttem örülnek nekik, szeretik, becézik őket. A szomszéd házba is becsapott egy bomba és a felét elpusztította. A közeli tűzőrségen két tűzoltó meghalt. Az őrszobában ültek, a légnyomás a falhoz vágta őket, úgy, hogy szétlocscsant a fejük.

Január 14. Vasárnap

Mosdás, borotválkozás is elmarad a leküzdhetetlen nehézségek miatt, a ruhakefélés is. Ez azért, mert egy percig sem lehetett a lépcsőházban megmaradni. Óriási volt a bombázás. Egymás után szálltak el felettünk a gépek.

És mégis, ahogy így sanyargok, mert hiszen mindenki legközvetlenebbül a maga baját érzi, arra is gondolok, hogy: mi lehet más pincékben? Mi lehet szerte az egész városban? Mi lehet vidéken, olyan falvakban, amelyek hadszíntérré váltak? Én sanyargok itt a pincében, de mások fenn a föld színén harcolnak. A védekezőket, megmondom őszintén, nem sajnálom. Mert ők németek és nyilasok, ők *akarták* a saját sorsukat, a kilátástalan harcot. Azt is mondhatom, hogy tudattalanul akarták a halált, a bűnhődést, a sanyarú fogságot. Bár elképzelem, hogy köztük is akadnak olyanok, akiket a vaskényszer üzött. Egy óriási gépezet tehetetlen alkatelemei, egyéni kezdeményezéssel nem szakadhatnak ki a helyükből, abból a gépből, melybe parányi részként illesztette balvégzetük.

Eddig mégiscsak elviseltem ezt a pincét. Elkerült a betegség is. Nálunk senki sem betegedett meg súlyosabban. Nagy szerencse mindnyájunknak. Aki a pincében például tüdőgyulladást kap, annak vége. Akit gyomorfájás ér, az szenvedhet fogcsikorgatva, sem orvos, sem gyógyszer. Akinek a foga fáj, nem húzathatja ki. Aki megsebesül, isten tudja, meddig várhat orvosi segítségre. Ámbár dr. L. L., akit sohasem látok otthon, egész nap járja a pincéket, és látogatja a betegeket. Találkoztam vele végre az utcán. Éppen a Nagy-

Boris Lanko

festő

meghalt Mentonéban

1924. ápr. 14

Budapest:

Buda megszállása 1602-be

A „Thonav Flv

a keresztény csapatok ostrom

„Insel S. Andre" – n elpu

ben a jobb parton a kilenc kere

wasser oder Judenstatt" (E

lyeptette. Felirata a

„Wahre Conterf

Von Den Christen B

s a bal sarokban elhely

„A. Die Statt Pest", s befe

Reikarci, mére

L

Boris László

Lód

Magyar Grafika

1924. 141 l.

~~Aradi Kultúrpalota új igazgatója~~

~~(Fényes Dezső) X. 56.~~

Boris László

festő.

vajzaiból és rézkarcaiból

koll. Eiäll.

Ernst Múzeum XVII. Coop.

Miäll. Bpest. 1921.

Vimmer Imre, polgármester

VIII. 129.

Boris László

Gogol: Egy őrült emlékiratai. Illusztrálta és a szöveget köré írta Boris L.
Fordította Barta Sándor
Wien 1922. J.
Fischer Verl.

Vasárn. **21** Rogate		Protestáns: Konstantin Görög: Konstantin Izraelita: Ijar 25
Hétfő **22** Julia		Protestáns: Júlia Görög: Baziliszk Izraelita: Ijar 26
Kedd **23** Dezso		Protestáns: Dezső Görög: Mihály Izraelita: Ijar 27
Szerda **24** † segits.	● Újhold 11 ó. 7 pk.	Protestáns: Eszter Görög: Simeon Izraelita: Ijar 28
Csütört. **25** Áldozó cs.		Protestáns: Áldozó cs. Görög: Jéz. mennyb. Izraelita: Ijar 29
Péntek **26** N. Fülop		Protestáns: Fülöp Görög: Kárpusz Izraelita: Sivan 1
Szomb. **27** Béda	1933 **MÁJUS** 31 nap	Protestáns: Béda Görög: Hellád Izraelita: Sivan 2

21-ik hét. Nap kelte 4 ó. 17 pk. — Nyugta 19 ó. 36 pk.

Aleginva

Boris László

rajzoló

Karácsonyfa c.
rajza repr.

Zeitbilder. Beilage
zur Vossischen Zeitung
1921. dec. 25.

Boris László

mód

Szabó Béla: Biró Mihály, Vértes Marcell. Boris László, Major Henrik ismeretlen ujságrajzai.

Dolgozók Világlapja

1947. marc. 15.

(Képekkel.

Fevti fiatalon Münchenben halt meg, mikor, a cikk nem mondja.

Az Áll. Erzsébet-Hitelsóla Felg. Isk. Tanáj

12 db. jegyzőkönyv
elkülöletett.
Br.
1923, dec. 3.

Lemer

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
444 /1923 szám
Érk.: 1923 év dec hó 3. n.

Boris László

Boris László művészete nem foglal magában oly széles területet, mint grafikustársáé, az emberi test mozgását, a formák egyensulyozását tüzte ki célul. Ámde e területen belül életerő, fiatalos lendület buzog. Egyetlen vonallal leirja a test felületén kitapintható formák összességét, az elinduló és bevégződő megmozdulás egész iramát. Ösztönös művészetnek látszik mindez, ámde, fölényes kultura, az elérhető hatások kiszámitottsága, átgondolása rejtőzik rajzaiban. Tehetséges ember.

Magyar Grafika
1921, 141. l.
(a Ernst-Museum
csoportkiállitása.)

PÁZMÁNY

PAPIR- ÉS IRÓSZER-KERESKEDELMI R.-T.

BUDAPEST, VIII. KE
MIKSZÁTH KÁLMÁ
TÉR

TELEFON: J. 98-13

Szán

MENNYISÉG	MINŐSÉG

NYOMATTA A „PHÖNIX NYOMDA" BUDAPEST, VIII, JÓZSEF-UTCA 56

BORIS *László*. grafikus. * 1897. Budapesten és Párizsban tanult s közben párizsi élclapoknak is dolgozott. A lipcsei Dehne-cég sorozatot adott ki rézkarcaiból. Az Ernst-múzeum 1921. rajzaiból és rézkarcaiból gyűjt. kiállítást rendezett 1922. illusztrálta és kőre írta Gogol: Egy őrült emlékiratai c. művét (Wien. Fischer Verl.).

E. G. I. 1291

22-én.

L s elédlakásbeli

két kopasz fa van, míg

ly mellette jobbról deszkakerités huzódik,

L kamrá becsukták, középütt a pit-

dig a bejáró nyitva áll. Az ut testére és

A derült égbolt könnyen felhőzött.

m.

ki 26802 sz. leirattal 800 Kmmán

03: III. 21-én az 1047 szvsz. leirat.

-én. (791-902.)

Boris László

rajzoló

irod

Az Ujság

1921. szept. 11.

(e.a.: Fiatalok

az Ernst-muzeumban.)

még el fogja látni. Tek
szerint vonattal vagy m
hető helyen fekszenek,
védelmi szolgáltatás al
pontból kivánatosnak ta

Budapest, 19

A budapesti I. ho

Kikiáltási ár pengőben

3883. GOGOL, Egy őrült emlékiratai. Ford.: BARTA SÁNDOR. Wien, 1922. 192. szám számozott példány. 30 lap papírmappában . . . . . 5.—

3884. — Egy őrült emlékiratai. Ford.: BARTA SÁNDOR. Illusztrálta és a szöveget kőre írta: BORIS LÁSZLÓ. Wien, Fischer-Verlag, 1922. 116. NUMERIRTES EXEMPLAR. Papírmappában 4.—

3885. GOHL ÖDÖN, Budapest újabb emlékérmei. Budapest, Hornyánszky. 1905. 8r., fve . . . 5.—

3886. GOLDZIHER IGNÁC, Az Iszlám. Budapest, Akadémia. 1881. — Előadások az Iszlámról. Ford.: HELLER BERNÁT. Bpest, Akadémia. 1912. 8r., 2 kötet, er. vktsek . . . . . 3.—

3887. GOLESCO, A. G., Die politische Stellung der Roumainen (Moldo-Walachen) gegenüber der Türkei. Wien im August 1848. 8r., fve. (Címlapja foltos!) . . . . . 2.—

3888. GOMOLL, WILHELM CONRAD, Im Kampf gegen Russland und Serbien. Leipzig, 1916. 8r., er. vkts . . . . . 1.—

3889. GONCOURT, EDMOND — JULES, A nő a XVIII. században. Budapest, Rózsavölgyi, 12r., 2 kötet, színes papírktsek. Tokban. (Sérült.) . 1.—

Kikiáltási ár pengőben

3899. GOTTHÓLD, Külömb-külömb-féle dolgoktól, s Alkalmatosságoktól vétetett, és az Istennek Ditsősségére... intéztetett kegyes elmélkedései. Magy. ford. TAKÁTS ÁDÁM. Posony és Pest. Landerer. 1796. 8r., fbőrkts . . . . . 3.—

3900. GOTTSCHED, JOHANN CHRISTOPH, Deutsche Sprachkunst. Leipzig. 1762. 8r., fbőrkts . 2.—

3901. GOTTSCHED, Kern der Deutschen Sprachkunst, aus der ausführlichen Sprachkunst. Wien, Trattner. 1764. 8r., bőrkts . . . . . 1.—

3902. GOTZIGH, IGNATIUS, Statistica Hungariae, — Austriae, — Turciae. E praelectionibus... una facultatis Juridicae senioris conscripta semestri 1mo anni 1818. in regia Academia Cassoviensi conscripta per Antonium Gúthy. 4r., fbőrkts. EGYKORÚ KÉZIRAT . . . . . 8.—

3903. GOULIANOP, J. A. DE, Archéologie Egyptienne. Leipsic. 1839. 8r., 3 kötet, fvktsek . . . 3.—

3904. GOYAU, GEORGES, Das Christische Rom. Die Basiliken. Verlag S. A. D. E. A. Genf. 4r., vkts. 2.—

3905. GÖBÖL GÁSPÁR. Ujj vélekedés az Ó és újj testamentomi prófétáknál gyakran elő forduló nap, hold, és tsillagok meg-setétedésekről. Pest. Trattner. 1796. 8r., fve. 50

Borsi Laszló

1921
2.4

Grafikus

* 1897.

A lipcsei Dehne-cég sorozatokat adott ki rézkarcaiból, párizsi élclapok rajzait is dolgozott. 1921. Ernsttel rajzaiból és rézkarcaiból egy kollekció volt kiállítva.

Tájkép

902. Claude Gelée Lorrain. Másolat
a XVIII. sz.-ból

Bozsó László

Másik kiállitónk is először jelenik meg körünkben, de neve nem ismeretlen a műbarátok előtt, ráterelte az érdeklődést a Szinyei Merse Pál-társaság, ki idei tizezer koronás nagydijával koszoruzta, éppen azért, hogy tehetségére felhivja a közfigyelmet.

Szőnyi Istvánt ez első gazdagabb bemutatkozásán a legnagyobb festői feladatokkal való viaskodásában találjuk. Az élet legegyszerübb jelenségeinek mélységesen komoly átélése benne a formák felfokozására, a tömegek kiegyensulyozott harmonikus egybefoglalására való törekvést keltette fel. Az ő természetlátása félredobja a percig való hatásokat, a fény és árnyéknak illanó, játszi, gyors változatokban egymást váltogató mozzanatait, hanem keresi azt, ami tartalmat, erőt, maradandóságot ad a tömegeknek, a sulyos és nehéz formákat, ami által azok egyszerüekké és nyugodalmasokká válnak. Ez a törekvése azonban szorosan hozzákapcsolódik a természet formáihoz, melyekből vonalát és tömegeit kiemeli, leegyszerüsitve, széles formákban, nagy szemmel látott egységekben. Az ő vonala hűen követi a formát, bármennyire egyszerü és kevéssé részletezett légyen is, éppen ezzel az egyszerüvel hozza ki a legmélyebb hatásokat. Az ő vonala nem csupasz, nem nyilt, nem magamutogató, csak lappangva kiséri a masszákat, latensen érezteti, noha hatásuk titka éppen ezek az egyszerü formák, melyeket látatlanul átölelnek. Szőnyi István művészeti törekvése annak a mély meghatottságnak a formába való öntése, mely őt a világ egyszerü jelenségeinek mélységes átélése közben elfogja, minél mélyebb ez az élmény, annál egyszerübb lehet a végső formája és Szőnyi ezt az egyszerü megoldást keresi, szinben, mellyel oly szükszavuan bánik és formában egyaránt. A monumentálitás iránti érzéke minden művéből

Ernst Múz. kiáll. 48. sz.
1921. szept.

Rajzok és rézkarcok Boris-
tól, még nem nevével.

1921
24
1897

Idei első kiállításunkon egy sor fiatal művészt mutatunk be, az egyiket első izben a magyar közönségnek, az alig huszonnégy éves *Boris* Lászlót, aki pedig már nem ismeretlen a grafikának francia és német kedvelői előtt. A lipcsei Dehne-cég egész sorozatokat adott ki rézkarcaiból és a párisi élclapok is megnyilottak előtte, mert Boris azok közé tartozik, akiknek nincs koruk, az Aubrey Beardsley-k fajából való, akik hirtelen és váratlanul teljesednek ki, s nemcsak koruknál fogva keltenek meglepetést, előadásuk biztonságával és érettségével, hanem eredeti meglátásukkal s a világnak gazdag értékelésével. Amit Boris meglát, azt a vonal csodálatosan finom kifejező erejével és talán még csodálatosabb egyszerüségével dobja elénk, — igen, a kifejezés találó, mert nála az élet ábrázolása, noha nem egyszer a mélységekig is elhatol, oly játszi biztonsággal adott, a fáradtságnak minden nyoma nélkül, a magától értetődés oly könnyedségével, hogy valósággal zavarba hoz, néha megráz, mindég megdöbbent. És ha most hirtelen arra gondolunk, hogy aki ezt a csodás vonal váltogatást, az előadás oly változatosságát, egyszer a részletező elmerülést, máskor az egyszerüsités frappirozó erejét mutatja, egy alig huszonnégy éves gyerekember! . . . Valóban Boris László fejlődése elé méltó kiváncsisággal tekinthetünk.

M.D.K.

Boriss

Plakátrajza a "DIANA" készitmények reklamirozására.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juli. 8. II. évf. 27. sz. 37. lap

M.D.K.

Boriss

Rajz Beregi Oszkárról A Nemzeti Szinházban bemutatott Herczeg Ferenc: "Árva László király" c. darabjának szereplőjéről.
Rajz Herczeg Ferencről, Kürti József, Uray Tivadar Cs. Aczél Ilona, N. Tasnády Ilona és Iványfi Jenő müvészekről.

Szinházi Élet, Bp. 1917. okt. 28. nov. 4. VI. évf. 44. sz. 17., 18-19. lapokon.

M.D.K.

Boriss

Két rajz a "Vandergold kisasszony" c. darab I. és II. felvonásának diszleteiről. repr.-ók.

- - -

Három rajz: Jelenetek a "Vandergold kisasszony" c. darabból.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. okt. 28- nov.4. VI. évf. 44. sz. 11., 15. lapokon.

M.D.K.

Boriss

A Fővárosi Orfeum müsorával kapcsolatos rajzok egyrészt a szereplő müvészekről , jelenetek és diszlet-rajz.
A Fővárosi Orfeum tagjairól készült rajzok: Ferenczi, Mezei Ilonka, Huszár, Szepessy, Hollós Terus, Novák, Márton, Ternyei,Hunyadi képei.

Szinházi Élet. Bp. 1917. nov. 11-18. VI. évf. 46. sz. 28-30. l.

M.D.K.

Boriss

Rajzok az Apolló Kabaré tagjairól:

Rózsahegyi, Kőváry, Németh Juliska, Nyáray Antal, Haraszthy Mici, Boross Endre, Gózon Gyula, Vidor Ferike és Mály Gerő képei.

Szinházi Élet. Bp. 1917. dec. 23-30. VI. évf. 52. sz. 51-53. l.

M.D.K.

Boris László

Bajorországból Oberstdorfból küldött rajzokat a Szinházi Élet számára.
A négy rajz négy ország tréfás szerelmi vallomását ábrazolja.

Boris László: Vallomások c.
Szinházi Élet. Bp. 1923. juli.29.-aug. 4.
XIII. évf. 31. sz. 20-21. lap.

Boris László

grafikus

Gogol „Egy őrült emlékiratai"-nak
illusztrációi. — Művéről. — Méltatás.
+ illusztrációi.

Moutha Sándor: Boris Lászlóról, 291
Művészet, 1961. február

M.D.K.

Boris László
grafikus

1921-ben az Ernst Museumban
vett részt egy csoportkiállításon.

Ecsery Elemér: Beron Gyula
Művészet, 1968. november - 19 lap.

Boris Lánló

bécsi munkásságát ismerteti-méltatja

Calambos Ferenc: Képzőművészeti élet a bécsi magyar emigrációban. Művtört.Ért. 1971.1.sz. 1-10. l.

8.l.

Boris László, Trebitsch (Bp.,1897 --Mentone, Franciao. 1924. ápr.14.): grafikus. Már diákkorában a Pesti Hirlap munkatársa volt. A háboru alatt haditérképeket, majd szatirikus,

SzM

politikai jellegü ujságrajzokat, a Tanácsköztársaság idején május 1-i dekorációkat is készitett. Az ellenforradalom alatt börtönbe került, majd Nyugatra emigrált. Bécsben, Münchenben, Berlinben, Párizsban és Londonban tevékenykedett. Gogol "Az őrült naplója"-hoz készitett illusztrációkat. (Wien, Fischer Verlag). Rajzaiból, rézkarcaiból az Ernst Múz. rendezett 1921-ben kiállitást.

K.S.

Boris László, Trebitsch grafikus

Magyar Életrajzi Lexikon

Boris László grafikus

Pesti Hirlap. 1921. szept. 11.5

k. k. L. az Ernst-muzeum uj csoportkiállítása

Boris László grafikus.

Műbarát.1921.I.276-77.l.

Boris László
rajzok, rézkarcok

Ernst-Múzeum XVII.csop.kiáll. 1921. szept.

19 1.

Boris László

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

1024 FEB -4

Bibliofil Gogol-kiadás

Érdekes album látott napvilágot a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának gondozásában. *Gogol: Egy őrült emlékiratai* című írásának magyar nyelvű fakszimile példányai kerültek forgalomba. A kiadvány először 1922-ben, Bécsben jelent meg *Barta Sándor* fordításában, *Boris László* grafikusművész kézírásával. Az album oldalait a fiatalon elhunyt művész egyéni felfogású rajzokkal illusztrálta. Az 1922-es kiadásból mindössze ötszáz példány készült, és csak néhány jutott el Magyarországra. Most, az Országos Széchényi Könyvtárban őrzött egyik mappa alapján, 5150 példányban nyomtatták ki a fakszimile hiteles másolatát.

A megbeszélések témaköre: az afrikai kontinens helyzete, az általános nemzetközi helyzetet, az el nem kötelezett országok és az el nem kötelezettség problémái, valamint a Jugoszlávia és Zambia kölcsönös kapcsolatának kérdései.

Kaunda hétfőn a lusakai Intercontinental-szállóban díszvacsorát adott Tito el-

Boris László

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

A. 8.

LOGIKAI FESZTÁVOLSÁG

Siptár Ernő Német Nyelvkönyve II. kötetének 135. oldalán találtam az alábbi meghatározást, amely bizonyító erejével valósággal lenyűgözött. Az elmélet és a gyakorlat csodálatos dialektikája hatott rám annyira, hogy mindjárt más szemmel kezdtem olvasni a fizetett hirdetéseket is. Először jöjjön a nyelvtankönyv néhány sora:

„Az egyszerű mondatnak bizonyos határon túlmenő bővítése, a mondat »logikai fesztávolságának« túlzott növelése veszélyezteti a világos érthetőséget. *A túlzott méretű bővítés elkerülése gyakran az egyik mondatrész, vagy mondatrész csoport erősebb, szerkezeti eszközökkel történő hangsúlyozása céljából bonyolultabb gondolataink kifejezésénél szükségessé válik az alárendelő összetételű mondat szerkesztése...*"

Megszámoltam, a szerző huszonnyolc szóval dúcolta alá meghatározását, nehogy a világos érthetőség túl veszélyeztetett helyzetbe kerüljön. Quod erat demonstrandum. Ezután tévedt pillantásom az ÉS ezévi 22. száma 8. oldalára, melyen a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalat hirdette legújabb könyvét, az „Egy őrült naplóját". A kísérő szövegből megtudjuk, hogy a kötet egyik alkotója, Boris László, a *fiatalon meghalt*, Európa-szerte híressé vált, nagytehetségű, *korán elhunyt* grafikus, nemcsak rajzokkal illusztrálta a gogoli szöveget, hanem végig kőre írta." Szegény Boris László! Nemcsak meghalt fiatalon, ráadásul korán el is hunyt! Minden összejön.

Jól tudom, hogy a hirdető a pénzéért azt ír, amit akar. De a „logikai fesztávolság" felbecsülésekor nem kellene ilyen borúlátónak lennie.

Jász István

„Holnap és holnap és holnap...
Vánszorog létünk a kimért idő
Végső szótagjáig, s tegnapjaink
Csak bolondok útilámpása voltak
A por halálba. Hunyj ki, kurta láng!
Az élet csak egy tűnő árny, csak egy
Szegény ripacs, aki egy óra hosszat
Dúl-fúl, és elnémul: egy félkegyelmű
Meséje, zengő tombolás, de semmi
Értelme nincs."

Ez a fel-nem írt, de felsejlő mottó — Szabó Lőrinc fordításában idéztem — szinte a részletekig kirajzolja előttünk William Faulkner 1929-ben közreadott negyedik regényének hatalmas vállalkozását. Először rajzolja itt fel egy remekmű nagyszerűségével a pusztuló Dél krónikása a valóságból és víziókból teremtett reális-irreális Yoknapatawpha-megye térképét. A többszöri nekifutásra elmondott történetből, amely eredetileg „egy félkegyelmű meséjének" indul, megdöbbentő erővel bontakozik ki a régi életforma megsemmisülése, a Compson-család széthullása, hogy ezúttal Döbrentei Gábor múlt századi Macbeth magyarításának kifejezésével éljünk: „a porló halál". Ennek az elmésélt világnak meggyőzően felel meg az eleinte talán irritáló, furcsán izgató elbeszélés-forma, hiszen a regény azt igyekszik megragadni, amikor (fogalmazzunk megint Döbrenteivel) „az észbe-fogható végpercre jut".

Magában a regényben is négy szer fogalmazza meg, négyfelő közelíti az író a bonyolultan szer

APFEL IMRE HALÁLÁRA

ságának és a költői invencióna kölcsönhatása — kiváltképp a epikus és drámai műfajokban;

MDK

Boris László, grafikus 1

Budapesten 1897-ben született. Az I. világháború után Münchenben, Lipcsében, majd Berlinben dolgozott. Megírta (kézírással lemásolta) és megrajzolta Gogol: Egy őrült emlékiratai c. művét. Nagyszerű alkotás. A képzőmův. Alap most megjelentette. (harangozó): Egy őrült naplója 2.

EST/ HIRLAP, Br. 1970 márc. 28.

Boris László
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

Kossuth és Görgey, Maximus és Valentinianus, Teleki és Ferenc létnek.

Sík Csaba

Egy színész feltámaszt egy könyvet

1967 őszén, *Az őrült naplója* című Gogol-elbeszélés drámaváltozatának pesti színházbeli bemutatójakor, egyik hetilapunkban ismertettem könyvtáram egyik régi albumát, amelyben *Boris László*, az 1919-es ellenforradalom uralomra jutásakor külföldre kényszerített magyar grafikusraj kiválósága, kőre írta és rajzolta a szerencsétlen Popriscsin nap-

A Gogol-album címlapja

lóját. Gogol szövegét az emigráns kommunista író: *Barta Sándor* fordította magyarra, s a Bécsben, az eredeti kőlapokról 500 példányban lehúzott albumnak alig néhány darabja jutott el hozzánk.

Az *Egy őrült emlékiratai* című kőrajzmappa közel fél századon át lappangott. Az Országos Széchényi Könyvtárban, s néhány magánkönyvespolcon heverő példányok után cikkem megjelenéséig nem érdeklődött senki, de utána a művész családjának Budapesten élő tagjai elhozták hozzám a szétszóratásból megmentett Boris-rajzokat és metszeteket.

Darvas Iván lenyűgöző Popriscsin-alakítása végre két és fél esztendő múltával feltámasztotta Boris László kőrajzmappáját: a Boris-rajzok új kiadásához írt előszóban *Komlós Aladár* finom gonddal rajzolta meg a művész pályáját, méltatta munkásságát s érzékeltette azt a kalandos-tragikus utat, amelyet Boris László huszonhetedik életévének határán bekövetkezett haláláig megtett.

A színvonalas ismertetőbe azonban néhány sajnálatos elírás is keveredett. Téves az a megállapítás, hogy Borisnak nem jelentek meg idehaza politikai rajzai, és hogy „nem volt emigráns". A 21 éves Boris Lászlónak 1918-ban több éles társadalmi töltésű gúnyrajzát találjuk a hetilapokban, 1919-ben részt vett a Vörös Május 1. dekorációs munkájában, a magyar kommün bukása után letartóztatták, s a gyűjtőfogházba zárták. Itt szerezte halálos tüdőbaját, s mikor késő ősszel ideiglenesen szabadlábra került, egyik ma is élő rokona szöktette ki Pozsonyban lakó atyafiaihoz. Tény, hogy 1921-ben művei szerepeltek az Ernst Múzeum csoportkiállításán, de ő még a családi gyász alkalmával sem jöhetett haza. Boris egyik radikális tagja volt annak a talentumos grafikusnemzedéknek, amely az első világháború alkonyán s a két forradalom alatt ecsettel-irónnal harcolt a haladásért, a reakció ellen.

Békés István

ési dolgozó problé-
et ezzel kapcsolatos
óit. Németh Károly
felvetett kérdések-
ai és gazdasági kér-
ejlesztési terveiről s
özlekedési tenniva-
ülés részvevőit.

vásról

reket alkalmaz, az
hoz vezet, aminek
ámíthatatlanok. A
mi felhíváson soka-
s ereje jelentette.
vezetett tehát az
lső világméretű til-
azóta számában és
gnőtt a béke hívei-
százmilliók béke-
visszarettentette az
zálásától az impe-
lett még ma sem
égképp elűztük az
a békeszerető tö-
m kevés eredményt

25 év társadalmi és egyházi eredményeit.

Részletesen foglalkozik az egyház—állam viszonyát szabályozó egyezménnyel. Ezzel kapcsolatban leszögezi: „A mögöttünk levő negyedszázad különös jelentőségét fokozza az, hogy *ebben az időszakban találkozott hazánkban a világnézeti szocializmus és az evangéliumi kereszténység az élet folyamatos valóságában.* A találkozásnak és az érintkezésnek az a mindkét fél számára előnyös formája alakult ki, amelyet napjainkban párbeszédnek, dialógusnak nevezünk. Az endnek és az egyház. dia-

lása utá
vasta K
front Or
ló levelé
„Nagyra
amelyet
ház hala
zetői, lel
az állam
kialakít
ség erős
nek olt
Meggyőz
lemében
is hazár

nagyar katolikus püspöki k
felszabadulásának 25. évf

ef kalocsai érsek elnökle-
katolikus püspöki kar
konferenciát tartott ha-
ulásának negyedszázados
lmából. *Dr. Brezanóczy*
terjesztette elő a püspöki

kar nyil
egyhang
A ny
lyozza:
„Az e
tozik a
amelly
munkr
ményt
nepli.
da tört
eltelt n
nepi bi
zados j
Az a n
kal fels
noha s
tunk, n
hetővé
hes mú
hogy e
sza hel
közöss
selés t
töltő,
szovjet
sában
sizmus
szerezt
Kösz
den do
felelős
sünk t
sukért,
net ille
hangsúl
mokrati
mében
testvérü
hetjük

tegrációról

ttműködés jelenlegi mód-
n azokat továbbfejleszti,
és olyan új szakaszát je-
egfelel a KGST-országok
negnövekedett fejlődési

gyula ezután arról szólt,
országokban *fokozódik* a
és elektronikai termékek
kek jelentős része *elérte*
lat. A félvezető-technika
ronika terjedése *növeli* a
zerek megbízhatóságát,
t; mindebben *nagy jelen-*
gországok együttműködé-
ki és tudományos kutatá-
lásával kifejlesztették az
elefonközpont kísérleti
özös munkával kezdik el
kes és vezeték nélküli
lő eszközök gyártását is.
kooperáció eredménye a
ullámú berendezés.
integráció megvalósítása-
ülhetetlenül felmerülnek
nind szubjektív nehézsé-
zonban a kölcsönös meg-

1969 SZEP -1.

Boris László

Képzőművészet

1021

Már 1969

Műcsarnokban, novemberben Cityvox

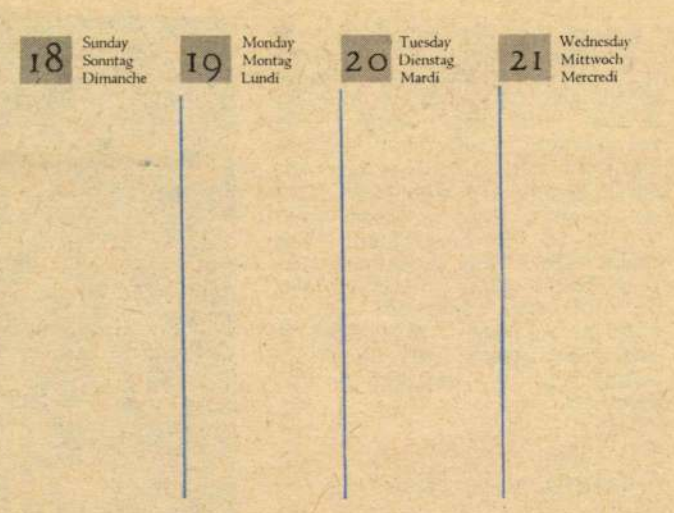

A MEDIMPEX-NAPTÁR EGY LAPJA
53 színes Corvina-iniciáléhoz jutnak

A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának tervezőasztalain, a szép naptárak műhelyében már az 1970-es esztendő hónapjaihoz és heteihez keresnek illusztrációkat. Alig tíz esztendő alatt váltak népszerűvé itthon és határainkon túl is a képző- és iparművészeti alkotások reprodukcióival meg fotóművészeti alkotásokkal díszített naptárak. (Az első esztendőben mindössze 6000 darab készült; 1969-re azonban már 300 megrendelő számára 40-féle naptárt nyújtanak át öt, négy, illetve három nyelven, 450 000 példányban.)

A rendelők többségükben külkereskedelmi vállalatok, amelyek saját emblémáikkal ellátva — nem egy esetben gyártmányaikat népszerűsítve, pl. MEDICOR — küldik szét öt világrészbe partnereiknek és leendő ügyfeleiknek ezeket az egész éven át szem előtt levő naptárakat. De itthon is érdeklődést keltettek; évről évre tekintélyesebb tételt vesz át a belkereskedelem.

1969-re megszületett a „naptárak naptára": műbőrkötésben, színes mélynyomással a MEDIMPEX részére készült az a hosszúkás íróasztali naptár, amelyet Mátyás király Corvináinak és más kódexeknek 53 legszebb iniciáléja díszít. (A tervezők ötletesen úgy oldották meg, hogy a naptárból az év végén a gyűjtők 53 színes Corvina-iniciáléból álló tömbhöz juthatnak.)

Hetven ország 900 művészi naptára versenyez évről évre Brémában és Indiában: a magyar műhelyben készült naptárak a nyugatnémet városból 40, Indiából 16 oklevelet hoztak eddig haza; Londonban pedig — ahol a világ legszebb naptárát díjazták az elmúlt évben — az egyik nagydíjat a magyar (Medicor Művek) naptár szerezte meg. (A magyar tervezők és nyomdászok keze alól kikerülő naptárakat a világranglista negyedik helyén tartják számon. Megelőz bennünket az NSZK, Hollandia és az NDK.)

A naptárak tervezése és az előállítás folyamata a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat sokrétű, minden esetben a képzőművészeti kultúra, az ízlésformálás területén belül maradó munkásságának csupán egy része. Ez a műhely készíti elő újból a különböző képzőművészeti könyvek és albumok magyar nyelvű kiadásait, feladatkörükbe tartozik a képes levelezőlapok tervezése és kivitelezése, valamint — saját találmány — a különböző hangos-képeslapoknak (Colorvox és családja) előállítása is.

(1870-ben első ízben egy oldenburgi könyvkereskedő, August Schwarz hozott forgalomba képes levelezőlapot, amelynek egyik oldala tüzérségi jelenetet ábrázolt. Nálunk 65—70 millió üdvözlőkártya kerül évente kereskedelmi forgalomba, ebből a balatoni nyári szezonban átlagosan 10 millió, karácsonykor 12 millió fogy.)

Minden képeslapot zsüri bírál el. Ötven grafikussal és fotóművésszel van állandóan kapcsolata a kiadónak, ezenfelül korlátlan mennyiségben vesznek át anyagot — bizonyos színvonal felett — az amatőröktől is. (A fekete-fehér felvételekért 200—400, a színes képekért 500—800 forintot fizetnek.) Tekintélyes archívuma van a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatnak: csupán Magyarországról 30 000 fekete-fehér és 15 000 színes felvételt regisztrálnak.

A képes levelezőlapok gyűjtése világszerte divatos szenvedély. Egyébként 1900-ban a világon először Budapesten, a Műcsarnokban rendezték meg a képeslapok nemzetközi kiállítását, amelyet az idén novemberben — 68 esztendő után — ugyancsak a Műcsarnokban megismételnek. (150 országból — egyebek között Kongóból, Szenegálból, Kamerunból, Haitiből, Peruból, Izlandból, Jamaicából, Tanganyikából, San Marinóból — érkezett anyag a kiállításra, amelynek előcsarnokában a századfordulós kiállításról készült anyagok, cikkek felnagyított reprodukciói fogadják majd a látogatókat.

A Cityvox, a képes-hangos Colorvox-család legfrissebb sarja, különösen fontos szerepet játszik az idegenforgalmi propagandában, hiszen egy-egy ilyen képes füzethez mellékelt lemezen 15 perc zene és szöveg van, amely azon túl, hogy egy város felfedezéséhez hasznos tanácsokat, útmutatásokat ad, hangulatosan kelti fel az érdeklődést. Budapestről, Szegedről és a Balatonról készült már eddig ilyen ízléses füzetecske, ezenfelül az NDK megrendelésére Lipcséről és Rostockról.)

Képzőművészeti kultúránk, a közönség nevelése, tájékozódásának és ismereteinek bővítése 14 esztendő óta a kiadó feladata. Munkájának legfontosabb része természetesen a képzőművészeti könyvek és albumok kiadása. (A kiadó gondozásában jelentek meg a világ legjelentősebb képtárai — Louvre, drezdai képtár stb. — bemutató albumok. Hazai gyűjteményünk hírét messze földre is elvitte a Szépművészeti Múzeum Régi Képtárá-nak legszebb darabjait megörökítő album.)

Az utóbbi három esztendőben a képzőművészeti könyvek kiadását a Corvina Kiadó vette át. Most azonban visszakapták a magyar nyelvű könyvek kiadási jogát is.

Még ebben az évben közreadják Szász Endre 36 látványgrafikáját. Az album rajzait a művész a Gárdonyi Géza regényéből most készülő Egri csillagok című filmhez készítette. Minden képoldallal szemben, a páratlan oldalakon egy-egy részletet idéznek a regényből, illetve a film forgatókönyvéből, amelyet Nemeskürthy István készített. Ugyancsak Nemeskürthy tanulmányát — a film és a képzőművészet kapcsolatairól — adja közre bevezetőként a kötet.

A jövő évi tervek között szerepel — a Tanácsköztársaság 50. évfordulójára — a Fiatal Március című kötet, amely tizenhat művész színes és fekete-fehér grafikájának tükrében idézi vissza az első magyar proletárállam hősies erőfeszítéseit. A mai magyar rajzművészet témaköréből 45—50 művész 128 alkotását adják ki, Kass János tervezi a kötetet.

Pogány Ö. Gábor a Magyar Nemzeti Galériát mutatja be: 128 színes táblaképet és 220 kisméretű fekete-fehér képet közölnek illusztrációként. Kisfaludy-Stróbl Zsigmond jövőre ünnepli 85. születésnapját, ebből az alkalomból közreadják emlékiratait, amelyben a kiváló mester pályakezdését, katonaéveinek történetét, neves művészekkel, politikusokkal való levelezéseit, találkozásainak emlékeit írta meg. Kisfaludy-Stróbl műveinek 120 illusztrációja egészíti ki a kötetet.

Kiásták a feledés homályából egy magyar grafikusművésznek, Boris Lászlónak 1922-ben a bécsi Julius Fischer Verlagnál megjelent kötetét, amely Gogol: Az őrült naplója című novellájához készített illusztrációkat tartalmazza, továbbá a novella egész szövegét, amely a művész kézírásával jelent meg. Ezt a páratlanul érdekes kultúrtörténeti kötetet is kiadják a jövő esztendőben, továbbá több jelentős képzőművészeti könyv között — Kós Juditnak a finnek lakáskultúráját bemutató kötetét.

BÖNGÉSZŐ

1916-ban Lenin azt írta, hogy a proletariátus oroszországi hatalomátvétele után „mindent meg fogunk tenni annak érdekében, hogy a nálunknál elmaradottabb és elnyomottabb nemzeteknek önzetlen kulturális segítséget adjunk, azaz, hogy megtanítsuk őket arra, hogyan kell használni a gépeket, hogy a munkát könnyebbé tehessék, és demokratikus, szocialista rendszert hozzanak létre". Ennek a lenini gondolatnak az illusztrálására vállalkozott most a Magyar Tudományos Akadémia Afro-ázsiai Kutató Központja A Szovjetunió segítsége a fejlődő országok számára című kiadványában.* A Szovjetunió és a fejlődő országok közötti kapcsolatok történetének felvázolása után a szerzők körültekintően elemzik a jelen helyzetet, külön-külön fejezetben a Közép-Kelet és az arab világ, a feketeafrikai, a délkelet-ázsiai és a latin-amerikai országok viszonylatában. Megállapítják, hogy a Szovjetunió és a szocialista országok segítségéből a fejlődő országok alapvető termelési s nélkülözhetetlen oktatási intézményeket hoztak, illetve hoznak létre. A hitelek 35 százalékából erőműveket, kohászati üzemeket létesítettek és új bányákat nyitottak meg; 25 százalékát a vegyiparban és az építőiparban hasznosították. A KGST-államok közreműködésével épített erőművek 1962 végére 5,2 millió kilowattóra teljesítményt értek el, a kohászati üzemek termelése pedig 3,5—4 millió tonna acél volt. A Szovjetunió és néhány szocialista ország támogatásával létrehozott olajfinomítók évente már mintegy 10 millió tonna olajat dolgoznak fel a fejlődő országoknak. A példák gazdag tárából csupán egyet ragadunk ki, Etiópia megsegítésének formáit. Etiópia az 1959-ben aláírt gazdasági szerződés keretében 90 millió rubel fejlesztési segélyt kapott. Szovjet segítséggel Assab környékén olajfinomítót (évi 500 000 tonna nyersolaj kapacitás) és egy 13,5 megawatt teljesítményű hőerőművet építenek. A főbb ipari létesítmények közé tartozik egy cipőgyár, egy húsfeldolgozó üzem, valamint egy zöldség- és gyümölcskonzervgyár felépítése. 1963-ban Etiópia egy teljes műszaki főiskolát kapott ajándékba a Szovjetuniótól.

* Balogh Mihály, Inotai András, dr. Iványi Károly, dr. Surányi Sándor, Szilágyi Mihály: A Szovjetunió segítsége a fejlődő országok számára (Tanulmányok a fejlődő országokról 17. sz.).

Tá

Kétlaki emberek

A vándorlás lélektana

Van-e parasztfalu?

Valamikor hajnali három és négy között ébred ez a falusi család. A gazda kél először. Ellátja a háztáji állatokat. Felesége tehenet fejni megy. Aztán lelket ver a mindig későn fekvő nagyfiúba, hogy le ne késse a bányászbuszt. Hatkor a 19 éves lányt költi, aki vonattal megy a járási székhelyre, ott adminisztrátor. Férje közben elbiciklizik a tsz-major felé. A kisebbik lányt a háztáji földre küldi, maga pedig leül a szövőszék mellé, hogy tovább szője az este félbehagyott szőnyeget, mivel bedolgozója egy háziipari szövetkezetnek

A lelkük — a falué

Sokféle a variáció — a táj gazdasági adottságai szabják meg —, de a legtöbb földműves családban, ahol aktív, munkaképes gyerekek vannak, így kezdődik mostanában a nap. Statisztikusok a kettős jövedelműek közé számítják az ilyen családokat. Az országban végbemenő nagy történelmi változás imponáló és elgondolkoztató számokat produkált ezen a területen. 1950 és 1960 között egymillió fővel nőtt meg a munkások és alkalmazottak száma. Ez a folyamat a hatvanas években, a szövetkezetek teljes győzelme után, a paraszti családi gazdálkodás megszűntével — a gyerek ott munkaerő volt —, tovább gyorsult.

Elsősorban a fiatalokat szívta el az ipar. A munkásoknak és egyéb keresőknek több mint fele harminc éven aluli. Az iparba áramló parasztfiatalságnak csak egy része — igaz, hogy a nagyobbik része — szakadt el végleg a földtől és a mezei munkától. (A mai falu mint település és társadalom a régi alapról fejlődik tovább. A fiatalok a szülői házban laknak, s átvesznek mindent, amit az otthon szellemiekben, hagyományban ád.) Tekintélyes tömeg — a számok állandóan változnak — kétlaki életformában él.

A kétlakiság a kapitalizmus kialakulásával egyidős. Nem az egyéni családi gazdálkodás uralkodó jellegének megszűnésével alakult ki, mint azt sokan mondják. Szinte nem volt olyan falu a tegnapi Magyarországon, ahol ne jött volna létre kisebb-nagyobb kétlaki réteg. Bőszoknyás és fejkendős tejeskofák, zöldséggel és házi aprójószággal kereskedő asszonyok, férfiak járták a városokat

Bányászok, építők, vasasok

A kétlakiak közé számítódott a fuvaros és a fiákeres is. A sokat utazgató, „pénzzel fekvő és kelő" emberek élete könnyebb, érdekesebb, s vidámabb is volt. (Ezért született róluk a csúfondáros nóta: „Kis szekeres, nagy szekeres, mind megissza, amit keres.") Ha bányát nyitottak, gyárat, vasúti csomópontot, üdülőtelepet stb. építettek, kialakult a környékén a kétlakiság. A nógrádi, Galga menti, jászsági kétlakiak tömegei mint építőmunkások dolgoztak már a századfordulón a világvárossá fejlődő Budapest házainak építésén. Voltak és vannak úgynevezett vasutas-, szén-, bauxit-, olajbányász-falvak.

Az anyagi megélhetési okokon kívül az emberi természetben gyökerező egészséges kíváncsiságnak is része van a kétlakiság kialakulásában. Balmazújvárosról a két háború között és a második alatt százával jártak parasztok a mezőgazdasági munka szüneteiben „hörcsögölni". Nemcsak azért, mert jó pénzt kaptak a hörcsögprémért, hanem mert világot is láttak.

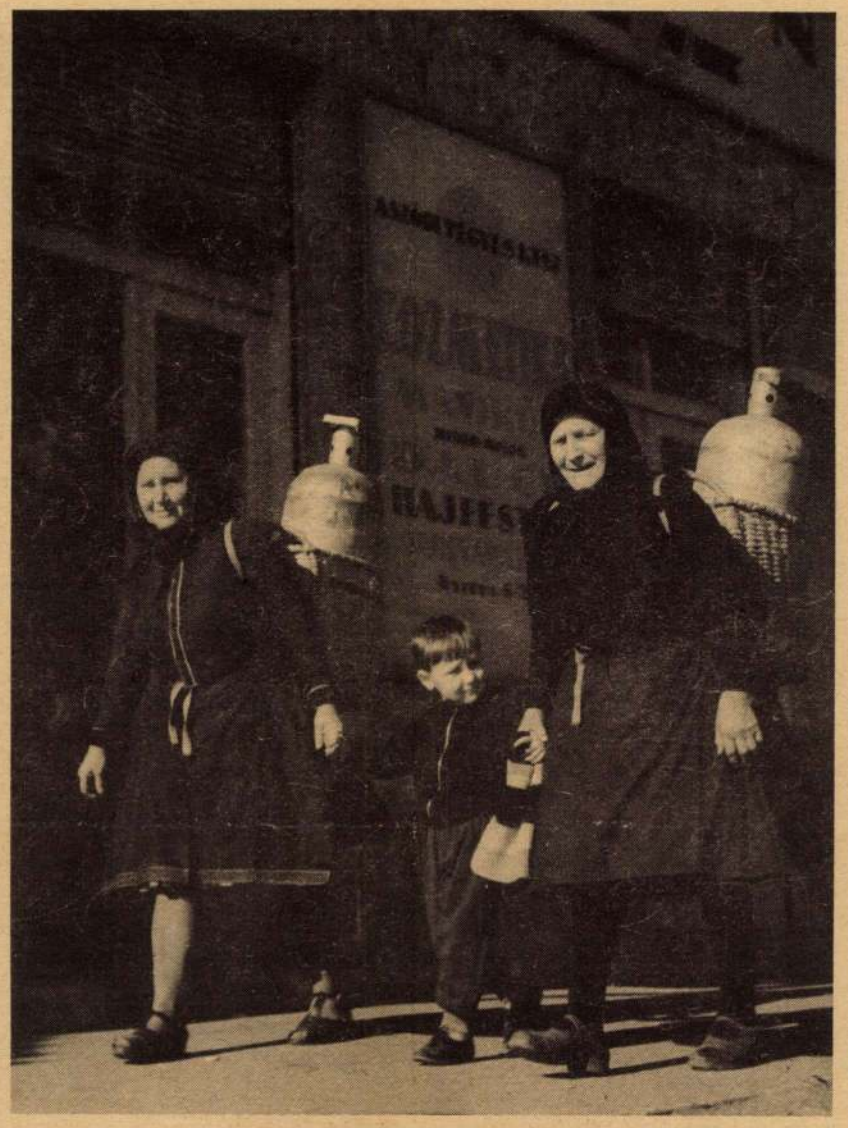

GALGA MENTI ASSZONYOK
A segédmunkás kéthetenként jár haza

A múltban a földjükön maradó, kisebb-nagyobb birtokú parasztok és családtagjaik tömegei alkották a falu általános kultúr- és gazdasági színképét, az ötvenes évektől kezdve ez az állapot megváltozott.

A szemlélet, amelynek központjában a falu volt a centrum, kezdett háttérbe szorulni. A milliók, akik úgy nőttek fel, hogy a paraszti — akár gazdaként, akár napszámosként végzett — munkán kívül nem ismertek és nem képzeltek el mást, ezekben az években vették észre, mi is az épülő szocializmus. Nem voltak könnyűek számukra ezek az évek. Hiszen a föld és a patriarchális életforma megtartásának emberei voltak. Ma ez a tömeg jórészt nyugdíjas vagy éppen aggastyán korban van. A szemlélet velük együtt hal ki.

Tiszta parasztfalu, olyan, ahol az agrárnépesség meghaladja a 95 százalékot, 1966-ban már csak az ország összes településeinek 4 százaléka volt. Falvaink háromnegyed része az úgynevezett átmeneti iparosodó típusba tartozik. Ez a kategória foglalja magában a kétlaki családokat is. A kétlakiság a falu és a város közötti sokágú kapcsolatnak egyik megnyilvánulási formája. Ilyen értelemben pozitív és jelentős szerepe van a paraszti tudat átalakulásának lassú folyamatában.

Túlnyomó részben a kétlakiak közül kerülnek ki az úgynevezett vándorlók is. Ez a vándorlási áradat már két évtizede tart, a tanyákról a községekbe, a községekből az iparvidékekre, a városokba és Budapestre. A családok iparban dolgozó tagjai keresik, s találják meg először a helyüket a munkáskollektívákban, aztán az üzemhez közel levő településen keresnek otthont. Volt olyan év, hogy közel 400 000 ember költözött el régi lakhelyéről. A kettős jövedelműek körülbelül kétmillió fős tömegéből — kizárólag földművelésből 2,2 millió ember él — mintegy 400 000 az úgynevezett ingázó.

Két és fél óra a vonaton

Földművesek voltak ezek. S így vagy úgy, megmaradt a kapcsolatuk a földdel, a tsz-ekkel továbbra is. Különösen egészséges ez a jelenség az északi és a dél-dunántúli iparvidékek bányászainál. Ezek a bányászok és a közeli üzemekbe járó kétlakiak rendszeresen segítenek termelőszövetkezeti tag feleségeiknek a mezőgazdasági munkában. S természetesen élvezik a szövetkezeti tagsággal járó gazdasági előnyöket, háztáji földet kapnak stb. Kisebb mértékben, de így van ez a közép-dunántúli, erősen iparosodott tájakon is.

Északon, a diósgyőri DIMÁVAG dolgozóinak 34 százaléka átlag 36 kilométerről jár be az üzembe. Két, két és fél órát töltenek utazással, hiszen ingázás nélkül nem tudják megközelíteni munkahelyüket. A kétlakiak zöme kisebb vagy nagyobb mértékben kénytelen ingázni. Sokat segít most rajtuk a rövidített munkaidő.

Nyugtalanítóbb azoknak a kétlakiaknak a helyzete, akik 80—100 kilométerről kénytelenek bejárni a gyárakba és 6—8 órát is utaznak naponta. A hosszú és unalmas órák alatt gyakran kártyával vagy italozással ütik agyon az időt. Egy-egy korty ital pezsdít, de ezen az úton sokan nem tudnak megállni. Este, amikor a faluban kigyúlnak a villanyok, a szövetkezeti parasztok már otthon vannak. A kétlakiak viszont még vonaton bumlizniak, valahol, messze a lakóhelytől.

Sok utastárs van — nem ingázó —, aki azt kérdezi: miért csinálják, ha lehetne másként is.

Az ingázók zöme az úgynevezett paraszti megyékből jár el. Tizenkilenc megyénk közül tíz — agrárnépességük meghaladja a 40 százalékot —, tekinthető paraszt-megyének. Jórészt innen jár a különböző budapesti üzemekbe, építési vállalatokhoz a vidékiek tömege. Rengeteg közöttük a képzettség nélküli segédmunkás. Ezek hetenként, kéthetenként járnak haza.

Elnyűvő életforma

Életük, helyzetük, magatartásuk állandó témája a napisajtónak, rádiónak. Többségük törekvő, becsületes munkásember. Spórolnak, házat építenek, disznót, szarvasmarhát hizlalnak szerződésben az államnak. A szövetkezethez kapcsolódó régi szálakat nem tépték el. Vagy a feleségük dolgozik a közösben vagy szabadságuk alatt maguk is részt vállalnak így vagy úgy a mezei munkából.

Az is igaz, hogy sok közöttük az esett ember, alkoholista és olyan, akit emberi gyarlóságai miatt kivetett a falu. Családjától, feleségétől elrugaszkodott, „félvagány" is akad köztük jócskán. Az ingázás csak átmeneti életforma lehet társadalmunkban. Az életnek ez a módja elnyűvi az embert erkölcsileg és fizikailag egyaránt.

Megmaradnak-e mindig a kétlakiak? Rögtön rámondhatjuk: jó sokáig, igen. Átmeneti korszakban élünk, nemcsak a lelkekben, de a gazdaságban is egyszerre van jelen a letűnőben levő régi és a születendő új. A gépesített nagyüzemi mezőgazdaságból, ahol nem tudnak belterjesíteni, sok ember kiszorul. A teendő? További ipartelepítés oda, ahol sok a felesleges munkáskéz.

NÁDASDI PÉTER

Boris László
festő

Életműve korai halála folytán
torzó maradt.

Dévényi Iván: Dósa Géza
Müvészet, 1971.március - 27.lap

Boriss László

"Franciásan szellemes, leegyszerüsitett rajzai feltünést keltettek",-irja a lap "Képzőművészet" c. rovatában az Ernst Muzeum csoport kiállitásáról, amelyen részt vett a müvész, -Jobbágy Miklós, Szőnyi ~~Ár-pád~~, Beron Gyula müvésztársaival együtt.

Szinház és Divat, Bp. 1921. szept. 22.
VI. évf. 32. sz. 25. lap

Boris László, grafikus 2

MDK

1921-ben az Ernst Múzeumban volt tárlata. (Könyi István mol körözen.) Ezután nyugatra ment.

Tüdőbeteg volt. 1924-ben Mentonban halt meg.

(harangozó): Egy őrült naplója 2.

ESTI HIRLAP, B..1970 márc. 28.

MDK

Boris Lánló, grafikus

Meg fog jelenni Gogol: Az őrült naplója az 1924-es Dénben megjelent kiadás facsimiléjeként. Akkor a Dénbe emigrált Boris Lánló írta kézzel és illusztrálta a művet.

–: Emberek és nobrok, Egri csillagok

7.

épszabadság, Bp. 1969. dec. 19.

Paris, Tuesday, April 15th

Dear Mr. Wilson,

I am sorry to have missed you when you were in Paris, but I was away on a short trip to Belgium.

I am very glad to hear that you are coming to Paris again soon. I hope you will be able to stay longer this time.

Yours sincerely,

Ernest Hemingway

MDK

Boris László

Rajzok, rézkarcok

Ernst Muzeum kiáll.48.sz.1921.szept. 19.1.

BORISS László / 1897 - 1924 (1)

grafikus, Budapesten született. A müncheni, párizsi és londoni lapok sokat foglalkoztatott rajzolója volt. Rézkarcaiból sorozat jelent meg a lipcsei „Dehne" cégnél. 1921-ben az Ernst Múzeum gyűjteményes kiállítást rendezett rajzaiból. Köre írta és illusztrálta Gogol:

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujsaágok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp. 1959.

/5

BORISS László / (2)

Egy őrült emlékiratai c. könyvét, amely 1922-ben jelent meg (Fischer Verlag).

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatir az egykoru ujsaágok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp. 1959.

/5

BORISS LÁSZLÓ /

Rajzok

1.) Gráci penzió (6.)
Boloud Istók, 1918. aug. 4. 9. l.

2.) Mit nóltok a nemtelen Balázsban... (76)
(nemőség bizonytalan)
Fregoli, 1919. ápr. 24. 12. l.

/gx /Gábor Imréné-Rudas Klára /: Ujságrajzok. 1919. Forradalmi sz
tira az egykoru ujságok rajzaiban. Brv.: Máté György. Bp. 1959.

Boris László grafikus

Irod. Ujs. I.évf. 2.sz. 6.l.

1950. nov. 16.

M.D.K.

Boris László

"A magyar grafika legelső művelői közé.." sorolja a kritika az "..ugyszólván még gyerekember.." müveit, amelyek az Ernszt-muzeumban az évad első kiállitásán kerültek bemutatásra.

Négy magyar piktor bemutatkozása. c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. szept. 18-24. X. évf.
38. sz. 34. l.

Boris László, grafikusművész

a Magyar Nemzeti Galériában megnyílt a „Magyar grafika 19-től-45-ig" címmel, – a fiatalon elhunyt Boris László „a színpad" c. albumából állították ki néhány lapot. az album 1920-ban készült.

(emlitve)

Láttuk, hallottuk.

1979. V. 21. URH 15.35 (MLnő).

Boris László, grafikusművész

Az alanti címmel indított kiállítássorozatot a Magyar Nemzeti Galéria elsőként a két világháború közötti sokszorosító grafika rézkarcanyagának bemutatásával. – A művész gúnyrajzszerű, lendületes rajzú karc-sorozata szerepel a kiállításon. /említve/.

Sarkantyú Mihály: A magyar grafika múltja.

Népszava, 1979. jún. 1.

Boris László

Önarckép karikaturája a hűszas évekből.

A karikaturista tollával döf a Háború Achiles-sarkába. (1917)

Ország Világ 1968/14 22 old.

Boris László

„De ha egyszer visszajönnek..."

Ebben az 1917-es publikálatlan rapban Boris már a tőkésrend ellen forduló forradalom szellemét idézte.

Ország-Világ 1968/14 22 old.

Boris László

„Sikerült a munkásokat követeléseik céltalanságáról meggyőzni"... A munkás-megmozdulásokkal szemben alkalmazott terrorintézkedések tükrözése (1917)

„Egy levél"... a rokkant katona tragédiája.

Ország-Világ 1968/14 22 old.

Boris László 1

Néhány hónappal ezelőtt, a Pesti Színház Gogol bemutatója alkalmából az Ország Világ hasályain megemlékeztem Boris László könyv-mappajáról, amelyben a kéziras és a szöveg-illusztráció megdöbbentő szuggesztivitással jelenítette meg Gogol tébolyba hulló Popriscsinjének historiáját.

Békés István: Egy üstökös nyomai.

Ország-Világ 1968/14 22 old.

Boris László 2

A mai-mai feledésbe merült nevű és munkásságú, kiváló grafikus művészről írott cikknek igen érdekes visszhangja támadt. Felkeresett a fiatalon elhunyt Boris László két közeli rokona és megmutatták azt a hagyatékot, ami az alig hétesztendős művészpályáról fennmaradt és hozzá segítettek, hogy tisztább képet kapjunk a művész mineddig elég bizonytalan és ködbe vesző életútjáról.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országs-Világ 1968/14 22 old.

Boris László 3

Ugyanis az a néhány sor, amit Boris
László-ról a Művészeti Lexikon feljegyez,
alig-alig fejezi ki Boris minkasságát,
nem ízékelteti milyen kéjességek rej-
lettek benne, s hogy korai halála mi-
lyen vesztesége a magyar grafikai mű-
vészetnek. A hozzám juttatott informaci-
ok és rajzok alapján megkísérlem felvá-
zolni életét.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országs-Világ 1968/14 22 old

Boris László 4

A 21 éves Boris László rajzai 1918 nyarán Sümtek fel a Bolond Istók hasáb-jain, 1918 decemberében portrékarikatúrája már az ismert Polya Tiborral, Szigethy Istvánnal, Fodor Lászlóval együtt szerepel az ellenzéki élclap rajzológáidajának arckepcsarnokában.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országos-Világ 1968/14 22 old.

Boris László

Minden ekkor sajtó alá került munkája éles társadalmi-politikai töltésű. Ám a Bolond Istókban napvilágot látott karikatúrák és riportskiccek, amiket a háborús cenzúra és a kiadói ésszerűség szelektált, a művész kritikai indulatának nem leghevesebb kitörései. Bizonyítékunk van arra vonatkozólag hogy Boris merészebb társadalmi-politikai tiltakozásai az időben nem jutottak a nyilvánosság elé.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Ország-Világ 1968/14 22 old.

Baris László 6

Nem tudjuk, milyen élmények, indítékok
juhatták el a mó-dos polgári családból szár-
mazó fiatalembert az alapvető társadalmi i-
gazságok felismeréséhez, de 1917-ben készült és
skicckönyvében maradt rajzaiból felreérthe-
tetlenül kitünik: Baris László ekkor mai meg-
sejtette vagy talán fel is ismerte a tőkés rend
és a háboru okozati ötszefüggéseit, s együtt érzett
a munkásság harcaival.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országos Világ 1968/14 22-23 old.

7

Boris László

Forradalmi munkásságának mi mai nem ismerjük, de az ellenforradalom fehérgárdistái annak idején nagyon is száman tarthatták, mert közvetlenül a Tanácsköztársaság bukása után. Boris László rajzónyával végzett kommunista agitációs tevékenységéért börtönbe vetették. Hosszú hetekig hányodott a gyűjtőfogházban és a kegyetlen bánásmód rettenetesen megviselte. A gyűjtőben érte tüdejét az első fertőzés, s talán bele is pusztult volna, ha közbe nem jön a véletlen.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Ország-Világ 1968/14 23 old.

Boris László 8

A megszálló csapatok paraucsnoklo tabor-
noka meglátogatta a gyűjtőfogházat,
s feltűnt neki, hogy az egyik cella falát
szatirikus rajzok „díszítik". A rajzolgató
rabot kiemelte a börtönből és elvitte ma-
gának házi karikatúristának. De Boris in-
nen megszökött Pozsonyba, ahol egyik nagy
bátyja bankigazgató volt, ez kistafírozta
felhízlalta, de sok öröme nem telt benne.

Békés István: Egy üslökös nyomai

Ország-Világ 1968/14 23 old.

Boris László 9

Gunyrajzokkal fizetett a nagybatyjának
aki fékezhetetlen öccsét tovább adta Bécs-
be egy ott élő nagynéninek. Egy osztrák író
és kiadó megbízásából számos illusztrációt
készített, azután Berlinben bukkant fel
majd Párizsban dolgozott. Közben elha-
talmasodott rajta a tuberkulózis, bécsi
barátai előbb a Semmeringre küldték.
Békés István: Egy üstökös nyomai

Országos Világ 1968/14 23 old.

Baris László 10

Az utolsó állomás Mentone volt. Itt halt meg 1924 április 14 én. hüszonhétéves korában. Ahhoz a rendkívül tehetséges grafikus nemzedékhez tartozott, amely különösen az első világháború utolsó éveiben, a két forradalom alatt, majd részben még az emigrációban is ecsettel-ironnal harcolt a haladásért és küzdött a reakció ellen.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országs-Világ 1968/14 23 old.

Boris László 11

Élelük pályája különbözőképpen alakult
legtöbbjük „befutott" kivételes karriert csinált
Biró Mihály, Dezső Alajos, Fodor László, Kelen
Imre, Kónya Sándor, Major Henrik, Metzner
Ernő, Tuszkay Márton, Vértes Marcell az 1919 után
következett grafikus-diaspórából ezek a ne-
vek jutnak hirtelenében eszembe, tulajdonkép-
pen valamennyien sorsuk és műveszetik
zenitjére jutottak

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országos-Világ 1968/14 23 old.

Boris László

Az egyetlen Boris László, aki csak orosz lábnyomait mutathatta meg, hogy mi lett volna még tőle, azt cipői szerint hagyatékából lehet megítélni. Ez a hagyaték a már említett kagyló-könyvállványon felül abból a nagy és piszkos spriccbőrnyerőn felül abból a nagy és piszkos spriccbőrnyerőn felül abból a nagy és piszkos spriccbőrnyerőn

Boris László 13

Rzekből a familiáris kézben maradt
művekből a Nemzeti Galéria grafikai osztálya
nemrégiben megszerezte annak a három rez-
karcalbumnak a próbanyomatait, amelyek
a lipcsei Friedrich Dehne Verlag részére ké-
szültek, s amelyeknek részlapjait a művész
1920 nyarán Münchenben és Berlinben met-
szette. Nem tudunk róla, hogy az albumokat for-
galomba hozták-e, s hogy a három kiváló német
baloldali író-publicista: Stefan Grossmann, Dr. Ludwig
Wolf, és Kurt Tucholsky előszava, amit a próbanyomat
jelez, kikerült-e a sajtó alól.

Békési István: Egy üstökös nyomai.

Országs-Világ - 1968/14 23 old.

Boris László 14

Az a körülmény, hogy a weimari Németország baloldali tollforgatóinak jelesei vállalkoztak az emigráns Boris László: Schatten – Árnyak gyűjtőcímű 45 rézkarcának ajánlására, értékelésére, Boris művészi rangjának gyors emelkedését elismerését tanúsítja.

Békés István: Egy üstökös nyomai

Országos Világ 1968/14 23 old.

Boris László 15

A három rézkarcalbum probanyamatán kívül még mintegy másfelszáz ceruzavázlatot, akttanulmányt is megvásárolt a Neuzeit Galeria - egyelőre ebből áll Boris László állami tulajdonban lévő hagyatéka. De ez a kis volumenü, s a művészi értékeléshez szűk mércét kínáló gyűjtemény is több annál, a majdnem semminél ami röviddel ezelőtt a magyar grafikai művészetben Boris László nyomát jelentette.

Békés István: Egy üstökös nyomai.

Országs-Világ 1968/14 23 old

MDK

Boriss László művész

Móricz Zsigmond: A szerelmes levél.
Kis regény. Bp.Légrády 1918.

Dr.Szemlér Lőrinc gyüjteményének aukciója.Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk. sz. melléklete, 63.l.

Borisz László

A müvészről és az 1918-as Bolond Istók c. lap többi müvész munkatársáról emlékezik meg Nagy Lajos: "Tollal és rajzzal az imperialista háboru ellen" cimmel.

Irodalmi Ujság, Bp. 1950. nov. 16.
I. évf. 2. sz. 6. lap.

Bork - Bormezei

EXPLANATORY ANSWERS

51. **(C)** ". . . the controversial sunspo
Because the theory is controversial,
cluded that it is subject to disagreem
contradicts the fact that the theory is
Choices (A) and (D) are not mention
be concluded from information in t

52. **(A)** ". . . streams of solar particles [
the atmosphere. . . ." Because of t
particles, it must be concluded tha
very small. Choices (B), (C), and (I
tioned and may not be concluded fr
in the passage.

53. **(A)** "Because of undersea pressure
their speech organs, communicatio
was difficult or impossible." Choic
(D) are not mentioned and may nc
from information in the passage.

54. **(A)** "Direct observations of the
made not only by divers but also
submarines." Choices (B), (C), and
the fact that observations are made
submarines as well as by divers.

55. **(D)** "Direct observations of the o

MDK

Bork D.

Uzsonnázó társaság, of.

Árverési Közl. 1929. 5.rk.sz.

13 l.

Borka Terenc, grafikus

Kőbányai György

15.

Új Tübör, B p. 1986 sfelt. 9

XXIII/6

M.D.K.

Borka István

A kecskeméti Katona József Szinházban előadott "Az ember tragédiája" c. darab diszleteit tervezte"...nagy invencióval.."- mint a kritika megjegyzi.

Vécsey György: Az ember tragédiája c.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. okt. nov. 2.
VI. évf. 44. sz. 26-27. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Boska József

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 DEC 12
1021

Boska József: Útépítők (Fiatal Képzőművészek Stúdiója)

TEGNAP

MEMÓRIAZAVAR

Láttam a fát égig nőni. Nem is egyet. Mégse lett belőlük erdő. Nemcsak levelüket tépte le az első őszi szél, de elvitte őket ágastul, törzsestül, gyökerestül. Hajdani sikerekről beszélek, írókról, akiknek nevét egy ország vásznára vetítette a reklám, s akiknek nevére már csak a kortárs emlékezik. Ki tudná megfejteni a titkot: X verseit vagy elbeszéléseit kétszer-háromszor közli a néhányszáz példányú folyóirat s neve már ott ragyog az irodalom egén. Mint Weöres Sándoré, aki így lépett kamaszkorában egy dunántúli faluból a magyar költészetbe, vagy Gelléri Endréé, akinek ha tizenkilenc éves korában, a rövidéletű Pandorában megjelenik első novellája, fölfigyel rá az irodalmi közvélemény, s amikor első remekét, a Szállítóknál-t közli a Nyugat, már nemzedékének, sőt a magyar novellának egyik legjelentősebb alakja, akit a Nyugat jubileumi estjén így szólít a közönség elé Móricz Zsigmond:

— Bemutatom önöknek Gelléri Andor Endrét, pompás fiatal novellák pompás fiatal íróját...

S hiába jelennek meg évtizedeken át hétről-hétre nagypéldányszámú napilapokban Y írásai, hiába válik közéleti nagysággá, a százezres újság csak ismeretlen sírja lesz.

Egy ilyen ipsziloni írósors különösen emlékezetes számomra, mert tanúja lehettem pályakezdetének. Markovits Rodionról szólok, aki Szibériai garnizon című regényével az 1920-as évek végén nemcsak az országos sikert hörpölte, de a világsiker italából is kortyolhatott. Az ő neve megmarad: hirtelen tündöklését s hirtelen múlását megőrzi egy remek írás, a Kellér Andor rajzolta, minden vonásában hiteles portré. Azt szeretném elmondani róla, amit Kellér Andor nem tudhatott.

Ut a harmóni

Vasvári István: Végső áron (Magvető)

Akik ismerik Vasvárit, tudják, hogy rokonszenvesen kedves és szerény ember. Sem ő, sem költészete nem kavart viharokat, nem múló divatok emelték fel hangját és ezért hiteles az a vallomás, amelyet a jelen gyűjteményes kötet negyedszázad terméséből elénk tár. Mert mélyen személyes vallomásról van szó, hol panaszos, hol vádoló fellebbezésről a megélt kor ellenében, s mindig a jövőhöz. Be nem fogadott és üldözött ősök emlékeivel megterhelve, maga is üldözöttként vesztegette el ifjúságát, jóvátehetetlenül elrabolták tőle azokat az éveket, amikor naív-őszintén a világra kitárul a lélek, hogy megteremthesse környezetével a harmóniát. Vasvári eredendően szelíd idillre, derűs romantikára hajló egyénisége azóta sem békült meg a nyers valósággal, megőrizte tiszta hitét és elkerülte a cinizmus széles ösvényeit, nem hódolt be a vereségeknek, és nem törték le a bántások, innen ered egész költői világszemléletének rokonszenves emberiessége, amit más- és birtokukba vették a gyá rat. Soha semmi nem vá lasztotta el őt és a hason ló végekről indultakat ettő a nagy áramtól, de talá szükséges lett volna töb gyöngédség és melegeb hang, hogy boldog és sen kentő rezonancia keljen szerényen csendesekben i Részben ennek hiánya, rés ben alapvető költői hab tusa miatt Vasvári a te mészeti világban kereste találta meg az olyannyi vágyott harmóniát, mám ros elfeledkezéssel szer megmerülni a messzeség vibráló vonzásában, a v zek hullámzöld kavargás ban, az egek kék zuhanás ban, ezüst nyírfák susog sában. De különös módo mégsem konkrét ez a pas tellszínekben játszó term szeti világ, hanemném képpen a mesék színeire er lékeztet; nem a külső vil visszfényéről van itt s hanem a lélek áramainak sugárzásáról, mélyen szubje tív líráról, a meleg emb közösség felé küldött j zésekről. A hangsúlyos, m gyaros verselésen, az Ara balladákra emlékeztető naszos-nyugtalan ütemel — mily érdekes kontra — egy modern életérzés á magányosság és

Borka Margit, hímző

L: Király Ilus

8.

Fejér Gyula: A kalocsai virágok alkotói

Népszabadság, Bp. 1978 aug. 12.

Borka Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MAR 24

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

Borka Sándor
rajza

zínesített. Az isk

is hetedikesek k

Osiből *Szabó*
g Katalin küld
ól, hogy iskol
tályok egy-eg
oviseletébe öltö
isul műsort is

Nemcsak gyerekektől, fel-
tektől is érkeztek levelek.
gyalásonyból *Szenténé*
th Valéria KISZ-titkár írt
ól, milyen jó, érdekes szó-
ozás volt számára az út-
ők farsangja. Zsüritagként
ékelte a felvonuló 70 jel-
zest, akiket nehezen lehe-
t felismerni, olyan tökéle-
volt az álcázás. Mint írja
legjobbak: a pólyásbabát
rázoló *Kovács Hajnalka*, a
bán nőt megszemélyesítő
olnár Csaba, valamint a

arról, hogy az utóbbiak a
jet pionírokat is meghívták
farsangi báljukra. Együtt ad-
tak műsort is, amivel kelle-
mes szórakozást szereztek a
szülőknek és a tanároknak.

Reméljük, másutt is jól si-
került a karnevál, s egy évig
nem felejtitek el a vidám dél-
utánt. Köszönjük minden paj-
tásnak a beküldött beszámo-
lót, s várjuk a legközelebbi
eseményekről szólókat is.

Horváth Éva

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Borka Sándor

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1979 AUG 25

Grafikusművész

1021

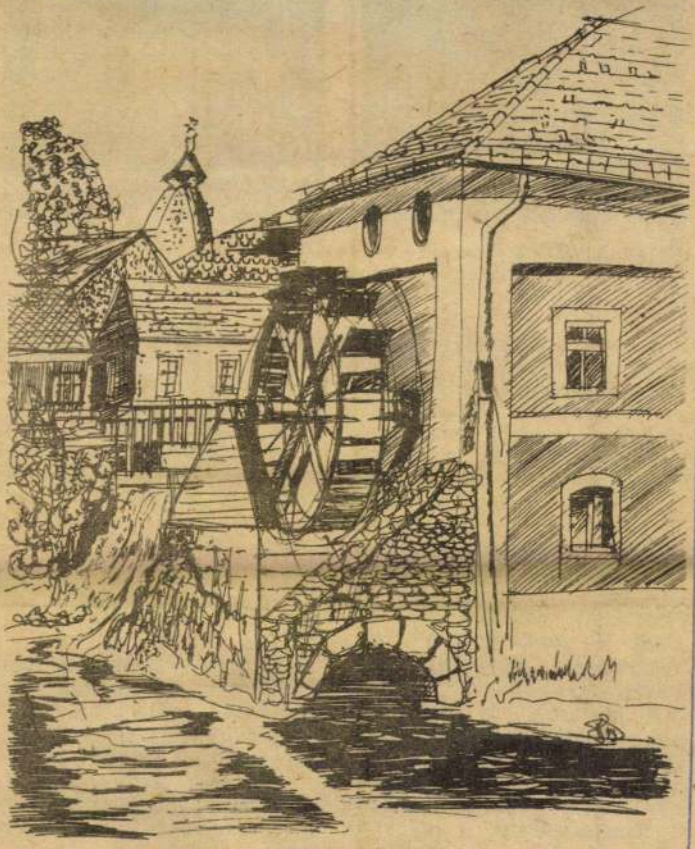

Tapolcai vízimalom. Borka Sándor rajza

Pjotr. A. Mihin

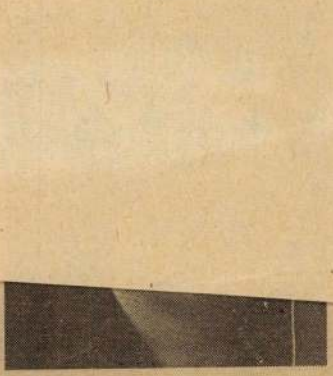

Bernd Stahl

Az ember tudását, érdeklődését elsősorban az ifjúkori évek alapozzák meg. Így van ez mindenütt, s időnként érdemes mérlegre tenni, hol tartunk az ifjúság műveltségének fejlesztésében. A szokásosnál is szélesebb körű tapasztalatszerzést tesz lehetővé a veszprémi tanácskozás azzal, hogy saját szakembereink, fiataljaink mellett elmondják véleményüket az NDK- és szovjetunióbeli testvérmegyénk, Halle és Kurszk megyei küldöttei is.

A körülmények sajátosak, így az alapvetően közös úton mindegyik ország ifjúsági mozgalma más-más részletkérdésekkel találkozik. Azon a megbeszélésen, amelyen részt vett *Pjotr A. Mihin*, a kurszki tanártovábbképző intézet igazgatóhelyettese és *Bernd Stahl*, az FDJ Halle megyei bizottságának osztálytani, hogy például fiatal házasok számára speciális programokat hirdetnek s a brigádok is nagy súlyt helyeznek a családok „összehozására". A másfélmilliós Kurszk megyében több mint ezer kultúrház áll a fiatalok rendelkezésére, s az öntevékeny csoportokban itt is nagyon sok a házaspár. A 7000-nél több szakkörben százezernél is többen töltik ráérő idejüket.

Az NDK községeiben nem fordul elő, ami nálunk nem egy helyen nehezíti a munkát: a művelődési ház, a község és a tsz ifjúsági klubja között megoszlanak a fiatalok. Ott egyetlen intézmény köré csoportosulnak, s ezt segíti az FDJ, a tanács, a termelőszövetkezet, az iskola. Az erők egyesítése a legtöbb helyen eredményt hoz. S a sok bába között sem vész el

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JUN 2

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Borka Sándor
grafikusművész
1021

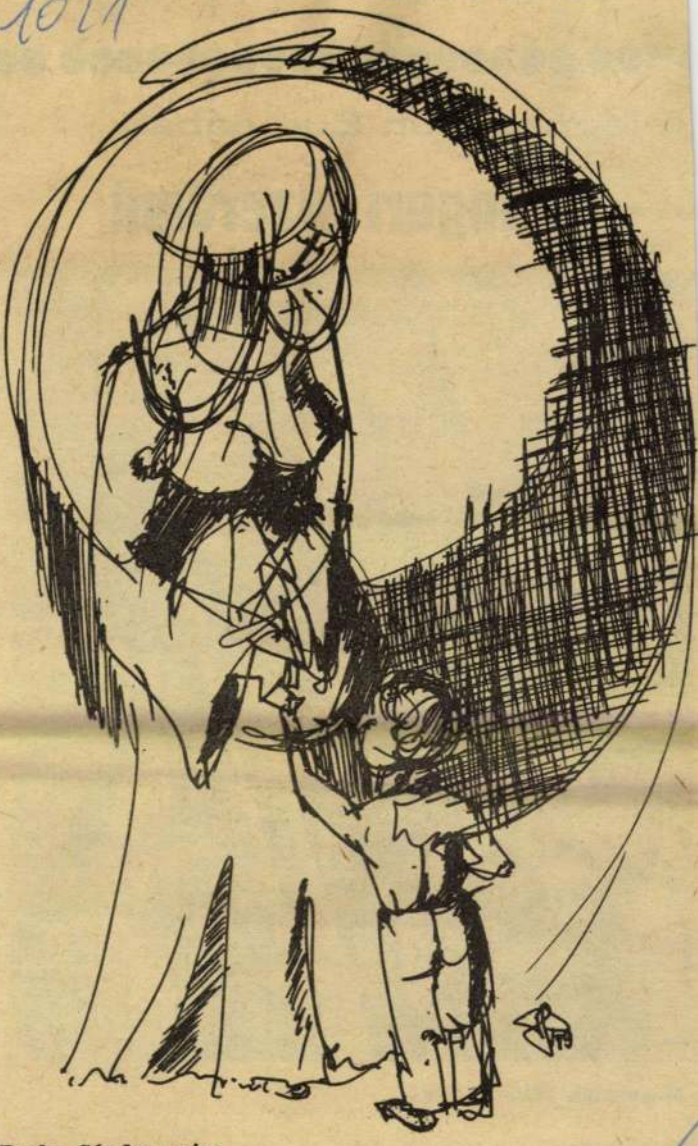

Borka Sándor rajza

Az irodalmi mellékletet szerkesztette: Horváthy György

negtelelően

A legn

Az

Magassága 271,5 méter

mű turbináit. A három, összesen 780 ezer kilowatt teljesítményű blokk a múlt év végén adott először ipari áramot.

Az egyik turbinánál ismerkedtünk meg Leonyid Tugovojjal. A szocialista munkaverseny győztese volt, őt bízták meg az Inguri víz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Borka Sándor,
NAPLÓ (VESZPRÉM),
rajztanár, grafikus

1979 FEB 2 4

1021

Borka Sándor rajza

Az ifjú rajztanár Nyírségből került Veszprémbe. Ígéretes sikerrel kezdte képzőművészeti pályafutását. Első munkái versekhez készült illusztrációként jelentek meg.

és okos játékot...

**d decemberi
lött, hogy az
ıre, így beke-
ıégy színpada
ó együttes az
minősítést, s
lytatása a ko-**

**bírálat: az aj-
! S ami igaz,
s. Ha egyszer
ért nyúl visz-
z, miért nem
ıunkások éle-
llít színre?
s tevékenysé-
og szembetű-
ltás igénye, s
ıindez együtt**

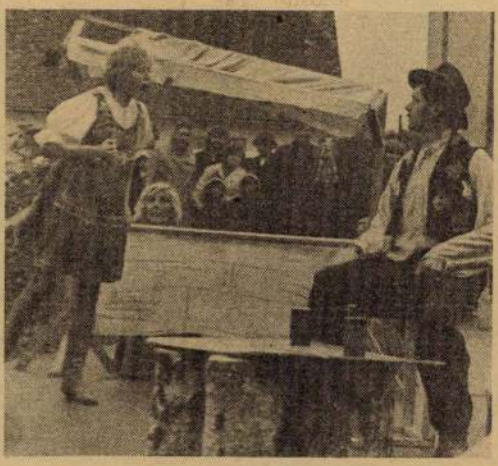

kai Munkás Színpad húsz éve önmagában is minősít. *Dicsér együttesvezetőt, játszani akaró munkásfiatalságot, üzemi vezetést.*

Hangváltás

Az ajkaiak azt az utat járták be, amelyet a színjátszó mozgalom országosan megtett. Szerkesztett játékkal kezdtek, hogy vásári komédiával, népi víg-játékkal folytassák. Ma pedig a teljesség-igény foglalkoztatja őket: egy-egy műsoruk komédiából, mesejátékból, szavalatokból, állítottak színpadra, s mind több jó zenész, ifjúmunkás került az együttesbe. Ez az új összetétel pedig maga kínálja a darabválasztást.

A közönségért

Tavaly hatvannégy előadásuk volt! A pécsváradi leányvásártól (lásd felvételünkön a Lónak vélt menyasszony egy utcai pillanatát!) a vázsonyi várszínpadig megannyi siker. Ifjúsági klubokban, iskolák tornatermében, üzemi kultúrotthonokban lépnek föl — otthon, a megyében, s a

Borka Sándor, rajzpedagógus

a Magyar Rajzpedagógus Szövetség Szőkely Bertalan stúdiójának tagjai Veszprémben alkotnak és kiállításon mutatják be műveiket.

„Orgonahangverseny" c. /repr./

V.L.: Rajzpedagógusok Veszprémben.
Napló /Veszprém/, 1980. aug. 4.

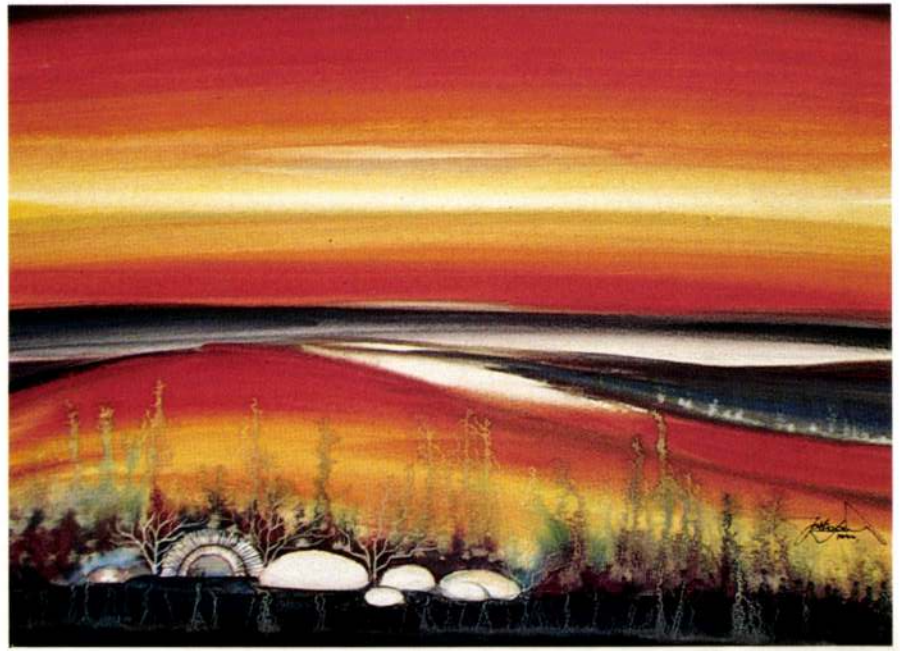

Amíg lemegy a nap

Hajnali teremtés

Niké

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSOK:

1972 Miskolc, 1976 Sárospatak,
1980, 1982, 1983, 1987 Veszprém

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1977 Nyíregyháza, 1979, 1984 Veszprém,
1989 Szombathely, 1991, 1993, 1994 Veszprém

INSTALLÁCIÓ: **Motring Bt**

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:
Coca Cola Kft., Veszprém
Juventus Étterem
és Söröző
Komfort Rt.
Mercato-Glück Kft.
Napló Kiadói Kft.
Zebra Képkeret

A címkép:
Ízisz titka (részlet)

A kiállítás jótékony célú,
a fogyatékos gyermekek
támogatását szolgálja.

Nyomdai előkészítés: **Dobszay Csaba**
és **Akcidens Repro**, Veszprém
Nyomta: **Prospektus Gm. Nyomda**,
Veszprém
Fotók: **Borka Sándor**

BORKA

SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ

TÁRLATA

A VESZPRÉMI EGYETEM AULÁJÁBAN

1994. SZEPTEMBER 29 – OKTÓBER 13.

MEGNYITÓ: SZEPTEMBER 29-ÉN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST Zilahy Mariann MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ, FŐVÉDNÖK
ÉS dr. Tölgyesi József NYITJÁK MEG.

KÖZREMŰKÖDIK: Lakatos Anita

BORKA

SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ

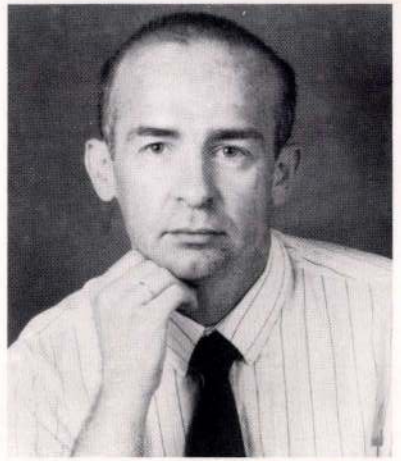

Portréfotó: Dolinka József

1955. március 19-én születtem Nyíregyházán. Talán a csillagok állása is közrejátszott abban, hogy kezdettől fogva a művészetek felé orientálódtam. Édesapám közgazdász, tanár, de nagyszerű fényképész is. Művészi fotóin keresztül tőle tanultam meg a kompozíciós alapokat. Édesanyám részéről kezdeti próbálkozásaim mindig megértő támogatásra találtak.

Az első szakmai segítséget általános iskolai tanáromtól, Margittai Jenő grafikusművésztől kaptam. Gyakran meglátogattam és a linómetszéstől a rézdomborításig nagyon sok eljárást megmutatott, ellátott anyagokkal, szerszámokkal. A művészi indíttatást tőle kaptam.

Az első önálló kiállításomat középiskolás koromban Miskolcon rendeztem. Ezekben az években Mazsaroff Miklós képzőművész szakkörében fejlesztettem rajztudásomat. A középiskola után a Nyíregyházi Tanárképző Főiskolán Horváth János tanítványaként szereztem diplomát. 1978-ban kerültem Veszprémbe, ahol a rajz és a földrajz mellett művészettörténetet is tanítottam.

Korábban bőrművességgel és grafikák készítésével is foglalkoztam. Jelenleg a festmények állnak munkám középpontjában.

Tanulmányaimat 1988-ban a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem rajztanári szakán folytattam. Szakmai fejlődésemre ez az iskola volt a legnagyobb hatással. Keserű Ilona festőművész tanítványaként szerettem meg még jobban az olajjal való festést, de nagyobb méretű akvarelleket is készítek.

Egyedi munkáimat most gyűjteményes formában tárom a látogatók elé. Kérem, tekintsék meg.

Borka Sándor

H-8192 Hajmáskér, Jókai u. 5/B

A KIÁLLÍTÁS KÉPEIHEZ

Minden művészet két világot tükröz: a közvetlenül érzékelhetőt, amely az emberekkel, tárgyakkal, színekkel, mozgásokkal, a tovaszaladó idővel jeleníti meg számunkra azt a környezetünket, amelynek magunk is alakítói, nem egyszer elszenvedői, máskor lelkes örömmel megélői vagyunk, s egy irracionálisat, amely ezoterikus miliőjével ott lebeg körülöttünk, s a titok nyitját kutatjuk, meddig ér fel értelmünk hatalma, hogy bepillantsunk rejtekébe, hogy eggyé olvasszuk létünk e két térfelét.

Minden misztikum, amely a művészetekből árad, nagyon is a bennünk meglévő, a lét és nemlét egységét megjelenítő időtlenség. Borka Sándor festményei, amelyeket a fény szövetéből szakított ki számunkra, megállítják a rohanó időt, hogy megláthassuk a múltból visszahozott üzenetet, s rácsodálkozhassunk az Ég és a Föld misztérium-játékának néhány varázslatos pillanatára.

A képzőművész, amikor alkotókészségével megjeleníti érzelmeit és gondolatait, azt a belső hitet sugallja, hogy a mindennapok megtapasztalásaival mindannyian benne élünk egy olyan világban, amely a számunkra vissza nem hozható múlt történései és egy lehetséges jövő között ívelődik, s ez lehet munkálkodásunk egyetlen terepe, amelyben képesek lehetünk önmagunk kiteljesítésére. Képei, mintha az idő-katedrális boltívei lennének, magukba zárják a teret és a megállíthatatlan perceket. Ezért látjuk ezeket olyannak, mintha önmagunk, önnön életünk valamely elvarázsolt pillanatainak lenyomatai lennének.

Borka Sándor nemcsak érzéki, hanem tudatos festő is. Kiművelt szakmaisággal alkotott képei a lélektől az értelemig vezetik a nézőt. A motívumok, amelyek vissza-visszatérnek festményein, az azonos gondolati tartalom más-más árnyalat kifejeződései egy markáns mondanivalónak: Az embert, bármely korban is éljen, a szeretet őrzi meg a jövendőnek.

Festészeti technikája egyedi, ma nincs párja a magyar képzőművészetben. Ehhez társul sajátos képalkotása, amelyben a háttér és az előtér két külön képnek is tekinthető, s a kettő együtt adja azt a többletjelentést, amelynek megfejtése ránk, a nézőkre vár. Képeinek transzcendentális, antik hatású háttere, az aranymetszés alkalmazása, a síkban megjelenített térelem-alakzatai, a három- és négyszögekből vagy éppenséggel a vonalakkal és színcsíkokkal megjelenített konstrukciói az

Abuszir rejtélye

ember számára olyannyira szükséges stabilitást, állandóságot sugallják.

Az antikvitás világából a jelképekkel így lép elénk az Enigma, a Rejtély, az örök titok vagy Niké, a győzelem istennője. Mint ahogyan a boldogság is ezerszínű lehet: az Álom és valóság határán című kép előtt elhaladva az öröm fényekkel varázsolt változásait láthatjuk. Annak az érzésnek, amely életünk mindennapjai kisebb-nagyobb győzelmeit, boldogság-pillanatait őrzi, aligha lehet szebb megjelenítése.

Borka Sándor misztérium- és tájképei egy jelentőssé vált festő-képzőművész kvalitásos alkotásai, amelyek érdemesek figyelmünkre. Fogadjuk őt és képeit megértő szeretetünkbel

Dr. Tölgyesi József

Borkay János.

Műve szerepel az orsz. magyar képző-
művészeti tarsulat téli kiállításán.

Esti Kurir, 1928 dec. 16-

Borkayné Kállai Ilona

Beszámoló a Ráckeve, Kossuth Lajos u.1.sz. középkori ház helyreállitásáról. Felmérés: V[illegible]rnai Dezső, épitész terv: Bartha György, vendéglő-berendezés: Tóth Lajos, vendéglő filc faliképei: M.Szabó Mariann.

Borkayné Kállai Ilona: Régi házak Ráckeve kialakuló képében. Miemlékvédelem, 1974.3.sz.165-169.l.

BORKATNÉ KÁLLAY ILONA

Régi házak Ráckeve kialakuló képében
c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 3. sz. 165-169. l.

Borkenstein József

korongos

a Zsolnay-gyárban művészeti munkában

közreműködött 1885-ben

68.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.

Pécs. 1959.

Borkó vára

Varjú: Magyar várak

Markö D. oldala Zemplén vm.

BORKOVICS PÉTER

FIS 96.0.

a Társulat kassai kiállitásán, xx
nyert. 1943-48. az iparmüvészeti
1948-53. a Szépmüvészeti Muzeum

BORKOVICS PÉTER
ATRIUM 1996, 4. sz.

LEJEGYEZTE: BENCSIK KLÁRA, FOTÓ: RÁTKI JÁNOS

LÁMPALÁZ

BORKOVICS PÉTER ÜVEGMŰVÉSZRŐL

A történet kezdete

A történet földrajzilag északról indul, Mátranovákról, ahol épp egy szőnyegnyi síkságot gyűr meg a Mátra lába. Az itt lakók legtöbbjének tapasztalatát, kézügyességét és izomerejét kell kenyérre váltania. Szüleimtől fakad a kétkezi(?) munka szeretete és megbecsülése. Apám műhelye állandó kalandok színhelye.

Tizenévesen Rajkos Géza bácsinál tanultam faragni, aki az utcában lakott, és apró faszobrokat készített.

Pályaválasztáskor anyám találta meg a nekem tetsző iskolát, így kerültem a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolába Budapestre.

Felvettek, és ezzel el is dőlt életem további alakulása.

Czinke Ferenc, Radics István, Czinai Márta, Buczkó György, Vida Zsuzsa, Bohus Zoltán, Horváth Márton, Gaál Endre voltak, akik kezemet fogták, és időben el is engedték.

Miért éppen üveg?

Két üveggyárral is büszkélkedhet vidékünk, így aztán üveg szakos lettem a későbbi elhelyezkedés reményében.

Kezdetben hidegen hagyott ez az anyag, de ahogy ismerkedésünkkel arányosan kiderült kiismerhetetlensége, plátói szerelem szövődött közöttünk.

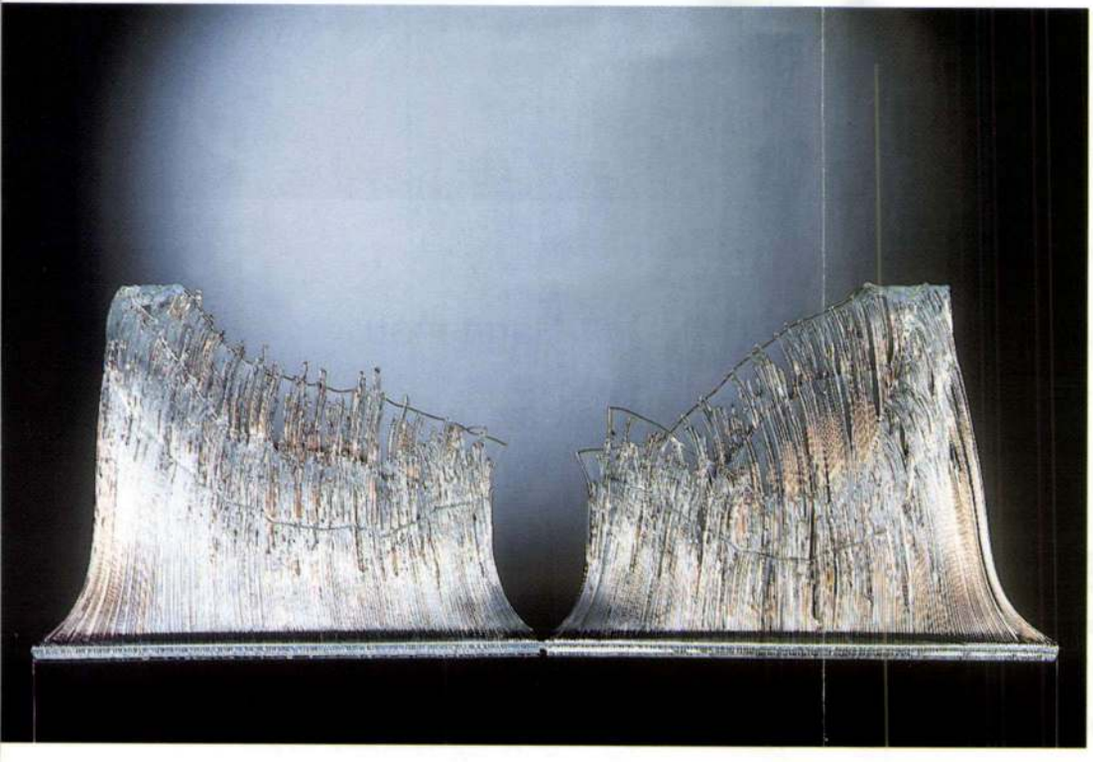

A Magyar Iparművészeti Főiskolán üveg–porcelán szakon diplomáztam, majd 1995-ben mesterlevelet kaptam dicséretes és kegyelemötös megosztással.

Az üvegről

Duchamp a vágy végtelen felkorbácsolásáról szól, ahogy elénk tesz és távol tart tőlünk egy tárgyat. Hideg, kemény, törik és vág. Ezek egy szilárd anyag jellemzői. pedig az üvegről szólva folyadékot idézünk, aminek még nem volt ideje megfagyni.

Alá kell fűteni, hogy változást észlelhessünk mozgásán. Ha sikerül feltüzelni, megelevenedik, pocakosodik, nyújtózkodni kezd, majd aláereszkedik a föld felé, ahonnan kiragadták.

A kész alkotások a történet tárgyakká dermedt pillanatai.

Miből élek?

Két bizonytalan megrendelés között és eladott poharakon túl a Moholy-Nagy formatervezői ösztöndíj kedvezményezettje lehetek harmadik éve.

Az ösztöndíj célja egy olyan prototípus megalkotása, amely magáénak tudhatja azt a kettős szellemiséget, amely egyrészről az üveg mint egykor izzóan folyó anyag, másrészről a fény, mint misztikum beolvadása, amely lelket lehel belé.

Mindez egy használati tárgyba zárva, amely amúgy mellékesen technikailag egyszerűen és sorozatban is előállítható,

A kisebb lakások optimális gázkazánja a mini-11 KE 23

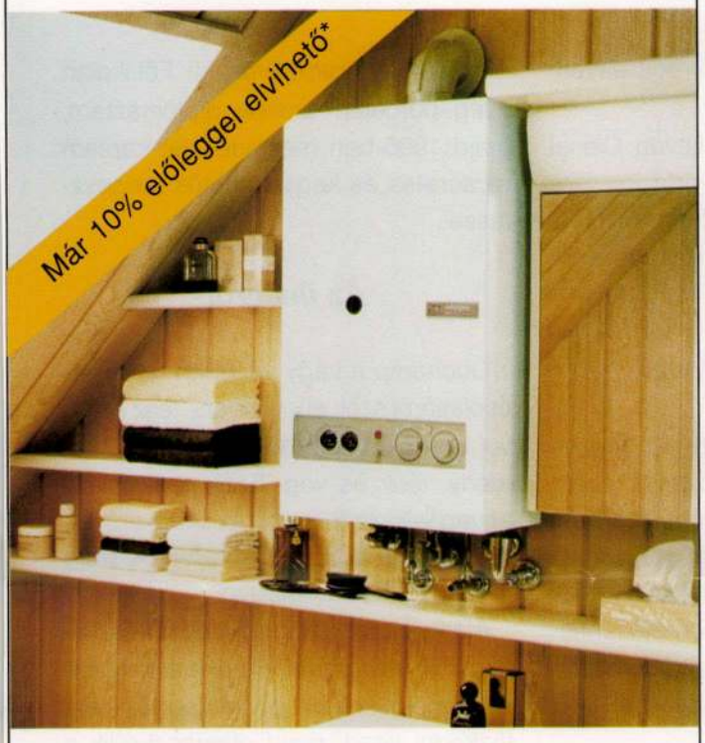

- 11 kW-os, maximum 110 m^2-es lakás fűtésére,
- közvetett fűtésű melegvíztárolóval kombinálva (mini hőközpontként) a háztartás használati melegvízigényét is fedezi,
- elektronikus gyújtás - őrláng nélkül -, amivel napi egy zuhanyozáshoz szükséges gázmennyiséget takaríthat meg.

JUNKERS
Bosch Thermotechnik

* A Junkers és Radson készülékek OTP-hitelakciójával kapcsolatban a felhasználók forduljanak szakkereskedőinkhez, forgalmazóink az alábbi címre:
Robert Bosch Kft. Junkers Üzletág
H-1112 Budapest, Budaörsi út 31/C Telefon: 2099-800 Fax: 2099-899

S&S Karakter Kft.

GAGGENAU

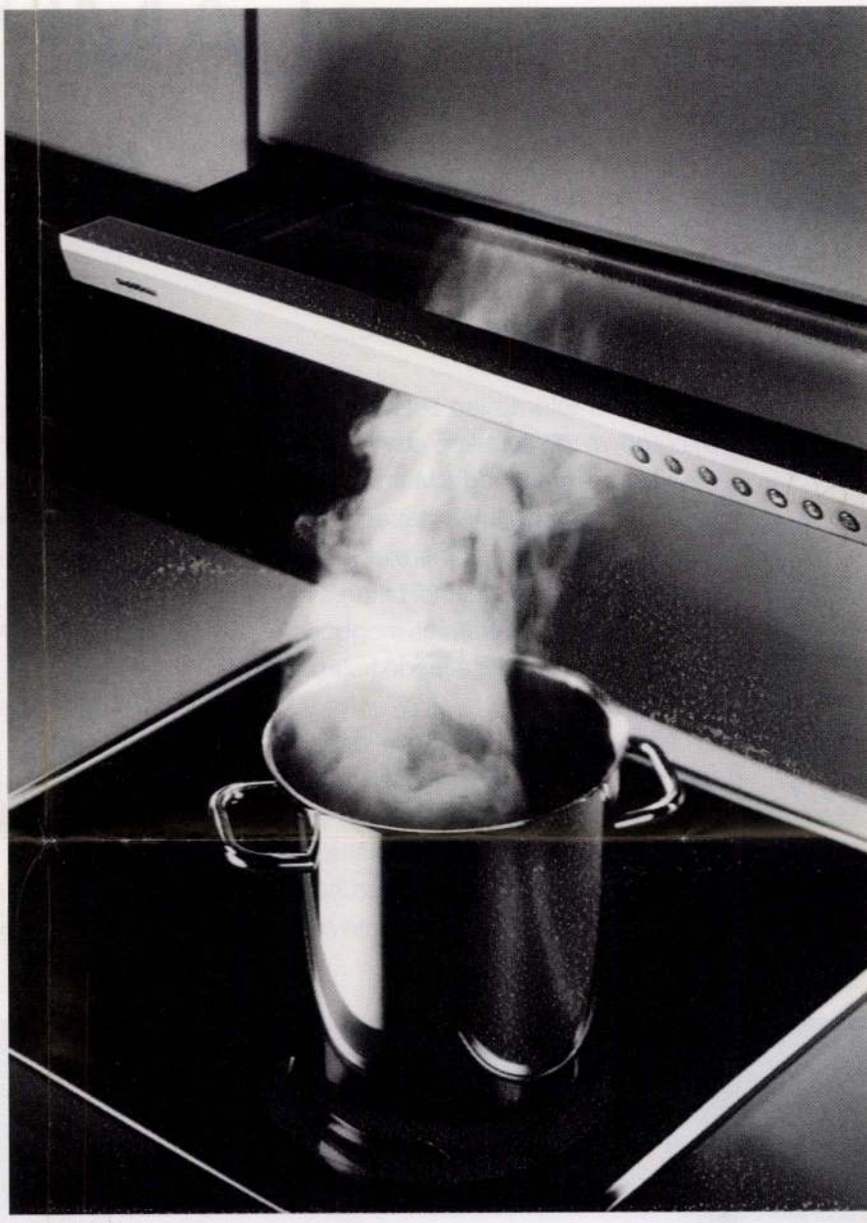

Gaggenau:

Készülékek az új idő konyháihoz

Márkaképviselet: GAGGENAU UNGARN KFT.

1114 Budapest, Hamzsabégi út 37.

Telefon/fax: (36-1) 166-7499

Tel.: (36-1) 166-7622/204, 244

Bemutató terem: 1013 Budapest Pauler u. 4.

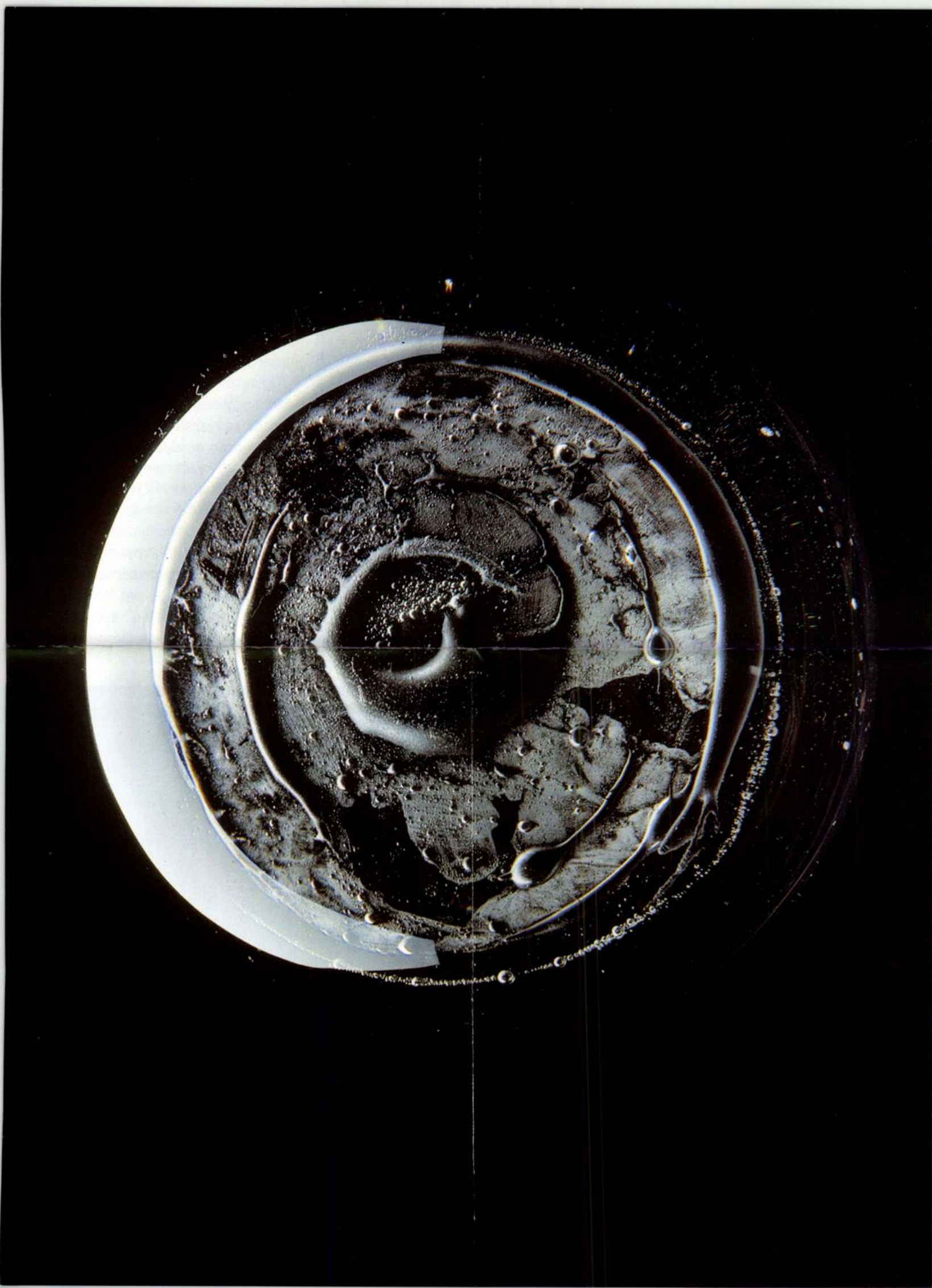

csökkent a formatervezőket foglalkoztató állami vállalatok száma, felbomlottak a szervezési keretek és a gyártmánystruktúra. A privatizálódó vállalatok termékfejlesztését a külföldi partner által behozott gyártmányok adaptációja váltotta fel. Sok esetben az új – de az esetleg megmaradt régi – megbízott hazai formatervezők foglalkoztatása helyett külföldi designer irodákat kérnek fel a feladatok megoldására, még akkor is, ha azok költségei többszörösét teszik ki a hazai honoráriumoknak.

Ugyanakkor persze azt is el kell mondani, hogy megszűnt egy sor olyan korlátozás, kényszerű kötöttség, pénzügyi szabályozás, amelyek az egyes emberek saját kezdeményezőkészségét, szakmai perspektíváit redukálták egy minimális szintre. A formatervező feladata a tárgy koncepciójának kialakítása, a tárgy-ember-környezet-kapcsolat minőségének meghatározása.

Ha ez a minőség nem kielégítő, a gyártási és értékesítési szempontok maradéktalan érvényesítése mellett sem lesz jó a végeredmény. Persze ma-

utólagos javítgatások és összedolgozások kerülésével, és tűrést hagyva az üveg rogyasztásából adódó egyediségnek.

Az elmúlt évek szándéka a túlzott leegyszerűsítés és praktikum vakvágányainak átállítása, például dél felé. Miért éppen dél? Olaszország a legszebb példa arra, hogy több mint ezerévnyi kultúra képes állandóan megújulni és megalkotni, majd bővíteni szókincsét a formatervezés világnyelvének. Mi is büszkélkedhetnénk prófétáinkkal, ha nemcsak akkor vennénk komolyan őket, amikor hazalátogatnak.

Látlelet

Sajnos iparunk az intenzív osztályon, infúzió helyett véradásra kötelezve fogadja látogatóit, akiket jobban érdekel a végrendelet, mint a gyógyulás. Nagy problémát jelent, hogy ebben az átalakuló gazdasági helyzetben jelentősen

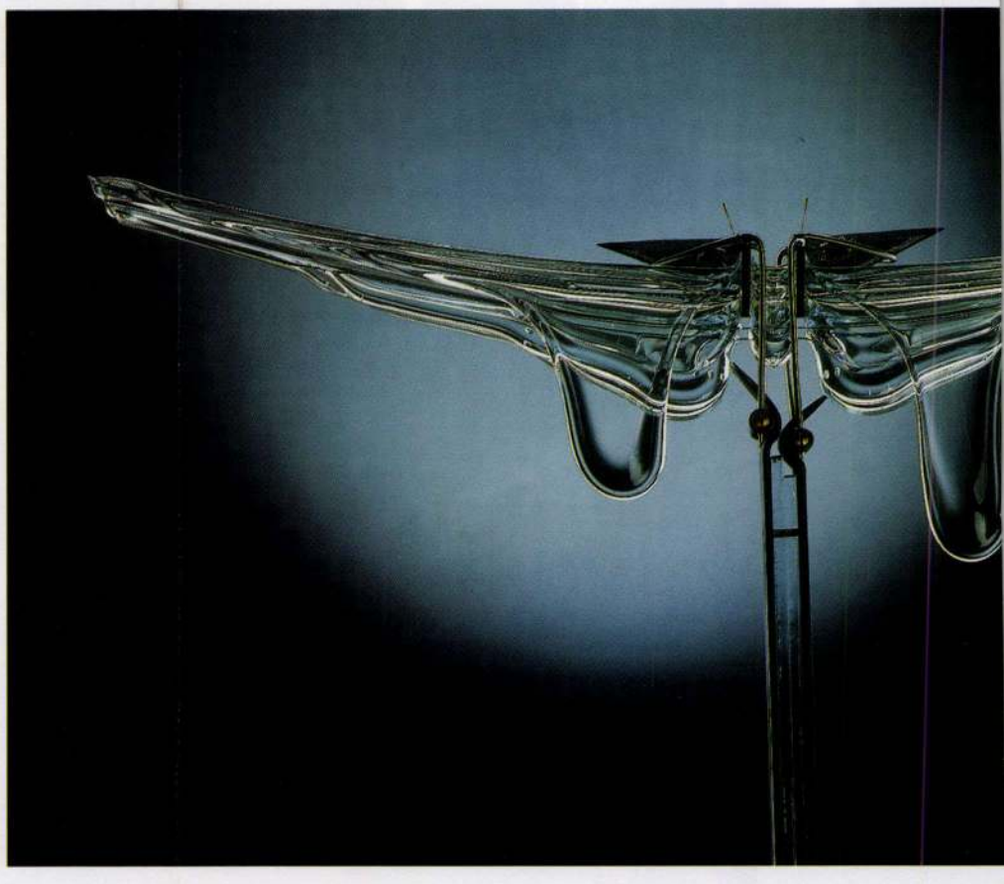

BORKOVICS Péter

Szeretettel. meghívjuk. Önt.

Borkovics. Péter

üvegtervező

Lámpaláz.

c.. kiállítására,.

1996.. április. 10-én. délután. 18.30. órára.

A. kiállítást. megnyitja:. **Réz. András** esztéta.

Cím:. Fiatal. Művészek. Klubja,

Budapest,. VI.,. Andrássy. út. 112..

Telefon:. 131-8858.

Megtekinthető:. 1996.. április. 10-29-ig,. naponta. 10-18 óráig.

A. kiállítást. rendezi:. **Pallavicini. Ágota.**

Köszönjük. az. **Atrium** c.. újság. és. a.

Karthauzi. Galéria támogatását.

Borkovics Péter

V. Nemzetközi üveg szimpozion

1995 aug. 20-27. Bárdudvarnok

kiállítás

OTP Bank Galéria

1995 szept. 7-21.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
MŰHELYSAROK 1993. DECEMBER

ÚJ ÜVEG : ASZTALOS ERZSÉBET, BORKOVICS PÉTER,
BUCZKÓ GYÖRGY, GAÁL ENDRE, MELCHER MIHÁLY,
POLYÁK JÁNOS, 'SIGMOND GÉZA

"Új üveg"

A bemutatott munkákat egyetlen dolog köti össze: az üvegnek, mint anyagnak új - bár nem gyökértelen - önálló értelmezése, egyéni stilusú, sajátos módon kialakitott technikájú alkalmazása.

Buczkó György "kőkorszakba visszaépülő", archaikus munkája ironikus térbeli jel, sorozat része, mellyel a művész az üveg és tér kapcsolatának fajtáit, minőségét igyekszik feltárni, elemezni.
Buczkó jeleihez - rusztikus megközelitése miatt - első pillantásra közel állónak tűnik **Polyák János** követ és üveget kombináló plasztikája, melynek indíttatása egészen más, a kő az üveggel és a fénnyel való kapcsolatának, a külső burokkal az üvegbe zárt fény "viselkedésének", az általa teremtett mikrokozmosznak tárgyiasult vizsgálata.
Melcher Mihály pate-de-verre szobra időtlen, ősi épitményt idéz szuggesszív erővel, **Sigmond Géza** az egyes üvegrétegek között festett, különös teret, szinpadi világot életre keltő munkája játékos, ironikus.
Gaál Endre robbanó, a geometrikus formát széttörő munkája absztrakt időtlenséget sugall, az üveg meghatározatlan teret jelöl, időtlen, közvetítő, maga a megfagyott emlékezet.
Borkovics Péter az üveg anyag lehetőségeiből következő folyamat egy pillanatát dokumentálja, - barvúros technikai megoldással, hitelesen - s ez a pillanat szép.
Asztalos Erzsébet 'hala' a meleg üvegből fakadó plasztikai lehetőségek felhasználásával Bárdibükk-Bárdudvarnokon, a magyar üvegművészet egy újabb, kollektív, a volt Goszthony kúriában kialakított műhelyében készült.

Varga Vera

ɔen Brunswick we were, dede schriver schole ɔlden wolden, dar enschollen se de nicht ane lern; doch se enschollen nemande mere leren ler schriver schole wan schriven und lesen alfabet und dedesche boke und breve.« Der werpunkt des Unterrichts liegt hier also vor m auf der Vermittlung der Fähigkeiten des ns und Schreibens in der Volkssprache ie des Rechnens. Am Beginn steht das rnen des Alphabets, das mittels vorgeschrie- r bzw. gedruckter Buchstaben, etwa auch aumform, oder mit Hilfe von Holzbuchsta- erleichtert werden soll. Illustrationen zur ständlichmachung der Bedeutung von Be- fen spielen in jener zweiten Phase des Unter- ts eine Rolle, in der man sich auf die rnung des Lesens konzentriert. Religiöse xte bilden dabei den Schwerpunkt; Leseun- richt ist somit gleichzeitig Religionsunter- ht. Wie in Lateinschulen der Gebrauch der tschen Sprache verboten werden kann, so ien sich gleichfalls umgekehrte Beispiele, die deutsche Schulen jede Beschäftigung mit ein unter Strafandrohung untersagen. An deutschen Schule von Konstanz wird 1499 »tütschschribern« (Lehrern) angeordnet, »daz sy kein kind, knaben, die zu in gesetzt werden, kain latin noch latinisch buch in iren hüssern nit leren sond, wen das aller burger und lüten kind, die latin und tütsch lernen wend, das tün sond in der schul« (= Lateinschule). Die Vermittlung elementarer Kenntnisse des Rechnens geschieht vorrangig mit Hilfe des Abakus oder eines Rechentisches. Unter Verwendung von Rechenpfennigen, von denen auch Exemplare im erwähnten Lübecker Schulgerätefund auftraten, können die vor allem im Wirtschaftsleben nötigen einfachen Grundrechnungsarten und die erst im Laufe des Spätmittelalters allgemeine Verbreitung findenden arabischen Ziffern plausibel gemacht werden. Ihren Weg aus der Stadt ins Dorf finden solche »Schreibschulen« allerdings in der Regel, und dann erst allmählich, ab dem 16. Jahrhundert.

Die finanzielle und wirtschaftliche Abhängigkeit eines »Schreiblehrers« von seinen Schülern zeigt sich in exemplarischer Weise in einer erhaltenen »Werbetafel« aus dem Jahre 1516, die von Ambrosius Holbein geschaffen wurde. Bildlich wird ein Schulraum dargestellt, in welchem der Lehrer – natürlich versehen mit dem Attribut der Rute – drei Schüler unterrich-

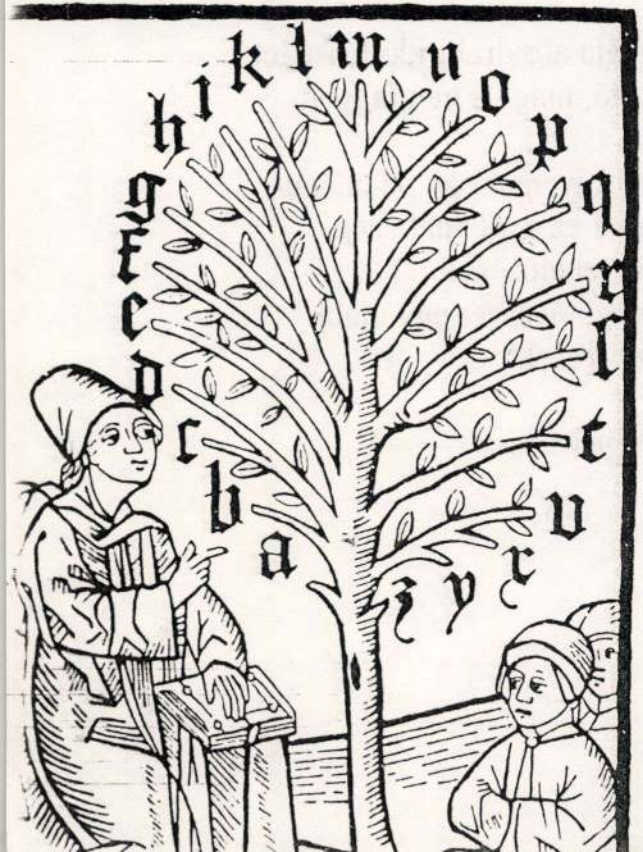

Abb. 218
Lernhilfe: das A
Baum.

Borkovics Péter

Magyar Iparművészet az
ezredforduló 2003
127.

Borkovics Péter

129.l.

Borkovszky Vladimír

építészmérnök tervei alapján állitottók fel a kaposvári hősi emlékmüvet.

Kaposvári ütikolauz, Kaposvár (é.n.)

481

431

Borkovszky Valdimir M.D.K.

lengyel szobrászépitész

Kaposvár, szovjethősi emlékmü,

dombormü: Kispánki József és Kerényi Jenő

Zádor Mihály: Kaposvár. Bp. 1964. 252.l.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BORLAI BÉLA

PEST MEGYEI HÍRLAP

1970 OKT 1 0

— Virág a képzőművészetben címmel Borlai Béla aszódi tanár festményeiből rendez kiállítást e hónapban az aszódi Petőfi Művelődési Ház.

1001

Borly Rezső

Szobrász

Művészet, 1939. IV. évf. 24-26. sz. 50. l.

Kunde Béla: Derű a művészetben.

M.D.K.

Jacobus de Borma

Az 1554-ben említett kőműves hazája Bormio.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 181. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger. 1963

Borma, Jacobus de M.D.K.

Kozma említése máshol, Lásd: Kozma, jacobus

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között 177.1.

Az Egri Muzeum Évkönyve I. 1963.

Ø Bormann Emma

reszt vett. az alábbi
kiáll. osztrák csoportjá-
ban.

The Philadelphia 1937

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

392

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bormann Emma dr

graphikus

Prágai városrészlet

kiállítva az alábbi

kiállításon

Los Angeles 1933

magyar?

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bormann Emma dr
grafikus
(Bormannak írva)
részt vett az alábbi
kiállításon Ausztria
csoportjában.

Los Angeles [1936.?]

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Borman Emmadr

grafikus
lakik Béesben
magyar?
két konstantinápolyi
tájképpel vett részt az
alábbi kiállitáson

Los Angeles 1932

BALÁZS JENŐ 17-31.

FŐVÁROSI HIRLAPTERJESZTŐ VÁLLALATA

PÉCS, RÁKÓCZI-ÚT 38.

Tekintetes

Európa lap és Könyvterjesztő

Vállalat

Budapest,

V. Visegrádi u. 36.

Minerva Nyomda, Pécs.

Bourne, Emma

grafikus

részt vett az alábbi kiállításon az Egyesült Államok csoportjában Keresztneve után itélve ugylátszik magyar származású –

The Cleveland 1931.

megirva

Bormexei János

ácsm.

Tarcsafalva 1734

l.

Baloghfatornyok

61. l.

Balogh J. M. fator-
nyok Bp. 1935 –
61, 185. l.

smalto filogranato bianco : «Jesus Antem Transiens Pr».

[55] Sotto il nodo si legge infatti : «Hec Aula Salvatoris Condita in Ano A Nativitate 1488».

[56] Émile Bertaux : *Ascoli Piceno et l'orfèvre Pietro Vannini. Melanges d'Archéologie et d'Histoire* pubbl. par L'Ecole Franc. Rome, 1896. — Raffaele Erculei : *Oreficerie ecc. all'esposizione di arte sacra in Orvieto*. Milano, 1898, pp. 15—16. — Émile Bertaux : *L'esposizione d'Orvieto e la storia delle arti. Archivio storico dell'arte*, 1896, p. 420.

[57] Alessandro Lisini : *Notizie di orafi e di oggetti di oreficeria senese*. Siena, 1905, p. 28, e Churchill and Bunt : *The Goldsmiths of Italy*. London, 1926, p. 56.

[58] In questo reliquiario a forma di cassa rettangolare, gli ornati di smalto filogranato sono nelle cornici delle finestre. Gli ornamenti imitano viticci di fiori. Originariamente lo smalto dei fiori era di color bianco, ma in occasione di restauri venne sostituito in alcuni fiori da uno smalto di color rosso ruggine. I colori dello smalto sono : bianco, verde, bleu e rosso ruggine seppiato.

[59] Anche il duomo di Rieti conserva un'opera a smalto filogranato di circa il 1470. Questa è una coppa sbalzata a rilievo, con lo stelo ornato da un anello, sul quale è stato applicato il tipico smalto filogranato. Ma la originale bellezza di questo anello smaltato andò perduta per sempre : lo smalto originale si è quasi totalmente staccato dalla cornice di filo ritorto. Solo qua e là resta ancora qualche traccia bianca dello smalto originale. Sul coperchio della coppa è applicato un nastro di smalto filogranato, ma il restauro delle parti mancanti gli ha fatto perdere tutto il carattere originale.

Però questa coppa non è lavoro italiano, ma monumento caratteristico dell'antica oreficeria ungherese. La portò a Rieti dall'Ungheria nel 1476 il vescovo di Rieti Domenico di Matteo Lucati, assieme a due altri boccali. Cfr. Alessandro Mihalik : *Le coppe ungheresi del duomo di Rieti. Corvina*, VIII (1928), pp. 122—134.

[60] Sammlung Basner, Danzig-Zoppot, Rudolph Lepke's Kunst-Auctions-Haus Katalog No 2018, Berlin, 1929. Nro 114 e tavola 16.

[61] Secondo una comunicazione del dott. *Alessandro Csermelyi*, della Casa Lepke, Basner acquistò questi oggetti da Heilbronner. Alla vendita rimasero invenduti.

Bormerei Janos

1734. Taresafalva.

Bal Hel 129. l

60. l.

Balogh. H. 60. 129 l.

Bormezei Janos

ácsm.

1734.

l.

Baloghfatornyok

185. l.

VENTE 22 NOVEMBRE 1910
DIR. FREDERIK MULLER & CIE

Bormezei János

A Tarcsafalvi elpusztult unitárius ~~fatorony~~ templomhoz angláhat mestere 1734-ben fenti volt.

l.

Biró Erdélyi 20. l.

Biró J.: M. művészet és erdélyi művészet. Cluj, 1935-

ya a régi magyar müvészet,kü-
gi olasz festészet.A legrégibb
ője.Nagyszámu ismeretlen magyar
ar festészet iskoláinak megál-
ztergomi mükincsek tudományos
égi magyar festészet történe-
nyelven.Olasz,francia,német
San Gregorio Magno templom mo-
lmányok.Kritikai tanulmányok
közi tudományos kapcsolatok.

Bormezei János

ács

l.

Biró Erdmüv

90. l.

Biró József. Erdély
univerzete. Bp. 1941
90. l.

700/18
700/22

Bornemisza János

ács

Épített 1734-ben
a tarcsafalvai
templom fatornyát.

Szőke István

Udvarhely vármegye
műemlékei. Bp.
1944. 25. l. Gépi-
ratos kézirat.

MOB Kst.

vesges

h. 7

3 Rôt. 4e

Caralis de Fondouce,

P.

Les temps préhistoriques dans le Sud-Est de la France.

Allées couvertes de la Provence.

1. – 32. ll., I. – V. Rêpes tébla — Montpellier
C. Coulet

Bornati
Bornemissza Gergely

Bornati, Ambrogio

olan mester 1801-ben tatarozta a búcsúszentlászlói templomot.

Valter Ilona. A búcsúszentlászlói rk. (volt ferences) templom helyreállítása. Műemlékvédelem, 1974. 1. sz. 16-21 l. 18. l.

Bornemissza
festő.

Párizsban összebarátkozott Egry
Józseffel, kivel később a buda-
pesti főiskolán műtermem szom-
széd lett.

Horváth Béla: Egry József ismeretlen napja Matisse-nél
Művészet, 1966. március. 15 lap

Bornemissza

festő

M.D.K

Leo Stein Párizsi estéin megfordult.

Horváth Béla: Egry József ismeretlen rajza Matisse-ról
Művészet, 1966. marcius - 15 kep

MDK

Bornemissza

KUT...kiáll. Képzőművészet 1929. 17.sz. 51 l.

Bornemisza

— **Tamás-galéria.** Saját gyüjteményeiből rendez a Tamás-galéria választékos, intim hangulatú kiállítást. A művészek legnagyobb része az öt év óta fennálló szalón kiállítóiból kerül ki: mindegyiküknek egy-két darabja a szalón tulajdonosának gyüjteményébe került és jól esik most viszontlátni a legújabb magyar művészetnek ezeket a reprezentáló darabjait. A második teremben nyolc magyar művész, *Bornemisza, Egry, Kmetty, Lehel* Mária, *Márffy, Szobotka, Szönyi* és *Vaszary* állítanak ki legújabb rajzaikból és akvarelljeikből. *(G.)*

Est, 933 IV. 2

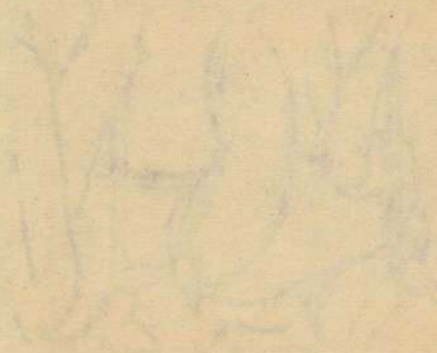

Bornemissza,

Modern magyar festők és szobrászok grafikai müveinek elegáns, finom kis kiállitása.

/m-i/: Modern magyar grafika a Tamás Galériában.

Magyarország. 1934 dec. 8. 8.1.

MDK

Bornemissza

Réti I: Nagybánya. A Hibarát, 1922. II.

216.1.

MDK

Bernemissza. festöm.

Petrovics jugoszláv államtitkár jelen volt a zsüri-
zésnél s mint aki sokat foglalkozik a mai magyar
müvészek törekvéseivel. jól esett látni B.munkáit.

petrovics jugoszláv államtitkár véleményéből..
KUT.1927. II.évf. 1.sz. 15.és.1.

MDK

Bornemissza

m.e.: Vaszary János a progresszív művészetről, a fiatalokról és a legfiatalabbakról. Az Est 1925. febr. 27.

Bornemissza

Körmendi: A modern magyar festészet, c. cikkében (megjelent az amerikai Magazine of Art c. művészeti folyóiratban) Bornemissza művészetéről ír.

Cikk: A "Magazine of Art" a modern magyar festészetről.

Pesti Napló, 1939. jun. 20.

Bornemissza

neve emlitve

Dévényi: Czóbel Béla 90 éves

Nagyvilág 73/11 1755. o.

Bonnemisza

Részt vett a müncheni magyar tárlaton, 1972.-ben.

Bodri Ferenc: Magyar tárlat Münchenben

Nagyvilág 72/11 1755. old.

MDK

BORNEMISSZA-MANTSKOVIT nyomda

A felvidéki könyvnyomtatásnál játszott szerepet.

Soltész Zoltánné: A magyarországi könyvdiszitás a XVI. században.

Akadémiai kiadó Budapest 1961. p.26.

niepiwa

Bornemisza Albertné

nul. gr. Kornis Gabriella
Kolozsvár

Jó izlésért az
agyagipari csoportban
kiáll. nagy érem

Az 1885. 91. l

GRANACCI, FRANCESCO (firenzei festő, 1477—1543)

Mária halála

Háromkarélyos felső díszítésekkel.
Fa, tempera, olajjal aláfestve, 33·5 × 63·5 cm.

Bornemisza Albertné, bárónő, műkedvelő porczellánfestőnő Kolozsvárt. Az 1885-iki országos kiállításon művészi porczellán festéseivel tünt fel.

Szendrei János dr.: A magyar majolika. *Pesti Napló.* 1885. 240. sz.

Bornemisza Albertné

bárónő

porcellánfestő

Kolozsvár

l.

Lykaközöns

40. l.

BUDAPEST

A MAGYAR POSTATAKARÉKPÉNZTÁRTÓL

16136

BUDAPEST 47 IX 24 15 54

Müemlékek országos bizottsága

3.60

BUDAPEST

Hivatalból
ij átalányozva

IX. Högyes Endre u. 10.

Bornemisza Albertné

bárónő műkedvelő porcellánfestőnő

L. kendrey-kentiványi

228. l.

MDK

br.Bornemissza Albertné

A porcelángyártás... Vas, Ujs. 1885. 28.sz.
450-52. l.

MDK.

Bornemissza András

Megemlitve

Müvészet 1965 ápr.lap -

JÚLIA CSÓKJA

IRTA:
MELOCCO JÁNOS

Juliát senki sem csókolta meg, noha már negyvenöt esztendős volt, és csunyábbnak sem mondhatta senki, mint sok barátnőjét, aki mind megtanulta a csók izét. Julia nem ismerte a csók örömét, édes vagy keserű zamatát; nem tudta, melyik esik jobban: a bajuszos vagy a borotvált férfi csókja és már régen letett róla, hogy valaha is megtanulja ezt a különbséget. Reménytelenül ráevezett a vénlány életének vizére és maga is tudta, hogy innen már nem lehet visszafelé haladni, mert az idő sodra túlerős ahhoz, hogy halandó ember szembeevezzen az örvénylő áradattal. Julia mégis elégedett volt, pedig nem szerette a lemondást és mindig ugy vélte, hogy egy nő életének igazi célja csak az lehet, hogy teljesen átadja magát és minden gondolatát annak az egy férfinek, akit önmagában és gyermekeiben őrá bízott a Gondviselés. Julia rendes lány volt és csak ő tudta, hogy milyen rendes anya és feleség lett volna belőle.

És Julia mégis elégedett volt a maga csóktalan életével és ezt annak az egy csóknak köszönhette, amelyet soha el nem csókoltak ugyan, de Julia még most is érezte ajkán az izét, amelyet a valóságban soha nem érezhetett. Ennek a története pedig a következő volt:

Julia együtt élt hugával, a tizenhétesztendős Annamáriával szüleinek négyszobás budai lakásában, egyikében azoknak az utcáknak, amelyekben a házak mint lépcsőfokok keretezik a macskaköves utat, pedig a szem nem is igen láthatja, hogy az ut emelkedik. A földszinten vendéglő volt, zöld cégtábláján arany betük hirdették, hogy itt kitünő magyar konyha és hangulatos zene gondoskodik a vendégek jóléteről. Nyáron nagy raffiacsokor hivalkodott az ajtó felett, télen pedig nagy tányér kocsonyák biztatták befelé a járókelőt a jégvirágos ablak mögül. Julia akkor tizennyolc éves volt és Annamáriával együtt mindenkit ismert, aki a kocsmába járt, mert hiába volt a lengő raffia és a hivalkodó zöld cégtábla, csak azok jártak a vendéglőbe, akik apjuktól vagy apósuktól örökölték ezt a szokást. Valahányszor az utcából férjhez ment egy lány, néhány napon belül az apja megjelent az ifju férj társaságában a zöld cégtábla előtt és bemutatta az uj vendéget.

Igy újult meg és fogyott a vendéglő törzsközönsége, mert bizony a halál is rendszeresen eljárt aratni a budai kis ut-

A sebesült férfi volt, és fiatal.

— Ide! — hallotta Julia Annamária hangját a háta mögül. — Hozzák fel ide és fektessék az én ágyamba! Majd én hivok orvost. Julia rosszalóan nézett a hugára, de Annamária már kapkodta magára a ruháját és nem engedett magával beszélni. Mire Julia szólhatott az anyjának, Annamária már leviharzott a lépcsőn, a sebesültet meg már ott hozták az ajtó előtt.

Az orvos azt mondta, a beteget nem szabad megmozditani, akkor talán megmarad. Naponta kétszer eljött hozzá és mindig fejcsóválva ment el. Ápolónőt akart hozatni, de a lányok lelkesen vállalták az ápolást és olyan lelkiismeretesen végeztek el mindent, hogy az orvos végül is rájuk hagyta. A lányok kiköltöztek az ebédlőbe, a sebesült pedig ott feküdt Annamária csipkés párnái között. A szülők halkszavu, jó emberek voltak, beletörődtek a változhatatlanba és segitettek is a két lánynak.

A sebesült pedig férfi volt, szép és fiatal.

Három nap mulva magához tért és elmondatta, hol van és hogyan találtak rá. Aztán hálásan kezet csókolt Juliának, aki fülig elpirult; utána pedig rámosolygott Annamáriára.

Hogy mi történt vele és hogyan került vérbefagyva az ajtó elé, azt soha sem mondta meg, akkor sem, amikor a rendőri bizottság kihallgatta. Azt mondta, nem emlékszik semmire. Okos, művelt ember volt, ez látszott abból a néhány szóból, amit nehezen kimondott. Meg-

nem vette észre, hogy Annamária e pirosabban jön ki a szobából, olyankor, amikor váltásra került a sor.

Egy este — a hatodik napon volt — a költő rosszabbul lett. Az orvos csillapitót rendelt és azt mondta, ha kell, éjjel is hivják. És aznap este Annamária könnyes szemmel ült az ágy mellett, amikor Julia felváltotta és foga-

Julius 7. Szerda

Napirend:

SZERDA:

Róm. kat.: Cirill és M. — Gör. kat.: Ciriaca. — Prot.: Cirill. — Középeurópai nyári időszámitás szerint Budapesten a Nap kel 5 óra 10 perckor, nyugszik 20 óra 59 perckor, a Hold kel 9 óra 49 perckor, nyugszik 23 óra 40 perckor.

Vizállás:

A Duna Passau és Linz között árad, máshol apad; Mohácsig alacsony, lejjebb közepes vizállásu. Keddi vizállások: Schärding 346 cm 38%, Passau 475 cm 29%, Struden 335 cm 30%, Krems 280 cm 20%, Bécs 260 cm 24%, holnap 262 cm 24%, Pozsony 316 cm 26%, Komárom 262 cm 30%, Esztergom 244 cm 31%, Budapest 311 cm 34%, holnap 295 cm 32%, Paks 320 cm 34%, Baja 414 cm 39%, Mohács 461 cm 40%, Bezdán 512 cm 44%, Gombos 475 cm 47%, Ujvidék 550 cm 55%. — A Rába Szentgotthárdnál minusz 60 cm 3%. — A Dráva Barcsnál 158 cm 27%, Drávaszabolcsnál 195 cm 33%.

A Tisza Tekeháza—Tiszaujlak és Szolnok—Szeged között árad, máshol apad; alacsony vizállásu. Keddi vizállások: Máramarossziget 125 cm 15%, Visk 96 cm 13%, Tekeháza 78 cm 14%, Tiszaujlak 132 cm 13%, Vásárosnamény 224 cm 13%, Tokaj 208 cm 13%, Tiszafüred 198 cm 17%, Szolnok 210 cm 18%, Csongrád 255 cm 19%, Szeged 350 cm 23%, holnap 360 cm 24%, Zenta 305 cm 23%, Titel 389 cm 40%. — A Szamos Désnél minusz 2 cm 14%, Szatmárnémetinél minusz 53 cm 6%. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 76 cm 7%. — A Sajó Bánrévénél 35 cm 16%. — A Hernád Hidasnémetinél 8 cm 9%. — A Berettyó Margittánál 0 cm 12%. — A Körösök Csucsánál 50 cm 19%, Nagyváradnál minusz 98 cm 7%, Békésnél 130 cm 25%, Gyománál 347 cm 47%. — A Maros Marosvásárhelynél minusz 40 cm 12%, Makónál 43 cm 15%. — A Balaton Siófoknál 87 cm 68%. — A Velencei-tó Agárdnál 114 cm 52%.

Élelmiszerpiac

A nagyvásártelepen kedden élénk volt a forgalom. Pestkörnyéki termelők elsőizben hoztak zöld kukoricát.

A nagybani árak igy alakultak:

Konyhakerti termények: ujburgonya: rózsa és Ella nagygumóju 45—85, apró parázsburgonya 24.85 pengő mázsánként. Zöldhagyma és főzőhagyma 8—20, uj fokhagyma csomó 40—120, fejeskáposzta 28—36, kelkáposzta 30—55, vörőskáposzta 40—70, fejessaláta 20—36, kalarábé csomó 20—50, karfiol levélzettel mérve 140—300, főzőtök 14—20, sóska 50—100, paraj 90—140, cukorborsó 40—70, velőborsó 50—80, hegyespaprika drb 4—30, töltenivaló paprika drb 16—70, vajbab és zöldbab 50—85, uborka 150—260, különféle faju retek 10—30, paradicsom 120—400, gyökérzöldség 20—50, sárgarépa 20—50, csiperkegomba 600—1100, szegfügomba 300—500, csemegekukorica 100 fillér.

Gyümölcs: Nyári alma 70—200, körte 90—300, szilva 80—100, ringló 100—120, kajszibarack 90—230, őszibarack 110—480, meggy 100—290, cseresznye 70—280, egres 90—130, ribizli 80—200, málna 200—260, szamóca 200—400 fillér.

Tojás: Eredeti friss ládaáru 548, kiolvasva 556, repedt tojás 510, kiolvasva 518 fillér kg-ként.

Szinházak műsora:

VIGSZINHAZ. Minden este és vasárnap délután is: Fekete Péter (3, fél 7).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: A tábornokné (3, fél 7).

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Nyári szünet.

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Egy boldog pesti nyár (½3, 6).

MARGITSZIGETI SZINPAD. 17-ig nincs előadás.

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ.

A szerkesztő üzenetei

Tisztelettel kérjük Tanácsadó Irodánkat igénybevevő kedves előfizetőinket, hogy megkereséseikhez mindenkor pontosan megcimzett és rendesen felbélyegezett levélboritékot, vagy válaszlevelezőlapot mellékeljenek! Névtelen levelekre szerkesztőségünk ezentul sem válaszol!

„25 éves előfizető." A beküldött sorsjegyszám a legutóbbi, julius 1-i huzáson nem nyert.

„Nyaraló." Váltsa ki a közellátási igazolványt és élelmiszerjegyeit is vigye nyaralóhelyére magával. Cukrot ajánlatos hazulról vinni.

„Dunántuli." A helyzet átmeneti jellegü, csökkentett mennyiség áll rendelkezésre. A zöldtakarmányozástól függ. A helyzet lényeges javulását reméljük. A lisszaboni követet helyezik Budapestre, a jelenlegi követ: Rusen Eszef Ünaytin.

„Háziasszony." Felkérésünkre a kérdezett recepteket özv. Stumpf Károlyné urasszony küldi meg Önnek. Envoyé extraordinaire et ministre plenipotentiaire.

„U. R." Adóivével tessék a kerületi adóhivatalnál jelentkezni. Ott részletes magyarázatot adnak majd Önnek.

„Erdélyi." A világhirü zeneszerző 1813 május 22-én született Lipcsében s meghalt 1883-ban, február 13-án Velencében. Wagner 1869-ben fejezte be egyik legszebb operáját: Siegfried-et.

„Tanuló." Szegeden, Királyhalmon, Esztergomban és Görgényszentimrén vannak erdészeti iskolák. A felvételt legalább hat elemi iskolai végzettséghez s egyévi erdészeti gyakorlathoz kötik. Erdőmérnöki oklevelet a József-műegyetemen lehet szerezni.

Rádióműsor:

A VATIKÁNI RÁDIÓ JULIUSI HIRSZOLGÁLATA

Szerda 20 óra: Francia hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz. 21: Spanyol hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz.

SZERDA, JULIUS 7.

5.40: Üzen az otthon. — 6.40: Ébresztő, torna, hirek, reggeli zene. — 10: Hirek. — 10.15: Tüzoltózenekar. — 11.10: Vizállás. — 11.15: Pallagi János hegedül. — 11.40: Az ismeretlen Magyarország. (Előadás.) — 12: Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10: Rádiózenekar. — Közben 12.40: Hirek. — 13.20: Honvédeink üzennek. — 14: Dalok hanglemezről. — 14.30: Hirek, műsorismertetés. — 15: Cigányzene. — 15.35: Akiről a pozsonyi Toldi-kört elnevezték. (Előadás.) — 16: Liszt: Magyar fantázia. — 16.20: Hirek német, román, szlovák és ruszin nyelven. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Mozart: Nyitány olasz stilusban. — 17.10: Idegenforgalom a háboruban és a háboru után. (Előadás.) — 17.25: „Csizmás kandur". Mesejáték. — 18: Honvédműsor. — 18.50: Hirek. — 19: „Pillangókisasszony". Daimü három felvonásban. (Hang-

Borsmonostor 29 Sok 1

NAGY RÓZSAFÜZÉRES ZARÁNDOKLAT GYÖNGYÖSÖN. A Fájdalmas Szűz gyöngyösi kegyhelyén hatalmas zarándoksereg gyült egybe az első nagy rózsafüzéres búcsúra. Az egész Mátravidék és Jászság megjelent a nagy népi, vallásos megmozduláson. Ujvidéktől Kassáig mintegy 300 helyéből érkeztek zarándokok. Az ünnepi szentmisét és a körmenetet dr. Kalmár József O. F. M. igazgató végezte, a szónoklatokat pedig P. Fehér Mátyás kassai püspöki könyvtáros, P. Fenyvesi Jeromos domonkosrendi atyák és P. Réz Marián, az országosbirü népmisszionárius atya tartotta.

Magyar szerzetes lett az első a pápai biblikus bizottság vizsgáin. Mint Rómából jelentik, a Vatikánban a pápai biblikus bizottság előtt folytak a szentirástudomány licenciátusi és baccalaureátusi vizsgái. Ezeknek a megfelelő irásbeli és szóbeli vizsgák letétele után az lett az eredménye, hogy elsőnek a szentirás tudomány licenciátusává „külön elismeréssel" P. *Végvári* Egyed magyar szentdomonkosrendi szerzetest jelentették ki az összes vizsgázók közül.

A győri püspök elnökölt a katolikus nőpedagógusok közgyülésén. A Katolikus Tanitónők és Tanárnők Országos Egyesülete most tartotta igen látogatott közgyülését a Szent Szív-zárdában. Ezen az elnöki megnyitót báró *Apor* Vilmos győri püspök mondotta és arra a szoros kapcsolatra mutatott rá, amely a tanitás és az egyház között van, majd megemlékezett az egyesület életének legfontosabb mozzanatairól. A különféle jelentések előterjesztése után dr. *Relkovics* Néda tanárnő ünnepi beszédjét olvasták fel „Szent Margit kolostora" cimmel, amely a mult és a jelen kapcsolatának szines képét adta pedagógiai szempontból. A záróbeszédet dr. Ötvös Lajos egyházi alelnök mondotta.

A budapesti örménykatolikusok ünnepe. A fővárosi örményszertartásu római katolikus egyházközség védőszentjének világositó Szent Gergelynek ünnepe alkalmából ünnepséget rendezett. A Szent István Bazilikában volt az ünnepi szentmise, amelyet dr. P. *Pungucz* Antal plebános mondott, mig szentbeszédet P. *Badalik* Bertalan szentdomonkosrendi tartományfőnök tartott. Utána diszgyülés volt az A. C. nagytermében és ezen a megnyitó után dr. *Persián* József járásbiró a hitbuzgalmi, *Zakariás* József a kulturális, *Császár* Jenő a szociális, *Avedik* Félix a szervezési szakosztály jelentéseit ismertette. *Krüger* Aladár az egyházközség központi tanácsának üdvözletét tolmácsolta. — A szamosujvári örmény szertartásu római katolikus egyházközség julius 10-én tartja világositó Szent Gergely ünnepét.

Templomszentelés. Néhai Boncz József veszprémi kanonok hagyatékából és Zala vármegye segélyéből Boncföldén göcsei stilusban uj templomot emeltek, amelyet szép ünnepség között *Langmár* Lipót veszprémi apát-kanonok, zalai főesperes szentelt fel.

Áthelyezések a Szent Benedek-rendben.

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Iffjas Antal: Kiállitás

Budapest utcáit már a kánikula égeti, a kiállitó müintézetek egy része már bezárt, hogy az utolsó tárlat képei függjenek falaikon, még a Kossuth Lajos-utcai *Műteremben* is *Bornemissza* Edit és *Szabó* Lajos képei.

Kár, hogy *Bornemissza* Edit pasztelljei csak most, a holtszezonnak már üres napjaiban jutnak a közönség és a kritika elé. Az az ösztönös, égő és mély tehetség, amely szinei és vonalai mögött lobog s valósággal átvilágitja képeit: megérdemelte volna a kiállitások főszezonját. Fiatal, alig husz év körüli lány, vidéken él, kizárólag a saját utjain jár, nem tartozik sem iskolához, sem manirhoz, — ezek az erényei és a hiányai is. Annál, aki pasztellel indul, nehezen lehet megállapitani, mi van benne még, mert a pasztell, az ábrázolás legkönnyebb technikája s szinte feleslegessé teszi a pontos rajztudást és a szinkeverést; a vonalakat feloldja saját határozatlanságában, a festőkeverte szineket pedig könnyen helyettesiti a saját tüzeivel. Azonban Bornemissza Edit a krétával is remekül rajzol, kitünő gyakorlat van mögötte, vagy ösztönszerü rajztudás, azonkivül *mer* ugy rajzolni, ahogyan azt jónak érzi, s *tud* elővarázsolni olyan szinskálákat, amelyek egészen az övéi. Végül: minden képén meg tudja ragadni a szinek és formák mögötti mágneses mezőket, ahol már a metafizikai világ fuvallata leng. Mivel bátran meg meri mutatni, azért mi is sietünk regisztrálni róla, hogy *katolikus* művész. Katolikus nemcsak a tárgyaiban, hanem a szineit és formáit átható erős metafizikai ösztönében is. Katolikum, magyarság és nőiesség egyforma fuvallata, ömlenek át képein. Legszebb, s hozzá talán legközelebb áll a két *Márciusi Madonna* s a Gyermek-Jézus életének jelenetei. Ez a majdnem mongol Szüz Mária a maga keskeny arcával s japános arccsontjaival és szemeivel: mélységesen magyar elképzelési ösztönökből fakad, valahogyan onnét, ahonnét a szegedi Fekete Mária, vagy Feszty Masa Alföldi Madonnái, vagy Szőrédy Ilona Csopaki Madonnája. Anélkül, hogy őket ismerné, az elképzelésnek, ösztönnek s idegzetnek ugyanabból a rétegéből. Ugyanilyen mélyen ösztönös, ez a mindenképpen tizenötéves anya: leány s óriási szemeiben az áhitat mellett ott a leendő fájdalom s körülötte valami módon mindig kigyullad a vér pirossága. Nagyon szép az *„Augusztusi éjszakák"* sorozata is, egymás után öt — egyiken a hold, amint kénsárgán tükröződik valami vizzöld végtelenjébe, másikon titokzatosan derengő középpontjaként saját éjszakai fényének egy magyar falu háztetői felett, harmadikon japános falombok mögött... és igy tovább. Finom és egyszerü az Ady-verset idéző *„Egy ismerős kisfiu"*: a költő karikásszemü arca a hullámokon, az alatta tükröződő tizenkét éves kisfiué. Érdekesek, talán tulvázlatosak a székely népballadák leányillusztrációi is. *Bornemissza* Edit művészete megérdemli a legteljesebb figyelmet és támogatást, *elsősorban arról az oldalról, amelyhez lélek szerint tartozik.*

Szinházügyi értekezlet Kolozsvárott

Dr. *Keledy* Tibor, Kolozsvár polgármestere báró *Kemény* Jánossal, a Nemzeti

Női szinigazgató Párisban

Páris, julius hó.

(A Nemzeti Ujság tudósitójától.) Párisban ismét megnövekedett a szinigazgató-

SPORT

KIK SZEREPELNEK STOCKHOLMBAN ATLÉTÁINK KÖZÜL

A MASz válogató bizottsága kijelölte azt a 22 atlétát, akik julius 15-én és 16-án Stockholmban a svédek ellen a magyar szineket képviselik. A válogatott csapat névsora: 100 m: Csányi (UTE), dr. Szigetvári (BBTE). 200 m: Csányi (UTE), Pelsőczi (MAC). 400 m: Marosi (Testvériség), Polgár (BBTE). 800 m: Marosi (Testvériség), Hires (UTE). 1500 m: Hires (UTE), Iglói (MAC). 5000 m: Szilágyi (BBTE), Szabó (MAC). 10.000: Szilágyi (BBTE), Németh (MAC). 110—400 gátfutás: Hidas (BBTE), Kiss (e. k.). Távolugrás: Vermes (BBTE), Levente (PEAC). Sulydobás: Némethvári (BSzKRt), Horváth (DiMÁVAG). Gerelyvetés: Várszegi (MAC), Csányi III. (PEAC). Kalapácsdobás: Németh (MAC), Biró (KoAC). 4-szer 100 m: Csányi, dr. Szigetvári, Pelsőczi, Görköl. Kisérők: dr. Vángel Gyula elnök, Tatár István ügyvezető alelnök, dr. Farkas Lajos főtitkár. Indulás julius 12-én, hétfőn.

Szombat és vasárnap rendezi a MASz az országos ifjusági bajnokságokat, amelynek keretében 400, 1500 m., sulydobás, diszkoszvetés, gerelyvetés, kalapácsdobás, távolugrás és 110 m. gátfutás számokban a válogatottak indulása kötelező. A 4-szer 100 méteren az A) csapat a B)-vel mérkőzik.

FUTBALLHIRADÓ

A Budapest—Vidék mérkőzés előtt bonyolitották le a Budapest ifj. vál.—Kolozsvár ifj. vál. összecsapást. A mérkőzést a budapesti ifjuságiak nyerték 8:2 (6:1) arányban.

Pécs válogatottja visszavágó mérkőzés során 5:2 (1:2) arányban legyőzte az Ujvidéki AC-t.

A Budapest amatőr labdarugó bajnoki döntő mérkőzés során a KAC 2:1 (0:0) arányban nyert a VI. ker SC ellen. Az I. csoport döntőinek végeredménye: 1. Budafoki MTE 3 p. 2. KAC 3 p. 3. VI. ker. SC 0 p.

A NB. I. való jutásért vasárnap az utolsó fordulóját játsszák le. Ez alkalommal Győrött az ETO a BSzKRt-tal (Székely), Szegeden pedig az SzVSE a DVSC-vel (Ujvári A.) kerül szemben.

Vasárnap Pécsett a magyar főiskolás válogatott Ujvári F. játékvezetésével a bulgár főiskolás válogatott együttesével mérkőzik.

A BULGÁR KOSÁRLABDÁZÓK SZEGEDEN

A *budapesti főiskolások* kosárlabda válogatottja szerdán Szegeden játszik a *Szófia* válogatott együttese ellen. A budapesti csa-

megírva

Bornemissza Edit

festő

VII. Dózsa György u. 66.

MKSz 1947

Bornemissza Edit

„És bánkodva Eresünk Téged..." c. Éfe Művészet 1943. 73. l. a Műterem kiállitásáról

Bornemissza Edit

Jestö

Crod

2

Müvészet. 1943. 65. l.

(B. E. a Mütermben.)

BORNEMISSZA EDIT

PASZTELLEK:

	Pengő mgt.
1. Márciusi Madonna	
2. Imádkozzál érettünk	600.—
3. Szegények	250.—
4. Önvád	350.—
5. "Egy ismerős kisfiú" (Ady)	400.—
6. Tengerpart	320.—
7. I. Augusztusi éjszakák	250.—
8. II. Augusztusi éjszakák	450.—
9. III. Augusztusi éjszakák	400.—
10. IV. Augusztusi éjszakák	300.—
11. V. Augusztusi éjszakák	350.—
12. Kicsit elhagyottan	450.—
13. Elhervadnak a virágok	480.—
14. Vándoruton	400.—
15. Álom	300.—
16. Muló felhők	400.—
17. Krisztus az olajfák hegyén	500.—
18. Piéta	500.—
19. "És bánkódva keresünk téged"	480.—
20. Menekülés Egyiptomba	450.—
21. Szállnak a varjak	500.—
22. Viharban	500.—
23. "Júlia szép leány	450.—
24. "Molnár Anna"	350.—
25. "Budai Ilonka"	400.—
26. Tanulmányfej	350.—

Bornemissza Edit

ÉS

Szabó Lajos

FESTŐMŰVÉSZEK MŰVEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSÁNAK

katalógusa

1943. *július*

MŰTEREM
KÉPZŐMŰVÉSZETI
KIÁLLITÁSAI
KUNSTAUSSTELLUNGEN
BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS-U. 12.
FÉLEMELET • TELEFON: 189-654

KATALÓGUS ÁRA 50 FILLÉR

MDK

Bornemissza Edit

Bornemissza E. és Szabó L. festőművészek müveiből rendezett gyüjt. kiáll. katalógusa. Müterem Képzőm. kiáll. 1943. jul.

Ø Bornemisza Gabriella br

m. festő.

l.

Közlezrkiáll

1456 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bornemisza
Eszter

A Vigadó Galéria tisztelettel meghívja Önt és családját

BORNEMISZA ESZTER

textilművész

kiállításának megnyitójára,

2002. október 11-én pénteken 17 órára a Vigadó Galériába

Budapest V. kerület, Vigadó tér 2. telefon: 318-7070

a kiállítást megnyitja:

Pohárnok Mihály, a Design Center vezetője

közreműködik:

Horgas Eszter, fuvolaművész

a kiállítást rendezte:

Csanádi Judit, díszlettervező

a kiállítás megtekinthető 2002. október 11-től 2002. november 3-ig

hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

VIGADÓ GALÉRIA

A kiállítás létrejöttét támogatta:

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány,

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

design>René Margit nyomda>Winton-FHM

éphő Rt.

ületfenntartó és Hőszolgáltató
szvénytársaság
ZAKMUNKÁS
sakat keres felvételre.
ntkezni lehet:
kesfehérvár, Honvéd u. 1.,
okon, reggel 7 órakor.

szertechnika Kft.
res az alábbi munkakörökre:
gol és/vagy német nyelvismeettel, külkereskedelmi tapasztalatl projektkoordinátori munkakörbe,

C-, CNC-gyakorlattal,

édőgázas hegesztői vizsgával,
***jekt** új részlegének folyamatos műszakos munkarendbe:*
finommechanikai szerelésben jártassággal,
pneumatikus gyakorlattal,
szerelési munkához,
feltétel: jó látásélesség,
sikeres tesztírás.
megegyezés szerint.
deoton-Rendszertechnika
elmi Kft. Szfvár, Berényi út 100.
yörgyné személyzeti vezetőnél
0/22-75-ös mellék. (222524/1H)

6227. (221577/2H)
Tolnai u. 32. I. emeleti, 2 szobás lakás eladó. Érd.: hétköznap 18 óra után, 320-463, egész nap: 06-20-423-634. (221599/3K)
1+3 1/2 szoba, étkezős, 68 m²-es lakás az új Sparnál olcsón eladó: 06-20-384-072. (221644/4K)
Erkélyes, parkettás, 2 szoba-hallos lakás a Kelemen Béla utcában eladó. Érd.: 318-815. (221910/2K)
Skála mellett 2 szoba-hallos, magasföldszinti lakás eladó. Tel.: 348-961. (221935/2H)
1+2 félszobás, erkélyes, telefonos, vízórás lakás a Spar mellett 2,4 M. irányáron eladó. Érd.: 22/322-134. (222095/4K)
Belvárosi téglaépületben gázfűtéses, egyszobás lakás eladó. Érd.: 346-454. (222153/1K)
52 m²-es, 2 szobás, gázfűtéses lakás eladó. Ir.ár: 1,6 MFt. Érd.: helyszínen: Molnárné Németh Edit Kincsesbánya, Kincsesi u. 36. IV/16. vagy telefonon: 388-849. (222172/1K)
Kígyó utcai 62 m²-es, panorámás, reluxás, beépített loggiás lakás eladó. Érd.: 315-186. (222301/1K)
Belvárosi garzonlakás gázfűtéses eladó. Tel.: 447-973 este. (222306/1H)

A két biztos pont ..
CITROEN *Tóth Kft.*
BEMUTATÓTEREM-MÁRKASZERVIZ
Székesfehérvár, Hosszúsétatér.
Telefon: 22/323-075.

Törött, forgalomból kivont v. már nem használt
Citroën BX-ét megvásároljuk,
a forgalmiban szereplő tulajdonostól. (222318/1H)

60.000 Ft/m² + telek áron eladó. Érd.: 06-30/441-910. (221792/2K)
Eladó 34 m²-es üzlet bérleti joga. Tel.: 06-20-538-101. (222144/1K)
Kb. 80 m² alapterületű, 3 külön bejáratú helyiséggel, előtérrel, szociális helyiséggel rendelkező önálló épületrész, közel a belvároshoz, telefonnal, azonnal beköltözhetően kiadó. Érd.: 06-20/256-363 telefonon. (222211/2H)

Bevezetett üzlet árukészlettel, berendezéssel eladó 1,5 millióért. Tel.: 06-30-549-360. (221779/1K)

Iroda céljára kiadó Szfvár központjában kétszobás, telefonos, földszinti lakás. Érd.: 20/463-525. (222229/1K)
Üzlethelyiséget bérelnék hosszabb időre, Szfvár vagy környékén. Érd.: 22/335-026. (222304/1K)
50-70 m² száraz helyiséget bérelnék. Ipari áram kell! Tel.: 447-973 este. (222307/1H)
Hét éve működő belvárosi 24 m²-es, utcára nyíló üzlethelyiség bérleti joga berendezéssel, árukészlettel eladó. Érd.: 22-316-973 8.00-17.00 óráig. (222427/2K)

SZEMÉLYAUTÓ

1 db karambolos, totálkáros autót vennék 10 évesig. 06-30-442-677. (209489/22H)
'84-92-es Skodát vennék, esetleg vizsga nélkül. 06/30/341-324. (247310/9H)
Opel Astrát, Corsát, Caravant, Vectrát vennék. 06/30/594-995. (250880/1K)
Törött, totálkáros autót vennék 1984-es évjárattól. Telefon: 06/30/440-110, 06/30/310-855. (246399/23H)
12 éves korig sérült, totálkáros autót vennék. 06-30/490-210. (215823/22H)
Törött, totálkáros autót vennék, saját részre, magas áron. 317-753, 06-30-471-733. (217447/22K)

A MI AUTÓNKKAL minden úton jól jár.

(222148/1H)

Még jobb vétel a Sedan! Választhat! Ugyanennyiért többet, vagy ugyanazt kevesebbért.

Használt autó beszámítás = katalógus ár + ...?

SUZUKI Kubat-Vincz
Szfvár, Budai u. 388. T.: 22/305-110, 308-598.

BORNEMISSZA ESZTER

Színfoltok Dunaújvárosban

Alighanem minden amatőr, zöldfülű ítész képes rá, hogy az élet olyas szeletéről meditáljon írásában, amiben otthon érzi magát. Csak a legnagyobbak sajátja viszont, hogy borzalmatos felkészültséggel, iszonyú intuícióval, roppant önbizalommal röpke néhány perc alatt bárminő műfaj felkent bírálóinak tudhassák maguk. Hízelgő mármost, hogy egy kedves (állatnevű) kollégám engem láthatóan az utóbbi csoportba sorol immár évek óta, s rendszeresen biztat, írnék már ezen s azon dolgokról, mert ő ezért s azért (kifogások) nem teheti. Ezúttal tehát a patchwork, azaz a foltművészet lesz érzékeny pennánk hegyére tűzve. Olyan kézimunkák készülnek e technikával, melyek apró anyagmozaikokból, többnyire kis kockákból épülnek fel: a sok folt átlényegül, az új minőség egy falikép, takaró, párna, miegymás. Még egy rövidke kitérő a lényegre ugrás előtt. E sorok köztudottan házias alapbeállítottságú kiizzadója pironkodva bevallja: úgy lehet, a szabásvarrás ősi mestersége az, melyben produktív tevékenysége úgyszólván elhanyagolható, s tehetsége legnagyobb távolságra fekszik az ideálistól. Nem csupán az óvodista képzés elmulasztása, de az átmenet militáns éveinek renyhe fegyelme is hozzájárult e szomorkás tényhez. Minthogy azonban G. B. Shaw óta tudjuk, hogy nem kell feltétlenül avatott tojónak lennünk ahhoz, hogy rántottát készítsünk (még kevésbé ahhoz, hogy azt felfaljuk), térjünk végre rá arra a tárlatra, melyen az országos patchwork-munkák legjavát láthatjuk az MMK folyosógalériáján.

Első pillantásra látható: rossz ember még csak véletlenül sem fog patchworközésbe. Virágok, amerre csak a szem ellát. Jobbára lenyűgöző munkák: a műfaj egyik legjobbjának számító Dolányi Anna például Virágoskert az én szívem címmel készített csodás faliképet. Gross Arnold finoman cizellált grafikáira emlékeztet a színeiben is remek, egészen pontosan 1089 négyzetből összevarrt mű. Kiváló Horváthné Mátyás Márta Virágmező című, harmóniát árasztó, művészi képe, Papp Sándorné Kalász és virág című, a műfaj határait feszegető alkotása vagy Müllerné Sipos Ildikó Tökvirág című, különlegesen szép kompozíciója. Egységes színvilága miatt érdemel említést Bornemissza Eszter Fürtös gyöngyikék című képe, akárcsak a dunaújvárosi csoport Csak egy kék színű virág című közös munkája. A helyi alkotók között érdekes, kissé Vasarelyre hajazó kísérletekkel jelentkezik Keve Miklósné, s egyszerűségükben is kellemesek Tesinszki Rita munkái.

Találtunk persze kevésbé tökéletes képeket is: még ezekről sem illendő azonban tiszteletlenül szólni — becsülnünk kell az elképesztő mennyiségű munkát, s a szép szándékot — a szépre.

Boda „Patchi" András
Fotó: *Vohlmann György*

1987. máj. 28. FEJÉR M.-I HIRLAP

kultúrembernek illik betartania.
zem, H. I. úr elhatárolódás-techni-
lásra szorul. Ebben sokat segítene,
kus, nem merev, nem életidegen,
nűveit, akiben talán még Eörsi Ist-
ak azt nem, hogy Kerényi Károlyt
él...
onyos Eugenio Pacelli úr (mások
abbak szerint: a Szentatya) fogadta
llgatáson a Vatikánban; egyik leve-
e egy „különös és megható" élmé-
ns kultúra örököse a legcsekélyebb
Pius előtt, és csókolta meg halász-
litikus volt az, aki előtt térdeltem,
egkimértebb papi-udvari szertartás
ti történetet jelenített meg gyöngé-

Gömöry Albert

lük harcoló valamennyi magyar hős emlékét is megsértették.

Európa valamennyi országában tiszteletben és kegyeletben tartják a Szovjet Hadsereg és a szövetséges hadseregek, az antifasiszta harcosok emlékhelyeit. A világ valamennyi kultúrállamában törvény tiltja a fasiszta jelképek használatát, de a vörös csillag — mint a nemzetközi munkásmozgalom jelképének — tilalma egyedül Magyarországon született meg. A Munkáspárt bár jog szerint nem utódpártja az MSZMP-nek, annak anyagi eszközeiből nem részesült, nem nosztalgiapárt. Méginél jobban szorítsuk a nadrágszíjat, netán tömjük degeszre a zsebünket azután utánunk az özönvíz! Szervezetünk, a Pofosz 4 éve ilyenkor mérsékelt és észszerű magatartásra hívott fel. Most teljes erőbedobást, erőfeszítést kér a változás érdekében az ország összes meghurcolt szervezetétől. Mindenképpen leváltani a jelenlegi „konglomeratot". A nagy kérdés azonban az, hogy ugyan kivel? Az egyik gyűlésünkön felröppent egy szlogenszerű megállapítás: nem tudunk pártokban gondolkodni...

Barátaink, akkor ne gondolkozzunk abban! Nincs talán e honban olyan meghurcolt vagy civil szervezet és annak vezetője, akik ne tudnák jobban azt, hogy honfitársainknak mi fáj. Ne tudnánk azt, hogy merre van Európa? Ezt netán az 50 éve kelet felé ácsingózók fogják megmutatni? Istenem! Mi most a magyar... kérdezhetnénk a költővel. Mije van? Hazája? amit ha kinyilvánít, nacionalista? Gyermeke? akit etetni is alig képes? Kínlódásban megrokkant öregjei? Akik egy életen át fizették az ördögnek a tb-adóját, s hogy most már „botra" kerültek, rossz medicinákat sem tudnak fizetni? Szétvert papírgyára, terpeszkedő bankjai, eladott földjei? Mije van? Mije maradt? Kínlódó lelkiismerete, amiért ilyen rosszul választott 4 évvel ezelőtt? vannak olyanok, akik különböző megfontolásokból szerveknek, szervezeteknek folytatnak bomlasztó munkát, vagy egyéni érdekeiket a közösség elé helyezik. Az ilyen bomlasztó ténykedéstől még akkor is el kell határolódni, ha az némelykor kellemetlen is! Vezetőinknek, megyei és országos vezetőknek sokkal nagyobb fegyelmet kell tanúsítaniuk az elkövetkezendő időben, politikai és szervezeti kérdésekben. Szervezetünk tekintélyének megőrzése és növelése érdekében nem tűrhető el, hogy akár külső, akár belső ellenségeink bomlasszanak!

Biztató jelek mutatnak arra, hogy négy szervezet, a PEK-45-56-ig (politikai elítéltek közössége), a TIB — az 56-os szövetség és a Pofosz szervezete remélhetőleg meg fogja találni a közös utat és nyelvet. S ha e négy igazán meghurcolt ellenzéki szervezet egyesíti erőit, akkor valóban lehetőség lesz egy valódi magyar megújulásra, Isten adná, hogy így legyen! **Pálinkás Andor**
Fm. Pofosz elnöke

Az e helyütt megjelentetett írások egyéni véleményeket tükröznek, azok tartalmával a szerkesztőség nem feltétlenül ért mindenben egyet. A szerkesztőség fenntartja a jogot az írások megrövidítésére.

89 000 Ft

106 Ft/DM árfolyamon

otthon a rosszabb ruháinkat hordani, kímélendő az újabbakat, divatosabbakat. Nem gondolunk arra, hogy ez az „ellomposodás", a külsőnk elhanyagolása üzenet

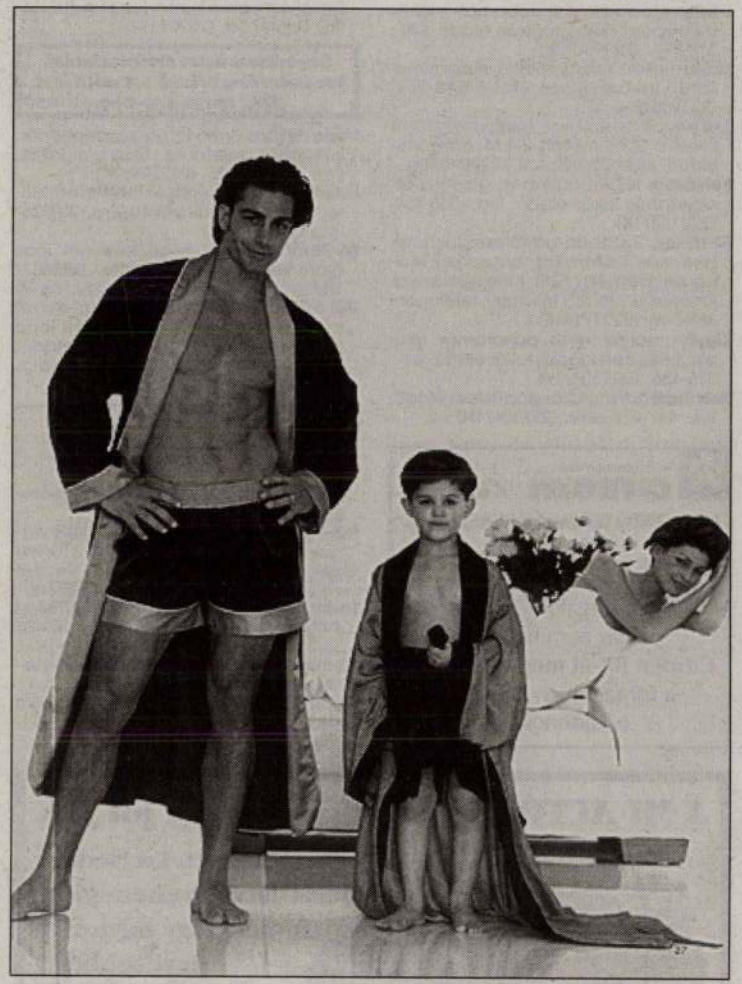

társunk, családunk számára. Méghozzá negatív üzenet: most már mindegy, hogy nézek ki, szerethettek így is, fogadjatok el így is... Mindig a nőket állítják pellengérre szigorú és elvárásoktól

gyük nagyító alá az ellenkező nemet. Hisz miért ne akarnának tetszeni több éves házasság után is? Miért ne nézhetnének elégedetten a tükörbe egy csinos háziruhában ők is? Otthon is divatozni? — kérdezhetik joggal ezekben a pénztárcaszaggató időkben. A szabadidőruhák drágák ugyan, de egy elég belőle; ha minőségi anyagból vesszük, nem térdesenem is a joggingokat szeretnénk most olvasóink figyelmébe ajánlani, hanem azokat a praktikus megoldásokat, amelyekkel újjávarázsolhatjuk régi ruhánkat, amelynek utcai viseléséről már lemondtunk. A vásott szélű rövidnadrágokra, elnyúlt, de újraszabott trikóruhákra varrjunk széles pántot selyemből. Díszítsük ugyanezzel a szalaggal köntösünket — máris kész egy harmonikus, több darabos, kimondottan otthoni viselet. A szegő mindössze pár forintba kerül, rávarrni sem nagy kunszt, és közben szinte semmi mást nem csináltunk, mint a színek árnyalataival játszottunk. A képünkön látható fiatalember megunt barna fürdőköpenyét — amiben különben is úgy nézett ki, mint egy plüssmackó — széles, arany színű szalaggal „frissítette" fel a leleményes feleség. De nemcsak a csuklónál és a nyíló résznél vetette be ezt a „felpántlikázó" technikát, hanem fogta a tavalyi kissé megviselt forrónadrágot is, és ugyanezzel a szalaggal — derékban és combnál — nyári pizsamává avatta. A kisfiú szintén az apuka felújított köpenyét viseli: a nagyapától hátramaradt megunt, de a kegyeletsértés árnyékában kidobhatatlan pepita dzsörzé széles fekete pánttal díszített. Nagyon menő hozzá egy egyszerű fekete „glotting"... Persze, az öltöztetés nem mindenhol a feleségek gondja.

DIVAT

21.0
22.5
23.1
23.2

(Fo
06.30
gazin
borna
nyekr
— Vaj
vás na
ből 18
19.15
20.00
(ism.)
landfil
Sportp
18.30
TV hír
A Tóp
csolju
film
99
Műsor
05.00-
Reflex
szület
18.00

M
TV 1
Hest
A
York
pedik
kezet
óta A
együ
öröm
váltja
vott
form
mány
zött.
sugá
mosz
„emb

(1)

D Bornemisza Gergely

agyuöntö

(tüz szerám tervező)

lásd okv.

Hadtört. Közl

1927. 534.

és okv. lásd a

vonatkozó irodal-

mat.

1552. Szolnok eleste után Eger vára veszedelembe került tehát Dobó szaporította tüzérségét -- A vár ostromakor a vártüzérség vezető tagjainak kb. fele magyar, fele német. Nem szabad azonban felednünk, hogy a szertüzérmesterkedésben a magyar B.G. tünt ki, s rendkívül lele- ./.

F.: Rónay, Keleti K.u.15/a.

Dr.Szentiványi Gyula

B U D A P E S T

XI. Lágymányosi u.16.

Express

(2)

2) Kiényes találékonyságával s ügességével nemcsak hogy sok kárt okozott az ostromló ellenségnek, hanem az általa szerkesztett tüzes szerszámokkal nagy része volt abban, hogy a vár védelme sikeresen végződhetett.

Dobó távozása után 1554. Eger várában – B. G. számadáskönyvének feljegyzései szerint – csak két tüzér volt---

---

Nag B.: Eger ostroma 1552-ben. Békefi-emlékkönyv. 263. l. – Századok. 1901. 554, 844. l. – 1902. 91. l. – Tört. Tár. 1888. 390. l. – M. Nemz. Muz. Fol. Lat. 2128. II. Sz.

megvv.

Bornemisza Gergely

ötvös

L. Kendrey-Kentirányi

228. l.

Bornemisza Gergely.

Műve szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló varsói magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Bornemissza Gergely

egri várkapitány 1553-54-ben két egri bástyát fundált, egyikük (Gergely-bástya) ma is fennáll

Dótshy Mihály recenziója H.Takács Marianna: Magyarországi reneszánsz udvarházak és kastélyok /XVI-XVII. század/ c. könyvről. - Építud.1971 /XXI/.4.sz. 475-479.l.

479.l.

Bornemissza Géza

7. **(C)** A present form in the conditi future form in the result. Choices (D) are not conditional statemen Patterns, Problem 11.)

8. **(B)** When two nouns occur toge noun functions as an adjective. In the form *mathematic* does not exi lar noun. Choice (C) does not a plural *people* to which it refers. not logical because it implies own *teachers* by *mathematics*. (Refer Problem 38.)

9. **(A)** Ideas after exclusives should by parallel structures. Only *to sell* provides for parallelism with the i *crease*. Choices (B), (C), and (D) lel. (Refer to Style, Problem 15.)

10. **(D)** In contrary-to-fact clauses, *w* accepted form of the verb *be*. Cho and (C) are forms of the verb *be*, not accepted in contrary-to-fact cl to Patterns, Problem 13.)

11. **(A)** The anticipatory clause *it is lieved that* introduces a subject a *Man . . . is*. In Choices (B) and (C repeated. Choice (D) may be use

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

IV. ÉV

XLI. KIÁLLÍTÁS

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK

BORNEMISZA GÉZA

PERLROTT CSABA VILMOS

FESTŐMŰVÉSZEK ÉS

MEDGYESSY FERENC

SZOBRÁSZMŰVÉSZ F. ÉVI JANUÁR 24-ÉN,
VASÁRNAP D. E. 10 ÓRAKOR MEGNYILÓ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

EZ A MEGHÍVÓ A KIÁLLÍTÁS BÁRMELY NAPJÁN KÉT SZEMÉLYRE BELÉPŐJEGYÜL SZOLGÁL

A KIÁLLÍTÁS NYITVA: FEBRUÁR 8-IG
VASÁRNAP DÉLELŐTT 10—2-IG
HÉTKÖZNAP D. E. 10-TŐL ESTE 6-IG

TAMÁS GALÉRIA
BUDAPEST V.
AKADÉMIA U. 8

MODERN
KÉPKIÁLLITÁSOK
MODERN
LAKÁS- ÉS
IPARMÜVÉSZETI
KIÁLLITÁSOK
MODERN
KERETEZÉS

TELEFON: 25-4-28

5

7590

BUDAPEST 932 JAN 21 Fr. 5 33

MAGYARORSZÁG *002 FILLÉR

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán

906 26 1932

NEMZETKÖZI VÁSÁR MESSE + FOIRE INTERNATIONALE BUDAPEST 1932 MÁJ. 7-16.

úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

IX. Gyáli út 15/b

BORNEMISZA *Géza*, festő és grafikus, * Nagybrad (Szatmár vm.) 1884 febr. 4. Tanulmányait Nagybányán kezdte, Budapesten és Párizsban (Henri Matisse) folytatta és Münchenben fejezte be. Tagja volt a *Mienk*nek és a *KUT*-nak. Gyűjteményes kiállítása volt a Belvederében (1922, márc.) és a Tamás-Galériában (1928, 1929 és 1932). Alkotásai közül a tájképek hosszú sora emelkedik ki. Ecsetkezelése a Cézanne utáni festőgeneráció stíluskorszakának nyomait viseli, széles és vázlatos formái mögött franciás finomság lappang. Csendélet szoborral és Vidéki kastélyudvar c. olajfestményei a Szépművészeti Múzeumban, Csendélet hegedűvel c. temperája, Gellérthegy és Interieur c. olajf. a székesfőváros tulajdonában.

É. G. I. 1291

áz előtt, mely mellett jobbra deszka-
átunk. Balra a kamra ajtaja, be [illegible]-
aja alacsony, jobbra pedig az ajtó
fal[illegible] a fák árnyéka [illegible]
en felhözött.

[illegible] vetődik

6.8 cm.
V. 18-iki 26802 számú leirattal 800 K-án.

(5)

(1

Bornemisza Géza, festő

n. 1884 febr. 4. Nábrádon

(Szatmár m.) 1902. a

nagybányai festő iskolában

~~Kezdte festészeti tanul-~~

~~mányait~~ Thorma János,

Réti István, Ferenczy Károly

és Iványi Grünwald Béla

mellett. (dolgozott) Évekig a nyarat

Nagybányán, a 1903-12 telet több-

nyire Párizsban töltötte,

s elvinte az Academie

Julianban, utóbb Henri

Matisse-náltanult. Köz-

ben egy-egy télen Firen-

zében és Münchenben

volt. Bpesten Először 1907. a

~~Könyves Kálmán szálon~~

A Kezdte-

mény miven-

telepen ni dolgozott 1907. a képzőmű főiskola

Középiskolait Szatmáneinetben

végezte, majd jogot

hallgatott. 1902. és

[illegible]

[illegible] почагал колхозника
Что работали лёток пионеры
в тарока отряд.[2] Второй отряд
почагал в лесу сажать деревья
2) На лугах и в лисах скоро
прокелькнул лёто пионеров.
Они не только отдыхали леточ
и тоже работали. Пионерка на
нибах колхозы почогали ~~[illegible]~~ сену
сграбить. Дети ~~[illegible]~~ снопы
сложить в бабки. Тото всё
ходили в лесу за грибачи. В

a ~~Fiatalok kiállításán~~
szerepelt - 1914. a dűvéri
hárban a Láncry Leó-
díjat nyerte. Iláborus
katonai szolgálat után
Bpesten telepedett meg,
hol festőiskolája is volt.
Első nagyrabásni gyűjte-
menyes kiállítását 1922.
a bpesti Belvedere sza-
lonban rendezte. 1927
Békéscsabán, 1928, 1929 és
1932. a fővárosban a Tasmás Galériá-
ban volt kollektív kiállítása
1940. megkapta a Szinyei
Társaság tájképdíjat
Tagja volt a MIÉNK-nek
és törzstagja KUT-nak.
1940-tól ~~[illegible]~~ huza

и Пётр сказали: „Здаствуй стелка.
Часовоь ответил: „Здаствути ридиана
Здéсь Алёма. Он идóт свóті
началнику в ладерь. Досвидоньа!"
Лиза и Пётр ответили: „Досвидóньа!"
Ани ми столка пошли к начáльнику.

Н: 1 К: 3

mosabban
(Kartozkodott Szödli-
geten. ~~A szat~~ 1947. mü-
veszi érdemeiért az V. fiz-
o. 2 fokozatának megfelelő
nyugdíjat kapot a M.
Népidemokráciától.
A szakirodalom terén
is működött. Cikket
irt Henri Matisse-ról
a Kék Madár c. folyó-
iratba (1923. 2. sz.), könyv-
et irt Perbrott Csaba
vilmos művészetéről
(Bp. 1929) s a csendé-
letről ~~[illegible]~~ rögtvélemeiét a Sza-
bad Művészetben (1948.
239. l.). Csendélet

1. 8.

Мастера́ работат.

Скора начинутся занятия в школе. Плотникам Варга организовал субботникам, что школу ремонтировают. Дворе школы собирали ~~м~~ мастера. Там были плотник, столяр, слесар и старуха. Молнар тётя. Плотник

szoborral, Vidéki kastély udvar és Tavasi táj c. olaffestményei és Villefranche sur mer és Szőlőmintás c. vízf. a Szépművészeti Múzeumban, Gellérthegy, Kertben (1933) Interieur (Kilátás a műteremből) c. olaffestményei és Kerti részlet. Kilátás az erhélyvol és Tél Sződőn (1941) c. vízfestmény, ei a Fővárosi képtárban ~~z mire a~~ vannak, ~~és~~ két mire ~~[illegible]~~ a kaposvári Múzeumban.

Мольнар

топором.
А столяр
В ремонте
школу

другими учениками.

Bornemissza Géza

BORNEMISSZA GÉZA

szül. Nábrádon, 1884. Művészeti tanulmányait a bpesti Képzőművészeti Főiskolán és külföldön végezte. 1908-ban tünt fel a MIENK csoport kiállításán. Értékes munkáival rendszeresen szerepel a hazai és külföldi reprezentatív kiállításokon. Művészetét rendkívül finomság, passzív szemlélődés, kifinomult szín és formakészség jellemzik. Műveivel több díjat nyert.

BORNEMISSZA GÉZA

nato a Nábrád, nel 1884. Ha svolto i suoi studi artistici all'Accademia di Belle Arti di Budapest ed all'estero. Nel 1908 ebbe il primo successo all'Esposizione del Gruppo MIENK. Partecipa con le sue opere migliori a quasi tutte le esposizioni nazionali ed estere. La sua arte è caratterizzata da una straordinaria finezza, da un senso quasi passivo del soggetto, da una colorazione delicata e da una severa prontezza delle forme. Ha vinto parecchi premi.

YAR MODERN ÉPÍTÉSZET
SZTMETSZETE

SCHNITT DER MODERNEN ARCHITECT
ARN

UVELLE ARCHITECTURE
L'HONGRIE

OVA ARCHITETTURA
GHERIA

RCHITECTURE
NGARY

Tisztelettel meghívjuk

BORNEMISZA GÉZA

festőművész

és

CSORBA GÉZA

szobrászművész

december 20-án, csütörtökön délután 5 órakor megnyiló

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

Ez a meghivó vagy a Vernissage-ra vagy a kiállitás bármely napján két személyre belépőjegyül szolgál

Meghivó nélkül a belépődij a Vernissage napján és vasárnaponként személyenként 1 pengő, más napokon 50 fillér

A kiállitás nyitva:
Vasárnap délelőtt 10–2-ig,
köznapokon délelőtt 10-től este 7-ig.

TAMÁS GALÉRIA KIÁLLITÁSAI

A MODERN KIÁLLITÁS-SZERVEZŐ BIZOTTSÁG RENDEZÉSÉBEN

V., AKADÉMIA-UTCA 8. ~ TELEFON: 254–23.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

.....úr
.....úrnő

.....

BUDAPEST

.....

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 — — ?

NAGYVILÁG

Bornemisza Géza

1021

Bornemisza Géza: Dunapart

— Nem tudom. Mindig bezárnak. Attól félr
elkódorgok valamerre, a tolvaj meg azalatt tisztára
a két ajtó közt, még ha elszundítok is, belémbotli
Ez a szabály minálunk: egész éjjel a két ajtó közt ke
Mondom neki:

— Buta szabály. Sérelmes dolog itt zárt ajtó m
Azt mondja erre az őr:

— Én nem táplálok sérelmeket. Nekem is kén
elől. Úgy félek tőlük, mint a tűztől. De ha bezárna
nyugodt vagyok.

— Dehát, mondom, mért nem jársz-kelsz leg
pácska? Hogy megmozgasd a lábad. Itt ülsz, mint egy madárijesztő, a széken egész
éjjel. Utálatos dolog lehet!

Azt feleli:

— Mit beszélsz, édes fiam! Hogyan mehetnék én be a boltba? Mennék szíve-
sen, de a bolt ajtaja két lakatra van zárva, hogy be ne mehessek.

— Szóval, mondom, papácska, itt ülsz a két ajtó között és úgy őrködöl?

Azt mondja az őr:

— Ahogy mondod . . . De te meg mért nem tágulsz már? Hoztál egy kis vizet,
jól van, eridj isten hírével! Nem hagysz aludni. Csörögsz, mint a szarka.

Az éjjeliőr erre megitta a vizet, megtörülte a száját a ruhája ujjával, és lecsukta
a szemét, mutatva ezzel, hogy az audienciának vége.

Tovább baktattam. Nem minden kíváncsiság nélkül vettem szemügyre más bol-
ok ajtaját. Ehhez hasonló éjjeliőrt azonban nem láttam többet.

Későn értem haza. Sokáig forgolódtam az ágyban. Nem jött álom a szememre.
gyre azon gondolkodtam: nem lehetne-e feltalálni valami elektromos készüléket,
ogy az csörögjön, ha valaki besurran a boltba? Mert bedugni két zárt ajtó közé egy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JUN 17

Bornemisza Géza

1021 (1884—1966)

Matisse tanítványa volt, mindig a tárcájában hordta Matisse saját-kezű levelét, melyben a mester bizonyítja, hogy „Geza Bornemisza" 1906-ban növendéke volt és jó előmenetelt tanúsított. Bornemisza büszke volt erre a valóban még — pátriárkai korában is —, töretlen testi és szellemi frisseségére, egyenes tartására, festői aktivitására.

Életpályája Nagybányához kapcsolódik, a kecskeméti művésztelepnek pedig egyik megszervezője volt. Alapítótagja volt a KUT-nak is, általában a modern, haladó művészek köreinek népszerű alakja volt. Jó kedélyéért, humoráért, derűs életszemléletéért mindenki szerette. Ezt a derűt tükrözte festészete is; egy jelentős korszakában Matisse-t követte, de — mint a legtöbb festőnél —, más szakaszokban, mások voltak a művészeti törekvései. Főként tájképeket, csendéleteket festett. Kedvelte az akvarellt, annyira, hogy újabb olajfestményeire is, mintegy átvitte a vízfestmény világos színhatásait.

Neve, munkásságának a hire úgy másfél évtized előtt elhomályosodott, utóbb azonban egy-egy képpel mindig szerepelt a nagy tárlatokon. Elégtételt és megérdemelt sikert hozott neki 1960-ban az Ernst Múzeum utcai teremsorában rendezett gyűjteményes kiállítás.

Frank János

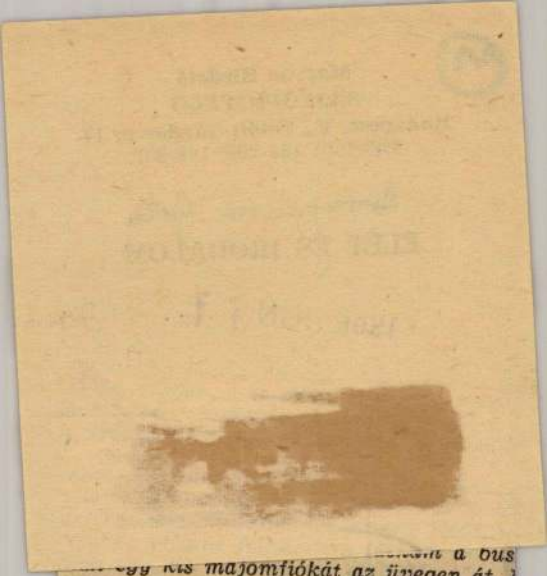

... egy kis majomfiókát az üvegen át.

a falevél. 34. Pásztorköltészet. 35. Azonosak. 37. Sietség, németül. 39. Juhtejből készült étel. 42. Nemes, üdítő ital. 44. Francia író. 46. Halad. 47. Város Szlovákiában. 48. A forralt tejen képződik. 51. Az élelem. 53. Van elég a tengerben, mégsem iható. 54. Időpont. 56. Megnyíltak az ég csatornái. 58. Ints vissza! 60 Elbeszélő. 62. Béke, lengyelül (magyar névelővel). 65. Filmcsillag. 67. Nyugati szláv népcsoport. 69. Recept. 71. Német viszonyszó. 74. Személyes névmások. 77. Rostnövény.

(Fenyősy Antal)

A rejtvény öt sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, 1966. június 20-ig. — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Szergej Zaligin „Az Irtis partján" című regényéből.

Megfejtés a 22. számból: Szánalmas próbálkozás lenne, méltatlan kísérlet maradna, mert az emberek sohasem tudnának téged megérteni. — (Takarítógépek.)

JUTALMAZOTTAK:

Mezei András „A csodatevő" című regényét nyerték: Trelligyik József, Gádoros; Lehoczky Istvánné, Tatabánya; Henn Tamás, Sirok; özv. Kaufmann Józsefné, Komárom; Várszegi János, Miskolc. — Szabó Béla, Schönauer Sándor, Árvay Tivadar, Kovács Béla és Gárdonyi Ida, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

BORNEMISZA Géza

Népszabadság

Egy nagy művész emlékezete

A Bornemisza család kriptája Sződön LEVÉLÍRÓNK FELVÉTELE

Bornemisza Géza festőművész a kelet-magyarországi Nábrádon született 1884-ben és Vácott halt meg harminc évvel ezelőtt, 1966-ban. A Képzőművészeti Főiskolán, Nagybányán, majd Párizsban tanult, ahol Matisse tanítványa volt. Európa számos városában bemutatta munkáit, 1932-ben részt vett a velencei biennálén. Néhány műve (Csendélet szoborral, Kertben stb.) megtalálható a Magyar Nemzeti Galériában.

Élete utolsó évtizedében Vácott élt és alkotott. Fia tragikus körülmények között meghalt, felesége néhány évvel később hunyt el. Bornemisza Géza Sződön nyugszik, a családi kriptában.

Mi szülőhelyén őrizzük az emlékét. Néhány alkotását, a róla szóló újságcikkeket, Perlrott-Csaba Vilmos Bornemisza Gézáról írt könyvét. Gondozzuk szülőházát. Pénzt gyűjtöttünk, s rendbe hozattuk sírját a sződi temetőben. Rokonai nem lévén, nábrádiak koszorújával és mécsesével emlékeztünk halottak napján a nagy művészre. Köszönet az intézményeknek, magánszemélyeknek, a sződligeti és a sződi önkormányzatnak, hogy támogatják törekvésünket.

Nagy István
temetőgondnok
Nábrád

Duna-védelem a Galga mentén

A galgahévízi Galgafarm Szövetkezet nyerte el egy nemzetközi pályázaton az Európai Unió PHARE-programjának támogatását egy közép-európai vegyszermentes mezőgazdaság oktató-kutató központ működtetésére. A Duna-projekt bécs központjának elemzése szerin a Duna nem közvetlen szennyezettségéért felerészben a kemizált mezőgazdaság a felelős Ezért támogatják az első haza bioszövetkezet munkáját.

Tevékenységükről a napok ban tájékoztatták a szakma közvéleményt. A helyszíni be mutatót megelőzően tartalma előadásokat hallgattak meg résztvevők. *Gódor András* Dány polgármestere kifejtette hogy a Galgafarm azon felismerés alapján dolgozik, hogy a gazdasági növekedést szélesebben kell értelmezni, mint egyszerűen a termelés fokozását, mert az nem veszi figyelembe a kultúra és a hagyományos emberi értékek fontosságát.

Josef von Ferenczy, a Közép- és Kelet-európai Együttműködés Alapítvány tiszteletbeli elnöke örömét fejezte ki, hogy a település őrzi a legjobb hagyományait, és egyidejűleg érzékeny szemmel tekint a jelen és jövő nagy kérdéseire. Jó tudni hogy Galgahévíz olyan település, ahol valóban a jövőben gondolkodnak.

A Galgafarm a vegyszermentes növénytermesztés mellett amelynek eszközei többek között a burgonyabogár-rázó gép és a tövisborona, arra is törekszik – mondta *Varga Géza* ügyvezető –, hogy feldolgozza termékeit. Itt elért sikereiket igazolja, hogy az OMÉK-ról két díjat vihettek haza, a Foodapest kiállításon pedig elnyerték az é bioterméke díjat.

Az előadások meghallgatás után a vendégek ellátogattak a épülő oktatóközpontba, megte kintették a gyümölcs- és zöld ségfeldolgozó üzemet is.

B. (

PERSONNEL LEASING

Munkaerő-szervezési Kft.

a Dr. Pendl & Dr. Piswanger Csoport tagja

adatbankunkba keresünk :

ASSZISZTENS / TITKÁRNŐKET

magas szintű **angolnyelv-tudással**, számítógépes felhasználói ismerettel

Érdeklődését várja : Lakatos Gábor, Sallós Valéria
1012 Budapest, Logodi u. 22-24.
Telefon : 214-0162 Fax : 214-0188

NÉPSZABADSÁG

Szeretettel várjuk ügyfeleinket, hirdetőinket ügyfélszolgálati irodáinkban:

1085 Budapest, **Blaha Lujza tér 3.**
Telefon: 138-2369, fax: 138-4431
Nyitva tartás:
hétfőtől péntekig: 7–20 óráig,
szombaton 7–12 óráig.

1034 Budapest, **Bécsi út 122–124.**
Telefon: 250-1680/380, 381, 382
Nyitva tartás:
munkanapokon 8–18 óráig.

Berlitz®

A BERLITZNÉL NINCS KARÁCSONYI SZÜNET!

Nyelvtanfolyamainkat folyamatosan indítjuk:

- kis csoportokban
- anyanyelvi tanárokkal
- a BERLITZ-módszer szerint.

MOST JELENTKEZZEN!

1052 Bp., Semmelweis u. 2. (Astoria)	Tel.: 266-8655.
1066 Bp., Teréz krt. 4. (Oktogon)	Tel.: 268-0488.
1052 Bp., Váci u. 11/B (Belváros)	Tel.: 266-3344.

36124 LJ

TELECOMP HOLDING - A STABIL PARTNER!

Biztos, hogy biztosra megy, ha a

TELECOMP-TRADING OFFICE

a partnere!

Számítástechnikai, irodatechnikai, adatátviteli eszközök, berendezések.

Specialitásunk: Kis- és középvállalkozások igényeinek kielégítése.

Újdonságaink: **GARANTÁLT BECSERÉLÉSI ÉRTÉK**
(A piaci ár +5%-on beszámítjuk használt vagy elavult számítástechnikai, irodatechnikai, adatátviteli eszközeit. Részletes feltételeket és információt irodánkban tudunk adni.)

ÜTEMEZETT, KAMATMENTES ÉS KEZELÉSI KÖLTSÉGMENTES RÉSZLETFIZETÉSI KONSTRUKCIÓ.

Cím: 1012 Budapest, Tábor u. 5.
Telefon: 135-4388, **telefon/fax:** 212-0078

SZÁMÍTÁSTECHNIKA * ADATÁTVITEL SZOFTVER * IRODATECHNIKA

I FELHÍVÁS

rület Pesterzsébet
Polgármesteri Hivatala
tot hirdet

arázsépítési itelezésére

e: Budapest XX.,
ván u. 29-31./A.
vdokumentáció átvehető
8-16 óra között a hivatal
st XX., Kossuth Lajos u. 34.)
. Krisztinánál.
0 Ft.
eje: 1997. január 15.
áridej: 1997. március 31.
részvétel feltétele:
lölése, valamint a kiírásban
sekken történő befizetése.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1976 DEC 5.

1021

Bornemisza Géza: Nagybánya

Bornemisza Géza

melegebb szavakkal szólni. Harminctagú kórusa, az Arbe-arnas Bildningsförbund, a nunkás önképzőkör falai kö-ött Bartók-, Kodály- és Bár-los-dalokat énekel — magya-ul.

Vahlquist professzor

Ha már a magyar—svéd mű-észi egymásratalálásról be-zélünk, emlékezzünk meg *a ivatalos tudományos kapcso-tok egyik igen szép példájá-ól is, Bo Carlsson Vahlquist ppsalai professzor kitünteté-ről.* A világhírű gyermek-ógyászt a Magyar Tudomá-yos Akadémia októberben agas elismerésben részesítet-: az eseményről valameny-i svéd napilap terjedelmes dósítást közölt.

A hatvanas évein alig-alig ljáró egyetemi tanárt álta-ban úgy emlegetik, mint aki egtestesíti a svéd típust és tvitelével kifejezi népe tö-kvéseit. A gyermekgyógyá-ton belül hematológiával, gfiziológiával, a fertőző be-ségek örökölhetőségével és lálkozástudománnyal fog-kozik.

- *Nem tagadom* — mondta **ldre mért beszélgetésünk-**

rabos utcá
ból a teme
zörgőfedelü
jó *Csokon*
ját. Harmi
köhögte k
akiről így
rója, *Dom*
Pesten ki
ben *(Csok*
s némely
adott m
meg vólt
sága, a m
Magyar, sőt más Országi Poe-táknak is meg van, hogy sze-génységbenn élt s szegénység-benn halt meg ... Az Emberek úgy bánnak a Poétákkal mint a Virágokkal: megszagolják őket s elvetik ...”

Köztudomású, hogy milyen sanyarú körülmények között élt a költő, nemcsak kollégiumi megaláztatását követő vándor-évei alatt, hanem azután-valóan is, hogy 1800 nyarán is-mét hazakerült, beköltözvén édesanyja nádfedeles házikó-jába. Jó emberei, barátai, diák-cimborái támogatták, segítet-ték szorult állapotában. Az egyik legjobb barátja *Nagy* Gábor ügyvéd, tabularis fisca-lis, nagy könyvvásároló, kéz-irat- és okiratgyűjtő volt — meglehetősen tehetős ember és a költő jó szívű istápolója. Csokonai a Debrecenben lakó Nagy Gáborhoz többször for-**dult kisebb-nagyobb köl-**

ol-
nek
eb-
20—
siz-
ntos
tőle,
ju-
yvá-
Do-
tt —
dult,
s sü-
van-
nak arról, hogy a kölcsönkért pénzt és holmit mind visszaad-ta, amint csak tehette. Legfel-jebb egy utolsó összeggel ma-radhatott adós. Harminc forin-tot kért már halálos betegen hogy az őt tanyájukra befo-gadó (édesanyja háza leégett rézmetsző diákoknak megad hassa tartozásait s egyben arr gondolva, hogy a január köze pén szokásos debreceni téli vá sáron hátha eladhat műveibő és pénzt láthat belőlük, vissza adhatja a kölcsönvett harmin forintot. De január 28-án má meghalt és ha jött is be valam pénz a 17-i vásáron, afel már ő nemigen intézkedhetet

Az utolsó hónapok és hete nagyon keserűek voltak, pártfogói is alig-alig enyhí hettek szenvedésein.

Bökönyi Bek Pál téglá földbirtokossal Váradon i **merkedett meg Rhédei Laj**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1969 SZEP 8.
1021

Bornemissza Géza: Vidéki kastély

Nagybánya művészete

A Megyei Művelődési Házban megnyílt kiállításról

A zalaegerszegi Megyei Művelődési Házban megnyílt tárlat képeit nézve ma már érthetetlennek tűnik, hogy egykor gúnyos megjegyzések céltáblái lehettek ezek a festmények. Pedig így volt. A pesti közönség nevetni járt a nagybányai festők állításaira. Holott ez a piktúra még a képzőművészet nagyon is hagyományos útjait járta, s ha képviselőinek palettája színesebb is lett, képeik még mentesek minden formabontástól. Amiben azonban valóban eltért a nagybányai művészet a kor sekélyes ízlését kiszolgáló álnépies festészettől, az az alkotások megfogalmazásának egyszerűsége, és a megjelenítés tartózkodó érzelmessége.

Az első hazai művésztelep alapítása öt festő nevéhez fűződik. A Münchenből hazatért, festőnek és pedagógusnak egyaránt kiváló *Holnyi Simon*, *Ferenczy Károly*, *Iványi Grünwald Béla* és a már előzőleg is Nagybányán élt két művész, *Réti István* és *Thorma János* voltak 1896-ban az alapítói. Hollósy hat évig irányította a művésztelepet. Távozása után *Ferenczy*, *Réti*, *Thorma* és *Iványi Grünwald* vezetésével szabadiskolává nyilvánították. Enynyi lenne a nagybányai művésztelep rövid története. Hatása, jelentősége azonban ennél jóval nagyobb volt. Hosszú évtizedekig meghatározója volt a magyar képzőművészeti életnek. A kor szinte minden jelentős festő egyénisége megfordult itt, vagy kapcsolatba került az itteni törekvésekkel. A kiállításon látható *Esti csönd* című kép festője, Benkhardt Ágoston például még mint Hollósy tanítvány ismerkedett meg Nagybányával, akárcsak *Glatz Oszkár*, akinek *Gyümölcsszedője* tipikus nagybányai alkotás. A *Malom a völgyben* „szerzője", *Boldizsár István* Thorma János, a *Szerelmeseké* — *Szőnyi István* — Ferenczy Károly és Réti István tanítványa volt. De megfordult itt *Csók István* és fiatal korában *Bernáth Aurél* is. A kiállítás az innen indult, de később más festői csoportosulásokhoz csatlakozó művészek egy-egy alkotását is bemutatja.

A művésztelep az önálló nemzeti festészet, a modern magyar „képírás" megteremtésének jegyében alakult. Megvalósulásában azonban többféle —, s főként idegen — hatás is kimutatható. Képviselői a sajátosan hazai látványfestészetet, a Szinyei-féle *plein air*-t éppenúgy ötvözték művészetükben, mint ennek távoli rokonát, a francia Bastien-Lepage finom naturalizmusát. A hazai képzőművészet történetében sokáig úgy is jegyezték a nagybányai művészetet, mint a magyar impresszionizmus megvalósulását. Ma már azonban egyre inkább bizonyított tény, hogy a századforduló sokáig megvetett és figyelmen kívül hagyott stílus áramába, a szecessióba Nagybánya is beletartozik. Mert bármennyire is megtagadták az itt élt festők a müncheni akadémikus festészet „védjegyeit", az ott már csírájában meglevő szecesszió hatása alól nem vonhatták ki magukat. S ezt nemcsak az alakos kompozíciók szimbólikus tartalma, hanem a művésztelep alkotóinak, s különösen vezéregyéniségének, *Ferenczy Károly*nak a művein idővel mindinkább kimutatható rajzos, szecessziós stilizáltság is bizonyítja.

A mozgalom jelentősége így is szinte felmérhetetlen, s mindenképpen egyik legjelentősebb fejezete képzőművészetünknek. Kár, hogy a kiállított képek inkább csak egy nagy hatású művésztelep arculatának *sokszínűségét*, s *nem java terjedelmét* tárják a látogatók elé.

Szelestey László

t. De a tegnapi hangversenyt vé-
lenül végigfüleltem. Az illető
gynek, ha találkozol vele, meg-
ndhatod...

tt jelentősen sandított a művész-
re. De az máris rázta fejecskéjét:

— Csak mondja bátran! Nem én
gyok az illető!

— Hát még ha maga is az, akkor
kifejthetem, hogy maga a hang-
yaga kitűnő. De a szövegkiejtése,
ülönösen a magas fekvésekben ka-
sztrofálisan rossz. Az i-betűi u-be-

RDEMŰ...

k, és az u-betűje ó-betű. Ez nem
egy. Aztán a hangját előre kellene
zni. A pianóinak infámisan resze-
s hangját meglágyítani. Szóval
y-két évi átgyúrás nem ártana en-
k az énekesnőnek, mielőtt újra
ikrofon elé eresztik. Akkor nem
ondom...

Még vagy negyed órát hallgattuk
tanár magyarázatát, mielőtt eszé-
e jutott, hogyhát elkésett... És
ohant.

Mi pedig haladtunk tovább a mű-
vésznővel. Hogy tőle ugyancsak
másik értekezést elvezzek végig
hangja, és általában az énekhang
árgyában. Így érkeztünk egy üzlet
lé. Ajtaján éppen idősebb nőisme-
rősöm lépett ki. Hozzászegődtünk,
s érdeklődésemre igazán sokat ígé-
rő választ nyertünk:

— Hogy hallottam-e? Hiszen ne-
kem a rádió minden szórakozásom.
Mindent megjegyzek, ami csak ér-
demes adásai közül. Ez az új éne-
kesnő nem rossz éppen. Csupán na-
gyon hogyismondjam... modorosan,
agyoniskolázottan énekel. Talán, ha
a maga természetes hangját hallat-
ná, az százszor hatásosabb lenne.
Így tiszta nyafogás néhol...

Tessék! Az ellenkező véglet!

Elfogtuk a következő tagját a
Nagyérdemű Közönségnek. A fölfo-
gása az volt, hogy megjárta volna a
hangverseny, csak ne olyan zsúfol-
tan peregtek volna, egymás sarkára
taposva egyes számai.

De erre a következő harmadik is-
merős ellenkezőleg azt kifogásolta a
műsorból, hogy szüneteket kell
egyes énekszámok között kivárni.

A közvetlen második bírálótól azt
tudtuk meg, hogy: tárgyilagos i'é-
lettel silány környikálás volt ennek
a fölfedezett új csillagnak a hangja
— és a konyha levegője terjeng in-
kább rajta, mint a műgonddal fel-
épített hangversenyé.

De az utolsó előtti bírálat egy ka-
lap alá vette a műsort a rádiónak
kínos igyekezettel összeállított sok
más olyan műsorával, ami „magas"
a rendes, művelt ember fülének, és
csak zenebolondok eszelősségét ve-
szi számba.

Elég!

A további kísérletekről már szé-
dülő fejjel, teljes lelki zűrzavarral
mondott le a szegény művésznő. Az
utolsó fórum, az ismeretlen Nagyér-
demű Közönség, amiben bízott, így
nyilatkozott neki... sajnos — saj-
nos!

A magyar széppróza mestere

80 évvel ezelőtt született Tersánszky Józsi Jenő

Gyermekkoráról, ifjúságáról az *Igaz regény* című írásában vall. Nagybányán született 1888. szeptember 12-én. Módosabb kispolgárok gyermeke, gimnáziumot végzett, majd joggyakornok lett. Egyénisége korán kibontakozott, sokoldalú művészlélek, játékoskedvű, csavargó bohém, akárcsak hősei. Már fiatal korában egyaránt érdeklődik a festészet, zene és irodalom iránt, s végül az utóbbinál állapodik meg.

Első novellái 1910-ben jelennek meg. Igazi írói sikerét 1916-ban az *Egy biciklifék története*, *A félbolondot*, a *Szerenádot*, a *Vadregényt*, az *Egy ceruza történetét*, a *Legenda a nyúlpaprikásról* és a többieket is. Kisregényeit és elbeszéléseit a magyar irodalomtörténet szintén rangos helyen tartja számon.

A 20. századi magyar széppróza egyik legjelentősebb mestere, a Nyugat első nemzedékének ma is élő tagja, Tersánszky Józsi Jenő mun-

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HÉTFŐI HIREK

1960 JUN 6.

117

Egy patinás név megint fényt kap

Bornemisza Géza kiállítása az Ernst Múzeumban

Bornemisza Géza már a tízes évek végén jelentős alakja volt a magyar művészeti életnek. Művészete erőteljesen hozzájárult a *Vaszary János* körül tömörült művészcsoportnak, a KUT-nak, haladó szellemű jellegéhez. Bornemisza Géza nem vett részt az izmusokra gyorsan reagáló művészek versenyében. Elkülönült, visszavonult. Sokáig nem szerepelt kiállításainkon a felszabadulás után sem; most az Ernst Múzeumban ismét örömmel találkozunk mindig komoly élményt nyújtó olajképeivel és vízfestményeivel. Művészetének alaphangját ma is a szín- és fényhatásokat finom ízléssel mérlegelő, a szerkezeti elemeket hangsúlyozó vízfestményei adják. Vásznain ezeket az élmény erejéből táplálkozó hangulatokat, eredeti látású természetkivágásokat, és rajzainak formagazdag vonalvezetését tolmácsolja az olajfestés dúsabb és drámaibb nyelvén („Kisfiam"). Új vonás művészetében a költői ellágyulás a természet finom hangulatai előtt. („Virágzó fa a szőlőben.)

Örömmel üdvözöljük az újra jelentkező Bornemisza Gézát. Ez a kiállítása egy jól ismert névnek adja vissza régi fényét.

Gy. N.

A moszkvai magyar kiállításon:

Televíziós tudakozószolgálat

Az augusztusban megnyíló nagyszabású moszkvai magyar kiállításon érdekes újdonsággal lepik meg a látogatóközönséget. Televíziós tudakozószolgálatot vezetnek be, mely a telefontudakozóhoz hasonlóan működik. A különbség viszont az, hogy *az érdeklődő nem telefonon, hanem televízión keresztül kapja meg kérdésére a választ.*

A televíziós stúdióval hat hívóállomást kapcsolnak össze, a kíváncsi vásárlátogató telefonon hívja fel a tudakozót, ahonnan a választ adó bemondó a tudakozófülkében elhelyezett televízió ernyőjén

Karca
a népfront mú

Tudományos szaktekinté

Érdekes küldöttség látogatta meg az elmúlt napokban *Karcagot*, az egyik legrégibb termelőszövetkezeti várost. A nagy termelőszövetkezetek műszaki és gazdasági problémáinak társadalmi munkában történő megoldására — dr. *Ortutay* Gyula, a Hazafias Népfront főtitkára és *Harmati* Sándor, az MSZMP Központi Bizottsága tagja kezdeményezésére — *műszaki egye-*

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ORSZÁG VILÁG
1960 JUN 29.

117

BORNEMISZA GÉZA

közel a nyolcvanhoz, friss szemmel, derűs kedéllyel és biztonságot adó rajzi tudással forgatja az ecsetet. Életművének nagyrésze az ostrom alatt elpusztult, de volt ereje gondoskodni a pótlásról. Nagysikerű gyűjteményes kiállítása teljességről tanúskodik, és átfogó képet nyújt nagybányai indulásától a Párizsban, Matisse mesteriskolájában megszerzett technikától felszabaduló, önállóvá kibontakozott, egyéni stílusáról. A színellentéteket kifogyhatatlan ötletességgel harmonizáló festményei a magyar tájnak szeretetéről vallanak; miközben franciás könnyedséget, ízlést, mértéktartást árulnak el. Itt közölt tusrajza, »Szekér lóval« többenetesen valósághű.

(— ts)

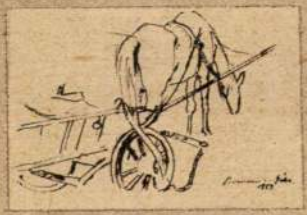

— No,

IK D

kecskelegelőt, a dániai Jütlandba tették át
atnémet ingatlanvásárlók. Bár a tör-
függővé az ingatlanok elidegenítését, a jó
bizonyult az engedély megadása mellett. A
is többnyire német kézbe kerültek Jütland-
k nyári vakációjukat az újgazdag honfoglalók.
yugatnémet »vakációs-telep« klubhelyiségét.
környék vízimadarait is, nem is szólva az
t kellett venni a minden ízében németté vált
mérték. Most a szomszéd Seelandon a sor, oti
émet nagyiparosok, filmmágnások és játék-
— Új Hamburgban. De a seelandiak okul-
landók lennének jütlandi honfitársaik sor-
ározás, hogy védett területté nyilvánítják az
ésére semmiféle miniszter nem adhat többé
szabályok csakugyan határt szabtak a német
rak erre Seelandba költöztek át, míg Új
irályok is elkerülik.

BELVEDERE

MŰVÉSZETI IGAZGATÓ: FÓNAGY BÉLA

CSOPORTKIÁLLITÁS

FESTŐK:

BORNEMISZA GÉZA, DERKOVITS GYULA, EGRY JÓZSEF, JÁNDI DÁVID, KÁDÁR BÉLA, KMETTY JÁNOS, PAP GÉZA, PERLROTT CSABA VILMOS, RÉTH ALFRÉD, RÉVÉSZ-FERRYMAN FERENC, SCHEIBER HUGÓ, SCHÖNBERGER ARMAND, SZOBOTKA IMRE ÉS WALLESHAUSEN ZSIGMOND

SZOBRÁSZOK:

BOKROS BIRMAN DEZSŐ, CSER KÁROLY, CSORBA GÉZA, FÉMES-BECK VILMOS, GÁDOR ISTVÁN, SCHÖNBAUER HENRIK ÉS VARGA OSZKÁR

NYITVA HÉTKÖZNAP 9-3 ÉS 4-6, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAP 9-1

MEGNYILIK 1923 MÁJUS 1

„GLORIA" BUDAPEST.

Ménesi út II
Csendélet fehete szoborral II
of

Tenzerpart II
Kilátás a Dunára
Marienbad
Kilátás fáhra
oirf

1924 okt. csop. kiáll
Villefranche i Nikötő
Nábrádi tái
Csendélet szoborral
Ménesi-út III
of

Grafika I-IV

NYOMTATVÁNY
BELVEDERE ★ BUDAPEST ★
IV, VÁCI-UTCA 11/B
FÉLEMELET TEL. 171-56

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

MAGYAR NEMZET
1966 JUN 10

„Rajzolj és ne vesztegesd az időt"

Bornemisza Géza emlékére

Két évvel ezelőtt, 80. születésnapján láttam és látogattam meg utoljára Vácott, derűs, harmonikus otthonában. Sok-sok rajz, kroki hevert szerteszét a padlón, az asztalokon. Modellje éppen menni készült. Elcsodálkoztam, hogy az idős művész, a vonal nagyszerű mestere még nem telt be a valóság tanulmányozásával.

— Emlékszik — kérdezte finom mosolyával —, mit mondott Michelangelo egyik tanítványának, Antonio Mini-nek? »Disegni, Antonio, disegni, e non perder tempo!« *(Rajzolj, Antonio, rajzolj és ne vesztegesd az időt!)*

Ezt tanulta Bornemisza Géza a két nagy iskolában, melyek nevelték. Nagybányán, Thorma, Ferenczy és Réti mellett, 1909-től pedig két évig Párizsban Matisse-tól, aki a Notre Dame des Champs utcai régi kolostorépületben fenntartott szabadiskolájába 12 tanítványa közé két magyar ifjút is meghívott: Bornemisza Gézát és Perlrott Csaba Vilmost.

Francia földön szívta magába a mértéktartás fegyelmét, a festői kifejezés tisztaságát, szabatosságát, a könnyedséget, a vonalak eleganciáját, a színek merész kezelését. Ecsettel kevesen rajzoltak olyan biztonsággal, mint ő, akvarellstílusa áttekinthetőségében, szerkezeti megépítettségben, a rajzi elemek ritmikájában, a színellentétek harmóniájában egyéni és egyedülálló.

Halk és kevés beszédű volt, de hangja mindig megmelegedett, ha a színekről beszélt. A tihanyi belső tónál festett képeiről mondta el, milyen áttetsző sárgás, zöld, lila színek keletkeznek, ha a szél a vizet a parthoz nyomja. De elmondják ugyanezt virtuóz akvarelljei is.

Fiatalsága eszményeihez híven ragaszkodott; amit Párizsban tanult, átültette a magyar talajba, akár Rippl-Rónai. Sokat kísérletezett, dedukció útján akarta megközelíteni a valóságot, »mert más a természet előtt festett kép és más az emlék«. Kísérletezett új festői-technikai eljárásokkal is, azért, hogy az élmény közvetlenségének festői kifejezését megtalálja.

Bornemisza Géza nem ülekedett, nem tolakodott sohasem. Ez az oka, hogy neve keveseknek jelent ma valamit. Életműve nem kapta meg azt a rangot, melyet több mint félévszázados alkotómunkásságával megérdemelt volna. Pedig a maga módján megharcolta a magáét a magyar képzőművészet megújulásáért. Részt vett a *Nyolcak* kiállításain, később ő is síkraszállt Derkovits mellett, hogy a fiatal proletárfestő kiállíthasson a progresszív KUT-ban, melynek Bornemisza egyik alapító tagja volt. Külföldi közés magángyűjtemények New Yorktól Bagdadig őrzik alkotásait. Egy festménye az Atomerő Bizottság genfi székházában is függ.

Könyvet írt a másik Matisse-tanítványról, barátjáról: Perlrott Csaba Vilmosról. Sok érdekes dokumentumot őriz e kis monográfia a forrongó század eleji képzőművészetről, Matisse-ról, Picassóról, André Lhote-ról, aki benső barátja volt. (Egyik festményét, meleg ajánlással ott láttam a váci otthon sok szép emléke között.) De bizonyos, hogy a század eleji magyar művelődéstörténet, a magyar—francia művészeti kapcsolatok szempontjából sok adatot vitt magával Bornemisza Géza a sírba.

Elhunyta ismét figyelmeztet arra, hogy nemzeti kincseink nem részesülnek kellő gondozásban. Csak egy magnó, vagy füzet, ceruza s a képzőművészetekben valamennyire járatos íródeák lett volna szükséges például ahhoz, hogy Csók István memoárjainak folytatása le legyen rögzítve. Nem minden mesterünknek adatott meg a szépírói tehetség, mint Bernáth Aurélnak, aki bölcsen cselekszik: nem bízza sem a kortársakra, sem az utókorra életrajzának, élményanyagának megírását. Úttörőink eljárnak a veteránokhoz, kikérdezik őket, magnószalagra veszik. Tudomásom szerint Tóbiás Áron az egyetlen, aki magnetofonjával ellátogat, elsősorban írókhoz, és olykor képzőművészekhez is.

Államunk sokat áldoz a képzőművészetekre. Bizonyára akad a millió forintokkal rendelkező Állami Lektorátus költségvetésében egy rovat, melynek terhére fiatal műtörténészek, egyetemi hallgatók részére kihasítható egy szerény összeg »kikérdezés« céljára. Vétkezünk, ha nem látunk hozzá ehhez a munkához, hiszen művészeink emlékei, élményei, sorsuk a nemzeti művelődés vérösszetételének alkotórésze.

Dutka Mária

*

Csütörtök délután a Vác melletti Sződliget község temetőjében kísérték utolsó útjára rokonai, művésztársai és tisztelői *Bornemisza* Géza, Munka Érdemrenddel kitüntetett festőművészt. A váci városi tanács nevében *Galambos* Ferenc művelődési felügyelő búcsúzott a váci tájak szerelmesétől. A Magyar Képzőművészek Szövetsége képviseletében *Breznay* József vett búcsút a magyar képzőművész társadalom halottjától, akinek koporsóját a Dunakeszi Járműjavító férfikórusának gyászindulója közben helyezték el a családi sírban.

jubileumának jegyében vasárnap, június 12-én nyílik meg a 35. Poznani Nemzetközi Vásár. A jubileum fénye emeli a vásár nemzetközi jelentőségét, amely eddig is magas szinten állt. *Az idén 47 külföldi állam vesz részt a vásáron.* Igen feltűnő érdeklődést mutatnak a nyugati államok e nemzetközi gazdasági esemény iránt. A legnagyobb kiállító a Német Szövetségi Köztársaság, amely 16 ezer négyzetméter területet vesz igénybe, az USA két pavilonban 6735 négyzetméteren mutatja be termékeit, Anglia 5350, Olaszország 3780, Franciaország 3350 négyzetméteren állít ki.

Természetesen, a szocialista országok is elviszik a Poznani Nemzetközi Vásárra termékeik színe-javát. A Német Demokratikus Köztársaság 5200, a Szovjetunió 4600, Csehszlovákia több mint 4000 négyzetméteren állít ki. Magyarország kiállítási területe is meghaladja a 2000 négyzetmétert. Ebben az évben a vásár kiállítási területét 5300 négyzetsok állam az előző éveknél nagyobb területet vett igénybe. A lengyel kiállítás 51 ezer négyzetméteren mutatkozik be és elsősorban a lengyel nehézipar produktumait állítja előtérbe. Franciaország és Svédország harmincadszor, Hollandia huszonötödször állít ki.

A falufejlesztés lehetőségeiről tanácskoztak Veszprémben

A falvak új igényeiről, a fejlesztés lehetőségeiről, a nagyközségek kialakításáról tanácskozott csütörtökön Veszprémben a megyei tanács vb, a járások és községek csaknem 500 párt- és tanácsi vezetőjének, valamint népfrontbizottsági tagjának részvételével. A megyében a múlt évben már megkezdték a kis községek egybevonását, s ma már a 177 önálló községi tanácson kívül 35 közös tanács is működik. A megye regionális terve már számol a települések körzetesítésével és a fejlesztésnél figyelembe veszik a távlati elképzeléseket.

MEGNYÍLT BUDÁN

SZÉP ILONA KISVENDÉGLŐ

ÁRNYAS KERTHELYISÉGE
(II., Budakeszi út 1—3.)

ZENE, TÁNC!
KEDDEN SZÜNNAP

TELEFON: 364—994

gos átlag 3,8
úttal először
megye és a vi
hogy a csecse
országos átlag
értekezleten
fejleszteni fo
ügyi hálózato
den egy éven aluli tartósan beteg gyermeket intézeti ellátásban részesítsenek.

Pusztító szélviharok Amerikában

Hírügynökségi jelentések szerint az amerikai Kansas állambeli Topeka városban szerdán este rendkívül erős szélvihar tombolt, aminek következtében *tíz ember életét vesztette és mintegy négyszázan megsebesültek.* A 120 000 lakosú város főutcáján a forgószél majdnem *egy kilométer hosszúságban lerombolta a házakat*, szinte a föld színével tette egyenlővé ezt a területet.

Egy másik forgószél a 100 kilométerrel Topekától nyugatra, *Manhattan városában pusztított.* A károkról még nem érkezett jelentés.

A napok óta tomboló »Alma«-orkán szerdán elérte a floridai St. Petersburg városát. Az *AP* jelentése szerint erről a vidékről *100 000 embert lakoltattak ki*, de félő, hogy minden óvintézkedés ellenére a szélvihar által korbácsolt vízár — amely a három méter magasságot is elérheti — nagy károkat okoz.

mezek nem védték kellőképpen a napsugárzástól és egy ideig túl melege volt. Az űrhajósok különben az útravaló

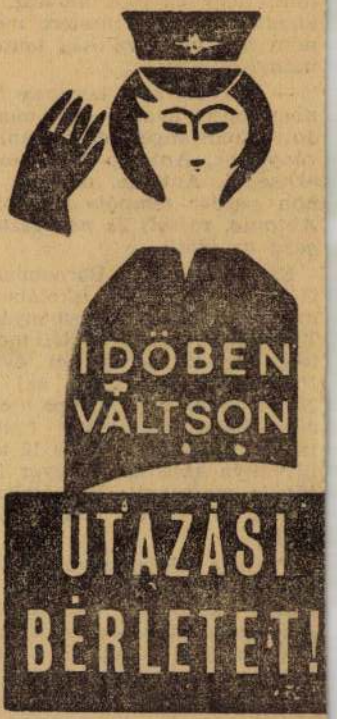

Bornemisza Géza

** **Bornemisza Géza és Csorba Géza.** A Tamás-Galéria akadémiautcai helyiségében a festő *Bornemisza* Géza és a szobrász *Csorba* Géza mutatja be munkáinak kisebb gyüjteményét. Bornemisza Géza az igen kevéssel kifejezésnek mestere! Vizfestményein vonalasan rakja fel a szinfoltokat ugy, hogy közelről megnézve, csaknem szines rajzoknak hatnak inkább, mint festett müveknek. Könnyed foltjaival éppen csak pedzi a motivumot, formai kialakitásába nem mélyed el, de jelzésszerü előadásának nem is ez a célja, hanem az, hogy a suhanó impresszió egy-egy pillanatra megragadó szinhatását — néha éppen csak az illatát — megrögzitse. A könnyü és finom impresszionisztikus előadásnak ebben a módjában nincsen is párja nálunk Bornemiszának. Ahol masszivabb hatásra törekszik — olajfestményein —, ott kevésbé hat meggyőzőnek. Ámbár olajjal festett csöndéletei is szép alkotások.

Csorba Géza, kinek nevét az Ady-siremlékpályázaton való sikeres szereplése tette tágabb körökben is ismertté, néhány mellszobrát s egy kisméretü bronzfiguráját állitja ki. Csorbának, a szobrásznak, egyik legértékesebb tulajdonsága, hogy a részletformákat elhanyagolja és a nagy összefoglaló formákra veti a sulyt Mellszobraiban a mintázásnak ez a módja mint stilizálás érvényesül és munkáinak bizonyos nemes kifejezést ád. Ritka szerencsés ihletnek alkotása édesanyjának feje, melyben az emlitett tulajdonságokhoz járul még a fejnek megragadó és a képzeletet megindító kifejezése. Ahol portréról van szó, ott a stilizálásnak bizonyos mértéken tul vitele kissé erőszakoltnak hat, például Babits Mihálynak különben nemes felfogásu fején. Igen érdekes alkotás — kompoziciójának nem kifogástalan megoldása ellenére is — Ézsaiás próféta pathetikus mozdulatu kisbronza. *(e. a.)*

Ujsóp
1928. XII. 20.

— Úgy érzem, hogy Anday Ernő darabjáról még jóval a bemutató előtt kell néhány szót szólnom. Ennek a darabnak olvasása arról győzött meg, hogy a magyar drámairodalom sorsa fölött nincsen csüggedésre okunk. Meggyőződésem, hogy ez a darab uj magyar tehetséget fog revelálni a drámairodalom számára.

DIVAT

lipág

árosi operett-előadása.

1928 XII. 20

eplők:

, D'Arrigo Kornél, Érckövy László.

BORNEMISZA Rozi

M E G H Í V Ó

A SYMPOSION TÁRSASÁG
(Budapest, XII. Táltos u. 8.)

Szeretettel meghívja Önt és kedves Családját, Barátait

Bornemisza Rozi kiállítására

2000. december 5.-én (kedden)19 órára

A kiállítást megnyitja:
a **MIKULÁS** (Fábry),
KRAMPUSZ (Janáky)

T Á R S A S Á G

TÁLTOS KLUB

1123 Budapest
Táltos u. 8.
Tel./fax: 202 - 4900

20.11.03
AL-I/347

BORNEMISZA ROZI LAKÁS/MŰHELY: 1024 BP. KELETI K. U. 20/B
TEL./FAX: 316 7068 M: 06 20 312 4884

≈020
FORINT

Láska Lajos
Budapest
Felső Zöldmáli u. 61/65 a

1025

BOROS GYÖRGY

A Magyar Fotóművészek Szövetsége és a Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

Új arcok a litván fotográfiában

című kiállításának megnyitójára
a Szombathelyi Képtárba
(Szombathely, Rákóczi F. u. 12.)

2002. április 30-án 17 órára.

A kiállítást megnyitja
Boros György fotóművész

Megtekinthető 2002. június 16-áig hétfő kivételével naponta 10-17 óráig, szerdán 10-19 óráig.

Fotóhónap 2002

Hungarian Month of Photography

www.fotohonap.hu

A FOTÓHÓNAP 2002 támogatói:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram
HUNGART
Budapest Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága
SÚGÓ
Siteflex.hu
Béta Nyomda Kft.
National Geographic Channel
Magyar Hírlap Rt.
Népszabadság Online

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

SÚGÓ

Siteflex www.siteflex.hu

MAGYAR HÍRLAP

NATIONAL GEOGRAPHIC CHANNEL

nol népszabadság online

BORNEMISSZA GÉZA

255

255 • BORNEMISSZA GÉZA (1884–1966)

Falu látképe

63,5 × 70 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Bornemissza Géza 911
Kikiáltási ár: 1 500 000 Ft

256 • BORNEMISZA GÉZA (1884–1966)

Délutáni séta

60 × 73 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Bornemisza Géza 1933
Hátoldalon: Nemzeti Szalon raglap
Kikiáltási ár: 140 000 Ft

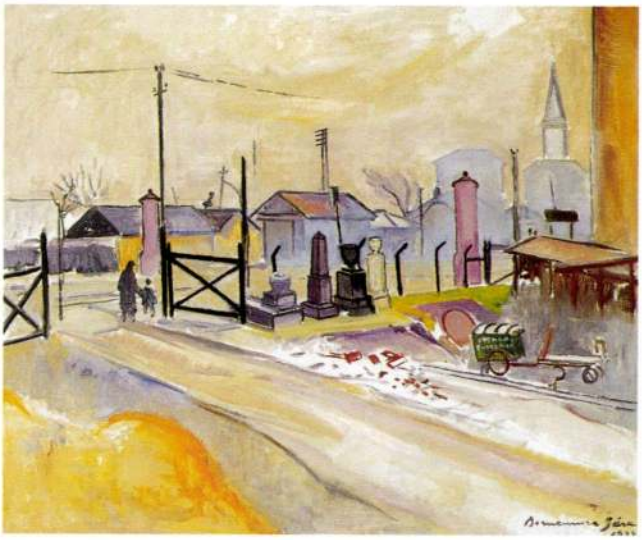

256

257

258

257 • TORNYAI JÁNOS (1869–1936)

Asztalnál

65 × 80 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Tornyai 907
Hátoldalán: az MNG bírálati száma: 56/1964
Kikiáltási ár: 500 000 Ft

258 • ISMERETLEN FESTŐ, 18. SZ.

Szent Sebestyén

91 × 75 cm
Olaj, vászon
J. n.
Kikiáltási ár: 400 000 Ft

259 • BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852–1919) ➔

Csavargó

100 × 70 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Mednyánszky
Kikiáltási ár: 700 000 Ft

BORGÓ GYÖRGY CSABA

Új Művészet

1999/ júl

21.o.

az Idő bizonyitotta be erejét és

nek ismeretlenül is kézcsókkal,

evesi Sándor ——————→|

BORGÓ

Új művészet

2002/ápr

34.o.

Farkasházy Miklós: Rajz, 1926.

Farkasházy Miklós: Rajz, é.n.

Farkasházy Miklós: Rajz, é.n.

Bornemissza Géza

Genthon István kölcsé.

BORNEMISSZA GÉZA festő, született 1884 február 4-én a szatmármegyei Nábrádon. A nagybányai festőiskolában, Budapesten, Párisban, Matissenál és Münchenben tanult. Tagja a Mienknek és a Képzőművészek Uj Társaságának. Kollektív kiállítása a Belvedereben, 1922 márciusában. Legénkább finom, francia, dekoratív szinösszekangolású, olaj képeket fest, néha figurákat helyez a tájba. Felfogása a plenair festőkére emlékeztet, egyetkezelése azonkass a Cézanne utáni stílusszak nyomait viseli. Ménesi-út c. képe figyelemreméltó, értékes alkotás. Arcképei gyengébbek. Vázlatszerű rajzai virtuózak.

tisztelettel.
Magyar leszámítoló és pénzváltó bank
(Budapesti közraktári vállalat)

e ~~la~~ grande parte importante
~~della for~~ nella
formazione della
scultura dell'Europa
media. Giacomo
di Kassa nella metà
nel sec XV. influisce
in modo decisivo
nelle sorti della

Bornemisza Géza
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1964 JUN 10
PESTMEGYEI HIRLAP

1021

Képzőművészeti kiállítás — kamarahangversennyel egybekötve

Napjaink fontos művelődéspolitikai feladata a vidék kulturáltságának, művészeti érdeklődésének erőteljes fejlesztése. Ezt a célt kívánják szolgálni a váci és Vác környéki festőművészek időszakonként megrendezett kiállításukkal. Az idén is a Vak Bottyán Múzeum biztosít bemutató helyiségeket a tárlat részére. A közelmúltban szépen rendbehozott négy teremben helyezik el a közönség elé kerülő alkotásokat, a zsűrizés megtörtént; a bíráló bizottság — mint már jelentettük —, 17 művésznek összesen 50 alkotását érdemesítette bemutatásra.

Bornemisza Géza, a helyi képzőművészek doyenje három akvarellel és egy olajfestménnyel szerepel a katalógusban. A másik „nagy öreg", Peukert Károly — a megbetegedése előtt alkotott — „Váci utca" és „Hajnali fények" című műveivel szerepel. Dániel Kornél, Lipovniczky László, Végh Dezső s mások neve fémjelzi a váci tárlatot. S ott lesznek a fiatalok is; Mizser Pál négy, Gaál Imre hat új alkotásával.

A hétvégi megnyitón dr. Végvári Lajos, a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanára mond beszédet. Ő írt meleg hangú bevezetőt a katalógushoz. A kiállítást Szabó Sándor, a Pest megyei Tanács vb-elnökhelyettese nyitja meg.

A kiállítás megnyitóját kamarahangversennyel kötik egybe. Ennek műsorában Corelli, Bach, Händel, Debussy, Haydn, Schubert és Liszt-művek szerepelnek. Közreműködnek: Dénes László, Komáromi Zoltán, Szabóky Judit, Száry Mihály, Kárpáti Péter, Kibó József és Varsányi László, a helyi zeneiskola tanárai. Cs. Nagy Tamás igazgató két Schubert-dalt énekel. A zenedei kamarakórust Bogányi Tibor vezényli.

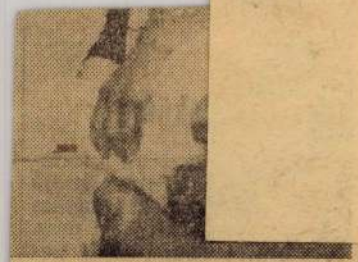

tömés

elmult esztendoben 230 munkás és 57 műszaki, adminisztratív alkalmazott hagyta el a gyárat. A változások jelentős anyagi kárt okoztak a gyárnak. *Az újakat be kell tanítani, sokszor hónapokig tart, amíg elérik azt a teljesítményt, amit várnak tőlük.* Két hétig óra- és nem teljesítménybérben dolgoznak, s amíg megszokják az új helyet, a környezetet, amire megfelelő munkát végeznek — addig a gyár tervteljesítését nehezítik. Összegszerűleg senki nem tudja megállapítani a kárt, amit a vándorlók okoznak, de hogy

súlyos ezresekről van szó,

az bizonyos.

Az *Ipari Szerelvények Gyárában* sok száz régi munkás, mérnök is dolgozik. *Lutár Imre, Papp Gábor* 1951-ben lépte át először a gyár kapuját, *Glatz Zoltán, Csányi István* 1952-ben jött. *Kocsor Jánosról* nem is beszélve, aki 1950-ben kezdte a Prékónál. *Kétszázan lehetnek, akik nyolc-tíz esztendeje hűek munkahelyükhöz.*

Miért nem ilyen hűséges mindenki a gyárhoz? Miért kell — például — egy jegyzőkönyv felvételéhez lám-

Bornemissza Géza

122.) BORNEMISSZA GÉZA 1884 február 4-én született a szatmármegyei Nábrádon. Művészeti tanulmányait a nagybányai iskolában kezdette meg, majd Budapesten folytatta. Később hosszabb időt töltött Párisban, Matisse környezetében. (Visszaemlékezése Henri Matisse címmel a Kétmadár s. folyóirát 1923-as évfolyamában jelent meg.) Tanulmányait Münchenben fejezte be. Tagja volt a Miénknek és tagja a Képzőművészek Új Társaságának. Gyűjteményes kiállítása volt a Belvederben, 1922 márciusában.

Alkotásai közül leginkább a tájképek hosszú sora emelkedik ki. Tárgyválasztása és felfogása a plenair festőkre emlékeztet, szereti a fák koronái között beszűrődő napfényt, amely foltokkal hinti be a földet és a fatörzseket. Ecsetkezelése a Cézanne utáni stíluskorszak nyomait viseli; bár széles és vázlatos formái mögött francia finomság lappang. Gyönyörszekangolása roppant izléses és néhol dekoratív. Többször figurákat helyez a tájba, enemű képei között a Ménesi-út című figyelemreméltó és értékes alkotás. Látszolagos primitivsége mellett sokszor raffinált. Tudatos művész, akinek alkotásaiban a nüanszokra reagáló, fejlett izlés dominál. Régebbi grafikái közül a Művészet közölt egynéhányat (Esöndes óra, 1907) újabb rajzai vázlatszerűek és virtuózak. Arcképei gyengébbek.

Gentho István
körlése.

Dezember 1908.

J. V.

Szemmegy

A m. kir. vallás- és közo

12981 szám.

Műemlékek

tér. E

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Dij átalányozva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

PESTMEGYEI HIRLAP
1964 MÁR 17.

Bornemisza Géza kitüntetése

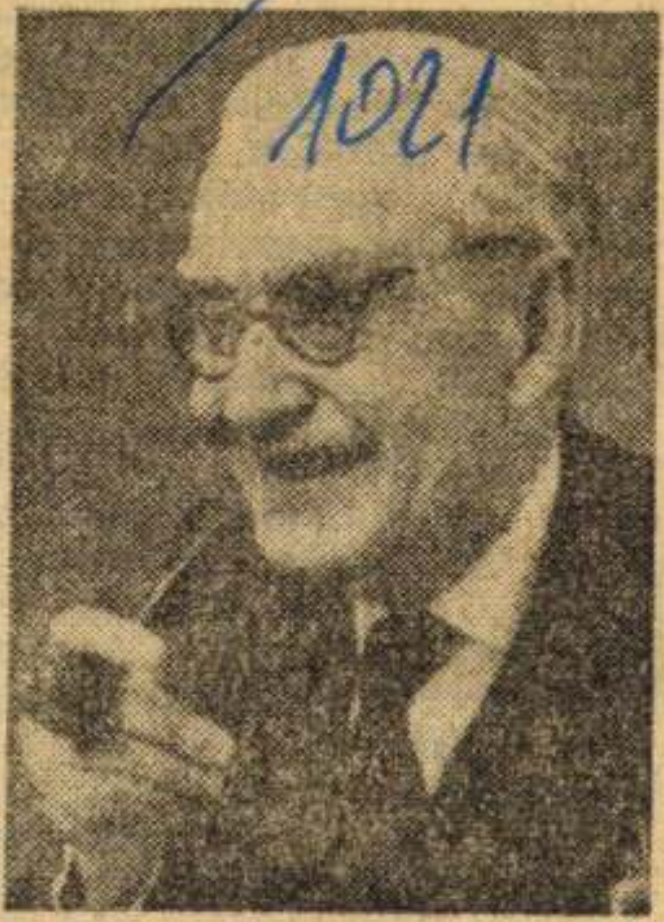

Bornemisza Géza festőművészt nyolcvanadik születésnapja alkalmából eddigi munkássága elismeréseként Munka Érdemrenddel tüntették ki.

a nagyobb veszély a Rákos felé eső területet fenyegeti, ebbe az irányba folyik több víz. Ugyanakkor azonban a patak befogadó, elvezető képessége korlátozott. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján ezért, már tavaly elkészültek a gödöllői járás több községét és a főváros peremkerületeit érintő tervek, a Rákos-patak végleges rendezésére. Ezt a nagy mértékű beruházást állami költségvetés biztosítja, *de a munkálatok befejezése után, az érintett települések fel-*

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 186-307

MAGYAR NEMZET

1960 APR 21

A századeleji Nagybányáról és Matisse iskolájából indult el egy igen érdekes és egyéni művészpálya: a Bornemisza Gézáé. Májusban az Ernst Múzeum termeiben rendezik meg Bornemisza Géza gyűjteményes kiállítását. A művész, akinek az ostrom alatt sok műve pusztult el, magánosok birtokában levő festményeiből is szeretne kiállítani. Szíves értesítést és a festmények leírását kéri Sződ-Csörög, Pest m. címre.

ntgyörgy. Fo-

Sasadi úton, —
k igényesnek,
ság térmél lakott
öröklakás —
bekőltözhető.
Budaőrs, Buda-

helyiséggel kis ház. — Gyömrő, Petőfi-telep, Madách u. 5.

Rózsadombon, autóbuszmegállónál, háromszobás, kertes, fél villa eladó. Cserelakással beköltözhető. 154—373.

étkez
lyem
éves
045
regg

Kiad
cán,
üres,
nyar

BARNEMISZA GÉZA

120

122 ◆ BORNEMISZA GÉZA (1884–1966)

Kertvendéglő

80 × 90 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Bornemisza Géza
Kikiáltási ár: 480 000 Ft

Borlova, l. *Borló* (Románia).

Borlovenii-Noui, l. *Újborlovény* (Románia).

Borlovenii-Vechi, l. *Óborlovény* (Románia).

Bormuslica, l. *Muslica*.

Born *Bertrand de*, provence-i trubadúr, † kb. 1210. 42 verse maradt fenn, közte több szatirikus ének.

Born *Ignác lovag*, erdélyi származású mineralógus, *1742, †1791. A prágai pénzverő hivatal, majd a bécsi természettudományi múzeum vezetője volt. Számos tudományos munkája közül különösen értékesek magyarországi úti levelei (ezek német, angol, francia és olasz nyelven is megjelentek) és a *Lythophylacium Bornianum*. Megszervezte az első bányászati kongresszust (1786-ban, Szklenón) és megindította a *Physicalische Arbeiten* c. folyóiratot.

Born *Max*, német fizikus, *1882. Főként a kristályrácsokkal kapcsolatos, modern fizikai kérdésekkel s a kvantumelmélettel foglalkozott. Könyvet írt Einstein elméletéről (1920).

Borna, város Szászországban, Leipzigtől D.-re, a Wyhra mellett; állat-, gabona- és fakereskedelem, barnaszénbányászat. (1933) 13.838 lak.

Borne-féle keltetőláda, a pisztrángtenyésztésben használatos. Három, egymásba helyezett, horganyzott vasbádogládából áll (l. az ábrát). A legkülső, legnagyobb láda

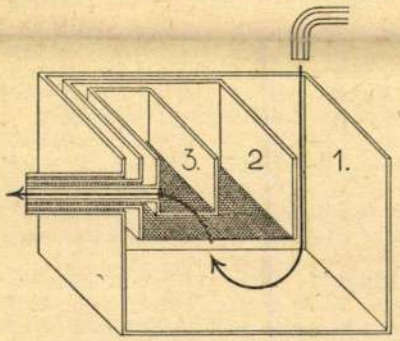

Borne-féle keltetőláda hosszmetszete.

40 cm hosszú, 25 cm széles és 25 cm magas. (1.) A középső láda 30 cm hosszú, 25 cm széles és 15 cm magas. (2.) A legbelső, mely csak a kikelt halivadék visszatartására szolgáló zárószita és ezért külső ivadékfogó szitát alkalmazva, nélkülözhető is, 10 cm hosszú, 25 cm széles, 10 cm magas (3.) Mind a három edény keskeny oldalán, az elfolyó víz levezetésére, ráforrasztott csövek vannak, melyek az összeállított készülékben szorosan egymásba illenek. A két belső edény feneke sűrű drótszita. A pisztrángikrát 5—10 egymásfölötti sorban, a középső edény szitafenekén terítik szét, tehát mintegy 3—5 cm magas rétegben. A vízáram, magasról bukva, a legkülső edénybe (1) folyik, innen, alulról, az ikra között, a belső edényekbe (2, 3) jut és a legbelső edényből a kifolyócsövön át távozik. A B.-nak óránkint 100 l. a szükséglete. Egy ilyen B.-ban 5—10 ezer pisztrángikra fér el.

Bornemisa *Sebastian*, román ujságíró, *1889. A *„Lumea şi Tara"* c. elterjedt néplap szerkesztője és kiadója.

Bornemisza *(Kálnói és Ádámföldi)*, Sáros vm.-i család, mely Pécsről származott. Őse, *Gergely* deák, 1553-ban egri várkapitány lett, majd török fogságba esett és ott megölték. *István* 1723-ban Sáros vm. alispánja, unokája, *Gábor* 1825-ben országgyűlési követ, majd a hétszemélyes tábla bírája volt. *Ádám* 1863-ban a magyar légió ezredeseként küzdött a lengyel szabadságharcban, az oroszok elfogták és életfogytiglan elítélték, de 1865-ben a cár megkegyelmezett neki.

Bornemisza *(Kászoni)*, csikszéki székely család, alapítója *Kászoni János József*. 1708-ban Csikszék főkirálybírája, 1718-ban családnevének *Bornemiszá*-ra való változtatásával és *Kászoni* előnévvel bárói rangot kapott. *Gábor* bárói rangját 1907-ben átruházták vejére, *Thyssen-Bornemisza Henrikre*.

Bornemisza *Anna*, I. Apafi Mihály erdélyi fejedelem felesége, †1688. Hatékonyan ellensúlyozta az erélytelen Apafi nagyhatalmú miniszterének, Teleki Mihálynak, önző érdekektől irányított politikáját. Naplóját *Szádeczky* Béla adta ki. (1911).

Bornemisza *Géza*, festő, *1884. Finom színharmóniájú, egyszerű előadású tájképeivel tünt fel. Mint akvarell-festő is ismert. Képviselve van a Szépművészeti Múzeumban.

Bornemisza *Géza*, politikus, *1895. A Hungária villamossági rt. igazgatója volt. 1932-ben fővárosi bizottsági taggá választották. 1935-ben a Gömbös-kormányban kereskedelmi miniszter lett, majd az újonnan szervezett iparügyi tárcát vette át. 1936 októberben a kereskedelmi minisztérium ügyeinek vezetésével is megbízták.

Bornemisza *Pál* (latinos nevén *Abstemius)*, XVI. sz.-beli főpap. 1534-ben óbudai prépost, 1549-ben veszprémi, 1553-ban erdélyi püspök lett. Ferdinánd király híve volt és ezért az erdélyi rendek előzték. A király ekkor megtette a nyitrai püspökség kormányzójává. 1568-tól királyi helytartó is volt. Könyvtárát és templomi felszereléseit a nyitrai székesegyház őrzi.

Bornemisza *Péter* (latinos nevén *Abstemius)*, lutheránus püspök, író, *1535, †1585. Iskoláit Kassán, Bécsben, olasz, francia és német iskolákban végezte. Eredménnyel munkálkodott az északnyugati Felvidék és a Dunabalpart reformálásán s a mátyásföldi prot. egyházak püspöke lett. Nevelője volt Balassa Bálintnak, a költőnek. Megjelent 6 prédikációs könyve s énekes és verses könyve. Lefordította Sophokles Elektráját (Bécs, 1558); ezt újabban hasonmásban kiadta a M. T. Akadémia.

Uj Zsdk Lex. IV. k.

emészthetőségénél fogva is a legkedveltebb húsfajta. Csontját kivéve a borjú minden része élvezhető. Lábának, fejének lenyúzott bőre rántva, forrázva, pörköltösen, serpenyőben, franciául *en tortue* [tortü] a. m. teknősbékamódra, kocsonyás állagával húsételeink között a legkívánatosabb. Alacsonyabbrendű részei: nyaka, lapockája, oldalasa pörköltnek, paprikásnak, becsináltnak kíváló. A francia konyha kitűnő ragout-t készít belőlük. A borjú velője, nyelve, mirigye (Bries), mája magukban is, de mint ragout-k anyagai használatosak. Nemesebb részei: vesése, karaja, combja (dió, frikandó, felsál, szűzsült) sütve és párolva könnyen emészthető, jóízű ételek. Bordája és combjának szeletje frissen sütve (zsírban v. roston), kirántva v. párolva (paprikástejfelesen, gombával, libamájjal töltve) egyaránt kedveltek.

Borjúpázsit *(Anthoxanthum)*, a pázsitfűfélék családjába tartozó növénynemzetség. 4 faja közül hazai az *illatos B. (Anthoxanthum odoratum)*, tavaszi réti fű, főleg a hegyvidékeken terem. A többi pázsitfélével ellentétben csak két porzója van. Egyéves; talajban nem válogatós, már áprilistól kezdve virít s hamar elfásul. Ilyenkor az állat már nem legeli. Mire a többi fű virágzik, a B. már elhullatja a magját, így gyorsan terjed. Újabban már nem vetik, mert hozama kevés, szénájának minősége pedig gyenge.

Borjúprém, a szőrétől meg nem fosztott borjú bőre. Női bundák tetszetős, de meleget nem tartó nyersanyaga. A magyar prémkereskedelemben *boci*-nak is nevezik.

Borjúszájú ing, a régi típusú, igen bő, végén nyitott ujjú paraszti férfiing. Rövid dereka csak kb. hasig ér, ujja szélessége pedig egyenlő a derék hosszával. Régen általános volt; legtovább a pásztorság őrizte meg. A borjúszájú, de derekas inget a mult sz.-ban mindenütt viselték, ma már csak itt-ott öltik magukra öreg emberek a borsodi matyók közt, Kalotaszegen, Csökölyben. A B.-ből fejlődött az alföldi lobogós ujjú (vállnál ráncolt ujjú) ing.

Borka *Géza*, tanár, író, *1894. A komáromi benedekrendi főgimnázium tanára, a Csehszlovákiai Magyar Közművelődési Szövetség egyik vezetője. Több tankönyvet, diák- és cserkészszindarabot, két operettlibrettót, verseket írt. Fordított szlovák írók műveiből is.

Borka, l. *Barka* (Csehszlovákia).

Bork-gyűrű. A nagyvasutak kerekeinek vázaira melegen húzzák fel az abroncsot. Az abroncs lecsúszásának megakadályozása végett, egyik homlokoldala felől belső peremet képeznek ki, amelynek a kerékváz nekifekszik. Az abroncs másik homloka felől a belső palástot körülfutó hornyot képeznek ki és ebbe kalapáccsal v. hengerléssel szorítják bele a B.-nek nevezett, különleges alakú feszítő gyűrűt. A körülfutó belső perem és a B.-nek a kerékvázzal érintkező része ellentétes kúposságúak, úgy, hogy ily módon fecskefarkalakú illesztés keletkezik. Ez a kiképzés azt is megakadályozza, hogy az abroncs elrepedés esetén a kerékváztól elválhasson.

Borkocsonya, vörös v. fehér borból, kevés vízzel, citrom v. narancs levével s ezek lereszelt héjával, cukorral és zselatinnal készült kocsonya. Tejlevessel (sodó) v. tejszínhabbal fogyasztják. Friss v. befőtt gyümölcsöt is szoktak belékocsonyázni.

Borkorcsolya, *borfa*, végén beakasztásra alkalmas horoggal ellátott gerendapár, melyen a hordókat a kocsira fel- v. onnét legurítják. Igy nevezik azokat a sós, fűszeres, zsíros sült tésztaféléket is, melyeket a bor mellé szoktak adni.

Borkő. 1. *Káliumbitartarát*, a B.-sav savanyú káliumsója, vízben kevéssé oldódó fehér kristályos test. Előfordul a szőllő nedvében; mivel szeszes közegben még kevésbbé oldódik mint vízben, a must erjedésekor a hordó falára kiválik (innen az elnevezés). Enyhe hashajtó hatása folytán a gyógyászatban alkalmazzák. 2. *Hánytató B.*, káliumantimoniltartarát, a B.-sav kálium-antimonilsója, vízben oldódó fehér kristályok. 0·03—0·15 g.-os adagokban hánytatónak alkalmazzák.

Borkősav, $(CHOH)_2(COOH)_2$. Színtelen, vízben jól oldódó kristályok. Négy optikai izomérje van, melyek közül a közönséges a poláros fény síkját jobbra forgatja („jobbra forgató módosulat"). A borkőből (l. o.) állítják elő, melyet először borkősavas kalciummá alakítanak, majd ebből kénsavval szabaddá teszik a B.-at. A festőiparban pácok készítésére, az orvosi gyakorlatban pezsgőporok előállítására használják.

Borku, oázisvidék a déli Szaharában, Francia Egyenlítői Afrikában, a Csad gyarmatban. Datolya, dinnye, hüvelyesek, búza- és dohánytermelés. Kb. 12.000 lak. Főhely: *Aïn Galakka*. 1913 óta francia birtok.

Borkum. 1. Német sziget az Északi tengerben, a Fries-szigetcsoportban, 12 km.-nyire a hollandi parttól. Területe 31·7 km². Szarvasmarhatenyésztés. 2. Az előbbin települt község, látogatott tengeri fürdő, légi kikötő. (1933) 3977 lak.

Borkút *(Borcut)*, szolnok-dobokamegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 575 lak.

Borla, l. *Szilágyballa* (Románia).

Borleasa, l. *Lonkafalva* (Románia).

Borlesti, l. *Barlafalu* (Románia).

Borló *(Borlova)*, krassó-szörénymegyei község, Tr. óta Romániához tartozik, (1930) 1630 lak.

Borló Gyil, az ÉK.-i Kárpátok vulkanikus vonulatának egyik tagja, a Latorca és a Borsova völgye között. Két, egymással párhuzamos láncból álló, andezit- és trachitlávából és tufából felépített, 1000 m átlagos magasságú hegyvidék. Legmagasabb pontja 1085 m.

Bornemissza Géza

Alkotása, a szfőv. képzőm. gyüjteményének kiállitásán a Műcsarnokban.

F.M.932.VI.19.

Bornemisza Géza

Bornemissza Géza

Kieselbach (90)

1997. szept. 19.

Bornemissza Géza

Alkotása, a Szépmüv.Múz. uj grafikai szerzemé-
nyeinek bemutatóján.

P.M. 931.V.30.

Bornemissza Géza

Bornemisza Géza

megkapta a Szinyei Tásaság ~~[illegible]~~ a Szinyei tájkép-díját.

Uj Magyarság

1940. febr. 1.

MDK

Bornemissza Géza
Horváth-kert, akv.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Múz.
kiáll. 1945. okt. 1.

Bornemisza Géza

Ferkó

XI. Vak Bottyán u. 3

MKSz 1947

Mayer 1974

Bornemissza

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán szerepelt.

8 oü. 932. II. 23.

Bornemisza

Nemzeti Szalón csendéletkiállítá-
sán szerepelt.

Pesti Napló 932. II. 21.

Bornemissza Géza.

Nemzeti Szalón csendélet-kiállításán szerepelt.

PH. 932. II. 21.

Bonn-Mehlem (Rhein).

Universität Landwirtschaftliche Fakultät
Institut für Pflanzenbau und Pflanzenzüchtung
Prof. Dr. Dr. E. Kiessling

<Bornemissza Géza>

<> Perlrott Csaba
Vilmos művészete.
(Budapest, é. n. (1929)
8-r, 33 kép, 16 l.

vodálmi
működése

BORNEMISSZA GÉZA :

27. Kertben. - Olajf., v. 93.5 x 86 cm.Jelz. l.j.: "Bornemissza Géza 1933".

Székesfőv. Képt. jub. kiáll. 1944.

V

Bornemissza Géza

AJÁNDÉK ÁTADÁSA.

Holland vidéki műhely, XVII. század
A gazdag bordür négy medaillonában H
tettei.

Gyapjú, 300×236 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 5. szám. — Dutka, 71
Lepold—Lippay 56. l.

OROSZLÁN MEGTÁMAD EGY RÓM
KATONÁT (213. kép)

Flamand, Jacob Goebels köre, XVII. száza
Rongált bordürjén a négy elem.

Gyapjú és selyem, 348×374 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.
Radisics Ipolyi 2. szám. — Radisics
Az Ipolyi-gyüjtemény falkárpítjai és
szőnyegei. Művészi Ipar, II., 1887., 17
Ipolyi Biharvármegye, 341. szám. —
kiállítás, 1930., Ipolyi, 56. szám. —
73 l. (képe 73. l.) — Lepold—Lippa

KRISZTUS KERESZTELÉSE

Felirata K. N. 1631 Johannes doft Jezu.

Északnémet 1631-ből, KF monogrammista

Széles bordürrel, gyapjú, 240×160 cm.

Az Ipolyi-gyüjteményből.
Ipolyi Biharvármegye, 326. szám. —

Bornemisza Géza

BORNEMISZA GÉZA :

31. Tél Sződön. - Vizf.; p. 50 x 34.7 cm. Jelz.
l.j.:" Bornemisza Géza Sződ 1941. I."

Koppmagyarat 150 évre

1934

26. Velencei részlet. - Vizf., p. 11.4 x 9.2 cm. Jelz.b.o.:" Bikessy 1844".

BORBEREKI KOVÁCS ZOLTÁN :

27. Capri. - Tusfestm., p. 67 x 48 cm. Jelz.f.j.: "Borbereki 934. lapon".

BORDY ANDRÁS :

28. Leányka. - Vizf., p. 24.8 x 34.3 cm. Jelz.f.b.: "Bordy".

BOKROS BIRMAN DEZSÖ :

29. Rohanó. - Kr.rajz, p. 23.5 x 30 cm. Jelz.l.j.: "Bokros Birman 1922".

Bornemisza Géza, kechkeméthi, festő; szül. 1884 febr. 4-én Nábrádon (Szatmár megye). A nagybányai festőiskolában kezdte művészeti tanulmányait, amelyeket Budapesten, Párisban és Münchenben folytatott. A Műcsarnokban először 1911-ben egy tájképpel szerepelt.

Nemzeti Szalon Almanach. Budapest, 1912. 154. l. — *Tábori Kornél:* A Pesti Napló képtára. *Pesti Napló.* 1913 decz. 25. (önarczképpel).

MDK

Bornemissza Géza

Eperjeskei táj, of.

Magy. Müvészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr.
15. 1.

MDK

Bornemisza Géza

Kilátás a hegyre, of.

Börtsök-Kéti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

12o l.

MDK

Bornemisza Géza

Fekvő akt, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

Bornemisza Géza,

1902-ben az iskolában dolgozott. és még 1903,-4, -5, -ben, 1906-ban nem, de 1907-ben ujra. 1908-ben iskolán kivül dolgozott ,1909-ben is igy, majd 1910 kimarad, s többé már nem szerepel a névsorban.

A szabadiskola ideje./1902-1912./ 78.l.

MDK

Bornemisza Géza, festö

Balkon.

OMKT.-Müvészmok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937. ápr.29.-jun.20. Kat. 20.l.

MD K

Bornemisza Géza, festö

Aratás.

OMKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képcsarv. kiáll. kp.1937. ápr.20.-jun.20. Kat. 6.l.

Bornemisza Géza
festő

H.D.K.

„Tájkép", „Reggel a sinchen" (repro)
„Szalmakaral" (repro)

Genthon István: Bornemisza Géza – 30 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

Bornemisza Géza

festő

M.D.K.

„Egy pad a Luxembourgban", a „Quai St Michel"
„Csendélet hegedűvel", „Tulipános csendélet",
„Csendélet négerszoborral", „Tavasz a Gellértheg-
yen",

Genthon István: Bornemisza Géza – 30 lap.
Művészet, 1960. szeptember.

Bornemisza Géza
festő

Méltálás — „Csendes órák" c. rajza
„Vagyainya" c. tusrajza, a „Hintó"
„Csendélet", a „Bástyasétány", a „Vi-
déki kastély udvara" c. művei

Genthon István: Bornemisza Géza
Művészet, 1960. szeptember.

M.D.K.

Bornemissza Géza
festő

Kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban.

D. Fehér Zsuzsa: Három kiállítás.
Élet és irodalom, 1960 jún. 14 – 25 órám

H.C.V.

Bornemissza Géza MDK

1919 jul 22-én a Közoktatásügyi Népbiztosság megbízza a nyári rajztanár és festőművész átképző tanfolyam tanári teendőinek ellátásával.

74-76.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

MDK

Bornemisza Géza

Csendélet, of.
Az eperjesi parkból, of.
Kertben, of.

KUT és UME kiáll. N. Szal. 1932. nov.

8. 1.

MDK

Bornemissza Géza, sz. 1884.

Parkrészlet, vf.

Magy. rajz. 500 éve. Szépm. Muz. 1940. jan.

21 l.

MDK

Bornemissza Géza

Kertrészlet, vf.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 19 l.

M.D.K

BORNEMISZA Géza festő

A nagybányai jubiláris kiállitásán szerepel

Réti István. A nagybányai művésztelep

Bp. 1954. 59., 69., 70., 82.,

BORNEMISZA —1— M. D. K.

BORNEMISSZA Géza festő

Szül. 1884.

Mednyánszky növendéke volt.

Hat nyarat töltött Nagybányán 1902–1909-ig között

A Szabadiskolában Thorma János

Tanítványa

Mintarajziskola 1902., 1906.

1908 Párizs

 M. D. K.

BORNEMISSZA Géza festő

1910. Grünwalddal Kecskemét

Réti István: A vagyhángai művész – telep Bp. 1954. 266-267. l.

M.D.K.

BORNEMISZA Géza tető

1908-ban "agybányán dolgozott

Réti Bp. 1954. 328.l.

MDK

Bornemissza Géza

Tavasz a Gellérthegyen, vf.

M. Akv. és Paszt.festők Egyes. 11. kiáll.
N. Szal. 1925. febr. 6 l.

MDK

Bornemissza Géza

Szőlőnyitás, vf.

I. M. Képzőműv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.

S 1.

MDK

Bornemissza Géza

Páris esőben, vizf.

Kis olcsó hotelszoba, vizf.

Egy pad a Luxembourgban, vizf.

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

Bonnemaison Cédra

Paris cedex, viaf.

Ris Orcé Hotelsroda, viaf.

Bay pad a Luxembourgbon, viaf.

MDK

Bornemissza Géza, festő
legjobb alkotásaival szerepel.

„Tamás Galária" kiáll. - 1931 ápr. 9. - Bp. Hirl.

MD K

Bornemisza Géza, festö

Ménesi ut.

16-2o. Grafikák.

Ugyanitt már szerepelt egész gyüjt.-el.

Belvedere. Bpest. XXIX. Kiállitás. -Csoportkiállitás.
1924. okt. Kat. al.

MDK

Bornemisza Géza

Facsoport

Uj magy. müvészet keresztmetszete. Tamás Gal. 45. kiáll. 1932. ápr-máj.

Uj mary. Mivészet korszerűtlenség. Tanúk vad. 43.
Kiáll. 1932. ápr-máj.

MDK

Bornemissza Géza, festő.

„A pokonnenves piktorok közé tartozik
... a művészt azonban fiatalságá-
nak éveiben kell keresnünk."

Képző mův. 1934. 87, 88. l. - Ezerkilenc százharminc négy.
18 magyar művész kiállítása.

MDK

Bornemissza Géza festőm.

K.A: KUT kiáll. Pesti Napló, 1936. febr. 23. 12 l.

M. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

Gyűjteménye kiállítása a Ernst Múzeumban (1960.)

Nagybányán és H. Matisse műtermében tanult.

Műveinek jelentős része az ostrom alatt elpusztult.

Vác mellett Sződ-csörögpusztán és

Magyar Nemzet, 1960. (XVI.) 134. sz. 4. l.

Putka Mária: Bornemisza Géza kiállítása az Ernst Múzeumban

MDK

Bornemisza Géza

Párisi részlet, of.

Tavaszi tájkép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

12o 1.

Bornemissza Géza MDK

festőMüvész

az 1919 j 1. 10.- szept. 10.ig tartandó nyári rajztmár és festőművész átképző tanfolyamra tanári kinevezést kapott. /

M.T. Képz. Él. Bp. 1960. 183.o.

MDK

Bornemisza Géza

Szénaboglyás táj, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

113 l.

MDK

Bornemisza Géza

Eső után a Veresviz, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai Kér kiáll. kat.1912.

112 l.

MDK

Bornemisza Géza

Önarckép, of.

Apám portraitja, of.

Börtsök-Réti, Nagybányai ~~kiáll~~ kiáll. kat.1912.

112 l.

MDK

Bornemisza Géza

Nábrádi templomos kép, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

113 l.

MDK

Bornemisza Géza

Borus tájkép, of.

Fák a friss füben, of.

Börtsök-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.
118 l.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

1946-ban a művészeti Tanács ajánlatára életjáradékot kapott az államtól. 373.old

SZIJ REZSŐ: Vass Elemér Tihanyban 373.old

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 6. 1967. Veszprém

Bornemissza

Bornemisza Géza

neve emlitve

Vigilia 1970 április

275. old.

Képzőművészet

Bornemisza Géza

Genthon István írt iola

cikket

Képzőművészet

Vigilia 1969 julius
492. old.

K. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

Kiállítása az Ernst. Múzeumban

(1960)

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 124. sz. 4. l.

124. sz. 10. l.

Bornemissza Géza, festö
f. 1884

41. Parkrészlet. Akvarell
Bp./Szépmüv. Muzeum tul./

Stockholmi grafikai kiáll. 1948. Április.
Nemzeti Muzeum/Stockholm/ Katal. 14.1.

Bornemissza Géza

Iratisse tanítványa volt.

1909-ben Tihanyi Lajossal részt vett azokon a kiállításokon, amelyeken a Nyolcak megnevezésének előzményei voltak.

Idézett irodalom: Tihanyi Bp. 1908.

10.0.

Bornemissza Géza.

festőművén temetése csütörtök du. 4-kor
len Srödligeten. Az elhunytat a Magyar
képzőművének hovetsége és a képzőmű-
véneti Alap saját halottjának
tekinti.

Pestmegyei Hirlap, 1966. jún. 7. kedd, 5. o.

Bornemissza Géza

festőművén; nagybányai festőiskolán is meskedik meg francia hatásokkal
1932. Első önálló tárlata
1960. Ernst Múzeum: kb 60 képe
A Magyar Nemzeti Galériában 16 képe van
Sződ-Csörögön, majd Vácott élt.

Prukner Pál: Búcsúzó
Pestmegyei Hírlap, 1966. ~~[illegible]~~ jún. 9. szüt. 5. o

Bornemisza Géza

kiállított akvarellje:

Őszi est. 47x37 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállításai 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

14.l.

Bornemisza Géza

Kürthy Sándor grafikus mester volt.

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.

27.o.

MDK

Bornemissza Géza

olaj:

Veteményeskert

Mai magyar festészet kiáll. Mohács, Galéria

Bornemissza Géza
(1884)

Kiállítás a Margitszigetről, 1960.,
papír, aquarell 36x47cm.

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. Kiállítás 34 l.
Katalógus.

Bornemissza Gáza

1967-ben szerepelt a Greshame - csoport Kiállitáson

Képzőmű v. Almanach Bp. 1969. Pernecz Ny: Greshame
22.5

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Bornemissza Géza

Mintán a művészeti direktórium Feiks Jenő nabadisholáját 1919-ben államosította, őt nevezték ki a festészeti rén tanárának.

Kós Lajos: A Tanácsköztársaság képzőművészeti kulturája. Bp. 1959. 22 l., 6 kép. /Művészeti szakköri utmutató 1./

15. l.

Bornemissza Géza

Szentendrei Múzeum XIV. Megyei Távlata.
Az előző kiállításról maradt élmény:
B. G. Tihany-a

Pestmegyei tervlap 1968. dec. 13. 4. o. Pestmegyei képző
művészek kiállítása Szentendrén

Bornemissza Géza

Született Nábrándon 1884 február 4-én.
Festő, grafikus. Tanulmányai Szatmár-
németiben és a Budapest-i Jogegyetemen.
1920-ban a Képzőművészeti Főiskolán,
Budapesten és a Nagybánya-i festőiskolán.

Fekete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334 l
48 l.

BORNEMISSZA GÉZA

váci festőművész, néhány éve hunyt el.
Önálló tárlata volt Budapesten.

Pest Megyei Hírlap (Váci Napló)
1968. nov. 14.

/4

Bornemisza Géza

szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

7 V 1931. II. 22.

Bernemissza Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

N. M.: 1931 II. 22.

M.D.K.

Bornemissza Géza

A müvészek részére megállapitott dijazási keretből "Müvészek ujjáépitési kölcsöne" cimen ötvenezer pengővel dijjazták a müvészt

"5o.ooo.-P.-ős dijat kapott ötven képzőmüvész" c.
Szinház Bp. 1945. szept. 12-18. I. évf. 5. sz. 22. lap

Bornemissza Géza

Alkotása, a szfőv. műgyüjteményének kiáll.-én a Műcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Bornemissza Géza

Alkotása, a szföv. múgyüjteményének kiáll.-án a Múcsarnokban.

N.U.932.VI.17.

Bornemissza Géza

"Nyolcvan év magyar művészete a Műcsarnokban" kiállításon neve szerepelt.

M.O.932.II.21.

Bornemissza Géza

Nemzeti Szalon csendélet-kiállításán neve szerepelt.

M.932.II.21.

Bornemissza Géza

Tamás galéria kiállitásán szerepelt.

8. ÓÚ. 932. T. 24.

Bornemissza Géza

Műcsarnok kiállításán: "Nyolcvan esztendő magyar képzőművészete" neve szerepelt.

PH. 932. II. 20.

Bornemissza Géza

Tamás galéria kiállításán
képeivel szerepelt.

M.O.932.T.24.

Bornemissza Géza

Tamás Galéria kiállításán képeivel szerepelt.

Bornemissza Géza

Tamás-galéria kiállításán szerepelt.

NM.932.T.26.

Bornemissza Géza

Tamás - Galéria kiállításán csendéleteivel, vízfestményeivel szerepelt.

BH. 932. T. 24.

Bornemissza Géza

Tamás-galéria kiállításán
kompozicióival szerepelt.

1932. T. 24.

Bornemisza Géza MDK

Szentendrei táj, akvarell

Szobabelsők akvarell

Kertrészlet, akvarell

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bornemissza Géza (1884-)

Interieur. / Kilátás a műteremből /.
Olj f. 65x80.5 vászon. Ltsz: 3044. Sign. 1934.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Bornemisza Géza MDK

Reggel Tihanyban, akv.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borsemiczky Géza

festőművész

Nemzetközi Képzőművészeti Kiállitás - Rákóczi ut 72. a földmüvelés volt muzeumának helyiségében - képével szerepel.

Esti Kurir
1929.VI.5.

Bornemissza Géza

festőművész

Magyar-Olasz Kiállítás - Művész Otthonban Bákóczi út
72 sz.a. - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1979.VI.8.

Borsemiszky Géza

festőművész

Nemzetközi képkiállitás - Rákóczi ut 72 sz.a.a volt Földmüvelésügyi Muzeum helyén - képével szerepel.

Magyarság
1929.VI.5.

Bornemisza Géza festő és grafikus

82 éves korában hosszú meg Vácott

Nógrád 1966 VI. 4, 4 old.

Bornemissza Géza

kiállitott festményei:

Szomszédom őrre megtoldotta a házát, olaj. 50x60

Orgonaciendélet, olaj. 50x60

7o müvész kiállitása, Budapest 1957. Bp. 1957.
16 lev. 2. lev.

MDK

Bornemisza Géza

neve előszóban említve

A Gresham és köre kiáll. Szfvár Csók I. képtár
1967.

MDK

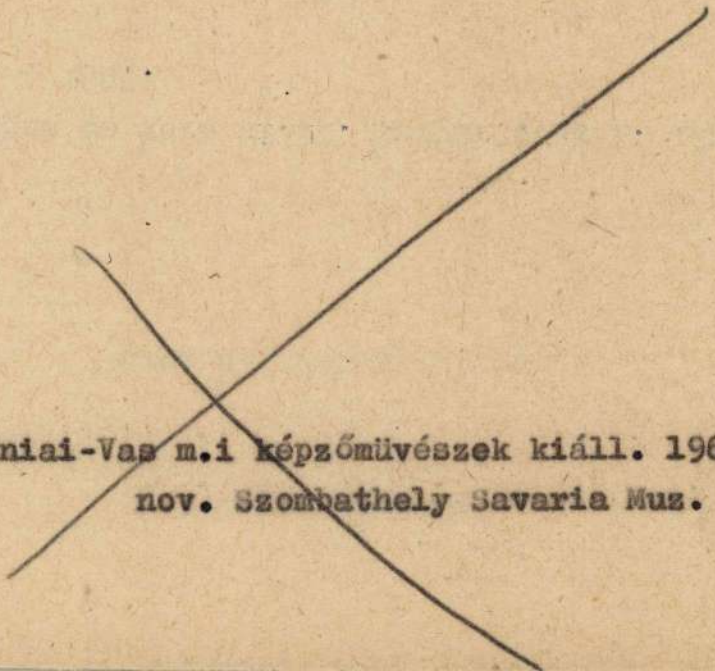

Szlovéniai-Vas m.i képzőművészek kiáll. 1967.
nov. Szombathely Savaria Muz.

Bornemisza Géza

kiállított festménye:

Reggel a sínek mellett, olaj,
60×80 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

s.l.

MDK

Bornemissza Géza

Tájkép, tusr.

Magyar Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Gyüjtés helye:.....

MDK

Bornemissza Géza

Vaspálya, sz.r.

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

Diványy, akv.

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

Kamionka, akv.

Magyar Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

EA.....Itsz

MDK

Bornemissza Géza, festő

Folyosó.

Vizf.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.11.1.

MDK

Bornemisza Géza

Pad, vf.

Könyves Kálmán 105. kiáll. M.posztimpresszionisták.

1927.körül.

MDK

Bornemisza Géza

Kertben, vf.

Könyves Kálmán 105. kiáll. M.posztimpresszionisták.
1927.körül

mak

Bornemissza Géza

„Tavaszi táj" c. festménye
reprodukció

(Barabás) Pest megyei Kisiparosok Családja
Vác Váli Bottyán Múzeum.

Népművelés, 1962. 7. sz. 27. l.

MDK

Bornemissza Géza

Agár, crayon

M.Müvészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Gyüjtés helye:.....

MDK

Bornemisza Géza

Reggel Tihanyban, akv.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mücs. 1962. 19.l.

Szemeiner Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

MC · 1931. II. 22.

Bornemissa Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

BH. 1931. V. 22.

Borsemisza Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

M. H. 1931. V. 22.

Bornemissza Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

EK 1931. II. 24.

Bornemissza Géza

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai lijság 1931. II. 22.

Bornemisza Tabán Géza

Már 1907-ben Czóbelhez hasonló szellemben dolgozott, őt Matisse első tanítványai közé vette.

Németh Lajos: Modern magyar művészet / Corvina 1968, 44. l.

Bornemisza Géza

Az első Matisse-tanítványok között van Perlrott-Csaba Vilmossal. A fauves színcit, vázlatos festő-modorát követte.

Németh Lajos: Modern magyar műsénel, Corvina, 1968, 55. l.

Bornemisza Géza

festő -

Szabolcs-Szatmár megjelenni szeletett
a művész, aki a magyarnyai festé-
szet egyik szamon tartott egyénisége.

Telepy Katalin: Szabolcs-Szatmár megje.
Művészet, 1969. okt. - 45 lap

Borsemitzka Géza

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításain.

PH 1931. II. 22.

MDK

Bornemisza Géra
festő

művei az Egressy klub kiállításán

H. L. Pest megyei képzőművészek kiállítása

Népszava 89 évf. 296 sz. 1961, dec 15. 82

MDK

Bornemisza Géza

Csendélet, of.

Árv.Közl. 1929.jun. jan.4.rk.sz. 16 l.

mdk

Bornemissza Géza

„Tihanyi udvar" c. műve
(reprodukció)

(b. t.) Pest megyei Képzőművészeti Kiállítás az Egressy Klubban.

Népművelés, 1961. 3. sz 25. l

MDK

Bornemissza Géza

Reggel, akv.

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

szerepelt a kiállitáson. *)

---: Megnyilt a IV. Pest megyei képzőművészeti kiállitás.

PESTMEGYEI HIRLAP. 1958. dec. 23.

*) a szentendrei Ferenczy Károly Muzeumban.

M.D.K.

Bornemisza Géza
festő

Két tabanyi látképével vesz részt
a Pest megyei művészek kiállításán

Bodnár Éva: Pest megyei művészek kiállítása
Művészet, 1962. április — 41 l.

MDK

Bornemissza Géza
kiállitása az Ernst muzeumban.
/vizfestmények, gyengéd lira/.

Esti Hirlap 136 sz. 1960 jun. 10 2 old.

B

Bernemissza Géza

MDK

Képzőművészet, 1932. VI. 48.sz. 68.l.

MDK

Bornemissza Géza

Villefranche, akv.

Magyar Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Gyüjtés helye:.....

MDK

Bornemissza Géza

Tenger, akv.

Magyar Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

Sashegy, akv.

Magyar Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Borsossa Géza

Akt, crayon

Magyar Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Borbereszs Géza

Kamionka, toll

Magyar Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

Bornemissza Géza.

A Magyar Képzőművészeti Tanács Tosenben rendezett kiállításán műve szerepel, melyet Glebocka Iván lengyel kritikus méltat.

A Reggel, 1927. jún. 13.

Bornemissza Géza MDK

Nyári park madárral, akv.

Kora tavasz, akv.

Őszi park, akv.

Nagybányai festők. Nemz.Gal. 1962. jun.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

Vácott élt.
Nagybányán dolgozott, majd 1909-től Magisse

szabadiskolájában tanult.
Résztvett a NYolcak kiállitásain,
A KUT-nak egyik alapitó tagja volt.
Munka Érdemrenddel kitüntetve

Dutka Mária: "Rahzolj és ne vesztegesd az időt"
Bornemisza Géaz emlékére
Magyar Nemzet 1966. junius 10. 4.1.

10. 4.1.

Bornemisza Géza festő

Temetése junius 9-én Szödligeten

N apló

Magyar Nemzet 1966. junius 7. 4.l.

Bornemisza Géza festő

Temetése junius 9-én Szödligeten

N apló

Magyar Kenyai 19[illegible]. junius 7. 4.1.

BORNEMISZA GÉZA

Wechselwirkungen – Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik

Szöveg: 14, 77.

MDK

Bornemissza Géza, festö

Gyümölcsös. Vizf.

A Vall. és Közokt Min. vásárlásainak kiállitása. Az O.I Szépmüv. Muz.-ba. 1938 jul.l.-a ug.i. Bp.1941. Kat. 10.l.

MDK

Bornemisza Géza, festö-graf.

Szélönyitás. Vizf.

Mücsarnok.-I.M.Képzöm.Kiáll. 1950. Kat. 8.l.

MDK

Bornemissza Géza festőm.

KUT 1927. II. 2.sz. 3. l. képek

Bornemissza Géza

A Modern Kiáll.-szervező bizottsa. tagja

Tanács Galéria 1.Kiáll. 1920. dec.

Bornemisza Géza.

A Tamás galériában kiállitották müveit 1929-ben.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Bernemisza Géza.

Kiállitotta müveit a Belvedere 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

szövarch 20.-71.o

Bornemisza Géza.

Részt vett a "Kut" müvészeti egyesület 1925-ben tartott kiállitásán.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története.kézirat

Bornemisza Géza.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő m vész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Bornemisza Géza.

Kiállitotta müveit a Nemzeti Szalon 1933-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Bernemisza Géza festő M.D.K.

Vácott él.

1884. febr. 4-én született.

A szatmárnémeti gimnázium diákja volt.

Amikor a nagybányai művésztelep Hollósy-iskolája kiállítást rendezett Szatmárnémetiben, döntött, hogy a művészpályát választja.

A következő nyarat már Nagybányán töltötte.

Pest megyei Hírlap 1964. február 4. 3.l. */.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

Thorma János és Ferenczy Károly irányitotta első lépése-
it, de legnagyobb hatást Iványi-Grünwald Béla gyakorlat
rá.

A család megnyugtatására jogra iratkozott be.

1904 telét már Párizsban töltötte.

Nagybánya-Párizs-Nagybánya : igy váltakozott tartózke-
dési helye.

Pest megyei H irlap 1964. február 4. 3.1. ./.

B ornemiaza Géza festő M.D.K.

Leon Stein támogatása lehetővé teszi tanulmányai folyt
tását.

1907 első budapesti kiállitása. / Egry Józseffel/

1911. kiállitás Kölnben.

Az első világháboruban 3 évig katona.

A Tanácsköztársaság idején a belvárosi festőiskolában tanit.

Pest megyei Hirlap 1964. február 4. 3.1.

/

Brunczvik Lea

festőművész

KUT kiállítás - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarország
1928.I.6.

Bornemissa Sára

festőművész

MUT Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nati Kurir
1929.I.6.

MDK

Bornemisza Géza

Szentendrei táj, [illegible] akv.

Szobabelső, akv.

Kertrészlet, akv.

X. Magy. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1965.

Bornemissza Géza

A KUT 1927-es kiállitásán részt vett.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965
192-197.l.

Bornemissza Géza festő M.D.K.

A Gresham-asztaltársaságot látogatta

Bernáth Aurél: A muzsa körül, Bp. 1967. 80.l.

M.D.K.

Bornemisza Géza, festő

mint a K.O.T. tagja, válasz
a lap felett. három kérdésére

Idézve: Magyar Írás, 1826. VI. évf. 2-3. sz. 15-19. old-ról
Kortársak szemével, 1896-1945. Szerk. Németh Lajos
Bev. és összeáll. Perneczky Géza,
Bp. 1967. Corvina
163. old.

MDK

Bornemissza Géza

Vasárnap délután, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952.

Brunswick Géza

festőművész

KUT kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Uj Nemzedék
1929.I.6.

Bornemissza Géza

Tizennyolc magyar művész kiállítá-
sán a Nemzeti Szalonban vízfest-
ményei szerepeltek

MH. 934. II. 25.

Bornemissza

Tizennyolc művész kiállításán a Nemzeti Szalonban néhány szép studiuma szerepelt.

804.934.II.25

Bornemissza Géza

"1934". Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

NU.934.II.18

M.IV.

BORNEMISZA Géza

2 lithografiájkép

az Egressy -klub kiállitásán

S.M.9 A Pest megyei képzőmüvészek kiállitása

Magyar Nemzet 1961. december 14. 4.1.

MDK

Bornemissza Géza, festö

Reggel a sinek mellett. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 8.1.

MDK

Bornemisza Géza, festö

Öszi est. Akvarell.

Mücsarnok. -Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 14.1.

MDK

Bornemisza Géza

Tábori K: Páris magyarjai. Bp. é.n. 83 l.

BORNEMISSZA Géza festő M.D.K.

táhképei a kiállitáson

Magyar László: Tavaszi tárlat Vácott

Pestmegyei Hirlap 1962, junius 3. 5 l.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

Gömbakácok szegélyezte falusi utca / Dutka Ákosnak ajándékozta a müvész/

Vácott él.

Állványán megkezdett kép, fiatal lány félalakja.

Képei Bagdadtól Dél-Amerikáig sok köz-és magángyüjteménybe.

Párizsban készült Notre Dame c. festménye , a genfi atomerő bizottság nagy üléstermét diszíti.

Magyar Nemzet 1964. február 19. 4.l

Bornemisza Géza festő M.N.K.

Nagybánya és a századeleji Párizs nevelte.

igen sok krokit készit.

A Képzőművészeti Alapnak dolgozik.

748 Ft a nyugdija, amit az Alap kiegészit 352 Ft-al

1960-ban gyüjteményes kiállitást rendezett az Ernst Muzeumban. Rajz / ülő akt. repr.

Putka Mária:Muzsikák a tavaszról és az őszről.

Látogatás Bornemisza G-nál 80. születésnapján
Magyar Nemzet 1964. február 19. 4.1.

Bornemisza Géza.

A Tamás Galériában kiállitották müveit 1932-be

Bende :

A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Bornemisza Géza

Szerepel a K.U.T. Kiállítason a Nemzeti Szalonban

Est 936 11. 23

Bornemissza Géza

MDK

Folyósó, vizf.

Műcsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bornemissza Géza

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

BH. 934. II. 18.

Bornemissza

festőművész

KUT kiállitáson - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Reggel
1929.I.7.

Bornemissza Géza
Istőművész

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás-
képével szerepel.-

Nemzeti Ujság
1929 11. 28

Bornemisza Géza

szerepel a K.V.T. kiállitásán a Nemzeti Szalonban

N. Ü. 936 11. 22

Bornemisza Géza

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

MO.934.II.18

Bornemissza

Géza

Bornemissza Géza: Kertben

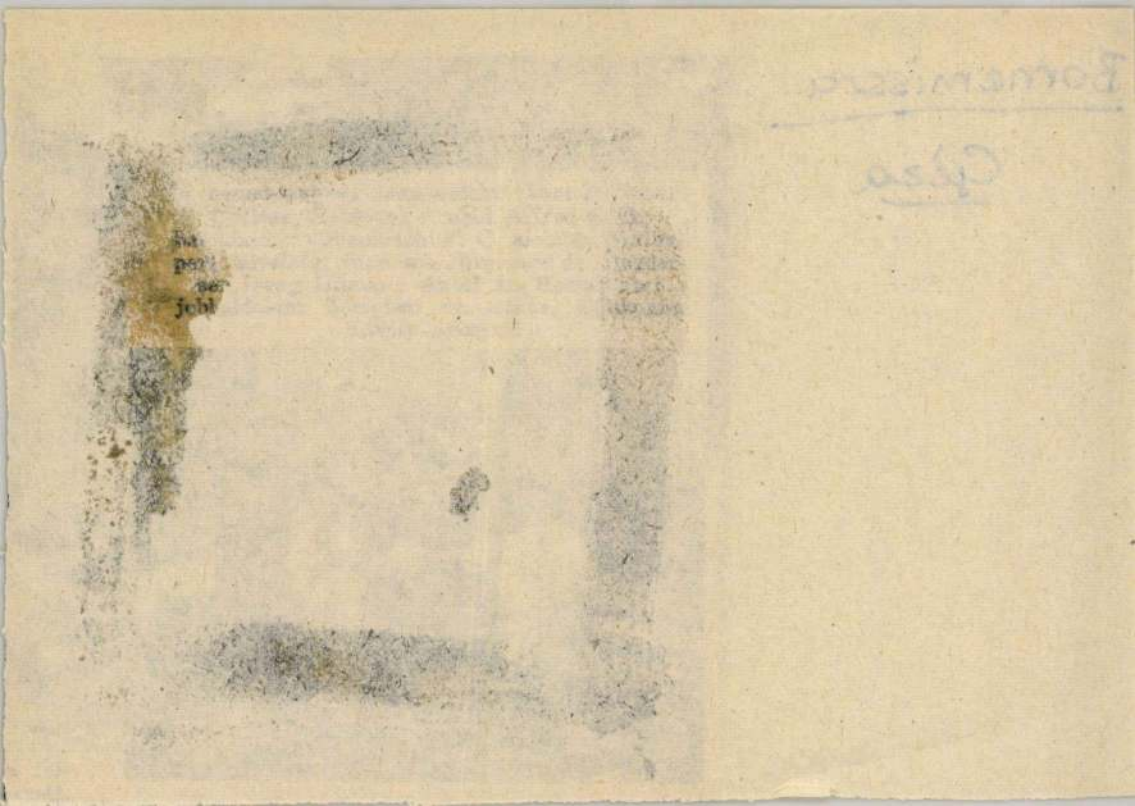

Bornemissza Géza

Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.934.II.25.

Barnemitra Géza

szerepelt a Tamás Galéria akvarell-kiállításán.

Est 1935. XI. 6.

Bornemisza Géza

szerepel a K.U.T. Kiállításon a Neuzeli halomban.

M. D. 936 II. 23.

Bornemisza Géza

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban műveivel szerepelt.

PN. 934. II. 18

Bornemisza Géza

Szerepel a K.U.T. kiállításán a Nemzeti Szalonban

P. N 936 11.23

Bornemissza Géza festő

1934. Tizennyolc magyar művész kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

EK. 934. II. 25.

Bornemissza Géza

Szerepel a K.V.T. kiál-
lításon a Nemzeti
Szalonban.

P. H. 936 11.25

MDK.

Bornemissza Géza

Horgász a Kisdunán

Müvészet 1966 dec.p.18.

MDK.

Bornemissza Géza

Terjedelmes nekrológ

Müvészet 1966 dec.p.18.

Bornemisza Géza

Alkotása szerepel a Tamás Galéria magy.grafikai kiáll.-án.

N.U.934.XII.15.

Bor nemisza Géza MDK

Tájkép, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Bornemisza Géza MDK

Szőlőnyitás, vizf.

Mücsarnok 1950.I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Borsodmisszia géza festő

Szerepel a XXI. Velencei biennálén

Nemzeti Ujság 1938 jún. 19

Bornemissza Géza

MDK

Kertben, olf.

Műcsarnok 1944 A Szé[illegible]sfőv .Képtár Jub.kiáll.

M.D.

Bornemisza Géza
festő

"Tihanyi szállásom" c. képet
állította ki a tavalyi rendezése
alatt elhunyt művésznek.

Bodnár Éva: Balatoni tájak. 1966.
Művészet, 1967. február - 45 kép.

Bornemisza Géza

Alkotásaival szerepel a Tamás Galéria "magyar akvarellek" c. kiállításán.

Pest, 1942. X. 16.

Bornemisza Géza

Szerepelt a Tamás-Galéria akvarell-kiállí-
tásán.

P N 1935. X. 6.

Bornemissza Géza

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon.

Nemzeti Újság 1929 II. 28

Bornemissza Géza

Alkotása a Magy. Művészeti sorsjáték nyereménytárgyainak kiáll.-én.

P.H.934.XII.8.

MDK.

Bornemissza Géza

Tájkép

Müvészet 1966 dec.p.~~18~~ 2o.

BORNEMISSZA GÉZA

GYÖMRŐI SZOBRÁSZ, VECSÉSI FESTŐ

1021

Járásunk képzőművészei Szentendrén

A Pest megyei képzőművészek 14. kiállítását rendezték a szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban. A kiállított képek érdekesen újszerűek, merészek. A régi irányzattól eltérő képekről a tv és a rádió, valamint a Pest megyei Hírlap is beszámolt. A kiállítást mindvégig nagy érdeklődés kísérte.

Minden kiállításnak marad számunkra egy-egy értékes élménye, így vagyunk vele mi is. Bornemissza Géza *Tihany* című képe a francia iskolák derűs, ragyogó színeit idézte fel bennünk. Remsei Iván: *Szentendrei temetőben* című festménye, Dániel Kornél *Hollója* az előző kiállításokról maradtak meg bennünk maradandó emlékként.

Ezen a kiállításon újra találkozhattunk a vecsési *Bányász Béla* képeivel is. *Beszélgetők* című képe mellé már odakerült egy táblácska ezzel a szöveggel: *„Megvásárolta a Váci Járási Tanács VB.”*. Nagy örömünkre ott szerepelt a kiállításon a vecsési *Gammel József: Szentendre* című képe is, éppúgy, mint az elmúlt kiállításokon, ezzel is öregbítve a vecsési mester megyénk határain már túljutott hírnevét.

A szobrászok kisebb létszámmal, kevesebb művel vonultak fel. *Farkas Ádám: Ferenczy Károly* bronzportréja mellett ott találjuk a gyömrői *Paál Mihály Ülő nőjét* és az *50 év ünnepe* című fafiguráit. A maga nemében mindkét alkotás nagyszerű.

Fekete Józsefné

kongresszus óta eltelt idő alatt [illegible] nem elegendő, bizonyos tar[illegible] ságok máris kínálkoznak.

Kétségtelen tény, hogy [illegible] egész szakszervezeti mozga[illegible] dicséretesen cselekvő mó[illegible] vett részt az új gazdaság[illegible] nyítási rendszer előkészí[illegible] ben és bevezetésében. Me[illegible] állapította meg a SZOT el[illegible] sége, hogy a gazdasági élet[illegible] különbözőbb területein n[illegible] dő szakszervezeti aktiv[illegible] felelősséggel és nagy oda[illegible] sal tevékenykedtek a ko[illegible] tennivalók kidolgozás[illegible] széles körű ismertetésében [illegible] megvalósításában. A szakszervezeti mozgalom tervszerűen készült fel arra is, hogy vezető-irányító tevékenysége az új gazdasági mechanizmus követelményeihez igazodjék. Nagymértékben megnövekedett a különböző szakszervezeti szervek önállósága, hatásköre és jogköre, s a korábbinál lényegesen nagyobb szerepet kapott a szakszervezeti tagság a helyi kérdések eldöntésében. Ilyenformán tovább bővült az üzemi és szakszervezeti demokrácia érvényesülésének lehetősége és feltétele.

[illegible] üzemi

[illegible] ni röviden, csupán [illegible] mondatban, hogy miben látta a SZOT-tanácskozás az üzemi és szakszervezeti demokrácia gyakorlatának lényegét, azt mondhatnánk, hogy a társadalmi és az állami-gazdasági szervek összehangolt tevékenységében. A szakszervezeteknek fel kell lépniük, állást kell foglalniuk minden — a dolgozók élet- és munkakörülményeit érintő — kérdésben, mert ezt várják tőlük a munkások, így tudnak hozzájárulni a párt politikai [illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1966. DEC 13.

Bornemisza Géza

U. 4219

Vielle VIII. 243.

Bornemisza Géza

a Kut törzstagja

1929. jan. Eiäll. a Kutnak

1 vörf

Schweng Josef X. 197

MDK

Bornemissza Géza

Fiam arcképe, temp.

A piros pad, o.

Vidéki tájkép, o.

Káposztáskert, o.

Nagybányai festők. N.Gal. 1962. jun.

Barsemitra Géza

Szerepelt a Művésznők Őszi találatán.

Újság 1926. X. 24.

Bornemissza Géza

váci festőt 3 oldalas cikk ismerteti a Művelet decemberi számában

Képzőművészeink diszérete
Pestmegyei Hírlap (Váci Napló) 1966. dec. 3.

Bornemisza Géza

festő

Belvedere

1922 márc. 12 – 26.

Kollégiális.

Életrajz, 86 mű.

Szül. 1884-ben Nábrádon

Szatmármegye

V

JK. 46.

II

561

46. Ismeretlen festő.

A XVIII. századból.

Absolon Dániel.

Derékon álólig, kissé jobbra fordultan áll, de szembe néz. Jobbkezével zöld övjét fogja, baljával az asztalra támaszkodik. Vállára omló hosszú haja, szemöldöke és kis bajusza fekete, szeme kék, arcza leberetvált. Piros köntösének kézelője kék, rövid ujjú és prémmel bélelt mentéjét vállravetetten viseli. Jobbról sötétbarna függöny lóg. Felirata fölül öt sorban: »*Daniel Absolon Késmarkiensis Rerum Emerici Thökölyi apud Gallum et Turcam Procurator expost Cancellarius*«.

Vászon, méretei 97 : 79 cm — Át. Képt. 95. — A Jankovich-gyüjteményből 86.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

A Nemz. Múzeumban. 1876: VIII. 96. — 1878: VIII. 58. — 1880: VIII. 58. — 1881: VIII. 58. — 1883: VIII. 385.

A Tört. Képcsarnokban. 1884: III. 54. — 1894: VI. 216.

Bornemissza Géza festo-

Bereseniji n. 6. 3, 7

1904. XII. 22

Kassa

Csapó Ida férj. Kiss Pálné naplójából (1008/1904)

Bornemissza Géza

Gellérthegy. Kapf

Fm. Bp. 1932.

ódog.

afordult. Keblét két kitün-
haja, szemöldöke, bajusza
szeme szürke. Paszománt-
gombjai somalakúak.

cm. — Lelt. sz. 796. — Értéke
th-féle ereklyemúzeumból. —
atokat l. a 62. lapon az 580
rilis 30-án (107–95). — Átvételi
omásul vette az 1896 április

Bornemissza Géza.

Interieur

Olaff

Tm. Bp. 1932.

Muzeumok

...agypágra 30 Ctm.

Puchner

Térdig, hétnyolcad jobbra
s arcza leberetvált. Jobb kezét
val kardjának markolatát f
rézia s a Lipót rend mellett m
rendjel s egy kereszt díszíti. Öltöz
lától bal csipőjé felé szalag von
s köpeny ujain paszománt
siratok hevernek, Velenczére nyi
kalapja s arm túl félrevont fü
kép alatt három sorban:

„L. I. R. Generale d
e Luogotenente
Barone

alól balra: „M. Fontana dis
középütt: „Con riserva esc
s legalól jobbra: „M. Fontana
Isola № 1481.

Bornemisza Gerá

1912? a Lecskeméti
mindentelep tagja

nagybányai
mindentelep

Törv. tagja volt a MIENK-
nek és tagja a KUT-
nak

Paksi főszolgabíróság V. 188.

Bornemisza Géza

Nesplése a Kommün alatt

lásd

Pogány Kálmán

csomagjában

BORNEMISSZA Géza

Műterem emlékei (o.v., 65×70 cm)
c. képe a Kieselbach Galéria
árverésén 9 m Ft-ért kelt el
(2000. május 19-20.)

BÁV, Kieselbach: Két árverés 3 napja
Népszabadság, 2000. 05. 22. 15.o.

Bornemisza Géza

Föv. képt

Kerti részlet (virf. kilátás az erkélyről)"
Tél Szödön

Balás-Piri László dr.

A reformkor magyar festészete.

Különnyomat a Magyar Szemle
1938. évi januári számából.

Bpest, 1938. 8-r, 9 l. Füzve.

I, 2.p.h. -,20 P

Bornemissza Géza

Gendélet hegedüvel.
(Tempera)

Tm Br 1932.

Szépm. Múzeum
ban
Gendélet szobor-
val
Vidéki Kastély-
udvar of.
Eber-Gomb.
1291.

Maria Elisabetha:

Derékon alól, kissé jobb
lonban. Hajéke drága köve
fájára támaszkodik. Ruh
fölött korona van, ingváll
palastját vállon átvetve
lóg, balra korona tűnik s
tai a kereten:

„Maria Elisabetha
s a talapzat alján: „J. B. D

Rézmetszet, mérete
29.3: 19 Cm.

Metszette: Berter

Ltsa 7990.

BORNEMISZA GÉZA (szül. 1884).

181. *Villefranche sur mer.* Jelezve: Bornemisza Géza 27 Fev 1914. — Vízfestmény.

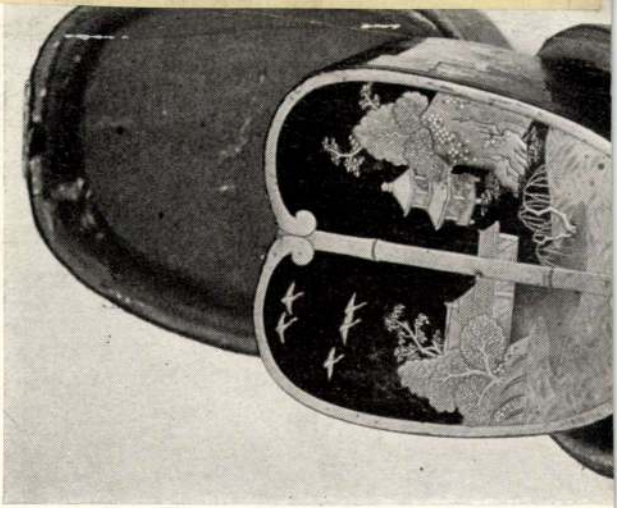

Szépm. Muz. graf. Ofix
61. kiáll. (1931) új rovrem.

XLIII

(Szépm. Mus. megvette
Szölönyitás c.
grafikáját)

Tavaszi táj. Of.

Lerótt				Igazolvány száma	Érvényesítési bélyegszáma
Új igazolvány kiáll.	Érvényesítési illeték	Térítési összeg	Pótilleték		
Arany pengő					
2.–	1.–	8.–	3.–	—	—

Bornemisse Géza

Föv képt

Gellérthegy
kertben
Interieur (kilátás
a műteremből)
} of

kerti részlet
kilátás az erkélyről
Tél Szödön
} vizf.

Grabóba

igazgató

MDK

Bornemissza Géza

Est a mezőn

Buzakeresztek

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 8 l.

MDK

Bornemissza Géza

törzstag

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 2 l.

MDK

Bornemissza Géza, festö.

Füzes.	Vizf.
Ösz.	"
Vizparton.	"

Száz magyar müvész. Föv. Képtár kiállitásai. XL. Budapest, 1948. okt. Kat. 7.1.

MDK

Bornemissza Géza

Margitsziget
Csendélet akttal

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 18 l.

MDK

Bornemissza Géza

Lampionos csendélet
Bástyasétány

KUT B. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 18 l.

MDK

Bornemissza Géza

Borju

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 15 l.

MDK

Bornemissza Géza

Napraforgós csendélet

Tavasz

KUT 3. kiáll. Ernst Muz. 1926. márc. 8 l.

Bornemissza Géza
Aratás után

Munkáczy-Céh I. kiállítása. Renz. Szal. 1928. nov.
29 l.

~~Ortrán~~

Bornemissza Géza
Kertben, olaj

Székesfővárosi Képtár és Történeti Muz. kiáll.
Nemz. Szal. 1937. jan. 7 l.

Bornemisza Géza festőm.

Gogolák: A II. m. képzőm. kiáll. festményei és grafikái

Népszava 1955. dec. 31. 83 évf. 308 n. 3 l.

Bornemissza Géza

Tamás Galéria. Modern magy. grafika XI. 1929. szept.

Bornemissza Géza

Csendélet

Könyves Kálmán lo4. kiáll. 192o-as évek.

Bornemissza Géza

Tél, akv.

Műterem II. csoportkiállitás. 1935.

Bornemissza Géza
Landscape vizf.
Landscape, vizf.

Exhib. London, 1940.

M. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

Nagybányai művészletben dolgozott

1960. májusában gyűjteménye kiállítása az Ernst Múzeumban

Az 1945-ös ostrom alatt sok műve pusztult el

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 96. sz. 7 l.

Bornemisza Géza, festő

Az idős művészek közé tartozik az Ernst Múzeumban kiállító festőművész. Egyike azoknak, akik a nagybányai iskolába belevitték a modern francia művészet szellemét.

Kőd=csörögpusztai magányában ma is értékes munkásságot fejt ki. A Duna környéki tájat sajátos népségeiben ábrázolja.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

9. l

Népszabadság. Bp. 1960. jún. 8.

Bornemisza Géza

1920 óta formanyelvezete reálisabb.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,

München, 1971

Bornemisz Géza

Perlrott Csaba Vilmosnak művésztársa és barátja volt Bornemisza Géza. Egy 1929 végén megjelent albumban/Dante kiadás/ Bornemisza irt előszót.

Bodri Ferenc: Perlrott Csaba Vilmos
Látóhatár 1970/7-8 759.old.

Bormenlax Géza

Perlrott Csaba Vilmosnak nyújtáskérés és
darabja volt Bormenlaxa G. z. . . . 1929 végén
megjelent alumínium/Duralumínium kiadású Bormenlaxa
ipari eljárását.

Budai Forens:Perlrott Csaba Vilmos
Létezőtáblér 1970/V-8 Vág.old.

Bozneniszta Géza

neve emlitve, müve szerepel a Bács-Kiskun megyei muzeumok kiállitásán a Nemzeti Galériában

Magyar ~~Nmezk~~ Nemzet 1972 március 16.

4.old.

Borsenissza Géza

festőművész (1884-1966) nekrológjai: Frank János, Élet és Irodalom, 1966. jún. 11. - Rakusz Pál, Pest Megyei Hírlap, 1966. jún. 9.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

283. l.

Bornemissza Géza,festő

Tamás Henriknek,a pécsi Tamás Galéria volt tulajdonosa nak 102 darabból álló gyüjteménye/36 művész/, 1959-ben került a Pécsi Modern Magyar Képtár tulajdonába. Bornemissza öt művel szerepel. 223.old

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve.1967,Pécs,1968.

Bornemisza Géza

Az egykori nagybányai neósok közülBornemisza kapcsolodott a magyar posztimpresszionista müvészekhez.Elsősorban akvarellista.

Pataky Dénes:Szőnyi ~~1971~~ 11.old.
Corvina 1971

Bornemissza Géza festő

5 éve halt meg

Népszava 1971 június 3
6. old.

Bornemisza Géza

- megemlítve Lipovniczky László kapcsolatban

D. I.: Képzőművészet
Vigília. 1971. sept. 690. l.

MDK

Bornemissza Géza

Szerepelt a megye festőművészeinek kiállitásán az isaszegi vasuti állomás melletti eszpresszóban.

MTI 1964 okt. 17.
bb. 69.

MDK MDI

Bornemissza Géza

Szerepelt a váci Vak Bottyán Muzeumban rendezett X. megyei tárlaton.

"Vác"

Prukner Pál: Kiállitás - szépséghibákkal.
PESTMEGYEI HIRLAP 1964 nov. 6.

Bornemisza Géza
festő

A kecskeméti művésztelep alapításá-
nál fontos szerepet játszott.

Telepy Katalin: Kecskemét multja a képzőművészetben.
Művészet, 1971.augusztus - 30.oldal

Bornemissza Gjéza

Kert, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 júli

Bornemisza Géza

említve

Váci képzőművészek kiállítása
Művelt Nép
1954 V.16.

Borsiczky Géza

Szerepelt a szekszárdi kiállításon.

Perneczky Géza: A Gresham és köre; Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969; 22. l.

Bornemissza Géza

Párizsban járt

Dérényi Iván: Magyarok a számoleléjé fr.
Látókatár 1969. V–VI. 71. négyvénévben

Bornemissza-Góra

21. p. reprodukció: „Tájkép" kb. 1903-
olaj-vászon.

Körner Éva: Ungarische avantgarde,
München, 1971.

Bornemisza Géza

Bemutatott műve:

26. p. „Kert", vízfestmény.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért".

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

81

Bornemissza Géza.

Született Kőbányán 1884-ben, meghalt Budapesten 1966-ban. 1902-07 között a Képzőművészeti Főiskolán végzett tanulmányokat.

Kötzner Éva: Ungarische avantgarde, München, 19[illegible]. oldalszám nélkül

Bornemissza Géza

Nagybányán is tanult. 1906-ban Párizs-ban Matisse tanítványa. „Fauve" képeket festett. Magyarországon a modern szintétikus tendencia öszlönzője

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971 oldalszám nélkül

Bornemisza Géza

Dutka Mária: „Rajzolj és ne vesztegesd az időt." – Bornemisza Géza emlékére. – Magyar nemzet, 1966. jún. 10.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284. l./

258. l.

MDK

Bornemisza Géza

választmányi tagok

KUT és UME kiáll. N. Szal. 1932. nov.

3. 1.

MDK

Bornemissza Géza

Szamos partja, olaj
Interieur, "
Gyerekek az utcán, "
Villefranche s/m, "
Istálló, vizf.

KUT IIó kiáll. N.Szal. 1925. márc. 3, 9 l.

MDK

Bornemissza Géza

Firenze, vizf.
Riva Schiavoni, vizf.
Nyáron, vizf.
Zápor, vizf.
Fogat, "
Holt Szamos partja, vizf.
Ősz, vizf.

KUT II/ kiáll. N.Szal. 1925. márc. 9 1.

MDK

Bornemissza Géza

Füleky József: Tamás Galéria kiállítása. Művészet 1933. ápr. 15. 6 l.

MDK

Csoportkiállitás a N.Szalonban. Művész-Élet 1933. ápr. 15. 6 l.

MDK

Bornemissza Géza

Parkrészlet, olaj

Paál László Társ. jub.kiáll. N.Szal. 1934. nov. 9 1.

MDK

Bornemisza Géza

Gellérthegy, festm.

XX. század magy. festészetének kialakulása. Tamás Galéria XXXVI.kiáll. 1931 okt.

Károlyi-palotában rendezett képzőművészeti kiáll.
1927 febr. 1.

MDK

Bornemissza Géza

Ybl Ervin: A Paál László Társaság jub.kiáll.
B.H. 1934. nov.11. 18 l.

MDK

Bornemissza Géza

KUT II. kiáll. N.Szal. 1925. márc. 3. 1.

Bornemissza Géza
Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 1930. okt.

Bornemissza Géza
Füzes, vizf.
Ősz, "
Vizparton,"

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 7 l.

Bornemissza Géza

Parasztfiu, olaj
Kilátás a müteremből, olaj
Aratás, olaj
Tájkép, "

KUT kiáll. N.Szal. 1934. dec. 2 l.

Bornemissza Géza
Gyümölcsös

Uj magyar aquarellek, Tamás Gal. CXI. kiáll.

Bornemissza Géza

Említve

Dévényi tvám: Matisse és a magyar
művészet

Magyar Nemzet, Bp. 1970. jún. 7.

Bosnemisza géza (1884-)

Művei vannak dr. Kunvári Bella gyűjteményében

Jürgen Weichardt: Eine ungarische Privatsammlung

Weltkunst (München) 1969 4 sz.

Bornemissza Géza

Akócfa utcai műtermében folytatta tanulmányát a proletárdiktatúra bukása után Radnai Panni.

Szíj Rezső: Radnai Panniról. „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc. 3. sz. 32 l.

Bornemissza Géza

műveit mutatták be a székesfehérvári István király múzeumban rendezett tárlaton.

Fóthy János: A „Gresham és köre" kiállítása Székesfehérváron; „Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. márc. 3. sz. 41 l.

Bornemisza Géza

1908-ban Matisse tanítványa.

Németh Lajos: Modern magyar minimál
Corvina 1968

167.l.

MDK

Bornemissza Géza

a KUT Művésztanácsának törzstagja

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

Borvemissza géza festő M.D.K.

Füzes vizf. mův. tul.
Ősz " " "
Vizparton " " "

Ház magyar művén. Kiállítás Zat.
Bp 1948, 7

Bornemissza Géza MDK

Csendélet kagylóval

Tájkép

Nemz. Képszőműv. kiáll. Műcs. 1933. ápr.

12 l.

MDK

Bornemissza

Rabinovszky: A Műcs. őszi tárlata. Nyugat, 1929. 5o3 l.

MDK

M. Rézkarcolóművészek Egy. kiáll. 1931. márc.
1.

MDK

Bornemissza Géza

a kiáll. zsüri tagja

KUT kiáll. N.Szal. 575. kiáll. 1927. ápr.

MCK

MDK

Bornemissza Géza

Pont St.-Michel, vizf.

Quai St.-Michel, "

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

Notre-Dame vûe

Pont St.-Michel, vûe.

Quai St.-Michel,

MDK

Bornemissza Géza

Kertrészlet szoborral, vizf.

A kert egyik lépcsője, "

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

MDK

Bornemissza Géza

A Luxembourg-kert tavasszal, vizf.

A terraszon, vizf.

Este Párisban, "

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

Bonnemaison Cécile

A Luxembourg-Kert tavaszunk, viszl.

A tertaszon, viszl.

Este térjeben."

1947. -tól a V. fiz. o.
2 fotozatának megfe-
lelő nyugdíjat kapott
műveszi érdemeire
való tekintettel -

1928, 1929, 1932
Gróf. Kiáll. Tamás galéria.

1927. Koll. Kiáll.
Békéscsaban

BORNEMISZA GÉZA

25. Pad	olajf.
26. Facsoport	vízf.
27. Beleznay kastély kertje	„
27/a Reggel	olajf.

Nemzeti Szalon

Kut

1938. okt. nov.

V

Bornemisza Géza

20	Nyári est	olajf.
21	Sirkőraktár	"

Nemzeti Szalon

Kut
1936-febr-márc

V

An Staatl. Denkmal

Rechnung.

1 vollständige

17 Fotos 18/24

51 " 13/18

BORNEMISZA GÉZA:
Csendélet hegedűvel.

Nemzeti Szalon
1930. jan.
Rut.

Bornemisza Géza

A KÉPZŐMŰVÉSZEK UJ TÁRSASÁGA (KUT) TÖRZSTAGJAI:

MÁRFFY ÖDÖN
elnök.

KERNSTOK KÁROLY
a művésztanács elnöke.

RÓZSA MIKLÓS dr.
igazgató.

~~Aba Novák Vilmos~~
Bornemisza Géza
Bor Pál
Berény Róbert
Bernát Aurél
Cser Károly
Csorba Géza
Czigány Dezső
Csáky József
Czobel Béla
~~Derkovics Gyula~~
Egry József
Ferenczy Béni
Ferenczy Noémi
Gádor István
Kádár Béla
Kernstok Károly
Kmetty János
Koszta József
Kozma Lajos
Lahner Emil
Medgyessy Ferenc
Márffy Ödön
Medveczky Jenő
Molnár C. Pál
Novotny Emil
Perlroth Csaba Vilmos
Pátzay Pál
Rózsa Miklós dr.
Simon György János
Schönberger Armand
Szenes András
Szobotka Imre
Szőnyi István
Varga Oszkár
Vedres Márk
Cs. Walleshausen Zsigmond
Ziffer Sándor.

Nemzeti Szalon
Kut
1929 jan.

A KIÁLLITÁS ZSÜRIJE ÉS RENDEZŐ-BIZOTTSÁGA:

Berény Róbert
Csorba Géza
Egry József
Kernstok Károly
Kmetty János
Márffy Ödön
Medgyessy Ferenc
Rózsa Miklós dr.

Bornemisza Géza

~~Aba Novak Vilmos~~

Neuszeti Szalon

1929. jan.

Kut

fd.

Bornemisza Géza

Egy pad a Luxemburgban c. vers-repr.

Kut 1927. 2. sz.

6

Bornemisza Géza

Kut tagja.

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb márc kiáll.

X. 16, 17, 18.

1932. febr. – márc. kiáll.
416

1933. nemz. képzm. kiáll.
74, 75.

Könyves K.

XVII (4) év. 104 (XXXV.) kiáll

M. Postimpressionisták II.

z Csendélet

---

105. kiáll. III.

Pad (vízf

Kertben)

1930 körül?

gosabb dudománya ~~[illegible]~~ elegánsszeppen szolgál. Se ha mind

ezekel egyszerre, vagy ha- mást is deszel, nem mondhalod,

hogy s ajnálom dőled

~~Bohumínové Jer.: 50-52, 153-54~~

~~Boór Vera, 171~~

Borucinové Gére: 7, 12

Bródyné P. Lily 104, 152
165, 167

Bornemisza Géza

Koll. Eiall. a Tamás galériában 30 mü.

vród
Z
Bornemisza Géza fertőmüvész és Csorba Géza szobrászmüvész gyűjtemény. Eiállítása –
H. és. ev. nélk.

1928 dec-1929 jan.

Saintpressi leletek X. 43.

Bornemisza Géza

Czendélet c. lap.

repr.

Magyar Művészet

1932. 384. l.

Notre Dame

1926 Kut ✓
1927 N Sz. Nyer ✓
1928 Tamás ✓

1932 Kut ✓

Kert

1936 Fränkel

Holt framos partra

1923 Helikon ✓
1925 Kut
1928 Tamás

Aratás után

1928 Kunkácsy ✓
1928 Tamás
1936 Fränkel

Fri bonsfor VI. 129

Bornemisza Géza

Nagybányai kiáll kat 1912

78

Interieur

1913 Mühlház
1924 Kut ✓
1925 Kut ✓
1926 Kut ✓

1932 Tamás ✓
1932 Gmelt ✓

Csendélet

1912 Nbáge ✓
1924 Kut ✓
1928 Tamás ✓
1929 Kut ✓

1931 Kut (2)
1932 Kut ✓

Önarckép

1912 Nbáge ✓
1924 Kut ✓
1928 Tamás ✓
1930 Tamás ✓

Tájkép

1911-12 Gmelt ✓
1912 Nbáge ✓

1933 Niképm
1934 NSz ✓
1934 Tamás ✓
1934 Kut ✓

1943 NSz

деревянная

больница

жили

пришёл

чтение вожатого

зарядка.

После

обеда гости пришли из соседнего

лагеря. Они хотели играть

Hegedűvel	Fehérte tabonal	Gendarmet		almarral	menesint
		[illegible]	bohonal		
	1928 T.				1922 Belo.
	1922 Belo	1922 Belo	1924. Belo	1932 T	1923 "
1930 kut	1923 "				1924 "
1932 Gukt	1933 T.				

Kedves Mária nén:

Mellékelem a havi lehbért és közlöm, hogy szerdán érkezünk vissza.

Sok-sok üdvözlet és köszönet

Tibi.

52 dec 4.

a hex. kertben	Pad	Koretavas	kertben
1928 Tamás			
Parkrészlet	1932 Tamás		1932 kut 1932 Tamás
	1934 Tamás	1935 Tamás	1934 NSz ✓
	1938 kut	1939 Tamás	1937 Fő kéft
1934 NSz			
1934 Pál			

Bokros-~~Bérmann~~ D. 191,
Boldizsar ~~Lelván~~, 45, 49
~~Boldozfai Hajgató F.~~, 144
~~Bolmányi Ferenc~~, 178/a
~~Borberaki kovács Z.~~, 87, 197,
~~Bornemisza Gére~~, 21
Boros Gére, 157
Börzsönyi Ferenc, 170
Breznay József, 89
Bródy Lili 13, 25,

Bornemisza Géza

Nagybánya kiáll kat. 1912

80

V

~~Toldy Ferencz kéziratai VI. 145.~~

N. 52
1909

Bornemissza Géza

festő

Kollektív kiáll. a Tamás Galé-

riában 1929.

Bignonia fák	Gyümölcsös	Villefranche	Fogat	Parking Gt
			1919 MM ✓	
	1920 NSz	1919 M. Mnóczek ✓	1920 NSz ✓	
			1925 Kut ✓	
	1922 Bela	1925 Kut ✓	1928 T.	
				1934 NSz
		1931 Szépm		
1932 Tamás				
			Pik. mod	
				Tavely a G. Szépm
	1940 Tamás		1932 T	1928 Tam
1945 Szvedem P	1941 Szépm.			1931 Kut ✓
			1934 NSz	

Bornemisza Géza

1910. téli kiáll. Művészház

Fehérgyarmati utca,

1913. Ntk posztimpr. kiáll

Tavasi tájkép

Ek vidéri városban

Interieur I

Szabadalmi sírmező" I. 174.

1905. április 6.

Számvevőségnek: Szalay Imre, dr. Fejérpataky László és dr. Schönherr Gyula komáromi utiszámlái érvényesítés végett áttétetnek (266/1905.)

Bornemisza Géza

Nemzeti Szalon 1934.
18 magy. művet kiáll.

BORNEMISZA GÉZA

+ 82	Eső	vizf.	250,—
— 83	Lágymányosi táj	olajf.	400.—
+ 84	Tájkép IV	vizf.	250.—
+ 85	Junius délután	vizf.	250.—
— 86	Kertben III	olajf.	1800.—
○ 87	Pihenő modell II	tempera	1200.—
— 88	Parkrészlet	olajf.	800.—

~~BOKROS BIRMAN DEZSŐ~~

~~89 Portrait terracotta Mgtul.~~

BORNEMISZA GÉZA

+ 90	Kilátás egy almafa alól	vizf.	250.—
— 91	Méhes	olajf.	400.—
+ 92	Lágymányosi tó	vizf.	250.—

Képkeretező

(Bornemisza Géza)

cikke

(-) A csendéletről.

Szabad Művészet.

1948. 239. l.

—XIII. kotet.

Bornemisza Gerá

Magyar Müvészet

1934. 345. l. cikk

Rabin

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

.....szám.

Bornemisza Géza

MAPE

1920. reprezentatív

kiáll. Nemzeti Szalonban

(2) Fogat, II vízf

Gyümölcsös, I vízf.

(3) 1925 febr. Tavaly a Gallert-hegyen vízf II

1909. (MIENK II. kiáll.)

(1) Fák friss füben, of.

1927. III. bajai kiáll

(4) Az autómunkás, of

1927. egri

Notre-Dame II/ of

Boglyák a hóban

Lóránffy Zsuzsanna VI. 76.

BORNEMISZA GÉZA

11	Csendélet almákkal	600.—
12	Tulipános csendélet	500.—
13	Csendélet a hangjegyfüzettel	650.—

Nemzeti Szalon

Csendélet kiáll. 1932 febr-márc

⊥ és alakjok a víz ben visszatükröződik.

...tján, a fal tövében, három asszony
... térdelve dolgoznak, egy pedig áll és le-
...kes rózsaszínű, narancssárga és fehér
... kék és piros; szoknyájok kék és fehér.
fordultak ⊥ A háttért kert ~~[illegible]~~
a domb lejtőjén kastély-szerű épület ké-
...rpáty R."

...ei 75·5:106·3 cm.

I. 3-án kelt 99318 ex 900 sz. leirat-
ámoltatott 1901: VII. 19-én (90/901).

...lfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. ren-

Bornemissza Géza

1. Csendélet hegedü-
vel, II tempera
1929
2. Interieur VI
3. Gellerthegy 1928.

1932 fův új szorzem kiáll Műcsarnok

AZ 1927. ÉVI

MAGYAR TÁJ- ÉS ÉLETKÉP-KIÁLLÍTÁS

TÁRGYMUTATÓJA

(XIX. ÉS XX. SZÁZAD)

1927. JANUÁR, FEBRUÁR

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT
BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

Bornemisza Géza

Műcsarnok Bercsényi utb.

1926. őszi kiáll. 140, 141, 142

kut

Edeiczek, grafitos VI. 127

Bornemissza Géza

festő

Ombl

1911-12 jub.

Tájkép I, of.

Műcs. kiáll, 1911 tól

Pipics 110.1.

955. Kunstner J.K.
Élt a XVIII. században.

Virágcsokor.

A balról látható kőlap sarkán pohár áll csokorral, melyet piros meg fehér rózsából, kék hajnalkából és ~~kék~~ tulipánból, piros szegfűből, nyári violából és egyéb virágokból kötöttek. Elől egy őszi baraczk van ~~köti le figyelmünket~~, melynek párja kissé hátrább fekszik. Alól jobbra a kőlapon a mester ezen jelzését olvassuk: J. Kunstner pinx. 1727.

673

Zink~~ulét~~lemez, méretei 39:28 cm.
~~A Nemzeti Muzeumból~~. -- Uj lelt. sz. 702. -- Krisanics József ajándéka

Bornemisza Géza

Nagybányai k.k.
1912. 86

Semplona Illaván
Trinitárinsok VI. 246.

... a főfelügyelőséghez beter- (4)

Nagbányai kiáll Bornemisse

ár hó 9-én 1912

Szalay

szteri tanácsos, a muzeumok és

yvtárak h. orsz. főfelügyelője.

Önarckép I (1906)
Apám portraitja (1908)
Eső után a Veresvíz
Szénaboglyás táj (1905)
Nábrádi templomos kép (1906)
Borús Tájkép
Fák a friss füben II
Kilátás a hegre
Párisi részlet
Tavaszi tájkép
Tájkép II
Csendélet I

of

M. Művészek Háll

1919 dec - 1920 jan. (Váci u.)

Calalzói táj } virf.
Fogat I
Reggel
Divány
Kamionka I
Villefranche I
Sashegy

Tenger, virf és tus

Tanulmány } c.r.
Agár
Akt

Vaspálya, sz.r.
Tájkép, tusr.
Kamionka, tollr

~~Bornemisza Géza~~
~~Vkamiknál 1943~~
~~Gyümölcsfrit.~~

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

(6)

Bornemisza Géza

20	Nyári est	olajf.	500.–
21	Sirkőraktár	„	600.–

Nemzeti Szalon 1936
Kut febr-márc

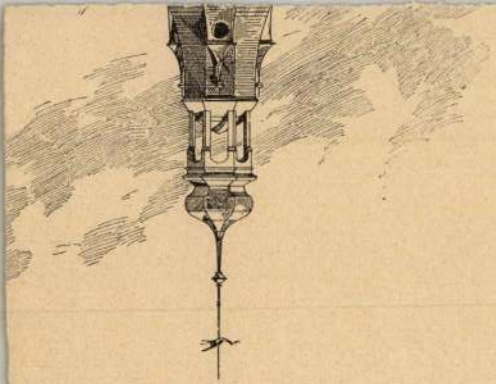

(7)

BORNEMISZA GÉZA

—	25. Pad III	olajf.
	26. Facsoport	vízf.
	27. Beleznay kastély kertje	,,
—	27/a Reggel	olajf.

Nemzeti Szalon

1938.

Okl. – nov

Kut

1943 (4 o.)
Parasztfiú
Kilátás a műteremből
Aratás
Tájkép
of

1946. (4 o.)
Nyári est
Sírkőraktár
of

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi disztárgyak,
a világhirű herendi diszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

●

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Ábrahám és Sugár, Bagó M. és Fia Utóda, Bpest. — Felelős kiadó: Lehel Béla főtitkár.

Helikon

1923 dec - 1924 jan

M. grafikusok kiáll.
A „M. Mühiadó" anyagából

Holt Sramos partja I
Fiesole
Nyári vihar
Magos kender
} virf

Cotthon, e. r.

Bornemisza Géra

Festő

Tavasz a Gellérthegyen,
vízf. 2.500.000.—

Nemzeti Szalon

MAPE 11. kiáll 1925
febr.—

Bornemisza Géza

Nagybánya k. k. 1912.

85

V

Reinhard: Vollständige Wappenkunst

IX. 136.

Kut

1924

(4)

BORNEMISZA GÉZA
29a Csendélet hegedüvel, tempera 600.—

(I.)

Nemzeti Szalon 1930 jan.

Kut

1931 febr-márc (Minor)

Csendélet V-VI

Tavasz a Gellérthegyen II

1932 febr-márc (h.o)

Notre-Dame, of IV

1932 nov. V (N.Sz.) (KME vel közösen)

Csendélet VII

Az eperjesi parkból) of

Kertben I

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

5

BORNEMISZA GÉZA

20	Parasztfiu	olajfestmény	600.—	pengő
21	Kilátás a műteremből	„	600.—	„
22	Aratás	„	500.—	„
23	Tájkép VI	„	400.—	„

Nemzeti Szalon 1934. dec.
Kut

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1941. APRILIS 26. — MAJUS 11.

Bornemisza Gére

1940. Pestről

Szödligetre, saját
hárába költözött,
1952. egy oda közeli falu-
ban telepett meg.

работали люди. Ровот праздник.
День первая мая, праздничный
день был. В ~~это~~ этот день в Кремле
три раза ударила пушка. Рабочие,
служащие, курсанты военный
школы собирались стали площад
Кремле. Ленин принять ~~уч~~ участие
в субботнике. Он знал это дело
~~со~~ сейчас самое важное. Он
работа втести с другими. Он
так подал причер.

Т.: 4 К.: 4 Jain

Bornemisza Géza

Rabińovszky M. irt Bornemisza Géza és Csorba Géza kiállitásáról Nyugat 1929.jan.1. 74.l.

Rabinovszky Máriusz:Két korszak határán Bp. 1965.
298.

Bornemisza Géza

festő

M.D.K.

Már 1906-ban szerepelt kiállitasón a Könyves Kálmán szalonban. 1910-ben a fiatalok kiállitasán a Művészházban.

Vikes Sztv án J.: Bornemisza Géza művészete

Művészet, 1966: december - 18 lap

Bornemisza Géza, festőművész

Iványi-Grünwald sorsában döntő jelentőségű hogy Kecskemét haladó szellemű polgármestere! Kada Elek művésztelep létesítését tervezi. Meghívására 1910-ben Iványi néhány tanítványával – köztük Perlrott, Bornemisza, Mikola – Kecskemétre költözik s elvállalja a művésztelep vezetését.

R Telepy Katalin: Az ismeretlen Iványi-Grünwald. Budapest, 1948. 6. 26. old.

BORNEMISSZA GEZA, festő

A kecskeméti Művésztelep alkotóinak munkái a gyüjtemény időbeli végpontját jelölik. Posztimpresszionizmus meritették alkotásmódjukat. Perlrott Csaba Vilmos és Bornemissza Géza csendéletei Cézanne igézetében fogantak, de Herman Lipót alkotásával együtt a kecskeméti Művésztelep induló éveit reprezentálják. 285.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a magyar műgyüjtés történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

Bornemissza Géza
(Nábrád, 1884 - Vác, 1966)

„Kertben" Vízfestmény 34x48 cm
s. l. j. Bornemissza Géza 1929 kiállítási ár: 6000 ft

„Zöldellő domboldal" vízfestmény 35x49 cm
s. l. j. Bornemissza Géza kiállítási ár: 3000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

Bormemisza Bornemisza Géza

1906 őszén nyiló Matisse iskola első növendékeinek egyike Perlrott Csaba Vilmos, Társai Berény Róbert, Bormenisza Géza, Brummer József.

Bodri Ferenc: Perlrott Csaba Vilmos
Látóhatár 1970/7-8 761. old.

Bornemisza Géza

Perlrott Csaba párjául Czóbel, Kmetty, később Schönberger Armand, Bornemisza Géza állítható.

Bodri Ferenc: Perlrott Csaba Vilmos

Látóhatár 1970/7-8 763.old.

Bornemissza Géza

Szobasarok, o.

Intérieur, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
sp. 1952

Bornemissza Géza

1905-ben a párisi Julian Akadémián és a „Matisse festő" iskolában. 1912-ben első kiállítása. 1914-ben a „Művészek Házá"-nak díjnyertese. 1915-ben Budapesten festő iskolát nyit.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 / 481

Bornemissza Géza

1924-ben a „Kut" tagja. Kiállításai 1928,-32 (:Velence-i Biennale:) 1938 (ugyanott); 1940 a Szinyei Társaság tájkép festészet díjnyertese. Perlrott Csaba Vilmos művészetéről írt könyvet.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l

48 l.

Bonnemissza Géza

művészetéről. munkásságáról szóló Genthon-tanulmányok, cikkek felsorolása:

Kovács Éva: Genthon István megjelent műveinek jegyzéke. - Művtört.Írt. 1970.4.sz. 253-258. l.

257.l.

Bornemissza Géza (1884-)

Csendélet hegedűvel.
Temp.85x73 karton.Ltsz:2008.Sign.1929.

Interieur.
Vizf. 24.5 papir.Ltsz:1306.Sign.

Interieur.
Temp.70x100 papir.Ltsz:2307.Sign.

Szobasarok.
Olj f.86x94.5 vászon.Ltsz:2566.Sign.1930.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény, grafika alkotja zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény, 1973. 98. sz.- BORNEMISSZA GÉZA: "FIRENZE", c. müve. p. akv. 220+290 mm. - Ltsz 73.52. 294. old

MOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

Bornemissza Géza festőművész

A Katona József Múzeumban megnyílt a Nagybányai Művésztelep kiállítása. — A művész egy, vagy több nyarat töltött a festői környezetű telepen.

Heltai Nándor: a Nagybányai Művésztelep alkotásainak szép kiállítása.

Petőfi Népe, 1946. okt. 24.

Bornemisza Géza

Tanári beosztást kapott a művész-ki Nagybányán-tanult, – a háborút követő forradalom idején.

Borghida István: Harcos művészet.

Igaz Szó, 1973... 7. 124. old,

Bornemisza Géza

neve említve mint

nagybányai rijító

Magyar Nemzet 1973 március 11

12-old.

Bornemisza Géza

Bornemisza Géza

- tanári állást kap 1919-ben

Említve Ferenczy Béni, Ferenczy Noémi, Ziffer Sándor, Boromisza Tibor, Tihanyi, Czóbel, Czigány, Perlrott Csaba Vilmos, Podlipny Gyula, Hollósy Simon, Klein József, Vida Géza, Katz Tháton, Agrikola ~~Sári~~ Lidia, Kahána Sári, Pittner Olivér, Csizér Lilla, Weith László, Kazár László, Ruzicskay György, Ferenczy József, Gallasz Nándor, Szőnyi István, Mattis Teutsch János, Szolnay Sándor, Kós Károly, Réti István, Gy. Szabó Béla, Desi Huber István, Ferenczy József, Csáktornyai Zoltán Basch Andor. Kunovits András Szervátiusz Jenő,

Borghida István: Harcos művészet

Igaz Szó 1973/7 124. old.

Bornemissza Géza (1884-1966)

„Táj" Vízfestmény 29x39

J. l. b.: Bornemissza Géza 1948.

Kiváltási ár: 3000 ft.

BÁV 46.Képaukció katalógus,Bp.1978.szeptember

Borsemiszky Géza (1884 - 1966)

„Tájkép" o. v. 63x70 cm

j. l. 6. Borsemiszky Géza 1910.

kikiáltási ár: 5000 Ft.

BÁV 49. Képaukció Budapest, 1979 szeptember

Bornemissza Géza (1884-1966)

„Szödi Sáj" Vízfestmény 45x32 cm
J. l. j. Bornemissza Géza 1948.
Kiáltási ár: 2500 ft.

„Parkrészlet" Vízfestmény 28x42 cm
J. l. j.: Bornemissza Géza 1954.
Kiáltási ár: 2500 ft

BÁV 48.Müvészeti Képaukció Bp.1979.május

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmébyek, grafikák.
58./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Erdei pad,-olaj,vászon,-58+72 cm.-Ltsz.68.437.-306.old.

KOVÁCS FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1972.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 345 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
60./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Erdő, /1923/.-ceruza, ak-varell, papir.-35x50 cm.-Ltsz.: 68.4389.-306.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
61./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Ut, /1927/.-akvarell, papir,-35+ 50 cm.-Ltsz.68.440.- 306.old.

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
59./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Erdő szélén, /1939/,- akvarell, papir,-36+50.5 cm.-Ltsz.68.438.- 306.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Bornemisza Géza
(1884-1966)

„Csendélet." Tempera
48 x 68 Jelezve lent jobbra: Bornemisza Géza

Kikiáltási ár: 3500 ft

BÁV 36. Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Bonemisza Géza (1884-1969)

Matisse-tanítása vonzotta Párizsba.
Magába vonult művész volt, csak ritkán állított ki, választékos olaj- és vízfestményein megmutatkozott francia-tanultsága, a párizsi iskola szín- és formahatása.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története.

Népszava, 1972. júl. 22.

Bornemissza Géza Festőművész

a Belgrádban megrendezett tárlat múlt szá-
zadunk végén és századunk elején a magyar
Barbizonban kialakult festésztetet antologiku-
san mutatja be. – 1906-tól a második nem-
zedék az úgyvevezett neoisták újították
meg a nagybányai iskolát. Ide tar-
tozik a művész is.

Ács József: A jelenkori magyar művészet kezdete.
Magyar Szó, 1975. nov. 13.

Bornemissza Géza

neve emlitve, ~~müvészerepel~~
müve szerepel az 1936-os akvarell~~e~~-kiállitáson

-Uj magyar akvarellek-

Bálint György:a Toronyőr visszapillant I.63o.old.
Bp.Magvető 1976.

Bornemissza Géza (1884-1966)

21 „Fehvő akt" O. v. 71x95 cm

J. l. j.: Bornemissza Géza (Restaurált, sérült)

Utiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 39. Képaukció katalógus Bp. 1976 május

Borsenissza Géza

A mester alkotása a
Kecskeméti Városi Muzeumban
található.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek.....
Művészet, 1975. junius - 47 oldal.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A posztimpres zionista mesterek, köztük Matisse elveit, festői gyakorlatát kezdte népszerüsiteni és követni. Ez az impres zionista festésmód feladása volt, sikra hangolt, , felfokozott dekorativitásra való törekvést jelentett.-Bornemissza Matissenek első magyar tanitványa, szabadiskoajának hallgatója volt. 279.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Párizsban járt fiatal festők, köztük Bornemissza Géza is, a már hagyományossá vált nagybányai stílusnak hátat fordítottak. A posztimpresszionista mesterek elveit, festői gyakorlatukat kezdték népszerűsíteni és követni. Ez jelentette az impresszionista festésmód feladását. 279. old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés történetéhez 275. old

DUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BORNEMISZA GÉZA, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-A gyüjtemény jegyzéke:
5.-BORNEMISZA GÉZA: Csendélet,-vaszon,olaj.-69+64 cm.
Jelezve nincs.-Katona József Muz.
Ltsz: 56,47. 297.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez I 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bacs-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BORNEMISSZA GÉZA, festő

Nemes Marcell vásárolta a régebbi mesterek képeit, de megbecsülte a festőink javarészét is és tőlük is vásárolt. De kockázatot is vállalt, mert pályakezdő fiatal októl is vásárolt. A Nyolcak csoportjától, valamint pl. többek között Bornemissza Gézától is. 276.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő, Adalékok a magyar műgyüjtés szazadeleji történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

BORNEMISSZA GÉZA, festő

Nemes Marcell festőink javarészét megbecsülte és műveiket vásarolta is.-De kockázatot is vállalt,mert pályakezdő fiataloktól is vásárolt.-Vett a Nyolcak csoportjától,balamint többek között Bornemissza Gézától is. 276.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyűjtő Adalékok a magyar műgyűjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

Bornemissza Géza

(1884 - 1966)

„Párizsi Zulváros" Olej, vászon

55,5 x 60,5 Selezve lent jobbra: Bornemissza

Géza 1911

Zilváltási ár: 5000 ft

BÁV 38.Képaukció Budapest 1975 december

BORNEMISZA GÉZA, festő

Czóbel nyomában 1908-ig nagy tábora szerveződött Nagybá
nyán az új irányzatnak.-A csatlakozók közt volt:Perlrot
Csaba Vilmos,Bornemisza Géza,Ziffer Sándor,Boromisza
Tibor,Mikola András,sőt a Nagybányainak magát nem számi
tó de a festőtelepen évekig dolgozó Tihanyi Lajos is.
306.old. 2.jegyz

MURÁDIN JENŐ: Nagybányától Kecskemétig egy művészeti
különválás. történetéhez 305.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyi Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
63./,- BORNEMISSZA GÉZA,- Nyár, /1948/,-akvarell, papir,-~~344~~ 48 cm.-Ltsz.68.442.-306.old.

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények. II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve. XIII. 1968. Pécs 1971.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
62./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Tavasz,/1948/,-akvarell, papir,-35+ 49 cm.-Ltsz.68.441.- 306.old.

KUNVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények. II. 306.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve. XIII. 1968. Pécs 1971.

BORNEMISSZA GÉZA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kunvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
57./.-BORNEMISSZA GÉZA,- Tájkép, /1952/,-akvarell, papir,-22.5+34 cm.,-Ltsz.68.436.-306.old.

MOLNÁR FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények, II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve. XIII. 1968. Pécs, 1971.

Bornemissza Géza

— **A Paál László Társaság emlékkiállitása.** A *Paál László Társaság* január 10-én tartotta évi közgyülését. A közgyülés ez alkalomból elhatározta, hogy fennállásának tizéves jubileumát a *Nemzeti Szalon* helyiségeiben ez évben, az ősz folyamán rendezendő emlékkiállitással fogja megülni. A társaság a következő müvészeket választotta tagjai közé: *Bornemissza Géza*, *Diener* Dénes Rezső, *Gedő* Lipót, *Körmendi Frimm* Ervin, *Pólya* Iván, *Jobbágyi Gaiger* Miklós, *Borbereki Kovács* Zoltán, *Förstner* Dénes, *Reiter* László.

N.U. 934. I/12

N.U. 934. I./12.

A Tamás Galéria második kiállitása

Bornemisza Géza és Csorba Géza gyüjteménye

Csütörtökön délután nyilt meg a Modern Kiállitásszervező Bizottság második kiállitása a *Tamás Galériában*. Ezuttal is egy festőművész és egy szobrász gyüjteménye szerepel a kiállitáson.

A festőművész *Bornemisza* Géza. Izigvérig modern piktor, aki értékesitette az impresszionizmus utáni korszak minden leszürt eredményét. Egyáltalában nem tartozik a tulzók közé. Pikturája csupa frissesség, csupa lendület, szineiben, formáiban, meglátásaiban eredeti, sőt merész, de ment minden szertelenségtől. A japán festészet és a modern franciák voltak rá hatással, de szineinek meleg ereje a magyar Alföld erős napsütésében érett meg. Ezek a szép, meleg szinek különösen magyar tájképein és rendkivül sikerült csendéletein érvényesülnek. Az egységes tónusok hangulatos atmoszféráját *Notre Dame* cimü nagy párisi perspektiváján és *Kilátás a Gellért-hegyről* cimü, igen érdekes vásznán csinálta meg legbravurosabban. A *Luxembourg-kertben* cimü nagy kompoziciója legujabb és [illegible]

Bornemisza Géza
N.U. 1928. XII. 21.

Bornemissza Géza

PH 1928 XII 29

— **Bornemissza Géza kiállításának meghosszabbítása.** *Bornemissza Géza* festőművésznek a Tamás-galériában rendezett kiállítását, nagy sikerére való tekintettel, január 6-ig meghosszabbították.

• **(Bornemisza Géza és Csorba Géza kiállítása.)** A fiatalabb művésznemzedék két kiváló és jelentős egyéniségének munkáiból rendezte meg a Tamás-Galéria második kiállítását. *Bornemisza* Géza a legjobb és legszélesebb kulturáju magyar festők egyike. Az elegáns francia grafikától kezdve az ábrázolás keleti, kinai és japán szellemü nagyvonaluságáig és finomságáig minden hangot megüt anélkül, hogy legsajátabb mondanivalói a legkisebb mértékben is megsinyleném ezt a szinte tulcizellált kulturát. Külön komoly laborálással merül bele a szinek életébe s a tarkaság határáig elmerészkedő vidám szinharsogást éppen olyan biztonsággal dirigálja vászain, mint a letompitott, halk muzsikáju s nem nagy távolságu szineket. A legintenzivebb fejlődésben élő művész, aki azonban egy-egy periódusában csak jellemző és teljes kifejezésü munkákat alkot. Nem termékeny festő, mert minden munkáján meglátszik a hosszas, meditáló felkészülés. Végső eredményeket mond el s ezért a müszeretö közönség részéről, amely megszokta az utóbbi időben, hogy a kiállításokon több *mühely-analizist* lásson, mint *befejezett képet*, külön elismerés illeti Kiállító társa. *Csorba* Géza ugyanilyen befejezett, teljes harmu munkákkal szerepel. Páthosza, amely fiatalabbkori munkáit néha üres csenevészekké rontotta, ma már megnemesedett s tiszta, mély mondanivalókkal áll elénk. Erőteljességében semmi nagyhangzás, kifejezőkészségében semmi ruratörés. Hittel és őszintén dolgozik. Komponáló ereje és ritmusérzéke olyan felkészültségről tanuskodnak, amilyennel ma csak kevés szobrászunk dicsekedhetik. Édesanyja portréja a legmonumentálisabb alkotások közül való. Ez a mü egyuttal határkő is fejlődésében, amely az igazi tehetség biztonságával tör a monumentalás felé. Nagy alkotásokra való hivatottságát *Ezsaiás* cimü bronza mutatja.

Bornemisza Géza
U.N. 1928. XII. 22.

magyarázom neki, hogy a törvényhozás m
akar. — Hogy az ipari, kereskedelmi és egy
alkalmazottak számára már meg is csináltá
az öregség, betegség, rokkantság esetére szó
biztositást. Csekély járulékot fizetnek be a t
gok és munkaadóik, hozzájárul az állam is
ha valami éri őket, ott lesz a biztos havi s
gedelem, ha pedig megöregszenek, megkapj
a rendes járandóságot, akár csak Vörös Im
a nyugdijas vasuti bakter.

— Bizony, Mihály! — mondom kicsit dics
kedve. — Igy lesz már ezentul. Mikor a váro
szegényemberek részére megcsinálták ezt az ok
törvényt, az ország házában nem kisebb e
berek, mint József fő herceg, meg az uj herce
primás követelték, hogy csináljanak ilyen tö
vényt a falusiaknak is, a földmunkásokna
zselléreknek és más szegény emberekne
Ezért van az összeirás és már biztos forrásb
hallottam, még a rádió is elmondta, hogy k
zel kétmillió ilyen szegény földi ember m
össze is van irva.

— Én is talán?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza gép

PESTMEGYEI HIRLAP

1964 FEB _ 4.

1021

Sikerekben gazdag élet

Egy óra a 80 éves Bornemisza Gézánál

Vácott, egy Sallai Imre utcai barátságos, kertes nagy házban könyvek, festmények, antik bútorok birodalmában él feleségével *Bornemisza Géza*. A lexikonok úgy említik, mint neves magyar festőt és grafikust, aki *a nagybányai művészek köréből kiindulva, francia hatás alatt teremti meg egyéni ízű, lírai hangulatú képeit.*

Nyolcvan esztendővel ezelőtt, 1884. február 4-én született. Barátságos mosollyal fogadja a gratulációt. Azután a jóleső meleget sugárzó cserépkályha mellett ülve feleleveníti az elmúlt nyolc évtized sok élményét, eseményét.

A szatmárnémeti gimnázium diákja volt. Már fiatal korában a ceruza, az ecset szerelmese. Tanulmányait is elhanyagolta, hogy minden szabad idejében festhessen, rajzolhasson. Amikor a nagybányai művésztelep Hollósy-iskolája kiállítást rendezett Szatmárnémetiben, végleg döntött: a művészéletpályát választja. A következő nyarat már Nagybányán töltötte. *Thorma János, Ferenczy Károly* irányította első lépéseit, de legnagyobb hatást *Iványi-Grünwald Béla* gyakorolta rá.

A család megnyugtatására jogra íratkozott be, de 1904 telét már *Párizsban* töltötte. Nagybánya—Párizs —Nagybánya: így váltakozott tartózkodásának helye. Neves francia iskolák kapui nyíltak meg előtte. Világnagyságokkal ismerkedik; *Leon Stein* támogatása lehetővé teszi tanulmányainak folytatását.

richi, bécsi, varsói, londoni, berlini tárlatok. Kétszer állít ki a *Velencei Bienálén.* New York-i, stockholmi, római családok otthonának falát díszítik akvarelljei, olajfestményei. *Abban a teremben, ahol napjainkban a genfi atomerő-bizottság ülésezik, szintén őrzik Bornemisza Géza egyik híres képét.*

Boldog, megelégedett ennyi siker, elismerés után? Meghatottan említi, hogy a debreceni ideiglenes kormány már 1946-ban életjáradékot szavazott meg számára. Pest megyei, váci művésztársai, tanítványai szeretik, tisztelik, becsülik. Az állam régi sérelmét orvosolta, amikor e lakáshoz, műteremhez juttatta. A városi tanács elnöke személyesen járt közbe, hogy a nehéz beszerzési időszakban fűtőanyaghoz jusson. A Képzőművészeti Alap állandó munkához juttatja.

És tavasszal, amikor virágba borulnak a kert fái, olyan szép a tágas teraszról nézve a váci naplemente...

Papp Rezső

Akttanulmány

Ülő lány

Mélyet szippant a kúrtaszárú pipából s rövid szünet után idézi *1907-es, első fővárosi kiállításának* emlékét. A sajátos technikával dolgozó *Egry József* partnere ezen a tárlaton. Négy év múlva *Kölben* hirdetik az öles plakátok Bornemisza önálló kiállítását.

Első világháború, hároméves frontszolgálat s ezalatt mindössze egyetlen alkotás került ki kezéből. A Tanácsköztársaság idején azonban már Budapesten találjuk; a belvárosi festőiskolában tanítja növendékeit.

Két újabb, munkával és tanulással eltöltött évtized. *Zü-*

SZÍNES SZEMÜVEG NÉLKÜL!

Társaságunk minden tagja mondott egy példát saját tapasztalataiból: — Amikor felszálltam a buszra, a kalauz teljesen indokolatlanul rámszólt. Olyan minősíthetetlen hangon, hogy körülöttem mindenki felzúdult... — panaszkodott az egyik.

— Hiába kerestem a kávéfőzőmhöz gumit — nem találtam sehol. Dobjam ki a drága masinát? — háborgott a következő.

— Napokig készültem, hogy bemegyek a tanácshoz. — vette át a szót a társaság harmadik tagja —, amikor végre rászántam magam és bekopogtam az előadóhoz. *Nem sok köszönet volt benne. A hivatalnok unottan hallgatott, látszott, oda sem figyel.* Mit neki az, hogy hónapok óta beázik a lakásom?! Annyi udvariasság sem telt tőle, hogy székkel kínáljon. Ő ült, én álltam.

Bírálni valót találtunk mindannyian. Mégis felkaptuk a fejünket, amikor egyik ismerősünk éles hangon szólalt meg. Mi volt az oka megdöbbenésünknek, amikor mondandója ugyancsak életünk fonákját vette tűz alá?

Elhittük, hogy megeshetett a dolog, hiszen mi magunk is sokszor találkoztunk hasonlóval. De ha hittük, miért háborogtunk? Hiszen valóban hallatlan eset, amikor *a főnök visszaélve hatalmával, megtorolja a bírálatot és fel akar mondani a bírálónak!* Nem ezt mentegettük. Az ellen szóltunk, hogy ismerősünk a vele esett sérelem alapján *valamennyi* vezetőről kimondta az ítéletet: elfojtják a bírálatot, nem tűrik az ellentmondást. Igyekeztünk magyarázni: *egy esetből nem szabad általánosítani.*

Sokszor értették már, hogy nem szívességet tesznek, amikor gyorsan intézik a lakosság ügyét.

Nehéz meghatározni ki és mikor bíráljon? Nem. Bíráljunk mindent, ami igaz, megfelel a tényeknek. Hiszen épp az a jó, hogy *mind többen keressük és akarjuk a jobbat és ostorozzuk a visszahúzót, a maradit.* Mindezt azonban csak akkor tesszük jól, ha bírálatunkkal csak a bírálni valót ütjük.

Van olyan mérce, amely figyelmeztet, hol a határ. Ez a mérce: a jóindulat, a javító szándék és nem a károrvendés, a gúnyolódás mindennapjainkon.

A „hogyan", bár látszólag csak forma, mégis rendkívül *fontos tartalmat takar.* Nem mindegy nekünk, s nem is hagyhatjuk szó nélkül azokat a bírálatokat, amelyek egy-egy jelenségből, életünk egy-egy rosszul sikerült mozzanatából kívánják meghatározni általános véleményüket, s egyéni, torzító szemüvegükön keresztül tekintve fejlődésünket, másokkal is el akarják hitetni, hogy amit látnak, nem a valóság, sötétebb szemüveget kell felvenniök ahhoz, hogy „jobban" lássanak.

Bírálat nélkül nincs fejlődés. A bírálat — mondanunk sem kell — nélkülözhetetlen munkánk minden területén és sokszor erőteljesebben kell-ne fellépnünk a vélemények elfojtói ellen. A bírálatot azonban nem téveszthetjük össze azzal a módszerrel, amellyel bárki is elvitathatja, amit hol könnyen, hol fáradságosabban, hol buktatókon át, de már elértünk.

Sági Ágnes

Mit mond a „me

A február 2-ával kapcsolatos medveprognózisról szólva a meteorológusok elmondották: a népi hagyományt a tudományos megfigyelések annyiban igazolják, hogy

Csúcsforgalom előtt a vetőmagboltok

Két műszakban dolgoznak a szállítók — 18 millió tasak zöldség- és virágmag

A vetőmagboltokban megkezdődött a tavaszi sürgés-forgás: *készülnek a csúcsforgalomra.* A Vetőmagtermeltető és Ellátó Vállalat telepein

két műszakban dolgoznak a szállítómunkások, hogy mindenhová időben megérkezzék az „áru".

A fővárosban és a vidéken a háztáji gazdaságok és a házi kertek részére a kialakult gyakorlat szerint *az idén is könyvekből is.* Igen örvendetes, hogy a megyei tanácsok az elmúlt évinél nagyobb mennyiségű nitrogénműtrágyát bocsátanak a vetőmagboltok tehát a háztáji gazdaságok és házi kertek rendelkezésére. A jelentések szerint *Pest* megyében 130, *Borsod* megyében 120, *Szabolcs* megyében 110, *Veszprém* megyében 100, *Somogyban* 80 vagon műtrágyát adott át a megyei tanács.

A vetőmagvásárlók tájékoztatására a múlt évinél nagyobb terjedelemben és szebb kiállításban jelenik meg a vetőmagárjegyzék. (MTI)

Kétszereséi a dohányip

Jóllehet a magyar dohányipar gyártási számai nem növekednek, feladata, termelése mégis évről évre nagyobb. Ebben az évben például mintegy 38 000 kataszt rális hold — a tavalyinál 5000 holddal több — dohány termelésére kötnek szerződést. A dohányipar exportja — fermentált dohány kivitele — ugyanis *a tavalyihoz képest több mint kétszeresére növekszik.*

A hazai igények kielégítésére

az idei gyártás mennyisége a múlt évihez hasonló: 15,6 milliárd cigaretta, 50 millió szivar, valamint 94 vagon cigaretta és pipadohány.

Ez utóbbi egyébként az egyre csökkenő érdeklődés miatt a múlt évihez képest 90 tonnával *kevesebb.* A legnépszerűbb cigarettáinkból, a *Kossuthból* körülbelül 9 milliárdot, a *Munkásból* 2,5 milliárdot, a *Tervből* 2,2 milliárdot, s a hozzájuk „felzárkózó" *Fecskéből* is már több mint egymilliárdot gyártanak. Az igények alapján a *Szimfóniából* 250 millióra, a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bornemisza Géza
MAGYAR NEMZET

1964 FEB 19
1021

Magyar Nemzet

Muzsikák a tavaszról és az őszről

LÁTOGATÁS BORNEMISZA GÉZÁNÁL 80. SZÜLETÉSNAPJÁN

BIZONY, AZ AJTÓKON KOPOGTATNI KELL — mondta nemrég egyik festőnknek a képzőművészeti élet egyik személyisége. Vagyis ahhoz, hogy el ne felejtsenek valakit, szem előtt kell lenni. *Bornemisza* Géza nem a »kopogtatósok« nemzetségéből való. Ha véletlenül nem került volna kezembe a váci újság, melyben szép cikk emlékezik meg e kitűnő művésznek, Nagybánya és Matisse egykori tanítványának 80. születésnapjáról, bizony én is megfeledkeztem volna erről a dátumról. Azért mondom, hogy én is, mert gyermekkorom óta nem tudok betelni egyik festményével, amit lehet ötven éve is annak, apámnak ajándékozott. Gömbakácok szegélyezte falusi utcát ábrázol ez a kép, előterében három tipikus, a fél évszázad előtti falura frappánsan jellemző alak beszélget. S olyan végtelen hosszú és olyan tikkasztó hőségű, olyan alföldiesen sík, annyira hátra megy az az út, aminőt talán csak Hobbema tudott festeni a londoni National Gallery »Middelharnisi út« című remekén.

Bornemisza Géza rajza

A TÉLI NAPFÉNYBEN FÜRDŐ váci házacskában éppoly derűs harmónia, tiszta légkör, az önmagukkal és a világgal békében élő emberek kiegyensúlyozottsága fogad bennünket, mint amilyen a Bornemisza-képek világa. Pedig két idős ember lakja ezt a házat, s maguk látják el magukat, Géza bácsi hordja a tüzelőt, vágja a fát, Juci néni főz és süt (és milyen finomakat), s mindketten csodálatraméltó elevenséggel beszélnek a művészetekről, mely minden terhes fizikai munka mellett alfája, omegája, gerince életüknek.

Az állványon megkezdett festmény, fiatal lány félaktja. *»A színeket még össze kell érlelnem«* — mondja a 80 éves művész, akinek zenei ritmusokra épített, erőteljes, finom színakkordokban csengő képeit Bagdadtól Dél-Amerikáig sok-sok köz- és magángyűjtemény, magánlakás őrzi. S kevesen tudják, hogy Párizsban készült *Notre Dame* című festménye jelenleg a genfi atomerő bizottság nagy üléstermet díszíti.

BORNEMISZA GÉZA RITKÁN »KOPOGTATOTT«, döngetni pedig sohasem döngetett kaput, noha Adyval jó barátságban volt. Nagybánya és a századeleji Párizs nevelte. *»Legtöbbet Matisse-től tanultam. Picassóval és néhány más akkori fiatallal 1906-tól két évig együtt jártunk abba az öreg Kolostorépületbe, ahol Matisse iskolát tartott. Legendás idők voltak, a sokatigérő magvetések ideje. Sorra került ott minden festői lehetőség megvitatása. Hol színben gondosan értékelt, hol formailag összefoglalt, holnap felbontott tanulmányok, estéről estére rajzolás, s kroki nap-nap mellett, majd modellek otthon, vagy tájkép, csendélet.«*

S ma is a krokik százai kerülnek ki keze alól. A krokizás számára azt j lenti, mint zongoraművésznek a skálázás, a mindennapi ujjgyakorlat. Briliáns akvarellekben örökíti meg a tavaszt, szerényen azt mondva *»kis muzsika ez a tavaszról«*. Pedig nem könnyed dal sem tavaszi, vagy őszi, sem varázsos szépségű szentendrei tájképe, hanem, mint Bach fúgái, oly biztos erővel komponált remekek, s oly dekoratívak is. Valahogy úgy vagyunk ezekkel a Bornemisza-fúgákkal, mint Bach-hal (akinek kottája ott áll hegedűállványán), ha igazán beleérzünk, akkor eszmélünk rá, hogy milyen határozott ívű, gyönyörű kompozíciós elemek tartják. Azt sem lehet állítani, hogy a dzsessz és twist, az elektronikus zene korában ne lenne Bornemisza Géza alkotásainak megértő közönsége. Hiszen főleg a Képzőművészeti Alapnak dolgozik. Nyolcvan éves korában is meg kell festenie a normát, mert nyugdíja 748 forint, amit az Alap kiegészít 352 forinttal. S bármily nagy művész is Bornemisza Géza, 1100 forint havi jövedelemből másodmagával nem tud megélni. Neki nincs egy panasz-szava sem. Munkakedve lankadatlan. De betegség is adódhat.

1960 MÁJUSÁBAN gyűjteményes kiállítást rendezett alkotásaiból az Ernst Múzeum. Az életművet bemutató kiállításnak nagy sikere volt. Azt reméltük akkor, hogy Bornemisza Géza megkapja végre azt a rangot és megbecsülést, melyet több mint fél évszázados munkásságával s a magyar képzőművészet történetében vitt jelentékeny szerepével méltán megérdemelt.

S most négy év után a mester 80. születésnapján újból ebben reménykedünk.

Dutka Mária

s napsütés, kal!

Rákos-patak

ag A ;á- é- ig ık, ak a II. ett ag at, ol le- a és é-

szenlétbe helyezte az árvízvédelmet. A hidak környékét — nehogy az ár megbontsa az alapzatot — homokzsákokkal és kővel is megerősítették.

Szerencsére elállt az eső és így a vízgyűjtő medence felső részéről nem érkezett újabb árhullám. *A kora délutáni* órákra a patak már visszahúzódott *medrébe*, s az elöntött szántókról, rétekről is kezdett lehúzódni a víz. Az árhullám *számottevő kárt nem okozott.* A kissé megbontott gátakat azonban sürgősen rendbe kell hozni.

ió hold gabonavetésen yszeres gyomirtást

l- ó- a d- i- eg rű s- ın m ra z- vi ra e- é- ,5 ,5

milliárd forint értékű terméskiesést, illetve minőségromlást sikerült elhárítani.

Dr. *Nechay* Olivér, a növényvédelmi szolgálat helyettes igazgatója, az idei feladatokat ismertetve, hangsúlyozta, hogy az üzemi növényvédelem munkájának jobb megszervezésére az idén 1500 szakmunkást, illetve növényvédelmi felelőst képeznek ki tanfolyamokon. A vegyszeres gyomirtást 250 000 hold kukoricára és kereken egymillió hold kalászos gabonára terjesztik ki. Ez utóbbi a tavalyinak kereken a kétszerese.

gati városrész, kai tömb, üdülőszálló

: Építőművész Szövetségben

k

kórházat, a nyíregyházi, vásárosnaményi, balatonfüredi kórházak bővítését és rekonstrukcióját, a hévízi gyógyüdülőt. Az iskolai tervezések közül kiemelkedik a gödöllői Agrártudományi Egyetem 150 milliós bővítése. A Földművelésügyi Minisztérium szakoktatási programjának megvalósításában is részt vállaltak.

Eddig tizenhárom felsőfokú mezőgazdasági technikum és kollégium tervezését végezték el. A vállalat mérnökeinek, a hajdúszoboszlói SZOT-üdülő az egyik legsikeresebb impozáns munkája. Ők tervezték a siófoki és a tihanyi modern üdülőszállókat, a rózsadombi Express Ifjúsági Szállót. Terveik alapján készültek a Magyar Rádió új stúdiói. Ezek a létesítmények láthatók színes fotókban, a kiállítóterem falain. A sok impozáns építmény mellett megragadja a nézők figyelmét egy hangulatos nádfedeles kis házikó, amely a velencei madárkutatóházat ábrázolja. Ez a szerény kis épület fényes bizonyítéka annak, hogy apróbb feladatokat is lehet művészi színvonalon megoldani.

A kiállítás hivatalos megnyitása kedden délután történt és február 24-ig tekinthetik meg a látogatók.

vő egyetlen üzletben

-üzletet nyitnak s a vidéki városokban

kívül létrehozzák a Lenin körúti Állami Gazdaságok Mintaboltjának a »testvérét«, s újabb mirelite-szaküzletet nyitnak.

Vidéken is bővül a Csemege-üzlethálózat. *Komlón, Salgótarjánban, Győrött, Nyíregyházán, Békéscsabán* az idén új csemege-bolt illetve ABC kisáruház építését kez-

Kádár János interjút adott a Le Monde-nak

A *Le Monde* kedd délutáni megjelent számában interjú közöl *Kádár* Jánossal. A Mi nisztertanács elnöke Andr *Fontain* főszerkesztőnek adot nyilatkozatot.

Fotokiállítás a Szovjetunió életéről

Kedden délután ünnepélyesen megnyitották a pesterzsébeti Vasas Művelődési Házban »A Szovjetunió képekben« című kiállítást. A megnyitáson jelen volt *Kristó* István, az MSZBT főtitkára, dr *Gyalmos* János, a fővárosi tanács vb-elnökhelyettese, *Némety* Béla rendkívüli és meghatalmazott nagykövet, a Külügyminisztérium főosztályvezetője is. Ott volt N. R. *Seleh*, a szovjet nagykövetség követ-tanácsosa, G. J. *Vladikin*, a Szovjetunió művelődésügyi miniszterhelyettese és J. Sz. *Krjukov*, az MSZBT hazánkban tartózkodó küldöttségének tagjai, továbbá a szovjet nagykövetség több munkatársa.

Török kereskedelmi küldöttség érkezett Magyarországra

Kedden nyolctagú török kereskedelmi küldöttség érkezett Magyarországra az 196 —1964. évre szóló árucsereforgalommal kapcsolatos tárgyalásokra. A delegáció *Mazlum Ataman* kereskedelmi államtitkár vezeti. Fogadásukra a Keleti pályaudvaron megjelent *Baczoni* Jenő külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint a Külkereskedelmi Minisztérium és a Külügyminisztérium képviselői. Ott volt *Nedim Erincer* a Török Köztársaság budapesti követe és a követség több munkatársa.

Augusztus végén:

Tudósok atomkonferenciája Genfben

A világ 90 országának több mint ezer tudósa készül az atomerő békés felhasználásával foglalkozó harmadik nemzetközi konferenciára, amely augusztus végén ül össze Genfben. Az ENSZ égisze alatt rendezendő nagy jelentőségű tanácskozás tudományos előkészületeit G. A. *Jagogyin*, a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség vezérigazgató-helyettese irányítja.

A szovjet professzor az MTI bécsi tudósítójának adott nyilatkozatában elmondotta, hogy a nagyszabású konferencia a *világ tudósainak mintegy 750 előadását* hallgatja, illetve tárgyalja majd meg *az atomerő békés felhasználásának időszerű kérdéseiről*, a különböző kutatási területeken elért új sikerekről. Foglalkoznak majd például azzal, *milyen szerepet játszik az atomerő a következő évtizedekben a világ energiaszükségletének kielégítésében.* Megvitatják *a nemzetközi együttműködés új lehetőségeit* az atomreaktorok építésében.

Eltűnt egy angol hajó az Atlanti-óceánon

A *The Ambasador* nevű angol teherhajó kedd reggel eltűnt az Atlanti-óceánon. A hajó reggel SOS-jelzést adott le, majd elnémult — közölték az amerikai partvédelmi szolgálat New York-i központjában.

Az SOS-jelzés pillanatában az Ambasador az új-skóciai Halifaxtól mintegy ezer kilométerre délre tartózkodott. Mentésére teljes gőzzel elindult a Leonardo da Vinci olasz óceánjáró, a Carl Trautwein német hajó, s felkutatására a körzetbe küldték a partvédelmi szolgálat egyik repülőgépét. Az angol hajó búzát szállított Philadelphiából Angliába, fedélzetén 35 személy tartózkodik. Az amerikai partvédelmi szolgálat szerint eltűnésének színhelyén heves vihar dühöng.

Bornemissza Géza

Ert. 932.II.21.

— **Csendélet-kiállítás.** A csendéletnek szentelte termeit a *Nemzeti Szalón*. Az anyag összegyűjtése meglehetősen gyors iramban történhetett, de néhány kvalitásos név jegyzi a kiállítást, amely mindenféle iránynak helyet ad. Innen fogják összeválogatni egy *nemzetközi* vándorkiállítás magyar anyagát. A résztvevők: *Bornemissza* Géza, *Cserepes* István, *Csók* István, *Fényes* Adolf, *Gaál* Ferenc, *Iványi-Grünwald* Béla, *Kunffy* Lajos, *Lakatos* Artur, *Márffy* Ödön, *G. Nagy* Zsigmond, az egyéni stílusú *Nemény* István, *Pécsi Pilch* Dezső, *Perlmutter* Izsák, *Perlrott* Csaba, a fiatal *Peterdi* Gábor mindenesetre méltók arra is, hogy *(másokkal együtt!)* képviseljék a magyar csendélet-festészetet.

Ert. 932.II.21.

is. Ilyen elsősorban a magyar—dass meghesrélés. Az olaszok azt kérték, hogy a majusra kitűrött meccset halasszak őszre. Értesüléseink szerint a magyar delegációnk vagasszkodni fogunk a tavaszi játékhoz, de — bizonyos feltételek mellett hajlandók lesznek tárgyalni a halasztásról. Ezek a feltételek pedig:

a kupamecs őszszel lesz, tavasszal pedig barátságos revánsmérkőzési játszana a két nemzet Olaszországban, közös bevételre.

Ez a megoldás segítene a mu. nolyos anyagi hajlokkal küzdő futbalsportot is.

Bornemissza Géza

— **A Tamás Galéria uj kiállitása.** Az *UME*-kiállitás befejezése után *Bornemissza* Géza, *Perlrott Csaba* Vilmos festőművészek és *Medgyessy* Ferenc szobrászmüvész gyüjteményes kiállitása január 24-én, vasárnap délelőtt tiz órakor nyilik meg a Tamás Galériában.

— **Előadás a flamand faliszőnyegekről.** Vasárnap, január 24-én délelőtt tizenegy órakor Csányi Károly muzeumi igazgató a „Korai flamand gobelinekről" cimen ismeretterjesztő előadást tart az Iparmüvészeti Muzeumban (IX., Üllői-ut 33—37.). Belépődij nincs.

NÚ. 1932. I. 23.

Bornemisza Géza

B.H. 1929. IV. 17. 25

* **(Modern grafikai kiállítás.)** A Tamás-Galériában (Akadémia-utca 8.) a haladó művészek fiatalabb gárdája grafikai kiállítást rendezett. Sajnos, a különböző technikájú munkák együttesében nem lehet igaz örömünk. Eltekintve attól, hogy kevés kvalitásos alkotással találkozunk, a munkák legnagyobb része a mai párizsi modern iskola szolgai utánzásán épül föl. Fiataljaink közül nem egy ugyanazt csinálja bágyadtan, csiszolatlanabbul, mint a párizsi avant-garde divatos mesterei. A magyar művészet nevében tiltakozni kell ezzel az egyéniséget, festészetünk multját teljesen megtagadó lázzal szemben. Nem szükséges a haladás jegyében rögtön a párizsi trükkök utánzójává lenni. — Valósággal üdítően hatnak ebben a környezetben *Bornemisza* Gézának finom izlésű csendéletei. *Márffy* Ödön csak három kisebb jelentőségű szénrajzzal szerepel. A párizsi stilusú alkotások közt legszebb *Láhner* Emil szürkés városi látképe. *Cselényi-Walleshauser* Zsigmond, *Bernáth* Aurél, *Bene* Géza, *Blattner* Géza, *Rafael* Viktor, *Farkasházy* Miklós és *Zilzer* Gyula művei érdemelnek még említést.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

Bornemisza Géza

1021

1966. JÚNIUS 9., CSÜTÖRTÖK

BÚCSÚZÓ

Ma délután négy órakor kísérik utolsó útjára a szödligeti temetőben rokonai, ismerősei és ismeretlen tisztelői Bornemisza Géza festőművészt. Néhány nappal ezelőtt, váci otthonában érte utól a halál, nyolcvankét esztendős korában.

A híres nagybányai festőkolónián ismerkedett először a piktura titkaival, majd Matisse párizsi festőiskolájában érett igazi művésszé. Soha nem volt epigonja mesterének, a modern francia művészet felfedezéseit „magyarra fordítva" közvetítette, mintegy hozzáigazítva a mi vidékeink sajátos hangulataihoz, karakterisztikus szépségeihez. A melegszínű, elterülő dombok, nyújtózkodó ágú fák, a színesen torlódó felhők, a kisváros végi kertek tünékeny szépsége — megannyi alkalom volt érzékeny, őszinte vallomásra, mondanivalója közlésére, amelyben egyforma hangsúllyal szerepelt a szülőföld szeretete és a nemes, emelkedett szellemű emberiesség.

Sajátos egyéniségének legínkább az aquarellfestészet felelt meg. Nem véletlen, hogy Szőnyi István nagy sikerű könyvében a „tiszta aquarell-festés" iskolapéldájává Bornemisza-képet választott.

Első nagyszabású önálló tárlatát harminckettőben rendezték Budapesten. Az utolsót hatvanban, az Ernst Múzeumban, ahol mintegy hetven festmény foglalta össze s reprezentálta jelentős életművét. De képeit a leghíresebb európai múzeumokban s a jeles nagy magángyűjteményekben is megtaláljuk. A Magyar Nemzeti Galéria tizenhat alkotását őrzi.

Évtizedek óta élt Pest megyében. Először Sződ-Csörögön, majd Vácott. Műveit soha nem hiányoztak a Pest megyei festők tárlatáról. De nemcsak műveivel élt közöttük, tanítója, idősebb mestere, jóbarátja volt valamennyinek. Amíg tehette, fáradhatatlanul kivette a részét a megyei képzőművészeti stúdió munkájából.

Búcsúzunk Bornemisza Géza festőművésztől. Nem jelenik meg többé a körünkben Géza bácsi magas szálfatermete, ezüstös haja, mindig mosolygó arca. Hiányozni fog akkor is, ha emlékét megőrizzük, ha gazdag életművét ránkhagyta örökül.

Prukner Pál

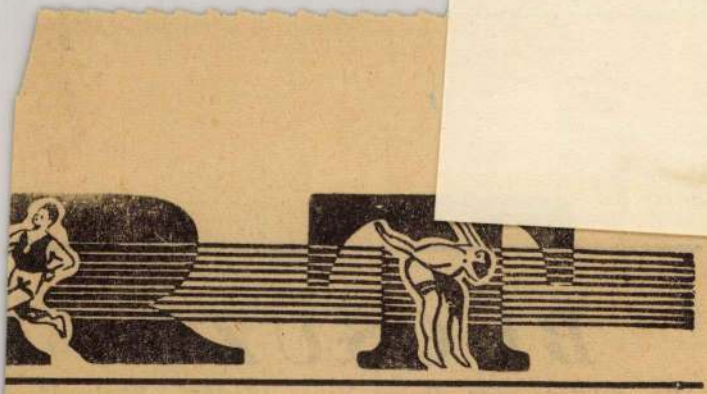

Végződik az első, kezdődik a második harmad

Szombat: Csepel Autó—Ú. Dózsa Vasárnap: Csepel Autó—FTC

A hét végén újabb kettős fordulót rendeznek az országos vízilabdabajnokságban és ezzel a csapatok már túljutnak a küzdelmek első harmadán.

Jelenleg az *újpestiek vezetnek 14 ponttal*, 2 pont előnyével, a *BVSC* és az *FTC* előtt. Meglepetés viszont, hogy a sokszoros bajnok *Szolnok* csak az 5. és a Honvéd a 7. Váratlan az *OSC* nagyon mérsékelt teljesítménye: az orvosegyetemiek a sereghajtók. A *Csepel Autó* negyedik helye szép siker.

A szombati fordulóban különösen az *Eger—FTC* és a *Csepel Autó—U. Dózsa* találkozó látszik érdekesnek. Vasárnap az újpestiek a *Budai Spartacus* ellen szerepelnek s akár növelhetik is előnyüket az első helyen.

Szombat: *Csepel Autó—U. Dózsa*, Sportuszoda, 18 óra.

Vasárnap: *Csepel Autó—FTC*, Sportuszoda, 19 óra.

Június 14-én utazik a Vasas Olaszországba

Az idei *Olaszországban* sorakerülő Közép-európai Kupa döntőjébe — mint ismeretes — játék nélkül jutott a rendező *Fiorentina* és a kupa védője, a *SC* és a *Jednota Trencsén* pedig kiharcolta a részvételt.

A mérkőzéssorozat folytatására *június 15-től* kerül sor, ezen a napon a *Vasas Livornó-*

Bornemissza Géza

— Új kiállítás a Tamás Szalónban. A modern kiállításokat szervező bizottság rövid idő alatt már második kiállítását rendezi a Tamás Szalónban. *Bornemissza* Géza víz- és olajfestményekkel vonult fel, *Csorba* Géza pedig újabb szobrait mutatja be. Bornemissza egy-egy szép színt kap el, amely azután betölti minden érdeklődését. A franciáktól hozta nemcsak kultúráját, hanem leheletszerű finomságát is. Egy-egy pillanat impresszióit fogja meg, a színeknek ez a kedves és biztos játéka inkább az akvarell könnyedségének felel meg, éppen ezért kvalitásban is inkább akvarelljei és rajzai emelkednek ki. *Csorba* Géza kellemes meglepetést hozott. Minden túlzástól megszabadult s különösen *Anyám* című munkája nagyon szép.

E. t
1928. XII. 21.

10 · Újság IV. 27 1929

KÉPZŐMŰVÉSZET

** **Modern magyar festők.** Magyar szezon: ezzel a programmal indult a Tamás Galéria és megtartotta a szavát. Sok jeles magyar festő kiállítását rendezte meg és a mostani kiállítása összegezése munkásságának. Egy-egy képpel felvonul jóformán mindenki, aki eleven hatóerő a magyar festészetben. A legnagyobb meglepetés talán *Bornemissza Géza Csendélet négerszoborral* című képe. *Bornemissza* Géza legutolsó gyűjteményes kiállítása óta is sokat fejlődött és ezzel a festményével teljes tökéletességre emelte differenciált és hallatlanul finom formakészségét. A másik festő, akinek a képe hosszabb időre való megállásra késztet: *Koszta* József, ez az évtizedek óta félig-méltányolt művész, aki minden izében magyar és azért teljesen európai. *Koszta* József művészete *európaian magyar művészet*, mintahogy európaian magyar *Kodály* Zoltán minden melódiája és *Ady* Endre minden verssora. *Tanya* című képe egyik legszebb darabja munkásságának. *Koszta* József lassan, de biztosan veri magának a saját formáját és észrevehetően távolodik a naturalista ábrázolástól. Sajátmaga jött rá a természethűség nyügére Nem utánoz külföldi festőket. Mint például *Matyasovszky-Zsolnay* László *Leányfej* című képével, amely erősen emlékeztet *Manetra* a szinskálájával. *Márffy* Ödön *Fésülködő lány* című képe sokkal elfojtottabb fényű alkotás, mint utolsó képei, *Márffy* Ödön tuljutott már azokon a fényproblémákon, amelyek esztendőkön keresztül izgatták. De azért mostani képe is kissé vázlatszerű. Érettebb, megcsináltabb képeket akarunk már látni ettől a kitünő művésztől. *Perlrott-Csaba* Vilmos *Nagybányai szobá*-ja ujabb bizonyíték a festő «*expresszio naturalizmusára.*» Egyik legjobb képe a művésznek. Teljesen szuggesztiv a képről leáradó nyomor. A proletárszoba levegője megkapja a nézőt. A gyüjteményes kiállitás szinte egyhangu csendéletei után, amelyek — félreértés elkerülése céljából — nagyon sikerültek voltak, jó látni, hogy *Perlrott-Csaba* ezt is tud. *Kmetty* János *Csendélete Bracquera* emlékeztet. Sokkal különb képei vannak a festőnek. *Paizs-Göbel* Jenő *Őszi hangulat*-a, mintha Szönyi nyomaira mutatna, ugyanigy meg lehet találni *Simon* György János *Ülő nő* című képének atyját is. *Rudnay* Gyula *Diófája* nem reprezentálja ezt a festészetében is tulnyomóan grafikai elemeket visszatükröző művészt. *Novotny* Emil Róbert festménye is azt mutatja, hogy főleg grafikus. *Kernstok* Károly *Ádám és Éva* című képe nagyon jellemző ennek a kitünő művésznek a felfogására. *Kádár* Béla *Kompozíciója* — iparművészeti kompozició, amint *Kádár* Béla tehetsége általában könnyebben találná meg erejét az iparművészetben, mint a festészetben. Nagyon szép *Berény* Róbert dekorativ *Csendélet*-e, *Cselényi Walleshausen* Zsigmond *Tükör*-e, *Csók* István *Tekeresi csárdája*. *Schönberger* Armand *Önarcképe* ott romlott el, amikor a művészi önkonómia hiánya két képet csinált ugyanegy képen: egy tájat és egy önarcképet. Külön-külön egyik is, másik is jó lenne. *Lehel* Mária *Leánykat*-ja finom francia munka. *Szobotka* Imre *Igali mulom* című képe azt mutatja, hogy a festő kezd megállapodni. Sokk nyugodtabb, mint régebbi képein. *Vaszkó* Ödö *Beteg virág* című képe — beteg.

(—ó)

Bornemissza Géza

A *Tordasi díj* a szombati versenynap legjobban dijazott futama. Az 1600 méteres versenyben *Buzogány* és *Nagyur* mellett, melyeknek idei képességeiről már fogalmunk van, *Bäby* és *Beaupreau* is starthoz állanak. Mindkettő otthoni munkateljesitményeiről jó hirek vannak forgalomban, ugy hogy rendkivül érdekes küzdelemre van kilátás. Ha *Nebulo* is starthoz állana, ugy ez csak élénkitené a mezőnyt. A Henckel-nyertes *Beaupreau* és *Buzogány* közé helyezzük a verseny kimenetelét, de igen jó futást várunk *Bäbytől* is. A nap részletes programmja a következő:

I. Nyeretlenek versenye. Táv 2000 m.

1.	**Laokoon** 3é Dreher J. (Pejacsevich)	48
2.	**Sormani** 3é Lesvári ménes (ifj. Mravik)	48
3.	**S.** 3é Mr. Corner (Kozuch)	48
4.	**Dolmány** 3é Szt. György-ist. (Keresztes)	48
5.	**Szamovár** 3é Weszely T. (id. Mravik)	48

Laokoon és *Szamovár* párharcának mutatkozik ez a verseny, melynek finisében esetleg *Sormaninak* is lehet szerepe.

Jelöltjeink: **Laokoon—Szamovár.**

II. Eladóverseny. Táv 1000 m.

1.	**Fogócska** 3é Baghy Gy. (id. Mravik)	46½
	Mileva 6é Bossányi Havass T. (Hitch)	50½
	Tatrang 6é Both D. (Gombolai)	55
	Akolore 3é Dreher J. (Pejacsevich)	43½
	Nyvirág 3é Id. Mravik P. (Tulajdonos)	48½
	Ini 3é Reeves H. (Tulajdonos)	43½

Bornemissza Géza

M.O. 934. v. 13.

B.H. 934. v. 13.

N.Ü. 934. v. 13.

A MUNKÁCSY-CÉH KIÁLLITÁSA AZ ERNST MUZEUMBAN

A Munkácsy céh kiállitása nem produkál nagy müvészi meglepetéseket. De talán nem is ez a célja. Viszont igen jó átlagképét adja az egész mai magyar képzőművészeti termésnek, főleg a pikturának. Együtt találjuk itt a fiatalokat és az öregeket, a konzervativokat és a progressziveket. Nagyon kevesen hiányoznak azok közül, akik ma bármilyen vonatkozásban szóba jöhetnek a magyar képzőmüvészetben. Az összeválogatásnál a zsüri arra is tekintettel volt, hogy a müvészeket lehetőleg közel hozza a közönséghez. A képek kiválasztásnál számbajött az is, hogy a kép a vásárló publikum szempontjából tetszetős legyen s a mai nehezebb viszonyok közt ne mulja fölül anyagi lehetőségeit. Ennek a céljának a kiállitás föltétlenül megfelel. Sok a tetszetős, jó kvalitásu és nem drága kép s az egész benyomás, amelyet a kiállitásról kapunk, szines, változatos.

Az első teremben a grafikus müveket gyüjtötték össze. Főleg vizfestményeket és vizkarcokat. Kiemelkednek itt *Bornemissza* Géza, *Dusy* Antal, *Lehel* Mária, *Molnár* C. Pál, *Komjáthi* Gyula és *Weil* Erzsébet müvei. De érdemes alkotásokkal szerepel *Pariss* Elza, *Róna* Emmi, *Bajor-Bayer* Ágost, *Erdei* Viktor, *Gallé* Tibor, *Varga* Nándor, *Sárkány* Loránt és *Vadász* Imre is.

A második teremben főleg impresszionista mesterek vannak. *Vass* Elemér, *Heintz* Henrik, *Biai Föglem* István, *Márk* Lajos, *Iványi-Grünwald* Béla, *Szlányi* Lajos, *Tornyai* János, *Körmendy* András, *Bayer* Ágost, *Glatz* Oszkár, *Kernstock* Károly, *Kemény* Nándor, *Magyar-Mannheimer* Gusztáv és *Szlányi* Lajos igen tetszetős képeket állitottak ki.

A harmadik teremben legjobbak *Kosztolányi-Kann* Gyula tájképei. *Förstner* Dénes hangulatos folyóparti képe. Érdekes *Gedő* Szerelem cimü kompoziciója. Itt találjuk még *Ferenczy* Valér, *Hermann* Lipót, *Cserepes* István és *Pállya* Cölestin sikerült képeit.

A negyedik, ötödik és hatodik teremben *Glatz* Oszkár egy nagyobb vászna előtt kell hosszasabban megállni. Kiválóbb alkotások itt *Gaál* Ferenc, *Pólya* Iván, *Darvassy* István, *Vidovszky* Béla, *Orsós* Ferenc, *Belányi* Viktor, *Dienes* Dénes Rudolf, Szentgyörgyvári *Gyenes* Lajos, *Márk* Lajos, *Beck* Judit, *Bardócz* Árpád, *Gács* Magda, Vidai *Brenner* Nándor, *Frank* Frigyes, *Vörös* Géza, *Walleshausen* Zsigmond, *Gimes* Lajos, *Kunwald* Cézár, *Porter* Paula, *Gábor* Moritz, *Fejérvári* Erzsi, *Dettár* György, *Perlrott Csaba* Vilmos, *Novotny* Emil Róbert, *Körmendi Frim* Ervin, *Járits* Józsa, *Pécsi Pilch* Dezső, *Kézdi-Kovács* Elemér, S. *Korányi* Anna bárónő és *Bardócz* Árpád (Nilus) képei.

A nagyterem a modernek gyülekezőhelye. Itt van néhány reprezentáns nagyobb vászon is. Leginkább figurális képek és kompoziciók, de néhány igen finom tájkép is. Igy igen jó *Márffy* Ödön és finom *Lehel* Mária mellett *Hollós Mattioni* Eszter három érdekes képpel is szerepel. Érdekes *Ámos* Imre „Álmodó asszonyok" cimü vászna. *Gebauer* Ernő neoprimitiv János evangelistája mellett megkapó *Rozgonyi* László sok alakos nagy kompoziciója. Kaapai menyegző

a tárgyalást ma délelőtt fejezték be, s az egyezmény szövegezése egész napon át folyt. Egészen bizonyos, hogy mind a három egyezményt még a végső határidőként megállapitott május 15-ike előtt aláirják.

A megegyezések — *Bécsen* át érkező római hirek szerint — a kiviteli lehetőségek emeléséről, a kereskedelmi tengerészet utján történő áruforgalom szállitási könnyitéseiről és a közvetlen ipari érintkezésről szólnak. Különösen kedvezően alakultak az osztrák fa-, valamint cellulose- és papirkiviteli tárgyalások mind Olaszországgal, mind pedig Magyarországgal szemben. *A Magyarországgal folytatott vámpolitikai és dijszabástárgyalások eredményei is messzemenő gazdasági egyetértésre vezettek.* Ez megkönnyiti a hasonló irányu közvetlen *cseh-osztrák és cseh-magyar gazdasági tárgyalások utját is.* A bécsi lapok különösen kiemelik, hogy *Ausztria számára a megállapodások teljes mértékben kielégitőek.* Főleg az osztrák fa-, papir-, karton- és cellulozeexport növekedik jelentős mértékben. Az eddiginél nagyobb mennyiségben exportálhat Ausztria fém- és gumi-

kat

K

portának egy karaktéres portréja.

Nagy *kompozicionya*, a Kasanat menyegző. Nagyon finom novecentista hatásu *Patkó Károly* arcképtanulmánya és *Kontuly Géza* két finom tájképe. Igen érdekes *Körmendi* András szimbolikus kompoziciója. *Szőnyi* Istvánn „Nyári esője" gazdag fényszimfonia. *Klie* Zoltán, *Paizs Gobel* Jenő és *Pollatsek* Lili képei érdemelnek még itt emlitést.

Az udvari teremben *Kern* Andor, *Szabó* Aurél, *Jándy* Dávid, *Reiter* László, *Vereb*é*lyi* Renáta, *Radnai* Józsel és *Bene* Géza képei ragadnak meg.

A szobrok a kiállitóz termekben ezétszórva és a Hallban vannak elhelyezve. Hatalmas arányaival és barokk formaérzékenységével tünik ki *Gádi-Glasz* Gyula nagy kompoziciója, az Apokalipsze. Erősen van képviselve *Bottai Hüvös* László portrékkal, igen finom kisebb aktokkal és figurális plasztikával. Igen sikerült *Ladnyi* Dezső két karaktéres portréja. Finomak *Petri* Lajos, *Szabados* Béla, *Sóvári* János, *Hüvös* Iván, *Forgács-Hann* Erzsébet szobrai és *Somogyi* Ilona-trója.

Bornemissza Géza

1919 őszén a Tanácsköztársaság bukása után jelent meg a Magyar Iparművészet c. folyóiratban Margitay Ernő volt iparművészeti iskolai tanár írása az alanti címen, ismerteti a művészeti direktórium tevékenységét. – Több művészeti szabadiskola működött élén a művészszel.

Gábor Kratz: „Vörös művészeti politika."
Kritika, Budapest, 1945. márc.

Bornemisza Géza, festő

Boromisza Tibor

A masodik nagybanyai generációhoz tartozott.Réti István Bornemisza Géza,Perlrott Csaba Vilmos,Tihamyi Lajos,Ziffer Sandorral,stb. 300.old. 4.jegyz

Haulisch Lenke: Boromisza Tibor.Első kisérlet telep alapitásra 300.old

Müv.Töet. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Bornemissza Géza 9, festő

L. Perlrott Csaba Vilmos

Nagy Zoltán: Perlrott Csaba Vilmos emlékkiállítása 30.

Kritika, Bp. 1977 dec. 77/12

Bornemissza Géza

1884-1966

21. Fiesole 1923. akv. 224x309 mm

Ltg. 1924-1059

XIX st. városlépel és útirajzol MNG 1976.

Bornemisza Géza

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

47. old.

Bornemissza Gina

1967-ben Székesfehérvárott szerepelt a művész, a Gresham kör művészetét bemutató kiállításon akvarelljei-vel vett részt

Szabó Júlia: A rajz és az akvarell a Gresham-kör művészetében

Művészet, 1976. december – 20. oldal.

1

Bornemissza Géza

1884-ben született

Thorma Jánosnak volt növendéke

1908-ban Párizsba kerül, itt

Matisse lett a mestere.

Párizsból hazatérne Nagybányára

kerül.

Nagyvilág 74/2 313. o.

Bornemisza Géza

Méltatás

művészetében.

Szabó Julia: A rajz és az akvarell a Gresham-kör

Művészet, 1976. december - 20. oldal.

Bornemissza Géza (festő)

Neve a nagybányai „neósok" közt említve.

A Hét, 1974. júl. 19. 5. évf. 29 sz. 6 n.

Bornemissza Géza

Sok erővel teljes, komoly és lelkiismeretes oeuvrejét dicséri j.p.: "A Müvészház kiállitása" c. kritikájában, de azt is elmondja, hogy ennek ellenére még mindig nem eléggé kiforrott.

A HÉT, Bp. 1914. febr. 22. XXV. évf.
8. sz. 126-127. lap.

Bornemissza Géza

Csáktornyai Zoltán, Márffy Ödön, Czigány Dezső, Csók István, Orbán Dezső, Gyenes Gitta müvészek a bécsi Künstlerhaus kiállitásán vettek részt. Bölöni György: "Rebellis magyarok" cimmel közölt beszámolójában inkább a kiállitás atmoszféráját ecseteli, mint az ott szereplő müveket. Beszél az ellentétekről, amelyek a magyar kiállitás érdekességét megszabják. A Müvészház óvatosan csak olyan müveket engedett ki/nem tartott amelyeket/ veszélyesnek. Ennek ellenére a magyarok mégis valami kis lázadozást jelentenek a bécsi lojalitással szemben. A HÉT, Bp. 1914. márc. 29. XXV. évf. 13. sz.. 205. lap.

Bornemissza Géza

Zádor István, Szinyei-Merse Félix, Kőváry Szilárd, Burghardt Rezső, Csukássy Elemér, Sándor Móric, Szabó Kata művészek munkái a Művészház kiállitásának értékei közé tartoznak,-irja Gerő Ödön: "Az ellenszalon" c. kritikájában, mely a Művészház kiállitásán szereplő müveket ismerteti. A Mücsarnok zsürijének visszautasitása miatt tiltatkoztak az itt felsorolt művészek, akik azokkal együtt vettek részt a Művészház kiállitásán, akik velük szolidaritást vállaltak és ezért nem is jelentkeztek a Mücsarnok Téli Tárlatára. Gerő Ödön demonstrációnak nevezi a Művészház kiállitását, ahol a művészek alkotásaikkal bizonyitották, hogy értékben azonosak a Mücsarnokiakkal. A HÉT, Bp. 191o. dec. 4. XXI. évf. 49.sz 79o-791. lap.

Bornemissza Géza rajza

Dunapart

Nagyvilág 74/2 198.0.

Bornemissza Géza 2

A 2 Vitt. között 3 kiállításon vett részt (Belvedere, Kút, Tamás u.) 1966-ban halt meg Vácon.

Dévényi Iván: Bornemissza emlékezete

Nagyvilág 74/2 313. o.

Bornemissza Géza

1884. február 4-én született

Néprajz, 1974. febr. 3. 102 dg. 28 m. 14 p.

Bornemisza Géza (!)

Az ő és Perlroth Csaba alácsásával szereplő, 1908. aug. 30-i levél Kernstok Károlyhoz. Egy magyar (Kernstok, Rippl, Grünwald, Berény, Czóbel, Pór, Perlroth, Bornemisza, Gulácsy, Csáktornyai, Vedres, talán Ziffer) és francia (Matisse, Picasso, Maillol) anyagból összeálló kiállításhoz kérik Kernstok támogatását.

Horváth Béla: Perlroth Csaba Vilmos és Bornemisza Géza ismeretlen levele; Mügyűjtő, 1973/2. s. 39. l.

Bornemissa Géza

1 Matisse-iskola egyik első nőcendéke volt.

Horváth Béla: Derkovits Csaba Vilmos és Bornemissa Géza ismeretlen levele; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 39. l.

Borsos Mária Géza

Falusi utca Vízfestmény 24x33

1925

Kiállítási ár: 2500 Ft

BÁV33. Művészeti Képaukció, árverés 1974 május 21-22

Bornemissza Géza

az 1930-as években csatlakozott a posztnagybányai irányzathoz.

Pataky Dénes: Bernáth Aurél, Budapest, 1972.

71

Bonnemisza Géza

Park

Műgyűjtő 1972/4.sz. 16.l.

Bornemisza Géza

Virágzó parkot ábrázoló festménye a jelzett gyűjteményben.

Hornáth Béla: A Kovács-gyűjtemény vízfestményei; Műgyűjtő 1972/4. sz. 16. l.

Bosnyák Géza
1884-1969

Neve említése

Népszava 1972 július 22 8.old.

Bornemissza Géza

a Greshom kávéházban összegyült
művészt ársaság egy tagja

Pataky Dénes: Bernáth Aurél, Buda-
pest, 1972

81

BORNEMISSZA GÉZA, festő /1884-/

Medgyessy Ferencnek a bajai Aszalós Imre főorvosnak irt leveléből: 936.jun.-"Bornemissza Géza pedig neked adna el valamelyik szép aquarelljét./Atlag ár 100 p./Adna részletre is.Jó képei vannak."... 330.old. 66.jegyz

KÓSMÁNKY MÁRIA-KÖHEGYI MIHÁLY: Levelek és adatok Medgyessy Ferenc bajai kapcsolataihoz. 305.old

A Debreceni Déri Múz.évkönyve, 1975. Debrecen, 1975

Bornemissza Géza

"Magyar müvészek kiállitása" cimmel Kázmér Ernő számol be az egyik belvárosi ház félemeleti helyiségeiben rendezett tárlat résztvevőiről: Csók István, Perlrott Csaba Vilmos, Márffy Ödön, Réti István, Bornemissza Géza, Gara Arnold, Kubinyi Sándor, Erdei Viktor, Csáky László müvészek munkájáról mond egy-egy-müvészetükre jellemző, rövid mondatban kritikát.
Bornemissza Géza ceruzavázlatait fölényes tudás, nagyszerü rajzkészség jellemzik.

A HÉT, Bp. 1920. jan. 1.
XXXI. évf. 1. sz. 14. lap.

Bornemissza Géza

A nagybányai művészek közt neve említve.

A Hét, 1973. dec. 21. 4. évf. 51 sz. 10 p.

Bornemissza Géza (1884 - 1966)

„Tihanyi tájlép" Vízfestmény 34x46 cm

J. l. f. Bornemissza Géza. Tihany 1961.

Ziziáltási ár: 2500 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Bornemissza Géza

Bornemissza Géza tölb-művész
társával kivált a Kecskeméti Mű-
vésztelep vezetéséből.

Összegyüjtötte Sümegi György: Fejezetek egy-megye.....
Müvészet, 1975. junius - 43. oldal

Bornemissza Géza

„Vidéki kastély udvara". (vepr)

Horányi Barna: Nagybánya nemzedékei.

Somogyi Néplap, 1974. ápr. 4.

Bornemissza Géza (1884-1966)

„Falusi táj" o.v. 55 x 65 cm

J. l. j.: Bornemissza Géza 1935

kikiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 47.Képaukció Bp.1978.december

Bornemissza Géza

Nábrádon született Bornemissza Géza.

Soroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban. Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Borsemiszta Géza (Nábrád, 1884 - Vác, 1966)

„Tihanyi részlet" (Alkonyatkor) Vászonfestmény 34x43 cm
J. l. j.: Borsemiszta Géza, Tihany 1959.
Kikiáltási ár: 2000 Ft.

—

„Erdőrészlet" Vászonfestmény 48x84,5 cm
J. l. j. Borsemiszta Géza 1977. Kikiáltási ár:
4500 Ft.

—

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Borsemiszta Géza (Nábrád, 1884- Vác, 1966)

„Taplók" vízfestmény 24x34 cm
J.l.p. Borsemiszta Géza 1925.
Ex libris ár: 3500 Ft.

BÁV 1952.decemberi 59.Képaukciója Bp.

Bornemissza Géza

Bornemissza Géza a vagybányai Szabadiskola kezdetétől hét nyarom tanult itt. Majd 1908-ban Párizsban Matisse tanítványa lett.

Koroknay Gyula: Képz-művészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Bornemissza Géza

A művész hőnnyed hézket, francias szinkultúrával, választékosan, átta-lában fanveson dolgozott.

Korokmay Gyula: Képz-művészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 16. oldal.

Borneminsza Géza

Bánszky Pál: Képtár Kecskeméten

Művészet, 1983. november

Bornemissza Géza, kstó

L. Bene Géza

9.

– : Téj kiptár Sárospatakon

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 9.

< Bornemisza Géza >

Gerő cikke

< > Henri Matisse.

Két Madár

1923. 2. 7.

rolja. A postatakarékpénztárt

ványozások esetében a cégjegy

-alelnök

és az ügyvezető együttes néva

A bevételekről és

számadást kell vezetni.

A pénzkezelést a

számvevőség erdészeti csoport

A havonkint lezár

a földmivelésügyi miniszteri

34.§

A 31.§. alapján el

-alelnök és titkár

vezető, ha tényleges vagy nyu

a fizetési osztályára nézve r

nyeknek felszámitására, ha pe

MDK

Bornemissza Géza, festöm.

képei a szin és a vonal összejátszásának érdekes bár sokszor teoretikus problémái. Nem él tonusos formamegoldással, csak vonalakkal és szinekkel dolgozik.

KUT. - Ernst.Muz. - A KUT III.nagy kiáll.-a.
Dunántul.1926.ápr.7. 6.l.

Bornemisza Géza

Mikes Istvánné: Bornemisza Géza művészete
– Művészet, 1966. 7. évf. 12. sz. 18-20. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

256. l.

BORNEMISZA Géza

20, 82, 153, 177, 209

Oltványi 1991

DERKOVITS Gyula

belül a munkavédelmi megbizott kö-
re felhivnia. A kárigény bejelenté-
adni részletes indoklással.
ényezéséről - a munkavédelmi megbi-
tároz.
ább agy napi keresőképtelenséget
yvet kell felvenni, 1 pld. az SZTK

részleteit a 2/1980 (VII.31.) KSH

ÉGZETTSÉGE

ozó és adminisztrativ munkakörben dolgozó

telezettségüknek a rendelkezésükre
avédelmi ismereteket tartalmazó -
ilatkozat formájában tesznek eleget.
ként meg kell ismételni az időközben
átdolgozott ismeretanyag alapján.

SZINYEI TÁJKÉPDÍJ: BORNEMISZA GÉZA

A Szinyei-tájképdíjat *Bornemisza* Géza festőművész *Tornác* című vízfestménye nyerte el. Nagy múltú, érett művész kiemelkedő alkotására hívtuk így fel szélesebb körök figyelmét. Feladatomat módfelett megkönnyítené, ha bemutathatnám Önöknek a szóban forgó festményt, mert akkor Önök is érezhetnék, hogy a részletszépségektől eltekintve, van valami ezen a képen, ami kifürkészhetetlen egészével már az első pillanatban ellenállhatatlanul ragad meg mindenkit. Szőnyi István barátom – akivel legutóbb együtt néztem meg – elfogulatlan művészgyönyörködéssel mondotta: „milyen ízig-vérig *magyar* ez a kép!" Nem tudom tisztán meghatározni, hogy mi az, ami ezt a hatást kiváltja, de énbennem is ugyanilyen volt az első érzés. Jobb híjján meg kell elégednem azzal, hogy azt mondom, magyar a *hangulata*. Habár a képtárgy is jellegzetesen magyar, mégsem csak ez a körülmény ébreszti fel az említett érzést. Igaz, a tavaszi záporban megfürdött kúria, a tornácpadlózatot elöntő esővíz enyhe barnája, a szobába vezető tárt ajtó szürkés-fehér foltja, mellette a zsaluk bizalmas sötétje, a tetőre ágaskodó zöld kúszónövény, az udvar pár félszeg fája, rózsaszínben virágzó bokrai, a kezdetleges kerítés vézna ajtajával, jobboldalt kis falusi házak, itt-ott sárga és kék villanások, mind-mind kedves gyerekkori emléke sokunknak – de *csak* emlék –, míg Bornemisza az önmagában egyszerű jelenséget – épp hangulati velejáróival együtt tudta feledhetetlen művészi élmény magaslatára emelni. A megjelenítő, mesteri eszközök szerepe tehát fontosabb a tárgynál. A nemes nagybányai hagyományok őszinte egybefonódása a francia géniusszal, nagyszerű művészi lendületre képesült abban a festményben, amely Bornemisza sok elragadó akvarellje között is kivételes helyet foglal el. Bornemisza kultúráját egyébként is alapvetően jellemzi az a bensőség, amellyel az újabb kori francia festészetet átélte. A legjobb mesterektől – a legjobbat tanulta meg. A *Tornác*on – megejtő vázlatosság látszata mögött – tökéletesen tömör, mindent kifejező formákra lelünk. Szellemes és bonyolult vonalak bűvészi lejtése, tiszta színek üde csattanója, friss téri ritmus, mindez dicsőségére válnék a legjelesebb francia mesternek is. De számunkra még értékráadás is van ebben a képben: a vidéki magyar kúria tökéletesen felidézett, meleg légköre. Ám én most dícsérni jöttem – és nem magyarázni. Szívesen élek tehát a jó öreg Vasari mester egyszerű, tökéletesen bevált, s a művészek fülének is legjobban hangzó formulájával: Bornemisza képe igazán gyönyörű!

Szinyei tájképdíj: Bornemisza Géza
Az eredeti kézirat (Oltványi Noémi tulajdona, Bp.) alapján. A gépirat bal fölső sarkában Oltványi ceruzás kézírása: 39. II. 6. Aláíratlan.

Oltványi 1991

BORNEMISZA Géza

BORUEMISZA Géza

91 1. 47
10. 28

Új Müvészet

XII.-XIII. században
genda/ szerzője, Jac

Az oltárra elős
század folyamán, me
súlyozta Krisztus ke
század szir származá
nyugatra menekült sz
a kereszt tiszteleté

Ennek ellenére
oltárkereszt megjeln
foglalt irásba, amik
gek számára őrzött E
kivül csak a négy ev

BORNEMISZA Géza festő

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992

10, 11, 12, 20, 22, 25, 27, 29, 31, 32, 36, 39, 40, 41, 42, 46, 47, 58, 60, 61, 65, 66, 120, 123, 132, 133, 141. ill.

MDK

Bornemisza Géza, festön

Villefranchei kikötö.
Nábrádi táj.
Csendélet szoborral.

U.itt már szerepelt egész gyüjt.-el.

Belvedere XXIX. kiállitás. -Csoportkiállitás. Bp. 1924. okt. Katalogus.

Bornemissza Géza festő

"akvarellista"

–) Bartha László

MŰVÉSZET 1985/5/29

Bornemissza Géza

→ Kozma Lajos

MŰVÉSZET 1985/2/25

Bornemisza Géza, festőművész

Simon Magdolna művészettörténész a XIX.–XX. sz.-i magyar képzőművészetet bemutató állandó kiállítás rendezője. A múlt század elejétől az 1960-as évek végéig átfogja a magyar képzőművészet legjellegzetesebb irányzatait. – Igen gazdag annak a teremnek az anyaga, amely a kecskeméti művésztelep első korszakának képtermését mutatja be; többek között Iránnyi Grünwald Béla, Faragó Géza, Tábja Tibor alkotásait, illetve a szecesszios stíluson túllépő avantgardisták, Bornemisza Géza, Kmetty János, Perlrott Csaba Vilmos és társaik munkáit, akik a kor modernebb irányzataihoz, a kubizmushoz, az expresszionizmushoz igyekeztek „kormányozni" a művésztelepet.

Hettai Nándor-Kolok Elek: A rendezők véleménye.
V.M.: Képtára Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Bornemissza Géza festőművésza

Bíró Ádám akvarelljei a Dunamenti Regionális Vámúr váci egységének központjában láthatók nov. közepéig. — Bornemissza Géza ismerteti Bíró Ádám értékeit.

Losonci Miklós: Váci sorsok.

Pest Megyei Hírlap, 1981. nov. 3.

Bornemisza Géza

A "KUT" tagjai,-a Képzőművészek Uj társasága- kiállitását a Nemzeti Szalonban rendezték. Szokolay Béla értékeli a tárlaton bemutatott müveket:

Egry József: "misztikus tónusok puhasága",

Szobotka Imre: "éles és megnövelt értékü formák",

Bornemisza Géza: "a jelenségek végsőre redukált, leegyszerüsitett vonala és szinértéke jellemzi müvészetüket.

Fenti tárlaton szereplő müvészeket lásd: Csók István nevénél.

Élet. Bp. 1925. márc. 15. XVI. évf. 6. sz. 119-120. lap.

Bornemissza Géza

Perlrott Csaba Vilmos/1880-1955/ Bornemissza Géza/1884-1966/ festők az Académie Matisse-nak a francia mester 1908-ban megnyilt magániskolájának növendékei közé tartoztak./

Forrás 1975/10/79

Dévényi I:Matisse magyar kapcsolatai

MDK

Bornemisza Géza

Kertben, o.

Kastélyudvar

Csendélet szoborral, o.

A Gresham és köre. Szfvár Csók I. Képtár 1967.

MDK

Bornemissza Géza

Interieur

KUT 3. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 15 l.

NÉVMUTATÓ

Aba Novák Vilmos 168, 169
Adam, Leonhard 89, 90
Ady Endre 128–129, 146, 176–177
Appia, Adolphe 91
Archipenko, Alexander 11, 14, 22

Bajkay Éva 235
Barta Sándor 44, 167, 198
Bartók Béla 198
Baumeister, Willi 81
Beckmann, Max 93, 94, 95
Behrens, Peter 48
Belling, Rudolf 14, 237
Benczúr Gyula 136, 137, 163
Benedek Péter 125, 161–162, 174, 216
Berény Róbert 98, 153–154, 163, 181–182
Bernáth Aurél 134, 139, 191–199, 200, 207
Boccioni, Umberto 151
Boerschmann, Ernst 90
Bohacsek Ede 182, 190, 216
Bonnard, Pierre 146
Bornemisza Géza 147, 161
Bortnyik Sándor 28, 167, 203, 214–215
Botár, Olivér 236
Boucher, Francois 220
Böcklin, Arnold 141, 168, 183
Braque, Georges 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 151, 201, 203, 205
Brass, Hans 14
Brodszky Sándor 136

Callot, Jacques 118
Campendonk, Heinrich 8
Carra, Carlo 10, 13
Carriere, Eugene 146
Cézanne, Paul 45, 50, 82, 89, 95, 98, 99, 121, 122, 124, 152, 153, 155, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 172, 174, 200, 203–205
Chagall, Marc 7, 124, 151
Chirico, Giorgio 13
Corinth, Lovis 80, 89
Courbet, Gustave 120, 138
Craig, Gordon Edward 91
Czigány Dezső 98, 165
Czillich Anna 183, 190
Czóbel Béla 80, 85–88, 134, 147, 178–181, 182

Csók István 141, 142
Csontváry Kosztka Tivadar 184–188, 189

Daumier, Honoré 106, 118, 172
Degas, Edgar 120, 121, 140, 146
Delacroix, Eugene 133, 172
Delaunay, Robert 7, 9, 151
Deli Antal 168
Dénes Valéria 189–190
Denis, Maurice 146
Derain, André 82
Derkovits Gyula 158, 162, 163
Dix, Otto 13, 14, 81, 94, 118
Doesburg, Theo van 49, 50, 201

Ebert, Friedrich 45
Eggeling, Viking 211
Egry József 118, 134, 174–178, 190
Einstein, Carl 89, 90
Ensor, James 114
Eulenberg, Herbert 89

Feininger, Lyonel 81, 93, 118
Fels, Florent 89, 90
Ferenczy károly 134, 141, 142
Fényes Adolf 141, 142
Fischel, E.L. 88
Fischel, Oskar 91
Forain, Jean Louis 146
Forbát Alfréd 203, 213
Forgács Éva 236
Fouquet, Jean 90
Frank, Tanja 236
Friedrich, Caspar David 118
Fülep Lajos 138

Gabo, Naum 46, 51
Galimberti Sándor 188–191, 200, 241
Gauguin, Paul 124

Magyar festők Trieszten

AZ ELSŐ PILLANTÁSRA jellegzetes olasz város, Trieszt félkörívet leíró tengeröböl partján fekszik, erdőkkel dúsan borított hegyekkel körülvéve. Még őrzi az egykor virágzó római város nyomait. A *San Giusto* katedrális gótikus rózsaablakokkal ékes homlokzatát antik reliefek, mellszobrok díszítik, a szentélyben XII–XIII. századi mozaikok. A város klasszicista és historizáló, egyedi eleganciájú szecessziós épületei a kereskedelem múlt századi nagy felvirágzásról tanúskodnak. Ebben az ideális környezetben, a kikötő egyik mólóján álló *Kongresszusi Központban* nyílt meg *Az 1900-as évek az Alpok–Adria térségében* című, szlovén, osztrák, olasz és magyar művészek festményeit bemutató nemzetközi kiállítás – a *Promotrieste* (utazási és kiállításszervező iroda) és leányvállalata, a *Key tre* kezdeményezésére.

Az Adria–Alpok munkaközösség előadás-sorozatra is invitálta a trieszti közönséget. A meghívott előadók a kiállító országok, illetve régiók művészetét ismertették. A szlovén festészetről Andrej *Smrekar*, a ljubljanai *Narodna Galerija* igazgatója, a karintiai festészetről *Rohsmann*, a klagenfurti *Landesgalerie* igazgatója tartott előadást. Az olasz művészeti élet egyik legismertebb személyisége, Vittorio *Sgarbi* ferrarai professzor latin hevességgel mutatta be az olasz XIX–XX. századi festészet kevéssé becsült mestereit, köztük trieszti festőket.

AZ ALPOK–ADRIA TÁRSASÁGNAK nem ez az első nemzetközi kitekintést nyújtó programja. Az 1980-as évek elejétől kereste a különböző, ebbe a régióba tartozó területek (Észak-Olaszország, Karintia, Bajorország, a dunántúli megyék) közötti kulturális együttműködés lehetőségeit. Ez a mostani kiállítás voltaképpen az Osztrák–Magyar Monarchia soknemzetiségű provinciáinak közös emlékeit idézte fel.

A Habsburg Birodalom korszakába vezet vissza a Triesztől néhány kilométerre, egy tengerbe nyúló földnyelven fekvő Miramare kastély, melyet *Ferenc József* testvére, *Miksa* építtetett felesége számára. A Carl *Junker* által tervezett németes, neogótikus kastély külseje és belseje is eltér a mediterrán környezettől. Hatalmas parkja és fekvése, eredeti berendezése különleges élményt nyújt az idelátogatóknak.

AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA emlékei élnek Trieszten, s a kiállításon látott művek még közelebb hozzák ezt a korszakot. A szlovén festők közül Richard *Jakopič*, Ivan *Grohar* művei megkésett impresszionizmus emlékei, melyet – ahogy a magyar századforduló festészetét – a posztimpresszionizmus és szecesszió hatása is színezett. A karintiai festők munkái közül Sebastien *Isepp* szecessziós jellegű. Anton *Kolig*, Franz *Wiegele* *Kokoschka* nyomát követte. A bécsi szecesszió hanyatlása utáni korszak legerőteljesebb karintiai születésű művészének, Herbert *Boeckl*nak a festményei is szerepeltek a kiállításon.

A trieszti festők közül többen Münchenben, illetve Bécsben tanultak. Gino *Parin*, Piero *Marussig*, Vito *Timmel* Bécs vonzáskörébe tartozott.

A kiállítás helyi érdekessége volt, hogy a rendezők (Gabriella *Kropf* és Furio *Principalli*) magántulajdonban lévő művekből válogattak – kiállításon eddig sohasem szereplő műveket.

A LEGIZGALMASABB rész a magyar látogató számára természetesen a magyar anyag volt. A *Magyar Nemzeti Galériával* sajnos, időhiány miatt, nem alakulhatott ki együttműködés, így a rendezők milánói magángyűjteményekből és a trieszti múzeum (*Museo Revoltella*) anyagából válogattak. *Iványi Grünwald* Béla cigányokat ábrázoló festményét, *Réti* István és *Szüle* Péter leányportréit, az itthon méltatlanul elfeledett *Farkasházy* Miklós szecessziós festményét és egy kiváló, női aktot ábrázoló *Bornemisza* Géza-festményt láthatott a közönség. *Aba Novák* Vilmosnak szintén a trieszti múzeum tulajdonában lévő *Antik tengeri város* című festménye (1930) zárta le a magyar anyagot az időhatárt jóval túllépve, tanúskodva a *Római Magyar Akadémia* olasz–magyar kapcsolatokat szorosra fűző időszakáról. A katalógusban a magyar anyagot bevezető Mario *Giovannini* rövid áttekintést adott az Olaszországban dolgozó vagy tanuló magyar festőkről.

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK és az előadások is arról tanúskodtak, hogy a korszak egyik motorja a megújulási vágy volt, és az, hogy a művészek sok forrásból merítettek, akár egy nagyobb város, tartomány vagy ország művészetét elemezzük. Mindenképpen erősebbnek tűntek az egyedi vonások, a hazai hagyomány, illetve a különböző iskolák, München, Párizs, később Róma vonzáskör.

Jóllehet, a válogatás szempontjai különbözőek voltak, és nem mindig kerültek egyenlő súlyú művészek egymás mellé, az összevetés rendkívül hasznosnak bizonyult. Úgy hiszem, csakis hasonló közös vállalkozások sora után lehet felvázolni a korszak művészeti összképét, amit gyakran egysíkúan, csak egy-egy nagy művészeti mozgalom, például a bécsi szecesszió vonatkozásában szoktunk vizsgálni.

Gellér Katalin

T&T

üveg porcelán játék képkeretek
órák csillárok műszaki cikkek
lakásfelszerelés és más régi
tárgyak adás-vétele.
Bp. VI., Nagymező u. 33.
Tel.: 132-8672
Nyitva:
Hétfőtől péntekig
10–18 óráig. 1412

A Fővárosi Önkormányzat Erzsébet Kórház-Rendelőintézet

(1074 Budapest VII., Alsó erdősor 7.) lehetőséget biztosít idős emberek elhelyezésére, teljes ellátással:
1992. június 01-től
1992. szeptember 15-ig.
Érdeklődni lehet:
Benőné Székely Júlia
Telefon: 1228-428
vagy személyesen.
1450

Magyar Nemzet 1992
május 15.

BORNEMISZA Géza

Bornemisza Géza

festő

U. 1295.

Lánczy Leó 500

Koronás díjával tüm-

tette ki a Művész-

ház művésztanácsa

Az Uj Ság

1914. márc. 6.

(Egy fiatal művész

kitüntetése –)

Bornemisza Gerá

Erôd

Bálint Aladár i

Bornemisza Gerá

kepei. Nyugat

1922. apr. 1.

EXPOSITIONS AMBULANTES
D' ARTISTES HONGROIS

DOLF, KOSZTA JÓZSEF, KUNFFY LAJOS,
VÁN, VASZARY JÁNOS, VASS ELEMÉR.

r festőművészek elhatározták, hogy
művészeti kiállitásokat rendeznek
jlesztik és terjesztik a magyar mű-
nül értékes részét. Ezen cél további
en elhatároztuk egyenkint kifestett,
ámozott, s mappába foglalt művészi
rebocsájtását. A 9 műlap famentes
ezeket magába foglaló sorszámozott
forgalomba nem kerülnek. Egy mappa
100 pengő.
y jelentőségü kulturális eseményt
tudomására adni szerencsénk van,

(Bornemisza Géza)

Henri Matisse.

( ) ~~Visszaemlékezés~~

~~Henri Matisse-ra~~

Kék Madár. 1923 évf.

2. 27.

(Borneminisza Géza)

pestő (?) könyve

(?) Perlrott Csaba Vilmos.

8-r. 33 kép, 16 l.

Bp 1929.

Gent (290)

Boronemisza Géza

A Mübarát 1922.

70.
(A Belvedere
kiáll tásai)

Könyfedél

2. Duccio di Bonnisegna.

Bornemissza Géza

Bástyasétány c. képe

repr.

Magyar Művészet 1926.

134. l.

kép

1929. 226. l. kép

1930. 49. l. kép

1932. 384. l. kép

MŰVELTSÉG

IZLÉSFEJLŐDÉS ÉS STILUS-KORSZAKOK

IRTA
NÁDAI PÁL

DANTE KÖNYVKIADÓ

STILUSOKBAN TÖRTÉNELMI KOROK SZÍVE DOBBAN MEG

AZ EMBERI MŰVELTSÉG ÉVEZREDEI RÁNYOMJÁK BÉLYEGÜKET TEMPLOMRA ÉS VÁROSKÉPRE, LAKÁSRA ÉS RUHÁZATRA, KÖNYVRE ÉS ÉKSZERRE

IPARMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK ÉS MŰVÉSZEGYÉNISÉGEK, AMINT AZ ÁLTALÁNOS KULTURÁBA KAPCSOLÓDNAK, EGYÜTTVÉVE AZ IZLÉSFEJLŐDÉS TÖRTÉNETÉT ADJÁK

II

Bornemissza Géza

MAGYAR MUVESZET

~~1926. 134~~

1928. 399 Pacher B.: Bp. 4 fo. vázai lakai az elmult 2 évben

~~1930. 49~~

1931. 93.98. Péter A.: Fincztér lajos szüszt. képpel

~~1932. 69, 384~~

1929. ~~60~~, 226 kép

1934, 345. l.

Rabinovitzky: két modern magán szüszteméj

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokonsz
Budapest, IV. Bástya-utca 5.

Igen tisztelt Szakosz

Kedves Ba

A Baross szövetség 197. sz. viselő
tályének emelése céljából a nemzetközi v
bíró s itt Budapesten (Gödöllön) augusz
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszony
miért is tagjaink szives áldozatkészségét kel

Tekintettel erre a nemes célra, ar
gyen szives a mellékelt csekk-lap felhaszn
tehetségének megfelelő kegyes adományát h

Midőn még szives áldozatkészségéé
Baross testvéri üdvözlettel hive:

Budapest, 1933. junius 15.

a

Bornemissza Géza

festő

cvód

Mabi Tudósító

1943 jul.

(A Mabi a képrmért)

(vásárolt Tóle képet)

Bornemisza Géza

Quai St. Michel c.
virf. repr.

Kut 1927. 2 r.

10,15. l. Képek

Bornemisza Géza

Vídéki kastély udvara
c. képe, rézk.

Kut 1926. nov. 15

S

F

Bornemissza Gerà

Csöndes órà c. rajza
repr.
Müvészet 1907 347. l.
kép

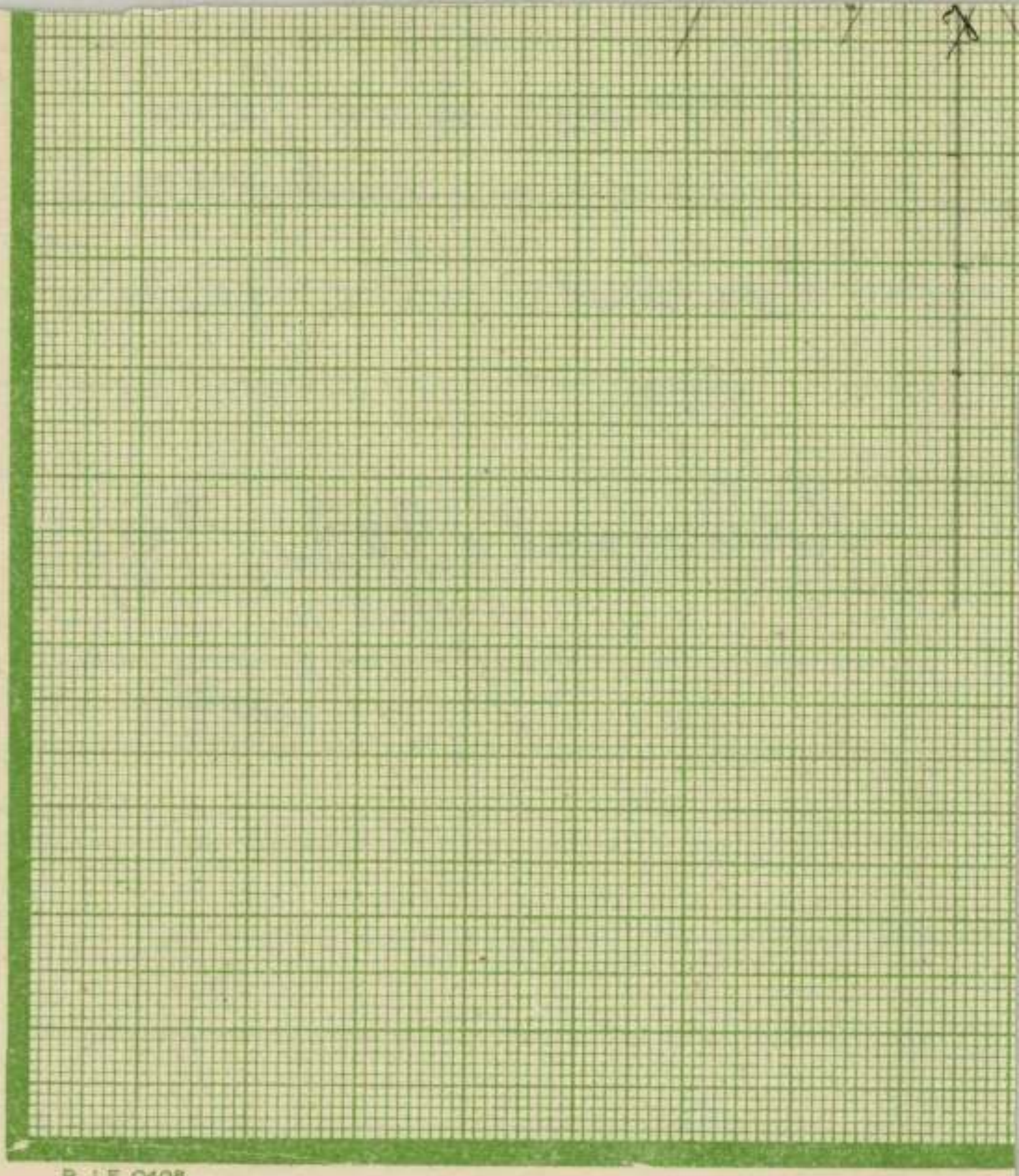

Bornemissza Géza

festő

lásd okv.

Lex Magy Tárb

77. b. l. 10. t.

MTL

~~Anipkat.~~

Lipcsei Magyar Kör (IV. 261

Bornemisza Géza

Csendélet
(dr. Radnai Béla
tulajd.)

repr.

Nemzeti Művészet

9-10 sz
133 l.

keménységi fok az iron 6 oldalán jelezve van.

Figyelje meg alacsony árát és kiváló minőségét éz az Ön elhatározása is ugy fog hangzani. ha nem STABILO, ugv **mikrofinom Othello!** Kereskedők, mérnökök, építészek, rajzolók, diákok mind értékelik e világos csikozásu szegélyről már messziről is felismerhető Othello iront. Minden szaküzletben kapható a STABILO szines és OTHELLO mikrofinom iron.

Schwan-Bleistift-Fabrik
Nürnberg

ÁSOLÓIRON, 6 szögletü.

82 közép, 1084 kemény, 1085 extrakemény.

udapest, VII. Damjanich ucca 46. Telefon: József 434-48.

Printed in Bavaria, Importé d'All

Bornemisza Géza

Nagybányai kiállítások 1912

78, 79, 80, 83 85 86.

123

Robotjegyek IX. 131.

Pacher B.

Bp sfv vásárlásai
az elmult 2 évben
MM. 1928. 399. l.

Bornemisza fejé

arch. repr.

dex. Magy Társ

10. tábl.

nszékmegye.

mjai. (?)
templom, falképek.
nplom, falképek.

n-kastély.
lom és falképei.
om.
ni templom.
plom.
templomrom.
stély.

Bornemisza Géza

fest.

Grod

Revai XXI. 170. l.

0

Borneniusza Gera

Wil. 1884.

Revái XX. 37. l.

XXI. 170

BUD
935-MAJ.17-12
4

Rabinovsky M

2 modern magán-
nyújt. MM 1934
345. l.

Borzemisza Pérs
Magyar Mívének
1926. 134
1928. 399

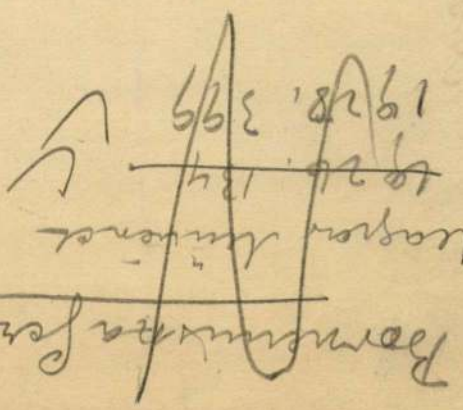

II. 207.

Ásó, római V. 244.

Bornemisza Géza

wód

Rabinovszky Marius:

Bornemisza Géza és

Csorba Géza. Nyugat

1929. jan. 1.

120 –

?

120. Umbriai festő, XV. sz: Trónoló Madonna. Fa, tempera, 113 × 62 cm.
vizentekkel
Félkörálalakú felső záródával.

Bornemisza Géza

l.

Ars Una

1924. 7 r. 283 l.

Pogány K.

A kut bemutat-
kozója

A Műemlékek Országos Bizott

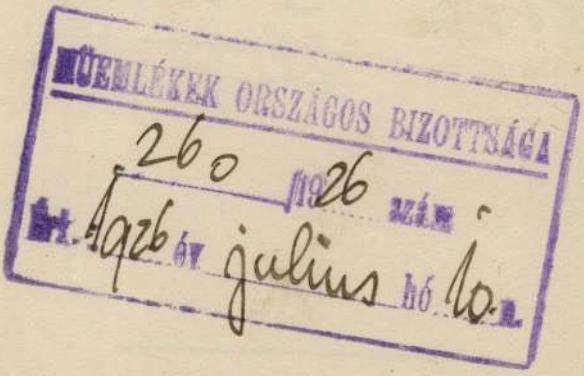

Bornemissza Géza

ród

Pétermagnino

Verecke F. 120. l.

M. képzőminvészet

Mont. Zsit Verecketől

V. k. é. n.

Bornemisza Géza

Irod

Péter András: Az új magyar festészet kialakulása. Uj Szín 1931. 82. l. 85. l.

1878: 82. *Florentinisch*, XV. Jahr.: Madonna mit dem Kinde und St. Johannes B. — 1876, 1878, 1879: III. 82. *Florenczi modor*, XV. század: Madonna a gyermekkel és sz. Jánossal. — 1881: 40. *Umbria*, XV. század: Mária a gyermek Jézussal és ker. sz. Jánossal. — 1888: I. 35. *Umbriai festő* a XV. század végéről: Madonna. — 1896, 1897: I. 35. *Umbriai festő* a XV. századból: Madonna a gyermek Jézussal és ker. szt. Jánossal. — 1897: I. 35. *Umbrischer Maler* aus dem XV. Jahrh.: Madonna mit dem Jesuskinde und Johannes. — 1898: I. 35. *École ombrienne*, XV. siècle: La sainte Vierge, l'enfant Jésus et saint Jean. — 1901, 1904: I. 35. *Umbriai festő* a XV. századból: Madonna a gyermek Jézussal és ker. szt. Jánossal.

Péter A

Früchter Lajos
ogyújt. MM. 1931.
93, 98. l.
képpel

Bornemisza Péta
Lajos
Muvészeti Lexikon 90 l.

Hódmezővásárhelyi múzeum

III. 62, 63, 64,

Bornemisza Géza

festō

postimpressionista

Péter II

159, 172 . l.

A m. mūv. Tōrī

II . k. 1936

Bornemisza Géza

festő

wied
z Schreier Rezső

Tamás galéria.

Perspektiva

1932. 64. l

7 szám.

Nyugta

1 P — fillérről, azaz Egy

Pengő ..... fillérről, mely összeget a „PERSPEKTIVA“ ..... évi

előfizetése / hirdetése fejében mai napon átvettem.

Budapest, 1931 év január hó 15 nap.

Aljavez Károly

aláírás.

Lejárat napja: .....

PERSPEKTIVA
irodalmi és kritikai szemle
szerkesztősége

3694 Attila-ny. rt. I., Szt. János-tér 1/a.

Bornemisza Géza

vód

z

Rózsa Mtr. 236. l.

Mužovat čs trefný

1943

Bornemisza Géza

l.

Szabad Művészet

1950.10.415.l.

Az I. M. képzen kiáll
Sibere

Házipeldány

utatab

yi miniszterium. Művészeti

ékek Orsz. Bizottsága, IX. Rákos u. 10.

ak részére kérem a félárú vasuti

ó areképes igazolványnak kiállí-

ló érvényesítését.

Bornemisza Géza

l.

Szabad Művészet

1948. 3 sz. - 127 l. -

(Helyreigazítás)

(nem Rózsa Miklós alapította a Kút-ot)

9-

csekkszámla terhére: Tiszteletdijakra

őt,

csekkszámla terhére:

si költségekre . . . . . 80 P
ési " . . . . . 80 "

Összesen: 160 P, azaz

z. csekkszámla terhére:

ési költségekre: 20 P-t, azaz Husz

vi augusztus hó 1-én. A miniszter

ön s.k. miniszteri tanácsos.

alos másolat hiteléül:

Jávónihál

miniszteri irodatiszt.

Bornemisza Géza

kechkeméti, fistő

L.

Szendrey-Szentiványi

228. l.

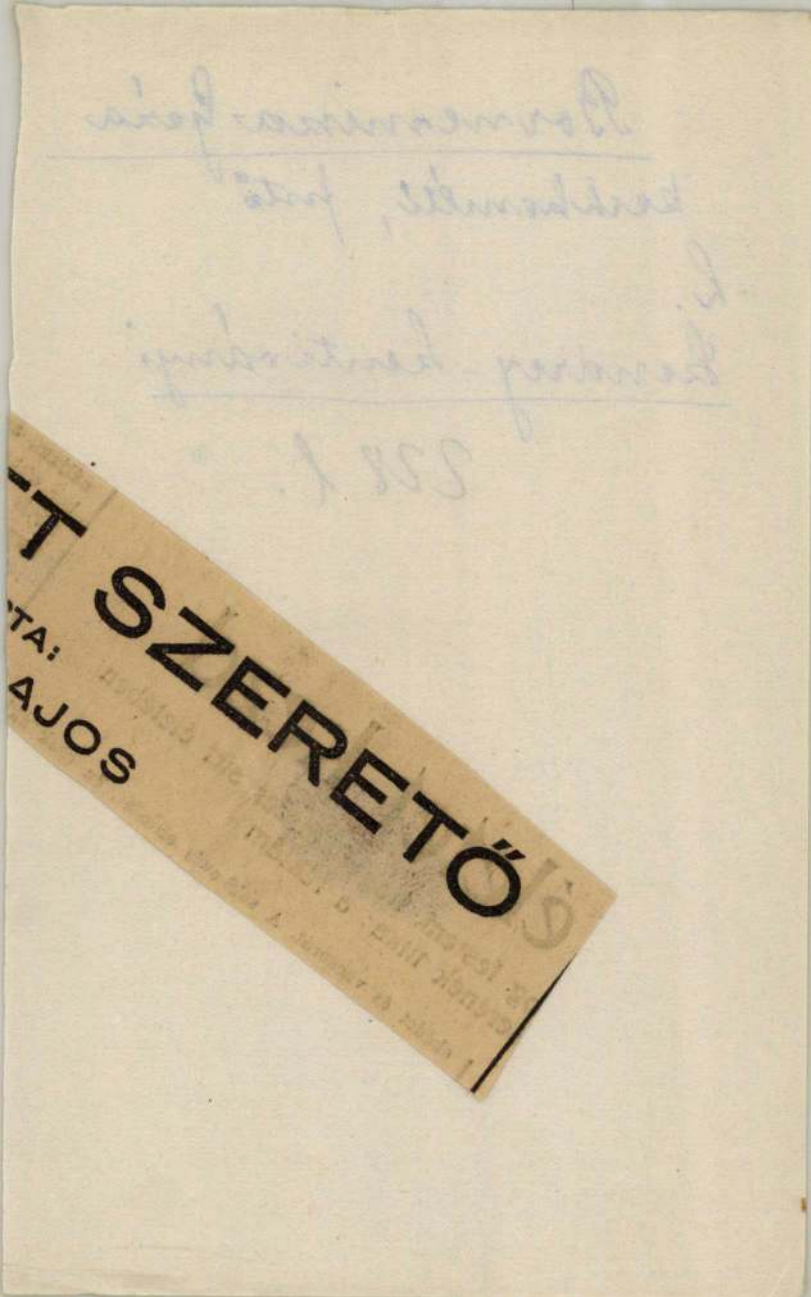
T SZERETŐ
TA:
AJOS

Bornemisza Géza

Sze~~feltlex~~ MFT 129. l.

Életr. arck.

u. o. 490. l.

S GÁBOR Ké

KARDOS

KÉPKERET ÉS LÉ

BUDA

VIII., Rökkszilárd-

VII., Wesselényi-u

V., Báthory-u

V., Légrády Káro

II., Margit-kö

gárdának, pedig fiatalsága ellenére is nagy sportsiker van már mögötte. *A mult eszten-*

kat tett. Politikai ellenfelei is a kivalo emberr
pártok fölött álló politikai tekintélynek kijáró tisz
tel álltak meg koporsója előtt. Idehaza álta
részvét, a nagyokat és kicsinyeket átfogó gyá
sérte a sirjába. Az ország nagyjai mellett ott áll
gyászmenetben virággal és könnyes szemekkel
egyszerü gyermekei, a küzdelmes magyar élet
telen hősei is, kik megérezték, megszerették Gö
Gyula önzetlen és tiszta egyéniségében a nagy
gyart, az izzóhitü, Zrinyi-lelkü magyarságot.

A külföld megható részvéte, nagy népek és á
fők elismerése, magasztaló szava bizonyitja,
Gömbös Gyula európai értékü, nagy koncep
államférfi volt. Az idegenek szemében ő képv
és testesitette meg a mai magyarság nemzeti t
véseit és politikai ideáljait, ő reprezentálta
életünket és történelmi hivatottságunkat a ki
szine előtt. Ez a legszebb bizonyiték annak a
évnek történelmi értékéről, politikai jelentőség
amit Gömbös Gyula a kormányelnöki székben tö

Az államférfi ott kezdődik, ahol a politikai
felek is kénytelenek elismerni az érdemeket és k
ségeket. Gömbös Gyula politikai pályáját ugy
hetjük és értékelhetjük legméltóbban, ha azt m
juk, hogy a sokat támadott pártpolitikusból
különbség nélkül elismert és megbecsült állar
lett. A nemzet nagy halottja nemcsak megüti a
gas mértéket, hanem azon tul szellemi tartalm
és egyéni tulajdonságaiban kivételes egyéniség
Erős gyakorlati érzékkel rendelkezett, a reálpo
határai között mozgott, de politikai hitvallásá
lelki tájékozódásában idealista volt. A nagy mo
rok, a hősök és vértanuk lelke lobogott benne, a
hatatlan ősi örökség, a szabadságharcokbar
robbant magyar lelkiség tüzét őrizte szive mély

Bornemisza Géza

Tájkép. Vízrep.

Szőnyi István:

A képzőművészet iskolája

Bp. 1941.

112. l. mellett.

378. Bernard de Rijckere. Születe
werpenben 1590-ben.

Diana és

A hegyes vidéket, f
mas facsoport van
és nyilvesszőkkel telt
pháival. A Társasa
az innenső parton i
pedig a forrásnál ül
meg és serleg ~~köti le figye~~
törülgeti magát s a
vassá változott Aktes
és mellette ~~kinek kezéb~~
tan az 1587

483

dárdával kezében

szalad a patak felé.

rézét B. D. RICKERE·I

10

Ja, n
A N

Bornemisza (Gera?)

festő

cred

z

Szok Nagyb

15. I.

Szokolay B

A nagybányai művtelep

Trd-i Tud. Füzetek

5. sz.

Cluj-Kvár 1926

...rövek.

...után.

...óczy Zsuzsan-

TÁRGYMUTATÓ-CSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

Thököly Sebestyénné, naglucsei Dóczy Zsuzsánna síremléke.

EGYÉB MUTATÓBA VALÓ ADAT

...enezánna ízlésű félpillérek keretében ... főoltár evangéliumi oldalán a falhoz ... Nincs kizárva, hogy alakos fedőlapja, a ...ordítva, az ujabbkori szobrfülkés faoltár

Bornemisza Géza

l.

Szépm. Muz. Erk.

IX. 274. l.

93

Bornemissza Géza Tavasz a Gellérthegyen

Bornemissza Géza
Tavasz a Gellérthegyen
c. képe repr.
Ujszín 1931. 93 l.

Érkezett 1904. november 14.

890/1904. q. (Budapest, 1904. november 12.)

Az orsz. tanács elnöksége megküldi az orsz. Szövetségnek október 30-ikán Verseczen tartott közgyűléséről szóló jegyzőkönyvet (Tudomásul szolgál, 1904. XI. 14.)

Bornemissza ~~Gábor~~ géza?

festő

Tehetséges amatör-asztronomus.

Budapesti Hírlap:

1930. aug. 10. 7. lap.

U. 3002.

a név tévesen Gábornak
írva a cikkben.

60

40, 60

60

80

40, 80

30

60, 80,

140
150
290
350
140
490
130
620
700
830
940
1020

~~40 80 20~~ -
~~40 40~~ 60 -
~~10 30~~ -
~~20~~
~~30~~
~~40~~ 80
~~10~~
~~20~~
~~100~~

~~20~~ -
~~20~~ -
~~40~~ -
20
40

~~60~~
~~10~~
~~30 60~~

Bornemisza Géza

ired.

4)

Vallós Győr 1943

Győr ismertetése és tájékoztatója

Győr 1930

Kivés

Kivés

Mériatól

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Bornemisza Géza

Kálkai E. 42, 62–63, 24 t

Hj m. pikture
1900-1925

Bp 1925

Bornemisza Géza

und

Kállainene

44, 45. p. 24. t.

Neue Malerei in Ungarn

Prof G. Biermann:

Die junge Kunst in Europa Bd. II.

Leipzig 1925

Herrn Professor Dr. Wundt

Hochwohlgeboren

in Leipzig

Prof. Dr. Lasswitz

Die erste Lieferung

Ihrer Ethik

Leipzig 1892

Bornemissza Géza

festő

életrajz

l.

Karczagmagyállam

379. h.

1932

Borneminsza Géza

1902/3 I., 1906/7 II

Ferkéjszőmfő iskérk

1932-33. 70. 1.

Képzés

Bornemissza Géza

Ferto

ipod

Krück. I. 135. l.

Borucinska Geza

Cité Falguière c.
rajza repr.
Kut 1926. marc.
28.

Lieb

Passetta: Joachim [illegible]
ja a várost

—

Gerevich: Az Ujság, 1916 julius 20, 3. lap.

—

Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergem. A Mügyüjtő, V – 1931, 6 l.

—

van Marle, Raimond: The Developement of the Italian Schools of Painting. II. kötet, Hága, 1924, 581 l.

Joachim elhagyja a várost. Andrea di Bartolo

—

Bornemissza Géza

életrajz

wod

Csókássy 67. l.

mil. Nábrád, 1884

T. 3681.

csapatok küzdenek a balról előre-
diszes sátora ~~szemközt foglalja~~
das lófark mellett, heves küzde-
mondatszalagon:

hte zwischen denen
ischen Armeen bey
den 16 Aug. 1696.

15.5 : 20.3 cm.

-21.

Bornemisza Géza

l.

Y.: Az

Hevesy impressionismus

49. l.

Gyoma, 1922

neggyőzőben fejezi ki a részegse et.
iozó alakot.Alig áll a lábán,valami dio-
issé kezd lehanyatlani.Kezében magasra
,tulságos részletesen.Valójában egy egész-

egkiválóbb az XXXXX 1497-1500 között
/-ja,amely tulajdonképen még a Quattro-
ndják,hogy Michelangelo a barok megindi-
művészi mentalitásában él.Közel áll
vira fáj almat,hanem az isteni akaratban
zárt csoportot alkot.A kpeny zártsága
k érvényesülnek,ami teljesen a Xv.szá
ompoziciót két tengely keresztezi.A rédők
egyes tagjainak el helyezésében észre
iicióban a geometriai formákra hely ezi
ározza meg,mig Krisztus akt.,azonban
ruhájának amegimintázása.A szenvedést
müvein rettenetes erővel,sok tulzással

gélyező, elmosódott szélű világosabb gyűrű. A borjúfóka az Északatlanti óceán minden partján és összes szigetein lakik; az Északi tengerben ez a leggyakoribb faj. A tengeri halászoknak sok kárt okoz, a norvég lazachalászatban okozott károkat évi félmillió norvég koronára becsülik, vagyis többre, mint amennyi a halászok egész haszna. A borjúfóka bőre nyersen 4—8 pengőt ér, évente 150—200 ezer darab kerül forgalomba. Tömegárú. ÉHIK GY.

Borjúgyomor, lásd: *Oltó.*

Borjúpázsit, a. m. *Anthoxantum.*

Borjúvérhas, igen elterjedt és sok veszteséget okozó betegség, mely főleg meg nem felelő higiénés viszonyok között tartott állományokban jelentkezik. A betegséget különböző baktériumok (coli-, paratifusz-, abortus-, enteritidis- stb. baktériumok) indítják meg, amelyek részben az emésztőcsatorna útján, részben a köldökön át stb. jutnak a szervezetbe. A betegség azonnal, vagy kevéssel a születés után bágyadtsággal, étvágytalansággal, lázzal, kólikás nyugtalansággal, majd híg, bűzös hasmenéssel kezdődik s a betegek nagyrészének elhullására vezet. Gyógyítása nehéz. MÓCSY J.

Bôrka, a most Csehszlovákiához tartozó *Barka* régi gömör-kishontvm.-i község mai neve.

Bórkarbid, kettő ismeretes: a B_6C és a B_2C_2 képletnek megfelelő. Keletkeznek, ha bórt vagy bórtrioxidot szénnel elektromos ívfényben összeolvasztanak. A gyémántot majdnem megközelítő keménységük miatt üvegvágó eszközök, kőzetfurók készítésére használják. Elektromos ellenállásokat, elektródokat és izzószálakat is készítenek belőle. BÁLINT I.

Borkhausen *Moritz Balthasar*, német botanikus, szül. 1760-ban Giessenben, megh. 1806 nov. 30-án Darmstadtban. Erdész és természetkutató volt. Róla nevezték el a *Borkhausia* Koch növényfajt. Nevezetesebb munkái: *Tentamen dispositionis plantarum Germaniae semiferarum* (Darmstadt, 1792), *Versuch einer forstbotanischen Beschreibung* (Frankfurt a. M., 1790), *Botanisches Wörterbuch* (Giessen, 1797). Nevének rövidítése *Borkh.* RIGLER J.

Borkő (káliumbitartarát, cremor tartari) $K\,C_4\,H_5\,O_6$, már az ókorban ismeretes volt. A természetben a gyümölcsök, főleg a szőlő nedvében fordul elő. A borból állás közben a hordó falára rakodik a nyers borkő. Ebből raffinálás által készítik a tiszta borkövet. A borkövet a sütőporkészítésnél, a szövetfestésnél, galvánfürdők készítésénél használják. BÁLINT I.

Borkő, *hánytató*, káliumsztibiotartarát, K (Sb O) $C_4H_4\,O_6 + \frac{1}{2}H_2\,O$, színtelen, átlátszó, könnyen málló rombikus oktaederekből álló kristályok. Feloldásához 15 C°-on 25 súlyrész, 100 C°-on 3 súlyrész víz kell. Előállításához 4 rész tiszta antimonoxidot 5 rész tiszta káliumbitartaráttal és 40 rész vízzel addig forralunk, míg az oldódási folyamat befejeződik. A kihülés után a hánytató borkő kikristályosodik. A hánytató borkövet a szövetfestészetben pácnak, színes lakkok előállításához és ritkán a gyógyászatban, mint hánytató szert használják. BÁLINT I.

Borkősav, dioxiborostyánkősav, $C_4\,H_6\,O_6$ két optikailag aktív módosulatban ismeretes, melyek közül jelentősége a jobbra forgató borkősavnak van. Szín- és szagtalan, monoklin oszlopokban kristályosodik. Olvadáspontja 170 C°. 100 rész vízben oldódik 0 C°-on 115 súlyrész, 100 C°-on 343 súlyrész borkősav. Vizes oldata jobbra forgató. Alkoholban és kissé éterben is oldódik. Melegítve már az olvadáspontját alig meghaladó hőmérsékleten bomlást szenved. A borkősav egyike a legjobban elterjedt növényi savaknak. Szabad állapotban, de többnyire savanyú borkősavas kálium formájában fordul elő a szőlőben és előállítása is szőlőtermékekből, ú. m. borkőből és borseprőből történik. Ezen termékekben a borkősav savanyú borkősavas kálium és borkősavas kalcium formájában van megkötve. A legmegszokottabb eljárás szerint ezeket sósavban oldják, az oldatot szűrik, majd oltott mésszel kalciumtartarát formájában kicsapják. A kalciumtartarátot kénsavval kezelve, átkristályosítás által nyerjük a borkősavat. A borkősavat az élelmiszeriparban és a háztartásokban mint savanyítószert, a szövetfestésben pácnak, a galvanoplasztikában stb. használják. BÁLINT I.

Borku, 1913 óta francia fenhatóság alatt álló, 16.000 km² területű oázisvidék Szudánban, Tibesztitől D-re. Jó legelői, datolyapálmaligetei vannak. Kb. 10—12.000 lakója a tibbu törzshöz tartozik; részben letelepültek, részben nagy teve- és kecskenyájaikkal vándorolnak. A vidék főhelye *Ain-Galakka*, több fontos karavánút találkozásánál. P. ORMÓS J.

Borkum, a K-i Fries szigetek egyike az Északi tengerben, az Ems torkolata előtt, Emden német kerülethez tartozik, területe 36 km². A szigeten nagyarányú állattenyésztés folyik. Ny-i végén van *Borkum* község, (1919) 3176 lak., látogatott tengeri fürdő. Számos szép szállodája, forgalmas kikötője van; évenkint 30.000 fürdőző keresi föl. A sziget 1907-ben épült erődítményeit 1919-ben lerombolták. P. ORMÓS J.

Borkut *(Borcut)*, most Romániához tartozó község a régi Szolnok-Doboka vm.-ben.

Borla, a most Romániához tartozó *Szilágyballa* régi szilágyvm.-i község mai neve.

Borleasa, a most Romániához tartozó *Lonkafalva* régi szolnok-dobokavm.-i község mai neve.

Borlești, a most Romániához tartozó *Barlafalu* régi szatmárvm.-i község mai neve.

Borló, község, lásd: *Borlova.*

Borlova, a most Romániához tartozó *Borló* régi krassó-szörényvm.-i község mai neve.

Borloveniu nou, a most Romániához tartozó *Ujborlevény* régi krassó-szörényvm.-i község mai neve.

Borloveniu vechiu, a most Romániához tartozó *Óborlovény* régi krassó-szörényvm.-i község mai neve.

Bormann *Eugen*, német epigrafus, szül. 1842 okt. 6-án Hilchenbachban, megh. 1917 márc. 5-én Bécsben. Mint marburgi és később bécsi egyetemi tanár, az ókori és római feliratos emlékek megfejtésével nagy érdemeket szerzett. Az «Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Österreich-Ungarn» folyóirat társszerkesztője volt. MIHALIK J.

Bormio, németül *Worms*, város Sodrio olasz tartományban, az Alpok Ortler-csoportjának Ny-i lábánál, az Adda mellett, 1225 m magasan, (1921) 1992 lak. Innen indul ki a Stilfsi hágóra vezető út. 2 km-nyire a várostól a rómaiak ideje óta használt 32°-os szénsavas, meszes, sós források mellett köszvény ellen használt fürdőhely van. — A középkorban környéke önálló grófság volt. P. ORMÓS J.

Bormuslicák *(Drosophila ampelophila* Löw.), a harmatlegyek (Drosophilidae) egyik közismert faja, amelynek lárvája erjedő gyümölcsben, cefrében stb. él. Rokon vele az *ecetlégy* (Drosophila fenestrarum Fall.). Az utóbbi évtizedben igen nagy hírnévre tett szert a Drosophila melanogaster nevű muslica, mert az öröklésbúvárok a legtöbbet vele kísérleteztek. DUDICH E.

Born *Ignác*, lovag, erdélyi mineralógus és geológus, szül. 1742 dec. 26-án Gyulafehérvárott, megh. 1791 júl. 24-én Bécsben. 1770-ben a prágai pénzverő és bányászati hivatal ülnökévé nevezték ki, 1776-ban Mária Terézia Bécsbe hívta az udvari múzeum természetrajzi gyüjeményeinek rendezésére. Hazánk bányavárosait többször beutazta s ez utazások eredményéül írta művét: *Briefe über mineralogische Gegenstände auf seiner Reise durch den Temeswarer Banat, Siebenbürgen, Ober- und Nieder-Ungarn* (Frankfurt, 1774). 1779-ben alapította a *Physikalische Arbeiten der einträchtigen Freunde in Wien* c. folyóiratot a bécsi *Zur Eintracht* szabadkőművespáholy részére KOCH S.

Bornemann *Wilhelm*, német prot. teológus, szül. 1858 márc. 2-án. 1898-ban baseli egyetemi tanár lett, majd 1902-ben Frankfurt a M.-ban lelkész. Főbb művei: *Die Unzulänglichkeit des theol. Studiums* (1886), *Bittere Wahrheiten* (5. kiad. 1891), *Unterricht im Christentum* (3. kiad. 1893), *Einführung in die ev. Missionskunde* (1902), *Konfucius* (2. kiad. 1916). ROHOSKA J.

Bornemisza-család *(Kálnói és Ádámföldi)*. Első ismert őse *Gergely*, kinek apja Pécsett kovács volt, fiát azonban kitaníttatta, ezért őt kortársai Gergely deáknak nevezték. 1552 január havában mint Eger vár kapitánya kezdette meg a vár helyreállítását; 1554-ben Egervár prefektusa s egy portyázás alkalmával a törökök által elfogatván, fogságában megölték. DARÓCZY Z.

Bornemisza *(Kászoni)*, erdélyi *család*. Alapítója Csiknagykászoni Kászoni János, 1708-ban Csikszék főkirálybírája, családi nevének Bornemiszára való átváltoztatásával 1717-ben bárói rangot kapott. Fiaitól: *Ignác* (megh. 1769.) tordamegyei főispántól és *Pál* (megh. 1770.) csikszéki főkirálybírótól a családnak két ága származik. Gábor kamarás bárói rangját 1907-ben átruházták vejére, Thyssen-Bornemisza Henrikre. SZILÁGYI L.

Bornemisza *Anna*, I. Apafi Mihályné szül. 1630 körül, megh. 1688 aug. 5-én Ebesfalván. Atyja Bornemisza Pál, I. Rákóczi György udvari főkapitánya volt. 1650-ben lett Apafi hitvese. Mint fejedelemasszony, 24 éven át nagy eréllyel vitte az udvartartás dolgait. Bizonyságai ennek naplói. A tudománynak, művészetnek is nagy barátja volt. Almakeréken a szász templomba temették 1688 szept. 8-án. Életrajza: Hegyaljai Kiss: *Bornemisza Anna fejedelemasszony.* (Nagyasszonyok a magyar reformációban. I. Bpest, 1924). HEGYALJAI KISS G.

Bornemisza *Géza*, festő, szül. 1884 febr. 4-én Nábrádon. Festészeti tanulmányait Nagybányán kezdte, majd Párisban folytatta; legnagyobb hatással volt reá Matisse, akinek környezetében két évet töltött. 1907 óta számos kiállításon vett részt. Művei közül posztimpresszionista szellemben festett finom tájképei emelkednek ki. Két képe a budapesti Szépművészeti Múzeum tulajdonában van. ÉBER L.

Bornemisza *Pál*, erdélyi püspök, szül. 1500 jan. 10-én Pécsett, megh. 1579 dec. 14-én Nyitrán. Szülői, noha egyszerű polgári emberek

Gutenberg Lex VI. K.

Bornemisza Géza,

Kechkeméti

festő

nül. Nábrádon Csatmár

vm) 1884 febr 4.

l.

Gulyás: Magyar írók

III. 935. h.

Bornemissza Géza

wód

Gombujrajzin

123. l.

Gombosi Mj.

Mj m. rajzmúchat

1944 (?)

Bornemisza Géza

l.

Ars Una

1924. 6 n. 247 l.

Ernst E

Ek nj mnoch a gesuliš

(kut)

ra Kirendelt mnépitéz ir hozzána
templom kibősítése a tervbe
még e nyár folyamán eszközöl –

mélyebb tisztelettel

márcz. 6.ai alázatos szolgája:

Szuchány József
plebános. –

-DIÓS. OM.

~~Bornemisza Géza~~

Medgyessy Ferenc

Perlrott Csaba Géza

tovább

Koll. Kiáll.-

Tamás-Galéria

cred

Ibl Erzin: Két csoport

- Kiállítás. Bpesti

Hírlap 1932. jan. 24.

ványozott 5000.- koron

A Nyitrai-
litására Benge Ju
7400.- koronná ból pén
56.378/908. A Gyulafehe
reallitási költ. utalv.

Bornemisza Géza

l. B./

Déry (1927

12, 46, 54, 63, 68,

71, 102. l.

Mūvészeti kiáll-ok

Kulföldön az 1927 évben

(1928)

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Bornemisza Géza

életrajz

Muráti Jenő: Nagybánya. A festő-
telep művészei. Miskolc, 1994, 13–14.

Bornemisza Géza

koll. kiáll. Tamás Galéria

vrod

Ujság 1928. dec. 20
(c. a. B. G. és Csorba Géza.)

TÁRGYMUTATÓ

VÁSÁRLÁSI SZABÁLYOK.

Az összes kiállító művészeket kötelezték utolsó áraik kiírására, ezért a kifüggesztett eladási árakból eng nincs.

Ezen eladási árak minden terem sarkában vagy bejárata olvashatók. *Az eladásokat Paur Géza műtárnok* intézi. Az adandó vételbejelentések záros határidőn belül feltétlen kötelesznek. A vételár $^1/_4$-e a vásárlás aláírásakor; $^3/_4$-legkésőbb a tárlat bezárásáig fizetendő meg.

Az összes műtárgy csakis tűzkár ellen van biztosítva.

A megvásárolt műtárgyakat a Társulat a Szépművész zeum helyiségében köteles átadni. A házhoz szállítás, cs lás, biztosítás, írásbeli rendelkezés alapján, feltétlenül a tulajdonosát terheli. A Társulat felelőssége a műtárgy áta illetve a Múzeumból történt elszállításával feltétlenül me

Az igazga

BORNEMISZA GÉZA

Ligetes táj 1739

XV. Országos Akvarell Biennálé
Eger 1996
Tálosnak - Mai
Ifjúsági Mai

(1)

Bornemisza Géza

Koll. Kiill-

Tamás Galéria 2. n.

1928. dec - 1929 jan

Nyújt

A Luxembourg-kertben
Tulipán csendélet
Csendélet kártyával
Notre Dame III
Kilátás a Gell. hegyről
Nábrádi kert
Őnarckép III
Csendélet néger szoborral III.
Vihar előtt
Nyár
Csendélet egyszerűsöltcsel
Aratás után II
Lampionos csendélet

Hullámzó tenger
A szaló
Marienbadi táj
Udvarrészlet
Lux. kert Diána szoborral
Párisi hotelszoba este
A Holtszamos partján III
Egyszerűsöltes fák
Kilátás az udvarra
Lágmányosi táj
Csendélet III
Házak
Tavasz a Gellértheg. en I
Szilvaka
Fogat IV
Szajnapart
Párosi-ház fedelek

vár
ön

Bornemisza Géza

szül. 1884.

170. Üllő, Csurg

Szépm. Muz. graf. o.

45. kiáll. (1922.)

1931. graf. ezt. 61. kiáll

Ville franche sur mer, virf.

~~1928~~ 1940. graf. ezt. 72. kiáll

~~A m. rajz 500 évé~~

Parkrészlet, virf

1941 jul-aug. Vall. és közokt. min vás.

Gyümölcsös, virf

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1940. MÁRCIUS 31. — ÁPRILIS 14.

N. Képzen Miáll Bornemisza Géza

1933 ápr-máj (Miños)
Csendélet hagyóval
Tájkép III

1935 márc-máj (h.o.)
Tavasz szatmár m.-ben

1937 ápr-jun. (h.o.)
Aratás
Balkon II

Bornemisza Géza

~~Műcs. kiáll, tól~~
Pipics 54. l.

Bornemisza Pál

Nagybányai kiáll. kat. 1912

79

V

Paál L. Társ

Bornemisza G

1934 nov (N. Sz.)

Parkrészlet II, of

Tallián Gábor VI. 148.

Fův. képt

Bornemisza G

1934. A m. graf. 150 éve
Tél Szödön, virf

1937 jan (N. Szal.) ~~Föst Mur. al. [illegible]~~
Kertben, of

1944. jub. kiáll
Kertben, of

1945, képrem. nek nyitói N6-tól napjig
Kertben, of

1948 okt 100 m. művész
Füzes
Gén
Virparton
virf

67.623-1912. szám.

A Műemlékek Országos Bizottságának, folyó évi májushó 12-én 317 szám alatt kelt felterjesztésére, tudomása és további megfelelő eljárásvégett megküldöm.

Budapest, 1912. junius hó 21-én

A miniszter rendeletéből:

A kanapé Biedermeier, a szekrények Neobarock.
Biedermeier und Neobarock.

2548. KÉTAJTÓS SZEKRÉNY, festett fa. Os
1812.

2549. KÉTAJTÓS SZEKRÉNY, ÁGY ÉS EGY
tekkel és virágdisszel. Osztrák. — Zweitüri
mit Scenen. Österreich.

2550. MENYASSZONYI LÁDA, festett fa. Osz

2551. POHÁRSZÉK, festett fa, virágos diszi
Österreich.

2552. SZALONBUTORKÉSZLET, egy kanapé
gonifa, bronzveretekkel. Empire-stilus. —

2553. SEKRETAIRE, diófa, berakott ives hc
XIX. Jh.

2554. EBÉDLŐSZEKRÉNY, feketefa, festett fi
Holz, mit Figuren bemalt. XIX. Jh.

2555. NAGY KANAPÉ ÉS KÉT KAROSSZÉK
— Grosses Kanapee, zwei Armstühle, Wu

2556. KANAPÉ, KÉT KAROSSZÉK ÉS KÉ
meier. — Kanapee, zwei Armstühle, zwe

— 1

ie-modora berakással, aranyozott bronzveretekkel.
ch, mit Boulle-Intarsia. Französisch, Lou isPhilippe.
tel. Empire. — Spinett. Empire.
oldalakkal. Olasz, XVIII. sz. — Schreibschrank.
allal. Olasz, XVIII. sz. — Schreibschrank. Italienisch
ott kariatiddel, bronzveretekkel. Empire. — Secretaire
anyozott fejü oszloppal. XIX. sz. — Bücherschrank,
ranyozott kariatiddal. Empire. — Kommode. Empire.
tajtós, belül fiókos. Biedermeier. — Niedriger Schrank.
rakással, tabernakulumos felsőrésszel. Osztrák, 1780 k.
1780.
esztergályozott lábbal. Osztrák. — Tisch. Österreich·
liszitéssel. 1780 k.— Schreibtisch, Nussholz, mit Louis

Tavasz 1928

Tamás (2) Bornemisza

1929 szept-okt. Modern m. graf.
Virágcsendélet
Körtefa
Dst
vizf

1930. okt. Önarckép IV

1931 okt-nov. A 20. sz. m. festészetének
kialakulása
Gellértheg

1932 jan-febr. Oknyt.
l. külön lapon

1932 ápr-máj. Az uj m. művészet + metszete 1932-ben
Facsoport I

1933. ápr. Mai m. festők 52. kiáll.
Csendélet négerszoborral IV
Facsoport II.
festm

Kerti asztal
Juniusi d.e.
Kilátás a Dunára II
grafikák

1934 dec. Modern m. grafike
Pad II
Tájkép V
Lágmányos II
vizf.

1935 okt. Modern m. akvarell
Korátavasz I.
Az ölfa rakas
Balkón I

...egi Szalóruimban levő fülkébe
...szobor cararrai márványból
...télyben egy feszület fából.
...előcsarnok bejáratnál, kivül
...egy Szt. Józsefszobor kis Jezus -

...lőcsarnok belsejében a középső
...a immaculata szobor köből.
... bal fülkében pedig Szt Joachim
...ől,
...ben levő fülkében Szt. Anna szobor

...rom szobor felett emelkedő régi
...lát lezáró párkányzatban

Tamás (3) Bornemisza G.

1939 febr. 105. hj m. kijek
Koratavas II

1940 ápr. hj m. akvarellek
Gyümölcsös II

Bornemisza Gerá
kell. kiáll. a Tamás Ja-
lerában. 41. kiáll.
1932

Mánya h. n. VIII. 143

2/a

Bornemisza Géza

koll. kiáll.

Tamás Galéria. 41. sz

1932. jan – febr együjt

Fák között
Csendélet almákkal
kilátás drótkerítés mögül
Csendélet madaras tányérral
Interieur rádióval
Napos terrasz
Kis parasztlány
Csendélet hangjegyekkel
Csendélet korsóval
Strand

of

Interieur V Temp
Pihenő modell I

Gesztenyefa allée
Bignónia fák I
Váza rózsákkal
Kertben II
Pad I

virf

Munkácsy Cék

Born. Géze

1928 nov. (N. Sz.)

Aratás után I

1934 máj (Ernst)

Földséges kert

Istálló előtt

---

x/10 [illegible]

Kut (2) Born. Gére

1926 márc-ápr (Ernst)

Est a mezőn
Napraforgós csendélet
Interieur IV
Borjú
Lampionos csendélet
Bástyasétány
Margitsziget
Csendélet ahttal

1926 okt-nov (Mincs)

Notre Dame I of
Vidéki kastély udvara
Pont St. Michel I.

1927 ápr (N. Sz)

Páris esőben
Kis olcsó hotelszoba
Egy pad a luxembourgban
A lux. kert tavasszal
A terrasson
Este Párisban
Kertrészlet szoborral
A kert egyik lépcsője

Pont St. Michel II.
Bonai n. n.

Verf

133430-1912.szám.

A

Müemlékek Orsz. Bizottságának.

Budapest.

Sürgős hivatalos tárgyalásra, visszavárólag kiadom.

Budapest, 1912. október 7.

A miniszter rendeletéből:

min. tanácsos.

MÜEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
813/1912

Kut (1) Bornemisza Géza

1924 máj I. csop. kiáll (Ernst)

Szántás

Tavaszi est Abapusztán

Tájkép felhős éggel

Fáporeső

Tanyarészlet

Napraforgók ősszel

Jardino Boboli

Enteriör II

Kolostor-folyosó Fiesolíban

Csendélet II

Gyarekép II

A Szamos partján

1925 márc (N. Szal)

Szamos partja of

Intérieur III

Gyerekek az utcán

Ville franche sur mer II

Ystálló virf

Firenze

Riva Sciavoni

Nyáron

Zápor virf

Fogat III

Holt Szamos partja II

Gáz

MŰEMLÉKI BIZOTTSÁGA
202/1908. sz.

M

A Muzeumok és Könyvtárak Or
A f. évi márczius 3.-áról 1.
ben tisztelettel jelentem,
levő házam pár szobájában,
összezsufoltan elhelyeztem
retevéssel fenyegető Beszte
a gyüjtemények Tordán idei
latt állanak, de nem eladók
kat én nem az eladás czélj
nyek minden egyes darabja e
csapás reám nézve már ez az
számuzetés is, melynek köve

Bornemissza Géza

(3) festő

IV

15. *Bornemissza* Géza: *Csendélet* (vizf.) 350 pengo.

Nemzeti Szalon

1929. jan.

Kut.

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi disztárgyak,
a világhirű herendi diszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

●

21 VILÁGKIÁLLITÁSON NAGYDIJ.

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., VÁCI UCCA 37.

Telefon: 182—755.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Bornemisza Géza

1935

l.

Műterem I. csop.-
kiáll. 1935 febr.

Cigánylány, of
Táj.kép (gerebly érő ember) vízf

1935 II. csop. kiáll.
Zöldsíjeskert, vízf
Tél

1935 márc. III. cs. k.
Csendélet kaplóval II

1930. KUT kiáll.

Csendélet hegedüvel,temp.

1932. I. Csendélet kiáll.

Csendélet Álmákkal, olaj
Tulipános csendélet,olaj
Csendélet a hangjegyfüzettel,olaj

1932. KUT XXXXX UME együttes kiáll.

Csendélet,olaj
Az eperjesi parkból, olaj
Kertben,olaj

1934. A 18-ak kiáll.

Eső,vizf.
Lágymányosi táj,olaj
Tájkép,xxxxx vizf.
Junius délutánx, oxxx vizf.
Kertben,olaj
Pihenő modell, temp
Parkrészlet,olaj
Kilátás egy almafa alól,vizf.
Méhes,olaj
Lágymányosi tó,vizf.

1934. Paál László társ.kiáll.

Parkrészlet,olaj

1943. KUT kiáll.

Parasztfiu, olaj
Kilátás a müteremből,olaj
Aratás,olaj
Tájkép, olaj

1946. KUT kiáll.

Nyári est,olaj
Sirkóraktár,olaj

1937. Székesfőv.Képtár és Tört.Muz.kiáll

Kertben,olaj

1938. KUT kiáll.

Pad,olaj
Facsoport,vizf.
Belezzay kastély kertje,vizf.
Reggel, olaj

Bornemisza Géza.

1909 Mienk II.kiáll.

Fák friss füben,olajf,

1920. Reprezentativ kiáll.

Fogat,vizf.
Gyümölcsös,vizf.

1925 Kut kiáll.

Szamospartja,olajf,
Interiue,olajf,
Gyerekek az utcán,olajf,
Istálló,vizf.
Firence,vizf.
Riva Schiavn,vizf.
Nyáron,vizf.
Zápor,vizf.
Fogat,vizf.
Holt Szamos partja,vizf.
Ősz,vizf.

1925 Aquar és Pszt.festők kiáll.

Tavasz a Gellértheygen.vizf.

1927 Bajai III.kiáll.

Az autómunkás,olajf,
Öreg almafa,olajf,

1927 Egri kiáll.

Notra Dame,olajf,

1927 Kut Tavaszi kiáll.

Páris esőben,vizf.
Olcsó kis hotelszoba,vizf.
Pad Luxenburgban,vizf.
Luxemburg kert terasszal,vizf
A teraszon,vizf.
Est Párisban,vizf.
Kertrészlet szoborral,vizf.
A kertegyik lépcsője,vizf.
Pont St.Michel,vizf.
Quai St.Michel,vizf.

1928 Munkácsy Céh kiáll.-

Aratás után,.olaj

1929. KUT kiáll.

Csendélet,vizf.

Bornemissza Géza

Árverési Csarnok (aukció) Kat.

32. n. 1926 ápr.

~~33 – 41. nem szerepel~~

~~Akadémia, M. Tud. X. 121~~

Borsos Géza

Nemzeti Szalon

1927. Egri kiáll.

Boglyák a hóban, olaj

1937. Székesfőv. Képtár és Tört. Muz, kiáll.

Békási udvar télen, olaj

Srocdem Párt

Nepřm. Társ. 1945 okt
(v. trust)

Horváth - kart } virf
Bignonia - fák } II

Bornemisza Géza

élete. Holl-

Belvedere

1912 Márc.

Bornemisza Géza

Fränkel víz. kiáll.
1936. sept.

Esőben
Vadgesztenyefák
Aratás után III
Kert

á 200 P

CZÓBEL BÉLA
FESTŐMŰVÉSZ
GYÜJTEMÉNYES
KIÁLLÍTÁSA

Bornemissza Géza

Novemberi est, vivf.

Magy. mův. repr. képzőm.

kiáll. 1947. jan.

Ne. kuvo-ért

Born. Géza

1940 febr. (r. kuvos)

Eperjeskei táj, of

Bornemisza Géza

1925 febr. M. Akv. Pf. Egy

kiáll. Nemzeti Szalonban

Tavasz a Felleikeszen. vf

Kassa V. 160.

Kulfold

1929 Nürnberg
1931 Belgrád
1932 Valence
1934 " "
1948 London
1948 Stockholm

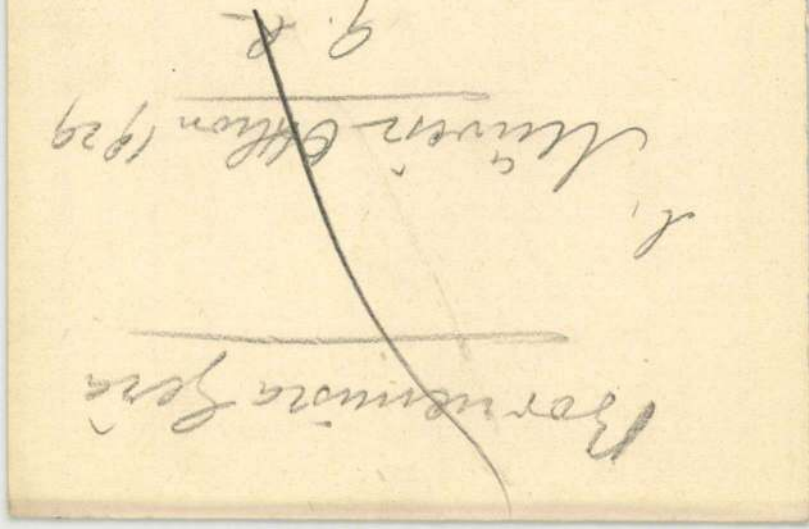

Ernst Múzeum

kiállításai

CXXVI

Farkas István kiállítása és Jaschik dámitványainak Goethe drámáihoz készült szinpadi maquettjei.

1932. febr.

Főv. Képtár

Aukciók Bornemisza G

Árv. Csarn.

1926 ápr. 32. sz.

Erdőrészlet) of
~~Parkrészlet~~

1931. 3. rk.

Szatmár-hegy, virf.

1936 nov. 80.

Kertrészlet, virf

1943 márc. 106

Álló női akt, c. r.

1945. 113.

Kerti munka, sz. c. r.

MŰRKV

1948. IX. a.

Külvárosi utcarészlet, of

59230 szám.

A Szepesvármegyei 1

jelent " Szepes vármegye müvésze

sö/ kötetének egy példányát ide

ajándékul a 24913-906 sz. leira

Budapest, 1907. szep

A miniszter megh

minisztéri ta

I. M. képrm kiáll

Born. Géza

1950 aug (kincs)

Szőlőnyitás, virf

Teanum Apulum h. n. VI.107

Bornemisza Géza

Nagybányai k.k.
1912

123

✓

Bornemissza Géza.
n. 1884, Nábrád.

9 Terrazza con fiori
10 Paesaggio

UNGHERIA - (Pitt. 11-29)

11 Primavera	
12 Sotto le begonie	(acquerello).
13 Frutteto	»
14 Nel parco	»
15 Mattino di giugno	»

Catalogo della XVI. biennale 1938 - XVI. Venezia. (303. l. 3021)

ARTE CONTEMPORANEA

BORNEMISZA GÉZA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

471-472
Szöveg : 53, *57/26*, *263/80*, *263/88*, 319,
Kép : *430*,
Kronológia : 1909, 1913, 1920,

MDK

Bornemisza Géza

Bignónia fák, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek tár. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. ont.

M.D.V

Bornemisza Géza

festő

"A művész felesége", "Kikötő",
"Villefranche sur mer" c. képei
a Magyar Nemzeti Galéria tu-
lajdonai.

Mikes István G.: Bornemisza Géza művészete.
Művészet, 1966. december - 18 lap

M.D.V

Bornemisza Géza
festő

1913-ból való a „Fekvő akt"-ja,
ma ez a Linta-rajz a Magyar
Nemzeti Galéria tulajdona.

Mikes István G.: Bornemisza Géza művészete.
Művészet, 1966. december - 18 kép

M.D.K.

Bornemisza Géza

festő

1910-ben csatlakozik a Kecskemétre induló Lányi Grünwald Béla hiséretikezés résztvesz a Kecskeméti művésztelep szervezésben.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap.

M.D.V.

Bornemisza Géza

festő

A nagybányai Jubileumi Tárlaton 1912-ben már képeinek egész sora látható.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete

Művészet, 1966 december - 18 kep

M.D.K.

Bornemisza Géza
festő

1927-ben Varsó, Poznan, Krakkó,
1929-ben Nürnberg, 1931-ben
Belgrád, 1932 és 1938 ban a velen-
cei biennalen szerepelt.

Mikes Lóránt gy.: Bornemisza Géza művészete
Művészet 1966. december – 18 lap

MDK

Bornemisza Géza

Horváth-kert, akv.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. [illegible] 1945.okt.

Bornemissza Géza
festő

Kiállit a Mücsarnok harmadik nemzeti képző-
művészeti kiállitásán.

Est, 1935.III.24.

Bornemisza Géza

M.D.K

fetlő

Horgász a Kisdunán } repro
Tájkép

Mikes István J: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 kep

M.D.K.

Bornemisza Géza
festő

A második világháborúig alkotásai-
nak egész sorát mutattál be külföl-
dön és és itthon. 1945 ig Budapesten
élt, majd a háboru után 61 éves ko-
rában Csörögpusztára költözött.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

Bornemisza Géza

festő

M.D.K

A náradfordulós idején szubetett.
Az első világháború után a Tanácshőrtársaság alatt festőiskolát ~~végzett~~. rezetett

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete.
Művészet, 1966. december - 18 lap.

Bornemisza Géza
festő

M.D.V.

1960-ban gyűjteményes
kiállítása volt. 1902-ben
Nagybányán a szabadisholá-
ban is mehedett meg a plein-
air festészettel.

Mihes István J.: Bornemisza Géza művészete.
Művészet, 1966. december - 18 lap

MDK

Bornemissza Géza

Kilátás a Margitszigetről, vf.

Felszabadult Bp. müvészete. N.Szal. 196o.

Bornemissza Géza

Részt vesz a Mücsarnok harmadik nemzeti képzőművészeti kiállitásán.

Nemzeti Ujság 1935.III.24.

MDK

Bornemisza Géza

Horgász a Kisdunán, vf.

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

M.D.K

Bornemisza Géza
festő

„Kertrészlet"-e és a „Szent-
"endrei táj"-a is szerepel
a tárlaton.

Szilágyi Dezső: Kiállítás Sátoraljaújhelyen...
Művészet, 1966. szeptember - 47 lap

MDK;

Bornemissza Géza

Kiállitási hiradás

Napló/Veszprém/ 1966 juli 22.

Dear Mr. Gass

Kindliest Regards

Yours/Sincerely July 22.

Bornemisza Géza
festő

Rézt vez a hűcsarnok nemzeti kiállításán.

M. o. 1935. III. 24.

Magyar királyi államvasutak. Ügyirat-s

Utalványszám ...../Bl.....ügyosztály.

Fizetési u

---

a magyar királyi államvasutak főpénztára á

Pengő

azaz

A .....Pengő .....fillérről kiállítandó .....

Budapesten, 193.....

Utalványozza «.....» főosztály:

A könyv

Bornemissza Géza.

A régi Műcsarnokban meg-
nyílt Szépművészeti Muzeum
új magyar képtárában ze-
repelnek munkái.

Muzeti Ujság, 1928 Okt. 30.

MDK

Bornemissza Géza

Szomszédom őszre megtoldotta házát, of.

Orgonacsendélet, of.

7o művész kiáll. Ernst Muz. 1957. dec.

Borneminsza Géza

Nemzeti Szalónban rendezett
csendéletkiállításon részt vett.

BH. 932. II. 21.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

NÉPSZABADSÁG

1966 JUN 7

— **Az elhunyt Bornemisza Géza** festőművész temetése csütörtök délután 4 órakor lesz Sződligeten. Az elhunyt művészt a Képzőművészek Szövetsége és a Képzőművészeti Alap saját halottjának tekinti.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1900 JUN 7

1021

Bornemisza Géza festőművész temetése csütörtök délután négy órakor lesz Sződligeten. Az elhunytat a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja saját halottjának tekinti.

Bornemisza Géza.

akvarelljei szerepelnek a KUT tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Magyarság, 1927. ápr. 14.

Bornemissza Géza.

Műve szerepel a KVT tavaszi kiállítasán, a Nemzeti Szalonban.

Ujság, 1927. ápr. 17.

Bornemissza Géza.

A Nemzeti Szalonban rendezi a KUT tavaszi kiállítását, melyen színvázlatai szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. ápr. 17

Bornemissza Géza

Tamás Galéria kiállításain finom akvarelljeivel szerepelt.

Az Est 932. I. 24.

Bornemisza Géza

Nemzeti Szalon csendéletkiállításán szerepelt.

Esti Kurir 932. II. 21.

Barnemisza Géza.

Párizsi aquarell-vázlatai szerepelnek a „Kut" tavaszi kiállítása, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hirlap, 1924. ápr. 20.

Bornemissza Géza.

Akvarelljei szerepelnek a Nemzeti szalonban rendezett KUT tavaszi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1927. ápr. 17.

Borsenissza Géza.
festő

A Nemzeti Szalon bajai tár-
latán műve szerepelt.

Magyarság, 1927. jan. 4.

Bornemissza Géza.

A KVT ötödik kiállításán
műre szerepel, - a Nemzeti
Szalonban.

Pesti Napló, 1927. ápr. 17.

bb 46. bornemisza géza festőművész temetése

k tf/tr szb fm 1021 1966. junius 6.

csütörtökön délután 16 óraker lesz szódligeten. az elhunytat a magyar képzőművészek szövetsége és a magyar népköztársaság képzőművészeti alapja saját halottjának tekinti. /mti/

-.-

14.55/j -28-

Bornemissza Géza

gi eredményeiket, s az előreláthatólag másfélszáz fényi részvevővel megvitatják uj fizikai és méréstechnikai elvek és eszközök alkalmazásának lehetőségeit, a megbizhatóság és reprodukálhatóság problémáit, valamint általában az elektronikus müszerek fejlesztésével összefüggő kérdéseket. /mti/

-.-

Bornemissza Géza festő

Szöregben emlitek mü:

„Tihanyi tráttáson"

Bodnár Éva:

„A Balaton a képzőmüvészetben"

Jelenkor, 1966-8

Bornemisza Géza

A Tamás Galériában rendezett "Magyar akvarellek" c. kiállításon szerepel, emlitve Téli táj-a.

esti M.O.1942.X.12.

Bornemisza Géza
festő"

Az Tanács galériában „Új magyar Zé-
pek" cím alatt nyílt kiállításon
szerepel ~~vóbt~~ vásznaival

N.U. 1939. II.5.

Bornemisza Géza
festő

M.D.V.

Művészetéről Lyka Károly, Henri Matisse, Péter András, Szőnyi István, Adrian Bury, Patahy Dénes emlékeik meg mű-veikben.

Nikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

Bornemisza Géza

festő

M.D.K

1934-ben készült a „Parkrészlet"
1940-ben a „Magyar Művészet"
kiállításon meghaszla a Szinyei
Merse Pál tatsaság tágkép díját.

Mikes István J: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 kep

Bornemisza Géza

festő

M.D.V.

1914-ben a Művészházban
a Lánczy Leo díjat nyerte el.
1912-22 között Bécs, Köln, Párizs
Amsterdam, Zürich, Baselben szerepelt
kiállítás okon.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

M.D.K

Bornemisza Géza
festő

1964-ben munkássága elismeréséül
a Magyar Népköztársaság Munkaérdem
érmét kapta. – A művész 1966
június 3-án meghalt.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december – 18 lap

M.D.L.

Bornemisza Géza
festő

1963-ban Vácot választja uj otthonául. Ugyanebben az évben a Ferenczy Béni is kortársai cenni tárlaton szerepel Bécsben.

Mikes István J.: Bornemisza Géza műveszete
Műveszet, 1966. december - 18 lap.

Bornemisza Géza
festő

MTA

Az 1920 évekből való a „Vidéki kastélyudvar" című műve, 1960-tól a Pest megyei Képzőművészeti kiállításokat állandó résztvevője.

Mikes István gy.: Bornemisza Géza művészete

Művészet, 1966. december – 18 kép

Bornemisza Géza
festő

M.D.K

1959-ben festette a „Tanítónő archépe"-t, a „Leány a hivatban" 1960-beli mű a „Női akt", az „Önarchép"

Mihes Sesto an J.: Bornemisza Géza műveszete
Művészet, 1966. december - 18 kep

Bornemisza Géza
festő

M.D.V.

1958-beli művei: a „Kora tavasz", a „Virágzó fa a szőlőben", a „Műteremsarok", a „Tihanyi táj", a „Tihanyi öreghár"

Mikes István J.: Bornemisza Géza műveszete
Műveszet, 1966. december – 18 kap

M.D.K.

Bornemisza Géza
festő

1953-ban festette a „Molnárok"-at.
1956-ban készült a „Reggel, a sinek
mentén", 1957-ből való a „Ló az
istálóban", ~~[illegible]~~

Mikes Sebán S.J.: Bornemisza Géza művészete.
Művészet, 1966. december - 18 kap

M.D.

Bornemisza Géza
festő

1960-ban gyűjteményes kiállítása
volt az Ernest Museumban. Képei-
nek száma 69. — 1951-ből való
a „Szőlőmunkás" és a „Facsoport
tavasszal".

Mikes István Y.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

H.D.
1

Bornemisza Géza
festő

1947-ben művészi érdemeiért a magyar állam élet-járadékot adott. 1948-ban Londonban és Stockholmban rendezett tárlatát

Mikes Istvánné Gy.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december – 18 kép

B ornemisza Géza festő M.D.K.

A Vác határában levő gombási művésztelepen dolgozik

A telep létrejöttének egyik kezdeményezője

Kiállitás előtt

Pest megy ei H irlap 1965 junius 12. 1.1.

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1966 JUN 4

— Bornemisza Géza festőművész és grafikus 82 esztendős korában váci otthonában péntek délután elhunyt. Temetéséről később történik intézkedés.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemissza Géza

PESTMEGYEI HIRLAP
1965 MÁJ 5.

tapsa közepette adták át a Prágába.

1021

Egyéves a vác-gombási művésztelep

Vácott és a környékén élő képzőművészek egy évvel ezelőtt alapították a gombási művésztelepet. Nyolc festőművész, köztük *Bornemissza Géza*, *Peukert Károly* és *Lipovniczky László* a város határában levő gombási általános iskolában rendezték be alkotóműhelyüket, amely azóta

a Pest megyében élő képzőművészek központjává fejlődött.

Itt dolgozik már a Derkovits-díjas *Pál Mihály* szobrász és a környék festői szépsége miatt költözött Miskolcról Vácra az ugyancsak Derkovits-díjas Cs. *Nagy András* festőművész is.

A művésztelep tagjai rendszeresen szerepelnek a nyilvánosság előtt. Az alkotásaikból összeállított vándorkiállítás április óta járja a megye városait és községeit, nyáron pedig a Dunakanyarban láthatják majd az érdeklődők.

A váci képzőművészek most azon fáradoznak, hogy a várost a Dunakanyar művészeti központjává fejlesszék.

A tanács segítségével képzőművész kolónia, állandó kiállítási terem létesítését tervezik.

bunkerjében
már lehetővé
eddig is kel
ni, de a Ber
vő katonai p
sősorban W
nem merték
maguk mögi
gető árnyá
akik Hitler
Weidling, a
ténekről, azonnal — kapitu-
lált...

hoz. A szovjet csapatok fő-
parancsnokságával kötött
megegyezés alapján köve-
telem a harc azonnali be-
szüntetését."

Május másodikára virradóan a 79. gárdahadosztály rádiósai a német 56. páncélos hadtest következő üzenetét vették:

„Halló, halló! Itt az 56. német páncélos hadtest. Kérjük a tüzet beszüntetni. Berlini idő szerint 10 óra 50 perckor parlamentereket küldünk a potsdami hídra."

Dufwing ezredes, a páncélos hadtest törzsfőnöke jelent meg a jelzett időpontban, s kérte: fogadják el az azonnali kapitulációt. Ugyanekkor megadta magát *Weidling* tábornok, teljes törzskarával, s aláírta azt a parancsot, amelyben többek között ez áll:

„A Führer parancsa értelmében folytatnotok kell a

Bornemisza Géza.

a Tamás-Galériában gyűjteményes kiállítását készíti elő a Modern Kiállításokat Rendező Bizottság.

A Reggel, 1928. dec. 14.

Bornemissza Géza.

"Pad" olajf
"Facsoport" vizf
Beleznay kastély kertje" vizf
"a Reggel" olajf.

Képzőművészek Uj Társasága/ kiállitás a Nemzeti Szalónban 1938 október 3o-november 13/katalógusa.

MDK.

Bornemissza Géza

ZUtalás dunakanyari munkásságára

Közalkalmazott 1965 juni.15.lap -

M.D.K.

Bornemisza Géza

Festőművész az Egressy klubban kiállitást rendezett müveiből.

Pestmegyei képzőművészek kiállitása az Egressy klubban.

Magyar Nemzet 1961. febr. 7. 4.old.

M.D.K.

Bornemisza Géza.

Rajzának rep.

Magyar Nemzet 1961. máj.14. 7.old.

Bornemissza Géza MDK

Csendélet, olf.

Tavasz a Gellérthegyen, olf.

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Bornemisza Géza

Kiállít

PH. 1931. 10. 11.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gy
Megrendelés esetén az összeg MNB 1
ciós Központ számlaszámára utalandó
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból
mely a terület épitészeti állagának a t

M.D.K.

Bornemissza Géza

festő

1884 ben született, 1906-ban Matisse tanítványa volt. Életpályája Nagybányához kapcsolódik, a kecskeméti művésztelepnek volt egyik megszervezője.

Frank János: Bornemissza Géza
Művészet és Irodalom, 1966. június 11 – 9 lap.

Bornemissza Géza

festő –

M.D.K

Alapitótagja a KUT-nak. Főként tájképeket, és csendéleteket festett. 1960-ban az Ernst Museumban rendezett tárlatot.

Frank János: Bornemissza Géza

Élet és Irodalom, 1966. június 11 – 9 lap

Bornemisza Géza, festő MDk

Eltemették Siófokon, jún. 9-én.
Breznay József búcsúztatta.

~: Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. jún. 10.

Bornemissza Géza, festő

MDK

Temetése jún. 9-én lesz
Szödligeten.

— : Hír

10.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. jún. 7.

Bomemissza.

Alkotása szerepel a Munkácsy-Céh első kiállításán.

Pesti Napló, 1928. Nov. 11.

Bonnemise Géza

K. Mit

NÉ. 1931. X. 4.

Bornemisza Géza

Kiállit

PH 1931. X 4.

Bornemisza Géza

állandó művásárt rendez
testményeiből

a Tg. meghívója,

NU 1931 IV. 8.

Bornemisza Géza.

A Munkácsy Céh bemutató kiál-
lításán műrei szerepelnek.

Budapesti Hirlap, 1928. Nov. 11.

Bornemisza Géza, festő

MDk

1966. június 3-án meghalt

82 éves korában.

A művész Nagybányától indult, majd Párizsban Matisse tanítványa volt.

16 művét őrzi a Nemzeti Galéria.

– : Meghalt Bornemisza Géza 14

NÉPSZABADSÁG, hk. 1966. jún. 4.

Bonemisza Géza.

A Munkácsy-Ch első kiállításán „Arátás után" c. műre szerepelt. (emlitve.)

Nemzeti Ujság, 1927. Nov. 11.

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 JUN 4

1021

NÉPSZABADSÁG

Meghalt Bornemisza Géza

Nyolcvankét esztendős korában váci otthonában pénteken délután elhunyt *Bornemisza Géza* festőművész és grafikus. A nagybányai művészek köréből kiindulva, Matisse tanítványaként, francia hatás alatt teremtette meg egyéni ízű, festői hatású tájképeit. Tizenhat alkotását őrzi a Magyar Nemzeti Galéria. Temetéséről később történik intézkedés. (MTI)

Előszobára szükség van, hiszen szerepe sokrétű. Szolgálja a kapcsolatot a lakás egyes helyisége között. Jól átgondolt elrendezéssel sok esetben kiküszöböli, hogy a lakóhelyiségeken egymást za-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

NÉPSZAVA

1966 JUN. 1. O.

— Csütörtök délután a Vác melletti Szódliget község temetőjében kísérték utolsó útjára rokonai, művésztársai és tisztelői Bornemisza Géza munkaérdemrenddel kitüntetett festőművészt.

— Orosz Adél és Róna

gatartást [illegible]
huéi buddhista szárny.

A Dél-Vietnam északi részében fekvő Huéban — 24 órán belül másodszor —, élő barikád akadályoz-

Bornemisza Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1966 JUN- 4.

VÁC 1021

Meghalt Bornemisza Géza

Nyolcvankét esztendős korában váci otthonában pénteken délután elhunyt Bornemisza Géza festőművész és grafikus. Egyéni ízű, festői hatású tájképeiből tizenhatot őriz a Magyar Nemzeti Galéria.

KOSÁRLABDA

Nők. Keleti csoport: Nagykőrösi Kinizsi—Duna Cipő 28:41 Gödöllői EAC—Szolnok 14:55 **Férfiak. Közép csoport:** Pécs EAC—Csepel Autó 67:68. **Keleti csoport:** Nagykőrösi Kinizsi—KÖZÉRT 40:47.

VIZILABDA

Ceglédi Vasutas—Hódmezővásárhelyi MEDOSZ 5:5 (0:2, 3:1, 1:2, 1:0).

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

Bornemissza Géza

Munka Érdemrenddel kitüntetett festőművész,
a Magyar Képzőművészek Szövetségének és a Magyar Népköztársaság
Képzőművészeti Alapjának tagja

életének 82. évében elhunyt. Emlékét a magyar képzőművész társadalom kegyelettel megőrzi.

Temetése 1966. június 9-én, csütörtökön délután 4 órakor lesz **Sződligeten.**

Budapest, 1966. június 6.

Magyar Képzőművészek
Szövetsége

Magyar Népköztársaság
Képzőművészeti Alapja

FNYV 13.
OFFSET

Bornemisza Géza

M.DK

Bornyi Gyula
grafikus

Önkritikus
Igy látja a naturalista
Az absztrakt
Igy látom én

—: Melles-leg
Élet és Irodalom, 1966-julius 23-10 kap.

Bornemisza Géza

Kiállít

Mű. 1932. I. 24.

Bornemisza Géza

festő

nyilatkozik az alábbi kérdés-
ben:

K. A. Hogyan biztosíthatjuk
a magyar művészet sikerét
a párizsi kiállításon? Pesti
Napló. 1930. ápr. 6. (Arc-
kepjel

U. 3004

I KÖNYV
VIII. STÁHLY-UTCA 7.

Gyula dr.
i Muzeum tit-
rnak

IV.4. BUDAPEST

Bornemisza Géza

Kiéhit

P.H. - 1932. I. 24.

Bosnemisza Géza

Kiállít

NV. 1932. I. 26.

Bornemisza Géza

Kiállít

EK. 1924. IX. 25.

Bornemisza Géza

Kiállít

N.V. 1929. IX. 25.

Bosnemiszа Géza

Kiákit

PN. 1929. IX. 25.

Bonnemisza Géza

Kiállít

Mo. 1930. X. 12.

Bornemisza Géza

Kiáhit

Ujság 1929. IX. 24.

Bonnemissza Géza

Kiállít

Est 1929 szept. 25.

Bornemisza Géza

Kiállít

Mo. 1929. IX. 25.

M.D.A.

Bornemisza Géza festő

A nyári festőművész és rajztanár átképző tanfolyam tan ra 1919-ben

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 127.l.

Bosnemisza Géza

nest kalt meg.

„Titanyi szállásom" c. műve (eml.)

kezdel a Balatoni Nyári

Táslaton Keszthelyen

Jelentős 1966 VIII-n. 741 old.

Bornemisza Géza

Kiáltit

ÚN. 1929. IV. 28.

Bornemisza Géza

Kiállít

Est 1929. IV. 28.

M.D.K.

Bornemisza

A MIENK első 1908-as tárlatán csatlakozóként kiállit

Passuth K.:A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

M.D.K.

Bornemisza Gaéza festő

1910-től Kecskeméten tartózkodott néhány évig.

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

MDK

Bornemissza Géza

Kiállitási kritika

Budapester Rundschau 1967 dec.29

Bornemisza Géza

1930 Tűnt jött Párisban. Nagy bányá festő. Párisi hatással volt rá: „Csendélet hegedűvel, Csend. néges nobrocskával, felülről nézve. Itthoni tépe a „Kilátás a gellértheyről.

Lyka Károly, Festészetünk a két világháború közöt. Bp. 1956.

72.

Lykke Kjærulf, Tretårsvej 6, 1.tv.
2650 Hvidovre, tlf. 36 49 75 61.

M.D.K.

Bornemisza Géza festő

1907, 1908 nyarán a nagybányai művésztelepen az
stilussal próbálkozik.

Passuth K.: A Nxolcak festészete, Bp. 1967, 47.1

Bornemisza Géza festő M.D.K.

A Nagybányáról Kecskemétre távozó Iványi Grünwald Bélához csatlakozik

Passuth K.:A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 53.l.

Bornemisza M.D.K.

A MIÉNK második 1909-es tárlatán csatlakozóként állit ki

Passuth K.: A Nyolcak festészete, Bp. 1967. 64.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemisza Géza

NÉPSZABADSÁG

1966 JUN. 10.

1021

a ... temetőben.

— **Eltemették Bornemisza Géza festőművészt** csütörtökön, a Vác melletti Szödliget temetőjében. A Képzőművész Szövetség nevében Breznay József vett búcsút a magyar képzőművészet társadalom halottjától.

— **Két békegyűlést** rendezett

Jenner

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

Bornemissza Géza
14hh JUN 11

— **Csütörtökön délután** a Vác melletti Szödliget község temetőjében kísérték utolsó útjára rokonai, művésztársai és tisztelői Bornemisza Géza Munka Érdemrenddel kitüntetett festőművészt.

— **Vincze László** festőművész visegrádi kiállítása vasárnap zárja kapuit.

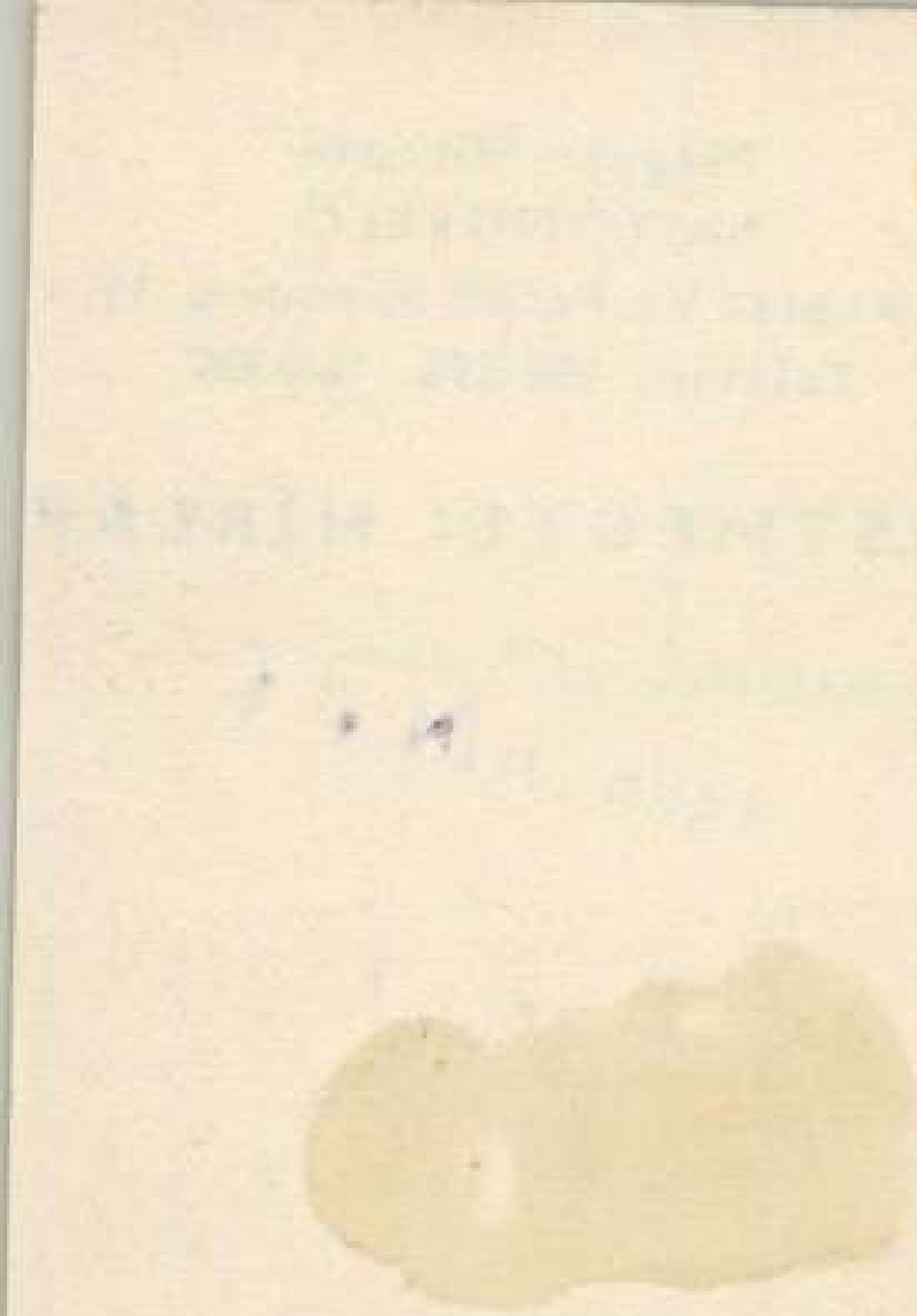

Pintér), Ócsa—Szigetszentmiklós
(17.30, Kirchner), Dunavarsány—
Szentendrei Honvéd ETI (17.3
Selmeczi), Ecser—Budaörs (1
Badacsonyi), Diósd—Budakalás
(17.30, Bernáth). **Déli csopor**
Tápiószele—Ceglédi Építők (
Kiss dr.), Pilis—Abony (18 K

1021 Bornemisza Géza

bb.74. eltemették bornemisza gézát

tr n sr 1966. junius 9.

csütörtökön délután a vác melletti szódliget község temetőjében kisérték utolsó utjára rokonai, művésztársai és tisztelői bornemisza géza munka érdemrenddel kitüntetett festőművészt. a váci városi tanács nevében galambos ferenc művelődési felügyelő bucsuzott a váci tájak szerelmesétől. a magyar képzőművészek szövetsége képviseletében breznay józsef vett bucsut a magyar képzőművész társadalom halottjától, akinek koporsóját a dunakeszi járműjavító férfikórusának gyászindulója közben helyezték el a családi sirban./mti/

.-.

bb. 73. hiradástechnikai ipargazdasági ankét székesfehérvárott

vid tné/ki/gy/la

1966. junius 9.

a hiradástechnikai tudományos egyesület csütörtökön székesfehérvárott hiradástechnikai országos ipargazdasági ankétot rendezett, amelyen 200 szakember, köztük akadémikusok, egyetemi tanárok, a hiradástechnikai ipar müszaki és gazdasági vezetői vettek részt.

elsőnek váradi imre, a kgm hiradástechnikai igazgatóságának vezetője vázolta a magyar hiradástechnikai ipar fejlődését és az iparág előtt álló fejlődési irányt. demeter béla, a vtrgy müszaki igazgatója, kárpáti józsef, a vtrgy gazdasági igazgatója és dr. gond pál, a vállalat

Bornemisza Géza

Szerepel a Tánkel Galéria akvarell kiállításán (1936)

Jelenkor 1966 XI. n. 1050 old.

Bornemisza Géza

Kiállít

Mk. 1929. IV. 28.

Bornemissza Géza

1920-as években a Hortobágyon egy új „magyar" stílust keresett a debreceni Kóplár Miklóssal együtt.

/szerk.Bőgel József/

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen 57. l.

Bonemizza Géza

Kiállít

N. Ú. 1929. IV. 28.

Bornemisza Géza

Kiállít

P.H. 1929. IV. 28.

Bornemisza Géza

Kállai

P.N. 1929. IV. 28.

Bornemisza Géza

M. 928
XII
19

* **Uj kiállitás a Tamás-galériában.** A modern kiállitás szervezőbizottsága a Tamás-galériában uj kiállitást rendez *Bornemisza* Géza szobrász alkotásaiból. A vernissage december 20-án, csütörtökön, délután 5 órakor lesz.

Bornemisza Géza

— **Uj kiállitás a Tamás galériában.** A modern kiállitás szervezőbizottsága a *Tamás galériában* uj kiállitást rendez *Bornemisza* Géza festőművész és *Csorba* Géza szobrászművész alkotásaiból. A verniszázs december 20-án, csütörtökön délután 5 órakor lesz.

N. Ú. 1928. XII. 18

Bornemisza Géza

Kiáltásának sikere

N. Ú. 1928. XII. 30.

Bornemisza Géza

Kiáhit

Újság 1935. X. 6.

Bornemisza Géza

Kiáhít

P. H. 1935. X. 6.

Borsenicza Géza

Kiállít

BH. 1935. X. 8.

Bosnemisza Géza

Kiáhít

N.U. 1935. X. 8.

Bornemisza Géza

Kiáltás

N. ú. 1935. VI. 1.

Borsos Géza

festőművész

Budapest székesfőváros művészeti bizottsága a Nemzeti Szalonban a Kert kiállításán kijelölte egy művét megvásárlásra. —

Magyarság

1930 I. 18

Borucsinsza Géza
Festőművész

A Székesfőváros művásárló bizottsága a Nemzeti Szalonban a Kutz kiállításán egy művét megvásárlásra parasolta. —

Nemzeti Ujság
1930 I. 18

Bornemisza Géza MDK

Őszi est, akvarell

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Bonemisza Géza

Szerepelt a Művésznők Tavaszi tárlatán.

MH. 1930. III. 15.

Bornemisza Géza

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

PH. 1930. III. 19.

Bornemissza Géza MDK

Tavasz Szatmár megyében

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Bornemissza Géza MDK

Gellérthegy

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Bornemissza Géza MDK

Interieur, vizf.

Műcsarnok 1932. Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Bornemissza Géza

festőművész

KUT.kiállítása - Dessáti Szalonban - Mihával szere-
pel.

Esti Kurir
1930.1.14.

Boromissa Sára

festőművész

KUT kiállítása - Nemzeti Szalonban - kénével szere-
pel.

Uj Nemzedék
1930.I.14.

Bornemissza Géza

festőmüvész

KUT.Képzőmüvészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Már kéz eredményekről számol be. Igaz, hogy ehhez legközvetlenebb párizsi segiséggel futott el, de csendéletének modern színhangszerelését mindenki el fogja fogadni. Semmi erőltetett vagy befejezetlen vonás nincs a képen, amely szenvedjenek egyik legsikerültebb darabja. Velerzültetett pózalére

Budapesti Hirlap
1930.I.14.

mindig megévja a kilenyásektől.

Borsos Géza

Szobrász

Budapest Székesfőváros művészeti bizottsága a Nemzeti Szalon Ifjú Művészek kiállításán megvásárlásra kijelölte egy művét. —

Nemzeti Ujság

1930 I.

M.D.K.

Boromisza Géza*), festő

Könyves Kálmánnál hiállitott, képsein „az idegsorvasztó nyugtalanság az úr, a csaknem semmivel számolás, az ötletek és festői lehetőségek szabadon-eresztése."

*) [Itt elírásról lehet szó, mert a jellemzés Boromisza Tibor-ra áll, aki nagy harcokat vívott a nagybányai akkal. Boromisszo Géza hiegyanszélszorott, nyugodt művész volt, jó akvarellista, nemrég halt meg Gödön 83 éves korában, B.-ná]

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 405-406. o.

/a cikk megj.: „Világ", 1914. jan. 10. /

M.D.K.

Bornemisza [Géza ?] festő

részt vett a bécsi Künstlerhaus magyar kiállításán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 418. o.

/a cikk megj.: „A Hét" 1914. márc. 29. / „Rebellis magyarok" címen

Barnemisna Géza

Csoportkiállításon szerepelt a ~~Nemzeti~~ Művész

Szalonban. (Rákóczi út 17.)

NM. 1932. XII 10.

Bornemissza Géza

A Gresham kör kisebb jelentőségü tagjai voltak, müve szerepelt az 1967 végén Székesfehérváron megrendezett kiállitáson.

Vigilia 1967 12. sz 852.1

Bornemisza Géza, festő M.D.K.

mág a párizsi évek óta (1905-06) egyik legjobb barátja volt Medgyessyner – élete végéig. Szerző rendkívül jellemző részleteket közöl Bornemisza leveléből, melyben párizsi megismerkedésüket írja le. Nevét több helyen említi.

László Gyula: Medgyessy Ferenc /1881-1958/

Bp. 1968. Corvina, +25. 12. old.

MDK

Bornemisza Géza

Káposztáskert, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Bornemisza Géza

Tavaszi táj, o.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I. Képt.
1966. okt.

MDK

Bornemisza Géza

Parkrészlet, akv.

Alföldi festészet. Székesfehérvár, Csók I.Képt.
1966. okt.

Boromissa Sára

festőművész

K.U.T.kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szere pel. „Csendélet hegedűvel" c. temperája kitűnően megfestett kép.

Pesti Hirlap
1930.I.12.

Boromissza Géza

festőművész

"K.U.T."Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
Egy képpel szerepel,de ez a kép nagyon szép,szinban, tónusban,felfogásban,érett,leszürt müvészet.

Nemzeti Ujság
1930.I.12.

Bornemissza Géza

Ülő nő, temp.

20.sz.i művek bp.i műgyűjteményekből. M.Gal. 1963. jul.

Bornemissza Géza

szerepelt a KUT és UME közös tárlatán.

PH 1932. XI. 6.

Breuer József

festőművész

Csoportos kiállitás - Tamás Galériában - képével szerepel. grafikus munkákkal.

Pesti Hirlap
1933.IV.2.

Bornemisza Géza

Békéscsabán kiállitást rendezett.

Rádió Élet, 930.II.21. II.évf.8.sz.

Bornemissza Géza

Szerepelt a KUT és UME közös tárlatán.

MO

~~Só Újság~~ 1932. XI. 6.

Bornemissza Géza

Szerepelt a KUT és UME közös tárlatán

BH. 1932. XI. 6.

Borsemirza

festőművész

Gyüjteményes kiállitás - Tamás Galériában - képével szerepel.

Magyar Hirlap
1933.IV.2.

Boruemirsa

festőművész

Mai Magyar Festők kiállítása - Tanás Galériában -
képével szerepel.

Nemzeti Újság
19[illegible].[illegible].[illegible].

Bornemissza Géza

MDK

Tavaszi táj, olf.

Műcsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Bornemissza Géza

szerepelt a KMT és MME közös tárlatán

M. 1932 XI. 6

M.D.K.

Bornemisza Géza, festő

„ kevésbé ismert piktorként" jelentkezik a Művészház nemzetközi kiállításán. „... három képe érdekes és figyelemre keltő munka."

...rgy: Képek között, Bp. 1967. 384. old.

...", 1913. máj. 4.

MDK

Bornamissza Géza

Káposztáskert, o.

Oltványi Imre emlékkiáll. Türr I.Múz. Baja, 1963.

Bornemisza Géza

Kiállít

M. 1935. II. 10.

Bornemisza Géza

Kiálit

MC. 1434. XII. 8.

Bornemisza Géza
festő

M.D.K.

„Szentendrei táj"
(repro)

Művészet, 1965. december - 28 kop.

Bornemisza Géza MDK

Aratás

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bornemisza Géza MDK

Balkon

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Bornemissza Géza

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

MO. 1930. III. 15.

Bornemisza Géza

szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

BH 1930. III. 15.

Bornemisza Géza

Szerepelt a Múcsamok tavaszi tárlatán.

PN 1930. III. 15.

MDK

Bornemisza Géza

Parkrészlet paddal, akv.

20.sz.i művek bp.i műgyűjteményekből. B.Gal.
1963. jul.

MDK

Bornemisza Géza

Leány a kertben, of.

Domboldal virágzó fákkal, of.

Tihanyi alsó utca, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Múz.

MDK

Bornemisza Géza

Gyümölcs-csendélet, of.

" " "

Női akt, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Önarckép, of.

Csendélet erkélyen, of.

Tavaszi táj, of.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Vidéki kastélyudvar, of.

Kertben, of.

Csendélet szoborral, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

M.D.K.

Bornemissza Géza

A "Kroki" műfajáról ir Herman Lipót "Kroki a TV előtt" cimmel s itt emliti meg a művészt Kernstock Károly és Perlrott Csaba neve mellett akikkel Párisban együtt járt a rajziskolába, a hol a modellt, illetve annak mozdulatát öt perc alatt kellett lerajzolniuk s igy begyakorolni a gyors rajzolást.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. jan. 1. IX. évf. 1. sz. 22. lap

MDK

Bornemisza Géza

Intérieur, of.

Virágzó fák, of.

Csendélet hegedüvel, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Zöldséges kert, of.

Ülő nő, temp.

Cigányleány, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Mus.

MDK

Bornemisza Géza

Fekvő akt, tinta

A müvész felesége, cer.

Horgászás a Kis-Dunán, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Múz.

MDK

Bornemisza Géza

Agár, crayon.

Ville Franche, akv.

Utca, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Múz.

MDK

Bornemisza Géza

Veranda, akv.

Tornácrészlet, akv.

Napos táj, akv.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Tetőfedők, akv.

Táj, fiatal fákkal, akv.

Erdei ut, akv.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemissza Géza

Fák, akv.

Parkrészlet, akv.

" "

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Múz.

MDK

Bornemisza Géza

Oszlopos tornác paddal, akv.

Kopár táj, akv.

Tájkép, akv.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Terasz, akv.

Őszi táj, akv.

Gesztenyefa hintával, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Kőasztal a kertben, akv.

Tihanyi apátság, akv.

Tavasz, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Balkon, akv.

Szekér lóval, tus

Kilátás a sződi házból télen, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Kapu Beleznán, akv.

Pad, akv.

Fenyők alatt, akv.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Virágzó fa a szőlőben, of.

Müteremserok, of.

Kislány, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Mus.

MDK

Bornemisza Géza

Tihanyi táj, of.

Tihanyi öreg ház, of.

Tanitónő arcképe, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Múz.

MDK

Bornemisza Géza

Beleznai park, akv.

Esős nap, akv.

Nábrádi táj, akv.

B.G. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Virág cserépben, of.

Fiam arcképe, temp.

Táj, of.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Szőlőmunkás, of.

Facsoport tavasszal, of.

Malomárok, of.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Virágzó fa, of.

Reggel a sinek mentén, of.

Ló az istállóban, of.

B.G. festőm. kiáll. 196o. máj. Ernst Muz.

MDK

Bornemisza Géza

Váci táj, of.

Tihanyi belső tó, of.

Kora tavasz, of.

B.G. festőm. kiáll. 1960. máj. Ernst Muz.

Bornemisza Géza

MDK

Csendélet kagylóval

Tájkép

Műcsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

M.D.K.

Bernemisza Géza festö

A Gresham-csoport tagja

Genthon István: Bernáth Aurél Bp. 1964. 22. l.

MDK

Bornemisza Géza, festö

Csendélet kagylóval.
Tájkép.

Bp.Mücs.-OMKT. Nemz.Képzömüv.kiál.. /Rend.M.Kir.Vall.-
Közokt.Min./ 1933 ápr.19-máj.25. Kép.tm. 12.1.

Bornemisza Géza festő.

1884.febr.4. Nábrád. /Szatmár m./
Nagybánya, Budapest, Páris, Firenze, München.

Horgászás a Kisdunán. Vizfestmény.

Szépmüvészeti Muzeum Uj Magyar Képtárának Kat.
Bp. 1928.

M.D.K.

Bornemisza Géza
festő

Méltatás. — Az Egressy Klub-
ban rendezett vers kiállításon.

F. Haulisch Lenke: Pest megyei képzőművészek VII. kiállítása.
Művelődés, 1961. május. — 3½ l.

MDK.

Bornemisza Géza grafikus

"Omladozó pince a szőlőben" /akvarell/
"Kilátás a csorogi domorói" "

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1955. 27.1

M.D.K.

Bornemissza Géza /1884-

44. Vasárnap délután. Olajf. 40x54

Elveszett. /Somogymegyei Muzeum/

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet.
4. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Bornemisza Géza
festő

M.D.K.

A váci és váckörnyéki művészek
kiállításán vett részt.

Hirek.
Művészet, 1961. szeptember – 41 l.

Bornemissza Géza

Jegyz.:

"Parkrészlet" 1934. Akv.

148. kép.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.
Képtáblák a szöveg után.

Bornemissza Géza MDK

1884-

Nagybányán Thormánál, 1908-tól Matisse-nál tanult Párizsban.

Hazatérve Nagybányára, majd Iványi-Grünwalddal Kecskemétre költözött.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960; 47.l.

[illegible]

BORNEMISZA Géza festő

Balatoni répek

akvarellek

a. m. Pest megyei képzőművészek

kiállítása

Magyar Nemzet 1961. febr. 7. 4. l.

Bornemisza Géza, festő 704

A Pest megyei képzőművészek kiállításán (Ipressy Klub) feltűnnek francia tájképei.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításról 9. p

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. febr. 3

MDK

Bornemissza Géza festőm.

R.K: Water - Colour painting of to-day, by Adrian Bury. London: The Studio.LTD. 1937. Magyar Iparművészet 1937, 112 l.

Bornemisza Géza MDK

Margitay Ernő cikke. Magyar Iparmüvészet, 1919.
50-52, 61-62 l.

MDK

Bornemissza Géza

Tanulmány, crayon

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

Calalzói táj, akv.

Fogat, akv.

M. Művészek kiáll. Váci u. 1919. dec.

MDK

Bornemissza Géza

Tájkép, akv.

Kerti részlet, akv.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 24 l.

M.D.K.

Bornemissza Géza /1884-

62. Csendélet hegedüvel. Temp. 85x73 karton.
63. Interieur. Vizf. 24.5 papir.
64. Interieur. Temp. 70x100 papir.
65. Szobasarok. Olajf. 86x94.5 vászon.
66. Interieur./Kilátás a müteremből/ Olajf. 65x80.5 vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 5. l.

MDK

Bernemisza Géza, festöm.

Horváth-kert.	Vizf.
Bignónia fák.	"

v. Ernst Múz.-A Szocdem. Párt Képzömüv.-nek Társasága és meghivott müvészek kiállitása. 1945. okt. 13. - 28. Kat.

Bornemisza Géza MDK

Notre Dame, olf.
Vidéki kastély udvara, ofl.
Pont St. Michel,olf.

Miccarnok 1926. Őszi kiállitás

MDK

Bornemissza Géza, festőm.

Szatmár-hegy. Vizf. J.l.b.

Árv. Közl. 1931. 3.fk.sz. 46.l.

M. D. K

BORNEMISZA Géza

Női akt (fekvő) vasz.

Resz.

A Magyar Nemzet Galériája

Magyar Nemzet 1961. máj. 14. 7. l.

MDK

Bornemisza Géza (festő)

Gyűjteményes kiállítása nyílt. Életművének nagy része az ostrom alatt elpusztult. Nagybányáról indult. Párizsban Matisse mesteriskolájában tanult. Szekér lóval c. tusrajza repr. A művész közel 80 éves.

(-ts): Bornemisza Géza.
Ország-Világ, Bp. 1960. június 29. 12. l.

MDK

Bornemissza Géza

részt vesz a kiállitáson

Bencze László: A K.U.T. kiállitása a Nemzeti Szalonban

Képzőművészet, 1935. 18.1. 80.1.

MDK

Bornemissza Géza, festö

Zöldséges kert.
Istálló elött.

Az Ernst-Muz. kiállitásai.CXLVII. -A Munkácsy-Céh VI.sors.egybekötött repr.kiáll. EP.1934.május. Kat. 5.l.

Bornemissza

Nemzeti Szalon kiállításán
csendéletet szerepelt.

PH. 932. II. 23.

MDK

Bornemissza Géza

Csendélet. Vizf.

Nemzeti Szalon 1929.jan. Kut.Kiáll.Kat.

MDK

Bornemisza Géza

Kertben, repr.

Nemzeti Művészet 4. sz.

MDK

Bornemisza Géza

Réti I.: Nagybánya. A Mibarát 1922. II. 11-12. sz. 222.l.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

A Pest megyei képzőművészeti studió tagja

Prukner Pál: Hol tart megyék művészeti élete

Pest megyei Hirlap 1962. szeptember 23. 4.l.

MDK

Bornemissza Géza

Tamás Galéria kiáll. Művész.Élet 1933. ápr.15.

6.1.

MDK

Bornemisza Géza

"Cité Falguiére" c.kép repr. a 13.old-on.

Kut 1926.márc.28. 13.1.

MDK

Bornemissza Géza

a Céh müv.tagja, festő

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

MDK

Bornemissza Géza

Quai St. Michel, repr.

KUT 1927. II. 2. sz. 15.sz.

MDK

Bornemisza Géza

Kertben, repr.

Nemzeti Művészet 1934. 4. sz.

MDK

Bornemissza Géza, festöm.

Kertrészlet. Vizf. Jelz.

Árv.Közl.1937.4.rk.sz. 18.1.

M.D.K.

Bornemissza Géza

"Tavasz a Gellérthegyen" c. képének repr.-ját és fényképét közli a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1931. febr. 22-28.
XXI. évf. 9. sz. 59. lap.

.D.F.

B ernemisza Géza festő M.D.K.

Kiállitások: Zürich. Béca, Varsó, London, Berlin.

Kétsze állit ki a Velencei Biennálén.

Abban a teremben, ahol napjainkban a genfi atomerő bizottság ülésezik egyik hires képét őrzik.

A Képzőművészeti Alap számára dolgozik.

1946 óta életjáradékot kap.

Papp Tezső: Tiker kben gazdag élet

Pest megyei H irlap 1964. február 4. 3.1.

Bernemisza Géza festő M.D.K.

Akttanulmány. repr.

Ülő lány repr.

Papp Rezső: sikerekben gazdag élet

Pest megyei Hirlap 1964. február 4. 3.1.

MDK

Bornemisza Géza festőművész

1940-ben a Szinyei tajkép-dijat Bornemisza Géza festőművész kapta.

Cikk: A Szinyei-Merse-dij nyertesei.

Uj Magyarság, 1940.Febr.1.

mdk

Bornemissza Géza

szintén a nagybányai második generációhoz tartozik.

(b. e.) Nagybánya Festészete a Vemzeti Galériában.

Ország Világ 1963. 4. sz 15. l.

Bornemissza Géza

festő

M.D.A.

A nagybányai művésztelep
tagja volt.

Farkas Zoltán: Eiffer Sándor
Művészet, 1962. december – 20 lap

MDK

Bornemisza Géza

Tihanyi J.L.: Védelmet a kontárok ellen! Pesti Napló 1934.jan.14.

MDK

Bornemissza Géza, festöm.

az ujabb generáció kitünö képviselöje.

Boross Miháy: ...magyar festök csendeélt kiállitása
Képzömüvészet,1932, 48.sz. .68.l.

MDK

Bornemisza Géza

Rabinovszky M.: Kiállitások. M.Grafika.1928. 11-12.sz. 320.l.

MDK

Bornemissza Géza

Omladozó pince a szőlőben akvarell 26.5x36.5
Kilátás a csörögi dombról " 47x30

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 27.1.

MDK

Bornemisza Géza festő

A nemzet hálája. 25 müvész életjáradékot kap.
A Reggel, 1947. ápr. 14.

MDK

Bornemisza Géza

A Tamás Galériában rendezett modern kiallitas-
szervező bizottság tagja.

Perlrott Csaba Vilmos gyüjtm.kiáll. a Tamas
Galériában.Katalogus.

MDK

Bornemissza Géza

"Novemberi est", vizfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan. 4-26-ig. 5.o.

KATALÓGUS

FESTMÉNY

1. VIRÁG CSERÉPBEN, 1928. olaj, 57×52, magántulajdon
2. FIAM ARCKÉPE, 1930. tempera, 90×68, magántulajdon
3. TÁJ, 1935. olaj, 65×81, Bornemisza Endréné tul.
4. SZŐLŐMUNKÁS, 1951. olaj, 110×135
5. FACSOPORT TAVASSZAL, 1951. olaj, 80×100
6. MALOMÁROK, 1953. olaj, 60×80
7. VIRÁGZÓ FA, 1956. olaj, 50×60, dr. Petróczi Sándor tul.
8. REGGEL A SÍNEK MENTÉN, 1956. olaj, 60×80
9. LÓ AZ ISTÁLLÓBAN, 1957. olaj, 60×80
10. VÁCI TÁJ, 1957. olaj, 65×80
11. TIHANYI BELSŐ TÓ, 1958. olaj, 60×80
12. KORA TAVASZ, 1958. olaj, 63×75
13. VIRÁGZÓ FA A SZŐLŐBEN, 1958. olaj, 60×80
14. MŰTEREMSAROK, 1958. olaj, 65×80
15. KISLÁNY, olaj, 49×70, dr. Lőwy Sándorné tul.
16. TIHANYI TÁJ, 1958. olaj, 60×80
17. TIHANYI ÖREG HÁZ, 1958. olaj, 50×60
18. TANÍTÓNŐ ARCKÉPE, 1959. olaj, 80×100
19. LEÁNY A KERTBEN, 1959. olaj, 81×90
20. DOMBOLDAL VIRÁGZÓ FÁKKAL, 1959. olaj, 60×80
21. TIHANYI ALSÓ UTCA, 1959 .olaj, 60×80
23. GYÜMÖLCS-CSENDÉLET, 1959. olaj, 50×60
23. GYÜMÖLCS CSENDÉLET, 1959. olaj, 50×60
24. NŐI AKT, 1960. olaj, 80×100
25. ÖNARCKÉP, 1960. olaj, 60×80
26. CSENDÉLET ERKÉLYEN, olaj, 80×65, Bornemisza Károly tul.
27. TAVASZI TÁJ, 1937. olaj, 60×73, Magyar Nemzeti Galéria tul.
28. VIDÉKI KASTÉLYUDVAR, olaj, 75×94,2, MNG tul.
29. KERTBEN, olaj, 93,5×86, MNG tul.
30. CSENDÉLET SZOBORRAL, olaj, 77,5×62, MNG tul.
31. INTÉRIEUR, olaj, 81,5×65, MNG tul.
32. VIRÁGZÓ FÁK, olaj, Nagy Gabriella tul.
33. CSENDÉLET HEGEDŰVEL, olaj, 81×65, dr. Radnai Béla tul.
34. ZÖLDSÉGES KERT, olaj, 80×65, dr. Radnai Béla tul.
35. ÜLŐ NŐ, tempera, 90×66, dr. Radnai Béla tul.
36. CIGÁNYLEÁNY, olaj, 100×80, dr. Radnai Béla tul.

GRAFIKA ÉS AKVARELL

1. FEKVŐ AKT, 1913. tinta, 19×28,6 MNG tul.
2. A MŰVÉSZ FELESÉGE, 1919. ceruza, 20×23, MNG tul.
3. HORGÁSZÁS A KIS DUNÁN, 1919. akvarell, 22,5×31,5, MNG tul.
4. AGÁR, 1919. crayon, 21×27
5. VILLE FRANCHE, 1926. akvarell, 20,5×26,8, MNG tul.
6. UTCA, 1929. akvarell, 37×28,5
7. FÁK, 1933. akvarell, 35×40,5, Bornemisza Béla tul.
8. PARKRÉSZLET, 1936. akvarell, 35,7×49, MNG tul.
9. PARKRÉSZLET, 1936. akvarell, 35×49
10. TETŐFEDŐK, 1937. akvarell, 37×29
11. TÁJ, FIATAL FÁKKAL, 1937. akvarell, 35×50
12. ERDEI ÚT, 1939. akvarell, 36×50, Bornemisza Béla tul.
13. VERANDA, 1939. akvarell, 35×49,5
14. TORNÁCRÉSZLET, 1947. akvarell, 35×49, Beke Tibor tul.
15. NAPOS TÁJ, 1948. akvarell, 34,9×48,5, Beke Tibor tul.
16. OSZLOPOS TORNÁC PADDAL, 1948. akvarell, 34,5×43,5, Beke Tibor tul.
17. KOPÁR TÁJ (Sződ), 1948. akvarell, 33×46, dr. Petróczi Sándor tul.
18. TÁJKÉP, 1951. akavarell, 34×48, MNG tul.
19. TERRASZ, 1954, akvarell, 30×39, dr. Földvári Imre tul.
20. ŐSZI TÁJ, 1956. akvarell, 33×45, Beke Tibor tul.
21. GESZTENYEFA HINTÁVAL, 1957. akvarell, 48×35
22. KŐASZTAL A KERTBEN, 1958. akvarell, 47,5×39
23. TIHANYI APÁTSÁG, 1958. akvarell, 44,5×37
24. TAVASZ, 1958. akvarell, 48×34
25. BALKON, 1958. akvarell, 47×35,5
26. SZEKÉR LÓVAL, 1959. tus, 21×28
27. KILÁTÁS A SZŐDI HÁZBÓL, TÉLEN, akvarell, 35×50, MNG tul.
28. KAPU BELEZNÁN, akvarell, 36×49, Bornemisza Béla tul.
29. PAD, akvarell, 49×35, dr. Radnai Béla tul.
30. FENYŐK ALATT, akvarell, 50×35, dr. Radnai Béla tul.
31. BELEZNAI PARK, akvarell, 50×35, dr. Radnai Béla tul.
32. ESŐS NAP, akvarell, dr. Földessy Gyula tul.
33. NÁBRÁDI TÁJ, akvarell, dr. Földessy Gyula tul.

603516 Pátria ny. Bp. F. v.: Földi V. F. k.: Palásti J.-né

ERNST MÚZEUM

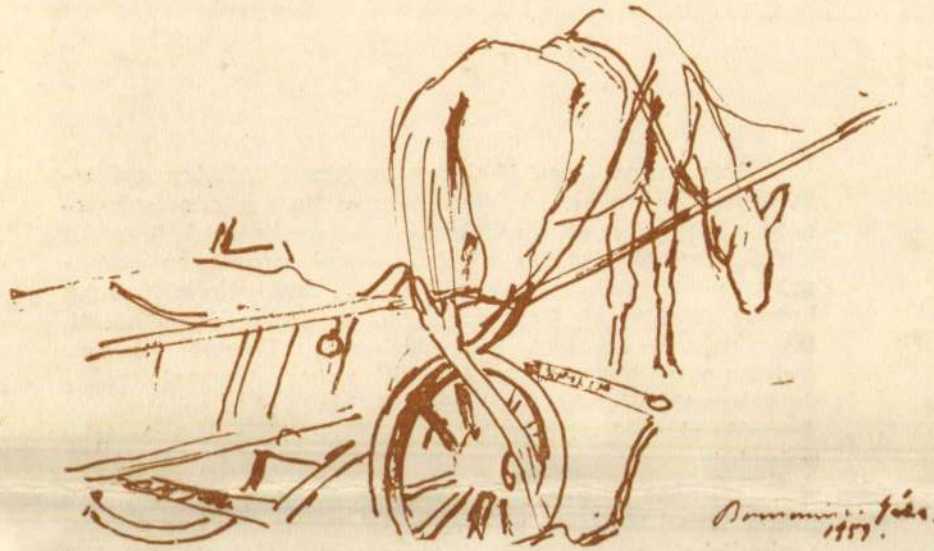

BORNEMISZA GÉZA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1960. MÁJUS 28—

JÚNIUS 19-ig

Bornemisza Géza 1932-ben szerepelt utóljára gyűjteményes kiállítással. A felszabadulás óta a közönség időnként a nagy nemzeti kiállításokon találkozhatott kifinomult ízlésű, sugárzóan színes, a rajz, a vonal szinte zenei ritmusaira épített szellemes akvarelljeivel, amelyek különleges helyet biztosítanak Bornemiszának az akvarellisták között, talán még nemzetközi viszonylatban is. Ecsettel kevesen tudnak olyan biztonsággal rajzolni, mint ő. A vonal érzelmi és dekoratív lehetőségeit kiaknázó, kevéssel is sokatmondó franciás akvarell-stílusnak alig akad nála hivatottabb művelője.

Két nagy iskola nevelte. Az egyik Nagybánya, a másik Henri Matisse műterme. Egyrészt a nagybányai szabadiskolában töltött évek természetközelsége, másrészt a századeleji Párizs újító törekvései és művészi kísérletei edzették egyéniségét. Ez a kettősség szerencsésen ötvöződik festészetében és végigkíséri egész pályafutását. Ma, hetvenhétéves korában Vác mellett, Sződ—Csörögpusztai magányában az igazi művészek, soha nem fáradó friss szellemével kutatja a dolgok bensejét, a dolgok lelkét. Mindig megfigyel, tanulmányoz, a valóság lényegét fürkészi és festői problémákat iparkodik tisztázni. Minden munkája újabb és újabb megújulás, a valóság egy-egy ismeretlen jelenségének, elemének, törvényének mélyebbértelmű felfedezése.

Különös módon Bornemissza Gézát — akinek Bagdadtól Dél-Amerikáig köz- és magángyűjteményekben őrzik műveit s úgyszólván Európa minden nagyobb városában is sokszor szerepelt kiállításokon, beleértve az 1932-es velencei Biennalét is, — itthon alig tartja számon a műtörténet, s nem méltatta művészetét még kisebbfajta tanulmány sem. Pedig művészettörténeti hely illeti meg őt, jelentősége szerint azok között, akik a század elején részt vállaltak a magyar képzőművészet európai színtre emelésében. Újító törekvéseit a haladó Nyolcak fémjelezték azzal, hogy kiállításukra meghívták.

Még nem tette az érettségit, amikor szűkebb hazájában, Szatmáron döntő hatást tett rá nagybányai mesterek kiállítása. 1902-ben már ott van a nagybányai szabadiskolában, Thorma kedvenc tanítványa, de a többi nagy mesterek is felfigyelnek tehetségére, s Ferenczy, Réti értékes korrektúráikkal irányítják, támogatják. A teleket Párizsban tölti. Tanul a Julian-akadémián, eljár a Deleclusé magániskolába, ahol baráti kapcsolatba kerül Léon Steinnel. A neves műgyűjtő ismerteti meg Matisseszal és a fiatal Picassoval. Bornemisza tehát egész fiatalon bekerül a modern művészet kohójába. Matisse 1906-ban iskolát nyitott egy öreg kolostorépületben s tíz-tizenkét tanítványt vállalt. Ezek között volt a két magyar ifjú is: Bornemisza Géza és Perlrott Csaba Vilmos.

„A legtöbbet Matissetól tanultam". — ezt mondja visszatekintve életére. „Legendás idők. — írta Perlrott Csabáról szóló könyvében, — a sokatérő magvetések ideje. Ismerjük Matisset, Picassot, Rousseaut, együtt járunk Matissehez iskolába. Sorra kerül ott minden festői lehetőség megvitatása. Hol színben gondosan értékelt, hol formailag összefoglalt, holnap felbontott tanulmányok, estéről-estére rajzolás, s kroki nap-nap mellett, majd modellek otthon, vagy tájkép, csendélet." Két évet töltött megfeszített munkával Matisse iskolájában. 1907-ben Réti István emlékeiben már azt írja: „Megszaporodott azoknak száma, akik a nagybányai kolóniában új stílussal próbálkoznak . . ." És névszerint említi Bornemiszát, Perlrott Csabát, Boromisza Tibort, Tihanyit, Ziffer Sándort.

Bornemisza fejlődése lépésről-lépésre alakult. Sajnos, műveinek nagyrésze az ostrom alatt elpusztult s nagyszerű, következetes művészpályáját, ha hézagosan is, ez a mostani kiállítás rajzolja meg először. Az út nagy vonásokban világos. A nagybányai sajátos természetelvűség Párizs hatása alatt a nagyobb összefogás, a szintézis felé hajlik. Bornemisza festészetében s mindinkább a dekoratív törekvések kezdenek érvényrejutni. De a stilizálásban, a tér alakításának felfogásában mindig józanul megállt egy bizonyos ponton. Tökéletes biztonsággal érezte mindig meddig lehet elmenni az összefoglalásban, a valóság leegyszerűsítésében s a dekoratív szándékot az életszerűség hangsúlyozásának, az élmény közvetítésének rendelte alá. Matisse tanítására utal Bornemisza festészetében a szemlélet tömörsége, az előadás egyszerűsítése, a tiszta, világos színskála s a képelemek egységének összhangja. Természetesen az összhangnak egy másfajta dallamú melódiája csendül meg Bornemisza festményeiben, mint a korszakalkotó francia mester kontenplatív művészetében. Stílusa franciás, — szokták mondani. Valóban, a francia földön szívta magába a mértéktartás fegyelmét, a könnyedséget, a vonalak elegánciáját, a színek dús és merész kezelését. Fiatalsága eszményeihez sohasem lett hűtelen. Mindent, amit Párizsban tanult, a saját egyéniségén átszűrve igyekezett átplántálni a magyar talajba. Festészetét a frisseség jellemzi, az élmény közvetlenségének megfelelő festői hang, a tér frappáns kezelése, szellemes megfigyelések s a színek ízes elevensége, a színellentétekben kibontakozó harmónia. A hosszú évtizedek alatt kialakított műgyakorlat Bornemisza stílusát nem merevítette meg. Egy fiatal ember hangja szól hozzánk legutóbbi, mesterien előadott tájképeiből is. S ez bizonyára annak tudható be, hogy Bornemisza lelkében az érzelmek húrjai ma is elevenen rendülnek meg, akár a jóismert Sződ-csörögi tájat veszi ecsetjére, akár a Balaton nyári mozgalmassága, a sárga-zöld-lila színpompában megjelenő, szélkavarta víztükör ihleti. Témáit mindig az érző, a természet láttán fellelkesülő vagy elmerengő ember lírája tüzesíti át.

Bornemisza nemcsak tájat és nemcsak embert fest a tájban, nemcsak hangulatoknak ad ízes festői kifejezést. Egy olyan értékes művészegyéniséggel találkozik ezen a kiállításon a közönség, aki mindig és mindenkor érezte és érzi a kor lelkét és éppen ezért képes a szüntelen megújulásra. Reméljük, hogy Bornemisza Géza életművének bemutatása nemcsak kellemes élménnyel ajándékozza meg a nézőket, hanem magára vonja a közfigyelmet is és megkapja azt a rangot a magyar képzőművészet történetében, melyet több mint félévszázados kiváló alkotómunkásságával méltán megérdemel.

DUTKA MÁRIA

BORNEMISZA GÉZA

Beszélgetés egy festővel, aki a csillagokat nézi és „egy bolond zöldet" keres.

Néhány héttel ezelőtt adta ki az előkelő angol *Studio* azt a gyönyörű kiállítású albumot, amelyben *a mai vízfestészet legkiválóbb művelőinek* egy-egy festményét mutatja be. Ebben az albumban, *Picasso* és *Dufy* társaságában, szerepel *Bornemisza* Géza is. A finom akvarell, amelyet az albumban látunk, a »*Tavasz*« címet kapta.

Bornemisza Gézáról nagyon keveset hallottunk az utóbbi időben. Visszavonultan élt, évek óta nem állított ki sehol. Most váratlanul ez a nemzetközi elismerés érte: angol bélyegzős levele érkezett, amelyben arra kérték, hogy egyik akvarelljének fényképét küldje el a Studiónak.

Erősen ősz, majdnem fehér már a haja, finom mosolya van, mint egy franciának.

— Örülök, — mondja csendesen. — Postán küldték el nekem az albumot. Éppen festettem, amikor hozták. Mütermem erkély felőli küszöbén ültem és az erkély fekete-fehér kockáit festettem. Szomorú hangulatban voltam, az ég is borus volt, minden jel arra mutatott, hogy a kép nagyon keserű lesz.

— Azóta se nyultam ehez a képhez. Egyelőre nem fejezem be. Elszállott az a hangulatom... ó, én nem szégyelem: én örülök annak, hogy ismét behívót kaptam az élettől. Éveken keresztül senkit nem érdekeltek a képeim, csak néhány műgyűjtő tartott ki mellettem. Most, hogy a Studióban megjelent, most már... de hát ez természetes...

Nagy műterem, a modern budai ház legfelső emeletén. Néhány szék, asztalkák, fiókos szekrény, polcok. Körülvezet a műteremben.

— Ez az én házamnak büszkesége, *a nagy néger isten!* — mutatja be Bornemissza Géza a kis faszobrot. Merev tartású néger nő áll kis talapzaton.

— Amikor Párizs után hazajöttem és kivettem ezt a műtermet magamnak, nem hittem, hogy mint családapa is ez lesz a lakásom. Amikor megnősültem, azt hittem, elköltözhetem a feleségemmel nagyobb lakásba. Tévedtem. A néger istent Párizsból hoztam magammal. Eredeti!... Ha a feleségem akarta volna, azért eladom. De a feleségem nem akarta. Nem adtuk el.

Bornemissza Géza Párizsban a világhírű Matisse-iskola növendéke volt. A műterem egyik falán Matisse dedikált elismerése lóg bekeretezve tanítványáról. Mellette rózsaszínnel átszőtt álom: virágbaborult fák, halványzöld háttér, tavaszi ég. Bornemissza egyik friss olajfestménye és alatta még egy olaj: halászó fiú.

— Nézze. Ezt tegnap festettem.

Teniszpálya.

— Látja, ha kicsit könnyebb életem lett volna, ha nem mellőztek vonla olyan keservesen, — látja, akkor itt a vörös salakon talán észrevettem volna a fehér vonalakat, vagy talán itt kátrányszínűre festettem volna a hálót. De így?... Nézze, így inkább a külső kerítésre vigyáztam... És látja, *a kép így jó és harmónikus.* Semmi sem hiábavaló az életben.

Gyönyörű a Teniszpálya.

— Valami kis szigetre szeretnék most menni. Oly régen vágyom valahova, ahol *megtalálom az én bolond zöldemet.* Van egy zöldem. Én bolond zöldnek nevezem. Tavasszal tanyán látni néha ilyen bolondzöld fákat, bokrokat, de azt hiszem tenger közepén, valami kis szigeten még szebb a zöld... nem is tudom... akkor úgy festenék örömömben, ha megtalálnám a zöldemet, ahogy a kanári fütyül örömében.

Fekete-fehér kockás padlójú erkélye van Bornemissza Gézának. Ezt festette éppen akkor, amikor az albummal megérkezett a postás. Ezen az erkélyen szokta tavasszal és nyáron féléjszakáit tölteni. *Van egy teleszkópja.* Órákon keresztül nézi a csillagokat. Nézi a Szaturnuszt, a Marszot és sokat nézi a Holdat, amikor gömölyűre telik meg és *úgy lebeg a nagyító közepén, mint egy kristálygömb.*

— Néhány évvel ezelőtt vettem ezt a teleszkópot. Sok fájdalmas nappalom volt akkor. Csalódások értek.

— Amikor megkaptam az albumot és megláttam a képem reprodukcióját Picassoé mellett — azon az éjszakán *hajnalig néztem a csillagokat.* Hálából. Mert csalódásaim idején olyan szépen vigasztaltak. Most már kitartok mellettük...

béke felé halad, a béke közeledik
l husz év telt el a világháború utol-
gy eredmény, hogy most közel husz
béke »felé«, mikor már rég élvezni
Igy nem nagy eredmény. De ha azt
nég egy félesztendővel ezelőtt is
nemzetközi politika levegőjére, ak-
helyzet, békehíreivel.

n diktálni

amely ma a világ hatalmának és
lenti, a Népszövetség befolyását
Népszövetséget erősítsék a Biroda-
kmányt el akarják választani a bé-
a szerződések betegek, sarkosan,
el fenyegették az egész Népszövet-
t tenni a népek és nemzetek között,
tva ekkora népi és nemzeti igaz-
, gőgben, tudatlanságban született,
gondolat, mint minden brit gondo-
ogy jelen esetben elégséges lesz-e?
esszük a szalónból és beledugjuk
ség még nem költözött ki a házból.
i a beteget. Orvosi kézre, kés alá
eket az elevenen sorvasztó, gonosz
elyek lehet, hogy a győzelem, min-
sem a béke, hanem a békétlenség
béke leglényege: maga a béke. A
mberi megértés, a békéből a meg-
Amelyeket nem elég egygyel odébb
ket a papírkosárba, kiszemetelni,
z igazi béke igazi békeszerződését.

hatót várni, nem lesznek forma sze-
rint tárgyalások, *de azt mindenkinek el kell ismernie, hogy a német birodalmi külügyminiszter látogatása alkalmat nyujt a jövőbeli angol-német viszony nyilt és barátságos megvitatására és a legfontosabb nemzetközi kérdések tisztázására.*

Jólértesült politikai körökben úgy vélekednek, hogy a megbeszélések fő tárgya *az új nyugati paktum és a spanyolországi idegen önkéntesek visszahívásának problémája lesz* báró *Neurath* és Neville *Chamberlain* miniszterelnök és Anthony *Eden* külügyminiszter között. Biztos, hogy a német birodalmi külügyminiszter más angol államférfiakkal és a parlament

Holnap kezdő
a kisantant-

Éles ellentét Bukarest és
kapcso

Bukarest, június 16.

(A Magyarország külön tudósítójától.) A mai délelőttöt arra használta fel *Hodzsa* Milán csehszlovák miniszterelnök, hogy meglátogassa régi poli-

Bornemissza Géza

Képeit "kiáltó modernség"jellemzi, de ha kevesebb kiáltás és több modernség volna bennük, ugy sokkal értékesebbek volnának,-mondja Gerő Ödön: "A Müvészház kiállitása" c. ismertetésében a tárlaton szereplő müvekről.

A HÉT, Bp. 1910. szept. 18.
XXI. évf. 38. sz. 615-616. lap.

UJ NÉPKEVERÉDÉS — UJ FAJ. Antropológusok, etnográfusok, lingvisták, szociológusok és kultúrhistórikusok más-más értelemben használják a fajmegjelölést. Nem nagyon régen az antroplógusok az emberi nemben a bőr, a haj, a szem színe szerint, valamint az alkat s a fej szabása után több-kevesebb fajt különböztettek meg. Ujabban megállapítják, hogy úgy az élő, mint a kihalt embercsoportok, népek közt nem akad egyetlen tisztafajú sem, amelynek egyénei azonos típust mutatnának, azonos testi vonásokat viselnének. Egyes etnográfusok tekintet nélkül testi alakra a fajt az egyforma viseletű és szokású néppel azonosítják. Hasonlóképen lingvisták az emberiséget nyelvcsaládokba osztják, miket fajokként értelmeznek. Holott népviseletek (-szokások) és nyelvcsaládok ugyancsak kevertek. Egyik-másik szociológus a komplikációt elkerülendő, fokozza azt, mikor a fajt termeti, erkölcsi és nyelvi megkülönböztetés nélkül a társadalommal veszi egyenlőnek, melynek sokféle egyéneit a sorsközösség forrasztja egybe. Némely kultúrhistórikus pedig ezen is túlteszi magát s egy-egy kultúrában közreműködő valamennyi társadalmat együtt egyetlen fajnak minősíti.

Vajjon az etnográfusok, lingvisták, szociológusok és kultúrhistórikusok pongyolaságból vették-e át a fajmegjelölést, vagy pedig azért, mert az antropológusok a maguk részéről elejtették azt? Tény, hogy ezek most az élő népekben fajok (especes) helyett többé-kevésbbé (de inkább kevésbbé) egységes *fajtákat*, raszokat (races) mutatnak ki, miket a földrajzi elhelyezkedésük (a világtájak) után neveznek el. Megállapítják, hogy minden népben kisebb-nagyobb arányban valamennyi raszból van egy-egy adag, úgyhogy az egyes népek jellegét a bennük elkeveredett raszok arányszáma teszi.

Bizonyára nem a nominalistáknak — kik csak egyének létezését ismerik el — akarnak az antropológusok igazat adni, mikor megtagadják a faj valóságát, mit antropológiai értelemben kétségessé tettek a szociológusok is, mikor rámutattak, hogy a legprimitívebb társadalom, a szedett-vetett emberekből összeállott horda ősibb csoportforma, mint a család, mely az egyvérű faj törzsökét képezné.

Nem, a faj nem üres szó, sőt nem is kipusztult ősi forma, mint az antropológusok ujabban hiszik. Hiszen faj vagy fajta közt tulajdonképen nincs is lényeges különbség; egyik mint a másik pontos vagy pontatlan testi egyezésen alapszik. Egy népben espéce- vagy race-keveredést találni majdnem egyremegy; mindössze az egyik régibb, a másik ujabb keletű. A népek kevert raszok s a raszok kevert fajok. Ahogy a népek jellege raszaik keveredésének arányszáma, úgy a raszok jellege a fajaik keveredésének arányszáma. Nem tudok róla, hogy az antropológusok az egyiket vagy a másikat kiszámították volna; megelégszenek a kétszer is keveredő fajok vonásainak fölsorolásával. Végeredményképen a népeket ma éppúgy kerek- vagy tojásfejűnek, kurta- vagy hosszúlábúnak, szőke- vagy barnahajúnak írják le, mint mikor azokat még egységes fajúnak hitték; legföljebb ma hozzáteszik, hogy a szóbanforgó nép bizonyos arányú keveréke gömbölyű- és tojásfejű emberek bizonyos arányú keverékeinek.

Az új elnevezéssel tehát az antropológia nem jutott előbbre; jobb lett volna a régi név értelmét helyesbíteni; amint más tudományos megjelölések, minők intuició, forma stb. jelentését lényegesen megváltoztatták a történelem folyamán. Az pedig, hogy egy nép jellegét csupán egy arányszám teszi, tulságosan titokzatos, inkább filozófiai, semmint tudományos állítás; kivált nem egy leíró tudomány megállapítása.

Már akkor helyesebb a néprajzírók, nyelvészek, társadalomtudósok, művelődéstörténészek pongyola szóhasználata, mely a fajt a szokásokkal, nyelvvel, társadalommal, művelődéssel azonosítja. Sőt ez az azonosítás nemis volna pongyola, de szabatos, ha a közös szokások, nyelv és művelődés mögött közös testi vonásokat is tételezne föl. Valóban nincs szellem test nélkül; a lélek műveltségét, szabadságát, szeretetét a test maradéktalanul kifejezésre juttatja.

Csakugyan a közös művelődés, a közös szokások az eltérő termetű egyéneken közös testi vonásokat fejlesztenek, egységes testhordozást, kéz- és arcmozdulatokat idegeztetnek be. A sokfelől származott amerikai, svájci embereket föl lehet ismerni nemcsak sajátos öltözködésükről, hanem akár meztelenül is: különös tartásukról, jellegzetes indulatkitöréseikről, egyforma gesztusaikról. Ezeket nem lehet pusztán etnográfiai jegyeknek minősíteni csupán azért, mert az antropológia az ember legáltalánosabb vonásainak leírásán kívül eddig nem tért ki az árnyalatokra is. A raszösszetevők analitikus megállapítása mellett le kell írni a népek szintétikus, egységes vonásait is, mégha ezek olyan fínomak is, minő egy tekintet. A fínom árnyalatokban a raszkeverési számon fölül valami többlet testesül meg.

Azt állítom, hogy ez aprólékos vonások való-

Bornemisza Géza: CSENDÉLET

Dr. Radnai Béla gyüjteménye

1331

sággal egyforma testű fajjá tömörítik a nyelvcsaládot, a társadalmat, mely eredetileg a legheterogénebb elemekből állhat. Határozottan, az újra és újra összekeveredett népek új és új fajokat képeznek. Új nép új faj; ami annyit jelent, hogy *a nép vagy a faj csak szociológiailag, illetve antropológiailag megkülönböztetett nézete ugyanannak a dinamikus embercsoportnak.*

Tény, hogy nemcsak a nép, de a faj sem állandó, változatlan, ellenben mozgó, fejlődő lény; éppencsakhogy minden alakuló jellege fölött egy állandó vonása is huzódik, amilyen állandó vonása a változatos szivárványnak a fényessége. Hívjuk fajnak vagy rasznak, ha nem akarjuk, hogy, mint a nominalisták állítottak, ezek a nevek fiktív fogalmak puszta jelzései legyenek, akkor értsük meg, hogy tartalmuk nem homogén, sztatikus, de heterogén dinamikus, éspedig *nemcsak keveredés folytán sokszerű, hanem eredetileg változatos és változó;* ami nem zárja ki egységes típusukat.

Bizony nincs és kezdettől fogva nem is volt egységes embertípus térbeli és időbeli változás nélkül. Homogén, sztatikus fajt soha nem tapasztaltak, ebben igazuk volt a nominalistáknak; ez apriorikus kitalálás, aminek alapja az általánosító-szenvedély. Minden egyén hajlandó magával többé-kevésbbé azonos egyéneknek, egy változatlan faj sztatikus létezését föltételezni. Akárminő ötletnek általánosítása, általános igazsággá nyilvánítása a közönséges ember ismert játéka, mely esztétikus hajlamából fakad; amelyet a tudós is csak erőfeszítéssel képes magában leküzdeni. Igen, a homogén faj tudománytalan általánosítása egy egyénnek. Erről még később.

Mindenesetre az antropológia csak félmunkát végzett, mikor analitikusan megállapította a létezett fajok teljes elkeveredését; föl kell ismernie folyton keletkező szintétikus jellegüket, térben és időben (hacsak árnyalatnyilag is) egyénenkint eltérő típusukat. Nem elég azt mondani, hogy a régi fajok többé nem léteznek, azok sohasem léteztek, ellenben ujak szakadatlanul keletkeznek. Még hozzá, amint rá fogok mutatni: nem szeszélyesen, de bizonyos bonyolult rendszer szerint alakulnak.

Vagyis én itt nem arra a kényes föladatra vállalkozom, hogy a kevert népek fínom jellegzetességét leírjam; csak az irányt próbálom megjelölni, mely felől ezt a nehézséget le lehet győzni. A fajalakulás törvényét nyomozom.

FAJALAKULÁS. Hogy hogyan keveredtek össze a különféle bőrszínű és csontméretű emberfajok, ezt nem nehéz kimutatni. A történelem ezer példáját szolgáltatja a keresztezéseknek.

A keveredések sokszor meglepő eredményre vezettek. Idegen elemek fölszívódása egy népbe esetleg olyan mértéktelen volt, hogy végülis a népből kiveszett az őseredeti faj, mely ezalatt másnevű, másszellemű népekben keveredett el. Így tanítják, hogy éppen a magyar népből már nehányszáz év előtt kipusztult az ősi faji jelleg s ezóta a magyar lélek úgy él tovább idegen testekben, mint beoltott ág idegen törzsben. Fordított a bolgárok esete, kiknek többé-kevésbbé a teste maradt meg s a lelke szlávosodott el. Mi tagadás, érdekes esetek ezek; éppencsak az kellene, hogy igazak is legyenek. Énmagam nem igen tudom elhinni, hogy magyar test nincs, csak magyar lélek; minthogy éppen az ellenkezőjét állítom: azt, hogy a magyar lélek még az idegen testet is átformálta magyarrá.

Mindenesetre a fajkeveredés kimutatása analitikus művelet, amellyel nem lehet egy népet bennsőségesen ismertetni. Egy francia és egy olasz meg egy német ember együtt nem tesz ki három svájcit. Persze a fajkeveredéseket könnyebb megállapítani, mint azt, hogyan jöttek létre a különféle típusok s hogyan keletkeznek még ma is az új népek elemezhetetlen, szintetikus testi jegyei.

Erre a kérdésre a tudomány eddig nemis tudott, csak a filozófia próbált válaszolni. A milieu-elmélet a fajok keletkezését úgy magyarázza, hogy bizonyos embercsoportokat az ősidőkben hosszú évezredeken keresztül áthághatatlan természeti akadályok, magas hegyláncok, széles tengerek zártak el a többiektől, mi kizárva az általános keveredést, különféle típusokat hozott létre. Ebben a magyarázatban a materialista „ex nihilo nihil" elve érvényesül, mely a spontán teremtést lehetetlennek tartja, nem tudja elképzelni, hogy bármilyen tulajdonság magától megváltozzék. A valóság azonban más. Ha elháríthatatlan akadályok el is zárhattak embercsoportokat egymástól, az azonos körülmények közé szorított típus magától meg tudott változni, amikor ösztöne erre hajtotta. Hiába tolják a materialisták a fajok keletkezését a legtávolabbi időkbe vissza, teszik át a problémát a különféle emberekről a különféle majmokra, az *ex nihilo nihil* tetszetős aksziomája nem érvényes a fajok keletkezésére. Sőt éppen az a tény, hogy a majomemberből ember tudott kifejlődni, bizonyítja az élők spontán alakulását. Bergson meggyőzőn bizonyította be, hogy a milieunek, a földrajzi és éghajlati körülményeknek a nemek alakulásában kevés részük van. Szerinte ezt az „élan vital" végzi önkéntesen, a haladás irányában, mi a fokozott mozgékonyság. A fajváltozatok pedig nem észrevétlen átmenetekben, hanem egyszerre születnek. Én a

haladás lényegét nem a mozgékonyságban látom (ez ennek csak egyik megnyilvánulása) de mint Spencer, a bonyolódásban. Akárhogyanis, nyilvánvaló, hogy a fajváltozatok nem a mozgékonyság céljából születnek. Hiszen szőke haj és kék szem nem tesz senkit jobb futóvá. Sőt, ha nemis az egyenlítői nap égette feketére a négerek bőrét, nem is a gyors mozgásért nőtt egyes fajoknak hosszabb lába a másokénál.

Anélkül hogy ellentmondanék Bergsonnak a spontán fejlődés magyarázatában, mely szerint ennek általános célja a haladás, egy nem egészen új elméletet próbálok érvényesíteni annak a problémának megfejtésére: miért szabta a természet egyik-másik faj koponyáját szögletesen vagy kereken.

1. Termetük szabásában, bőrük, hajzatuk színében öntudatlan, ösztönös *esztétikai vágyuk* nyilatkozott meg. Miféle praktikus érdek kívánhatta is volna a szőke-barna, fekete-sárga, szögletes-kerek változatokat? Nemis beszélve a környezetről, éghajlatról, mikre esztétikai gerjedelmükben az ásványok sem voltak tekintettel, mikor különféle kristályalakjukat az egész földön egyformán vették föl. (Valóban, bár ezuttal csak az emberi fajok alakulását vizsgálom, esztétikai magyarázatom tulajdonképen általános vonatkozású, amennyiben a legalacsonyabb szervezetekig, a különféle állatok és növények, sőt azon alul az ásványok, egyszóval a mindenség morfológiáját megvilágítja.) Igen, a kaukázusiak kerek és az indiánok szögletes koponyájában *biológiai ízlésük* nyilvánult meg.

2. Amellett a kerek fej haladottabb típus is a szögletesnél. A germánok szőke haja és kék szeme haladottabb típus a latinok barna hajánál és fekete szeménél. Esztétikailag (antropológiailag) is haladottabb, ahogy a klasszikus művészeti forma haladottabb a primitívnél, a barok pedig a klasszikusnál. Ám minden más tekintetben is haladottabb, a fokozott mozgékonyság miatt is, de általában, a művelődés egész vonalán a fokozott bonyolultság folytán.

ESZTÉTIKUS KÉPZŐDÉS. A különféle emberfajok testi vonásainak fölsorolása a művészi emberábrázolás megannyi típusaira emlékeztet. Bizonyos analógiát az emberek eltérő testi szabása és az emberábrázolás alakulása közt lehetetlen föl nem ismerni. Bármelyik kultúrában a művészek kezdetben zömöktestű, szögletesfejű, nyugalmastartású embereket ábrázoltak, miket hovatovább átszabtak középtermetű, kerekfejű, mozgékonyabb típussá, majd hórihorgas alkatú, hosszas-keskeny arcú, nagyonis izgékony figurákká képeztek ki. Ugyancsak a színezésben a művészet fejlődése folyamán a melegebb vörösbarna színek megelőzték a hideg kékes-zöld tónusokat. Az őskori művészek soha nem alkalmazták a hideg színeket; pedig nem valószínű, hogy nem ismerték, nem érezték volna, csak nem szerették ezeket.

Az egyiptomi kultúra primitívebb óbirodalmi stílusában az ábrázolt emberalak mintha egy hasáb négy oldalának összefüggő domborműveiből állna, szögletes. Törzse zömök, tagolatlan; nyaka, végtagjai kurták; izületei vaskosak; melle, combja, feneke lapos; ilyen a feje is, ha nemis annyira napraforgószerű mint a ma élő burjátoké (mongol törzs), de szélesebb, mint mély. Orra ugyan nem széles és nem olyan benyomott, mint a mongoloké vagy négereké, pláne az orángutángé, mégis alig áll ki az arcból; füle pedig, ahelyett hogy a koponyához tapadna, amint ezt mi, modernek szeretjük, attól meredeken eláll a mell síkjában. A klasszikusabb középbirodalom stílusa könnyedebbre faragta az emberalakot; kissé megnyujtotta, tagolta, izületeit kevésbbé vastagra szabta. A fejet kerekebbre formázta, az orrt némileg kijebb, a fület hátrább tolta. Még föltünőbb a barokabb újbirodalmi stílusnak változtatása. A XVIII. dinasztia szobrászai túlnyujtott, karcsú, hosszúnyakú embereket ábrázoltak, melyeknek izületei fínomak, koponyája keskeny és mélyen hátranyuló. A még későbbi testforma fölülete rezgő.

Ugyanez az antropológiai eldifferenciálódás megy végbe a görög ábrázolásban is avval a különbséggel, hogy a primitív, lapos típus itt kevésbbé hangsulyozott. Annál erősebben érvényesül a klasszikus, kerek típus, míg a barok hosszas-mély alak más jellegzetességekkel, csavaros, heves mozgással is jelentkezik. A klaszszikus görög ábrázolt test élesen tagolt; izületei kecsesek; mozgása mérsékelt. Az úgynevezett görög-orr ugyan nem kiugró, sőt a homlokkal egy síkban van, mégsem primitív, nem lapos, mert a homlok maga ugrik ki az arc elé. A hellenisztikus (barok) stílusban pedig többékevésbbé meg is szűnik az orr eme különös jellege; a portrékon nyerget kap, esetleg barokosan előretör. A milói Vénusz feje apró; nyaka hattyunyulánk, fülei tapadnak; szemei beesettek; a törzse bár húsos, inkább mély, mint széles; fara is inkább hátrafelé izmos, mint csipőben. A Borghese-Vivónak keskeny-mély combján kívül csavart, heves előretörő mozdulata példázza a barok formát.

Mármost, mi irányítja az egyes kultúrák művészi emberábrázolásának elváltozásait? Ezek aligha a történetükben szereplő több-kevesebb fajnak testalkatát mintázzák. Hiszen a kérdéses fajok tulajdonképen kevertek; és kivált maguk

az elváltozások csekélyke, árnyalatnyi eltéréssel azonosak valamennyi kultúrában. Idegen, hódító fajok rövidebb-hosszabb életű uralma (mint Egyiptomban a hikszoszoké avagy méginkább Mezopotámiában az egymást fölváltó szumirok, babiloniak, asszíroké) ugyancsak nem idéz úgyszólván semmi változást elő az ábrázolt típus alakításában. Bizonyos, hogy ez a kultúrák különféle szakaszában a *változott szépségideálnak* felel meg, más-más esztétikai rendet fejez ki. A zömök, tagolatlan szögletes, lapos ábrázolt típus a primitív ízlés alakítása. A primitív ritmus folyamatossága az, mely nem nem tűri a tagolást és a párhuzamosság rendje, amely nem képes elviselni a lábikránál vékonyabb bokát s a vaskos izületet kívánja. Innen és nem a természetből származnak napjaink neoprimitív ábrázolásában is a vastag bokák és csuklók. A kerek, középtermetű, tagolt ábrázolt alakot a klasszikus ritmus szerint képzik. A klasszikus szögletritmus ugrasztja ki az orrt az arc síkjából; ez kívánja, hogy az izület vékonyabb legyen az izmos résznél, a derék sokkal keskenyebb a vállnál. A túlnyujtott, keskeny-mély, ideges test a barok kombináló esztétika torz teremtése. A Művészetek Összehasonlító Alaktana c. művemben részletesen leírtam a kombinált barok forma torz jelenségeit, mik két formának összeolvasztásából születnek. A túlnyujtott test két test kombinációja (ahogy az ellipszis két kör kombinációja); a keskeny-mély forma két sík kombinációja; az ideges mozdulat két mozdulat torz kombinációja. Kivált a pozitív dombok közt a negatív árkok hangsulyozása, a többé-kevésbbé besett halánték beesett szemek, besett arc, a többé-kevésbbé süppedt vállak, süppedt mell, süppedt combok torz formakombinációk, mik visszatetszenek a primitív vagy klasszikus ízlésnek, de annál jobban gyönyörködtetik a barok ábrázolót és közönségét.

Nos az emberábrázolásnak eme esztétikai változatai, a primitív, klasszikus és barok ritmusnak alakításai azok, miket az antropológia mint a különféle fajok jellegzetességeit osztályzott. Többé-kevésbbé primitív, lapos, szögletes, tagolatlan testű, vastag izületű faj a vörösbőrű indián. A bibliai hagyomány, melyszerint Isten az első embert vörös agyagból gyúrta, találóan fejezi ki a primitív ízlést; mégcsak azt kellett volna hozzátennie, hogy szögletes formára. A sárga mongol faj is elég primitív, bár sok barok vonás van benne, sok hajlandóság a torz felé. A mongol szem, amint héja teljesen elrejtőzik, hogy nyílása falbavágott lyukhoz hasonlít, primitív szabású; a szögletritmusszerinti ferde metszése azonban klasszikus (nem barok). Klaszszikus, kerek tagolttestű fajok a földközitengervidéki népek, kivált a latinok; mert a semiták, arabok, zsidók, éppúgymint a törökök s a távolabbi irániak meg turániak egyre inkább a primitivizmus felé hajlanak. Utóbbiaknál klaszszikusabbak a hinduk, de még a hátsóindiaiak is meg a szigettengernek lakói, jóllehet ezekben erős mongol keveredés van. A sokféle néger néptörzsek közt a hórihorgastól a törpéig mind a három típust meg lehet találni. A fekete étiopok magas termetükkel erős konkurenciát csinálnak a szőke germánoknak; egyformán hepehupás is a testük. Az efféle hepehupás képzésű alakot a primitív vagy klasszikus esztétikájú tömeg degeneráltnak tekinti; azokat, kiknek az ilyen test tetszik, dekadens, perverz ízlésűnek. Holott a magát legfejlettebbnek tartó germán faj úgyszólván csupa ilyen üreges formával kombinált alakot tenyésztett ki. A szláv faj baroksága közelebb áll az ázsiaihoz, mint az európaihoz; inkább primitivizmus, mint klaszszicizmus felé hajlik.

Nem sorolom föl a fajokat, sem vonásaikat kimerítően és rendszeresen, minthogy az én szerepem itt nem lép túl a gondolat fölvetésén: Mi más szabhatta az emberfajok testét a különféle ritmustípusok szerint, ha nem ugyanaz az esztétikai gerjedelem, mely az ábrázolást alakította? A kecses izület és karcsú derék a biológiai fejlődésben nem a fölfokozott mozgékonyságért, hanem a klasszikus szögletritmus szerint alakul. Nem esztétikai rend-e az emberi test szimetrikus fölépítése is? Határozottan, az emberi test a természetnek, a legnagyobb szobrásznak művészi alakítása. Hozzáteszem, hogy a legnagyobb szobrász, a természet ebben az esetben az emberi nem maga.

Mindenesetre ilyen vagy olyan test ilyen vagy olyan lelket takar. Találó a közmondás: ép testben ép lélek; s még találóbb volna így: szép testben szép lélek; barokban barok. Olyan rendetlen esetek, ahol a test és lélek mégsem felelnek meg egymásnak, mindazonáltal éppúgy lehetségesek, mint a kettéhasadt lélek példái.

Ne vessék ellenem, hogy a művészet öntudatos alkotás, mialatt a biológiai alakulás teljesen öntudatlan, ösztönös. Ugyanis a művészi alkotás a legtöbb esetben gyakorlati föladatot is lát el és csupán ez a része tudatos; maga az esztétikai teljesítmény tisztán ösztönös, mit megérteni nem, csak érezni lehet. Érezni pedig bizonyos esetben a biológiai képződéseket is lehet. Minden többé-kevésbbé bonyolult testű állat, illetőleg növény érzi teste alakulását; esztétikai képe van testi alakjáról és kifejlődése, növése, öregedése közben tetszéssel kíséri ennek válto-

zásait. Azt, hogy kémiai változásaik alatt az ásványok érzik-e testük alakulását, határozottan nem lehet állítani, de tagadni sem. Valószínűbb, hogy nem érzik; minthogy változásaik gépiesek, sőt szükségszerűek: azonos körülmények közt azonos lefolyásúak. Az azonosság pedig érezhetetlen. Így nem érzi a többé-kevésbbé magasrendű, szervezett test sem gépies életani változásainak esztétikai jellegét, szövetének stb.-nek alakulását, ahogy bizonyos idő után nem érezzük többé a tenyerünkön tartott pénzdarabot. Ami tehát nem bizonyítja, hogy a biológiai képződésben nem működnek lappangó esztétikai erők a saját kielégülésükért.

Akárhogyis, az ember bizonyos mértékig maga udja alakítani testét, mint valamely műtárgyat. Tetszése szerint megcsucsosítja a fejét, összezsugorítja lábát, az ajkát csőrösre formálja, testét meghizlalja, lesoványítja, bőre színét, nem is szólva befestésről, színesíti, sápasztja, barnítja, fehéríti. Operálhat a testével egyéni ízlése után is, ám az ilyen mesterkedésekben nagyobb szerepe van a kollektív ízlésnek. Éppen most ment keresztül egész kultúránk, nemzetközi társadalmunk egy ilyen soványító kúrán, mialatt az alacsony nők kedveltebbek voltak a magasaknál. Jóllehet a zuluk „zsírosfarú" női föltünően hasonlítanak a csiszolatlan kőkor kivételesnél is kövérebb „vénuszaira" — miknek Afrikában különösképen semmi nyomát, de Franciaországtól Szibériáig annál több példányát találták — nem valószínű, hogy ezekhez zulu nők álltak modelt; inkább elfogadható, hogy az akkori emberek a kövérségben találva tetszésüket, tőlük telhetőleg iparkodtak hízni. Az ekzaltált „ökörszemű" byzanci típus — minek képzéséhez utolsóként Greco járult hozzá, kezdetleges alakítása pedig Antiochiában (Fayum) született, egészen közel ahhoz az Etiópiához, melynek lakosai mai napig fantasztikusan nagyszeműek — a byzanci szem sem egy faj portrévonása, hanem rajongó miszticizmus kifejezése, melyhez bizonyos keleti népek hozzánövesztették szemüket. Általában a testápolásban stílus, történelem van; ugyanaz a stílus, történelem, mint a művészi ábrázolásban.

A fenti közmondáshoz hasonló alapos megfigyelés ez is: a művész valamennyi alkotása önarckép. Emellett azonban tudni kell, hogy minden önarckép idealizált, vagyis olyan, milyen a művész szeretne lenni. Ebben az értelemben önarckép egy népnek az egész művelődése, melyben a testápoláson kívül minden lelki megnyilvánulása, társadalmi, stb. alakulása bennfoglaltatik, amik valamennyien a művészetének, ábrázolásának, pontosabban ornamentikájának esztétikai rendjét követik.

Vagyis, ahogy mondottam, nem az ábrázolása igazodik a nép testéhez, hanem a teste idomul az ábrázolásához. Csakis így egy a kettő: test és lélek. Persze nem minden egyén éri el a kollektív szépségideált, a falu népe természetesen primitívebb a városinál; mégis a felé való törekvés félreismerhetetlen többé-kevésbbé minden egyénben. Ujra eszembe jut a minden hedonizmusában antimaterialista angol költőnek „szellemes" megjegyzése, miszerint nem a művészet utánozza a természetet, ellenben a természet követi a művészetet.

Itt azt kérdezheti valaki: Hogyan magyarázom hát esztétikai elméletemmel a csunya példányok képződését? Nos, csunya egyének akkor jönnek létre, mikor a szervezet központja, lelke nem elég erős, hogy maga alá rendelje, szigorúan rendben tartsa minden egyes tagját, porcikáját; ezek így vagy tulságosan, vagy nem kellően érvényesülnek; innen aránytalanságuk. A központ esztétikai ereje meggyöngülhet intellektuális tevékenységének túltengése következtében. Egyoldalú gyakorlatias életmód elsorvasztja a szépérzéket. Esetleg pedig valamilyen idegen élősdi ékteleníti el a szervezetet. Megjegyzem: ahogy a barok típus torz, úgy a mindenképen csunya alak többé-kevésbbé barok; ugyanis a részek rendetlensége közeláll több rend kombinációjához. Ezért a barok ízlésnek vonzódása a csunya alakok felé.

A fajok meg két okból lehetnek csunyák: vagy valamilyen különös díszharmonia jellemzi egyformán minden egyéne testét, vagy pedig általában egy faj testének harmóniarendszere nem rokonszenves egy másik fajnak. A törpének visszatetszik az óriás, barnának a szőke, fehérnek a sárga vagy vörös, klasszikusnak a primitív, pláne a barok és viszont. „Ebnek is eb az ideálja". Szekszuális vonzódás a más típus iránt szadomazokista barok perverzitás.

Kivált a primitív ízlés nem birja elviselni a klasszikus vagy barok alakot; nemcsak azért, mert fejlettebbek nála, hanem mert nem szereti a változatosságot, az eltérést saját magától. Ebben az értelemben azonban primitív minden egyén, a klasszikus és barok testű is, amennyiben apriori föltételezi, hogy faja mint a gyöngysor egyének többé-kevésbbé egyformaságán alapszik. Sztatikus faji elfogultságtól mentes egyén nincs s ez különösen máma élesedett ki.

Pedig itt disztingválni kell. Nemcsak az egyének teste eltérő, hanem a fajok csoportformája is különféle. Ahogy az ábrázolásban is többé-kevésbbé ugyanazon rendek szerint képződik a csoport mint az egyes alak, úgy a népnek nemcsak egyénenkénti, de csoporti alaku-

lásában meg lehet figyelni a háromféle alaprendet. Primitív csoportalakulat az egyenlőtestű emberek népe, a homogén, sztatikus faj. Már hangsulyoztam, hogy a valóságban ilyen faj nem volt soha, ezt csak elképzelni lehet. Persze elképzelni olyan homogén fajt is lehet, amelynek egyénei nem okvetlenül primitív, szögletes testűek, de egyforma klasszikus kerek vagy barok hepehupás alakok. Kevésbbé képzeletbeli a klasszikus csoport; ilyen az akár keveredés folytán, akár önkéntes fejlődésből változatos és változó testű nép. Érett klasszikus formájú, vagyis már nemzet az olyan nép, melynek egységében többé-kevésbbé izolálva úgynevezett nemzetiségek, eltérő fajok élnek. Efféle érett klasszikus nemzet számos mai nép, melynek egyes, önmagukban csonka résztömegei egységes központba illeszkednek, egységes szerkezetben képeznek egyetlen egészet. Barok formájú embercsoport a nemzetek szövetsége, a birodalom, melyben több, önmagában teljes, autonóm kormányzatú nemzet él, miket ennek ellenére közös szellem hat át; közös testi vonásokat növesztve a beletartozó nemzetek változatos egyéneire.

Az antropológia különösképen csak a fiktív, homogén fajjal vagy rasszal operál, a klasszikus meg barok emberkötelékek tanulmányozása átvezet a szociológiába. Pedig nyilvánvaló, hogy amint az utóbbit a primitív embercsoport is érdekli, az antropológiának a klasszikus barok csoportok testi vonásaival is kellene foglalkozni.

A birodalmi nemzeteket és nemzetiségeket összefűző közös szálak sohasem annyira erősek, hogy szét ne szakadhassanak. Hiszen többé-kevésbbé „egyvérű" népek is könnyen darabokra szakadhatnak. A magyarok története legoktatóbb példa arra, hogyan és hányszor töredezhet részekre egyfajtájú nép s csatlakozhat más rokon vagy nem-rokon népekhez. Az *ungar* vagy *hongrois* név elferdítése az *onogur* jelzésnek, mi eredetileg nemis volt a nép neve, csupán azt jelentette őstörök nyelven: *tíz törzs.* Hasonló elnevezések voltak azonban ugyanakkor három-törzs, öt-törzs, kilenc-törzs, harminc-törzs, amik nem jelenthettek mást, mint hadi beosztást valószínűleg, tízezres egységeket. (Hóman.) Ezek a törzsszámok időnkint összeadódtak, kivonódtak, mialatt az új meg új csoportok az esetleg százados szellemi együttéléstől jellegzetes testi vonásokat kaptak. Kisebb-nagyobb népcsoportoknak mesterséges összeadása és kivonása azonban nemcsak az ős- meg az ókorban történt, de az újkorban, sőt napjainkban is megesik, mikor a nemzeti vagy faji öntudat határozottan él az egyénekben.

Más kérdés, hogy minden határozottsága mellett a birodalmi, nemzeti vagy faji öntudatban mennyi a tudományos alap és mennyi a képzelődés. Akárhogyis a pszihikai valóságát egyiknek sem lehet letagadni. Sőt bizonyos mértékben koronkint antropológiai valóságként is jelentkeznek, kivált (párhuzamosan a műtörténet primitív oszcillációival, melyek szintén kevert formát termelnek, éppencsak primitív hangsulylyal) a sztatikus homogén faj, legalábbis az elérésére való igyekezet mértékében.

Igen, a hitleri egységes német faj elgondolása minden képtelensége mellett reális élettendencia, amely párhuzamos a művészeti fejlődés aktuális neoprimitív hullámával. Ahogy a posztimpresszionista alkotások nem tiszta primitív formájúak, úgy a német fajmozgalom nem fog tiszta németeket tenyészteni. Mindazonáltal bizonyos mértékben mindkét mozgalomban szembetűnően érvényesül a homogén tömeg-tendencia. Pontosabban a primitív-hullám középső klasszikusabb (kubista) szakaszával egyezik a fajmozgalom, minthogy az első, legprimitívebb (szecessziós) szakasz a független egyedeket emelte ki. Ezzel szemben a klasszikus tendencia a nemzetet helyezi előtérbe; vagyis az éretlen klasszicizmus, minő a mai primitív hullám közepe a sztatikus, homogén fajra veti a hangsulyt, míg az eljövendő érett klasszikus hullám a dinamikus, változatos, nemzetiségekből szerkesztett nemzetet fogja hangsulyozni. Nemis sokára; az aktuális primitív hullám évei meg vannak számlálva, életéből már nem soká futja. Az éretlen fajmozgalmat egyelőre erősen ostromolja a harmadik barokabb szakasz éretlen nemzetközi mozgalma, ám győzni egyik sem fog. Még egy évtized és már az egész neoprimitív hullámot fölválthatja a nagy klasszikus oszcilláció, ami alatt a nemzet nem lesz már szinonim a fajjal. A társadalmak hátat fordítva az egységes fajideálnak, a különféle, de egyérzésű, egyvonású nemzetiségek szoros kapcsolatát fogják kiépíteni. Akkor majd jelentkeznek a különféle német nemzetiségek, ahogy már most jelentkeztek a spanyol és angol nemzetiségek, kiknek létezéséről alig tudtak.

Persze az antropológia mint tudomány akkor sem fog egy sülyesztőn eltünni, csak félannyira nem lesz népszerű, izgalmas, mint ma. Helyette a szociológia fog hatalmasan föllendülni.

HALADÓ ÉS MARADI FAJOK. Határozottan, a népek testi alakja a legváltozékonyabb. Első föltűnése óta egész története folyamán az ember ugyanannyi testi átalakuláson ment keresztül, mint az ábrázolása, mik tehát egyszersmind haladását mutatják.

Az antropológusoknak ebben a kérdésben gyökeresen revideálniok kell mai fölfogásukat. Szemben Spencerrel, aki szerint a vadember közelebb

áll az állathoz, mint a kulturált fajtestvéréhez, az antropológusok ma azt hangsulyozzák, hogy a fajoknak szinte megszámolhatatlan változatú keveredése az ember lényeges testi elváltozását nem eredményezte. Bizonyítják, hogy a különféle fajok vagy keverékeik többé-kevésbbé egyenlő képességűek. Lám a sárga művelődés fürgén elsajátította minden vívmányát annak a fehérnek, mely a gazdagabb vöröset fölháborító módon kipusztította. Különbenis a népek, jóllehet látszólag egymásután léptek a történelem színpadára, nem egymásból alakultak, de valahány kezdettől fogva létezett. Szépek az analógiák, mindazonáltal, ha lehet talán beszélni az emberiség fejlődésében szellemi haladásról, testi előmenetelről szó sem lehet.

Nos megengedem, hogy az ember teste belát-hatatlan története alatt anatómiailag alig változott. Ám annál többet fejlődött, sőt haladt embertanilag. Ezért képtelenség olyasmit állítani, hogy pl. az aurignaci Cro-Magnon faj azonos a ma élő embertípussal. Nem felel meg a valóságnak, hogy a különféle fajok egyforma képességűek, aminthogy nemtudományos szenzációhajhászat kijelenteni, hogy a vörösbőrű kultura kipusztulásakor gazdagságban fölülmulta a fehéret. Még a hasonlíthatatlanul ragyogóbb, a klasszikusabb indulású mohamedán arab kultura sem volt emelkedettebb a keresztény, barokabb testű európai kulturánál, annál kevésbbé a primitívebb testű indiáé.

További analógiák nyomán az antropológusok bizonyára helyesbíteni fogják fölfogásukat.

A népek testi fejlődése és művelődésük, különösen ábrázolásuk alakulása közt nincs különbség; nincs még abban a tekintetben sem, hogy a formák nem egymásból keletkeztek, hanem kezdettől fogva megvoltak, éppenhogy a legrégibb megjelenésükben is keverten. Pontosan úgy, amint az antropológusok megállapították, hogy már a történelemelőtti időkből talált csontok is kevertformájúak, a műtörténészek följegyezték, hogy az őskori ábrázolás legkezdetlegesebb példányai is kevert stílusúak. Mindazonáltal itt is mint ott a keveredésben bizonyos arány érvényesült s a kevert alakok további képződésében ilyen vagy olyan stílustendencia. Vagyis az „első emberpár" és leszármazottaik testében, amint az első művészeti alakításokban is, a primitív vonások domináltak a klasszikusak és barokak fölött, melyek a történelem folyamán kivárták, míg a fejlődés majd kitenyészti őket. Így minden kevertségük, sőt azonos elemekből kevertségük mellett az őskori emberek primitívebbek voltak az ókoriaknál, pláne az újkoriaknál. Például nem valószínű, hogy a csiszolatlan kőkorban szőkehajú, kékszemű fajok, legföljebb egyének éltek, akik evvel nem dicsekedhettek, sőt ezért bizonyára közutálatnak örvendtek. Ilyen fajok csak később tenyésztődtek ki; legalábbis a történelemben a kelták előtt hatásosan nem szerepeltek.

Ez tehát nem jelenti azt, hogy a szőke fajok a feketékből alakultak át; aminthogy senki ma már nem állítja, hogy a művészeti stílusok egymásból képződnek. A kubizmus pl. nem a szecesszió leszármazottja, de amennyiben az egyiket Cézanne, a másikat Redon kezdeményezte, egyidős vele. Éppenhogy a kubizmus akkor kezdett hozzá kifejlődéséhez, mikor ez már elvirágzott; addig bimbóállapotban várt sorára, míg szerepe a történelemben korszerű lett. Sőt magának Cézannenak előfutári művészete is csak azután került elő az ismeretlenség homályából, hogy az érdeklődés előterébe lépjen, miután a nála fiatalabb Gauguin, ki pályáját az öreg utánzásával kezdte, Redon helyett a szecessziót győzelemre vitte. Hasonlóan bizonyos fajok hosszabb-rövidebb várakozás után akkor lépnek a történelem színpadára, mikor testi vagy lelki művelődésük, stílusuk korszerűvé válik. A primitívebb testü-lelkű egyiptomi fajnak meg kellett előznie a klasszikus görögöt, melyet a bonyolultabb, barokabb római követett. Igen, *minden faj testi-lelki művelődése egy stílusformát képvisel, mely a történelem bizonyos pontján*, esetleg annak során periodikusan többször is *aktuális*, másszóval hatalmasabb vagy gyengébb lesz.

Testi-lelki képességükkel a népek egymásután járulnak hozzá a történelem alakulásához. Primitív periódusokban a primitívebb test-lélek érvényesül. Klasszikus szakaszokban a klasszikusabb ritmusú fajok uralkodnak, a barok oszcillációk alkalmával barokabb népek vezetnek.

Vagyis persze a ma élő népek valamennyien barokak többé-kevésbbé, ha egyszer a vezető modern életformáknak meg tudnak felelni. Milyen aprólékos vonásokat képzett az elbarokosodott lélek a régibb származású népek testére, azt, ismétlem, én most nem próbálom meg leírni. Ehelyett az egyes népek különféle hajlamára irányítom a figyelmet, amely szerint napjaink történetében váltakozva szóhoz jutnak.

A klasszikusabb olaszokkal és barokabb németekkel szemben primitívebb franciák a neoprimitív XIX-XX. sz.-ban az egész világgal éreztették anyagi s szellemi fölényüket; holott egy barok kilengésben (III. Napoleon) a németek megverték.

Az ugyancsak primitív magyar nép ezidétt föléledt a barok XVII—XVIII. századok alatti tespedéséből (minek egy primitív oszcillációjára esett a Bethlen Gábor dicsőséges fejedelemsége) és a primitív XX. századfordulóra a nyugati szel-

lemnek jelentékeny, egyenrangú tényezője lett.

A tempós mozgású, lassú beszédű magyarok története elejétől fogva tanulságos. Az erősen kevertfajú nép, melynek származását nyelvösszehasonlítással végre elég valószínűen sikerült kinyomozni, lebédiai fénykoráról csak annyi bizonyos, hogy művészete minden eredetisége és elevensége mellett primitívebb volt a környező kulturákénál. Vajjon elmaradottságát mutatja ez? Aligha, mert akkor az új haza elfoglalása nem sikerült volna. Viszont kulturfölényét nem igazolja, amit Hóman e keleti népnek szívós kitartásából következtet. Következtetni csak arra lehet, hogy a honfoglalás sikerét nem vadságuknak köszönhették, ellenben úgy ezt, mint az árpádházi királyoknak mindenféle viszontagságon diadalmaskodó, növekedő hatalmát a barokabb nyugati népek közt éppen a primitív szellemük korszerűsége magyarázza meg.

Kérdés, hogy a barok kereszténységtől megerősödött-e a magyarság, csakugyan ennek köszönheti fönnmaradását? Hiszen nem minden keresztény nép maradt fönn. Mindenesetre, azután hogy a modern egyetemes kereszténység szerte legyőzte az antik nemzeti pogányságokat, nem volt többé tanácsos pogánynak maradni. Azonban kezdetnek a magyarság éppenséggel nem a nyugati egyház előtt hajtotta meg térdét, hanem a keleti felé fordult. Helyes volt, nem volt helyes — valószínűbb, hogy az ezernyi csapás mellett némi szerencséje is volt a magyarok Duna-Tisza vidékére került részének.

Bizonyára a történelem alakulásának szigorú rendszerében a végzet mellett a véletlennek is sok szerepe van. Egy versenyen a helyezettek sorsa azon dől el, kik kerülnek egymással szembe a selejtezőben, ahol az erősebbek kibukhatnak, gyengébbek előrejuthatnak, ha nem második, hát harmadik helyre. A népvándorlási harcok ilyen selejtező küzdelmek voltak, melyekben a primitívebb hunoknak az összefogó nyugattal szemben szét kellett zuzódniok a jóllehet ugyancsak primitív kornak nem-primitív kilengésében. Ám szétzuzódtak a sokkal fejlettebb, különösen művelt avarok is a még fejlettebb Nagy Károly klasszicista erélyén, míg különös szerencseképen, éppenséggel nem az új vallásuktól segítve, mint inkább a korszellem fordulatánál fogva békéssé vált szomszédaik közt megállták helyüket az avaroknál primitívebb magyarok. Mi egyébb folytán állhatta meg helyét a kisebbik fél a művelt nyugaton, mikor a nagyobbiknak föl kellett morzsolódnia a fejletlenebb keleti környezetben. A realista és idealista gondolkodók ugyan egyaránt tagadják a véletlen lehetőségét s minden eseményt az okság törvényével magyaráznak — a szenzualista szemlélet azonban fölismerte a véletlen valóságát és a szerencse szerepét a történelemben lényeges tényezőnek fogadja el. Mindazonáltal éppen szerencsétlenségükben egy-egy tatárjárás, mohácsi vész, trianoni béke után a magyarság törhetetlen vitalitást tanusít. Akárhogyis az apróbb véletlenek fölött előbb-utóbb a történelmi végzet érvényesül.

Tény, hogy a primitívebb román stílus kétszáz éves virágzása után az Árpádház hanyatlásnak indult s kimulásakor idegen uralkodók léptek helyébe, kik a klasszikus lelkületű gótikus századokban rátermettebben tudták vezetni a magyar ügyet. Hogy milyen hatalmas erélyt testesítettek meg anjou Lajos és luxembourgi Zsigmond, amellyel féken tartották az egyéni akcióra mindig hajlamos magyar főurakat, azt a gyámoltalan cseh és lengyel királyaink példáin láthatjuk. Különös kivétel a Mátyás király érvényesülése egy olyan (barok) időszakban, mikor a primitív szellem legkevésbbé volt aktuális. Ugyan minek köszönhette a szerencséjét? Annak talán, hogy nem-magyar képességei voltak? Hiszen ellenkezőleg *ő alatta kezdődött, nem annyira az antik görög-római művészetnek, mint inkább a keleties magyar formának reneszánsza.* Vagy ezuttal a magyarság előzte meg a világot! Biztos az, hogy a primitív szellem a történelem univerzális hullámzásában csak a következő század elején jutott lélekzethez, mikor fordítva a magyar népnek — a még primitívebb törökkel szemben — a mohácsi vészt kellett elszenvednie. Ha ugyan erre nem azért volt szükség, hogy a hovatovább elkerülhetetlen német, barok elnyomással szemben Erdélyben egy kis sziget biztosíttassék a magyar függetlenségnek. (Annál aktuálisabb, Európában nem is páratlan, volt ekkorában a Dózsa parasztlázadása.)

Minek kell tulajdonítani az erdélyi ábrázolás formájának föltűnően keleti vonását, talán a törökös divatnak, minek folytán sok magyar úr a hódító nép viseletét utánozta, fejét borotválta, miegymás? Aligha, mert némi törökös ruhadivat Magyarországon túl a nyugati népek közt is tetszésre talált, anélkülhogy a keleti jelleg az ábrázolás formájában is behatolt volna; mialatt nálunk, nemcsak Erdélyben, de a nem-hódolt magyar részeken is éppen az ábrázolás, a portréfestés és -szobrászat stílusa lett vaskosan gömbölyded, mint a primitív honfoglaláskori ornamentika volt. Holott ábrázolásra a törököknél nem találhattunk mintát, legföljebb csak az iráni vagy hindu miniatürökben, mik mégis túlmesszе estek. Már akkor inkább az ornamentikára, mit azonban a mieink nem vettek át; úgy formában, mint motivumokban, ahol nem az ősi

pogány típusokat folytatták, ott a nyugati díszítésre támaszkodva. Tény, hogy, míg az Árpádok alatt a magyar ábrázolásban a nyugati külsőségek még a gót stílus eljövetele előtt, a románban is szinte elnyomták a gömbölyűtestű magyar szellemet, most, Mátyás után, a XVI-XVII. századok ábrázolásában teljes jellegzetességében domborodik ki az ázsiai(?) magyar típus. Kerekdedek ugyan a magyar gótikus figurák is, különösen a primitívebb franciás kölcsönzések, sőt elvétve itt-ott kivételképen igazi „ázsiai" fölfogás is szóhoz jut, mint a kisbényi oszlopfő vadászjelentében, ám a mohácsi vész után az univerzális primitív hullám teljesen szabadjára engedte a magyar nemzeti jelleget. Az Izabella királyné síremlékén kifaragott két pufók hajdú törülmetszett magyar figura, szakasztott olyan, minő a minuszinszki kantárdísz két ősmagyar fejecskéje. Ezek minden robusztus voltuk ellenére kivételesen mosolygósak, de általában a magyar portrékon a primitív francia bájjal szemben különös gőg vonása uralkodik, ami éppenséggel nem közös az ázsiai viselkedésben. A keletázsiai, de még a hindu ideál is átszellemültebb, gyakran közel az őrület határához, másrészt az iráni földhözragadtan élvetegebb a magyarnál; egyedül a mi uraink kifejezése kevélyen méltóságos. Éretlenebb formában ez a kedély, mint a Kolozsvári testvérek Szent Györgyén vagy a Szent László hermáján, ártatlan homlokráncolásban nyilvánul meg; később az összeráncolt homlok a magyar portréknak tipikus vonása lesz, mely a Thurzó Szaniszló síremlékén a lehunyt szemek ellenére is hatalmas haragot fejez ki. A Batthyány Kristóf dölyfös tartása süvegének forgója nélkül is kakasra vall.

Talán a keresztény hite fogyatkozott meg ezidétt a bőétvágyú, buján szeretkező magyaroknak? Csakugyan a reformációnak (leegyszerűsítési törekvése folytán) több köze lehetett az újprimitív stílushoz, mint a mohamedánságnak, ám a keleties magyar jelleg a következő évszázadban, az ellenreformációtól nem gyengült, sőt erősödött, ha el is barokosodott, torzult alatta.

Avagy általában a nyugati szellem befolyása engedett itt egy erősebb keleti hatásnak? Ez leginkább lehetséges. Tény, hogy hasonló esetlen típusú arcképeket rutén, lengyel és orosz kastélyokban is lehet látni, bár ezuttal ezek, kissé kevésbbé keletiek.

Azonban a keleti szláv rokontípusú portrék példája megdöntik a reményt, hogy a Drugeth-síremlék eredetét Ázsiában találjuk meg, a pántlikás kalapú szkyták, sőt koraantik hititák nehézkes ábrázolásáig vihessük vissza; mely utóbbiakról azt állítják pedig, hogy a szkyták s így a magyarok vérrokonai voltak. Nem, a vérrokon-elmélet nem segít az erdélyi ábrázolás megkapóan eredeti orientális formájának megmagyarázásához. Ha kétségtelen is, hogy ez a nemzeti forma nem vadonatúj átvétel, de régi, apai örökség, mit a hagyomány takargatva őrzött attól, hogy a nyugati érintkezés teljesen átformálhassa, mégsem szabad arra gondolni, hogy ebben a hagyományban a vérnek valami szerepe van. Hatásosan bizonyítja az ellenkezőjét az erdélyi síremlékek számottevő része, melyet szász mesterek faragtak. Ami különben egyik oka, amiért a hivatalos műtörténészek a kivételesen érdekes emlékeket agyonhallgatják. Pedigha Nikolai Illés valóban szász nemzetiségű lett volna, ez csak arra lenne ok, hogy magyaros műveit, az Apaffy György, Fleischer András arcképeit stbt inkább előtérbe állítsák, mint legékesebb igazolásait *a magyarság áthonosító kulturális erejének.*

A másik ok, amiért klasszicista ízlésben nevelkedett műtörténészeink nem dicsekszenek a törökvilágbeli magyar ábrázolással: az esetlen formájuk. A görbelábú, nagyhasú, ferdevállú, kolbászujjú magyar főurak és bírák portréit vidéki „provinciális" tudatlan mesteremberek munkájának, „ikonografiának" minősítik.

Hát bizony igaz, ami igaz — a Batthyány-portrék sem formai fejettségükben, sem kivált átszellemültségben nem érnek föl a nyugati reneszánsz és barok ábrázolással. Ám éppen a primitívségük becses bennük. Torzságuk pedig, mint a Seiler testvérek kitekert karjaié is, nem tudatlanságot árul el, hanem barok ritmusra illeszkedik. A nehézkességen pedig nincs mit szégyelni, megvan annak a természetes bája, csak érzék kell élvezéséhez. Akinek van érzéke iránta, a barokprimitív XX. század embere a provincializmusban sem lát fogyatékosságot, ellenkezőleg különös zamatot ízlel. Az oknyomozó műtörténet meg éppen megbecsül minden átmeneti jelenséget, amely nélkül a lánc nem teljes. Az ikonográfia nem olyan megvetnivaló kontármunka. A híres fayumi portrék is receptre készültek, meg az athosi kolostor festményei is ikonográfiák, mégis nagy a műtörténeti jelentőségük; nem szólva arról, hogy mesteri darabok is akadnak köztük. Így az erdélyi „ikonográfia" is becses fejezete a magyar, sőt az egyetemes műtörténetnek, akár a meglepő formájánál fogva, akár egyes darabjainak művészi kifejezéséért. Határozottan az erdélyi XVI.—XVII. századbeli ábrázolás önálló fejezete a magyar művészeti fejlődésnek. Ezeket a síremlékeket, festményeket, érmeket nem lehet a provincialista megjelöléssel elintézni, minők, ahogy minden földön, minden időben, Magyarországon is mindenkor voltak bő-

viben. Ellenkezőleg szinte különálló, független kulturácskát képeznek, mely lelkes fölbuzdulásból született, hogy kétszázéves költői lángolás után kimuljon. Az erdélyi-magyar balladák kora volt ez s aminők a versek olyanok a faragások. Mátyással kezdődött, Mihállyal végződött. Apaffy Mihállyal, aki ugyan nem volt az utolsó erdélyi fejedelem, de utolsó, aki pénzt veretett; amely pénznek zilált stílusán már előre látszik a bukás, a kultura kimulása, mint annakidején a levert avarok ornamentikáján.

Szépek az erdélyi emlékek, bizonyára nemcsak engem töltenek el gyönyörűséggel. Nem mondom, a perzsa és hindu miniatürök közt érzékibbek, fínomabbak, kecsesebbek is vannak, ám a mosolygós bírónak, Semriger Mátyásnak faragott képmásán épp a kolbász-ujja, hirtelen kiugró hasa remek. A Michelangelok, Rembrandtok nyugati művészetével pedig, ismétlem, össze sem hasonlítom, legföljebb ahogy a hindu miniatürőket hasonlítanám hozzá.

Marad azonban a kérdés: korszerű volt-e a független Erdély művészete, megütötte-e az egyetemes európai haladás mértékét? Nos, igennel felelhetünk. Minden témaszegénysége ellenére, amennyiben a világhíres ornamentikáján kívül úgyszólván kizárólag arcképábrázolásra szorítkozott, az erdélyi művészet formája megfelelt korának; sőt egy ütköző állam részéről meglepően eredeti volt.

Igen, a magyar nép a mohácsi vész ellenére eleget tudott tenni az európai haladás követelményeinek, olyan férfiakat állítva élére, minő Báthory István, aki még Lengyelországot is nagyjá tudta tenni. Vajjon egy nép kebelén belül a változatos jellemű egyéniségek közül a vezető szerepet az játssza, mely leginkább képviseli a kollektív vonásokat? Bocskay, Bethlen meg Rákóczy valamennyien a primitív népszabadság hősei voltak, hacsak a maguk korának fölfogásában is. (Utóbbinak persze korszerűtlen szerepében el kellett bukni.) A legdemokratább Kossuth is így jutott vezéri tiszthez a negyvennyolcas forradalomban.

Mi lesz a magyarság dolga a jövőben, mikor nem kell majd a szabadságot védelmezni? Nem mintha az teljessé válna, de mert örökre vége lesz. A történelem elmult fejezeteinek ritmikus alakulása nyomán a legközelebbi jövő általános vonásait illető jóslást nem lehet tudománytalannak vagy felelőtlennek minősíteni, mégha az nem is válik valóra. Avagy a történetírásnak nem szabad annyit tévedni, mint az ekzakt tudományoknak, amelyekben idővel nem kevesebb tétel dőlt meg? Minden történetírásnak alapja egy előre elgondolt fejlődési (haladási vagy stagnálási) rendszer, amelyet, ha nem tartunk jóslásra alkalmasnak, nem hihetjük igaznak a multra vonatkozólag sem. A periodikusan gyengülő primitív, erősödő klasszikus és diadalmaskodó barok tendencia rendszerének alapján meg lehet jósolni, hogy a primitív liberális demokráciának a történelemben egyszersmindenkorra vége; a most ellapult volt az utolsó hulláma. Hogyan fogja túlélni a liberalizmus kimulását a primitív magyarság, hogy fog beleilleszkedni az új, korszerű, klasszicista keretekbe, meddig fogja tartani nemzeti önállóságát, nem fog-e idegen vezetőkre szorulni? Ezt a jövő fogja megmondani.

A primitív hajlandóságú franciák is nagy megpróbáltatások elé néznek; vezérszerepüket legjobb esetben is elvesztik. Minden sovinizmusuk mellett valószínű, hogy a nemzeti forma előtt megpróbálkoznak a kommunizmussal. Ám egyik mint a másik ellen örökké forrongani fognak. Az európai vezetőszerep bizonyára az olaszok kezébe kerül, kikre egy új reneszánsz készül virradni. Mindazonáltal még itt is megtörténhet, hogy a nemzeti állam végleges kialakulása előtt keresztülesnek egy szocialista kísérleten. Mégis a klasszicista közeljövő csak az olaszoknak kedvezhet és nem a németeknek (vagy angolszászoknak, annál kevésbbé az oroszoknak) a germánokra — németekre vagy inkább angolszászokra, pontosabban amerikaiakra — a sor talán csak nehány század mulva, a végső barok, univerzálista társadalmi forma kiteljesedésénél kerül.

A fejlődés folyamában a haladás a komplikált barok forma fokozatos erősödésével jut kifejezésre, mit nem tartóztathatnak föl az egyre gyöngülő primitív és klasszikus rezgések. Az ókor harmadik, barokabb harmadában föllépő szőke kelták még túlsok primitív vonással birtak (meglátszik ez az ornamentikájukban), hogy a görögökkel és rómaiakkal szemben végérvényesen diadalmaskodhattak volna. Ellenben az újkori magas, szőkehajú, kékszemű, kombinálttestű, legbarokabb germánok kétségkívül az emberi művelődés végső betetőzésének elhivatott hősei. Már a közvetlenül mult nyugati kultura alapját a zseniális normannok vetették meg és még az úgynevezett latin népek haladásában is a különféle germán fölszívódások voltak az ösztönző elemek.

Lehet, hogy a németeknek igazuk van abban, hogy a jövő vezető népe ők lesznek, jóllehet a poroszokban talán több a szláv vér, mint a germán. Mindenesetre ők az oroszoknál kevésbbé primitív barok szellemet testesítenek meg. Ennek ellenére mai jelszavaik, ha megfelelően az átmeneti primitív-klasszikus oszcillációnak aktuális is, nem barokak; a fajtisztaság gondolata primitív, a führer elv klasszikus.

A Hitler primitív-klasszikus elvével egy középkori feudális országot el lehetett vezetni, de nem egy modern birodalmat, melynek népei természetszerűleg heterogének. Különösen a jövő világbirodalmát nem klasszikus hierarchikus rend fogja kormányozni, hanem a barok kölcsönösség rendje fogja áthatni.

A németeknek a zsidókkal szemben érzett félelmét egy műveletlen ember előítélete szította föl, ki megszállottságánál fogva nem helyesbítheti a tévedését, amely nemis csupán az övé. Jóllehet a zsidók primitív individualisták (a magyaroknál is fegyelmetlenebbek) miértis a legnehezebben alkalmazkodhatnak a führerrendszerhez, megfelelő erélyes rendszabályok előtt, már csak kis számuknál fogva is meghajoltak volna. Így fölösleges volt egy tudománytalan fajelméletet szegezni velük szembe. Ha a vértisztaság teszi a fajt, zsidó faj nincs, mert a zsidók, mint minden nép eredetileg is kevertvérűek voltak, szétszóratásuk óta sem lettek tisztábbak. Kivált azonban zsidó faj nincs ma, minthogy zsidó nép nincs többé. Az új palesztinai ország sem lesz zsidó állam. legföljebb amolyan svájci mintájú arab-zsidó népszövetkezés. A zsidó, ki ezt vallja, nem tagadja meg zsidóságát, a vallását, még a származását sem, csak a zsidó faji szellemet nem érzi. Zsidó faji szellem máma nincs, pláne zsidó nemzetközi szellem (bár a keresztény nemzetköziség, univerzálizmus egy zsidó eszméje volt). A nemzetköziség tiszta barok szellem, amitől a zsidók távol állnak, annál közelebb hozzá a germánok, akárhogyanis berzenkednek ellene most a németek. Holott az univerzalizmus olyan szép eszme, amiért érdemes volna egy „árjának" magát még egyszer keresztre feszíttetnie. Tőke internacionalizmusról is beszélnek; erről is tévesen; kivált azonban a zsidóknak kis részük van benne. Persze a vallás csakugyan összetarthatná a különféle nemzet zsidóit; ám éppen azok a zsidók, kik a nagytőkét birják, nem vallásosak. Aminthogy a többi nagytőkések sem azok, mégcsak nem is nemzetiek, ellenben a legindividualistábbak, önzőbbek.

A színes veszedelem fenyegető, de nem végzetes. A civilizáció föltartóztathatatlanul kitanítja a fehérek vívmányaira az alsóbbrendű fajokat, hindukat, mongolokat, négereket, kiknek barok vonásai tulajdonképen régebbek, mint az övéik. A kínaiak erős barok hajlandóságot árultak el már az őskorban, mialatt a germán népek még az újkorban is megtartották klasszicista (görög) hagyományukat. Akárhogyis, barokak ma már az őserdők vadnépei is; erre vall hepehupás plasztikájú és hideg színezetű ábrázolásuk, jóllehet egyebekben elmaradt életformáik az őskoriakra emlékeztetnek. Mindazonáltal, ha teljes szegénységben is, de legalább virtuálisan átélték a fejlődés ugyanazon fokozatait, mint a kulturált népek. Úgyhogy a Spencer fölfogásával igenis ellentétben tulajdonképen közelebb állnak mihozzánk, mint kőkori őseikhez. Nyilván egy Afrikából Európába csöppent tehetséges néger (kivált a barokabb fajtából) ha nemis vehetné át a modern civilizáció vezetését, könnyebben és hamarabb sajátítja azt el, mint az ókor legfényesebb elméje megtehetné. Így az őskori fajok megismeréséhez a mai primitívek nemis szolgálhatnak mintául. Ami a színes népek kozmikus lelkének régibb származását illeti, ennek ellenére, vagy éppen ezért a fehér faj univerzalista szelleme emeltebb és nem lehet kétség benne, hogy az utolsó leszámolásban, melyben a vér óceánként fog ömleni és amely után az emberiség létszáma a felénél is kevesebbre fog leapadni, ez fog fölülkerekedni.

Bizonyára a fehérek megkímélhetnék a világot a tengernyi brozalomtól, ha nem élezve mesterségesen ki a népek közti halvány árnyalatkülönbséget, nem szítanák a nacionalista dühöt. Latin, germán, szláv művelődéseket állítanak egymással szembe akkor, midőn bizonyos, hogy csak egy általános fehér művelődés van, mely jobban összeforrasztja a népeket egymással, mint amennyire a multjukkal össze vannak nőve. Hihetetlenül hangzik, de a mai franciák jobban megértik a mai németeket, mint a saját apjukat; bizonyságául annak, hogy a korszellem erősebb minden hagyománynál, a jelen ellenállhatatlanabb a multnál és hogy az emberiség fejlődése minden tagozódás mellett univerzális. Ha ez nem így volna, akkor nem igyekezne valamennyi nép egyformán átalakulni a korszerű klasszicista mintára, felölteni a fascizmust mint egy divatos ruhát, hanem megmaradna egyik individualistának, másik szocialistának. Ám a klaszszicista nacionalizmus történelmi aktualitás, mit nem lehet elkerülni. Pedig a nemzeti szellem az, mi gyűlölködésre bujtogat, háborúra uszít.

Két-három századig fog tartani a fajoknak kölcsönös mészárlása a klasszicista nemzeti öntudat nevében, míg új esztétikai változás folytán, a háromszoros barok rend kiteljesedése által nem annyira észretérítve, mint megolvasztva, testvériség után áhítozva, elkezdhetik lerakni az alapköveit annak az univerzális világbirodalomnak, melynek kevert népeit féltékenység, irígység helyett kölcsönösség és szeretet fogja eltölteni. Hogy abból a művelődésnek olyan bonyolult és pazar alkotásai fakadjanak, aminek torz formája a mai fejletlen embereket szédülő iszonyattal töltené el.

59.	Fiú. Ceruzarajz	2.500
60.	Tájkép fatörzzsel	2.000
61.	Udvarrészlet. Tollrajz	1.000
62.	Máramarosi táj	2.400
63.	Villefranchei kis kikötő	5.000
64.	Esős idő	3.000
65.	Parasztfiú. Ceruzarajz	3.000
66.	Férfiarcképtanulmány. Ceruzarajz. Magántulajdon.	
67.	7. Cité Falguière. Tollrajz	2.400
68.	Kilátás fákra	1.500
69.	Tanulmány. Tollrajz	1.000
70.	Napraforgók. Ceruzarajz	1.000
71.	Őszirózsák	1.800
72.	Varró nő. Ceruzarajz	800
73.	Fehérgyarmati utca	1.500
74.	Kilátás Nagybányán. Tollrajz	1.500
75.	Budafoki út	1.200
76.	Nyári este	1.500
77.	Tájrészlet. Tollrajz	1.000
78.	Királyhidai táj	1.000
79.	Nábrádi részlet. Tollrajz	1.200
80.	Hullámzó tenger	6.000
81.	Interieur Kamionkán	2.500
82.	Trénkocsik. Ceruzarajz	800
83.	Marienbadi táj. Tollrajz	1.200
84.	Ősz	4.000
85.	Női akt. Ceruzarajz	2.400
86.	Olaszországi táj. Szinesrajz	1.800

Legközelebbi kiállitás Walleshausen Zsigmond festőművész és Gádor István szobrászművész gyüjteményes kiállitása.

Globus, Budapest.

BELVEDERE

BORNEMISZA GÉZA
FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

NYITVA HÉTKÖZNAPON 9—6
VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPON 9—1

1922 MÁRCIUS 12—26

BELVEDERE BUDAPEST

IV, VÁCI-UTCA 11/B FÉLEMELET TELEFON 171—56

ÁRA 10 KORONA

BORNEMISZA GÉZA

született 1884-ben Nábrádon (Szatmármegye). Festészeti tanulmányait 1902-ben a nagybányai iskolában kezdte s oda hat-hét nyáron visszatért. Itt Thorma, Réti, Ferenczy és Grünwald voltak rá hatással. A telet többnyire Párisban töltötte s előbb az Académie Julienben, majd később Henri Matissenál tanult. Közben egy-egy télen Firenzében és Münchenben is volt (1903—1912). Először a Könyves Kálmán szalónjában rendezett „Fiatalok" kiállításán szerepelt (1907). Résztvett a nagybányai kiállításon (1912). Ismételten kiállított a Művészházban, ahol 1914-ben a Lánczy Leó-féle dijat nyerte el. Később a „Miénk" kiállításán, a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban is kiállított. Képei számos külföldi kiállításon szerepeltek (Bécs, Köln, Páris, Amsterdam, Zürich, Basel stb.). A háboruban katona volt. Azóta Budapesten él és iskolát tart fönn.

OLAJFESTMÉNYEK

1. Asztal mellett ülő nő 36.000
2. Női arcképtanulmány. Magántulajdon.
3. Férfi arcképtanulmány. Magántulajdon.
4. Napraforgók 20.000
5. Tavasz a Lágymányoson 16.000
6. Tölgyfacsoport alkonyatkor 20.000
7. Holt-Szamos 30.000
8. Gyümölcsös a Szamosparton 30.000
9. Reggel az abai parkban 30.000
10. Interieur Abapusztán. Magántulajdon.
11. Őszi tájkép a Szamos partjáról 15.000
12. Ménesi-út 16.000
13. Abai parkrészlet ősszel. Magántulajdon.
14. Kilátás a Szamosra 15.000
15. Csendélet fekete szoborral 8.000
16. Reggel a Kistanyán 12.000
17. Esti tájkép. Magántulajdon.
18. Akácos út Abapusztán. Jármy József úr tulajdona.
19. Tájkép a nábrádi templommal 14.000
20. Piros csészés csendélet 14.000
21. Csendélet ezüst kancsóval 15.000
22. Későőszi táj 14.000
23. Jármy-kastély Abapusztán. Magántulajdon.
24. Gyümölcsös csendélet 12.000
25. Öreg tölgyek 14.000
26. Fenyőcsoport. Magántulajdon.
27. Tölgyek alatt. Jármy József úr tulajdona.
28. Téli táj. Magántulajdon.
29. Parkrészlet paddal. Magántulajdon.
30. Falusi házak 12.000
31. Wellingtonia-fenyő. Magántulajdon.
32. Tanulmány a Ménesi-út c. képhez 6.500

VIZFESTMÉNYEK ÉS RAJZOK

33. Sashegy 3.500
34. Kék divány 2.500
35. Kamionka. Tollrajz 1.200
36. Falurészlet. Tollrajz 2.000
37. Vasúti sínek 3.000
38. Reggel 3.500
39. Olvasó nő. Ceruzarajz. Magántulajdon.
40. Agár. Ceruzarajz 3.000
41. Gyümölcsös II 6.000
42. Hintó 6.000
43. Calalzoi táj II 6.000
44. Galiciai táj. Szines ceruza 2.500
45. Szőllőkarók 2.400
46. Kaktusz 2.000
47. Marienbadi táj 2.500
48. Házak Szatmárban 1.800
49. Nő könyvvel. Ceruzarajz 3.600
50. Villefranchei öböl 6.000
51. Női arckép. Ceruzarajz. Magántulajdon.
52. Dombok 3.000
53. Háztetők 2.400
54. Házak 1.800
55. Abai szőllők 1.800
56. Interieur. Tollrajz 2.400
57. Párisi részlet. Tollrajz 1.800
58. Ágy 1.600

59.	Fiú. Ceruzarajz	2.500
60.	Tájkép fatörzzsel	2.000
61.	Udvarrészlet. Tollrajz	1.000
62.	Máramarosi táj	2.400
63.	Villefranchei kis kikötő	5.000
64.	Esős idő	3.600
65.	Parasztfiú. Ceruzarajz	3.000
66.	Férfiarcképtanulmány. Ceruzarajz. Magántulajdon.	
67.	/. Cité Falguière. Tollrajz	2.400
68.	Kilátás fákra	1.500
69.	Tanulmány. Tollrajz	1.000
70.	Napraforgók. Ceruzarajz	1.000
71.	Őszirózsák	1.800
72.	Varró nő. Ceruzarajz	800
73.	Fehérgyarmati utca	1.500
74.	Kilátás Nagybányán. Tollrajz	1.500
75.	Budafoki út	1.200
76.	Nyári este	1.500
77.	Tájrészlet. Tollrajz	1.000
78.	Királyhidai táj	1.000
79.	Nábrádi részlet. Tollrajz	1.200
80.	Hullámzó tenger	6.000
81.	Interieur Kamionkán	2.500
82.	Trénkocsik. Ceruzarajz	800
83.	Marienbadi táj. Tollrajz	1.200
84.	Ősz	4.000
85.	Női akt. Ceruzarajz	2.400
86.	Olaszországi táj. Színesrajz	1.800

Legközelebbi kiállitás Walleshausen Zsigmond festőművész és Gádor István szobrászművész gyüjteményes kiállitása.

Globus, Budapest.

Bornemisza Géza
festő

BELVEDERE

BORNEMISZA GÉZA
FESTŐMŰVÉSZ

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

NYITVA HÉTKÖZNAPON 9—6
VASÁRNAP ÉS ÜNNEPNAPON 9—1

1922 MÁRCIUS 12—26

BELVEDERE BUDAPEST

IV, VÁCI-UTCA 11/B FÉLEMELET TELEFON 171—56

ÁRA 10 KORONA

BORNEMISZA GÉZA

született 1884-ben Nábrádon (Szatmármegye). Festészeti tanulmányait 1902-ben a nagybányai iskolában kezdte s oda hat-hét nyáron visszatért. Itt Thorma, Réti, Ferenczy és Grünwald voltak rá hatással. A telet többnyire Párisban töltötte s előbb az Académie Julienben, majd később Henri Matissenál tanult. Közben egy-egy télen Firenzében és Münchenben is volt (1903—1912). Először a Könyves Kálmán szalónjában rendezett „Fiatalok" kiállításán szerepelt (1907). Résztvett a nagybányai kiállításon (1912). Ismételten kiállított a Művészházban, ahol 1914-ben a Lánczy Leó-féle dijat nyerte el. Később a „Miénk" kiállításán, a Nemzeti Szalónban és a Műcsarnokban is kiállított. Képei számos külföldi kiállításon szerepeltek (Bécs, Köln, Páris, Amsterdam, Zürich, Basel stb.). A háboruban katona volt. Azóta Budapesten él és iskolát tart fönn.

OLAJFESTMÉNYEK

1. Asztal mellett ülő nő 36.000
2. Női arcképtanulmány. Magántulajdon.
3. Férfi arcképtanulmány. Magántulajdon.
4. Napraforgók 20.000
5. Tavasz a Lágymányoson 16.000
6. Tölgyfacsoport alkonyatkor 20.000
7. Holt-Szamos 30.000
8. Gyümölcsös a Szamosparton 30.000
9. Reggel az abai parkban 30.000
10. Interieur Abapusztán. Magántulajdon.
11. Őszi tájkép a Szamos partjáról 15.000
12. Ménesi-út 16.000
13. Abai parkrészlet ősszel. Magántulajdon.
14. Kilátás a Szamosra 15.000
15. Csendélet fekete szoborral 8.000
16. Reggel a Kistanyán 12.000
17. Esti tájkép. Magántulajdon.
18. Akácos út Abapusztán. Jármy József úr tulajdona.
19. Tájkép a nábrádi templommal 14.000
20. Piros csészés csendélet 14.000
21. Csendélet ezüst kancsóval 15.000
22. Későőszi táj 14.000
23. Jármy-kastély Abapusztán. Magántulajdon.
24. Gyümölcsös csendélet 12.000
25. Öreg tölgyek 14.000
26. Fenyőcsoport. Magántulajdon.
27. Tölgyek alatt. Jármy József úr tulajdona.
28. Téli táj. Magántulajdon.
29. Parkrészlet paddal. Magántulajdon.
30. Falusi házak 12.000
31. Wellingtonia-fenyő. Magántulajdon.
32. Tanulmány a Ménesi-út c. képhez 6.500

VIZFESTMÉNYEK ÉS RAJZOK

33. Sashegy 3.500
34. Kék divány 2.500
35. Kamionka. Tollrajz 1.200
36. Falurészlet. Tollrajz 2.000
37. Vasúti sínek 3.000
38. Reggel 3.500
39. Olvasó nő. Ceruzarajz. Magántulajdon.
40. Agár. Ceruzarajz 3.000
41. Gyümölcsös 6.000
42. Hintó 6.000
43. Calalzoi táj 6.000
44. Galiciai táj. Szines ceruza 2.500
45. Szőllőkarók 2.400
46. Kaktusz 2.000
47. Marienbadi táj 2.500
48. Házak Szatmárban 1.800
49. Nő könyvvel. Ceruzarajz 3.600
50. Villefranchei öböl 6.000
51. Női arckép. Ceruzarajz. Magántulajdon.
52. Dombok 3.000
53. Háztetők 2.400
54. Házak 1.800
55. Abai szőllők 1.800
56. Interieur. Tollrajz 2.400
57. Párisi részlet. Tollrajz 1.800
58. Ágy 1.600

Je soussigné, certifie que
Monsieur Géza Bornemissza
a travaillé comme élève dans
mon atelier, l'année dernière
& cette année & qu'il s'y est
distingué par son assiduité
au travail et des dispositions
artistiques.

En foi de quoi j'ai donné
le présent certificat.

Paris, le 20 avril 1909

Henri-Matisse

33 Bd. des Invalides

(S)

Bornemissza
Géza

BORNEMISZA GÉZA: CSENDÉLET HEGEDŰVEL. Tempera

Budapest székesfőváros tulajdona

MAGYAR MŰVESZET
1920. 49.

Bornemisza Géza

szerves fölépítésén alapuló természetes állást, az alak kiegyensúlyozását, mozdulatlehetőségeit, világos ábrázolását megoldani, hanem közvetlen természettanulmányok alapján. Eltekintve az egyes antik elemek esetleges átvételétől, Donatellót az antik művészethez csak a hasonló szempontok és célok kapcsolták. Nanni di Banco *Quattro Coronati*-csoportjának alakjai látszólag haladottabbak mesterünk első férfiainál, beállításukban, ruharedőikben több a klasszicizmus, de a renaissance továbbfejlődhetésének szilárd alapját, jövőjét kevésbbé biztosítják, mint Donatellónak a gotikával részben még jobban összefüggő, hiányosabb harmóniájú alakjai. Nanni embereit ennyiben a rheimsi székesegyház főkapujának *Mária látogatását* ábrázoló XIII. századi híres két alakjával hozhatjuk párhuzamba, amelyek szintén átmeneti jelenségek a gotika világában. Mindkét csoport az antik szobrok közvetlen másolása révén jött létre már akkor, midőn a korszellem és az autochton művészeti fejlődés még nem érlelhetett ki ilyen megoldást.

A renaissance művészet nem is nyugodott volna szilárd alapokon, ha kizáróan csak az antik ábrázolási, kompozicionális és dekoratív elemek átvételéről lett volna ekkor szó. Mert nagy a különbség az antik szobrászat kialakulása, fokozatos megelevenedése és a quattrocento plasztika kifejlődése között. A görög szobrászatot nem előzte meg vele ellentétes vagy legalább is különböző stílusakarás, formahagyomány, mint a renaissance-ot. Önállóan kusak saját erejüknél, szépségüknél, harmóniájuknál fogva. A természetet jól megfigyeli és annak meghitt bensőségét, lelki nemességét közvetíti. Kifejező anélkül, hogy a csúnyát ismerné. Raffael ösztönös zsenialitása jelenik meg benne a maga kiegyenlítettségében szinte egy évszázaddal korábban. Helyesen oldja meg a szobrászi problémákat, talán nem is tudva azt, hogy ezek új problémák. Donatello nagyobb, félelmetesebb, gazdagabb tartalmú nála és művészete is fontosabb a quattrocento fejlődése szempontjából, de Luca szobrászata bizonyítja legjobban, hogy a renaissance ideje, az antik eszménynek a valószerűséggel kapcsolatos, természetes szintézise bekövetkezett.

Jacopo della Quercia szintén az előbbiekhez fogható egyéniség. Stílusának az előbbiektől való függetlensége még nagyobb. De bármennyire jelentékeny is oeuvre-je, a quattrocento művészet további alakulására a mester alig gyakorolt befolyást. Csak a cinquecento és akkor is egy vele rokonlélek, Michelangelo nyúlt vissza hozzá. Művészete szorosan összefügg a gotikával, sőt a nagy quattrocento szobrászok között egy sincs, aki a ruharedőzet szenvedelmes és az északi ízléssel rokon örvénylését hozzá hasonlóan kedvelné. E mellett Quercia az antik művészet nagyvonalúságát is felújítja. Ő leli leginkább kedvét a meztelen emberi test ábrázolásában, a telt, néha szinte duzzadt idomok kifejező formálásában.

Úgy Ghiberti, mint Luca és Quercia alkotásai

később *A törökverő* egy új kiadását vettem meg legkisebb fiamnak karácsonyra, aki a te Máté fiad osztálytársa is volt. Elvittem, írd bele a neved, és akkor kezdődtek szelíd vitáink: miért nem írsz? Hát te miért nem? Fel lehet-e említeni az elmúlás perceiben, hogy a viták később szilajabbá váltak? Hosszú ideig nem bocsátottam meg neked azt a „túllicitálók" cikket. De amikor az élet újrakezdődött, ötvenhat decemberében és januárjában félnapokat sétáltunk át a Józsefhegy nyugati lejtőin, a te Hidász utcád és az én Balogh Ádám utcám között. És miképp is felejthetném el, hogy életem, életünk egyik legnehezebb szakaszában, ezerkilencszázötvenhétben a te megértésed és barátságod segítette újra, annyi ellenzés és ellenkezés között az *Éjfélkort*, a Révész Györgynek írt filmemet.

Vége a három percemnek, elmenet lopva megérintettem a koporsód fáját. Ennyi a búcsú? Külön álltam a ravatalozó üvegablakához, az utolsó évek még oly elevenül élnek, hogy elszakadásod még jobban fáj. Az, hogy Magyarországon a PEN Club nem az Írószövetség féregnyúlványa, hanem önálló, de azzal együttműködő szervezet, talán a mi negyvenéves baráti kapcsolatunknak köszönhető. Egyszer írószövetségi szobádban, azzal az idézőjeles beszéddel, amelyet csak évfolyamtársak folytathatnak, felosztottuk magunk között a világot. A tied a szomszéd népek, a szocialista országok, az enyém a többi. Ez régen volt, az utóbbi időben közös megegyezéssel át-átléptük a határokat, és ezzel az irodalomban is a fejlődés útját követtük, kicsit mutattuk is. Hogy örültünk, amikor alig három hete, visszaérkezve Londonból, újságoltam neked: az ottani írók szívesen látnak, meghívnak. „Együtt megyünk, jó?"

Te a magad fél glóbuszán komoly személyi tekintélyre tettél szert. „Hivatalosan" utoljára a szocialista országok irodalmi folyóiratai főszerkesztőinek értekezletén láttalak. Tele voltál tervvel, és mindenki a sajátjával hozzád járult, nem utolsósorban a kolozsvári, a bukaresti, a pozsonyi és a prágai szerkesztők. Sok lesz a sáfárkodni valójuk, akik nyomodba lépnek.

BOLDIZSÁR IVÁN

BORNEMISZA GÉZA EMLÉKEZETE

Bornemisza Géza kilencven esztendővel ezelőtt, 1884. február 4-én született. Egyike volt azoknak a képzőművészeinknek, akik jelentős szerepet játszottak a magyar festészet század eleji megújulásában, a modern francia művészeti törekvések hazai közvetítésében.

Bornemisza Nagybányán kezdte el tanulmányait 1902-ben; Thorma Jánosnak volt a növendéke. 1908-ban kikerült Párizsba, itt Henri Matisse lett a mestere. Matisse – megnyitva magániskoláját – tizenkét tanítványt vállalt, közöttük két fiatal magyart: Perlrott-Csaba Vilmost és Bornemiszát. Perlrottról írott könyvében (1929) Bornemisza Géza így pillantott vissza a párizsi esztendőkre: „Legendás idők... Ismerjük Matisse-t, Picassót, Henri Rousseau-t; együtt járunk Matisse-hoz iskolába... Sorra kerül ott minden festői lehetőség megvitatása."

Párizsból hazatérve Bornemisza az új – avantgarde – művészeti elveket propagálja Nagybányán; Réti István – a nagybányai kolóniáról szóló könyvében – némi megrovással „a neo-modern eszmék legbuzgóbb hirdetőjének" nevezi a fiatal művészt, aki – Réti szerint – „szándékosan és kifejezetten elfordult a természetelvűségtől". Bornemisza ezidőtájt – 1910 körül – festi meg *Csendélet néger szobrocskával* című kompozícióját, amely – festői értékein túl – azért is figyelemre méltó, mert dokumentuma annak az érdeklő-

désnek, amely a Párizst akkoriban meghódító afrikai plasztika iránt támadt a fauve és kubista művészekben.

Bornemisza az első világháborúban katonai szolgálatot teljesített; az 1919-es Tanácsköztársaság idején megbízták őt a belvárosi – Párizsi utcai – szabadiskola vezetésével. (Nem csekély elismerés volt ez, hiszen korábban Rippl-Rónai és Kernstok állottak az élén ennek az iskolának.)

A művész a két világháború között a Belvedere, a KÚT és a Tamás-galéria kiállításain vett részt. Munkáit a *Nyugat*ban Bálint Aladár és Rabinovszky Máriusz méltatta – Ybl Ervin pedig „a legkiválóbb francia mesterek munkáival" vetette össze Bornemisza egyes festményeit és grafikáit (*Budapesti Hírlap*, 1936. szept. 6-i szám). Eleven koloritú, finom, könnyed, friss akvarelljeinek határainkon túl is hírük terjedt: az angol Adrian Bury könyve (*Watercolour painting of to-day*, London, 1937) e technika legjobbjai között tárgyalja Bornemiszát.

A mester műterme és alkotásainak zöme Budapest 1944/45. évi ostroma idején elpusztult. A művész a felszabadulás után újult erővel látott munkához, s 1960-ban az Ernst múzeumban retrospektív tárlatot rendezett. A kiállítás egyik üvegtárlójában egy megsárgult papírlapot láthattunk, rajta Matisse soraival:

„Alulírott bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben az elmúlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásául adtam ezt a bizonyítványt.

Henri Matisse
Paris, 1909. április 20.
33 Boulevard des Invalides."

Mestere kézírását több mint fél évszázadon át őrizte a hűséges tanítvány, aki sohasem mulasztotta el megjegyezni, hogy Matisse volt az, akitől a legtöbbet tanult...

1963-ban Bornemisza néhány munkája Bécsben is szerepelt, a Künstlerhaus *Ferenczy Béni és kortársai* című tárlatán. (A kiállításon Berény Róbert, Bernáth Aurél, Czóbel, Derkovits, Egry, Elekfy Jenő, Ferenczy Noémi, Kmetty, Márffy, Novotny Emil Róbert és Szőnyi vett még részt.)

A művész – aki 80. születésnapja alkalmából magas állami kitüntetésben részesült –, 1966. június 3-án, élete nyolcvanharmadik évében halt meg Vácott.

Alakja és életműve megérdemli az utókor tiszteletét, hiszen egyike volt azoknak a művészeinknek, akiknek sikerült megteremteniök az Ecole de Paris szellemének és a nagybányai festészeti hagyománynak szintézisét.

DÉVÉNYI IVÁN

FIATAL BELGA FESTÉSZET

Kiállítás az Ernst Múzeumban

Az elnevezés az első pillanatban megtévesztő. A néző természetszerűleg a legfiatalabb, tehát harminc év körüli festőkre számít. E helyett olyan csoporttal találkozik, mely már 1939-ben a *Szabad út* elnevezésű, szűk körű társaság keretében kezdett formálódni. „A fiatal belga művészek" végül is 1945 júliusában alakították meg saját szervezetüket, Willy Anthoons, René Barbaix, Gaston Bertrand, Anne Bonnet, Jan Cox, Jack Godderis, Emile Mahy, Marc Mendelson, Mig Quinet, Rik Slabbinck és Louis van Lint részvételével. „A társaság társadalmi feladatául tűzte ki az élő belga művészet iskolákra, áramlatokra való tekintet nélkül támogatását" (írja Phil Mertens).

Mind a megalakulás dátuma, mind célja meglepően hasonlít az Európai Iskolára. Sem náluk, sem nálunk nem voltak uralkodó, másokat kizáró irányzatok. Mindkét cso-

— **Bornemissza Géza kiállítása.** Most, hogy a nemrég alakult Modern Kiállításszervező Bizottság jóvoltából rövid időn belül immár a második kiállítás nyílik meg a *Tamás Galéria* helyiségében (Akadémia-utca 8), most láthatjuk csak igazán, mennyire szükséges volt fiatal és modern képzőművészeinknek végre lehetőséget adni arra, hogy egyrészt az ismeretlenségből kilépve *bemutatkozhassanak*, másrészt, ha már nem is ismeretlenek, tehetségük teljes képével *megmutatkozhassanak* a közönség előtt. Külföldön — és ebből a szempontból Párizs jelenti a legmérvadóbb külföldet — régóta megszűnt az előkelő, de meglehetősen mérsékelt nívójú Salon-ok befolyása a képzőművészeti életre és minden, ami a legutóbbi évtizedek óta döntő művészeti jelentőségű volt, a fiataloknak, be nem érkezetteknek, visszautasítottaknak és kiszorítottaknak ilyen, méreteikben szerény, de hatásukban sokkal jelentősebb kiállításairól, kiállítótermeiből indult ki. *Egry József* után most *Bornemissza Géza* mutatja be festményeit, rajzait a Tamás-galériában és ebben a véletlen egymásutánban mintha szándékosan mutatkoznék meg, minő örvendetes gazdagságú, irányaiban és törekvéseiben milyen *európai* sokoldalúságú a modern magyar képzőművészet. Egry Józseffel szemben, aki a *gondolkodó és kereső* festő típusa, Bornemissza Géza a *látó* művész: a par excellence festő. A szín szerelmese ő, aki a természetben nem belsőleg megoldandó, hanem külső, tisztán festői problémákat lát. Párizs hatása erősen megérződik Bornemisszán, aki épen ezért két élményen át festi tájait. Az egyik az, amit lát. A másik, amelynek nyomát a kultura és a hagyományok hagyták hátra festőlelkének érzékeny lemezén. Bornemissza nem is titkolódzik: színei, ezek a világító, zamatos, vitalitástól harsogó színek büszkén vallják: igen, rokonságot tartanak a nagy impresszionistákkal, neoimpresszionistákkal, itt-ott egy szinfolt Cézanne-al, egy másik, tán a „Vihar előtt" néhány vibrálása Van Gogh-al, sőt a „Luxembourg-kert" zöldje és sima figurális látása, Gauguin-nel, de mindez csak villanásnyi benyomás ahhoz a sok és egyéni értékhez képest, amely Bornemissza pikturáját jellemzi. És ezek az értékek tehetségének már kialakult, leszűrődött eredményeit dokumentálják és azt, hogy ez a tehetséges festő minden uj lendülete mellett is a művészet jogfolytonosságának elvét vallja. És lám, ez az a punctum saliens, ahol az uj művészet legszertelenebb túlzásaiban is megnyilatkozik a jóhiszeműség vagy rosszhiszeműség: a művészeti legitimitás vallása vagy tagadása. Bornemissza azonban nem a túlzók közül való, sőt, mint mondottuk, lehiggadt, leszűrődött, erősen mai és még párizsi hatásaiban is erősen egyéni festészet és grafika az övé, amelynél frissítőbb hatást régóta láttunk. Bornemissza képei közt jólesőn hat *Csorba Gézának* néhány izmos kézzel megfogott, hatásában mégis gyengéd szépségű szobormüve. *(f. j.)*

ünnepelse. Nagyváradról jelentik: Nagyvárad ma-
gyar társadalma meleg ünneplésben részesítette dr.
Karácsonyi János váradi nagyprépostot és címzetes
püspököt, a neves történettudóst 70-ik születésnapja
alkalmából

— **A Földtani Társulat előadó-ülése.** A Magyarhoni Földtani Társulat szerdán este előadóülést tartott az egyetem ásványtani intézetében *Farkas Kálmán* elnöklésével. Dr. *Sümeghy József* az Alföld földmelegségi és mélységi tulajdonságairól adott elő. Az előadó körülbelül négyszáz artézi kut vizsgálata alapján több földmelegségi mélységi zónát állapitott meg és ezeket tizenhat, illetve huszonhárom méteresnek határozta meg. Kutatásai során figyelembe vette a számitásba jöhető tényezőket, a közetek hővezető képességét, a tektonikai viszonyokat és a talajviz szintet. Ezután *Strömpl Gábor* a nagymagyarországi helynevekben fönmaradt, de ma már nem használatos vizrajzi szavakat ismertette. E neveknek különösen az Alföld régi vizrajzának kutatásánál van jelentősége.

AZ IDŐJÁRÁS.

A Meteorológiai Intézet jelentése.

A nagy légnyomás erősödésével a hideg is mindjobban terjeszkedik a kontinensen. A fagy határa eljutott a tengerpartokig, mindamellett Észak-Európa némileg enyhébb tengeri légáramlás hatáskörébe jutott, amely az északon elvonuló depressziókkal együtt jár. A lecsapódások megszüntek és csak Ukrajnában tart még a feketetengeri depresszió okozta havazás. Lassankint azonban ezt a depressziót is kiszoritja az oroszországi maximum.

Hazánkban is fokozódott a hideg, amennyiben a keleti részeken a hőmérséklet mindenütt minusz 5 fok Celsius alá süllyedt. A minimum minusz 9 fok Celsius volt Turkevén. A hőmérséklet nappal alig emelkedett a fagypont fölé. A Dunántulon jelentéktelen havazások voltak. Az idő ma reggel még általában borult.

Budapesten délben a hőmérséklet minusz 2 fok Celsius volt.

Déli jóslás. Száraz és igen hideg idő várható.

A Meteorológiai Intézet jelenti este 10 órakor:

Nyugat-, Közép- és Kelet-Európát nagy légnyomás boritja, amelynek maximuma Lengyelország és Közép-Oroszország felett van. Ettől a nagynyomásu gerinctől ugy Dél, mint Észak felé csökken a légnyomás. A minimum Izland tájékán van. Az idő nyugodt és Dél-Európában enyhe, Közép-Európa keleti felében, Közép-Ooroszországban igen hideg van.

Hazánkban is hidegebbre fordult az idő.

Esti jóslás: Egyelőre száraz és hideg idő várható.

A TUDOMÁNY VILÁGÁBÓL

A hun-magyar rokonságot elfogadta a tudomány

Uj elméletek egy sokat vitatott kérdésről — Nyilatkozatok Zichy István gróf előadásáról

A *magyarság eredetére*, őstörténetére és kulturájára, mondáira és nyelvére vonatkozó kutatások terén a legutóbbi időkben szintén forradalomnak mondható jelenségek észlelhetők. Régi, megdönthetetlennek hitt igazságok dőlnek össze és a hajdan lemosolygott, délibábos fantáziaként kezelt elméletek a módszeres tudományos kutatás körébe jutottak. A tudomány halad, nem állhat meg és a kétkedés, a terméketlen szkepszis sohasem vitte előbbre a világot.

A magyar nyelv *finnugor* eredete ma is kétségbevonhatatlan és örökre elintézett tétele a tudománynak. Nyelvrokonaink a »halzsiros atyafiak«, a lappok, finnek, esztek és a volgamenti ugorok. De a magyarság faji eredetét illetőleg ma már az az álláspont győzedelmeskedett, hogy *a magyarság finnugor alaprétegébe erős hun-török rétegek olvadtak be. Hunfalvy* és *Budenz* egyedül a nyelvtudomány ismereteire támaszkodva mereven visszautasitották a magyar-török-hun rokonság gondolatát. *Vámbéry* Ármin nyelvi alapon sikertelenül is próbálta azonositani a magyar és török népet. A Hunfalvyék nyomában föllépő tulzottan kritikus álláspont aztán — *Riedl* Frigyes és legujabban *Király* György a mesék, hoholmányok és a költészet birodalmába utalt minden hagyományt, amely a magyarságot a hunokkal kapcsolatba hozta.

Az utóbbi harminc év alatt azonban hatalmas lendületet vett az egész világon a törökség ismeretének tudománya. Igy ma már elfogadott tény, hogy *Attila hun birodalmának és az utána következő avar birodalomnak zömét török faju népek alkották.* Az ötödik században az avarok diplomáciai küldöttsége a bizánci hun tolmács utján érintkezett a görög császári udvarral.

A törökség és a hun-török-magyar kapcsolatok kutatása nálunk is rendszeresen megindult az utóbbi években. *Felvinczi Takács* Zoltán régészeti és mütörténeti alapon kereste a magyarság ősi kulturájának keleti elemeit. *Gombocz* Zoltán és *Németh* Gyula a magyar nyelv török szórétegének kérdését tisztázta. *Hóman* Bálint a történeti kritika módszerével elindulva már a hun-magyar rokonság alapjára helyezkedett és *a magyarság ősi hitének tartja a hun-magyar rokonságot.*

Gombocz Zoltán rámutatott, hogy a legendás *Csaba-hunjai*, akik a monda szerint a hun-birodalom fölbomlása után visszatértek az »őshazába«, *azonosithatók a mai bolgárok török őseivel*, akik a Duna deltájánál érintkeztek a vándorló magyarsággal. Az összes idevonatkozó kutatásokat rendszerbe és kiépitett elméletbe foglalta *Zichy* István, gróf, akinek legutóbbi akadémiai fölolvasása élénk mozgalmat támasztott az Akadémia üléstermeiben és a tudósok összejövetelein.

Zichy István gróf elméletét röviden a következőkben foglaljuk össze:

A magyarság ősei, — akiket ekkor még nem nevezhetünk magyaroknak, — mint a *finnugor nyelvcsalád legkeletibb ága*, a Volga és a Káma folyók, valamint az Ural hegység által határolt erdős területen laktak és halászattal, vadászattal foglalkoztak. Ez a száz-kétszázezer emberre tehető békés népesoport még Krisztus születése előtt átszivárgott az Uralhegység keleti, szibériai lejtőire. Állami szervezetük nem volt, aminthogy az egész finn-ugor-faj nem ismerte a magasabbrendü társadalmi szervezettséget. A Krisztus születése előtti évtizedekben a kinai birodalom szomszédságában élő *török-faju hun népek (hiungnu-k) egy északnyugatra szoritott raja leigázta és állami harcos szervezetbe fogta az ugor-magyarokat.*

Az igy keletkezett nép a Kr. u. ötödik században már a Kaukázus-hegység északi lejtőjén lakik, ahol *a magyar nép mai etniduma az ugor alapból és a török-hun uralkodó osztály beolvadásából kialakul.* A magyarság szellemi és katonai vezérei tulnyomórészben a törökségből kerülnek ki, — *Árpád, Álmos, Ajtony* török szavak, — de a vezető elem a leigázott ugorok nyelvét tanulta el, ami gyakori eset a történelemben. A honfoglaló magyarság kétségtelenül *magával hozta keletről a hun-magyar rokonság hitét.* Árpád honfoglalása ilyenformán a törökségnek nem első honfoglalása a Duna—Tisza táján, sőt az sem lehetetlen, — de ez már tulmegy Zichy hipotézisein, — hogy *Attila hunjai magukkal ragadtak egy hun-magyar törzset* nyugati utjukban és talán ez a törzs volna *a mai székelység öse.*

Munkatársunk fölkereste a magyar őstörténet legkiválóbb kutatóit és véleményüket kérte *Zichy* István elméletére vonatkozólag. A válaszokat alább közöljük:

Gombocz Zoltán

budapesti egyetemi tanár a következőket mondotta:

— Zichy István *szerencsés hipotézisbe* foglalja össze mindazt, amit a magyarok, finnugorok, török-hunok (bolgárok) őstörténetéről tudunk. Szerencsés elmélet azért, mert segitségével tovább lehet folytatni a kutatást. Zichy nem tagadja a magyarok finnugor eredetét, mint *Vámbéry* Ármin tette. Ő az arheológia, a történelem, a nyelvtudomány és a növényföldrajz reális eredményeiből indult ki és ezért hipotézise hozzásimul az eddig elfogadott tényekhez.

Hóman Bálint

egyetemi könyvtárigazgató, a magyar történelem magántanára nyilatkozott:

— A hun-magyar rokonságnak középkori krónikáinkban hiven megőrzött, de a mult század közepe óta fölényes szkepszissel tárgyalt gondolata az ujabb tudományos kutatások megvilágitásában *reális történeti valóságként* áll előttünk. A honfoglalók politikai, hadi és gazdasági szervezete, egész kulturája határozottan *török jellegü.*

— Az ujabb tudományos eredményekkel *megdöltek a Hunfalvy-féle nyelvtudományi iskola hipotézisei.* A hun-rokonság nem áll ellentétben a nyelv ugor eredetével és jellegével s *a hun-magyar azonosság gondolatát a magyarok nem kölcsönözhették a németektől.* Ma már nyelvtudósaink is elismerik, amit a történetirásunk sohasem szünt meg hirdetni, hogy a honfoglaló magyar *keverék nép* volt, melynek elemei az ugorság egy ága és a hatalmas *hun-bolgár nép egy töredéke. Zichy* István e keveredés korát és valószinü lefolyását igyekszik meghatározni, nézetem szerint sikerrel.

Felvinczi Takács Zoltán,

a *Keletázsiai Muzeum* igazgatója ezeket jelentette ki:

— Régi meggyőződésem, hogy a magyar nép őstörténetének problémája a hun emlékek kutatása nélkül nem oldható meg. Kilenc évvel ezelőtt hangoztattam először, hogy *a Magyarországon talált népvándorláskori emlékek egy csoportja a hunoknak tulajdonitható.* A hun régészeti emlékek földrajzi elterjedése is azt bizonyitja, hogy *a kunok érintkeztek finnugor őseinkkel.* A történelem és a nyelvtudomány, mindenekelőtt azonban a *zsinológia* ma már végérvényesen kideritették, hogy a törökfaju hunok azonosithatók azokkal a hiungnukkal, akik Kina szomszédságában éltek. Ezért tartom oly fontosnak a magyar őstörténeti kutatásoknál a keletázsiai tanulmányok bevonását.

Németh Gyula

budapesti egyetemi tanár nyilatkozata:

— Sajnos, a magyarság őskorára vonatkozólag történeti feljegyzések nem maradtak. *Zichy* István elmélete *ma a legjobb hipotézis a magyarság eredetének megmagyarázására.* Kétségtelen, hogy a finnugor eredetü magyarságra az egész fejlődés folyamán *a törökség volt legnagyobb hatással.* Ez a hatás több mint ezer évig, a török mozgalmak kezdetétől *a hunok, besenyők* koráig tartott. Különösen a legkiválóbb török népnek, *a hunnak volt nagy átalakitó hatása a magyarra.* Ezt bizonyitják a magyar nyelv régi török jövevényszavai, melyek világosan *bolgár-török, azaz hun eredetüek.* Sajátságos, hogy az emberek minden teóriát, mely a hunokra épit, légvárnak néznek, mikor *még ma is itt él mellettünk egy állam, mely tisztára hun alapitás, t. i. Bulgária.*

Elektromos légköri tünemények egy alaskai városban. Csodálatos hirek érkeznek Tanane városából (Alaska), melyek az ezévi rendkivüli hideget követő légköri jelenségekről számolnak be:

A levegő egészen nyugodt, száraz és elektromossággal erősen telitett volt. Ha két személy kezei összeértek, erős ütést éreztek és testükön égető érzés futott végig. A férfiak, akik feleségeiket megcsókolták, ugyancsak heves elektromos ütést éreztek. A telegraf- és telefondrótok oly hangosan zugtak, hogy az több kilométerre is hallható volt. Azt vették észre, hogy az állatok is szenvednek a légköri elektromosságtól. A kutyák, melyek érintették egymást, riadtan menekültek. A hollók aggasztóan károgtak. A város légkörének elektromossága több órán át tartott.

Expedióci a Karakorum átkutatására. Filippo de *Filippi* dr., olasz utazó angol támogatással expedicíót szervez a belsőázsiai Karakorum-hegylánc átkutatására. *Filippi* már 1914-ben kutatott a Kasmirtól északra elterülő karakorumi jégplatón s most folytatni akarja a háboru kitörésekor megakadt munkálatait. Az expedició különös sulyt vet a magas régiók meteorológiai viszonyainak megismerésére.

A bányászható nyersanyagok mérkőzése a háboruban. A közelmultban nagyon tanulságos összehasonlitást közölt *Krusch* német geológus azokról a bányászható nyersanyagkészletekről, melyek a háborut viselt, minden tekintetben egyenlőtlen ellenfelek rendelkezésére állhattak. Kitünik ebből az összeállitásból, hogy *a központi hatalmak* szerencsétlen *szövetsége egyetlenegy nyersanyagból sem volt fölényben az ántánt-együttes fölött.* Még a kőszénben is, amelyben Németország az Egyesült Államoktól eltekintve vezető helyen állott s amelyből viszonylag legjobban voltunk biztositva, az ántánt 3½-szeres fölényben volt velünk szemben. De beszéljenek az alábbi kimutatás adatai:

	Központi hatalmak	Ántánt
Kőszén	1	3.5
Vas	1	3.5
Mangánérc ...	1	5
Nikkel	1	27
Chromérc ...	1	8
Wolfram	1	60
Molybden ...	1	7
Vanadium ...	1	200
Réz	1	28
Aluminium ...	1	6
Cin	1	500
Cink	1	3.5
Ólom	1	12
Kénkovand ...	1	6
Arany	1	6

Szénben, vasban, mangánban nem szenvedtünk közvetlen hiányt, mégis ezekben is messze tulszárnyal bennünket az ántánt készlete. *Krusch* professzor mélabusan állapitja meg most, hogy az ántánt nyersanyagokban még inkább tulsulyban volt, mint emberanyagban, ugy, hogy ezen a téren valósággal és egyszerüen agyonnyomhatott bennünket. Ezt az összehasonlitást a németek ugyanigy ismerték a háboru előtt is és akkor is, amikor dicséretes önérzettel vallották az ántánt legázolásának bekövetkezését.

Az álomkór bacillusa. *Kling dr.*, a *Stockholmi Állami Bakteorológiai Intézet* igazgatója szenzációs felfedezésről számol be. Az utóbbi időben *Stockholmban* az álomkór — amely különösen munkásembereknél romboló hatásu — valóságos járványnyá fajult, amely ellen eddig ugy az orvosok, mint a tudósok a legsikertelenebbül harcoltak. Az álomkórról az utóbbi időben Amerikában is igen sok szó esett. Nagyon nagy számban fordultak elő megbetegedések, amelyek közül nem egy halálos kimenetelü is volt. A betegség elleni küzdelmet hatalmas arányban megnehezitette — sőt kezelését, illetve sikeres megfékezését csaknem lehetetlenné tette — az a körülmény, hogy orvosaink mindezideig nem ismerték a betegség bacillusát. Mint tudjuk minden betegségnek legfontosabb faktora a bacillus, mert ez okozza a bajt és a betegség továbbvitelét, illetve ragályossá válását is ez hozza létre. Éppen ezért bir olyan nagy fontossággal az a hir, hogy *Kling* doktornak *sikerült megtalálnia az álomkór bacillusát és ezáltal lehetővé tenni a betegség teljes és helyes elszigetelését.* A kisérletek során megállapitotta, hogy az álomkór minden más betegségnél ragályosabb és egy egyszerü kézfogás elegendő arra, hogy a betegség továbbterjedjen. A kiváló orvostanár kisérleteit először patkányokon, kutyákon és lovakon próbálta ki olymódon, hogy egy álomkórban elhalt embernek megfelelő bacillust tartalmazó agysejtjeivel végzett oltásokat. Az első kisérletek *mindenben igazoltáK Klniget.*

A Smithsonian Institution egyévi működése. Minden rendü és rangu tudós világszerte hálával és tisztelettel tekint a washingtoni Smithsonian Institutionra, arra a páratlan alapitványra, amely minden szakembernek dijtalanul küldi meg pompás kiadványait. *J. Smithson* vegyész, Hugh Smithson northumberlandi herceg természetes fia, a mult század elején 700.000 dolláros alapitványt tett e célra, amely ma már 1,157.562 dollárra növekedett. Az intézet titkára ezidőszerint Ch. D. *Walcott* geológus, aki most számolt be az intézet 1921. évi müködéséről. Az alapitvány célja kettős: egyrészt kutatások támogatása, másrészt tudományos müvek kiadása. 1921-ben geológiai expedició dolgozott a Sziklás-hegységben és Kanadában, állat- és növénygyüjtő expedicíók jártak Közép- és Délafrikában, Ausztráliában, Kaliforniában, Japánban, Kinában, a Havai- és Fülöp-szigeteken és San-Domingón. Régészeti kutatásokat végeztek Arizonában és Uj-Mexikóban, az indiánokra vonatkozó etnológiai kutatásokat pedig Koloradóban, Texasban és Uj-Mexikóban. Az év folyamán 113 müvet adtak ki és 142.208 példányt küldtek szét a tudósoknak és intézeteknek.

A Zeemann-effektus. A leydeni egyetem érdekes emlékkönyvet adott ki *Zeemann* emlékére abból az alkalomból, hogy huszonöt év telt el a hires Zeemann-effektus felfedezése óta. A kitünő hollandus fizikus ekkor vette észre azt a rendkivül fontos kapcsolatot, mely a fény és a mágneses merő intenzitásának változása közt van, habár még hosszu ideig nem tudták megmagyarázni azokat a tüneményeket, melyeket Zeemann kisérletei révén ismertünk meg. Ma már teljesen bele tudjuk illeszteni a Zeemann-effektust a modern fizika rendszerébe, sőt elsőrendü fontosságu bizonyitékot találunk benne a modern atomelmélet igazolására. Ez a bizonyiték annál fontosabb, mert a tüneményt jóval azelőtt ismerték meg a fizikusok, mielőtt tervszerüen keresték volna az elmélet igazolását. Ez az uj elmélet nagyszerüen egységesiti a természettudományok világszemléletét s a Zeemann-effektus fontossága éppen az, hogy közvetlenül összekapcsolta a mágneses tüneményeket a fénytüneményekkel. Ma már egységesen magyarázhatjuk a fény, az elektromosság és mágnesség természetét s visszavezethetjük az *elektronok* müködésére minden megnyilvánulásukat. Kémiai szempontból éppigy sikerült az elektronokból épiteni fel az elemek rendszerét s igy rájöttünk arra, hogy anyag és energia egyformán visszavezethető az elektronra, másszóval az elektromosság atómjára. Ma még nem tökéletes ez az uj fizikai világszemlélet, de az ut világosan ki van jelölve a jövő kutatásai számára és a fizikusok mindenkor hálával fognak visszagondolni a Zeemann-féle kisérletekre, melyek előre nyujtották a feleletet olyan kérdésekre, mik egyébként csak később merültek volna fel s talán meg is akasztották volna egy pillanatra a fejlődést.

BORNEMISZA GÉZA

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Jászai Mari

A magyar nemzeti lélek legnagyobb mozdulását, a fájdalmat tükrözi vissza, a magunk fájdalmának tudatos érzékelésére tanit meg Jászai müvészete. Ugy van teremtve az emberi lélek, hogy a fájdalmak mennyisége és a fájdalom intenzivitása hasonlithatatlanul nagyobb, mint a boldogságé és az örömé. A magyar léleknek legmagasabbra vivő szárnya az a fönséges magasságokig szárnyaló tragikus fájdalomérzés volt, amelyben, ha körül- és visszatekintünk a többi emberfajok lelkén, csak a görög lélek látszik hasonlóan előkelőrendü társunknak. A görög tragódiák, az ó-kornak talán legdrágább kincsét megalkotó, tragikus görög lélek az egyetlen, amely kiontott végtelen vérből, a végzetekre szegzett tekintetü nagyszerü intelligenciából föl tudott emelkedni a fönséges olyan arányu magasságaiba, ahova ma csak a magyar lélektől lelkezett Jászai Mari színészi alkotómüvészete tud elérni. Igy érthető, hogy a legnagyobb emberi, és pedig nő-emberi arányokat megteremtő sophoklesi tragédiát ma és eddig senkisem tudta annyira ujjáalkotni, mint a magyar színészetnek ez a királynője. Nem véve ki Rachel asszonyt sem és az annakidején Phaedrájával bemutatkozó Sarah Bernhardot sem, akiről annakidején csak a magyar vendégszeretet tulzottsága miatt nem irtuk meg az általánosan érzett megállapitást, hogy a fönséget, a tragikum erejét, a szenvedést, ama bizonyos feketo lángot ábrázolni kisebb a magyar Jászainál. Nem véve ki akár az ókori görög színpad müvészeit sem, hiszen tudvalevőleg görög színpadon Elektrát mindig csak férfiak játszhattak.

A görög színjátszó müvészet teljesen ruhába burkolta, merev konturnusra állitotta és álarccal álcázta a színészt, akinek egyszerre huszezer nézö távlatáig kellett kizengetnie éneklő hangját. Ez a deklamációs stilus mithoszi távolságban tartotta a színpadi személyt a nézőtől, és Jászaig nem is gondolhatott senki arra és nem is oldotta meg senki azt, hogy e roppant arányu mithoszi hőst testvéri közelségünkbe hozza, akinek arcában a legapróbb vonásokig, hangjában a legapróbb rezdülésekig is a saját fájdalmunkat érezzük kijelentve, mint ahogy a roppant fájdalmától elalélt gyermek az ő édesanyja arcában és jajában érzi kifejezve a maga tulajdon fájdalmát. Ez a megoldás Jászainak halhatatlan érdemü alkotó-müvészete, a metafizikai méretü irreális hőssé felfokozott embernek érzelemvilágával tölteni meg, feszíteni naggyá a nézö ember lelkét. Nincs nagyság, hang, távolság, amelyhez el ne tudna bennünket vinni, mint Vergilius Dantet, ugy kalauzol végig bennünket az ördögi bün és a mennyei heroikus magasság különben bejárhatatlan körein. Meghallhatóvá teszi fülünknek a legtávolabbi csillagok közt kifeszitett szférikus hurok zenéjét. Főleg Sophokles és Shakespearet tolmácsolja, mint társszerzőjük az alkotó-müvészetben, aki a szavak közötti és mögötti kiegészitő akció révén egyenrangu velük. És a magyar királyi trón Gertrudisát is ő teremtette meg szinpadunkon magyarnak, miénknek. A királynői nagyságnak és a tragikus szépségnek ez ábrázolata kongruens az övével, saját forró testén és lelkén viseli ezt a királynői ruhát. E félszáz éve uralkodó királynő hódolatára gyülekezik most minden magyar emlékezés. Ünnepeljük vele és általa a magunk fönséges gyászát, vele siratjuk el Orestes hamvedrén a drága, elveszitett vagy, talán csak rejtőzködő és bosszura váró magyar testvérnek fájdalmát. És vele sikoltjuk el majdani bosszunkat: kétszer sujts hozzá!

*

Délelőtt a Petőfi-Társaság nagygyülésén ünnepli *Jászai* Marit s este a Nemzeti Szinházban folytatódik az irodalmi és müvészeti körök, pályatársai és a közönség hódolata a magyar szinjátszás büszkesége előtt. Félhatkor a szinház előcsarnoka lesz az ünnep méltó kerete, benépesitve a magyar szinészet uttörő, nagy emlékü müvészeinek arcképeivel és szobraival. A falakról *Egressy* Gábor, *Szigligeti* Ede, *Szerdahelyi* Kálmán, *Paulay* Ede, *Felekyné* Munkácsy Flóra, *Tóth* József, *Szentpétery* Zsigmond, *Lendvay* Márton, *Ujházy* Ede képei néznek le s a Szépmüvészeti Muzeumból itt vannak *Prielle* Kornélia, *Megyery* Károly, *Halmi* Ferenc, *Kántorné*, *Lendvay* Márton szobrai. A főhelyen Jászai Mari bronzmellszobra, Strobl mester müve, amelyet a Petőfi-Társaság vásárolt meg, s amelyet Pekár Gyula a Petőfi-Társaság nevében fog átadni az állami szinházak kormánybiztosának, fölavatva vele a szinmüvészeti muzeummá alakuló szinházi előcsarnokot. Az ünnep további része a nyilt szinpadon fog lefolyni, ahol egymásután köszöntik a nagy tragikát Pekár Gyula a kultuszkormány, ifj. *Wlassics* Gyula az állami szinházak, *Ambrus* Zoltán a Nemzeti Szinház, *Szász* Károly a Szinmüvészeti Tanács, *Ivánfi* Jenő a pályatársak, egy munkászubbonyos diszitő a müszaki személyzet nevében. Pekár átadjai Jászainak a tizholdas vitézi telekről szóló okmányt, Ivánfi pedig azt a *Márton* Ferenc által megrajzolt diszes pergamenlapot, amelyen a szinház tagjai róják le hódolatukat. Az ünnepi köszöntések elhangzása, a küldöttségek elvonulása után következik az estnek az a része, amelynek folyamán a maga spontán módján a nézőtér, a közönség fogja éreztetni és kifejezni szeretetét Jászai iránt: a Shakespeare-i tragédia, a *János király* előadása.

---

* **(Hangversenyek.)** Két orgonakoncert esett az elmult hétre. Szerdán *Vadas* Gábor, csütörtökön *Keresztby* Jenő rendezte orgonaestjét. Mindkét kiváló müvésznek megérdemelten szép sikere volt. Két fiatal énekes is debütált az orgona mellett. Szerdán *Kálmán* Sári értékes meleg altjával ismerkedtünk meg, csütörtökön pedig *Ruffy* József pompás érces baritonját hallottuk. — Szerdán zongorázott második önálló estjén *Parchetich* Anikó. Komoly, elmélyedő játéka ezuttal is nagy tetszést aratott. — Pénteken *Micsey* Józsa második ária- és dalestje gyüjtött szépszámu közönséget a Zeneakadémiára. Ragyogó organuma s bensőséges előadása most is hódítóan hatott. — Ma este *Váradi* Aranka és *Váradi* Ili rendeztek szavaló és dalestéjüket a Zeneakadémia nagytermében. Váradi Aranka kitünően tagolt, világos, szines deklamációja győzelmesen küzdött meg a tágas terem akusztikájával. Váradi Ili mint dalénekesnő mutatkozott be. Értelem és zeneiség sugalta finomságokkal hatott, ezzel pótolván organuma törékenységét. Jól esett, megint egyszer *Tarnay* Alajos poétalelkü, simuló, elevenen lüktető zongorakiséretét hallanunk. Az előkelő közönség, mely zsufolásig megtöltötte a terem széksorait, a két müvésznőt meleg óvációkkal ünnepelte.

* **(Márciusi ünnepség Ujpesten.)** A *Független Ujság* hétfőn, március hó 13-án este hét órakor az ujpesti városháza dísztermében tartja nemzeti irodalmi és müvészestélyét. Közreműködik *Kubanovits* Mária és *Palotay* Árpád, a m. kir. Operaház tagja, *Porzsolt* Kálmán Petőfi szerelmeiről ad elő, ünnepi szónok *Eördögh* Lajos tanár, énekel *Kaszás* Gyula országos karnagy vezetése alatt az Ujpesti Dalkör. A tiszta jövedelem az ujpesti Kossuth-szobor alapját fogja gyarapitani.

* **(A gyöngyösi templom freskói.)** Az ujjáépités alatt álló gyöngyösi róm. kat. templom freskóinak elkészitésére *Tury* Gyula, *Krenner* Viktor, *Dudits* Andor és *Unghváry* László festőművészek kaptak megbizást.

* **(Jótékonycélu hangverseny.)** A kőbányai polgári fiuiskola tanári kara Gyümölcsoltó-Boldogasszony napján este 6 órakor a kőbányai kaszinó nagytermében jótékonycélu hangversenyt rendez, melyen *Pálmai* Kálmán és *Némethy* Ferenc igazgatók, *Kárpáti* Ernő, Hegyaljai *Kiss* Géza, *Kelemen* Ferenc, *Lissák* Viktor, *Szekeres* Ferenc és *Novák* József Lajos tanárok szerepelnek. Belépődij nincsen.

* **(Kiállitás a Belvederében.)** A Váci-utcai Belvedere ezuttal *Bornemissza* Géza munkáiból rendezett kiállitást. Bornemissza rokonszenves és finom müvész. Abból a talentum-fajtából való, amely sokat vivódik, amig megtalálja a mondanivalóinak leginkább megfelelő formát, s amely a külső érvényesülés eszközeihez ért legutoljára. Másfél évtizedes kiállító mult van mögötte, de szinte máig csak egy intim kör tudta, hogy Bornemissza egész életsorsa a müvészetre van föltéve, hogy a félreálló és tartózkodó magatartás, amelylyel elkerülte a müvészeti forumok zaját, valójában egy olcsó megalkuvásokra képtelen festő arcát takarja. Bornemissza oevre-jének, az egyéniségében rejlő feminin természet mellett, két gyökere van: a nagybányai tanulmányok s a francia postimpresszionisták emlőin szivott kulturáltság. Vannak olajfestményei, amelyeken a természeti jelenséget bizonyos közvetlenséggel adja, a szin stilusszerepének hangsulyozásával, de legtöbb munkájába dekorativ elem játszik bele. Különösen grafikai lapjain, vizfestményein lép határozottan előtérbe ez a dekorativ átirás, amelyek tele vannak ratünement-tel, jóllehet nem egyszer szinte, a »tehnikátlanság« egyszerüségével hatnak. A kiállitás holnap nyilik meg.

(—ö—)

* **(Leonardo müve az Ernst-Muzeum aukcióján.)** Az Ernst-Muzeum aukciót rendez, amelynek majdnem háromezer mütárgyat magában foglaló anyagát ma néztük végig. Az anyagnak különös nevezetessége is van: egy másfélméter magas és több mint egy méter széles, fekete krétával rajzolt karton, amely idáig az *Esterházy* grófi-család tulajdona volt, s nem kisebb mester, mint *Leonardo de Vinci* eredeti müvének minősiti a szaktudomány. A karton a párisi Louvre-ban lévő, *Szent Anna harmadmagával* cimü Leonardo-festményhez készült kompozició-tanulmány. Ugyanezen Louvre-beli festményhez egy másik karton is készült, amely Londonban van, az Esterházy-karton formabeli megoldás tekintetében a festményben, azonban közelebb áll. Bizonyos később történt betoldások vannak benne, de a középső része valószinüvé teszi azt a megállapitást, amelynek alapján itt Leonardo személyes müvével állunk szemben. A karton az Esterházy-család tulajdonába. Esterházy Miklós Ferenc grófnak Marie von *Plettenberg-Mietingen* grófnővel 1833-ban kötött házassága révén került. Jelenlegi tulajdonosai, a két Esterházy-grófnő most aukció alá bocsátják, amit abban az esetben magyar szempontból mindenesetre sajnálatosnak tartunk, ha a kép — ami nagyon valószinünek látszik — ugy cseréljne tulajdonost, hogy külföldre kerül. Az aukció anyaga müvészi szempontból egyébként felülmulja az Ernst-Muzeum utóbbi aukcióit. A festmények közt van egy *Palma Vecchio*, *Munkácsy* »Falu hőse« cimü festményének a mester által készitett másodpéldánya, két *Paál* László, *Ferenczy* festménye, a *Három királyok*, *Benczur* női arcképe, *Hollósy* Simon egy finom zsánerképe stb. Az iparmüvészeti részből különösen *Pekár* Imre fajánszgyüjteménye emelkedik ki, Mária Terézia-korabeli holicsi edények és XVI. századbeli olasz majolikák. A kiállitás holnap nyilik meg, az aukció március 20-án kezdődik.

* **(Éremkiállitás.)** A *Magyar Numizmatikai Társulat* és az *Éremkedvelők Egyesülete* szeptember havában az Orsz. Iparmüvészeti Muzeumban pénz-, érem- és plakett-kiállitást rendez. Szemlélteti a pénz és érem fejlődését a legrégibb időktől napjainkig, de a legfőbb sulyt arra helyezi, hogy a *magyar müvészek* müveit, még ha idegenben éltek is, teljes sorozatokban bemutassa. Felkéri ezért azokat, akiknek gyüjtésében ilyen munkák, pénzek, plakettek vagy érmek vannak, értesitsék róla vagy az *Éremkedvelők Egyesületét* (I., Lipótmezei-ut 3), vagy a *Magyar Numizmatikai Társulatot* (VIII., Csepr[illegible] utca 4).

* **(A Kamara)** tegnapi bemutatója bámulatba ejtette Budapest közönségét. A *Joe May* rendezte *Magányos sir* főszerepét *Mia May* kreálja, a gazdag drámai helyzetek, a csodálatos szépségü környezet teljes kiaknázásával. Ezenkivül *Gál* Franciska, legüdetalabb és legnépszerübb müvésznőink egyike remekel a világhirü francia vigjáték nyomán készült magyar filmben, az *Egér*-ben. Előadások ma 2/4, 3/4 6, 1/2 8 és 9 órakor.

* **(Ördögh báró huszonötödik előadása)** 16-án, csütörtökön. A *Városszinházban* eddig a legnagyobb sikert elért operette a jövő hetet is betölti. A márc. 15-iki ünnepen diszelőadásul az *Elnémult harangok*, jövő vasárnap délután a *Mágnás Miska* van müsoron.

* **(Cholnoky Jenő dr.)** egyetemi tanár Fiumétől—Palermóig (Utazások VI.) cimen csütörtök d. u. 1/2 4 órakor előadást tart az *Urániában*.

* **(A Vigszinház jövő hetét)** az *Aranyborju*, *Herczeg* Ferenc uj szinjátéka dominálja, amelynek bemutatóját szerdán tartják meg. Az *Aranyborjuval* váltakoznak a szezon legnagyobb sikerei, mint a *Sárga kezty*ü, *Osztrigás Mici*, *Csodagyermek*. Most vasárnap délután a *Liliomot*, jövő vasárnap délután a *Taifunt* játszák. Éjjeli előadásul szombaton tiz órakor az *Osztrigás Micit* ismétlik.

* **(Az Andrássy-uti Szinház hetimüsora.)** Egész héten minden este 8 órakor rendes, vasárnap délután 3 1/4 órakor mérsékelt helyárakkal: *Tatárka*, *Egy kis Chanson*, *Oxfordi herceg* stb.

* **(A szobrászat esztétikájáról)** tart előadást *Solymossy* Sándor dr., a Magy. Tud. Akad. lev. tagja szerdán d. u. 1/2 4 órakor az *Urániában*.

* **(Rózsavölgyi hangversenyei):** *Madary* Károly és neje, *Sohner* Margit jan. 19-ről elhalasztott gitár (Laute), dal- és duett-estéjüket márc. 13-án tartják meg a Kamarazeneteremben (Molnár-u. 11.) 6 órakor. Kiadott jegyek érvényesek.

Sztojanovits-tercett hangversenye március 14. Müsoron nyolc ujdonság.

Waldbauer—Kerpely márc. 16. Müsoron Beethoven: op. 127. vonósnégyes.

Geister-trió Dohnányival op. 104. vonóstös.

2. hegedüversenyest márc. 17-én 1/2 6-kor. Szigeti József Viotti és Brahms, Kemény Rezső Goldmark versenyét játssza. 3. est márc. 27-én 1/2 6-kor, Baré Emil Mozart, Geyer Stefi Mendelssohn és Schultess. (Ujdonság.)

Telmányi Emil szenzációs sikere után 2. hegedüestjét márc. 17-én adja. Müsoson Franck Cézár szonátája amerikai partnerével, Vas Sándorral.

Hertz Gyula zongoraestéje márc. 18. A kiváló Dohnányi- és Sauer-növendék első bemutatkozása Budapesten.

Vas Sándor zongoraestéje óriási sikerü amerikai körutja után márc. 22 Közreműködik: Telmányi Emil a Busoni-szonáta bemutatásában. Amerikában ezzel aratták legszebb sikereiket.

Várkonyiné K. Lujza dalestéje márc. 25.

3. Kamarazenekari hangverseny márc. 27. Strauss »Urhatnám polgár« c. szvitjének és Dittersdorf szimfóniájának bemutatója. Közreműködnek: Braun Paula és Jámbor Ági. Vezényel: Komor Vilmos.

Breuer Mária, Hubay mesteriskolájának kiváló növendéke márc. 28-án mutatkozik be. Közreműködik Szatmári Tibor, kivel Weiner Fisz-moll szonátáját adja elő.

Nilsson Johan, a legkiválóbb dán hegedümüvész két estét ad, márc. 31. és április 2.

* **(A Filharmóniai Társaság)** február 24-ére hirdetve volt tréfás kamaraestjének jegyei visszaváltandók. A Társaság március 20-án rendkivüli hangversenyt rendez. Vezényel: *Löwe* Ferdinánd. Müsor: Weber: Büvös vadász, nyitány. Csajkovszki: Patetikus szimfónia. Beethoven: 3. sz. Leonora-nyitány.

* **(A repülés fejlődéséről)** tart előadást *Hauser* László volt tiszti pilóta hétfőn d. u. 1/2 4 órakor az *Urániában*.

* **(Simplicissimus.)** *Lovászy* Károly kabaréja Nyár-utca 4. Este 10 órakor dalok, jelenetek, kacagtató tréfák. Éjfél után divatos táncok.

* **(A hindu siremlék II. része,)** *Az Esnapuri királytigris — szombattól a Renaissanceban. Az előadások 1/2 5 és 10 órakor kezdődnek.*

* **(»A frakkos haramia«)** cimü nagyszerü kalandorfilmnek vasárnapi előadásai a *Royal-Apollóban* 4, 3/4 6, 1/2 8 és 1/4 10 órakor kezdődnek.

Zsuffa István és Társai

angol gyapjuszövetek kereskedése Budapest, Váci-utca 25

Az idény legkiválóbb **angol kelmeujdonságait** melyeket a cég közismert szaktudással és külföldi legelsőrendü összeköttetései révén beszerzett, **tekintse meg mindenki vételkényszer nélkül.** A kelmék legelsőrangu minőségét és az árak szolidságát a cégnek elismert jó hirneve garantálja.

MŰVÉSZET, 1966. 12.

BORNEMISZA GÉZA

BORNEMISZA GÉZA MŰVÉSZETE

Egy fiatal tehetség elindult életútjára a századforduló idején az újító irányzatok, — a különböző izmusok és a hagyományos akadémiai irányzat harcai között. Sajátos útját a modern törekvésekben megtalálta, de az első világháború az ő életébe is beleszólt. A háború befejeztével a Tanácsköztársaság alatt festőiskolát végzett. A második világháborúig alkotásai egész sorát mutatják be úgy belföldön, mint külföldön díjak, elismerések kíséretével. 1945-ig Budapesten élt, de a háború borzalmai festői tevékenységére kihatottak. A bombázások alatt lakása és alkotásainak jelentős része tönkrement. Így megtörten, fáradtan, 61 éves korában Csörögpusztára költözött, és elzárkózott magányában próbált új életet kezdeni. A személyi kultusz éveiben származása miatt nem hallhattunk róla. Az 1960-as gyűjteményes kiállítása hívta fel a közfigyelmet munkásságára, amikor kormánykitüntetést kapott. Ez a kiállítás mintha új erőt adott volna az idős mesternek, mert olyan termékeny évek következtek, melyek felérnek a „legendás idők . . . " küzdelmes éveivel. Ezekről Bornemisza Géza a Perlrott Csaba Vilmosról szóló könyv bevezetőjében a következőket írta: „Legendás idők, a sokat érő magvetések ideje. Ismerjük Matisse-t, Picasso-t, Rousseau-t. Együtt járunk Matisse-hoz iskolába. Sorra kerül ott minden festői lehetőség megvitatása. Hol színben gondosan értékelt, hol formailag összefoglalt, holnap felbontott tanulmányok, estéről estére rajzolás, s kroki nap-nap mellett, vagy modellek otthon, vagy tájkép, csendélet."

Bornemisza Géza 1884. február 4-én született Nábrádon. A középiskolát Szatmárnémetiben végezte, amikor elhatározta, hogy festő lesz. Már ebben az időben inkább a rajzolással, festéssel törődött és ez tanulmánya rovására ment. Szülei nem akartak elhatározásáról, hiszen minden lehetőségük megvolt arra, hogy a kornak megfelelő társadalmi posztra emeljék fiukat — jogászt neveljenek belőle és nem pedig holmi festőt. A cél már akkor előtte volt, és ha látszatra engedett is szüleinek (beiratkozott a jogra), útja mégis Nagybányára vezetett. 1902-t írtak, amikor már a nagybányai szabadiskolában a plein-air festészet eredményeit felhasználva alakult a modern magyar művészet. A mesterek: Réti István, Ferenczy Károly, Thorma János és Iványi Grünwald Béla. Ebbe a légkörbe érkezett a fiatal Bornemisza. Thorma kedvenc tanítványa, de a többi mester is felfigyel tehetségére és Ferenczy, Réti értékes korrektúráikkal irányítják. A Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy tanítványa. 1909-ig a nyarat Nagybányán, a telet Párizsban tölti. Először 1904 karácsonyán utazik Párizsba, és az „Academie Julian"-on is tanul. De eljár Delecluse magániskolájába is, ahol megismerkedik Leon Stein-nel. A neves amerikai műgyűjtő ismerteti meg Matisse-szal és a fiatal Picasso-val. Így Bornemisza egészen fiatalon belekerül a modern francia törekvések kohójába. Matisse 1906-ban iskolát nyit és 12 tanítványt vállal. Ezek között 5 amerikai és 2 magyar ifjú is volt; Bornemisza Géza és Perlrott Csaba Vilmos. A párizsi évek visszaemlékezésére idézem Henri Matisse sorait:

„Én alulírott bizonyítom, hogy Bornemisza
Géza úr mint tanítvány dolgozott az
elmúlt- és ebben az évben a műteremben,
ahol kitűnt munkája komolyságával
és művészi tehetségével, melynek
igazolásául adtam ezt a bizonyítványt."

Henri Matisse
Páris, 1909. ápr. 20.
33 Boulevard des Invalides

A párizsi évek, ott-tartózkodása, más szóval a világ forrongó művészeti központjában eltöltött idő, ezen belül Matisse iskolája volt az irányadó, amely egyéniségében összefonódott a hazai nagybányai iskola újító törekvéseivel. Alkotásaiban a francia finomság és lehelletszerű könnyedség végigkísérte napjainkig. Réti István a „Nagybányai Művésztelep" c. könyvében a következőket írta: „Megszaporodott azoknak a száma, akik a nagybányai kolóniában új stílusokkal próbálkoznak . . ." — és név szerint említi Bornemisza Gézát, „aki legbuzgóbb hirdetője a modern eszméknek."

Azt, hogy miben nyilvánul meg alkotásaiban a Réti István által jelölt, modern eszmék hirdetése a későbbi években, az évszámok mögötti szerepléseknél egy-egy jelentős művel próbálom érzékeltetni (a legtöbb a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona).

Már 1906-ban szerepelt kiállításon a Könyves Kálmán Szalonban, majd a fiatalok kiállításán 1910 telén a Művészházban. A nagybányai Jubileumi Tárlaton 1912-ben már képeinek egész sora látható. Témái: a táj, tájban az ember és csendéletek. 1910-ben a Nagybányáról Kecskemétre induló Iványi Grünwald Béla kíséretéhez csatlakozik. Részt vesz a Kecskeméti Művésztelep szervezésében. Néhány évig Kecskeméten dolgozik, ahol a szabadiskolában korrektúrát is vállal. Az 1913-as évből ismert a „Fekvő akt" című könnyedén összefogott tintarajza (M. N. G. tul.) A rajzok már ebben az időben a teljes művészi felkészültség jegyeit foglalják magukban, s a vonal-keresztritmusok tökéletes összhangban csendülnek. Ez az összhang arra utal, hogy mindig tudja a vonalak értelmét, súlyát és azt, hogy meddig lehet elmenni velük az élmény megragadásában anélkül, hogy az összhatás frisseségén csorba esne. Munkáiban Matisse mester egykori szavai voltak az irányadók: „jobban is lehet rajzolni, mint pontosan." Ez érződik talán egyik legszebb rajzán is: „A művész felesége" c. ceruzarajzon. (1917. 20×23 cm, M. N. G. tul.) A korai ceruzarajz-akvarelljei közül figyelemre méltó a „Kikötő, Villefranche sur mer" c. kép (M. N. G. tul.), amelyen már megtalálhatók a könnyed akvarell-stílus, a folyatásos technika jegyei. Ebben az időben még grafikai felkészültsége jobban érződik, de már a színek dekoratív frissesége uralkodik a képen.

Az első világháború katonai szolgálatra kötelezte, ami váratlanul érte. Bornemisza Géza előbb a keleti, majd a déli front viszontagságait küzdötte végig. Kevés ideje maradt rajzolni, festeni.

A háború befejeztével az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság tevékenységére Bornemisza Géza így emlékezik: „Ez időben sorra létrejöttek új művésztelepek, ahol a továbbfejlődés, az alkotás lehetősége biztosítva volt. A Tanácsköztársaság évéig a belvárosi szabad festőiskolát (Párisi utcában) Rippl-Rónai és Kernstok Károly vezették, de az előző Kaposvárra, az utóbbi Nyergesújfalura ment és engem megbíztak az iskola vezetésével. A Tanácsköztársaság ingyenes étkezést is biztosított annak, aki a festőiskolában dolgozott; igazolványt és étkezésjegyet kaptak. A tanítványok sora, de a mesterek is látogatták az iskolát, ahol mindennap modell volt biztosítva." Az 1919-es évből ismeretes akvarellje a „Horgász a Kisdunán" c. kép (M. N. G. tul.). A horgászok csak egy része annak az életvidám megnyilvánulásnak, ami kiegészül álló napernyős párral. A távolban vonat, hajó és füstölgő gyárkémények látszanak. A távoli részek legtöbbje csak jelezve van, és így harmonikusan olvad a téma a folyatásos technikával megoldott kompozíciós egységbe. Bornemisza érzi, hogy sok jelentős alkotás született, de egy gyűjteményes kiállításon bemutatkozni, nagy felelősség. Három éven át megfeszített munkával dolgozik, rendszerezi alkotásait. Olajfestmények egész sora jön létre, melyek szintén akvarell frisseséggel épülnek.

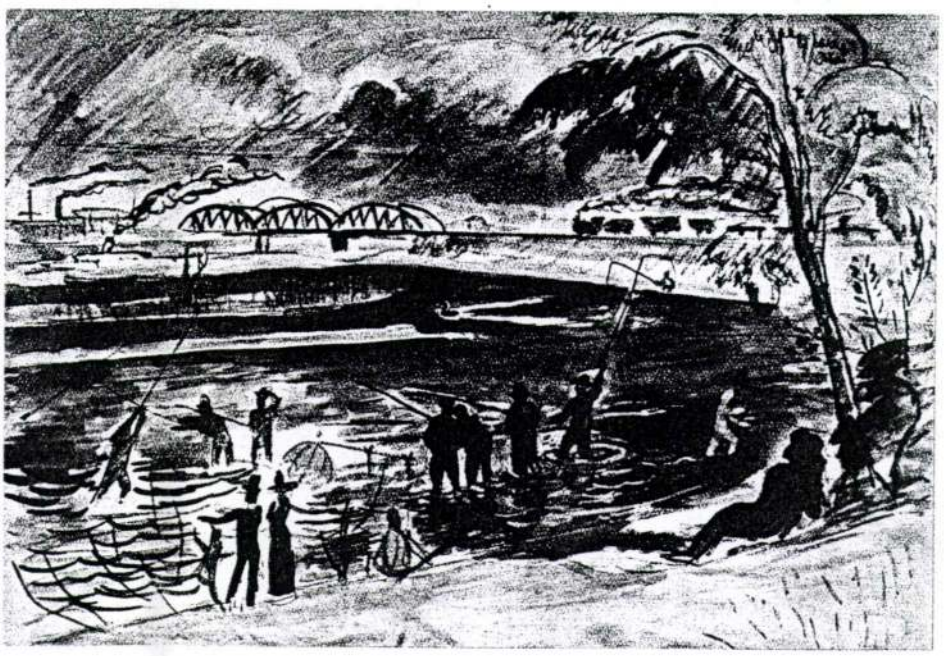

Bornemisza Géza
Horgász a Kisdunán
Pêcheur au Danube
Рыбак у Дуная

Az 1922-es év márciusában önálló gyűjteményes kiállítása nyílt meg a Belvedere szalonban Budapesten. Témái a tájábrázolás mellett az emberábrázolás, csendéletek és állatábrázolás. Ezt követően csaknem minden kiállításon szerepel, ami az elismerések függvényében a társaságok díjával egészül ki.

Szerepel a Helikon kiállításon 1923-ban. A Képzőművészek Új Társaságának (K. U. T.-nak) egyik alapító tagja. Képei már láthatók a KUT első csoportos kiállításán: 1924 májusában, az Ernst Múzeumban. További kiállítások: 1925 márciusában a Nemzeti Szalonban, 1926 áprilisában az Ernst Múzeumban. Ezen a kiállításon szerepel többek között a szépen megfogalmazott „Vidéki kastélyudvar" c. olajfestményével (1926. 100 × 130 cm, M. N. G. tul.). Ennél a képnél már jelentkezik az az egyedülálló felfogás, technikai alakítás, ami Bornemisza Géza olajfestményeire jellemző. A festéket erősen hígítva, szélesen rögzítve, hihetetlen gyorsasággal rakta fel. Így a jelen kép egyike az ezen felfogásban megfestett első képeknek. Ha színeit vizsgáljuk, további sajátosságot találunk. A színek dekoratívan, expresszíven, harmonikus egyensúlyban párosulnak franciás finomsággal és leheletszerű könnyedséggel. Azonos felfogásban jön létre a következő években az alkotások egész sora. Ezekről emlékezik meg volt kiváló művészettörténészünk, Lyka Károly, aki a „Festészetünk a két világháború között 1920—1940" c. művében a következőket írja: „. . . dolgozott Párizsban egy Nagybányáról odakerült festő: Bornemisza Géza, akinek néhány képén csakhamar megérezni az új környezetet; Csendélet hegedűvel, Csendélet néger szobrocskával, természetesen felülről nézve" — majd folytatja: . . . „hazai vonatkozású képe pl. a szépen festett, gondos tanulmányú „Kilátás a Gellérthegyről".

A KUT további kiállításain szerepel 1927. áprilisában a Műcsarnokban. 1929. januárjában, 1930, 1933, 1934, 1936, 1938. októberében és novemberében a Nemzeti Szalonban. Azonos években más kiállításokon is megtalálhatók képei, így: a Munkácsy-Céh kiállításán 1928-ban és 1934-ben. A Tamás Galériában 1929 decemberében ismét gyűjteményes kiállítása volt. A Szépművészeti Múzeum kiállításán 1922, 1931, majd 1940-ben szerepelt. Nemzeti képzőművészeti kiállításokon 1933, 1935, 1937-ben a Műcsarnokban, a Paál László Társaság 1934-ben rendezett kiállításán a Nemzeti Szalonban. A Fővárosi Képtár kiállításán 1934, 1936, 1937 és 1945-ben szerepelt. Ennyi szereplés maga után vonja azt a következtetést, milyen hihetetlen energiával kellett alkotnia, készülnie a tárlatokra.

A fenti kiállításokon szerepeltetett képek egy meghatározott műfaj felé irányítják kiemelkedő egyéniségét; ez az akvarellfestészet. Péter András a Magyar Művészet 1931-es számában többek között a következőket írta: „. . . Bornemisza Gézát, Czóbelnek az első nagybányai ‚Szecesszióban' társát is jobban ismertetik leheletfinom aquarelljei, . . . "

Ma már köztudott, hogy e műfajban nemcsak országos, hanem európai viszonylatban is az elsők között volt számontartva. A művészettörténészek mellett a jeles kollégák, így Szőnyi István is akvarell-festményeit példaként analizálja: „A képzőművészet iskolája" c. művében. De határainktól távol, Angliában is e műfajban méltatta művészetét Adrian Bury, a „Watercolour painting of to day. London. The Studio ltd. 1937." c. könyvben.

Miben nyilvánul meg e műfajban vezető alakja? Talán idézem további művészettörténészek írásait. Tömören Pataky Dénes, a Magyar Rajzművészet c. művében többek között a következőket írja: „. . . Anyagszerű, néhol csak jelzésekkel is megelégedő, igényes stílusa franciás könnyedséggel egyesíti Nagybánya hagyományait." Dutka Mária, 1960-as gyűjteményes kiállítása alkalmából a következőket írja: „. . . A nagybányai sajátos természetelvűség Párizs hatása alatt a nagyobb összefogás, a szintézis felé hajlik Bornemisza festészetében, s mindinkább a dekoratív törekvések kezdenek érvényre jutni. De a stilizálásban, a tér alakításának felfogásában mindig józanul megállt egy bizonyos ponton. Tökéletes biztonsággal érezte mindig, meddig lehet elmenni az összefoglalásban, a valóság leegyszerűsítésében, s a dekoratív szándékot az életszerűség hangsúlyozásának, az élmény közvetítésének rendelte alá. Matisse tanítására utal festészetében a szemlélet tömörsége, az előadás egyszerűsítése, a tiszta világos színskála s a képelemek egységének összhangja. Természetesen az összhangnak egy másfajta dallamú melódiája csendül meg festményeiben, mint a korszakalkotó francia mester kontemplatív művészetében. Stílusa franciás — szokták mondani. Valóban, francia földön szívta magába a mértéktartás fegyelmét, a könnyed-

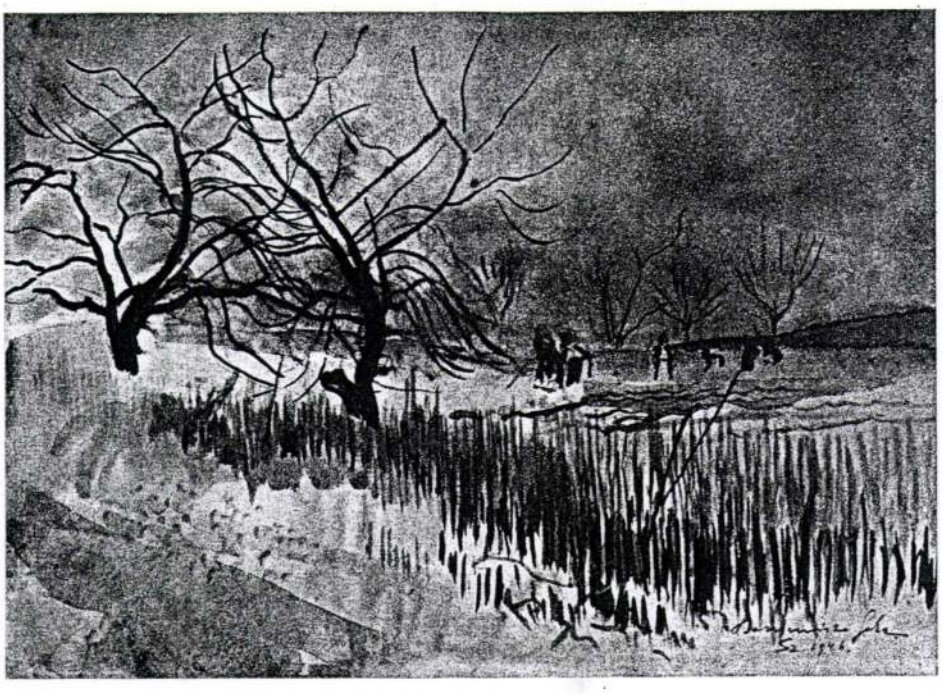

Bornemisza Géza: Tájkép
Paysage – Пейзаж

séget, a vonalak eleganciáját, a színek dús és merész kezelését. Fiatalsága eszményeihez sohasem lett hűtlen. Mindent, amit Párizsban tanult, a saját egyéniségén átszűrve igyekezett átplántálni a magyar talajba. Festészetét frisseség jellemzi, az élmény közvetlenségének megfelelő festési hang, a tér frappáns kezelése, szellemes megfigyelések s a színek elevensége, a színellentétekben kibontakozó harmónia."

Csak a legkiválóbb akvarell-festmények méltathatók e jelzőkkel, és talán legszebb ez irányú festménye a „Parkrészlet" c. (1934. év, 36×49 cm, M. N. G. tul.). A további években művészi egyénisége legteljesebben a tájképfestészetben stabilizálódik. Alkotásaiban már a belső színvilág dominál, amely expresszív hatású. A „Magyar Művészet" c. kiállításon 1940-ben megkapta a Szinyei Merse Pál Társaság tájképdíját. Igaz; jóval korábban 1914-ben a Művészházban a Lánczy Leó díjat nyerte el. Képei külföldön is ismertek, hiszen Bagdadtól Dél-Amerikáig köz- és magángyűjteményekben őrzik műveit s úgyszólván Európa minden nagyobb városában szerepelt. 1912–22 között Bécs, Köln, Párizs, Amszterdam, Zürich, Basel, 1927: Varsó, Poznan, Krakkó. 1929-ben: Nürnberg, 1931-ben Belgrád, 1932-ben és 1938-ban a velencei biennalen szerepelt elismeréssel.

A második világháború után szinte a semmiből kellett új életet kezdeni Csörögpusztán, hiszen budapesti lakása, legjobban féltett képei a háborúban tönkrementek. 1947-ben művészi érdemeiért a magyar államtól életjáradékot kap. 1948-ban Londonban és Stockholmban láthatók alkotásai. Ezt követő 10 évben nem hallhattunk művészetéről. Szinte reflektorfényként jelezték a plakátok nevét 1960-ban: Bornemisza Géza gyűjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban. Képeinek száma 69, közöttük sok új festmény: Szőlőmunkás – festve 1951-ben, Facsoport tavasszal, 1951, Molnárok, 1953, Reggel a sínek mentén, 1956, Ló az istállóban, 1957, Koratavasz, 1958, Virágzó fa a szőlőben, 1958, Műteremsarok, 1958, Tihanyi táj, 1958, Tihanyi öreg ház, 1958, Tanítónő arcképe, 1959, Leány a kertben, 1959, Női akt, 1960, Önarckép, 1960. Sorolhatnám tovább, de ebből is kitűnik, hogy az 1957-es évtől a korai évek energiájával, frisseségével alakulnak újabb és újabb alkotásai. A gyűjteményes kiállítás sikeréhez jelentősen hozzájárult a Magyar Nemzeti Galéria és a Radnai gyűjtemény.

A gyűjteményes kiállítás után hihetetlen akarattal dolgozik. 1960-tól a Pest megyei Képzőművészeti Kiállítások állandó résztvevője. 1963-ban Vácot választja új otthonául. Ugyanebben az évben a Ferenczy Béni és kortársai című tárlaton Bécsben szerepel. 1964-ben, munkássága elismeréséül a Magyar Népköztársaság Munkaérdemrendje kitüntetését kapja. Vácon festi a sziget többszáz éves fáit, a Tabán macskaköves utcáit, a főtéri barokk házakat. Keresi a régit, de észreveszi az újat is. Emlékszem, a múlt év őszén a következőket mondta: „Témát kerestem a Tabánban. A nap hanyatlóban volt. Egy barokk épület boltíves régi kapuja vörösen ragyogott a napfénytől. Mindezt valahogy kevésnek találtam, hiába néztem különböző szögből. Egyszerre kinyílt a kapu és a kép készen állott előttem. Egy fehér ruhás kislány, labdát tartva a kezében, nézett rám."

Bornemisza Géza 1966. június 3-án eltávozott tőlünk, olyan váratlanul, hogy szinte várjuk, hogy újból megszólal, mesélve a „legendás időkről" . . . , párizsi évekről, Matisse iskolájáról, Nagybányáról, korai kollégáiról, Picassóról, Rousseau-ról, Perlrott Csabáról, Szőnyiről – elmondja volt tanítói irányítását, Thorma, Ferenczy, Réti korrektúráit, beszél küzdelmes éveiről, a két világháborúról, szerepléseiről, és sok minden másról, mit részünkre, mint ismeretlen világot, – teli küzdelemmel, törekvésekkel, elismerésekkel – tár elénk.

Egész élete hitvallás volt a művészettel, amelyet nem önmagáért tett, mint ahogyan a fa sem önmagának neveli gyümölcsét.

Mikes István J.

*

Gross Arnold díjat nyert az I. krakkói nemzetközi metszetbiennálén, ahol két kategóriában tíz-tíz művésznek adtak azonos összegű díjat. *Würtz Ádám* a luganoi Fehér–Fekete biennálén nyerte el az ugyancsak tíz művésznek kiosztott egyenlő díjak egyikét. *Kondor Béla* külön meghívottként vett részt a luganoi nemzetközi kiállításon. *Szász Endrét* a Brnóban rendezett II. nemzetközi könyvművészeti biennálé harmadik díjával tüntették ki.

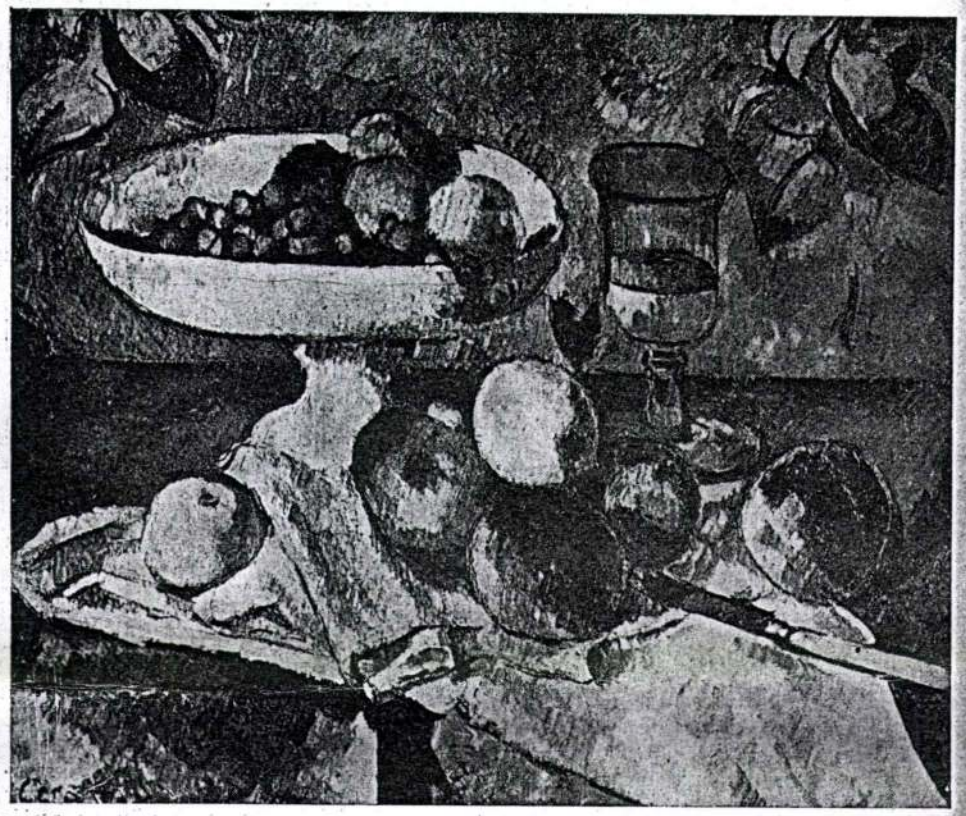

CÉZANNE, Paul (1839—1906): Gyümölcs-csendélet 1877—79

NOVOTNY EMIL RÓBERT MONDJA:

A csendéletet „élettelen tárgyak festői csoportosításának" mondja a lexikon. A franciák „nature morte"-nak, halott természetnek nevezik, s a név eredetét a halálra figyelmeztető, jelképes jelentéssel felruházott tárgyak ábrázolására vezetik vissza. Valóban sok „csendéletet" festettek, amelyeken komor „memento mori"-ként halálfej, homokóra, biblia, feszület stb. szerepel. De még több csendélet készült, amely virágot, gyümölcsöt, leölt állatokat, aranytálakból és kristálypoharakból álló „aranzsmant" ábrázol, s ezekre inkább illene a „memento vivere" meghatározás.

A csendélet mozdulatlan tárgyak hangtalan látványát állítja elénk. De a művész, mint ahogyan a gyerekek szokták, megszólítja ezeket a tárgyakat. A csendélet a tárgyakkal való beszélgetés. Impulzív, lelkes életet nyernek a tárgyak a festői megjelenítésben. Példának elég egyetlen Van Gogh csendéletet idéznem, hogy mindenki érezze a csendélet-alkotó képzelet eleven lobogását, tüzes indulatosságát. A művész képessége, hogy „halott" tárgyakat is eleven életre keltsen, a tárgyak vonatkozásait az emberre kiemelje, s egy gyermek őszinteségével elárulja háláját a tárgyak iránt. Ebben az „életvonatkozásban" látom a csendélet izgató, s minden művészt foglalkoztató „problémájának" jelentőségét. A „csendélet nagy téma. Kifejezi az ember feloldhatatlan kapcsolatát környezetével, s a tárgyakon át a világ valóságával.

MUNKÁCSY MIHÁLY (1844—1909): Virág-csendélet 1881 Budapest Múzeum Szép-művészeti

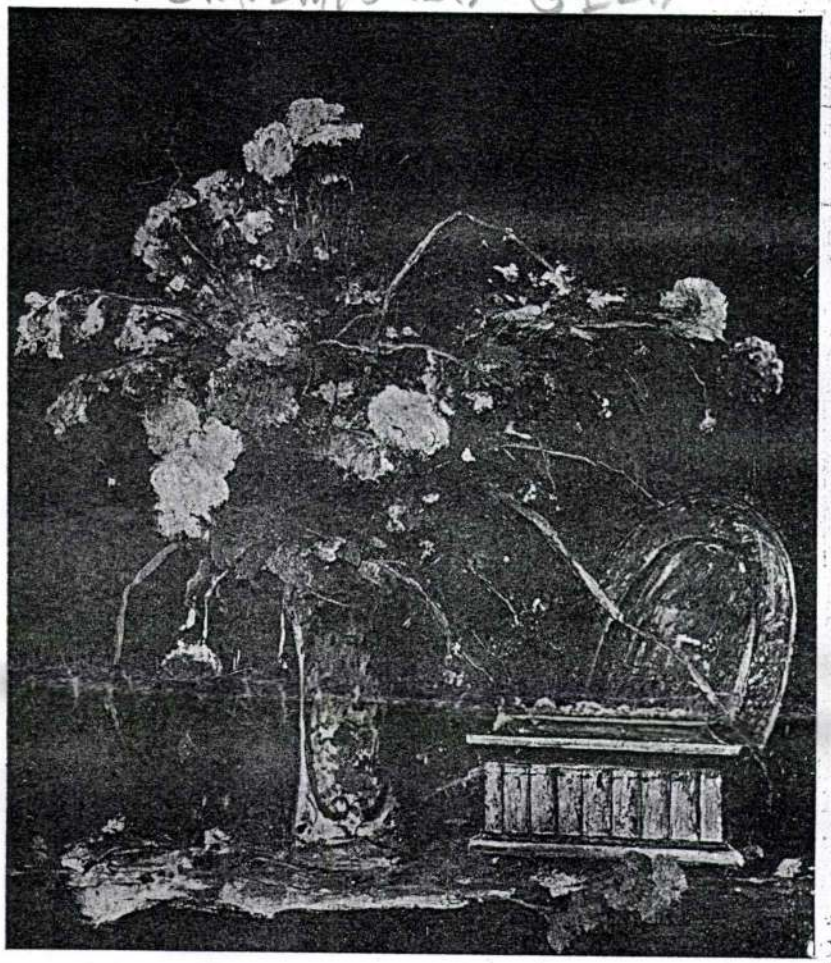

BORNEMISSZA GÉZA MONDJA:

Az a határvonal, mely az ú. n. műfajok: a figurális, a csendélet, vagy a tájkép közt vonható — tulajdonképen nem lényegbevágó. Az esztétikai rend teszi műalkotássá a műalkotást, s nem a tárgy. A tárgyi valóság a festői élmény forrása, de a művész a festői eszközök és kifejezési mód lehetőségein belül vetítheti csak ki élményét. A festő előre tudja, hogy mondanivalója szerint mely valóság-elemek fognak veszíteni jelentőségükből, melyek és hogyan fognak fokozottabb érvényre jutni, s az összefüggések hol kapnak hangsúlyt a szabatos megfogalmazásban. Hogy mennyi absztrakt elemhez folyamodik egy művész, az egyéni. Én is sok mindent „fejből" festek. Azonban a valóság impulzusa nélkül, az élménytadó természet nélkül nem tudom elképzelni a művészetet. Mégis inkább azt mondanám, hogy a természet előtt festek, s nem azt, hogy „természet után". Mindezeknek a gondolatoknak igazságát talán a csendélet-munka közben élheti át legközvetlenebbül a festő.

Nemzeti Szalon 1936. febr.-márc.

Kut.

BORNEMISSZA GÉZA: Sirkőraktár.

Bornemisza Gerá

festő

* **Bornemissza Géza kiállítása.** A Tamás-galéria rendkivül intim keretében *Egry* Péter kiállitása után *Bornemissza* Géza mutatja be legutóbbi munkásságának igen reprezentáns és értékes gyüjteményét. A müvész nevét külföldön galériák, kiállitások, szép illusztrációk müértő és szerető közönsége jobban ismeri, mint talán nálunk, bár az ő régebbi, meg nem alkuvó és divatot nem kereső munkássága itt is sok tisztelőt és müértő barátot szerzett. A régi müvész ebben az uj kollekciójában kiforottan, céltudatosan, már az egyenes uton jelentkezik. Fiatalkori könnyedsége, finom arisztikuma elmélyült, a hosszu frontszolgálat és sok katonai kitüntetés után erősebben, magányosabban egyénibben állt megint vásznai elé, kevés szavu, de sulyos mondásu lett, mestere annak, hogy kevéssel milyen sokat lehet mondani. Különösen vizfestményei, csendéletei és nagy budai tájképe éppen könnyedségével páratlan hatást tud elérni. Kitisztult müvész, aki tudatosan tehetségének puritánul csak a legjavát adja. A kiállitást kibővitik *Csorba* Géza szobrai, közülük édesanyja feje, egy leányfej és Ezsaiás próféta patetikus alakja a nagy, összefoglaló formák müvészetét mutatja. *(m. j.)*

Bornemissza Géza
H. 1928. XII. 21.

Bornemissza Géza.

— (Csendéletkiállítás a Nemzeti Szalónban.) A tél is most fordult komolyra, a képzőművészeti szezón is most éri el tetőpontját: *szombaton és vasárnap négy nagy kiállítás nyílik meg a fővárosban.* A *Nemzeti Szalón* reprezentatív csendéletkiállítást rendezett. Ha nem is tartjuk helyesnek képzőművészeti alkotások téma szerint való csoportosítását, bizonyos, hogy a csendélet alkalmas leginkább arra, hogy a művészi szándékokat tisztán, zavartalanul, szinte leleplező erővel mutassa. A festő művészi lényének igazi önportréja a csendélet, az a téma, amelyet úgy igazíthat látása és ecsetje alá, hogy kísérleteit legbiztosabban végezhesse, művészi céljait legjobban megközlíthesse. A *Nemzeti Szalón* kiállításának nagy dicsérete, hogy egész sora a csendéleteknek nagyon komoly feladatokkal foglalkozó és kiválóan tehetséges művészek műhelytitkához vezeti el a nézőt. Legkitűnőbb művészeink egész sora szerepel a kiállításon: *Bornemissza* Géza, *Csók* István, *Iványi Grünwald* Béla, *Kmetty* János, a tehetséges fiatal borbereki *Kovács* Zoltán, *Lakatos* Artúr, *Márffy* Ödön, *Perlmutter* Izsák, (képe ragyogó kis ékszer), *Perlrott Csaba* Vilmos és még sokan. *(m—i.)*

M.O. 932. II. 20.

M.O. 932. II. 20.

Koll. kiáll. a Belvederében

Magyar Bornemisza Géza

Az Újság 1922 márc. 12

1922 III/12

I.

(c. a.: **Bornemisza Géza.**)

A Belvedere-szalón, mely kisebb arányok között és mérsékeltebb tempóban a hajdani Művészház programmját igyekszik megvalósitani a félreesőbb és oktalanul mellőzött magyar tehetségek érvényre juttatásával, most egy nagyon finom és végtelenül érzékeny idegzetü müvész — Bornemisza Géza — munkáit mutatja be. Bornemisza Nagybánya és Páris neveltje s müvészetén származásának mind e két helye, az ott magába gyüjtött emlékek és hatások mély nyomot hagytak. Nagybányáról hozta el olajfestményeinek erős szinességét: határozott zöldjeit és megalkuvástalan pirosait. Nagybánya szinessége inkább megkeményitően hatott müvészeink szinérzékenységére. Párisból hozta el a suhanó mozdulatokat, a gyorsan eltünő vonalok iránt való érdeklődését: a vonal-impresszionizmusát. Vizfestményein és rajzain jut ez a tulajdonsága kiválóan érvényre. Valóságos sztenogrammjai ilyen munkái a természetnek: ritmusba foglalt néhány vonallal körülzárása bonyolult életjelenségeknek: hegyeknek, vizeknek, fáknak, mozgó embereknek és állatoknak. Az előadásnak hihetetlen ökonómiájával ábrázolja rajzain néhány lüktető vonallal és nagy kihagyásokkal, melyek a képzeletet fokozott munkára kényszeritik, a természetet és benne az életet. Ritka finom és nemes müvészet ez. Finomságában és mértéktartásában — az izlésességében — van valami francziás.

ság, amely azt vallja, hogy a tudomány a világ békéjét szolgálja.

Mély tisztelettel köszöntöm Nyári Egyetemünknek kiváló előadóit. Köszönöm nekik, hogy készséggel vállalták az előadások fáradságát. Kívánom, hogy buzgóságuk és lelkesedésük sikerrel vehesse fel a versenyt bodogabb nemzetek tudósaival, akik milliókat kapnak kutató munkára. Kívánom előadóinknak, hogy munkájuk eredményesen szolgálja a nyomorgó tömegek boldogulását és így segítse érvényesi ésre a békét csonka Hazánk határain kívül és belül. Nyári F[illegible]etemünk hallgatóit magyar testvéri szeretettel üdvözlöm a C[illegible]tas Fidelissima nevében és kívánom, hogy lelkükben az iga[illegible]g kivívására a béke szolgálatára alkalmas fegyvereket gyüjt[illegible]ssenek és élvezetet találjanak azokban a műkincsekben, amel[illegible]eket elődeink hagytak reánk ódon utcáinkon.

Isten áldása legyen Nyári Egyetemünkön és drága Hazánkon!

Bornemissza MDK

festőművész

A Budapesten megalakult művészek szabadiskolájának egyik csoportja Somogy megyében helyezkedik el. A kaposvári művészcsoport 12-15 tagot számlál. A szabadiskola vezetői Rippl-Rónai, Bornemissza festő és Vedres Márk szobrászművészek. A mosdósi Pallavicini-kastélyban uti fel tanyáját a művészgárda...

/V/ "Somogyi Munkás"/Kaposvár/ 1919. VII. 8.
"Művésztelep Somogyban" c. cikke.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

189.o.

MDK

Bornemissza Géza

A közoktatási népbiztos Feiks Jenő festő iskoláját /BpIV. Haris Bazár köz 2./ köztulajdonba vette. Bornemissza Gézát a festészeti, Vedres Márkot a szobrászati osztály vezetésével bizza meg. 1919 maj. 3.

98.o.

M.T. Képz. Él. Bp. 1960.

Bornemisza Géza

szül. 1884 febr. 4. Nabradban

Képzőm. főiskola Brest Académie Julien Paris majd Henri Matisse. Több évig Franciaországban és Firenzében. 1907-tól Parizsban működött.

Önarckép, of. 1923

Csendélet kártyával, of. 1928

Csendélet lampionnal, of. 1926.

Kat Nürnb. 1929

18. l.

kiskolái:
ola keretében: 1. Agyagipari (kerámiei),
fafaragó), 4. Könyvkötő- és bőrdiszmüipa-
Ipari Szakiskolákba lehet beiratkozni.
tt, müvészi érzékkel rendelkező iparosok
Az oktatás elméleti, rajzi és gyakorlati
olák tanulmányi ideje négy év. A harmadik
akönyv váltására jogositó végbizonyitványt
erképző Ipari Tanfolyama. Ennek sikeres
nek, mely őket a "mester" cim használatá-
ása nélkül iparigazolvány váltására jogo-
enül jelentkezhetnek munkakönyvvel (segéd-
onban felvételi vizsgát tartoznak tenni.
e nemre való tekintet nélkül lehet, aki a
si errel elvégezte, vagy ennek megfelelő
ndó okmányok: 1. A közép- vagy polgári is-
ó bizonyitvány. 2. Születési anyakönyvi
gi orvosi bizonyitvány az ipari pályára
ári Tanfolyamra jelentkező iparossegédek-
ban tartoznak munkakönyvüket (segédlevelü-

g tart. A tanitás egésznapos.

parostovábbképző Tanfolyamai nappali és

z intézet a) szakosztályainak és b) a
kivüli növendékei, akik az egyes szak-
ti, rajzi és mühelygyakorlati tárgyakból
e álló munkahelyeknek megfelelő számban,
amint "fényképészeti" tanfolyamra iratkoz-
yakra csak munkakönyvvel (segédlevéllel)
n tanitott tárgykra munkakönyvvel (segéd-

i tárgyakra való beiratkozás lehetővé té-
akképzett iparosoknak, ipari pályára ké-

M.D.K.

Bornemissza Géza

Festményének repr.-ját bemutatja a lap.
/ A példány hiányos, cimet megállapitani nem lehet./

Szinházi Élet. Bp. 193o. okt. 26-nov. 1.
XX. évf. 44. sz. 28. l.

M.D.K.

Bornemissza Géza

Női arckép-ének repr.-ját közli a lap a Váci-utcai Belvedere-szalon kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1922. ápr. 2-8.
XI. évf. 14. sz. 34. l.

17

17 • ABRUDAN P. JELZÉSSEL

Házak

54 × 80 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: P. Abrudan
Kikiáltási ár: 150 000 Ft

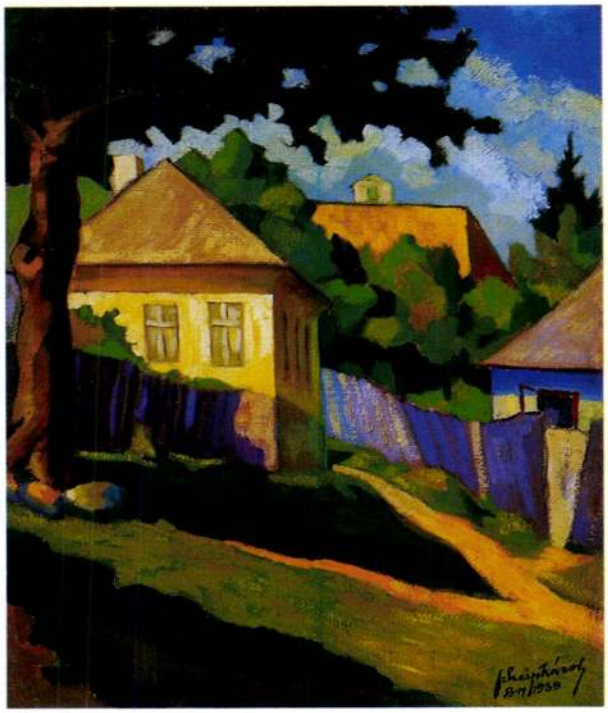

18

18 • SCHEIP KÁROLY (Nagybányai festő)

Nagybányai házak

59,5 × 50 cm
Olaj, vászon
J. b. l.: Scheip Károly BM 939
Kikiáltási ár: 140 000 Ft

19 • BORNEMISZA GÉZA (1884–1966)

Műtermi csendélet szoborral

65 × 70 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Bornemisza Géza 910
Kiállítva: Nagybánya Kiállítás, 1912, 247. tétel
Kikiáltási ár: 800 000 Ft

IRODALOM:

Perlrott Csaba Vilmos művészete, Bornemisza Géza előszavával. Budapest, Dante kiadás, 1929.

Adrian Bury: Watercolour painting of to-day. London, 1937.

Szegi Pál: Beszélgetés a csendéletről. Szabad művészet, 1948/7–8., 239.

Genthon István: Bornemisza Géza. Művészet, 1960., szeptember, 29–31.

Mikes István József: Bornemisza Géza művészete. Művészet, 1966. December, 18–20.

Dévényi Iván: Bornemisza Géza emlékezete. Nagyvilág, 1974/2., 313–314.

Passuth Krisztina: Neósok: kelet- és közép európai analógiák. ill.

Szabó Júlia: Nagybánya és az európaiművészeti irányzatok. In: Nagybánya. Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. MissionArt Galéria, Miskolc, 1992., 43–56.

Kállai Ernő: Új magyar piktúra 1900–25. Bp., 1996.

Nagybánya művészete. Magyar Nemzeti Galéria, 1996. katalógus, 471–473.

„Stílusa franciás – szokták mondani". „Friss és hangulatos." „… könnyedség, a vonalvezetés eleganciája, a világos színek meleg, szonorikus lírája teszi vonzóvá pompásan komponált csendéleteit" stb. – hogy csak a legáltalánosabb megállapításokból emeljünk ki néhányat, amelyeket a napi sajtó és Bornemisza Géza életművének méltatói festészetének e korai, „franciás", mindenekelőtt Matisse szellemében fogant periódusáról írnak. *(1. kép)* Kállai Ernő az Új magyar piktúrában – egy tágabb horizonton elemezve művészetét – azon ritka kivételek között emlegeti (Medgyes László és Czóbel Béla mellett), akik kikerülve a francia festészet miliőjéből meg tudták őrizni ennek a dekoratív síkfestészetnek tiszta és tüzes színekben csengő virulens érzékiségét. Amikor a *Műtermi csendélet szoborral* című kép elemzésébe fogunk, nem lehet eltekinteni tehát Bornemisza életének nagy kalandjától, a Párizsban, Matisse műtermében eltöltött évektől.

1. Henri Matisse: Szobor és váza keleti szőnyegen, 1908 (Puskin Múzeum, Moszkva)

20

20 • GACHAL JÓZSEF (1889–1974)

Kalapos hölgy

89,5 × 70,5 cm
Olaj, vászon
J. j. k. l.: E. Gachal J.
Hátoldalán Műcsarnoki kiállítási címke
Kikiáltási ár: 100 000 Ft

21 • VASTAGH GYÖRGY (1834–1922)

Női portré

65 × 53 cm
Olaj, vászon
J. j. k.: Vastagh
Kikiáltási ár: 140 000 Ft

22 • VISKI JÁNOS (1891– ?)

Fehérruhás nő fotelban

101 × 72 cm
Olaj, karton
J. b. l.: Viski
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

21

22

mindvégég a műtermében állt (*„A néger istent Párizsból hoztam magammal. Eredeti!"* – mondja).

Képünk középtengelyében álló szobor, egy hasas váza és egy zöld búrájú, kék porcelán petróleumlámpa társaságában képezi a festmény szilárd és megfogható „keretét". Ami mögöttük megjelenik, az a könnyedén felvitt, homogén színes síkokra redukált dekoratív szín-játék. Éppen ezért meghatározhatatlan, hogy miféle tér ad otthont a csendéleti elemeknek, színes paraván-e vagy műteremsarok? A tárgyakra enyhén megemelt perspektívából látunk rá, amelyet azonnal el is fed a méregzöld terítő narancs sávjaiba vitt optikai játék. Az asztalon fekszik még egy kagylószerű tárgy, nyilván egy tál, amelynek formáját Bornemisza szinte nem is adja meg, mert az már a rózsaszín-fűzöld falsík viszonylatában látszik csak létezni. A képsík közepén egy finom tónusátmenetekkel „teresített" kék függöny puhán omlik rá a lámpára. Közvetlenül mellette egy világító törtfehér sáv, pergamenszerűen visszapöndörödve határolja le a festmény bal szélét. Ha jobban megnézzük, szigorú síkszerűség uralkodik az egyik oldalon és illuzionosztikusan, lazán egymásra rétegzett síkok értelmezik a teret a másikon. Mintha Bornemisza mindezt azért alakítaná így, hogy a teret megnövelve kitágíthassa az alkalmazható színek skáláját. Ám Bornemisza meg is állt azon a ponton, ahol a dekoratív szándék még nem fedi el a lényeget, a tárgyakat és a valóságot. A primér színeknek a síkokra redukált, eksztatikus erővel megjelenő eleven használatát és összefogását tanulta meg a fauvizmustól, amelyet a 10-es évek piktúrája ilyen tisztán őriz.

Kortárs analógiák keresésében nem is kell messzire menni, elég Perlrott Csabának egy közel egykorú csendéletére utalni *(4. kép)*, hogy lássuk, mennyire hatott Matisse szín- és vonalkultúrája a fiatal festőkre. Kállai Ernő találó és szép megfogalmazása szerint *„reménytelenebb szerelemmel még soha plátói ideál felé senki nem vonzódott, mint Perlrott Csabában a magyar rög Matisse és benne a francia szellem után"* (Új magyar piktúr, Bp. 1996. 72.). Perlrott Csaba képén, mintha ugyanaz a szobor jelenne meg, kicsi talapzatán, kontraposztos tartásában, mint Bornemisza képén, csak éppen a fal síkja felé fordítva, a nézőnek háttal. Ez a szobor nem sima és gömbölyű, finoman lélegző színegység, mint Bornemiszánál hanem keményebb élekben és ívekben megtörő vonalaival a tér és a forma értelmezésének a terepe – Cézanne világa. Ez az összevetés csupán felületi, példa arra, hogy Bornemisza „színérzékeny" alkata ez esetben ellenállás nélkül szívta magába a matissei tanítást, s hogy milyen sikerrel tanú rá e festmény és egy levél a Mestertől: *„Én, alulírott bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben az elmúlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásul adom ezt a bizonyítványt. Henri Matisse, Paris, 1909. Április 20. 33 Boulevard des Invalides."*

Aknai Katalin

4. Perlrott Csaba Vilmos:
Csendélet almával és szoborral, 1912 (lásd 30. tétel)

Festői pályája a nagybányai szabadiskolában kezdődött 1902 nyarán, ahol Thorma egyik kedvenc tanítványa volt. A következő évben Párizsba megy a Julian Akadémiára, azonban a száraz akadémiai stúdiumok nem sokáig marasztalják, úgyhogy úgy dönt, hogy a telet Firenzében húzza ki. 1905-ben visszatér Párizsba, Delecleuse magániskoláját látogatja, ahol összeismerkedik a neves amerikai gyűjtővel Léon Steinnel, és őáltala Matisse-szal és az ifjú Picasso-val. Matisse, aki a Rue de Sévres-en egy öreg kolostorépületben lakik, 1906-ban szabadiskolát nyit, ahol is 12 tanítványa között szerepel Perlrott Csaba és Bornemisza is. Az együtt eltöltött párizsi időkre Bornemisza így emlékszik vissza a Perlrottról írt könyv előszavában: *„Jól emlékszem arra a lázas munkára, ami akkor egy kis körben szinte versengve folyt. A Cité Falguière 14. és 7. tudnának erről mesélni sokat. Legendás szép idők ezek ma. Sokat igérő magvetések ideje. Ismerjük személyesen Matisset, Picassot, Rousseaut, együtt járunk Matissehoz iskolába. Sorba kerül itt minden festői lehetőség megvitatása. Hol színben gondosan értékelt, hol ma formailag összefoglalt, holnap felbontott tanulmányok, estéről-estére rajzolás és croquis nap-nap mellett, majd modellek otthon, vagy tájkép, csendélet."* Nagybányát, és vele az inspiráló tájat elhagyva Bornemisza Párizsban egyből a legfrissebb és leghaladóbb művészeti törekvésekkel találja szembe magát. A Nagybányán elsajátított, az impresszionizmus látványfestészetéből kiinduló látásmódjának erjesztő fermentuma Matisse fauvizmusa lett, ami a Nagybánya és Párizs között ingázó festők révén Nagybányára is beszivárgott. *„(...) van valami itt, ami elől nem lehet elzárkózni, egy új lépés a piktúrában"* – írja 1908-ban Rétinek sokat sejtetőn (aki nem sokkal később, némi rosszallással a *„neo-modern eszmék legbuzgóbb hirdetőjének"* nevezi, aki hanyagul hátat fordít a természetelvűségnek).

Bornemiszának mindez ráadásul nem esett nehezére; 1909 és 1910 között festett csendéletein, tájképei színein és vonalvezetése könnyedségén éppen az látszik, hogy a matissei útmutatás termékeny szellemre talált. A kísérletezés időszakáról így számol be Rétinek: *„Azután festek egy csendéletet, melynél hol felbontom, hol összegezem a vonalakat, színben pedig (vörös terítőn szürke fal előtt edényféle) csaknem oda jutottam ezen, hogy az egész kép a vöröseknek és a zöldeknek az oppozíciójából fog állani (...)"* A leírás nem a *Műtermi csendélet szoborral* című képhez készült, de akár ahhoz is készülhetett volna, és egy általánosabb szinten mást is tükröz: a festőnek a kép tárgyához és a festői eszközökhöz való harmonikus és közvetlen viszonyát.

A festmény szorosan vett témája a korallvörös, lágy körvonalakkal határolt, kontraposztban álló női torzó. Nem ritka, hogy Bornemisza szobrokat szerepeltet csendéletin. Ennek egyik változata az egyszerűen *Csendélet (3. kép)* címet viselő képe, ahol egy keskeny könyvespolcon több, különféle kultúrákat képviselő szobrot is felvonultat. Amikor Bornemisza végleg hazajön, magával hoz egy kisméretű, archaikus faszobrot, amely, mint afféle házi istenség

2. Alexej von Jawlensky: Csendélet szoborral és korsóval (magántulajdon)

3. Bornemisza Géza: Csendélet, 1909 körül (Katona József Múzeum, Kecskemét)

19

MTK

Bornemissza Géza, festőm.

a magyar táj derüje mosolyog le képeiről.

A KUT. kiáll. a Nemz. Szal.-ban. -Nemz. Ujs. 1934. dec.2
28.1.

Bernemisza Géza festő M.D.K.

A Pest megyei képzőművészeti studió tagja.

Megyei képzőművészeti stuđió

Pest megyei Hirlap 1964. március 22. 9.l.

Bornemisza Géza festő M.D.N.

80. születésnapja alkalmából Munka Érdemrenddel tüntették ki

Pest megyei Hírlap 1964. március 17. 3.1.

MDK

Bornemisza Géza

Csendélet almakkal
Tulipános csendélet
Csendélet a hangjegyfüzettel

Az első magyar representativ csendélet kiállitás katalogusa. Nemzeti Szalon 1932. Febr.-Márc.

MDK

Bornemissza Géza

Tájképei, Akttanulmányai, a Művészház zsürimentes kiállitásán.

Farkas Zoltán: Zsürimentes...

Vas.Ujs. 1910. 57.évf. 792.l.

MDK

Bornemissza Géza

Tájképei, Akttanulmányai, a Művészház zsürimentes kiállitásán.

Farkas Zoltán: Zsürimentes...

Vas.Ujs. 1910. 57.évf. 792.1.

Bornemissza Géza MDK

Notre Dame, olf.

Vidéki kastély udvara, olf.

Pont St. Michel, olf.

Műcsarnok 1926 őszi kiállitás

MDK

Bornemissza Géza

MDK

Csendélet hegedüvel, tempera

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

MDK

Bornemissza - Csorba

kiáll. Tamás-gal.

Kritika. 8 Órai Ujs. 1928. XII.22. 7.

M.D.Y

Borremissza
festő

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Huisz és utódai
Művészet, 1965, április - 3 lap

MDK

Bornemisza, festő

kiáll. Helikon

Mübarát 1922. II.2o5.1.

Bornemisza

Szerepelt a „Ferenczy Béni
kortársai körében c.
kiállításon a bécsi
Künstlerhausban

Vigilia, 1963. 7 n., 44 old.

Bornemisza Géza

MDK

Szerepelt a tárlaton

"Szentendre", "Gombási táj",
"Kilátás a falombok alól"
"Kert"

Prukner Pál: Pest megyei képzőművészek tárlata.
Gondolatok a váci kiállitásról.
PESTMEGYEI HIRLAP 1964 jun 17.

MDK

Bornemissza Géza

Tavasz Szatmár megyében.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1955.
Márc.24.-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 8.1.

Bornemissza Géza MDK

szerepel a máj. 1-én Szentendrén megnyiló kiállitáson.

—: Megyei képzőművészek kiállitása. Pestmegyei Hirlap. 1963 ápr. 23.

MDK

Bornemissza Géza

Bornemissza Géza Nagybányan tanult, s huzamosabb ideig tartotta az összeköttetést a kolóniával.

Réti: Nagybányai művészek.

Nyugat, 1924. márc. 16. 402. lap

Bornemisza géza

Szerepet a „Nagy Vásnyai festemet" c. kiállításon a Nemzeti Galériában

Vigília, 1963, 4 sz., 246 okk.

Bornemissza Géza

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Bonnemaison Gèza

Gesmélek, olf.

Bornemisza Géza MDK

Fiam, tempera

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Bornemissza Géza MDK

Fiam, repr.

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Bornemisza Géza

80 éves lesz. Kiállítása nyílt az Ernst Múzeumban

Uránia, 1960, 7 n., 440 old.

MDK

Bornemisza Géza

kiáll. a Tamás, Gal.-ban

Pesti Hirlap 1932, jan. 24. 14 l.
f.j. cikke.

MDK

Bornemissza Géza

Képzőművészet 1935. 83-84. sz. 98.l.

Bornemissza Géza
festő

M.D.K.

Méltatás.

Baki Miklós: Sassy Attila
Művészet, 1965. február – 27 lap

MDK

Bornemisza Géza festőm.

nyári tájaival szerepel a kiállításon.
Rokon finomságu szinelevenség jellemzi müveit
Márffy Ödön müveivel.

-szky: Magyar grafikusok.- A Magy.Mükiadó anyagából rendezett kiáll. 1924.dec. 25.-jan.13. 166.l.

Bornemisza Géza

Szerepelt az esztergomi „Modern grafikai kiállításon

Vigilia, 1960, 10 n., 628 old.

MDK

Bornemisza Géza

/e.a./:A KUT kiállitása. Ujság 1934. dec. 2.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Bornemissza Géza
PESTMEGYEI HIRLAP

1964. OKTÓBER 8, CSÜTÖRTÖK

Új nevek a X. Pest megyei Képzőművészeti Kiállításon

Mint már korábban közöltük, *Vácott rendezik meg október végén a X. Pest megyei Képzőművészeti Kiállítást.* A hét elején döntött a zsűri, melyek azok az alkotások, amelyek a beküldött 220 kép közül falra kerülhetnek.

Harmincnégy festő kilencvennégy műve került be végül is a nagyszabású kiállítás anyagába,

amely mind színvonalban, mind témagazdagságban felülmúlja a korábbi évek Pest megyei tárlatát.

Bornemissza Géza, Pirk János, Végh Dezső, Kocsis László és *Balogh László* ismert festők mellett teljesen új nevek is szerepelnek. Első ízben találkozik például a közönség *Cs. Nagy András*, Miskolcról Vácra költözött festő alkotásával, valamint *Lázár Pál, Kovács Sándor, Pethő Gyula* és *Chemez Árpád* fiának, *Chemez Istvánn* művével. Ugyancsak most mutatkozik be a Pest megyei képzőművészek váci csoportjának két új neveltje: *Belánszky Ferenc* és *Mikes István* is.

Örvendetes tény, hogy Vác város a megye egyik jelentős képzőművészeti központjává fejlődik.

Kedvezően érezteti hatását a tavaszon megnyílt gombási alkotóház.

A nyár folyamán többen is megfordultak ebben a volt külterületi iskolaépületben, amely biztosítja az alkotáshoz szükséges csendet, nyugalmat. A kilencvennégy kép közül tizenhét váci témát dolgoz fel, s itt készült Gombáson. Ugyancsak serkentően hatott a Váci Városi Tanács vezetőinek kezdeményezése. Mint már arról korábban beszámoltunk, a Váci Városi Tanács vezetői levélben keresték fel a megye festőit, s kérték, *látogassanak Vácra, dolgozzanak fel váci témát, mert a városi tanács ilyen témájú képeket szeretne vásárolni. A felhívás nagy visszhangra talált a művészek körében.*

Az október 24-én nyíló kiállítás még más érdekességet is tartogat a látogatók számára. A tavaszi váci kiállítás tapasztalatai nyomán ugyanis most *újra hangversennyel kötik egybe a megnyitót.* Az Állami Zeneiskola tanári kara *Bartók, Kodály, Mozart, Beethoven* és *Haydn* műveket ad elő. A kiállítást *Szabó Sándor*, a megyei tanács vb-elnökhelyettese nyitja meg, majd *Dr. Végvári Lajos*, a Képzőművészeti Főiskola tanszékvezető tanára, a művészettörténet kandidátusa méltatja az eltelt időszak munkáját.

— —

VÁLTÁS

…bajnokságot. Képünkön a női …a várja társát, Antalt. Nem-…hanem a célbaérkezésnél is. …ot

(R. L. felv.)

…s fiatalok

Adrienne a legnagyobb igéret. Rájuk akarják építeni a női csapatot, amely a visszalépett Nagykőrösi Postás helyén indulna a megyebajnokságban. A fiúknál Barna Imre, Papp László és Berta István a legtehetségesebb.

— *A tavalyiakkal most folytatódik az asztalitenisziskola második évfolyama* — mondotta Nagy Imre edző. — *Természetesen az első osztály is megindul, amelyre ismét sok a jelentkező.*

Köztük van Fülep Endre 11 éves fia is. Mert hiába, az

Bornemisza gáza

Szerepel a IX. Pestmagyei Képzőművészeti kiö. Mitásos

Vigilia, 1963, 7 n., 444 old.

Bornemissza / Géza / festő

A Müvészház kiállitása,
1914.

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
137-141.

Grafika - Rajz

Bornemisza Géza k.-i

Művészet, 1922. II. 69. o.

A Belvedere kiállítása.

Festészet.

Nyári táj, Bornemisza Géza.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 165/66. l.

Bornemisza Géza festő.

ARS UNA. 1923/24. II. évf. 165/66. l.

Bornemisza Géza I. függetlenített Kiállítása – 1922. III. 12. – Bp. Belvedere.

Művészet, 1922. II. 69. o.

A Belvedere kiállításai.

Táblakép. „Pikenő modell",
Bornemisza

Pesti Hírlap. 1932. jan. 24. 14

f. j. Medgyessy Ferenc, Perlrott-Csaba
és Bornemisza Géza Kiállitása
a Tamás Galóriában

Bornemissza Géza festő.

Magyar Nemzet.
1946. VIII. 25; II. évf. 188.
(:Kr.:)

Bornemisza Géza festő.

Népszava,XXXVIII.évf.,191o.szept.11
216.sz.5.1.

B-t. /:Bálint Aladár:/:
A Müvészház kiállitása.

Grafika - akvarell

Borsemina Géza a.-i

Műbarát, 1922. II. 69. o.

a Belvedere kiállításai.

Bornemisza Géza festő

Népszava XXXVIII.évf.1910.
szept.11. 216 sz. 5 lap.

A Müvészház kiállitása.

~~Művészet, XX. sz. (1919-45) 1919-45~~

Bornemissza Géza festő (1884-

Hungarian Quarterly, 1939.
Vol V. no. 3. 561-562o.

Averil Mackenzie Grieve: XX. századi magyar festők kiállítása Londonban.

Bornemisza Géza festö.

Mübarát.1922.II.69.1.

Bornemisza Géza festö.

Mibarát.1923.III.52.1.

Bornemisza Géza festőmüvész
kiállításáról

8 órai Ujság 1932. T. 24. 6.

Hír

(ME)

Bormisza festö

Műbarát. 1922. II. 205. l.

Bornemisza Géza festőművész.

Pórai Lajos.
1928. XII. 22., 7.
(:Kritika.:)

Bornemisza Lestő

Pórai Ujság

1925 Feb. 28.

Bornemissza Lestő

8 órai hiszáp

1924 okt. 5. 7-ki

Bornemisza Géza festő és grafikus

Pesti Hirlap. 1926. márc. 30. 7

f. j. Megnyílt a kut kiállítása az
Ernst-muzeumban

MDK

Bornemissza Géza

szerepelt a szentendrei kiállitáson.

Prukner Pál: IX. Megyei Képzőművészeti Kiállitás.

Pestmegyei Hirlap. 1963. máj. 12.

Bornemissza Géza, festöm. MDK

a kiállitások harmadik állomása:Duisburg.

Duisburger Zeitung kritikusa dicséri B.G. finomságát,

r.m.: A KUT németországi kiállitása. -Duisburger Museums
KUT. 1927.II. évf.1.sz. 16.1. verein.

MDK

Bornemissza Géza festöm.-nek

különös elismeréssel adóz a kritikus: Dr. Hendel.
A magyar müvészek alkalmazkodnak a nemzetközi irányhoz
a miliö gyakrabban párizsiaias, de a gondolkodás, érzés
tipikusan magyar.

r.m.: A KUT németországi kiállitása.
KUT.1927.II.évf.1.sz. 06.1.

MDK

Bornemissza Géza, festöm.

egy másik ujság négy produkciót közöl, köztük B. G.-ét.

r.m.: A KUT németországi kiállitása.
KUT.1927.II.évf.1.sz. 16.1.

Bornemissza Géza, festöm.-t MDK

A Duisburger Zeitung-on kivül egy másik kritika is dicsérőm említi jellemző,erőteljes munkáját.

r.m.: A KUT németországi kiállitása.
KUT.1927.II.évf.1.sz. 16.l.

MDK

Bornemissza Géza

Parkrészlet

Képzőművészet 1934. 79. sz. 245.l.

Bornemissza Géza

Kert, vizfestmény

I.Művészeti Kiáll.Kat. 1946 jul.7.-28.
8.lap

MEGHÍVÓ

BORNEMISZA GÉZA

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

FARKAS ZOLTÁN

1960 MÁJUS 28-ÁN, SZOMBATON DÉLI 12 ÓRAKOR

ERNST MÚZEUM BUDAPEST VI, NAGYMEZŐ U. 8

Fk. Palástiné 1791 Ny. Ip. V. 1.

Bornemissza Géza

Szerepelt a Csontendrákkal Iván.

Prukner Pál: IX. Megyei Képzőművészeti Kiállítás.
Pestmegyei Hírlap, 1963 máj. 12.

B ornemisza Géza festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

Prukner Pál: IX. Megyei Képzőmüvészeti Kiállitás

Pest megyei Hirlap 1963. május 12. 4.1.

MDK

Bornemissza Géza

"Novemberi est", vizfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm. Kiáll. 1947. Jan. v.Ernst Múzeum. Kat.5.1.

MDK

Bornemisza Géza, festőm.
szül.1884.Nábrád.

Müveinek nagy része a háboruban tönkrement. Megmaradt képeit 1960-ban az Ernst-Muzeumban mutatta be. B. távol a fővárostól visszavonultan él Szöd-Csörög pusztán, és nyaranta a balatoni tájakat festi Tihany környékén.

Művészház. /Künstlerhaus/. Béca. 1963.
Ferenczy Béni szobrászm. kortársai körében.
M.Képzüm.kiáll. Kat. 71.l.

MDK

Bornemissza Géza

Vidéki tájkép
o.,v. 86x93.5 cm. MNG Ltsz.: 6191

Káposztáskert
o.,v. 64x80 cm. Türr István Múzeum, Baja,
Ltsz.:477.1.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 22.1.

MDK

Bornemissza Géza

Fiam arcképe. 1930.
Temp.p. 90x68 cm. A művész tul. Bpest.

A piros pad.
o.,v. 80x60 cm. Mgt.Bpest.

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962.Kat. 22.1.

Bornemissza Géza

Az Isaszeg-i kép-presszóban
művei kiállítva.

említve.

Népművelési 1964 12. sz. 44. l.

MDK

Bornemissza Géza

Őszi park
akv. 320x470 mm. Mgt. Bpest

Magyar Nemzeti Galéria. Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 51.1.

MDK

Bornemissza Géza

Nyári park madárral
akv. 320x470 mm. Mgt.Bpest

Kora tavasz
akv. 320x470 mm. Mgt.Bpest

Magyar Nemzeti Galéria.Nagybányai Festők.
Budapest 1962. Kat. 51.1.

Bornemisza Géza, festőm.
szül.1884.Nábrád.
Ferenczy Béni szobrászm.kortársa.

Képei:

13.	Parkrészlet.	1934.	Akvarell.
14.	Tájkép.	1946.	"
15.	Koratavasz Csörögön.	1960.	"
16.	Tihany.	1960.	"

Művészház. /Künstlerhaus/. Béca. 1963.
Ferenczy Béni szobrászm. kortársai körében.
M.Képzőm.kiáll. Kat. Vl.l.

MDK

Bornemisza Géza, festöm.
szül.1884.Nábrád.

Nagybányán Thorma János, Réti István, Ferenczy Károly vezetése mellett tanult.Később a telelket Párisban töltötte, hol Mattisse tanitvány volt. /1906/. - B.sok hazai és külföldi kiállitáson részt vett és 1932-ben önálló kiállitása volt azErnst Muzeumban.

Müvészház. /Künstlerhaus/. Bécs. 1963.
Ferenczy Béni szobrászm. kortársai körében.
M.Képzöm.kiáll. Kat. 71.l.

Bornemissza Béza, festő MDL

Ferenczi Bénivel együtt
szerepel Dérsben.

– : Kis Híradó 2.

ESTI HIRLAP, Bu. 1963. ápr. 23.

MDK

Bornemisza Géza

Rajz, repr.

Pesti Napló 1931. dec. 25. 52.1.

Bornemissza Géza

A Képzőművészek Uj Társasága a Fészek Klubban megtartott közgyülésén a Társulat választmányának tagjává választotta.

Pesti Hirlap
1935.IV.7.

Bornemissza Géza

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

NU 1933. IV. 20.

Benemisna Géza

szerepelt a Magyarság képzőművészeti ki-
állításán.

M. 1933. XI. 5.

Bornemissza Géza

Művével nevepel a Nemzeti holonban rendezett KUT Kiállitásn.

m.o. 934. XII. 2. ujság, 934, XII. 1

m. 934, XII. 2. N.U. 934, XII. 2.

Bornemissza Géza

Művével nevepel a Tamás Galériákon rendezett modern rajzkiállításon.

Kisáj, 934. XII. 11.

Bornemissza Géza

szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MFL 1933. IV. 19.

Bornemisza Géza

A Képzőművének Mj Tárlasoga
választmányának Tagja lett.

Nemzeti Újság 1938 VI.8.

Bornemisza Géza

Réntven a Pál lánló társaság jubiláris tárlatán. Kiemelik a parkrénlet-c, művét.

P. H. 934. XI. 11.
m. o. 934. XI. 11
m. 934. XI. 11

N. U. 934. I. 12
ujság. 934. XI. 11

Bornemisza Géza

kerejel a KVT Liciliháján a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Ujság 1938 X. 30

Bornemisza Géza

kezepel a 6-án megnyíló
a tizenkettő kiállításon a
Mária Valéria utcában

Nemzeti Csiság 1936 IX-4

Bornemisza Géza

szerepelt 4 műve az „Ujmagyar vízfestmények" c. kiállitáson a Mária Valéria utcai szalonban

Nemzeti Ujság 1936 X. 11

Bornemisza Géza MDK

Omladozó pince a szőlőben, akvarell

Kilátás a csörögi dombról, akvarell

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Bornemisza géza

Szerepel az akvarell kiállításon

(Képmüvészeti kiállítások

Szalonja)

Pesti Virlap 1936 IX. 6.

Borsuemissa Sára

festőművész

Müterem kiállitási csarnokban - kiállitás - képével szerepel

U j s á g
1935.II.5.

Borsemitzsa Béla

festőművész

"Műterem" első kiállitása - Kossuth utcai helyiségében - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.II.2.

Bornemisza Géza MDK

Réggel a vizek mellett, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Borsemiszky Géza

festőművész

Müterem első kiállitása - Kossuth Lajos utcaában - képével szerepel.

Magyarország
1935.II.6.

Bornemisza géza

Ledrapel az akkorall kiállításon a Fränkel Szalonban

Pesti Napló 1936 IX 6

MDK

Bornemissza Géza

Kilátás a parkra, o.

Rippl Rónai Muz. ujszerzeményi kiáll.
Kaposvár 1967.jun.

-1-

Bornemisza Géza, festő M.D.K.

(1884, Nábrád —

Tanulmányait Nagbányán Ferenczy Károlynál, Thormánál és Rétinel hézdte. Később a téli hónapokat rendszerint Párizsban töltötte, ahol Matisse növendéke is volt (1906). Számos harai és hülföldi kiállitáson vett részt. 1932-ben retrospektiv kiállitása volt az Ernst-muzeumban. Müvei nagy része háboru alatt elpusztult. ./.

Bildhauer Béni Ferenczy im Kreise seiner Zeitgenossen
Ung.Kunstausstellung. Einl.d.Katalogs: István Genthon

Wien, 1963. 83 l. illusztr. 71. old.

M.D.K.

Bornemisza Géza, festő

... a megmaradottakat 1960-ban mutatták be az Ernst-múzeumban. Budapesttől távol, Sződ-Csörög pusztán, visszavonultan él, nyáron a Balaton mellett. Tihanyban tájképeket fest. A bécsi kiállításon négy akvarellel szerepelt.

Bildhauer Béni Ferenczy im Kreise seiner Zeitgenossen. Ung. Kunstausstellung. Einl.d.Katalogs. István Genthon Wien 1963. 83 l. illusztr.

71. old.

Bornemissza Géza (1884–)

Táj. „Bornemissza Géza Sz. 1948". alv. 340×458 mm. Ltr.: 1951-4431

magyar pajzs alvarell a XIX. és a XX. szá-
zadban. A lat. bevi Delmacher Anna.
Bp. 1959

39.

MDK

Bornemissza Géza, festőm.

" ő is ad valamit a sajátjából a közösen kialakított világképhez".

Sz.L.: A KUT kiállítása. - Nemzeti Szalon.
Nemzeti Ujság.1938.okt.30. 27.1.

MDK

Bernemissza Géza

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépm. Muzeumban. Szépművészet 1941. 2e6.1.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

Művei a kiállításon akvarellek

Szentendre.

Gombási táj.

Kilátás a falombok alól

Tört, olaj

Pest megyei Hirlap 1964. junius 17. 3.1.

M.D.K.

MDK

Bornemissza Géza

Kertben, olajf.

A Székesfővárosi Képtár és Történelmi Múzeum kiall.-nak katalogusa. 1937. Jan. Nemzeti Szalon.

Bornemisza Géza festő M.D.K.

Müve a képpresszóban / akvarell/

Ladányi István: Képpresszó nyilt Isaszegen

Pest megyei Hirlap 1964. október 20. 5.1.

.

Bornemisza Géza

Bornemisza Géza (1884–1966): festő. Francia iskolázottságú mester, a KUT egyik alapító tagja. Tájképeit és csendéleteit elsősorban a friss kolorit és a kifinomult artisztikum jellemzi.

Mihályfi Ernő:Müvészek,barátaim
Bp.Corvina 1977.

Bornemisza Géza, Jestő

L.: Könyi István

—: Művészet pártolók Egerben 21.

Nérszabadság, Bp. 1980. jan. 6.

Borsemiszky Géza (1884-1966)

„A csónakos" o. v. 70x85 cm
J. l. l. 6. Borsemiszky Géza 19.23 (Restaurált)
Kikiáltási ár: 12000 Ft

„Parkrészlet" Vászonfestmény 35x50 cm
J. l. j.: Borsemiszky Géza 1939.
Kikiáltási ár: 4000 Ft

BÁV 54.képaukció Bp.1981.május

Bornemisza Géza

„Próbák" o.v. 50x60 cm

J. l. j.: Bornemisza Géza 1958.

Kikiáltási ár: 5000 ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

Bornemissza Géza (1884-1966)

„Tavaszi kert" Vízfestmény 35x46 cm
Sz. l. j. Bornemissza 1962.
Kiliáltási ár: 6000 ft

BÁV 53.Képaukció Bp.198o.december

Bornemissza Géza, festő

L: Réti Y.

Sümegi Gy: Az 1910-es kecskeméti ... 67-72.

Forrás, Kecskemét, 1980. febr. XII/2.

Bornemissza Géza
(Nábrád, 1884 - Vác, 1966)

„Crendelet" o.v. 55 x 65 cm
J. l. j.: Bornemissza Géza 1932.
Kiállítási ár: 8000 ft.

BÁV 57.Képaukció Bp.1982.május

Borsemiszta Géza

„Szénabogyál" Vegyestechnika 22 x 30 cm
J. l. j.: Borsemiszta Géza 1924.
Kikiáltási ár: 2000 Ft

„Szobabelső" Vegyestechnika 22,5 x 31 cm
J. l. j.: Borsemiszta Géza 1924.
Kikiáltási ár: 2000 Ft.

BÁV 50. Képaukció katalógus, Budapest, 1979. december

Bornemisza Géza
(1884-1966)

„Tájkép" o.v. 60x80 cm J.l.j.: Bornemisza Géza 1957

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Bornemisza Géza, festőművész

A művésztelep építéséhez 1910-ben hozzáfogtak ugyan, de 1911-ben közbejött földrengésjelentősen, hátrástatta a munkát. Többen, – így Bornemisza Géza, Gara Arnold végleg elmeztek innét, még mielőtt igazán letelepedhettek volna.

Sümegi György: Az 1910-es Kecskeméti Művésztelep Ellentmondásai.
Forrás, 1980. febr. 68. old.

M.D.

Bornemisza Géza
festő

A KVT egyik alapító tagja lett,
A csoport kiállításokon is részt
vett. 1924-ben az Ernst Museum-
ban és 1926-ban is, 1925-ben a
Nemzeti Szalonban.

Mikes Lóránd gy.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

Bornemisza Géza

festő.

M.D.K

1922-ben önálló gyűjteményes kiállítása nyílt a Belvedere szalonban Budapesten. 1923-ban szerepel a Helikon kiállításon.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

MDK

Bornemissza Géza

Csendélet hegedüvel, temp.

Intérieur, vf.

" temp.

Fővr. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
dp. 1952

M.D.

Bornemissza Géza

festő

Tompa Kálmán doktor gyűjteményet Bornemissza műve is gazdagítja.

Zsigmondi: Emben tájak tárlatán

Nők lapja, 1967. szept. 30 - 30 lap.

Bornemissza Géza

Nemzeti Szalon első magyar reprezentatív csendélet kiállításain képével szerepelt.

NU·932-II. 21.

Bornemisszа Géza
b szerepel műveivel.

Kazkilenc magy. képzőművész vesz részt a ve-
neziai kiállitáson

N. U. 932 III. 27.

M.D.K

Bornemisza Géza
festő

1906 ban Matisse festőiskolá-
jába hezül 12-magával. Ezek
között két magyar tanítvány:
Bornemisza Géza és Perlrott Csaba.

Mikes István J.: Bornemisza Géza műveszete
Műveriet, 1966. deamber - 18 lap

M.D.K

Bornemisza Géza
festő

A Képzőművészeti Főiskolán Ferenczy tanítványa, 1909 ig a nyarat Nagybányán tölti. A telet 1904 tól Párizsban tanulja át.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december – 18 lap

M.D.K

Bornemisza Géza
festő-

Az első világháló idejére
front szolgálatot teljesített.
1919-ben a belvárosi festő
iskola vezetője lett.

Mihes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 kp.

M.D.

Bornemisza Géza
festő

Az 1919-és évből ismert akvarelje
Horgász a Kisdemán, ez a mű is
a Magyar Nemzeti Galéria tulaj
dona.

Mihes István J. Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap

M.D.V
1

Bornemisza Géza
festő

1934-ben a Paál László Társaság kiállításán részt vett. 1934, 1936, 1937 és 1945-ben a Fővárosi Képtár kiállításán vett részt.

Mikes István J.: Bornemisza Géza művészete
Művészet, 1966. december – 18 kep

M.D.K.

Barnenissa Géza
festő

A Szépművészeti Múzeum kiállításain
1922, 1931, 1940-ben szerepelt. A Műcsarnok-
ban 1933, 1935, 1937-ben vett részt tárla-
tokon.

Mihes Lóránd Gy.: Barnenissa Géza művészete
Művészet, 1966. december - 18 lap.

Bornemissa Géza
festő

M.D.Y

A Munkácsy Ch. kiállításán
1928-ban és 1934-ben részt
vesz. 1929-ben a Tamás Galé-
riaban gyűjteményes kiállítása volt

Mihesztván J. : Bornemissa Géza műveszete
Műveszet, 1966 deambu - 18 kep

M.D.

Bornemisza Géza
festő

1927-ben a Műcsarnokban, 1929, 1930, 1933, 1934, 1936, 1938 októberében és novemberében a Nemzeti szalonban KUT tárlaton szerepel.

Mikes István J.: Bornemisza Géza műveszete
Műveszet, 1966. december - 11 kap

M.D.K

Bornemisza Géza

festő

Nyha Károly művében felsorolt Bornemisza alkotások: a „Csendélet hegedűvel", „Csendélet régi szobrocskával"... a „Kilátás a Gellérthegyről".

Mihes István J.: Bornemisza Géza művészete

Mihes István J. Művészet, 1966. december - 18 lap

Bornemisza Gina

festő

M.D.V.

Lyka Sházoly: Festiszetünk a két világ-
habosú között 1920-1940 c. műveben meg
emlitzeik Bornemisza munkasságáról és
felsorolja néhány művet.

Mihes Sebo ain J.: Bornemisza Gina műveszete
Műveszet, 1966. december - 18 kep

Bornemisza Géza

Reggel a sinek mellett, olaj, 60 x 80 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957.
kat. nesk. kisdéjiné kisimi szén.

8.

MDK

Bornemisza Géza

Parkrészlet, akv.

Tájkép, akv.

Tájkép, "

A Gresham és köre. Szfvár Csók I. Képtár 1967.

MDK

Bornemissza Géza
Bignonia fák, akv.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst Mus.
kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Bornemissza Géza

Szokolay B: Művészeti szemle. Erdélyi Helikon, 1929. II. évf. 1.sz.

Bornemissza Géza

neve emlékére

„Matisse magyar kapcsolatai"

Magyar Nemzet 1970 június 3
8. old.

Bornemissza Géza

Az 1919 júniusában szervezett, az Eprestertben tartott rajztanárképző tanfolyam tanára volt.

Bónay György: Intézkedések és tervek a művészetnevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Ért. 1970.2.sz. 141-147. l.

147. l.

Bornemissza Géza,festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár,Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjteménynek 1960-ban megnyilt bővitett kiállitásán szereplő müvek jegyzéke:
BORNEMISSZA GÉZA: "Veteményeskert".Vá szon,olaj. 65+80.7 cm.Jelzés:jobbra lent:Bornemissza Géza.1930. Ltsz:59.105. 184.old

SARKADINÉ,HÁRS ÉVA: A Modern Magyar Képtár,Forgács Hann Erzsébet Emlékgyüjtemény 181.old

A Janus Pannonius Müzeum Évkönyve,1961.Pécs,1962

Bornemissza Géza

szerepét és tevékenységét az 1919 tavaszán újjászervezett művészeti oktatásban említi, ill. ismerteti

Rónay György: Intézkedések és tervek a művésznevelés megreformálására 1918-ban és 1919-ben. Művtört.Írt. 1970. 2.sz. 141-147. l.

143. l.

Bornemissza Géza

szerepel

Perneczky Géza: „A Gresham és köre." Kiállítás Székesfehérvárott.

Magyar Nemzet, 1967. XI. 29. 4. o.

Bornemisza Géza

Őszi est, akvarell. 47 x 37 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957
Kat. szerk. Kisdéginé Kisimi Irén.

14.

MDK

Bornemissza Géza

Est a mezőn

Buzakeresztek

MUT 5. kiáll. Ernst Múz. 1926. márc. 8 l.

Bornemisza Géza

Aratás után

Munkácsy Céh első kiállitása a Nemzeti Szalonban Budapest, 1928. katalogusa 29 lap

Bornemisxza Géza

Holt Szamos partja /aquarell/
Fiesole "
Nyári vihar "
Magos kender "
Otthon /ceruzarajz/

XVIII. Magyar garfikusok a "Magyar Kiadó" anyagából kiállitás, Bp. 1923. katalogusa

M.D.K.

BORNEMISZA Géza festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

R. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

1904-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

1903-ban Nagybányán a habad-
iskola növendére

Rébi Bp. 1954. 326. l.

BORNEMISZA Géza festő M.D.K.

1909-ben Nagybányán dolgzik

Réti bp. 1954. 328. l.

M. D. K.

BORNEMISZA Géza festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bh. 1954. 327. l.

M. D. L.

BORNEMISZA Géza festő

1902-ben Nagybánya Szabadiskola vövendéke volt

Réti Bp. 1954. 325. l.

M.D.K.

Bornemissza Géza

festő

44) Vasárnap délután

(Somogymegyei Múzeum)

Egyet kóztulajdonból elvezett nuitárgyak jegyzéke.

Budapest, 1952.

4 l.

MDK

Bornemissza Géza

Dutka M: IV. M.Képzőmüv.kiáll. Magy.Nemz. 1954.
jan. 29. 5 l.

MDK

Bornemissza Géza

Kert, vizf.

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 8 l.

MTK

Bornemisza Géza

Pert. vizf.

Magyar Képzőművészeti. I. kiáll. Ernst Mus.
1946. jan. 8 l.

MDK

Bornemissza Géza

Csendélet kagylóval, olaj

Müterem. III. csop.kiáll. 1935. márc.

A MŰCSARNOK TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

B-O-R-G-Ó

ÖNKÉNTES BUGYORLAKÓ

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1995. JÚLIUS 20-ÁN 19 ÓRAKOR

MEGNYITJA LÓSKA LAJOS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

DOROTTYA GALÉRIA · BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.
MEGTEKINTHETŐ 1995. AUGUSZTUS 12-IG,
HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 10–18 ÓRÁIG, SZOMBATON 10–14 ÓRÁIG

A MEGNYITÓT A TÖRLEY TÁMOGATJA

THE MŰCSARNOK REQUESTS THE PLEASURE
OF YOUR COMPANY AT THE OPENING OF THE EXHIBITION

B-O-R-G-Ó

CURSE AND PRAYER

AT 7 PM ON THURSDAY, 20 JULY, 1995

OPENING BY LAJOS LÓSKA ART HISTORIAN

DOROTTYA GALÉRIA · BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.
THE EXHIBITION IS OPEN TILL 12 AUGUST, 1995
MONDAY – FRIDAY: 10 AM – 6 PM, SATURDAY: 10 AM – 2 PM

THE OPENING IS SPONSORED BY TÖRLEY

BORGÓ

DOROTTYA GALÉRIA · 1995. JÚLIUS 20 – AUGUSZTUS 12.

BOT ÉS BUGYOR

Borgó majdnem minden munkáján feltűnik – hol elvontan, hol direktül – két szimbólum: a bot és a bugyor. Most itt, a Dorottya Galériában tárgyiasulva, három dimenzióban jelennek meg a rekvizítumok. Régebben csak a festmények és rajzok részei voltak, de emlékeztetőül így is megmutatkoznak a hét nagyméretű, barna tónusú, színes, tekergő alakzatokkal teli, rajzos kontúros képeken, mint az élettől kapott sebek szabdalta művész káromkodásai és fohászai.

A jelen tárlaton viszont a bot már demonstráltan szobor. Igaz, hogy e térbe belenőtt átok/ima már korábban is feltűnt plasztikaként, például a Vigadó Galéria-beli kiállításon, de ott még csak egymagában árválkodott, most viszont tizenkét darab sorjázik előttünk. Sőt mára a másik képi elem, a bugyor is materializálódott; installációvá vált.

Talán csillapodik kíváncsiságunk, ha megfejtjük, mit is jelent a Borgó-ikonográfiában a bot és a bugyor. A dombocskákon álló, háromszög talapzatból kinövő, kerámiafejű furkók a művész életének részei. Azokról a helyekről gyűjtötte őket, ahol valami nagyon emlékezetes esemény történt vele: arról a tájról, ahol elveszítette szüzességét, onnan, ahol életben maradt egy súlyos autóbaleset után. De fontos a számuk is, tizenkettő van belőlük, mint az apostolokból, a hónapokból, a zodiákus jelekből. Borgó karói tehát mágikus-rituális jelképek, természetfölötti erővel felruházottak, mint a pásztorbotok, a sámánbotok vagy az uralkodói jogarok.

Hogy mennyire fontos az alkotó számára a husáng mint jelkép, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy hónapokkal ezelőtt kérdőívet készített, és ezeken a megkérdezetteket a bot jelentéséről faggatta.

A másik, grafikáin, festményein sokszor megjelenő motívum a bugyor, ami nemcsak a pokol tornácon túli helyiségeire asszociál – „Van egy hely a pokolban – írja Dante –, Rondabugyrod, (vasszínű kőből, mint a hetedik kör), mely fönn keríti e sok ronda bugyrot" –, hanem kínzószerszám is, olyan belül hegyes vasakkal tűzdelt szekrény, melyben a beletuszkolt áldozat éppen hogy csak elfér. Ha elfárad és meggörnyed vagy megrogygyan, azonmód húsába hasítanak az éles szegek.

Borgó saját mitológiát épít magának, olyan mitológiát, melynek szimbólumai az egyszerin túl az általános felé kalauzolnak. Erről szól az a jelképekkel teli, sokjelentésű térberendezés, mellyel a Dorottya utcában találkozhatnak a látogatók.

LÓSKA LAJOS

BORGO György Csaba

Holmi 1994.3
V. évf

Túlsó P. Art
Önkéntes bugyor, hit és misztérium

Kötetlen beszélgetés Borgóval
Ajánlat az önkéntes bugyor lehetséges elméleti észleléséhez

Az önkéntes bugyor és annak lakója nincs.
Tehát jelen mondolat egy nemlétező valami (tény) apokrif lenyomata csupán.
De... a bugyor mégis létezett mint földi factum, mely a személyiség kényszerű megszabadulását célozta. Önmagától.
Ez volt eredeti rendeltetése.
Csak később a humanista képzelet űzte a pokolra (ba), mint a kárhozandó lelkek örök gyötrelmének biztos, eleve elrettentő fizikai valóságát(?)
A bugyorról: Az inkvizíció egyik eszköze a Sátánnal való szövetség nyilvánosságra hozatalára.
Ez egy szekrényszerű deszka építmény, amelybe kívülről borotvaéles és tűhegyes acélszögeket vertek be oly módon, hogy egy ember a belső térben elférjen.
A beletuszkolt sátáni lélekkel gyanusított nem tudott a belső térben csak állni. És rácsukták az ajtót.
Ha térde nem bírta már és megrogyott, azonnal belehasított valahol a fájdalom: a lapockánál, tán a gége tájon vagy ahol épp szúrta az éles szög.
Amikor már fogyott az erő, a fájdalomtól bevallott mindent: létezőt és nemlétezőt egyaránt.
Ezután következett a mindent megtisztító tűz.
A tűz, amely mártírt csinált a tudorból, a szatócsból, a vargából, a pékből, a szűzből, az utcalányból és azokból, akik soha nem gondoltak a katarzis élményére.

Boldogan vették tudomásúl, hogy íme a Sátántól megszabadultak.
Ugyan nem hallottak néhányan közülük soha a transzcendens élményről de a megszabadulás a bugyor kínjaitól már magát a szabadságot jelentette.
Gondolatuk a kifeszített erősség a magasság felé emelkedett, néha merészen, néha görcsösen mint egy bot.
Mindig csak gondolat szintjén maradt a gondolat, mert érezni nem tudtak a bugyorban.
A húsba hasító szög erősebb érzés volt. A szív néma maradt.
Csak a fohász, a remény egyenesedhetett föl az erő irányába, amely talán vagy megszabadít, vagy örökre szabaddá tesz.
A bugyor uniformizál. Az ajánlás és a fogadalom megszabadít.
Ábrahám gyermekét ajánlotta semmiért cserébe a szabadságért.
Az ajánlás függőleges
A fogadalom egyéni.

Kérem ne tapsoljanak.

Borgó
Miskolc, 1993. november 27.

1993. november 27-én, délután öt órakor a már előre meghatározott pontos időben Borgó (György Csaba) a Miskolci Galéria Alkotóházában szűk baráti körben mutatta be rituális performance-át.

Gyertyák, hajót szimbolizáló vásznak előtt visszatérő ciklikussággal és érezhető számmisztikai rendben korsóból vizet öntött fejére, levágatott szakállából, majd az otthonról, Erdélyből hozott „keresztelő" cserépedényt darabokra törte. Rá három napra ültünk le beszélgetni november 30-án, András napján.

Dobrik István: *Miskolchoz egyre több szállal kötődsz művész barátaiddal, tanítványaiddal együtt. Itt dolgoztál ez évben is az Alkotóházban, munkáidat bemutattad kamarakiállításon, szerepelsz a Biennálén. Legutóbb Győrben láthattunk Benneteket, közös performance-otokat és enviroment-eteket.*

A három nappal ezelőtt itt Miskolcon bemutatott „előadásod" viszont erősen személyes jellegű volt. Egyáltalán a performance, mint lehetséges kifejezési forma mennyire és miért fontos számodra?

Borgó: Hát ez tulajdonképpen talán nem is performance volt. Erről gondolkodva csak az jut eszembe, hogy a 60-70-es évek rózsaszínnek nevezett korszakában virágnyelven írtak az írók. Volt egy olyan műfaj, ami nem regény, nem vers volt, amiben szépen el tudták rejteni mondanivalójukat: ez volt az esszé. Annyi esszéíró volt, hogy Dunát lehetett volna rekeszteni velük. Most ugyanannyi performance-os van. Tulajdonképpen úgy tartom, hogy ez már devalválódott a nyugati művészetben. Ez az én személyes véleményem, bár nem csak az enyém, mert most olvastam erről a Hajdú István által indított lapban, a „Balkon"-ban. Swierkiewicz Robinak is volt egy kis írása, melyben nem mást állít, mint hogy a Kelet kezd, Nyugat befejez – erről szólt a kiscelli múzeumbeli kiállítása.

A nyugati művészetben divat a performance, hát akkor itt is ugyanúgy rámondjuk mindenre, holott semmi köze a dologhoz. Ez amit én és mi csinálunk, az inkább egy kicsit a középkori misztériumjátékokra, és annak elődjére a görög színházra hasonlít. Mikor tudniillik az történt, hogy a templomokban – ahol a szobrok és a festmények voltak és ott celebrálták a misét – a nagy alkalmakkor nem tudott a nép oda bekerülni s kintrekedt a templomtéren. Írni, olvasni nem tudtak akkoriban, a képzőművészethez nem értettek, a latin szöveget, amit a papok használtak, sem értették. Ezért kint szépen eljátszották nekik, misztériumjátékok formájában, hogy ott bent mi is történt. Tulajdonképpen, amit mi csinálunk az a saját művészetünknek, élményeinknek egy ilyen misztériumjáték szerű megfogalmazása.

D.L: *A performance végül is előadást jelent. Elfogadom, hogy a performance-hoz magához, mint művészettörténeti fogalomhoz olyan akciók kötődnek, amivel Te nem tudsz azonosulni. Pontosabban nem ilyen indíttatásúak a Ti előadásaitok. Viszont a misztériumjátékokra való hivatkozásoddal, mely szerint a bibliai történeteket népszerűsítették és játszották el az embereknek, az a gondom, hogy a Ti előadásotok nem törekszik közérthetőségre. Jeleket, igen áttételes szimbólumokat használtok, előadásaitok dramaturgiailag és az eszközöket illetően is sokszor enigmatikusak. Ez a misztérium érzésem szerint a Ti egyéni mítoszaitokban rejlik, a Ti egyéni mitológiátoknak egy másfajta világképhez való közelítésében. Vagy a kettő egymáshoz való kapcsolatában. Ha ez misztériumjáték, ez a misztérium miről szól? Borgó misztériuma? Borgó köré csoportosuló emberek misztériuma? Borgó művészetének misztériuma?*

B.: Hát ebben tökéletesen igazad van. A misztériumjátékok és mondjuk az ókori drámák és a görög színház tulajdonképpen úgy alakult, hogy a közönség valamennyire azért avatott volt. Amit mi most itt csinálunk, három időben és kultúrkörben történik. Többesszámban beszélek, mert a Túlsó P. Art-tal csináljuk. Amit Miskolcon láttál és amit egy fiatal kolléganőmmel, Kondor Valériával mutattunk be, valóban nagyon-nagyon személyes dolog volt. Rohonczi István barátom és kollégám meg is jegyezte, hogy abszolúte nem itt a közönség előtt, hanem mondjuk a Keleti Kárpátok egyik hegycsúcsán, Isten székén, vagy Hargita tetején kellett volna, kizárólag ketten csinálni. Hogy erre mégis itt, pontosan Miskolcon került sor, annak mélyen személyes érzelmi oka van, ami nem tartozik senkire. Így ennek a kis fogadalmi szertartásnak, amit csináltunk, máshol nem is lehetett volna helye, csak itt és ebben az időben. Az, hogy miért ekkor és miért ott, ez maradjon a mi titkunk. Megjelenésében viszont nem áll messze attól, amit a Túlsó P. Art-tal csinálunk. Tulajdonképpen arról szól, hogy kilépünk a műveinkből. A misztériumjátékok azt a célt szolgálták, hogy aki nem jutott be a templomba, a megjelenített igehirdetéssel azon kívül találkozhatott. Mi pedig megpróbálunk egy olyan kilépést, ami szoros összefüggésben van az elképzelt művekkel.

Itt egy kis kitérőt kell tennem. A Túlsó P. Art csoportról kell szólnom. Ezzel a csoporttal kezdtünk el egy olyan közös programban dolgozni, amely végül is ide vezetett ehhez az ál-performance, ál-misztérium megjelenítési formához. Csoportunk most alakul és én úgy érzem igen csak jó felé izmosodik. Hosszas vitáink, meg bizonyos kilépések a csoportból ugyancsak a szellemi éréshez vezetnek. Véletlenszerűen kezdtünk el úgymond performance-okat csinálni. A Miskolci Alkotóházban – amikor pályázat útján idejöttünk dolgozni – néhány nap elteltével tudtuk meg Bogár Edittől, hogy aki a házban dolgozik a szokások szerint egy kis kiállítás-

sal zárja ittlétét. Ez természetesen feladványt jelentett számunkra. Csináljunk egy kiállítást, a Sándor János, Maczkó Zsolt, Keserű Zsolt, Uta Heinecke és Borgó kiállításáról szól? Ez még plakátra is hosszú névsor lenne. Elhatároztuk, hogy mi most egy ad hoc csoporttá szerveződünk. Tévedésből a Túlsó P. Art nevet adtam neki. Ez a csoport Zebegényben formálódott Sándor János is ott tanított. Onnan indultak pályájukra ezek a tehetséges fiatalok. Zebegény egy sváb község. Uta Heinecke – aki a csoport alapító tagja – mondta, hogy a Zebegény németül azt jelenti, hogy a tó kezdete. Én ezt később elfelejtettem, és amikor szórólapot kellett csinálni, tévesen jutott eszembe, rosszul emlékeztem e megjegyzésére. Csak az rémlett, hogy valami vízzel kapcsolatos dologról volt szó, a tónak valami partjáról, vagy túlsó partjáról? És akkor ezt írtam a szórólapra. Annyira izgalomba hozott bennünket ez az elnevezés, hogy azonnal elkezdtünk meditálni róla, mint fogalomról. Felidéztük a görög mitológiát, Kháron ladikját, amely a lét és a nemlét partjai között szállítja utasait. A két part viszonya, szimbolikája inspirálta gondolkodásunkat, további tevékenységünket. Kiállítások, akciók sora következett. Jómagamat a régebbi emlékeim is inspiráltak, hiszen a 70-es években szintén dolgoztunk már így alkalomszerűen. Legfőbb partnerem akkor Ütő Guszti volt, de dolgoztunk másokkal is. Ide sorolnám Bob Józsefet, Biró Gábort, Muresan Ioan Aurelt, Man Nicolaet. Ütő Guszti a mai napig is ilyen gondolkodásmóddal alkot. Sikeresen dolgozott Baász Imrével, aki sajnos meghalt azóta és aki pótolhatatlan egyénisége volt a romániai magyar képzőművészeti életnek. De dolgozott alkalmanként Bukta Imrével, Gubis Mihállyal és másokkal is. Most egy csoportban folytatnak hasonló tevékenységet, melynek neve ETNA. Egészen érdekes módon újra fölvettük egymással a kapcsolatot. Neki sikerült többedmagával elérni, hogy a Baász Imre emlékére rendezett performance fesztivált nemzetközi rangra emelje. A nyáron egy közös megbeszélésen Sepsiszentgyörgyön elmeséltük neki a II. Győri Nemzetközi Grafikai Biennáléhoz fűződő tervünket, amely a Túlsó P. Art csoport öt tagjának közös gondolkozását reprezentálta. A terem öt ablakából kiindulva csináltunk egy olyan (megintcsak rossz művészettörténeti szó) installációt, melyben az egységben öt részre tagoltan mindegyikünk alárendelve magát a közös témának mégis megtalálta a saját ablakát, ha úgy tetszik. Ez az elgondolás egyébként a Rohó ötlete volt. Ő az a csoportban, aki mélyen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mi az a határ, ahol még létezik az individuum és a művészet és ahonnan már eltűnik a következő pillanatban. E megvalósult „kiállítás" átételes misztériumát ki is vittük Győr egyik legszebb terére, ahol Cikdánfalváról érkezett remek fúvószenekar volt partnerünk e rítusban.

D.I. *Elhangzott ezekkel az előadásokkal kapcsolatosan több fogalom: performance – ami ellen végülis tiltakoztál először, – utána elhangzott a rituś, szertartás, misztérium, játék. Érezhető, hogy a munkátoknak a jelképei tárgyiasulnak, vagy próbáltok olyan környezetet teremteni, amiben ezek a jelképek tárgyiasult formában megjelenhetnek. Ennek kitaláljátok a dramaturgiáját, szcenírozzátok, van egy időbeni története a dolognak. Tehát a kétdimenziós munkák akusztikus térbe kerülnek.*

Ugyanakkor azt érzem a körülötted zajló eseményekből, hogy Te mindig a közösséget keresed. Miért van az, hogy amikor az ember így egyedül marad a világban, amikor sok művész egyedül építi a saját maga világát, számodra fontossá válik a közösségteremtés, a szellemi egymásratalálás.

Egyén – közösség, szellemi kohézió, hit, mágia, rítus. Hogyan állnak össze benned ezek és a körötted lévő emberekben?

B.: Ebben egy kicsit messzebbre kell mennem. A 60-70-es évek marosvásárhelyi szellemi pezsgéséhez. Valahogyan úgy alakult Marosvásárhelynek az élete, hogy Erdély szellemi központja lett, bár Kolozsváron vannak az egyetemek. Mint a magyar autonóm tartomány egykori székhelye, rengeteg magyar ajkú művészt vonzotta hely. Csak példaként: ha Szentendrén él 100 képzőművész, akkor Marosvásárhelyen és környékén 300. A képzőművészet azonban megrekedt a nagybányai iskola szelleménél. Mi induló fiatalok ennél többet akartunk, de kitekinteni nem nagyon volt lehetőségünk. Emlékszem, kézről kézre járt egy művészeti folyóirat és ronggyá olvastuk, és mutattuk egymásnak a kávézókban, titokban, mert ennek olvasása sem volt engedélyezett. Mi mégis megpróbáltunk valami újat, megpróbáltuk kialakítani saját arcunkat. Fiatalokkal foglalkoztunk, akkor amikor a Ceausescu rezsim felszámolta a művészeti iskolákat. Happeninget rendeztünk bevallva, hogy nyugat hatása kicsit nyakon vágott minket is. Ezek a fiatalok ma már tehetséges művészek. Említhetem Erős Istvánt, Sándor Jánost, aki tagja volt csoportunknak.

Hogy miskolci személyes performance-omon pont hét gyertyát gyújtottam meg visszavezethető a Bibliában is a hetes szám kabalisztikus számmitológiájára. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni Erdély német nevét: Sieben Berge. Ott is van címerében a hét vára. Hiszek a kabalisztikus dolgokban, amik a rajzaimban és festményeimben is tetten érhető. Az individualizálódás a humanizmus óta központi kérdés, de én semmilyen módon nem tartanék kisebb értékűnek egy gótikus katedrálist, bármelyik Brunelleschi által tervezett épületnél. Fontos nálunk a csapatmunka, megtartva egyéniségünket. A csoport performance-ai nem állítom, hogy nem a munkáinkból születnek és azt sem állítom, hogy nem hatnak rám vissza. Engem személy szerint inspirálnak. A lényeget mindig együtt beszéljük meg, ügyelve a részletekre. Van például olyan munkám, aminek inspirációja egy temesvári performance-ból jött, a temesvári performance viszont egy szentendrei kiállításunkból ered. Így épülnek ezek a dolgok. Az ősi és nagyon mély rítusokra vonatkozó kérdést már Kasselben is megfogalmazta egy újságíró. A keresztény hiten túl ezek mai napig megvannak mindenhol.

D.I.: *Tehát akkor Te hiszel a művek mágikus erejében?*

B.: Így van, minden művészet végső soron mágia.

D.I.: *Így a század végén Borgó – túl a magánéletének problémáin – miért tartja fontosnak, hogy művész?*

B.: Hogy művész vagyok? Milyen nehezet kérdeztél és milyen könnyűt. Mert én annyi mindent próbáltam már az életben és semmi sem, csak ez az egy dolog sikerült nekem. Nem tudok egyebet csinálni.

Borgó-bot

Bizonyos dolgok időszakonként felerősödnek, bizonyos dolgok időszakonként elgyengülnek. Van, amikor ezek a tendenciák azonos szférákat érintenek, és van, amikor egymástól függetlenül érvényesülnek.

A dolog lényege minden bizonnyal az érvényesülésben rejlik.

A század utolsó évtizedében felerősödött a művészcsoportok jelentősége. Hogy a honi körökben megközelítően pontosak legyünk: Block, Ujlak, Hejettes Szomlyazók, Pantenon. És ne felejtsük ki azért a Túlsó P'artot sem.

Ez valószínűleg, mármint a művészcsoportok jelentőségének intenzitásnövekedése, összefügg az autonóm művészegyéniség szerepének módosulásával. Az autonóm művészegyéniségnek autonomitása időszakonként felerősödik, időszakonként elgyengül. A koncepciók keresztezik egymást, a koncepciók szétválnak, egyesülnek, ütköznek, kiegészítik egymást. A dolgot némiképp bonyolítja, hogy mindezen folyamatok végbemennek az autonóm művészegyéniségekben is. Micsoda kavargás, kavalkád zajlik a felszín és a mély színterein.

A dolgok összpontosulnak. Ha jól figyelünk, megfigyelhetjük, hogy a dolgok általában összpontosulnak.

A művek sem véletlenszerűen kerülnek egymás mellé: a kiállításrészek értelmezik egymást. Mint most is összpontosulnak és értelmezik egymást. A kiállításrészekben ugyanis most is olthatatlan értelmezési vágy él. Példának okáért nem véletlen, hogy — legyünk most kérlelhetetlenül konkrétak — nem véletlen, hogy György Csaba Borgó tizenkét képet állított ki, nyilvánvaló, ugyanakkor rejtett utalással az apostolokra. A tizenkettes szám megjelenik Rohonczi István maratott installációján is, ahol a bádogcserép virágtartókból kiüresedett apostoli szentség sugárzik. Ha érzékenyek vagyunk tizenkét kiüresedett apostoli szentség sugárzására, akkor ez a sugárzás elhajt Erőss István panaszfala elé, amely ellentétben a két tizenkettes meghatározottságú kollekcióval, fenyegetően egyetlen egy darabból álló együttes, amely így, ebben a közegben furcsa fintort küld a számmisztikának. E mű üde-nyomasztó bitumen-barna atmoszférája ütközik az életet adó víz csorgásával, illetőleg feloldódik abban, és rafináltan utal a sötét világban felfénylő világosságra. Így megleltük ezen egyes-kétszer-tizenkettes műegyüttes kulcsát a művek ritmusában, amely érzékelhetően a táblásított művészi manifesztiációban ölt testet: képtábla, fatábla, táblaüveg. Megjegyezni kívánhatjuk továbbá, hogy a hagyományos Borgó-képek mellett a Rohonczi- és az Erőss-installációk is a falhoz szorulnak, a térből visszalépnek a sík felé, ugyanakkor a Borgó meg — mint a teljesen váratlan és veszedelmesen bátor emberfogásról a zónázásra való váltással egy mindent eldöntő, habár helyi érdekeltségű kosárlabdameccsen — teret foglal el a virtuális középpontban. Ami körüljárható itt, az ugyanis nem más, mint a Borgó-bot. Ezt a Borgóbotot persze elsősorban a tizenkét képek járják körül, és csak másodsorban mi, akik sejthetjük itt e képek és bot közötti köztes, ingoványos területen a bibliai kérdésfelvetést:

„Kérdezte tőle Pilátus, tehát király vagy te?"

Ha majd emlékezetünkben visszatekintünk a szezon eme egyik csúcspontjára, a jelenvaló Túlsó P'artra, ha bot és kép közötti határsávra, ha oltárszerű otthon-szakralitásra, ha panaszfalas ácsorgásra vágyunk csobogással, akkor szép ezredvégi talányokat és hiányokat idézhetünk majd fel — már amennyire ez lehetséges —, ám mindenek felett kérdést és kérdéseket, kódolhatatlan, oly megnyugtatóan válasz nélkül maradó kérdéshalmazokat. A kérdéshalmazok ugyanis időszakonként felerősödnek, máskor meg elgyengülnek.

Hölgyeink és Uraink, ebben a feszült, várakozásteljes helyzetben, feloldás gyanánt egy előre kiszámítható javaslatot pendítünk meg: fáradjanak a büféhez.

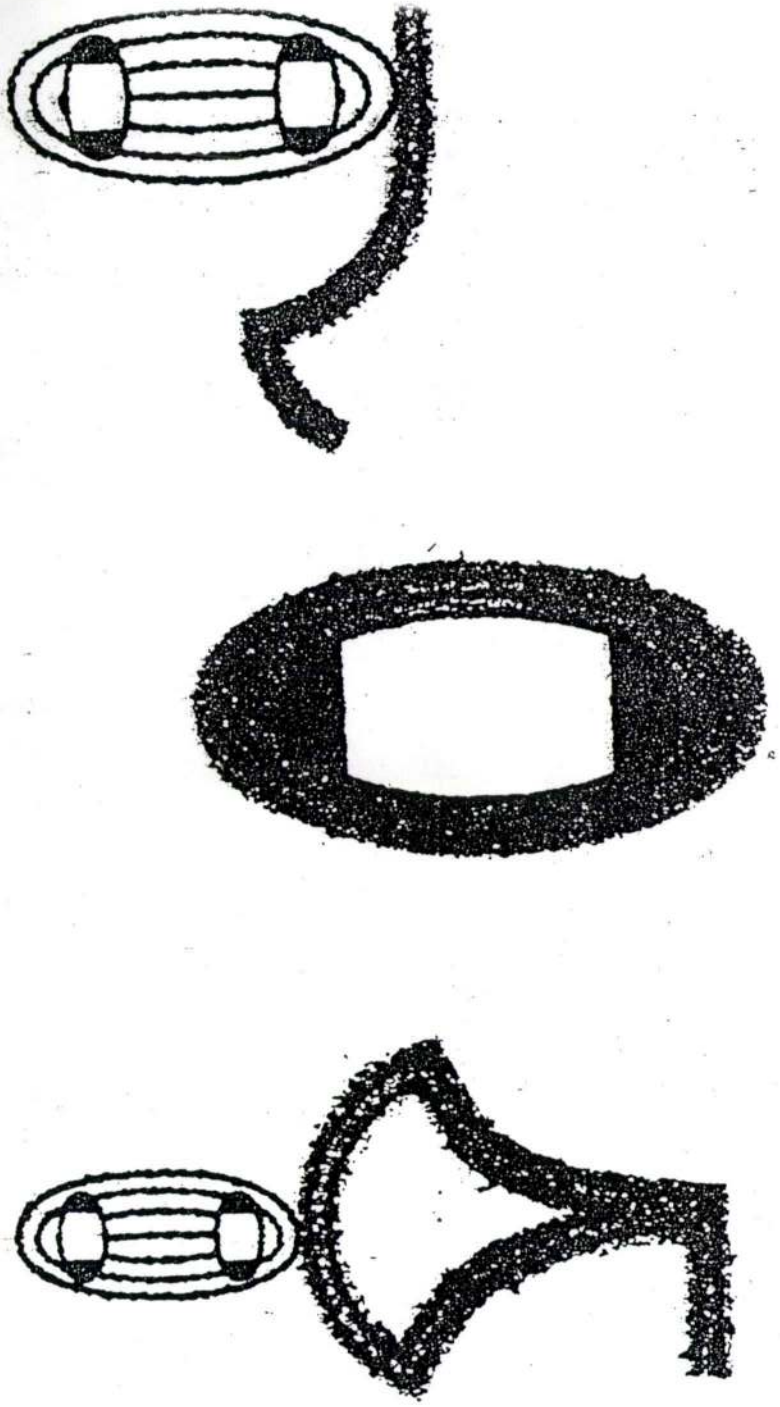

Kótai Tamás rajza

Borgó-ikonok

Borgó terápiának tekinti a rajzolást. Kirajzolja magából a fájdalmat, a bosszúságot, a bánatot, az örömöt, lerajzolja álmait. Nem tudom, hogy a jeles, negyvenes évei közepén járó grafikus, festő, installátor mennyire szereti Sigmund Freudot, vagy maga találta ki magának ezt a lelkét rendbe rakó gyógymódot. Az mindenesetre tény, hogy az elmúlt és az idei esztendőben több mint félszáz tiszteletet parancsoló méretű rajz került ki a keze alól.

Munkáinak egy része kötött ikonográfiai rendszer alapján készül, ezért érdemes motívumai közül bemutatni néhányat. Borgó indulásakor Kolozsváron, a hetvenes évek közepén, még György Csabaként, tanulmányozta a heraldikát is, s a címerek felépítését, kompozíciós elemeit figyelembe véve kezdte el alkotó műveit. Ő a heraldikát azonban igen önkényesen értelmezte, elsősorban a szimmetrikus komponálás elvét alkalmazta belőle. Rajzainak fő motívumai kötöttek, és mindig azonos helyen jelennek meg a képmezőben, akár bugyrot, hármas osztású szalkszentmártoni kútra utaló motívumot, heroldokat, görcsös bunkósbotra emlékeztető alakzatot, a saját átkát vagy imáját, akár a kompozíció felső részét lezáró Napot, bolygókat megidéző negyedkör formákat vet papírra. Legújabb munkáin pedig egyre gyakrabban bukkannak fel a szexualitásra — ölre, mellbimbóra — utaló formák is.

A nagyobb méretű megkomponált rajzai mellett készít apróbb, de igen ötletes, játékos vázlatokat, előtanulmányokat is, melyek később gyakran beépülnek festményeibe, installációiba is. Ezek az elmés firkák úgy születnek, hogy a ceruzát, tollat tartó kéz önmagától elindul a papíron. Ilyenkor a ráció kontrollját a szürrealistákhoz hasonlóan kikapcsolja a művész, színte az automatikus írás elveit alkalmazva hoz létre különböző alakzatokat.

Borgó rajzainak formakincse burjánzó és szerves, olyan különös világ, mely sajátos színfoltja modern rajzművészetünknek.

Lóska Lajos

ÖTVENHÁROM CERUZARAJZ

PODMANICZKY SZILÁRD

Hogy elvileg minden mondatunk arról szószólne, hogyan vagyunk benne a világban. Elmondani erről ezt, meg azt. Persze, hogy egyszerűbb legyen, kiindulhatunk onnan is, kik azok a Podmaniczkyak. Milyen magyarok. Jók, rosszak, haladó irányultságúak, vagy milyenek? Korábban csupa hérosz, csupa nagynevű elhíresült alak, nagy pénzekkel, felmagzó földekkel, harci ménin, konflison, karddal az oldalukon. Rafael például ott bóklászik, amikor Jánoska magyar csecsemőkirályt foglyul ejti Szulejmán. Egy másik Podmaniczky, nevezett Ármin előhívja a Kisfaludy Társaságot, továbbá fundamentál egy nagyszerű kisdedóvót. József, a báró tudomány és művészetpártoló arisztokrata, a nagytekintélyű Helytartótanács oszlopos tagja. Ez a Helytartótanács majd egy kicsit később lesz utálatos intézménye a magyarnak. Frigyes pedig egy régi gavallér. Ma szép benzingőzös utcája van Pesten, kedves helyen, a Nyugati pályaudvar mellett fut el. Frigyes volt forradalmi huszárkapitány, vidéki birtokos, gazdálkodó, pártelnök, színházi intendáns, író, akadémikus. Ez, persze, egy kicsit soknak tűnik. Csak annyi nyilvánvaló tehát, hogy a világban sokféleképpen lehet, úgymond, benne lenni, föl se sorolhatjuk, annyiféle mód akad, és a Podmaniczkyak ezeket a módozatokat szorgalmasan gyakorolták. Ha például Frigyes, aki a társadalmi regényről elmélkedett egykoron, elolvasná egy leszármazott — másképpen oldalági — Podmaniczky szíves kívánságát, miszerint hagyják őt lótuszülésben, nyilván zavartan bámulna, és körülbelül arra gondolna, hogy ő nem egészen így értette a poétikát.

Változnak az idők, változnak a Podmaniczkyak.

Ez a mai Podmaniczky, akit Szilárdnak ke-

Mint Millet rostálója. Hogy a szomorú ember mindazon dolgokra bámul üres és részvétlen szemekkel, amiket pedig a teremtésben nagyszerűnek és csodálatra méltónak elgondoltak. Hát, kérem szépen, hogy mi a nagyszerű. „Sok van mi csodálatos, de az embernél nincs semmi." Podmaniczky sem megoldani, sem leírni, sem kimondani nem akar semmit. Egyáltalán, akarni sem akar, miközben a sziporkázva sorjázó mondatok mégiscsak fájdalmat, iszonyt, óvatosan adagolt bölcsességet, megrendülést hoznak. Gondoljunk csak bele, micsoda tévedés éppen Podmaniczkytól számonkérni az úgynevezett valóságot.

Az életünket.

Hogy milyen világban élünk.

„Kérem szépen én azt akarom megtudni ezektől a mai fiatal íróktól, hogy milyen világban élek, és hogy hogy nézek ki, mik a vágyaim, és hogy mit tesz velem holnap, vagy ha meghalok."

Apa, olvassál karácsonyi üdvözlőlapokat.

Podmaniczky nem azt írja, ami megtörténik, hanem azt, mi lesz a történetből. Az a szabadság, ha Isten nem figyel oda. Más dolga van. „Nincs ki a történelem mind a négy kereke." Ezért nem fog engedni, nem esik meg a szíve rajtunk, ennyi a véleménye az emberről, hozzávetőleg és slendriánul, persze. Kegyetlen és kíméletlen szerző. És narcisztikus is. Mintegy tobzódik a képzelet hol szeszélyes, hol meg tárgyilagos röptetésében. Megéli, amit ír. Elszántan, mondhatni elragadtatottan szélsőséges. Spiró György legújabb novelláiban a téboly mai természetét olyan fegyelmezetten modellálja, hogy annál realistábban elkövetni ezt talán már nem is lehet... Mondjuk, a reális és abszurd az, hogy egy férfi és egy nő, egymás kezét fogva sétál va-

BORGO

Új Művészet
1990. 1.

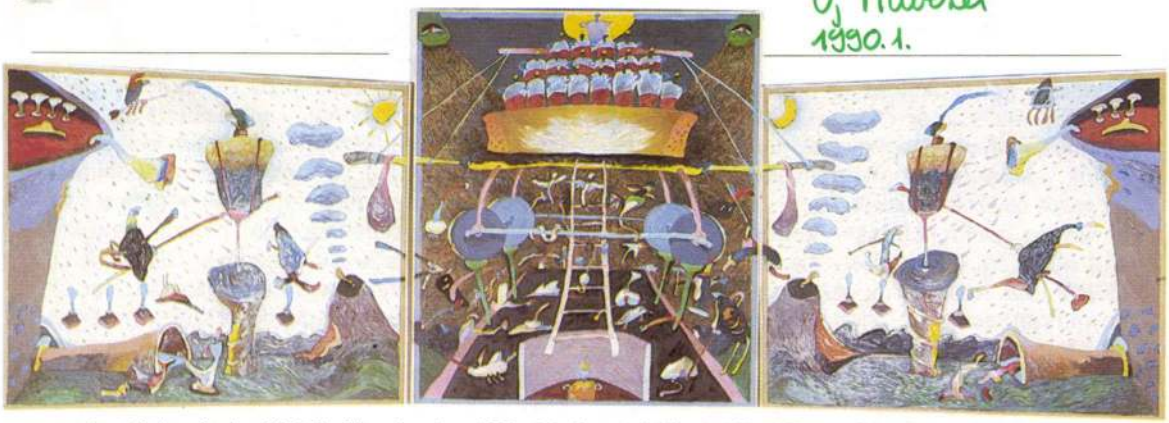

Borgó György Csaba: Jákob fia, Illés, a borvizes, 1990, olaj, vászon (triptichon), 120×160 cm, 160×140 cm, 120×160 cm

KÉTSZARVÚ SZILLOGIZMUS AVAGY: EGYSZARVÚ ENKLITIKA

Axiómák Borgó György Csaba művészetének megértéséhez, egy kiállítás ürügyén

NOVOTNY TIHAMÉR

A tájolás. *Borgó György Csaba* eddigi életútja egy közép-európai nemzedék pályakezdésének tipikus megtestesülése. 1950-ben született Marosvásárhelyen, s ugyanitt a Bolyai Farkas Középiskolában érettségizett. Ma Magyarországon, közelebbről Százhalombattán él. Volt profi birkózó, úszó, atléta, testnevelési főiskolás, református teológiai hallgató, mészáros, korongozó, modell egy művészeti népfőiskolában, autodidakta rajzoló, majd főiskolát végzett festő és tanár, önkéntes tejkihordó és természetesen az írói próbálkozásokról sem szabad megfeledkeznünk.

Tagja volt annak a Marosvásárhelyi Műhelynek – rövidítve MAMŰ-nek –, amelynek válogatott anyagát volt alkalmam megrendezni a Szentendrei Képtárban 1989 őszén – Marosvásárhelyi Műhely 1978–1984 Tegnap és Ma – és amelynek tevékenységét volt szerencsém feldolgozni, majd tanulmányomat Chikán Bálint és Ágoston Vilmos írásával egyetemben közzétenni egy azóta már megjelent igen szép kivitelű katalógusban.

A tősgyökös magyar nyelvterületről származó, tehát eredetét tekintve Erdélyben megfogalmazódó, kiteljesedését azonban szétszórtságában megteremtő neoavantgárd csoport művei meglepő formabontó és formateremtő képességről, újító szellemről tanúskodtak. Egyszerre volt jelen bennük a hagyományos és középszerű művészeti formáktól radikálisan eltávolodó, úttörő művészeti magatartás és a mitikus-vallásos, tájitermészeti, néprajzi-mindennapi, társadalmitörténelmi hagyományokra építő újtradicionalista, transzavantgárd állapot.

Európa keleti felének egyik sajátossága, hogy az úgynevezett modern neoavantgárd stílusirányzatok és expanzionista formabontó törekvések, sőt újabban a posztmodern eklektika is, még találkoztak és találkoznak az élő folklór hagyományaival. Páratlan lehetőség ez az úgynevezett bartóki program megvalósítására. (Külön tanulmányt érdemelne az a tény is, hogy miért éppen Szentendrével és miért éppen a Vajda Lajos Stúdióval került kapcsolatba a MAMŰ-tagok jó része!?)

Borgó György Csaba nem cselekvőleg, inkább barátilag kapcsolódott a MAMŰ valamikori experimentális-expanzionista, akcionista programjaiba. Művészetét tekintve ő inkább „magányos futó" volt, és ma is az – s talán nem ellentmondás, ha azt állítjuk, emellett aktív szervező. Összetett jelképrendszereket kifejlesztő, absztrakt művészete szinte természetes módon bontakozott ki az erdélyi protestáns művészeti hagyományokból, és a „családi" teológiai közegből. Szubjektív „heraldikája" nemcsak magánmitologikus jellegű, de szinte észrevétlenül olvasztja magába az úgynevezett „virágos reneszánsz"

művész a konstruktív és az organikus formákat ötvözi. Konkrétan az Őskőzet olyan mészkőtömböt idéz, melyben megkövesedett őscsigák találhatók: csigaszerű matt motívumok tarkítják a fényesre csiszolt felületet. Bohus Zoltán *Kapu*ja az anyag tulajdonságait – fényesség, átlátszóság, ridegség, keménység – kiemelkedő geometrikus forma, másik kompozíciója, a *Belső tér* két egymással szembe fordított, a közöttük lévő teret alakító, mértani alakzat. Ugyancsak geometrikus, hasáb, háromszög (prizma), gúla formákat készít a fiatal *Ioannidou Thomai* is, de az egyik legújabb *Légi utak* című kompozíciója maratott – gödröcskés, hullámos – felületei révén neogeós hatású. A korábban szintén geometrikus formavilágú, majd a csiszolt mértani alakzatokat amorf öntött formákkal kombináló Buczkó György a jelen kiállításon látható műveivel a Z. Gács György által megkezdett úton indult el: „Stabil" mobilokat készített. Ez a fából vaskarika definíció olyan alkotásokat jelöl, amelyeknek nem a szerkezete mozog, hanem a stabil plasztika a tükröző felületeivel imitálja a mozgást *(Tükör I, II, III)*.

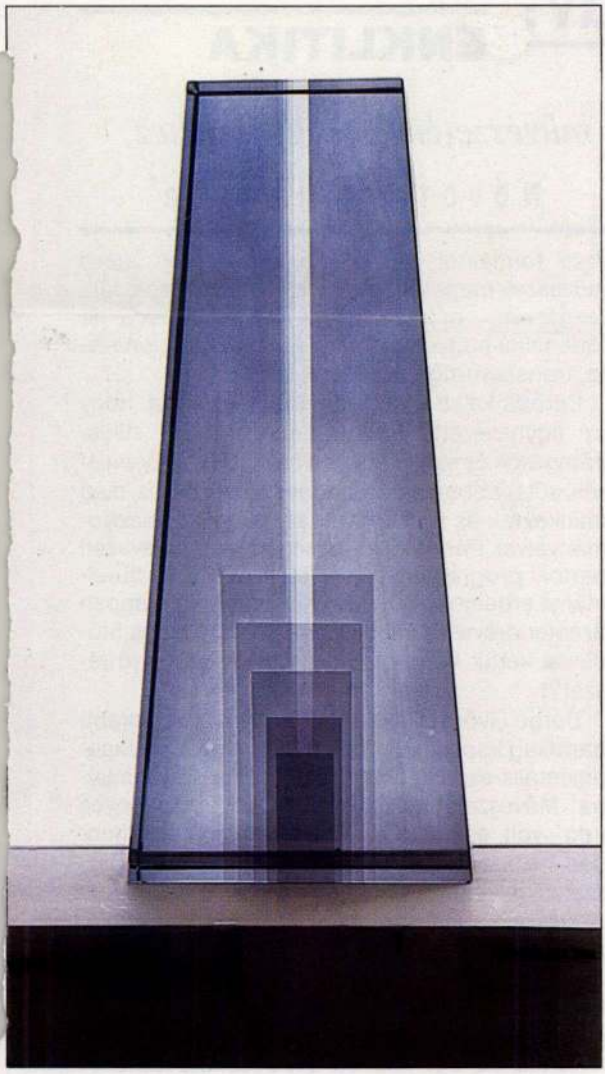

Bohus Zoltán: Kapu,
ragasztott, savazott, csiszolt síküveg,
42×5×19×12 cm
(fotók Tahin Gyula)

Az elmúlt évtized meghatározó stílusa, a posztmodern nemcsak a képzőművészeket, a textileseket és a keramikusokat, hanem az üvegtervezőket is megihlette. E kifejezésmódot a jelen kiállításon a színességen, a dekorativizmuson túl egyfajta játékosság és groteszkség jellemzi. *Melcher Mihály* csiszolt, ragasztott, gúla tetejű, négy öntött üvegoszlop tartotta filagóriácskára emlékeztető plasztikái az amorf-öntött és a csiszolt-geometrikus elemek ütköztetésére épülnek *(Szobor I, II)*. Ugyancsak groteszkségével és afunkcionalizmusával hat *Sigmond Géza Élet az üvegben* című kompozíciója, mely olyan, mint egy élére állított, nyakára támaszkodó, szögletes, fújt üvegpalack, aminek az alján még egy propellerforma fémtoldalék is van.

Külön kell szólnunk Kertészfi Ágnes archeológiai művészettel rokon ötletes munkáiról *(Obeliszk, Felrobbant kultúra)*, továbbá a zöldes, áttetsző, öntött káliüveg *Kehely*-sorozatáról, melynek darabjai egyszerre geometrikusak és posztmodernek, hiszen a lépcsőzetes talapzatra emelt, csúcsára állított gúlát, eltolt két félgúlát, továbbá fejére állított piramist formáló művei egyaránt kelyhek és mini emlékművek.

Természetesen iparművészeti és használati tárgyakat – poharakat, vázákat, tálakat – is találunk a kiállításon, de nem ezek adják meg a tárlat jellegét, hanem az autonóm üvegplasztikák.

A magyar üvegszobrászok jól sikerült tihanyi seregszemléjét csak üdvözölhetjük tehát, és reméljük, hogy a triennálénak meghirdetett kiállítássorozat második rendezvénye már egy gazdaságilag stabilabb, kultúrára többet áldozó időszakban kerül majd megrendezésre, hiszen a bemutatott anyag minősége az üvegtervező művészeket feljogosítja arra, hogy nekik is legyen triennáléjuk, amit majd egy idő után nemzetközivé lehet, sőt kell fejleszteni.

Borgó György Csaba: Lipinka, 1990, olaj, vászon, 140×160 cm

címeresleveleinek, a falusi református templomok kazettás mennyezeteinek stb. képépítkezési, képszerkesztési elveit és szimbolikáját.

Talán nem lesz érdektelen közelebbről megismerkednünk vele, s talán lesz még alkalmunk találkozni a hozzá közel álló *Elekes Károly, Krizbai Sándor, Szabó Zoltán* és mások egyazon égtájat képviselő művészetével is.

A szimmetriaelv. Borgó (háborgó, alias György Csaba, s ennek az előnévnek talán még két másik olvasata is lehetséges) különös, ezredvégi művészetét igen nehéz interpretálni. Ám segítségünkre siethet egy szemléletes fikció, amely e szubjektív „borgóizmust" stílusszerűen illusztrálja.

Tegyük fel, hogy kirándulunk a Maros-partra, mondjuk a marosvásárhelyi „Cementlapokhoz". (A szétrebbent művészek egykor kedvenc találkozóhelyére.) Előttünk csillog a megduzzasztott folyó tükörsima felülete: „Tőle jobbra is, balra is egy-egy fa – mindkettő ágainak tükörképe ott látható a víz felszínén. Különös: mennyire hasonlítanak egymáshoz! A fák, az ágak és a levelek, amelyek a víz felületén tükröződnek vissza, megdöbbentően egyformák. És amíg ezen a szokatlan jelenségen csodálkozunk, a jobb oldali ligetből egy vadász lép ki. De mi az? Egyidejűleg a bal oldali ligetből is kilép egy vadász; mindkettő ugyanolyan ruhát visel, úgy hasonlítanak egymásra, mint két vízcsepp; mintha mindketten parancsszóra mozognának, minden mozdulatot pontosan egyszerre végeznek. Még mielőtt elképedésünkből magunkhoz térnénk, szárnyak csattogása hallatszik, és a nádasból két vadkacsa reppen fel. Ugyanabban a pillanatban emeli fel mindkét vadász a fegyverét, egyszerre céloz-

nak, majd eldörren a lövés. A két vadász mozdulatai olyan pontosan esnek egybe, hogy a két lövés egynek hallatszik. De mi történt a vadkacsákkal? Odanézünk, és... és elálmélkodásunkra megtaláljuk a magyarázatot: a táj közepén egy hatalmas tükör magasodik, felső szegélye egészen a felhőkig ér, oldalt pedig a látóhatár széléig húzódik." (Nyikolaj Sejkov: Élet és szimmetria)

A világ alapjában véve tükörszimmetrikus – mondják a fizikusok. A szimmetria magának az üres térnek a tulajdonsága, s a tükör üres térhelyzetet teremt.

A fent lepergetett jelenet szereplőit és díszleteit most már illő lenne Borgó absztrakt jelképeivel behelyettesítenünk. Ily módon a horizontális tükröződés 90 fokkal elforgatva, mozgékony, kétoldali szimmetriát vagy másképpen enantiomorfiát eredményez. Egyszere lehetünk a kút mélysége és magassága között vízszintesen lebegő, álomlátó „bozgorok".

A nulla szimmetria. A valóságban persze az aszimmetrikus beépült és beépül szimmetrikusba, és Borgó sem volt mindig ilyen kiegyensúlyozott, ilyen kétoldalian szabályos. Korai munkáinak absztrakt jelei többnyire szabadon röpködték, járták be a teret, bizonyos nagyobb formák köré csoportosultak, lendületben voltak – könnyed, gyors, firkaszerű viszonyban lévén a valósággal. *Tanguy, Miro, Gorky* világa elégedetten mosolyoghatott Borgó transsylván képrejtvényeinek történeteire, s talán a kortárs és barát, Elekes Károly varázslatos grafikáinak képi spermatozoidáiból jutott a rajzasztal szélére is (!)...

Borgónál a téglalap alakú táblaképeket azonban fokozatosan kiszorították a négyzetes formák, s ezzel együtt megjelentek a középpontba összpontosított, egy-egy képzeletbeli vagy jelképileg érzékletessé tett, függőleges tengely mentén „megszerkesztett" motívumok. (Példaként a *Kabát* sorozatot említhetnénk.)

1984/86-ra tehát György Csaba létrehozta igen karakteressé váló művészetében a teljesen zárt rendszerű, szinte szertartásszerű logikával felépülő, profanizált magánvállalásának emblematikus-szimbolikus jelrendszerét, ezt a szimmetriaelvű filozófiai koordináta-rendszerbe illesztett mindennapi magánmitológiát.

Az önelvű-„képűség", mint az absztrakt magánmitológia alapja. Borgó megfosztja evilági létüktől a kiszemelt valóságos tárgyakat és élőlényeket: a kabátból például eltűnik az ember, mintegy elhagyja saját fizikai lényét, és láthatatlan lelkületű, cselekvő energiaként átszökik a kabát önállósult s ezáltal módosult képi jeleinek egyikébe. A valóságos tárgyától elvonatkoztatott forma és szín önállósul egy új, egy más lényegű, szubjektív rendszer és mérték szerint.

Absztrakt-geometrikus formái mértanilag kevésbé egzaktak, jelképileg többértelműek, ugyanakkor helymeghatározó és térszervező funkciókat töltenek be (például kúp, háromszög, trapéz, hatszög, „zikkurat" stb.); paravallásos, kvázimitologikus viszonyokat fejeznek ki az ember és az isten, az ember és a sors között, térben és időben.

Absztrakt-organikus formái pedig olyanok, mintha bizonyos biológiai testek és mozgó tárgyak, egy-egy időegység alatt folyamatosan rögzített, képlékeny alakzatai volnának. Úgy tűnik, mintha e lények fizikai lényegét más dimenzióban, érzékszervileg más módon észlelnénk.

György Csaba valószínűleg már korán belátta, hogy az ábrázolás problémája ismeretelméleti és fizikai-filozófiai kérdés – s ahogy például *Duchamp* a *Nagy üveg* című munkáján a saját maga által kidolgozott törvények és mértékrendszer szerint ábrázolta a „vőlegényeket" és a „menyasszonyt", úgy ő is hasonló módszerhez folyamodott. E módszer két alapvető eszköze pedig:

1. A megfigyelő nézőpontjának módosítása a megfigyelés tárgyához viszonyítva avagy megfordítva: a tárgy megforgatása, mozgatása a rögzített nézőpont előtt.

2. A ténylegesnek a lehetségessel való helyettesítése.

Borgó jelei azonban kevésbé spirituálisak – mindig egy dráma vagy tragikomédia elvont és szimbolikus szereplői. Izgő-mozgó, cselekvő, absztrakt jelei anekdotaszerű figurákat és helyzeteket helyettesítenek, amelyek hol felfutnak a homályos istenségig, hol pedig elviszi őket a kiszámíthatatlan ördög. (Ezek jelképileg szintén többértelműek. Úgymint: „füstkígyó", „átdöfött füstkígyó", „alef", „ómega", „potens bástya", „Borgó-kút", „kabát", „fogas", „kutya", „telefon-bél-kagyló", „gyűrű", „phallikus forma", „halom", „méhkaptár", „malom", „szekér", „borvizes palack", „bot", „sas", „kígyóvadász", „kapitány", „bozgor-angyal", „Weis Gizi", „hajó" stb.) Természetesen színszimbolikája is anekdotikus eredetű. Nála a harmónia színei a következők: Ember = barna. Az emberi léptek hangja = fekete. Emberi tisztesség = fehér. Macska = -rózsaszín. A menyasszony szép arcát mutatja = kék. Sivatag = okker. Élet = zöld. Remény = kiszámíthatatlan.

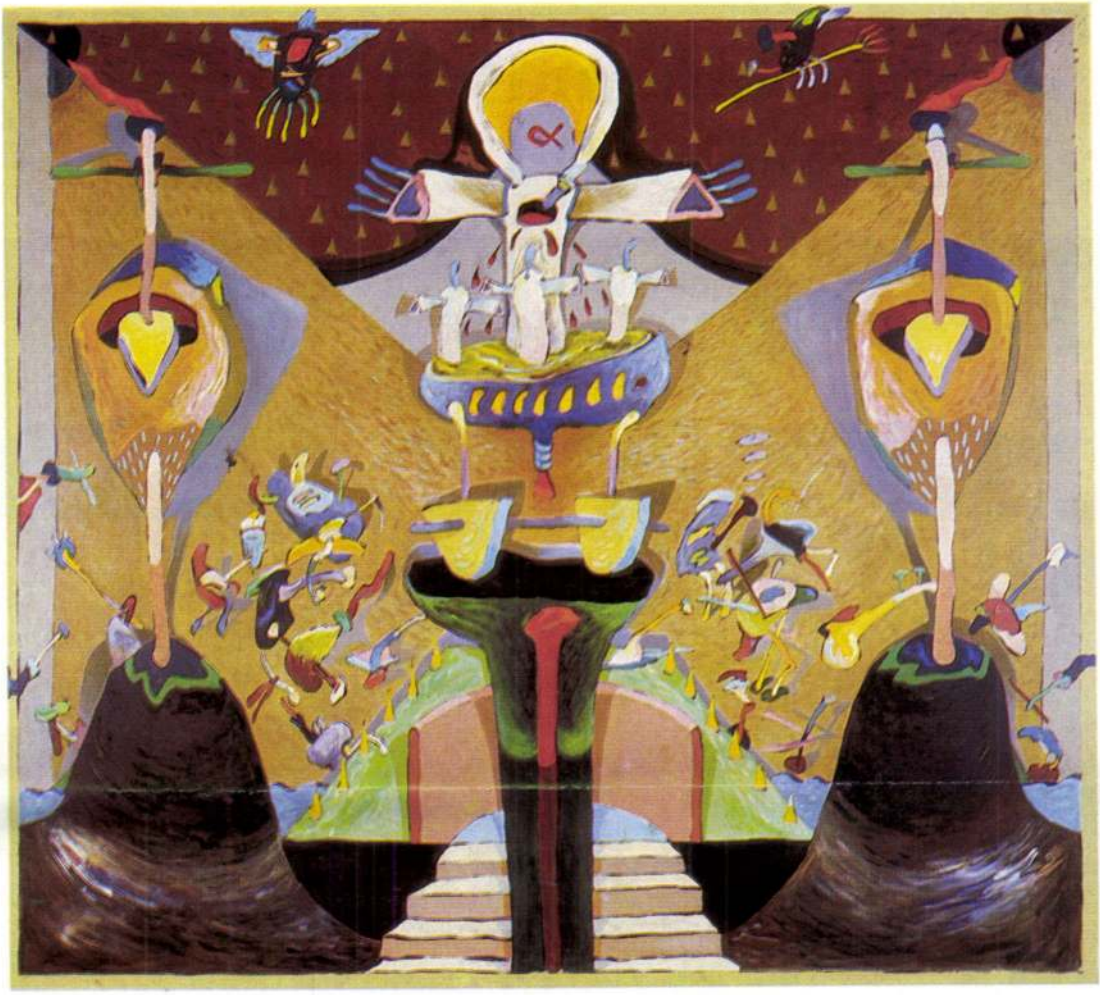

Borgó György Csaba: 1, ω: 1, 1990, olaj, vászon, 140×160 cm

Summa summárum. Borgó György Csaba különös művészetét tehát a következő azonos intenzitású kulcsfogalmakkal kell meghatároznunk:

1. Szubjektív kozmológia. (Mert a filozófiai és paravallásos síkon megfogalmazódó énkép térés időbeliségét absztrakt jel- és szimbólumrendszerekkel teszi képileg érzékletessé.)

2. Az énkép-teremtés legfőbb vizuális-logikai segédeszközei pedig a következők:

a) A szimmetriaelv. (Mintha az ember két keze egyszerre mozogna, egyszerre rajzolna, és a kisebb-nagyobb módosulásokat csupán az agyféltekék más-más beállítottságai diktálnák.

b) A „kétszarvú szillogizmus". (Formai szempontból nézve az a vizuállogikai folyamat, amikor két „előzményből" jutunk el a „zárótételig".)

c) Hermeneutikus dialektika. (A kép szín és formafejlődésének ellentmondásokon és kölcsönhatásokon alapuló zárt, belső folyamata.)

d) Enklitika. (Egy vizuális hangsúly melletti vizuális hangsúlytalanság, azaz a saját hangsúly nélküli forma megkettőzése egy képzeletbeli vagy egy jelképileg érzékletessé tett függőlegestengely mentén.)

Mit mondjunk még? A szubjektív „borgóizmus" létezik, mint a vissza nem vont vallomás, s bár a felfejtett szálak egyértelműen Erdélybe (Romániába) vezetnek bennünket, azért reméljük, Borgó számára itt is lesz hely, s nem kell „bozgorrá" válnia ahhoz, hogy megfesthesse *Jákob fia, Illés, a borvizes* szomorú szép mennybemenetelét.

(Váci Görög Templom, 1990. augusztus)

A japanizmus Bécsben 1870–1930

GELLÉR KATALIN

Kunimasa: Ferenc Ferdinánd trónörökös fogadása Tókióban, 1893, fametszet

A japanizmusnak az impresszionizmus, szimbolizmus és szecesszió mozgalmában játszott szerepét újabban több kiállítás is bemutatta. A legutóbbi összegző jellegű bemutatót a bécsi Iparművészeti Múzeum rendezte meg *Rejtett impressziók* címmel.

A kiállítás jól és takarékos célszerűséggel kiválasztott tárgyak és fotódokumentumok segítségével rekonstruálta Japán és az Osztrák–Magyar Monarchia politikai és kulturális kapcsolatainak fontosabb eseményeit: az 1869-es kereskedelmi, hajózási és barátsági szerződés díszes okmányától a Ferenc Ferdinánd Tokióba való érkezését megörökítő kedvesen naiv japán fametszetig (1893). A katalógus is nagy teret szentel a Japán megismerésében kiemelkedő szerepet játszó kiállításoknak, például az osztrák művészekre igen nagy hatást gyakorló 1900-as Secession-beli bemutatónak. Az 1905-ös, Japán régi művészetét bemutató rendezvény fő attrakcióját (egy japán templomot) pedig most is felállították.

A rendezők a japán tárgyak és a japán téma divatját is végigkövették. A japán nő, az egzotikus tárgyak és öltözékek iránti érdeklődés a historizmussal kezdődik, egyik csúcspontja *Hans Makart Japán nő* című festménye (1875). Az egzotikum vonzásában készült portrék sora mellett a japanizmus giccsbe hajló ágát meghívók és levelezőlapok képviselik. A japán tájakat, figurákat idéző művek közül kiemelkedik *Emil Orlik* színes fametszet triptichona, amelyen egy japán műhely: festő, metsző és nyomdász munkáját mutatja be (1902).

A legnagyobb élményt a grafikai részleg nyúj-

Bornemissza László, festő

□ BORNEMISZA LÁSZLÓ festőművész kiállítását Béres Ferenc énekművész nyitja meg augusztus 3-án, csütörtök délután 5 órakor Veszprémben, a Dési Huber teremben.

—: □ Bornemissza László

Esti Hírlap.

Bp. 1978. júl. 25

2

Szerda délután

(Borgó György Csaba szentendrei kiállításáról)

Borgó, alias György Csaba e szorgalmas és nyugtalan - mondhatnánk nyughatatlan - lélek már megint meglepett bennünket szentendrei kiállításán.

„Szerda délután" - így jegyzi e tárlatot egyik legfontosabb képe után, ám ez a címadás több mű létrejöttének körülményeire is utal.

Borgó mester ugyanis számos magnókazettára felvette kedvenc rádiósa, Fiala úr bohókás szövegeit, melyek általában szerda délután hangzottak el a Calypso Rádióban, s ha gondok redőzték homlokát, hétfőn, pénteken, vagy vasárnap éjjel, elvonult műtermébe, s miközben festett, ezeket a szalagokat hallgatta.

Micsoda furfang! Befordítja a naptárat, s bármikorra szerda délutánt varázsol!

Furfangjai közül az egyik csupán az idő megállítása, bár nem a leglényegtelenebb.

Vásznai a monumentális építményekkel, a különös ugra-bugra lényekkel maguk is kívül helyezkednek az időn.

Novum Forum Siculorumban járunk. Lám, ott röppen az ég felé a mosolyogtató, de kesernyés sorsú Weisz Gizi, amott oson Pacskadár, a rettenetes mázoló, s húsdarabkáit kínálja negyvenhatos lábain álldogálva a kakasos kislány.

Álmodik tehát Borgó magister, s ha nem is olyan emelkedettek ezek az álmok, mint Shellyé, vagy szent Ágostoné, legalább annyira kedvünkre valók.

Hiszen nem álom-e Frans Hals, a nagy flamand megidézése, akivel kettesben nézik a szelet?

Talán a spirálos Spinoza is ott lebeg valahol a megfejthetetlen mezőkben, s már nemcsak Hals-szal diskurál, hárman ülnek a robusztus kerti asztalnál, s természetesen szerda délután.

Lehetne szólni Borgó sajátos formavilágáról, organikus-geometrikus félabsztrakt figuráiról, arról, hogy egy komoly festő összetéveszthetetlen, senkire sem hasonlító műveket hoz létre (mert itt, ugyebár erről van szó), nem tesszük ezt.

Hagyjuk meg a feladatot a dobozolási kényszerrel küzdő szobatudósoknak.

Próbáljunk inkább találkozni Borgó legendáriumának fickándozó hőseivel, vagy a legendáriummal magával, melyben jól megfér a borvizes székely, a kalandos sorsú marosvásárhelyi polgárlány, s a dutyilakó mázoló.

Magam sem értem, hogy Alexandru Papiu Ilarian miért nem fér bele, pedig tudom: igen óhajtaná.

Borgó Csörgy Csaba Aktív Art Galéria-beli kiállítása a Szentendrei Nyár jeles eseménye volt (s nem csak a szerda délutánokon).

□ *Hann Ferenc*

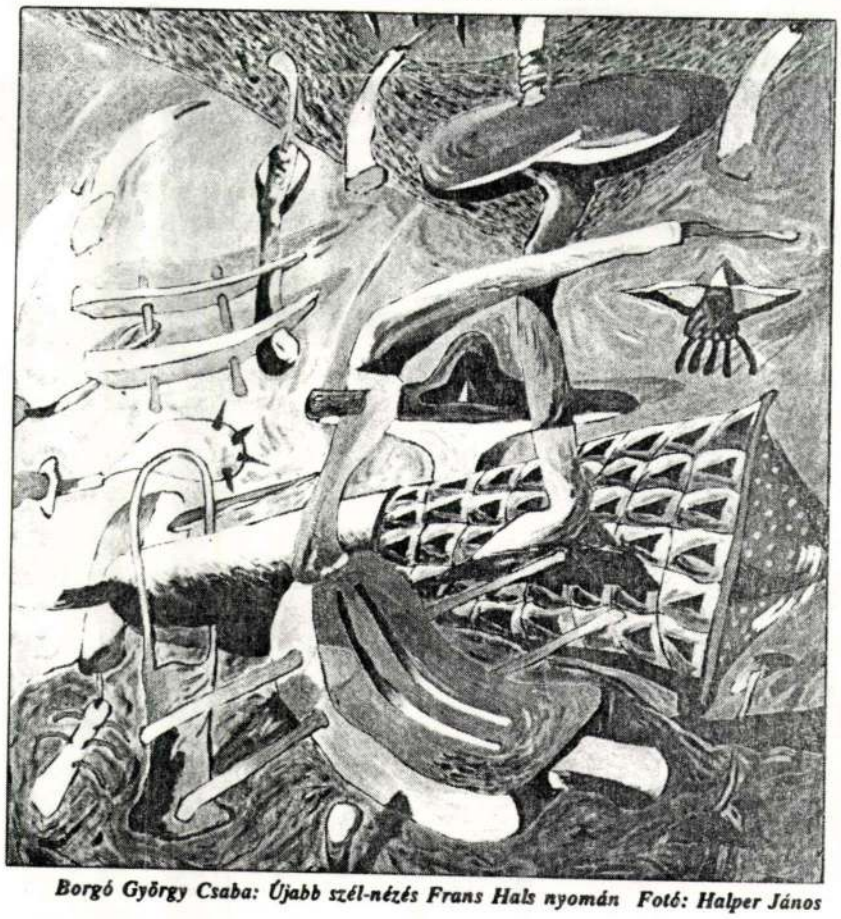

Borgó György Csaba: Újabb szél-nézés Frans Hals nyomán Fotó: Halper János

BORGÓ György Csaba

MAGYAR

Napló

33 FT

1993. JANUÁR 22.

IRODALMI ÚJSÁG

V. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

BORGO György

Nemes Nagy Ágnes amerikai naplója
Interjú Lengyel Balázzsal
Csejdy András, Sebők László és Zirkuli Péter prózája
Színházi beszélgetések

TARTALOM

Kőbányai János: Napló, most — 3
Nemes Nagy Ágnes: Amerikai napló — 4
A múlt nélküli jelen veszélyei
(Lengyel Balázzsal beszélget Budai Katalin) — 10
Bárdos B. Arthur: Összefüggések (vers) — 13
Esterházy Péter:
Csatlakozás a
Tégy a gyűlölet ellen! – kezdeményezéshez
Sebők László: Meghatározás
Nagy Gáspár: Szívoldal, gyepűszél
meg napnyugat-királyság
Géczi János: (a vadmogyoró szól);
(misztika) (versek) — 17
Zirkuli Péter: Noktürn
Parti Nagy Lajos:
Se dobok, se trombiták
(Egy téli nap) — 20
Csalog Zsolt:
A Teremtő vázlatfüzetéből — 21
Reményi József Tamás – Tarján Tamás:
Ciróka-maróka — 23
Csejdy András: Európa borozó — 24
Lengyel Péter: A kedves polcom
A bemutató nagyon fontos
(Színházi beszélgetések) — 26

Kardos Péter:
Poszt-posztmodern bestiárium — 28
Tasnádi István:
A sánta ördög színháza
(V. Országos Stúdió- és Alternatív
Színházi Találkozó) — 29
Borbély Szilárd:
Nagy vízözön lesz? — 32
Turcsányi Sándor:
Az írók nem tudnak írni
(Három könnyű darab) — 35
Vörös István:
Kivezetés az szépirodalomból
(Farnbauer Gábor: Az ibolya illata) — 38
Iszlai Zoltán:
Magabiztos dekadencia
(Döbrentei Kornél:
Honvágy egy álom után) — 39

Kaleidoszkóp — 40

Lugosi Lugo László: Fényképművészet — 41

E számunkat
Borgó (György Csaba) munkáival
illusztráljuk
A 10–12. oldalon
Koncz Zsuzsa felvételei — 43

Magyar Napló

A Magyar Írószövetség lapja
megjelenik kéthetenként

Főszerkesztő:
DÉRCZY PÉTER
Olvasószerkesztő:
NÉMETI RUDOLF

A szerkesztőség munkatársai:
BÉRCZES LÁSZLÓ (információ, interjú, kaleidoszkóp)
BOJTÁR B. ENDRE (Európa)
BUDAI KATALIN (műbírálat)
MAROSI GYÖNGYI (illusztráció, tördelés)
NÉMETH GÁBOR (próza)
PARTI NAGY LAJOS (vers)
SÁRDI ANIKÓ (szerkesztőségi titkár)

Lapterv:
MACZÓ PÉTER

A szerkesztőség címe:
Budapest VI., Bajza utca 18. 1062
Postacím: 1426 Bp. Pf. 108
Telefon: 142-1168; 142-1520; **Fax:** 12-13-419
Fogadóóra: kedden 12–14 óráig

Kiadja a Magyar Írószövetség
Budapest VI., Bajza utca 18. 1062
Felelős kiadó: TORNAI JÓZSEF elnök

Szedés és nyomás:
93.0003 MSZH Nyomda és Kiadó Kft.,
Budapest XI., Építész utca 40–44.
Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Posta.
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél, a hírlapüzletekben, a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR) közvetlenül, utalványon vagy átutalással a HELIR 215-96162 számra.
Előfizetési díj: 1 évre 840,– Ft, fél évre 420,– Ft.

Külföldön terjeszti a Kultúra Külkereskedelmi Vállalat (és bizományosai), 1389 Bp., Pf. 149.,
az előfizetési díj átutalható a Magyar Hitelbankhoz (H-1133 Budapest), a Kultúra 202-10995 számú számlájára. Előfizetési díj: 1 évre 47,– USA dollár

Megjelenik a József Attila Alapítvány, az MHB Magyar Sajtóalapítványa, az MHB Táncsics Mihály Alapítványa, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium és a Soros Alapítvány támogatásával

ISSN 0865–2910

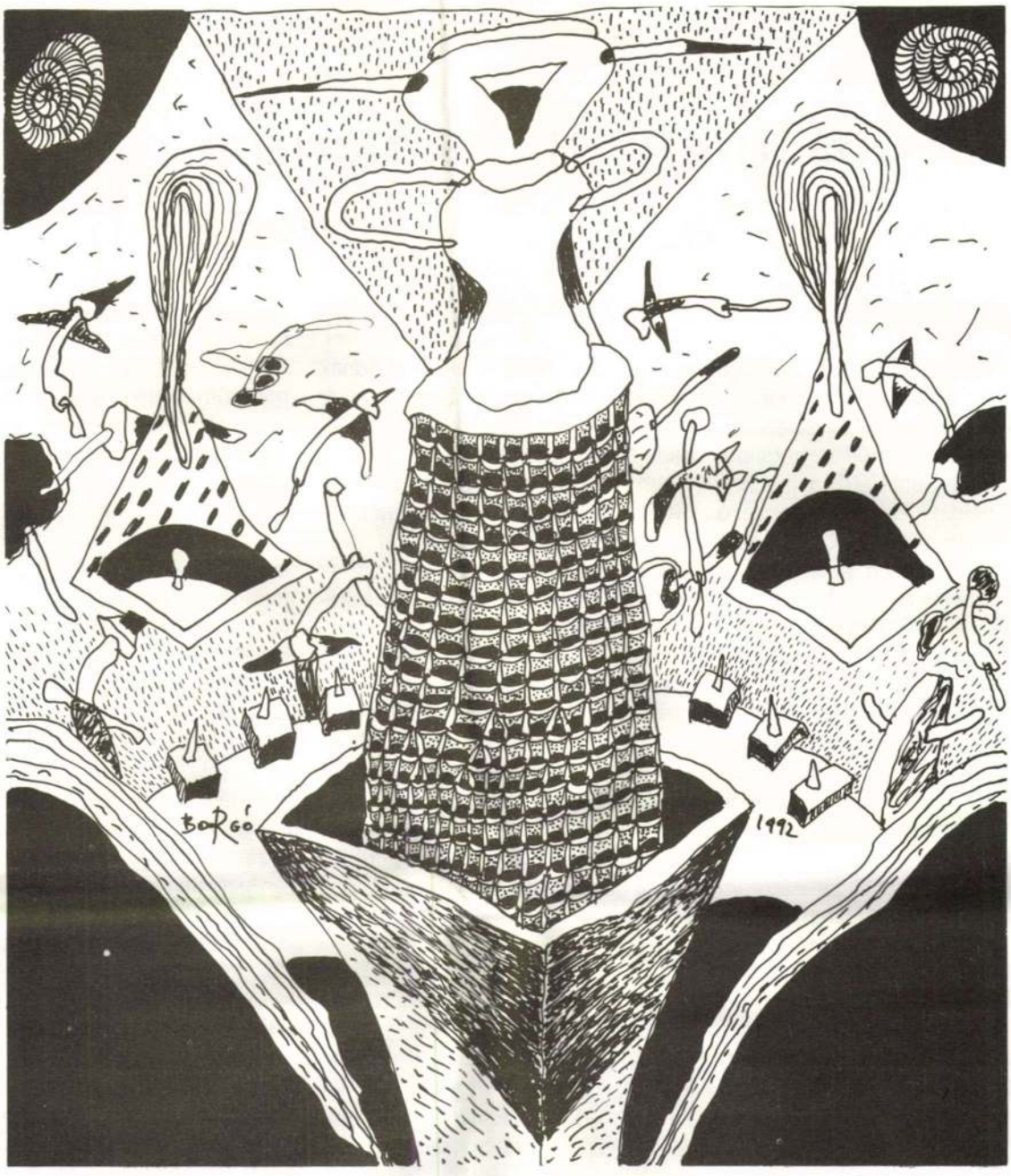

,,nincs a miniszter úr prioritási listája élén''. A három baden-württembergi bajtársat még azután sem veszik őrizetbe, hogy a rendőrség már hónapok óta név szerint ismeri őket.

Ugyancsak ,,halált okozó testi sértés'' ügyében születik ítélet 1992 szeptemberében öt fiatalkorú eberswaldi (Brandenburg) lakos ellen, akik csaknem két évvel korábban mintegy kéttucatnyian megtámadtak négy városukban élő fiatal angolai férfit. Az egyiket megölték, kettőt súlyosan megsebesítettek, a negyediknek sikerült elmenekülnie. Ezúttal sem tud sem a rendőrség, sem a bíróság politikai vagy rasszista motívumot felfedezni az ügy hátterében. Jóllehet az egyik vádlott ragaszkodik hozzá, hogy jegyzőkönyvezzék a véleményét: ,,Németország a németeké! A külföldiek pusztuljanak innen!'' Jóllehet a társaik két héttel a gyilkosság után meg akarják alapítani Eberswaldében a Német Nemzeti Népi Szövetség neonáci szervezet helyi tagozatát. De ezt a rendőrség meghiúsítja, nehogy a botrány még nagyobbra dagadjon.

Az eszméletlenül földön heverő angolai férfival, Antonio Amadeuval egyébként gyilkosa úgy végzett, hogy szegelt bakancsával nekifutásból páros lábbal a fejére ugrott. Szétiporta. A rendőrségi szóvivő szerint itt csupán ,,olyan *vétségről* van szó, amely a fiatalok életkori sajátja'', az angolai férfi csupán ,,egy csoportdinamikai folyamat'' következtében vesztette életét. A beszámolóhoz a teljesség igényével hozzá kell tenni, hogy a négy angolai megtámadását, egyikük leterítését (baseballütő), másikuk megkéselését s Antonio Amadeu széttiprását a túlsó járdáról tisztes távolból végignézte három szolgálatban lévő rendőr. Igaz, sötét volt. Ők bizony nem láttak semmit. Még csak rosszra sem gondoltak. A fiúk amúgy *rendes német gyerekek*. Ők csak azt hitték, hogy lökdösődnek egy kicsit.

Az ítélet négy esetben két évi, illetve két évi s néhány hónapi börtönbüntetés felfüggesztve. A szegeltbakancsos négy évet kapott jogerősen.

KARDOS PÉTER ZÜRICHI LEVELE

Poszt-posztmodern bestiárium

Mi jön a posztmodern után? Az abszurd?

Már megint? Író-olvasó találkozó egy német menekültotthonban. A hazánkban méltatlanul ismeretlen nagy moralista, a német irodalom doyenje, Hans Sahl (1902) nyitja meg a sort. A példáját számos jelentős író és írónő követi. A kellékek a szokásosak. Az ideiglenesen emelt pódiumon kis asztalka. Rajta pohár víz a felolvasónak. A ceremónia is a szokásos. Az író lassú, tagolt, fakó hangon olvas (a világtalan Hans Sahl helyett a felesége töltötte be ezt a tisztet), szép üzenete szétpereg a figyelmes arcok közt. Magukba mélyedő tekintetekre hull. Fel-felcsillanó szemek jelzik a széksorok közül, hogy szív követi a szó ívelését.

De ezúttal nem. A hallgatóság nem a szokásos. A hallgatóság ugyanis *nem ért semmit*. Ghanai asszony ül moccanatlan, ölében alvó fekete csecsemő. Figyelmes tekintetű Sri Lanka-i férfiak merednek előre, arcuk maga a tisztelettudás. A sarokban népes dobrudzsai roma család: a férfi és az asszony alázatosan lágy testtartásban. Csak a kicsinyek izegnek-mozognak. Amikor a kamera feléjük fordul, a férfi határozott mozdulattal kupán nyomja az egyiket. Itt-ott egy tanulnivágyó mandulavágású szem is felnyílik. Csak tegnapelőtt gázoltak át a sekély vizű, éji Oderán, csak két hete másztak elő egy teherautó mélyéről, hogy a bálák mögötti rejtekhelyükről végre német földre tegyék a lábukat egy autópálya pihenőjében. Tíz napja csak, hogy egy ázsiai charter járatról leszálltak a Berlin-Schönefeld repülőtéren. Németül egyelőre azt értik csupán, hogy ,,Danke schön!'', ,,Guten Tag!'', valamint azt, hogy ,,Ausländer raus!'' (Külföldiek, takarodjatok!).

Hálásak. Semmit sem értenek, de azt tudják, hogy amíg ennek a ceremóniának hallgatag résztvevői, addig nem eshetik bántódásuk. Tévéstáb forgat, jupiterlámpák ontják a fényt. A ház előtt rendőrautó áll. Máskor, amikor a sötétből kövek csapódnak konténerbarakkjuk falához, amikor benzinespalack töri szét ablakuk üvegét, amikor a mélyfekete éjből rájuk lőnek, nem jön a rendőrség. De most itt van. Baj nem lehet. És végighallgatják a veretes német prózát vagy épp a posztmodern csevejt, szavak érthetetlen üzenetét. Abszurd drámába illő jelenet. Szívszorítóan kacagtató, az ember nyeli a könnyeit. Ők nem értenek semmit.

És mi sem. Talán két évtizede hunyt ki az abszurd intellektuális izgalma, porladt szét metafizikai tere. Ki gondolta volna, hogy az élet újra abszurd drámákat kezd el írni? De nemcsak abszurd drámát. Grand guignolt is. Sőt a grand guignolnál vérfagylalóbbat. Valóságos rémdrámákat.

Ezerkilencszázkilencvenegy húsvét vasárnapjára virradóra egy huszonnyolc éves mozambiki férfi száll fel Drezdában a hetes villamosra. A férfi, akit évekkel ezelőtt még az NDK hatóságai hívtak az országba dolgozni, épp hazatérőben. Hat fiatal beleköt, ütlegelni kezdik. Miután a padlóra zuhan, felemelik s kidobják a robogó villamosból. A kocsi megáll, valaki rendőrt hív. A járőr megállapítja, hogy a feketebőrű férfi ,,ittas'', ,,részegen kiesett''. Majd miután a mentő érte jön, a rendőrök nyugodt lelkiismerettel elvonulnak. A villamosban tartózkodók közül senkinek nem veszik fel a személyi adatait, még az önkéntesen jelentkező tanúkét sem. Minek? A kép világos, ittasságból eredő baleset történt.

A hat fiatalember ekkor még a villamoskocsiban tartózkodik. Közülük hárman a Gorbitzi Bajtársi Egylet tagjai. A másik három nyugatnémet vendég. Baden-Württembergből érkeztek Gorbitzba, Drezda e vigasztalan ex-szocialista lakónegyedébe, hogy részt vegyenek a helyi bajtársi egylet kéthetente megrendezésre kerülő, jóhangulatú estjén. A vendégek akaratot acélozó, tüzes szónoklatok, valamint töménytelen korsó sör elfogyasztása után szélednek szét. Hatan felszállnak a város szívébe vivő hetes villamosra, hogy a pályaudvar környékén – mint nyíltan hangoztatják – ,,néhány niggert, fidzsit, rohadt törököt felkenjenek a falra''. Jorge Gomondai – így hívják a mozambikit – egyenest a karjukba szalad, amikor később ugyanerre a hetesre száll fel. Gomondai egy hét múlva belehal sérüléseibe.

Miután újságírók kiderítik, hogy a gyilkosokat a Gorbitzi Bajtársi Egylet háza táján kell keresni, a csoport vezetője, Lutz Kronenberger sajtótájékoztatót tart. A kameradschaftsführer biztosítja az újságírókat, hogy itt nem ,,gyilkosságról'', még csak nem is ,,emberölésről'', csupán ,,baleset-ről'' lehet szó. A bajtársi egyletnek különben is csak politikai céljai vannak: ,,Modern nemzetiszocializmust akarunk – ámde külföldiek nélkül!'' Eszményük: ,,a rend és a biztonság''. Kronenberger nem ismeretlen az újságíróknak, korábban a helyi FDJ egyik titkára volt, magyar fogalmakkal: régi kiszista. Kronenberger szó szerint: ,,A Gorbitzi Bajtársi Egyletnek semmi köze a történtekhez''. Odakint a gorbitzi panelház falán felirat: ,,Jorge! Nem te voltál az utolsó! Mindenkit elkapunk!''

Nagy nehezen megmozdul a rendőrség is. De ők sem gyilkossági, még csak nem is emberölési ügyben. A nyomozás ,,halált okozó testi sértés'' miatt indul, amiért bírósági per esetén – ha egyáltalán sor kerül rá! – lényegesen enyhébb ítélet várható. A rendőrségi sajtótájékoztató szerint ,,egyébként sem látni'', hogy az esetnek bármiféle politikai, rasszista vagy szélsőjobboldali indítéka lenne. Épp ezért Heitmann szász igazságügyminiszter sajtószóvivője szerint is Jorge Gomondai halálának felderítése

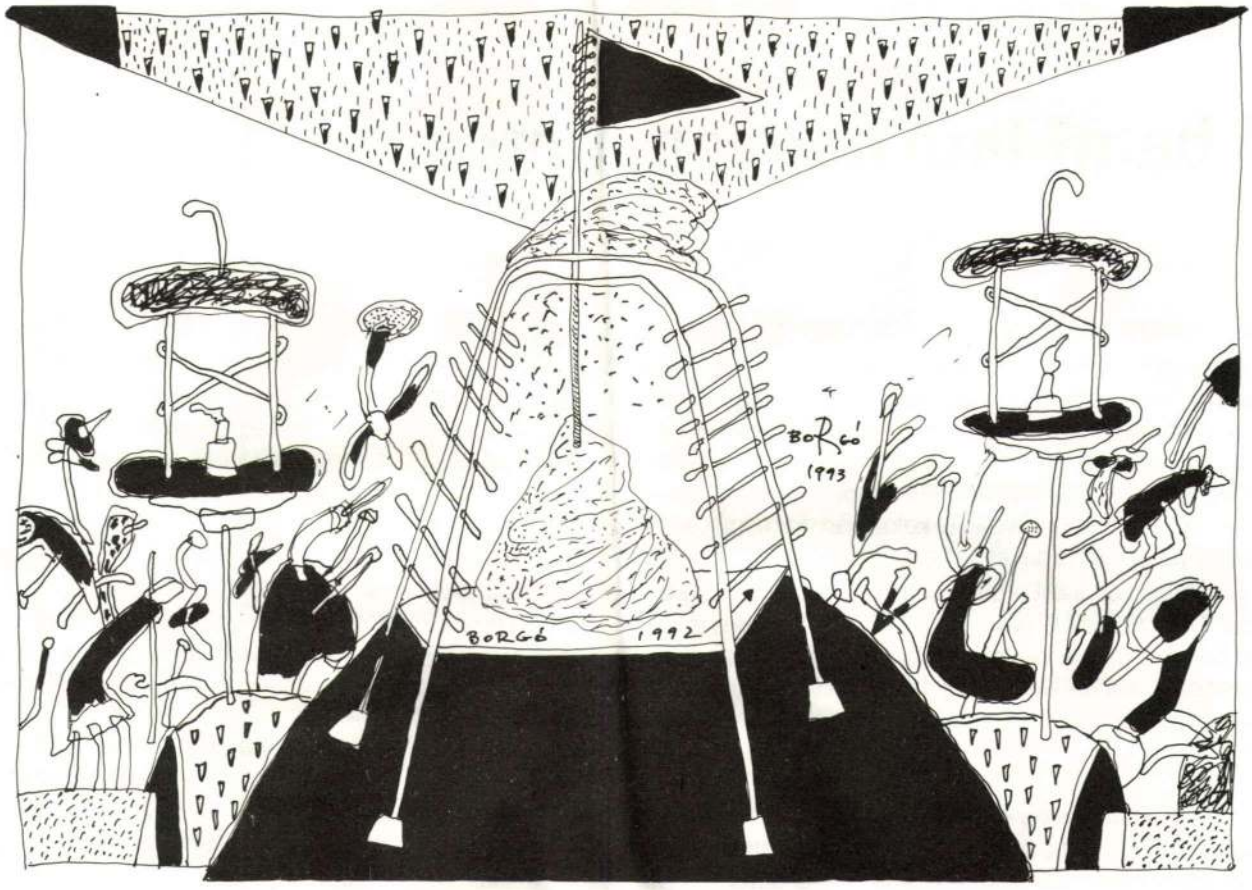

Ápoltak a körmei, valószínűleg manikűröztet. ,,Csak hollandul'', hazudta Catherine, azóta hallgatnak. A férfi már a harmadik whisky-kólát rendeli. Pedig nem látszik kurvának, gondolja fél óra múlva, miközben előre engedi a szállodai szobába.

HOLLAND HORIZONT, GONG, KÉNYELEM ÁRUHÁZ, PLUSZ-MÍNUSZ COPYSHOP, RÓZSASZÍN CICÁK, MADÁCH PÉNZTÁR, ÖRÖKMOZGÓ ERÓZIÓ, JÖN-JÖN-JÖN, AGROTOURS, BROKÁT RUHA, FOTOLUX, KEGYELET SÍRCSOKROK, LEMEZKUCKÓ, MAJA KIRÁLY, PANNON LÁSZLÓ, REININGHAUS MOSOLY, HAPPY BOX SZÖVETKEZET, GREAT GENTLEMAN, BIZTOSÍTÁS BIZTONSÁG, IGÉNY SZERINT CÍMER, KŐMŰVES ÉTTEREM, MENYASSZONY-VŐLEGÉNY KÖLCSÖNZŐ, GULLIVER MEGASTAR, KÁRPÓTLÁSI JEGYÉRT IS, DEKO-RÁCIÓ, PULCSIK-TUNIKÁK, LEGO SZONDI, ORFEUM BÉKÉBEN, SIEMENS JUDIE, DELFINTOURIST, HURRIKÁN BAZÁR, GUMISZERVÍZ, KONZUMBANK, BOBBY DICK, DOLCE VITA FOLKART, TÜKÖRHIDEG FALATOK, VÉGKIÁRUSÍTÁS, RONCS SIDE STORY, TURBÓSZOLAR, SORON KÍVÜL MINICUKI, START CSAPTELEP, MÉLYMASSZÁZS, VEGYLAND TÓBIÁS, AUTO NÉRÓ, FÉNYSÖTÉT, NINTENDO GAMEBOY, SPORTCORNER, CSINIGÁZ KÉSZÜLÉK, MÖRING HOZOMÁNYBOLT, MISSIÓ SZOLGÁLTATÁS, LACIKONYHA, KAPUTELEFON SZERELÉS, GÉZENGÚZ, KANDALLÓ KELLÉKEK, HERMESZ KERTÉSZ, TOLÓKAPU-KIVITELEZÉS, VIDEÓ RENT, KÖLYÖKGÁLA, CIRCO ITALIANO, ALKOTÁS BISZTRÓ, HUNGAMERIKA, GÖSSERKAGYLÓ, BOLT NYÍLT, FOODAPEST, OUTDOOR KÖTVÉNY, GLOBÁL BÁLA, EMBLÉMÁS FROTTÍR, NYOMÁS ELEKTRONIKA, CSOMÓPONT SZATÓCSBOLT, CHIQUITA KULTÚRA, BARKÁCS WARTBURG, IRHAFESTÉS, CITADELLA CSEMPE, SHANUKA ÜNNEP, AZ EURÓPA BOROZÓ TATAROZÁS ALATT...

Gábor fotósorozatának a címe ,,Elseje nulla óra'', a változások előtt egyszer Bécsben álnéven kiállította a képeket. Harminc éve kezdte. Akkor az egész város üszkös romokon táncolt, pernye szállt, és hullt az újságpapír-konfetti, a nagy hidegben gőzölt a rendőrlovak fara, az emberek kussoltak, és dércsípte arccal, őrülten fújták a papírtrombitát. Macabre. '78 óta dolgozik színes filmre. Gyakran rendezgeti az anyagot. Látja, hogy mi történik. Az emberek arcán. Hogy fakulnak a pillantások. Hogy a nőkön vastagodik a festék. Hogy megfáradtak a férfiak. Hogy a gyerekeké az utca. Tűzijáték van, dafkemosoly és riadalom.

Gábor az erkélyen áll, amikor a robbanás megrázza a környéket. Szeméhez emeli a kamerát.

A címlapfotón égő alak homályos. A telt ajkú, vörös hajú nő melléig kúsznak fel a lángok, a tűz már belekapott a kabátjába, de mintha nem venne róla tudomást. Nyoma veszett. Az amatőr felvétel a szomszéd házból készült. Fokozott erőkkel keresik. ,,Ki áll a pókerarcú gyújtogató mögött?'', süvölti a rikkancs a kereszteződésben. Letekerem az ablakot, és veszek egy lapot.

A bemutató nagyon fontos

Forgách Andrással, Márton Lászlóval, Nagy Andrással – közös időpont híján – külön-külön beszélgettünk a drámaírók zalaegerszegi Nyílt Fórumának idején; a jelen szöveg így (a nyilatkozók beleegyezésével) utólagos egybeszerkesztés eredménye. A három színműíró az idén – már egyikük sem először – valamiképpen főszereplője volt a referátumokból, vitákból, próbákból és műhelybemutatókból álló rendezvénysorozatnak. Márton László *A nagyratörő* című színművével (a kolozsvári drámapályázat első helyezése után) elnyerte az ez évi (Shakespeare) Vilmoskörte díjat; Nagy András *A bögöly* című darabja volt a két műhelybemutatóra kiválasztott dráma egyike (a másik Tolnai Ottó *Könyökkanyara* volt Paál István rendezésében, Tolnai azonban nem érkezett meg a Vajdaságból); Forgách András Jeles András *A Nap már lement* című művének elemzőjeként és a Nagy András-darab színpadraállítójaként kettős szerepet vállalt. A beszélgetések témája a kortárs magyar dráma volt.

– Mennyiben befolyásolja a drámaírót az, hogy műve nem lezárt olyan értelemben, ahogyan egy epikai vagy lírai alkotás, hiszen ha bemutatják, a színház majd nyersanyagként kezd el vele foglalkozni?

M. L. Semmiképpen sem továbbgondolásra szánt alapanyagot akarok írni, hanem kész darabot. Ugyanakkor elismerem, hogy színházi szempontból a drámát soha nem lehet befejezett műnek tekinteni, még akkor sem, ha a kinyomtatott változat már véglegesnek látszik. Ezért azt hiszem, nem is tekinthető irodalomnak a szónak abban az értelmében, mint a másik két műnem.

N. A.: A színháznak (színészeknek, rendezőnek) teljesen igazuk van, amikor nyersanyagnak tekintik a darabokat, hiszen a szövegnek az ő víziójukká kell válnia. Az írónak ez borzasztóan nagy élmény vagy csapás, lehetőség vagy képtelenség. Ha a darab alkalmasabbá válik arra, hogy a színész beleadja az egyéniségét, ha a rendező olyan világot tud belőle teremteni, ahol a viszonyrendszerek, szituációk hitelesen működnek, és ezek által erőt kap, megemelkedik az eredeti szöveg – azt mondom: jogos volt a beavatkozás, ennek érdekében a szerzőt akár meg lehetett alázni, össze kellett törni. Akkor meghajtom a fejem: bár nagyon gondosan szerettem volna a darabot megírni, de rendben van, legyen az az előadás számára: nyersanyag.

Legutóbb a *Nanával* – a Vígszínházban bemutatásra egyelőre mégsem kerülő drámámmal – kapcsolatban volt alkalmam belátni, mennyire természetes az, hogy a színházban teljesen máshogy vetődnek fel a kérdések, mint az író fejében. Ezen a darabomon rendkívül sokat gondolkodtam, nagyon bonyolultan finom szerkezetet szerettem volna felépíteni; szerelem, szerelemfilozófia, testiség, kereszténység... És akkor leültünk Vallai Péterrel, hogy beszéljünk a szerepéről, aki azt mondta: „Te, hogyha lenne nekem egy parókám..." Ez csaknem revelatív volt a számomra; semmi köze metafizikához, kereszténységhez, de átütő erővel értettem meg, hogy ő egy parókával mi mindent el tudna játszani, ez pedig a színész eszközeivel ugyanarról szól, amiről én is beszélni szerettem volna.

F. A.: Mindenképpen kész színdarabot akarok írni, de fontosabbnak tartom természetesen az előadás forróságát, mint a szöveghez való hűséget. A saját drámáimban azt látom, ami bennük színházszerű, de azáltal, hogy itt most rendezőként dolgozom, rögtön megtapasztaltam azt (ezért is vállaltam el), hogy mi színházi szempontból igencsak problematikus műveket írunk. Ez azt jelenti, hogy valamennyi darab színházi siker is szeretne lenni, de irodalmi problémákat is fel akar vetni és megoldani. Abban a percben, hogy a rendező pozíciójából olvastam Nagy András darabját, rögtön felnagyítódtak ezek a problémák, és jobban megértettem, miért is jelentenek generációnk színművei a rendezők számára szinte színházellenes felvetéseket. De továbbra is úgy gondolom, hogy nagyrészt efféle daraboktól változhat meg a hagyományos színház, ha az a cél, hogy megváltozzon.

– Szerintetek – akik többnyire ilyen „problematikus" drámákat írtok – vannak-e még érvényes határai, „kötelező" kellékei ennek a műfajnak?

F. A.: Jeles András mondta (Pilinszkyt idézve), hogy a *drámai* azt jelenti, végletes dolgok egyszerre vannak egy helyen jelen. Nem határozta meg még azt sem, hogy ehhez akár dialógus kellene. Jó megfogalmazásnak tartom Jelesét, és azzal egészíteném ki, hogy *legalább* drámainak kell lennie egy drámának. Abban az értelemben tisztán, ahogy a görögök tették, már nem tudjuk a műfajt meghatározni, hiszen olyan tiszta tragédiát – merthogy amikor drámát mondunk, tulajdonképpen tragédiára gondolunk –, mint amilyeneket ők írtak, már régen nem lehet írni. Ne adjunk tehát laboratóriumi meghatározást a drámának. Ha egy rendező víziójában – mint például Jelesnél – különböző karakterű szövegek drámává válnak, és ő színházzá tudja őket tenni, ezt el kell fogadnunk a műfajba tartozónak. A nagyon jó színművekben, legalábbis amik engem vonzanak, tragikus és komikus együtt van jelen. Darabjaim közül a *Vitellius*, amelyik talán a legjobban megközelítette az elképzelhető tragikumot, ugyancsak a groteszk elemek túlsúlyával tudott a tragikus felé elmozdulni.

N. A.: Az a műfaj, amit az ember ma drámának hisz, valóban nem

ugyanaz a műfaj, ami egykor a dráma volt, hanem valami ahelyett. A görögök óta mindig ilyen ,,ahelyett'' lévő szituációkban kell mozognunk, s csak reménykedhetünk a nagy áttörés lehetőségében. Így volt ez Shakespeare, Ibsen, Csehov idejében is. Az íróknak mégis mindig megvan az az igénye, hogy élhessen a dráma, a színház adta lehetősséggel. A színháznak akkora a vonzereje, hogy az író akkor is ragaszkodik a drámaíráshoz, amikor tudja, hogy ez a műfaj többé már nem releváns. Vágyakozás és az abszurd helyzet tudomásul vétele ez egyszerre. De hogy mi lehet ma a dráma, az nem definíció kérdése. Majd ha kikristályosodott az újfajta dráma, a művekből lehet elvonni a definíciót; de biztos vagyok abban, hogy a mi drámáink még nem alkalmasak arra, hogy ezek alapján általánosíthatnánk.

M. L.: A dráma mibenlétét a magam nézőpontjából merőben gyakorlati kérdésnek tekintem. Ebből a szempontból *létezik* dráma; hogy definíciója van-e, nem tudom, de értelmezése mindenképpen van, még akkor is, ha egyes drámaírók – köztük én magam is – egy adott pillanatban éppen ennek az értelmezésnek a szétverésén, kitágításán vagy újabb értelmezésekkel való felcserélésén dolgozik.

Darabjaimat a témájuk írja, abban az értelemben, hogy írás közben mindig a témára hagyatkozom, és csak megjósolni tudom a leendő formát. Ha ez a megjósolt forma többékevésbé egybeesik az eredetileg elképzelttel, akkor a jóslat beteljesítette önmagát. Ha a jóslat nem teljesül, akkor szokás művészi kudarcról beszélni.

– Melyek a kortárs magyar drámairodalomnak azok a ,,csapásirányai'', amelyek számotokra fontosak?

N. A.: Többféle olyan vonulatot látok, amely borzasztóan rokonszenves. A meghatározó élmény nekem Nádas Péter volt, de úgy látom, az ő drámaírói munkássága számomra nem folytatható. És nemcsak abban az értelemben, hogy nem jött létre az övén kívül ilyen jellegű drámai szöveg, hanem hogy a színház nem tudta ezt a fajta drámát integrálni, ,,nyelvvé'' tenni.

Más szempontból fontos az adaptáció népes csoportja. Ezek nagyon sokszor színházi igényből, felkérésből születnek, ugyanakkor abból a nyilvánvaló helyzetből is, hogy az olyan szüzsék, amik egy drámának az alapjává válhatnak, nem kínálkoznak éppen tömegesen a mai világban.

De fel lehetne sorolni sok más lényeges irányt is, például azt a fajta drámát, amit Tolnai Ottó csinál, azt, amit Márton László. És feltétlenül kell beszélni arról is: nagyon hiányzik, hogy olyan másfajta gondolkodás, mint Jeles Andrásé vagy Halász Péteré, nincs jelen nagyobb súllyal. Hogy valaki áttörje a konvenciókat, amiket mi hajlamosak vagyunk olykor túlzottan is elfogadni.

M. L.: Erről a kérdésről nagyon nehéz úgy beszélni, mint valami jól körvonalazható jelenségegyüttesről. Ehhez vagy visszatekintés távlatára lenne szükség, vagy pedig olyan erélyes programra, ami azt hiszem, egyikünkre sem jellemző. A magyar drámairodalomnak súlyos tehertétele volt a doktrinerség, ami bizonyos prekoncepciókból kiindulva jutott el replikasorozatokig, ahelyett, hogy a replikákból kiindulva jutott volna el a következtetések levonásához. Talán az egyik ,,csapásirány'' éppen a doktrinerség hiánya. Szabályok, elvek, előírások követése helyett inkább érzékeinkre, ösztöneinkre, érzékenységünkre igyekszünk hagyatkozni.

A saját drámaírásomról szólva úgy érzem, hogy válaszúton állok, illetve hogy talán nem sokkal ezelőtt hagytam el a válaszutat. Eddig groteszk és abszurd szkeccsek szerzőjeként, iro-

dalmi alkotások áldáz átdolgozójaként, megrögzött ironikusként tüntettek föl, aki a szöveget messze elrúgja a megélt valóságtól – és nem is ok nélkül tették ezt. Most pedig írtam egy történelmi drámát, *A nagyratörőt*, és furcsa módon senkinek nem jut eszébe, hogy átdolgozásként értelmezze ezt a munkát, pedig a források alapján legalábbis összevethető a történeti szövegekkel. Ez a darab a legkevésbé sem ironikus, hiányzik belőle azonban a mítoszképző pátosz is, formáját tekintve meg a romantikus és realista tradíciókkal lehet leginkább egybevetni.

F. A.: Nekem sohasem irányzatok, mindig az egyes művek a fontosak. Menthetetlenül a személyességbe zárt lény vagyok: megszerettem Nádas Pétert, és utána olvastam el az írásait, azután megszerettem Márton Lászlót, és elolvastam a műveit. Jeles Andrásnak is elsősorban a személye érdekel.

A saját pályámon pedig nagyon sokáig tartott a próbálgatás, a kóstolgatás korszaka. A *Vitelliusig* mindegyik darabomnak volt valamilyen tanulmányozó jellegű kultúrtörténeti indítéka. Kísérleteztem Csehov-szerű, Shakespeare-szerű, Molnár Ferenc-szerű színművel. Most elkezdtem egy molière-i karakterű darabot írni, de rájöttem a közepén, hogy nem megy. Lehet, hogy ez azt jelenti, hogy kezd érlelődni valami ,,forgáchandrási''.

– A magyar drámairodalommal kapcsolatban időről időre szokás válságot emlegetni. Hogyan látjátok ezt manapság?

F. A.: Az általános változások közepette, amit sok szempontból válságnak is fel lehet fogni, művészi válságot nem látok. Azt látom, hogy sok új tehetség van, érdekes, szemtelen fiatalemberek, akik már az első pillanattól sokkal többet tudnak az írás technikai részéről, mint amit például én tudok most. És nem tapasztalom, hogy a drámák bemutatási lehetőségei romlottak volna. Mindenhol várják a szerzőktől a darabokat, nagyrészt a szerzőkön múlik, hogy lesz-e bemutató; ha meglennének a darabjaim, ebben az évadban három premierem is lenne. Ahogy körülnézek, sok színházban és sokféle kortárs darabot játszanak. Igazából nem is értem ezeket a ,,válsággal'' kapcsolatos nyavalygásokat. Különben is: a színházaknak nem kötelező mai magyar darabokat bemutatniuk. Jó előadásokat kell csinálniuk. Nem volna undokabb dolog az efféle kvótamegállapításnál. Másfelől meg jöjjön egy Molière, aki megcsinálja a maga színházát! Várom azt az embert, aki mértékké válhatna! Mostanában csak szakmunkások vannak: az egyik megírja a drámát, a másik bemutatja.

N. A.: Problematikusnak azt tartom, hogy enyhe zűrzavar alakult ki: mit akarnak a színházak, mit akar a közönség, ki az, akihez a kortárs dráma igazán el tud jutni. Hogy a magyar dráma válságban van, azt hiszem, folyamatos dolog. Németh László vagy Illyés Gyula idejében a drámairodalom ugyancsak rettenetesen nagy válságban volt; egy olyan pillanatban, amikor Örkény meg tudott jelenni, a válság egyértelműen termékennyé vált. De az ember, amikor megpróbál darabot írni, szerencsére nem a ,,válságból'' indul ki.

M. L.: A dramaturgoknak, akik a maguk bőrén kénytelenek tapasztalni a sikert és bukást egyaránt, nyilván vissza-visszatérő élményük a ,,válság''. Az írók ezt egészen másképp élik át, mert elképzelhető, hogy nem tudják vagy nem akarják észrevenni a kudarcokat, vagy ha észreveszik is, nem biztos, hogy általánosítani akarnak belőlük, mert az esetleg befolyásolná őket az írásban. Az író ebből a szempontból mindig sokkal szűkebb látókörű, mint a dramaturg.

De itt elsősorban talán nem is a drámaírók válságáról van szó, hanem arról, hogy a színházi intézményrendszer nem tud mit kezdeni nemzedékünk drámaíróival, mint ahogy nem kedvez önálló színházi stílusok kialakításának és életben tartásának sem. A ritka kivételek – mint például a Katona József Színház vagy Kaposvár (még egy-két példát mondhatnék) – meglehetősen sanyarúan élnek ebben a légkörben, és foggal-körömmel kell küzdeniük stílusuk megmaradásáért. Nagyon ritka, hogy egy szerző ne csak jól dolgozzék, hanem folyamatosan jó előadásokkal is szembesüljön. Biztos, hogy ez így folyamatában nem egy-egy rendezőn múlik, múlik viszont a rendezők hiányán. Mintha az utóbbi másfél évtizedben nem nagyon tűntek volna fel jelentős rendezők.

– Mennyiben meghatározó a jó vagy a rossz előadás, illetve az, ha a darabot nem mutatják be?

F. A.: A bemutató nagyon fontos. Ha akár csak egy vagy két perces jó dialógus is van egy rossz előadásban – és ennyi azért általában akad –, az nekem nagyon fontos információ arról, hogy ki vagyok. De bármilyen fontos is, hogy bemutassák a művet, úgy gondolom, hogy ennek hiányában is azzal a meggyőződéssel halnék meg, hogy a darab – miután elfogadtam magamtól – meg van csinálva: nem hibátlan, nem poblémátlan, de kellően ,,sűrű''.

N. A.: Az előadás midenképpen a legnagyobb dolog, enélkül az embernek nagyon nehéz hinni abban, hogy amit ír, az fontos és jó. Nem hiszem, hogy a drámaíró sokáig fenn tud maradni anélkül, hogy a darabját eljátsszák. Ugyanakkor a rossz előadás iszonyatos csapás az íróra. Akkor inkább ne is legyen bemutató!

Amíg viszont a dramaturgok és az írók között megvan az a kapcsolat, ami a folyamatos együttgondolkodást segíti, a rendezőket – tisztelet a kivételnek – legtöbbször úgy kell ,,bepalizni''. De nem akarom azt a benyomást kelteni, hogy mi itt állnánk zseniális művek tömegével, amelyek nem kapnak színpadot. Ha zseniális drámák születnének, azok nyilván mégiscsak színpadra jutnának.

M. L.: Én is nagyon érzem a rendezőkkel való folyamatos együttműködés hiányát. Az egy-egy rendezővel kialakított kapcsolat meghatározná a további darabok sorsát is. Ezzel szemben a mai magyar drámaírónak be kell rendezkednie arra, hogy ilyen együttműködés esetleg nem jön létre, és ebben az esetben is kell drámákat írnia. Amennyiben kell. Ezt megpróbálja eldönteni magában. És arra is válaszolni próbál, hogy ha mégis teszi, akkor miért teszi; nem valami mást pótol-e vele.

Újra meg újra szembekerülök a kérdéssel, mi az értelme annak, hogy drámát írok; míg efféle dolgok a prózával kapcsolatban még sohasem jutottak eszembe.

Lejegyezte Dömötör Adrienne

PARTI NAGY LAJOS

Se dobok, se trombiták

(Egy téli nap)

Az évszakhoz képest melegszik az idő, egyszer majd ennek a télnek is vége lesz, de a krumpli megfagyott. Kicsi, kék aknákat eszünk tavasszal. Továbbá pirinyót be lesz verve a száj, a sok nagy egérpofa.

Hajnal felé macskával álmodom.

Az enyhe émelygés, miben tagadhatatlanul van valami édes, mint a fagyott krumpliban, nos, ez az érzés idővel megszokható, volt mínusz eddig is, más se volt – mire a finnya s a folytonos nyavalyg? Édes és ragadós, összegyűlik a gyomorban, a szájban, ha lenne értelme nagyobb szavakat használni, bízvást félelemnek is nevezhetném. Mire ideje volna, nincs értelme, s mire értelme volna, nem lesz rá idő. Édesedik az egérhús, jön föl a vércukor, s átjár, mint a téli nap, e szomorú savó.

Édes hazám, fogadj szívedbe, hadd legyek hűséges fiad!

A macska nem rossz ember. Talán lobbanékonyabb a kelleténél, guvadósabb, esetleg szilaj. De hát ha ekkorára nőtt, mit csináljon? Ő már nem is szereti ezt a nagy formátumát, csak működik benne egy nagy pumpa, ami csak növeli és növeli, hogy már minden nyikhaj szürkegér céltáblája lesz, a senkis rákfenéké a nemzettestén, kik rágják nyűvekként a kibontakozás dugóját.

Mit csináljon, ha ekkora?

Hiszen helyettem, helyettünk is macska ő, helyettem is a helyén van várta, helyettem, aki, hát nem azért mondja ő, hogy ez baj volna, bár baj, szóval, hogy helyettem, aki azért mégiscsak egér vagyok, no jó, legalábbis egér érzelmű, betolakodottságú és megtévesztettségű macska. Rágcsáloid és kicsi. És most akkor ő mit csináljon? Menjen nekem össze? Cincogjon telavivul? Bitangul? És hogy ne farizeáljam, hogy elférünk e bő házban, mert az annyi, hogy én elférünk, ő meg majd biztos nem. A macska.

Nemárhé!?

Úgyhogy én, vagy hát nem épp személy szerint én, hanem aki egér ezt magára veszi ingileg, szóval ne mételyezzek én a fondor hangulatgyengítéssel, mert ha odasóz, akkor baj lesz, s ha baj lesz: muszájn odacsapjon. Ő senkit nem bántunk, de akar négy olyan évet, amikor macskának macska lesz az ellenzéke. És én, nem úgy értve, hogy *per te,* de, mondjuk, ha én rendes macska vagyok, akkor én se akarhatok mást, ha meg nem, akkor ne szóljak ebbe bele, örüljek, hogy luk van a sz...men, és ez lehet nekem is az anyanyelvem, a hazám, s hogy ő ennek ellenére se bánt.

Holott.

A macska nem rossz ember, csak üldözöm. Ott dorombol magasan fölöttem, akarja nagyon a jót, de már ne haragudjak, nem tudja nem azt hinni, hogy én nem azt hiszem, hogy őneki nincsen helye az alatt a nap alatt, amit én furton és agyafúrt eltakarok előle, ezért fagy meg a krumpli, s ha látja, hogy én az ő hatalma s formátuma árnyékában, az általam is belévetett népakarat ellenére, például, már bocsánat, nyirkosodok, hát joggal kell azt hinnie, hogy ő üldözve van és kisebbségben van a sok ellene hangolt egér között a gáton, méghozzá roskadozó vállán a rögvalóság keresztjével megkoszorúzva tövisig. Mikor amúgy is tele van az út az akadályommal, minek még ez is?

Ez a civilizációs degenerálódás.

S mi az, hogy neki farkasmosolya volna, s ha az volna se csoda, mikor *ezek* láttán még a bárányban is fölmegy a pumpa, s én, már úgy értve, hogy általában én, ne higgyem, hogy ő nem tudja, hogy én azt gondolom, hogy ő bizony ki-kimenne a béketűrésből, ha nem kötné jog és jómodor, s hogy oda is csapna tényleg, nem bosszú vagy ilyesmi végett, bár azonközben hullana a forgács, hajjaj, de hullana.

S nemá, hogy én itt ettől szaladni vagy ideges lenni vagy pánik lenni kezdjek, mert azt ő, értsem meg, nem bírja, s valami olyat tesz, amit meg kéne bánnia, s abból megint csak baj lesz, úgyhogy azonnal maradjak nyugton, demokrácia van, ne akarjam felrúgni.

S ejnye már, micsoda álságnyikhajság, hogy én, mint nyilván nemzetközi összeesküvés – megengedi: önkéntelen és megtévesztett – szekértolonca, félek, amikor erre egyedül neki van oka és joga, neki és nekünk, persze az ő *nekünk*je nem pont én vagyok, hanem az egész nép, amit majd megmond, hogy ki volna a nép, nem az, hogy névszerint vagy listázás, de hogy ki mégis, pontosan.

Meg hogy ki nem.

Mert azt lehet látni, hogy ki a mi, részben aki tapsol, részben aki nem tapsol, mert ellene van hangolva, és félelmében nem meri őt követni az útján. És akkor én ne jöjjek neki a vércukorral, amit nyilván, ha önkéntelenül is kívülről pénzelnek, mármint nem magát a vércukrot pénzelik zsírosan és busásan, ami megkeseríti a nemzet tavát, hanem az egért pénzelik, akibe ez aztán provokatíve fölmegy, és akkor édes lesz a húsa, mitől, jól tudom, ő, a macska nem áll jót magáért genetikusan. Hát hogy jövök én őt olyan helyzetbe hozni, hogy azt tegye, netán antidemokratikusan, amit legbelül szeretne? Vérzsigerileg.

Hát mit csináljon? Őneki is joga van a szabad véleménynyilvánításhoz, és *látomlátom,* hogy ő már itten kiabál, mért akarom én ezt, hát kihallatszik, amiből nekünk együtt lesz bajunk. És akkor már üvölt ebben az álomban ez a szegény macska, és futunk egymás elől és lihegünk. Ki tudja, lehet hogy csak meg akar simogatni. Csattog, kopog a körmünk a padlón, ahol vagyunk. Uramisten, mondogatom, uramisten, micsoda karom!

És akkor, remélem még az utolérés előtt fölébredek, és arra gondolok, hogy ezt, hogy *karom,* ezt a korrektúrában külön is meg kell nézni.

Sic!

CSALOG ZSOLT

A Teremtő vázlatfüzetéből

1992 novemberében Vértesacsán (Magyarország, Fejér m.) a József Attila u. 32. számú lakóház udvarán gázvezeték-árok ásása során páratlan értékű leletekre bukkantam. Mintegy 80 cm mélységből, bolygatatlan, szűz homoktalajból papírlapok viszonylag jó megtartású maradványai, köztük számos szinte hibátlan épségű lap került elő. A hónapokig tartó aszály folytán az árokásás idején a talaj teljesen száraz volt, a leletek rendkívüli sértetlensége ezzel együtt szinte a csodával határos. (A leletegyüttes restaurálásának munkája jelenleg folyik.)

A felmérhetetlen fontosságú vértesacsai lelet aprólékos feldolgozása még hosszú éveket igényel, értelmezése és értékelése vastag könyveket, sőt könyvtárakat fog megtölteni. Tekintettel azonban a szenzáció horderejére — elébe vágva a tudományos igényű publikációnak —, néhány jegyzetlap közreadásával már most szeretném előzetesen tájékoztatni a Magyar Napló olvasóit.

A leghalványabb kétség sem férhet hozzá, hogy a feltárt lapok egy ún. spirálfüzetből, s Teremtő vázlatkönyvéből származnak. Készítésük ideje mai ismereteinkkel években ki sem fejezhető: az ószövetségi Bibliából ismert történelem kezdetére, a Teremtés ötödik (madarak) illetve hatodik napjára (emlősök) tehető. A részben ránkmaradt vázlatfüzet a Teremtés folyamatának azt a fázisát doku-

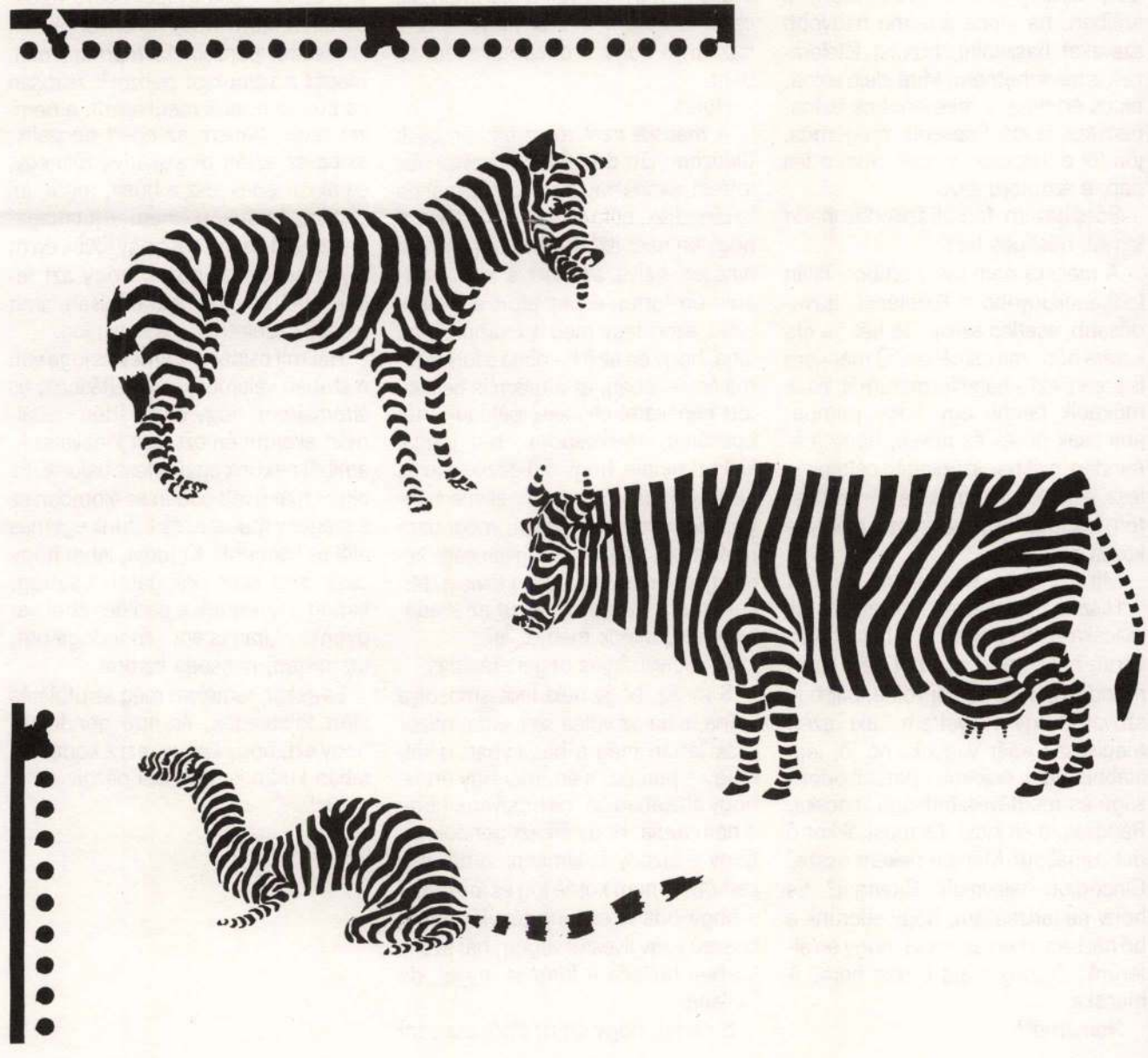

mentálja, amikor az Alkotó fantáziájában már formálódott a ma is ismert élőlények elképzelése, teljesen kiérlelt és jóváhagyott tervekről azonban még nem volt szó – hiszen a füzetlapok végtére is nemlétező, megvalósítatlan állatok ötleteit sorakoztatják fel.

Hogy a Teremtő végül miért tért el az első ötletként felvázolt változatoktól, azt egyelőre csak találgatni tudjuk. Különösen talányos a zebra esete; miért nem ez a pompásan dekoratív gondolat öltött testet? Miért döntött az Úr a zebra végső kialakításakor egy olyan fajta színezés mellett, amelyet korábban *a többi* állatnak szánt, és azoknál miért állt el ettől a stílustól? Vagy egy másik különös probléma: miért, hogy a vázlatfüzetben megjelenő állatok *formájuk* szerint azonosak a maiakkal (tehén, hattyú, menyét stb.), csak színezésükben nem? Anélkül, hogy viszályt akarnék szítani szobrászok és festők között, fel kell tennem a kérdést: jelenti ez vajon forma és színvilág viszonylatában a forma prioritását?

Természetesen nem lehet feladatom, hogy a Teremtő rendkívüli rajztudását méltassam. E helyen – túl az anatómiai ismeretek tökélyén – csupáncsak arra a szinte már németesen precíz kidolgozásra hívom fel a figyelmet, amely – lévén szó *vázlatokról!* – egyenesen meghökkentő.

Dicsértessék a Teremtés!

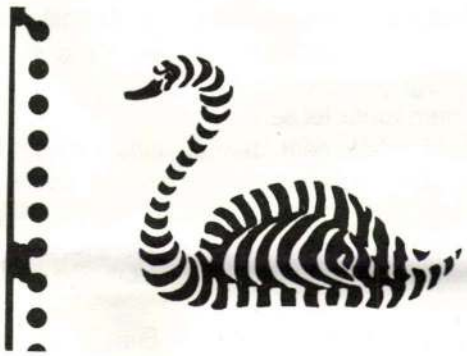

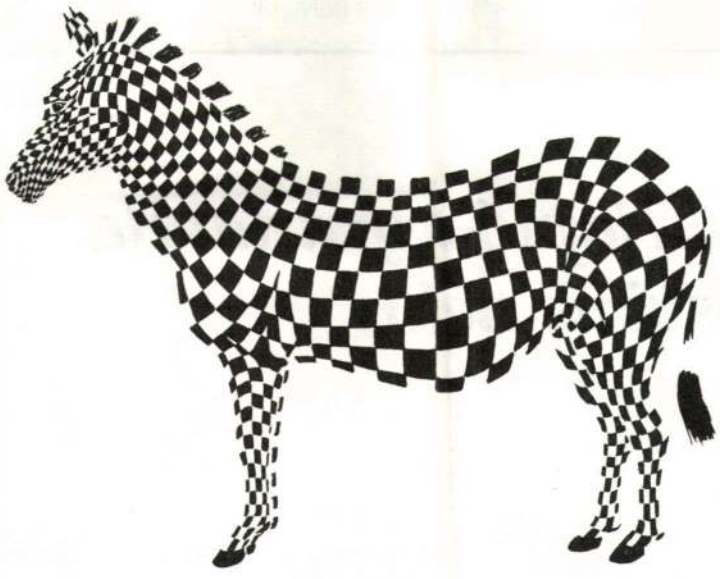

REMÉNYI JÓZSEF TAMÁS – TARJÁN TAMÁS

Ciróka-maróka

DARVASI LÁSZLÓ

A legnagyobb gól

A „Jaj istenem, hát nekem is vannak történeteim?" című sorozatából

A Férfi fölvezette a labdát a tizenhatosig, két pazar, nemzetiszínű csellel tisztára játszotta magát, aztán megállt.

Elővette a térképet.

Erre kell lennie a kapunak – böngészte a gyűrött jeleket, katonásan ápolt körmein megvillant az előző rezsimből rámaradt égbolt ferde napja. Még a támadás indításakor a balhátvéd pontosan elmagyarázta neki, hogy amikor a felezővonalon túljutva majd először fölrúgják, abból tudhatja, hogy jó irányba megy.

De nem rúgta föl senki.

Megállt tehát, nem szerette volna a dolgot elhirtelenkedni, talán nem lesz több ilyen alkalma. De vajon mennyi ideje van? Föltekintett a térképből.

Az ellenfél játékosai, ugyan csöpp gyanakvással savós tekintetükben, csöndesen várakoztak. Csupán a centerhalf morgott.

Mi a faszt akar ez a pali... Ennyire feltűnően nem lehet...

Le fogunk bukni, bazmeg – köpött félre a fürgelábú szélső, és kicsit nyugtalanul vakargatta jobblábas stoplijával bal lábán a kezdődő visszereket.

A Férfi azonban semmit sem sejtett az üzletből. Fegyelmezetten és precízen igyekezett végrehajtani, amivel Illovszky százados a pályára küldte. Távolból, a novella egy másik síkjáról az apja rátarti kézmozdulata intett felé:

E fiúból keretlegény lesz, akárki meglássa!

A Férfi, még eltökéltebb ívbe rántva szemöldökét, újra a térképre hajolt.

A stadion élte a maga életét. A nézők élvezték a megszokott tempót, Kalap, a perecárus tülökhangon mocskolta a Libásokat, akik már rég kiestek az enbéegyből, de jóízű szidalmazásuk nélkül a szurkolás elképzelhetetlen volt. A bíró a szögletzászlónak dőlve Hajnóczy- és Borges-írásokat olvasott felváltva, és időnként a sárga lapjaira jegyzetelt.

Lassan beesteledett. Kigyúltak a reflektorok. Az ellenfél fürgelábú szélsője, kezdődő visszereivel nem bírván tovább a küzdelmet, cserét kért. A bíró, fölpillantva könyveiből, jelezte, hogy a nyilvánvaló időhúzás szándékával, vontatottan végrehajtott csere miatt egy percet hosszabbít. A centerhalf valami megjegyzést tett, mire a bíró sárga lapot mutatott föl neki. A lapon, az alsó tribünről jól kivehető betűkkel, a következő mondat állt:

„Még egy évszázadnyi olvasó, és bűzleni fog maga a lélek."

A centerhalf vad káromlásokba kezdett, és fenyegetőleg ütlegelte a bírót. A nézőtér tombolt, a játékosok összeakaszkodtak, elszabadult az elmúlt évtizedek minden mumifikált indulata. A bíró egymás után mutatta fel a sárga, majd a piros lapokat. Szám szerint huszonegyet.

A Férfi elkészült. Gondosan összehajtogatta a térképet, visszacsúsztatta a térdvédő alá. Körülnézett, elégedetten bólintott, és rövid érintésekkel terelve a bőrt, megindult a gólvonal felé.

BALLA ZSÓFIA

Hogy a Napló-díjra találá, így köszöne néki

I. (Bevezetés, avagy aldal)

Szóval
kettőszáz éves lettem én,
mint szülővárosomnak
a Sétatérre sétáltatott teátruma.

A kolozsvári magyar nyelvű állandó Balla Zsófi
kétszáz éves —
nyilván azért e koszorúzás
a téli napfordulón.

varellenállást, s a gép belefullad a kitintömegbe. Ez persze túlzás, mert bár hallani lehetett a rovarok koppanását, azért az autó, egyelőre, megbízhatóan húzott valahová. Hogy merre, kivel és meddig, az megfontolást igényelt.

Együtt utaztam egy férfival, és senki nem állította, hogy úticélunk azonos. Beszálltam, mert mehetnékem támadt, vagy mert éppen arra járt. Kinyitotta az ajtót, és én beültem. Miért ne? Mi ebben a különös? Ha akkor megkérdi tőlem, hogy meddig megyek, talán azt felelem: Győrig, Pestig, egy óráig, ameddig gondolni tetszik, örökké, s csak vele. Ha éppen nagyon udvarias vagyok, akkor ennyit mondok: amíg nem zavarom, amíg elfogyasztom a reggelimet, amíg el nem mondja, miért állt oda mellém.

Hasonló eset már történt velem. Azt hiszem, Taktaszadán. Mentem a falu főutcáján, egyszer csak autó fékezett mögöttem. Léptek közeledtek felém, s hogy elférjenek, kissé férehúzódtam. Ezzel egyidejüleg megpillantottam a húsboltot is, amely előtt hosszú sor állt. Gondoltam, keresett áru érkezett: őz, túzok vagy más efféle, esetleg kengurufarok. A léptek sebességéből erre következtettem.

Aztán csend, keményen megálltak mellettem, rám néztek, s megállapították, mégsem én vagyok *az*. Eszembe jutott, mi van, ha a sofőr *annak* néz? Mégis reménykedtem, talán nem fog verni, ahhoz meg kell állnia, s akkor elfutok, beugrok az erdőbe, segítségért kiáltok vagy lekushadok egy mélyedésbe. Reméltem, hogy bármelyik pillanatban kiszállhatok, megkocogtatom a hátát, azt nyilván észreveszi, s rászólok: megérkeztem, köszönöm elég volt. E röpke pillanat felhasználható a bemutatkozásra, névjegyet cserélünk, megbeszélünk egy randevút, hogy az elválás ne legyen olyan brutálisan nyílt: ,,Együtt töltheznénk a hétvégét – javasolnám –, a feleségét is szívesen látom.'' Aztán becsukni az ajtót, inteni, nézni, ahogy a kocsi eltűnik a ködben.

Nem tehettem. Azt hihette volna, hogy tartok tőle, hogy tud rólam valamit, hogy jól sejtette, ő mindig gondolta vagy nem gondolta, de gyanús lettem, amikor hirtelen azt mondtam: kiszállok. Azt hinné, félek, s ez elbizakodottá tenné, gázt adna, ide-oda rángatná a kormányt, kilökne a robogó autóból, vagy egyszerűen rám szól: – Vetkőzni!

Pucéron már semmi esélyem a menekülésre. Faggatna, várná, míg könyörgőre fogom, pénzt ajánlok fel vagy magamat.

Számtalan rémség jutott az eszembe, olyanok is, melyeket én követek el, de mindet elvetettem. Időközben teljesen besötétedett, ám a bogarak továbbra is változatlan egyhangúsággal kenődtek fel az ablaküvegre. Néhány bukkanó után heves hányinger fogott el, s ha nem vagyok biztos a lehetetlenségében – mégiscsak hím lennék –, akkor azt hihettem volna, hogy megmozdult a hasamban a gyerek. Az esztelen esély felvidított, rövid időre minden bajomat feledtem. Ilyen esetben ugyanis nem haboznék megfogni a sofőr kezét: óvatosan a hasamra tenném, hadd érezze, micsoda mozgékony kölyök. Valakinek csak el kell mondanom, még ha az nem is az apja. S hogy esetleg megcsaltam, az sem zavart, inkább boldoggá tett, hogy lám, zabigyerekem lesz. Így hát a körülményekhez képest jókedvűen hánytam ki az ablakon.

Úgy tett, mint aki nem vett észre semmit. Csak a motor cirpelése erősödött, s néhány élénkebb hang után megálltunk egy völgyben. Autók húztak el mellettünk, az égen repülő járt, s az erdő zaja is elért hozzánk: muflonok törték a vadetetőnél a jeget.

Idilli hangulatomból halk csobogásra riadtam, a sofőr egy fa mellé húzódva az árokba pisált.

– Várnunk kell – közölte –, felforrt a hűtővizem.

Rám nézett, derült a szellemességén.

– Nem fázik? – kérdezte, s láttam, valami ocsmányságra készül. – Visszaülhet, ha fázik!

Alig titkolt gyönyörűséggel figyelte, mint vacogok a koratéli hidegben.

– Na – mondta később –, lement nyolcvanra. Így van ez. A pihenéstől felfrissült, sorra tette fel a kédéseket: – Hazafelé? – Igent mondtam.

– Merre lakik? – Azt feleltem, hogy Szekszárdon. Elmélázott, aztán megszületett a nagy ötlet: – Bemegyünk Bonyhádra, ott most búcsú van!

Lekanyarodott a főútról, s lassan, a részegeket kerülgetve beevickélt a faluba. A kocsma előtt igazi fagylaltos állt, s igazi triciklijéből kínálta portékáját.

– Akar egyet? – kérdezte a napszemüveges, s választ sem várva magának meg nekem is vett. Feltűnő élvezettel nyalakodott, pici hegyes nyelve ki-be járt a száján.

– Iszik málnát? – kérdezte.

Megőrült, gondoltam, mindjárt előhúz egy zacskó pemetefűcukrot, s azzal kínálgat.

– Látja? – mutatott maga köré. – Mind részeg. Undorító. – Elégedetlenül forgatta a poharát, kevesellte benne a málnát.

– Vagy talán sört inna? – váltott hirtelen, s éreztem, mindjárt a bagzó, büdös, részeges férgek közé sorol. Kecses elhajlással hárítottam a támadást: – Nem iszom – hazudtam –, teljesen absztinens vagyok.

Végigmért, majd a zsebéből tenyérnyi noteszt húzott elő. Ákom-bákom betűkkel ezt a szót írta bele: gomb. De ilyen formán: GOMB-B, a lap szélénél alkalmazva az elválasztást.

Előreengedett, kimentünk a kocsihoz. Ügyesen manőverezve megfordult, s rövidesen a hatos útra értünk. Nem ismerem jól az országnak ezt a részét, s csak fél óra múlva vettem észre, hogy visszafelé megyünk. Ez sok volt, gondoltam, leköpöm. Valamit megsejthetett, mert magyarázkodni kezdett: – Nyolcra Harkányba kell érnem, ha akar, velem jöhet.

Megköszöntem, és arra kértem, tegyen ki Pécs határában. Elegem volt az utazásból, untam már.

A laktanya előtt váltunk el egymástól, s végre én is kérdezhettem: – Mondja, ki maga, és miért furikázik az úton föl és alá?

Meghökkent, a szemüveg mögött elhomályosult a tekintete. Nem válaszolt a kérdésemre, mindössze ennyit szólt: – Az én foglalkozásom is van olyan tisztességes, mint akárki másé.

Elment, otthagyott a sűrűsödő hóesésben. Ugyanott, ahonnan pár órája elindultam. Csak később jutott az eszembe: télen az erdőben nem röpködnek bogarak, hacsak nem hóbogarak voltak. Az egészséges kétely persze sosem árt, különösen akkor, ha meghatározásról van szó.

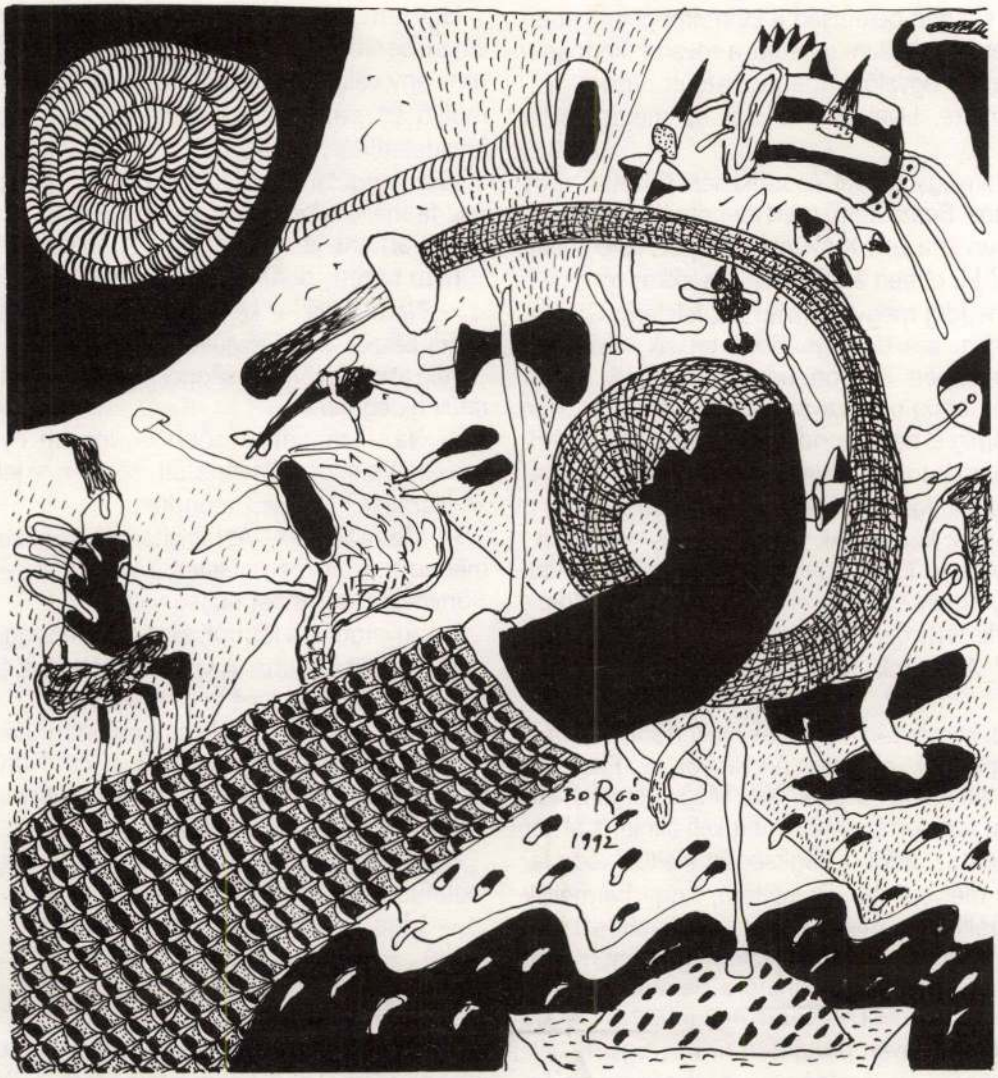

zuhanástól. Mert végül is – győzködtem magam – semmit sem tud rólam, még a nevemet sem. Oldalra lestem, de nem zavarta, hogy a képébe bámulok. Egyik ismerősömre sem hasonlított, híján volt az emberi vonásoknak. Bizonytalan átmenetet képezett a növényi és az állati lét között. Ott ült mellettem, s reméltem, hogy legalább a léte-levése igaz.

Tüntetően a lányokhoz fordultam, s megkérdeztem: ,,Hazafelé?'' Mondtak valamit a városról, a buszról, s csak néha kellett igennel-nemmel továbbterelnem a szokványos beszélgetést. Kellemes, lusta, ellazult állapotba kerültem. A motorzúgás, a helyeslés monoton hangja álomba ringatott. Közönséges kis álomnak indult: feszes ritmusú menetdalt énekeltem, elszántan gyalogoltam egy sötét, meglehetősen elhagyatott országúton. A sietségtől megizzadt a homlokom, rovarok döngtek körül, szekérzörgést hallottam, vágtató lovak zaját. Leszaladtam az útról, be a mezőre. Futottam keresztül a mezőn, szakadt rólam a veríték. Alighanem elestem, mert nyögve ébredtem fel.

– Elaludt – hallottam a sofőr hangját. – Biztosan rosszat álmodott, sokat kiabált.

Válaszolhattam volna, de semmi jó nem jutott az eszembe. Észrevettem, hogy amíg szundikáltam, a lányok kiszálltak. Nem mondhatnám, hogy megörültem a dolgok ilyetén alakulásának. Hiányérzetem támadt: valami végérvényesen elveszett, már nem ismerhetem meg őket, velük és velem, együtt már semmi sem történhet.

Letekertem az ablakot, a becsapó széltől reméltem felüdülést. Gondolkodtam, meddig menjek még sofőrömmel, s egyáltalán, hova visz? Az a képtelen ötletem támadt, hogy megvakarom a hátát, akár egy lóét, megpaskolom a pofáját, a szájába kockacukrot dugok, a seggére vágok, és rászólok: gyia!

Nem tettem, hanem a fejem tompán sajgott, az ajkam kiszáradt, édes ízt éreztem a számban. Szerettem volna rágyújtani, de nem volt gyufám, s egy lótól mégsem kérhettem tüzet. Az álmom is nyomasztott, bár felidézni alig volt érdemes, csupán formális élményt nyújtott: emlékeztem. Mindenesetre jólesett, hogy még működik az, aminek működnie kell. Örültem annak is, hogy szépen forog a lábam, kedvtelve hallgattam szívem dobbanását, a vízcsap szabályos kopogására emlékeztetett, halkan dönnyögtem ritmusára. Észrevettem, hogy egy másik hang kapcsolódik az enyémhez, kevésbé tagolt, inkább csak a magassága változott. Alighanem a motorból jött, tücsökcirpelésre hasonlított. Nekem ez a zaj jelentette a természetes környezetet. Abban a pillanatban két világ – élő és művi – találkozását figyelhettem meg: millió bogár kavargott a reflektor fénykúpjában, ott pattogtak a szélvédőn, területiumaink demarkációs vonalán. Félő volt, hogy egy idő után képtelenség lesz legyőzni a ro-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Borvendég Béla

1962 OKT. 12

1962. október 12, péntek

Vidéki építőművészek alkotásai

1021

A *Magyar Építőművészet* — az *Építőművész Szövetség* folyóirata — legutóbbi számában több ismertetést közöl a vidéki építőművészek alkotásairól. Ezeknek a középületeknek, lakóházaknak tervezéséről, elkészültéről annak idején említést tettek a lapok is; *együttesük* — fotókkal, rajzokkal, környezetképekkel illusztrálva — meg éppen a vidéki építőművészet lendületes fejlődéséről, esztétikai igényességéről, formai gazdagodásáról ad számot.

A vidéki nagyvárosok tervezőirodáiban a legutóbbi években — különösen amióta megnőttek a feladatok, amióta mind több épület emelkedik országszerte — tehetséges fiatal építőművész-generáció nőtt fel; tagjai méltán felvehetik a versenyt fővárosi, sőt, külföldi kollégáikkal is.

A folyóirat bevezetőjében *Major Máté* professzor a vidéki építőművészet jelenlegi helyzetéről szólva megállapítja: „Nem kevesebbről van szó, mint a szocializmus egyik alapvető társadalmi célkitűzésének megvalósításáról — a közigazgatási, ipari, kulturális és kereskedelmi központ: a főváros és a vidék közti különbség megszüntetéséről az építészet terén is... A vidéki építészet felbecsülhetetlen előnyére szolgál, hogy az építészek — kollektíve és személy szerint is — mélyebben, közvetlenebbül, szervesebben illeszkednek bele a helyi párt-, közigazgatási, társadalmi szervek és az emberek kisebb, tehát kapcsolataiban, összetartásában személyesebb közösségébe."

Az összeállítás élén a *Szegedi Tervező Vállalat* munkatársainak néhány új alkotása áll. A Korányi rakparton felépült lakóház (*Borvendég Béla* munkája) országos méretekben is számottevő, reprezentatív produkció. Kellemes hatású, színes épülettel gazdagodott a közelmúltban Hódmezővásárhely; az új üzletház is a Szegedi Tervező Vállalat (*Snopper Tibor* építész) tervei szerint épült.

A *Debreceni Tervező Vállalat* építészei a legutóbbi esztendőkben ugyancsak több jelentékeny épülettel gazdagították a várost. A folyóirat négy nézetből mutatja meg a Vöröshadsereg útja 70—74-es számú új lakóházat (*Mikolás Tibor* terve), amely része a nagy, 700 lakást magában foglaló, egész városrészt kialakító tervfeladatnak. Az épület Debrecen mai városképének egyik fontos tényezője, a város központja felől zárja le a Vöröshadsereg útja háromemeletes házsorát. A Március 21. téren felépült hétemeletes lakóház (*Kálmán Ernő* terve) háromféle lakástípust foglal egységes szerkezetbe.

Közli a lap az 1961-ben elkészült új győri csónakház és a Kígyó utcai kisvendéglő képeit (*Wyberál László—Lang János*, illetve *Szaktilla Imre* tervei); a Szőnyi Kőolajipari Vállalat éttermének és konyhájának fotóit, amelyet ugyancsak a *Győri Tervező Vállalat* készített (*Horváth Andor* terve). Új orvoslakások épültek a legutóbbi két-három esztendőben Komlón, a hasmányi dombon. A különböző szinteken elhelyezkedő hat épület (*Pécsi Tervező Vállalat, Szigetvári János* munkája) a dús erdő közelségében festői képet nyújt. Jó beosztású, gazdaságosan kiképzett belső terekkel rendelkező szolgálati lakások épültek Szentesen, a várostól távol eső Erőtakarmánygyár mellett. A terveket az *Élelmezésipari Tervező Intézet* készítette. (*Bachesz János* munkája.) Impozáns épület Nagykanizsa főterén a Dunántúli Kőolajfúrási Üzem székháza; *Köves Emil* tervei szerint építette a Zala megyei Építőipari Vállalat.

A folyóirat közli néhány vállalati üdülő, új turistaház, kis vidéki lakóház-együttes, városi társasház és műemlék-rekonstrukció tervét is; külön mindegyiket nem említhetjük itt meg, a felsorolás is túlságosan hosszúra nyúlna.

Változatos, technikai megoldásokban, új formákban, modern és ötletes megfogalmazásokban gazdag építőművészet bontakozik ki vidéken; a miskolci, pécsi, győri, szegedi, debreceni tervezőintézetekben dolgozó építőművészek, tervezők mind bátrabban, leleményesebben alkalmazzák az új építőanyagokat, a korszerű technológiai eljárásokat. A nagy feladatok, megbízatások szárnyaló alkotókedvet, erőt és lendületet adnak munkájukhoz.

Ez a felsorolás korántsem teljes; a szakfolyóirat nyomán csupán szemléltetni kívánja, mennyi értékes, művészi tekintetben is jelentős, mind nagyobb reményekre jogosító alkotással gazdagították és gazdagítják a vidéki építőművészek hazánkat.

T. I.

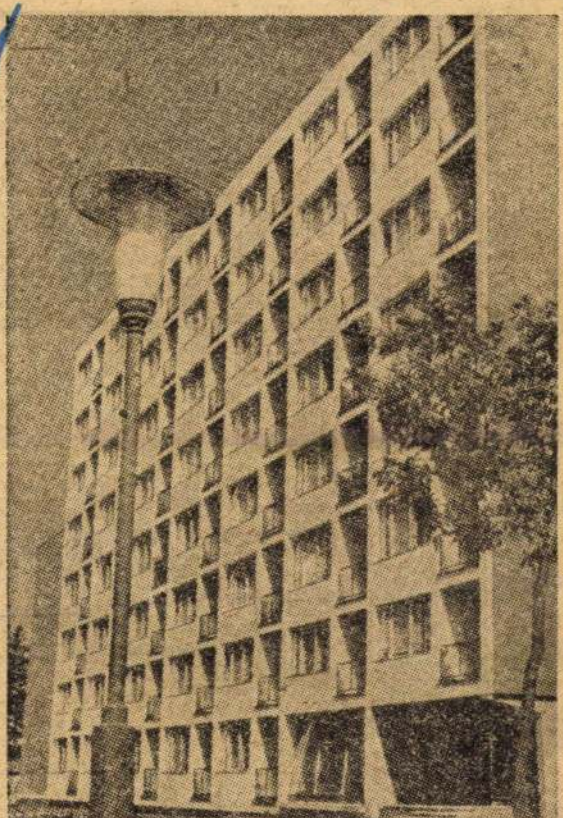

Új lakóépület a szegedi Korányi rakparton.

Naponta hétórás részére megbízható, moly munkaerő h tási munkára azo jelentkezzen k ötig. Sárközyné, ker. Leó utca 5.

Elhelyezkednék szakmunkásnak, vagy csoportvezetőnek. Több éves vízszerelő szakmai gyakorlattal, langyhegy. vizsgával. Csőszerelés-hez, gőzvez. szer. értő szakember. Az Épületgépészeti Technikum esti tagozatára járok. Mostani vállalatom megszűnik. Leveleket „Csak egy műszak 140 514" jeligére kérem a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Otthont adok egyedülálló nőnek gondozásért. Pesterzsébet, Török Flóris 98/a.

Műanyag szerszámkészítőt több éves gyakorlattal felvesztünk. Műanyag Technika Ktsz. VII., Peterdy utca 6. Munkaügy.

Azonnali belépésre keres esztergályosokat, hegesztőket, általános lakatosokat, betanított gépmunkásokat, férfi segédmunkásokat a Pest megyei Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat, Budapest XIII. ker. Forgách utca 9/a.

Kőműves, villanyszerelő, szobafestő szakmunkásokat és segédmunkásokat felvesznek. V. ker. Építő Ktsz. Bp. V., Kálmán utca 29.

Felvételre keresünk lemezlakatos, vasszerkezeti lakatos szakmában jártas időelemzőt, valamint gyakorlott bérelszámolót. Ajánlatokat az eddigi gyakorlat leírásával, önéletrajzzal kérjük „Zsolo 1436" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Fémbútor és Drótszövetgyár felvételre keres állandó budapesti lakással rendelkező általános és lemezlakatos szakmunkásokat, lángés villanyhegesztőket. Jelentkezni lehet: Bp. XIV., Fogarasi út 5.

Műszeripari Vállalat nagy gyakorlattal rendelkező mérnököket és technikusokat keres technológiai fejlesztést munkaköréhez. Felvesznek továbbá TMK irodavezetőt, gépészettechnikust végzettséggel gyakorlattal rendelkezőt. „Részletes életrajz 1509" jeligére a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Csepeli Szerszámgépgyár keres azonnali belépésre szerkesztőt, gyártástervezőt munkakörbe gépész- és elektromos mérnököket, technikusokat; célgépek és gépsorok tervezésére. Jelentkezés a Csepeli Szerszámgépgyár személyzeti osztályán (írásban, vagy telefonon), illetve a Csepel Vasmű felvételi kapujánál.

Férfi segédmunkásokat felvesznek, budapesti lakosok jelentkezését kérjük. Budapest V., Felszabadulás tér 1. Magyar Hirdető, Munkaügyi osztály.

Gyakorlattal rendelkező, szerszámkészítésben jártas műszerészt, esetleg önálló szerszámkészítőt szövetkezeti tagnak felvesz Elektromos Mérőműszer Ktsz. VI., Szondy utca 77. (126—240.)

Kisipari szövetkezeti gyakorlattal rendelkező és statisztikában jártas kontírozó könyvelőt újpesti szövetkezet felvesz. „Önálló munkaerő 1508" jeligére jelentkezés a Felszabadulás téri hirdetőirodában.

Férfi segédmunkást és ládaszegező szakmunkást felvételre keresünk. Sport-, Hangszer- és Játékáru Nagyker. V. Bpest VI., Népköztársaság útja 4. Jelentkezés a munkaügyi vezetőnél.

A Csepel Acélmű felvesz férfi segédmunkásokat meleg és hideg munkára. Jelentkezés az Acélmű munkaerőgazdálkodásán. Telefon: 278—600. 16—08 melléki.

Ganz—MÁVAG felvesz mintakészítő ipari tanulónak érettségivel két év, 8 ált. iskolával (korhatár 16 év) 3 év tanulmányi idő, budapesti, vagy környékről bejárni tudó fiúkat. Jelentkezés: Műszaki oktatási osztály. Bp. VIII., Kőbányai út 37.

A Budapesti Közúti Üzemi Vállalat (Budapest V., Veres Pálné u. 17.) autó-villamossági szerelőt keres, aki a hálózati szerelésben is járatos. Jelentkezési hely: a vállalat Budapest XVIII., Gyömrői u. 93—95. sz. alatti levő géptelepe.

Jól rajzoló fiatal mun- felvételre

Gárdonyi Színház vendégjátéka. Salacrou: A föld gömbölyű tragikomédia 10 képben.

Karbantartó műhelyünkbe felvesznek esztergályos szakmunkást, ki lakatos munkát is elvégez, valamint raktári kiadót. Gyapjúforgalmi Vállalat, VI., Révay u. 12. Telefon: 124—387/187.

Építésvezetőt, mérnöki vagy technikust képesítéssel és építőipari technikust keres építőipari szövetkezet. Jelige „Komoly munkaerő 1479", Felszabadulás téri hirdetőbe.

A Tempó Szövetkezet felvesz gyakorlott gépírónőket, taxigépírókat, valamint csökkent munkaképességű igazolással rendelkező havi 160 órás taxigépírónőket. Jelentkezés: Budapest VII., Almási tér 16. Tempó Szövetkezet leíró helyiségében reggel 10—délután 3-ig. Telefon: 425—240.

Kőműves, festő, ács, tetőfedő szakmunkásokat és segédmunkásokat állandó budapesti munkára, azonnali belépésre felveszünk. Munkásszállás nincs. Jelentkezés: Bp. VIII., Aurórа utca 23. Munkaügy.

FELHÍVÁS

Kérem azokat a szemtanúkat, akik 1932. aug. 5-én 21.50-kor a Hungária körút és Kacsóh Pongrácz út kereszteződésénél történt balesetnél jelen voltak. Jelentkezzenek a 403—033 telefonszámon, 5 órától.

OKTATÁS

Matematikát, fizikát, ábrázolót, mechanikát, középiskolásokkal, levelezőkkel korrepetál gépészmérnök. 356—724.

Gépírásgyakorlás, helyesírás, könyvelés, német, latin tanítás, beszédhibajavítás. Telefon: 402—443.

Matematikára tanít, vizsgára előkészít középiskolásokat, levelezőket vegyészmérnök. 161—955.

Angolul, németül, magnetofonnal gyorsan tanítok. Telefon: 220—577.

Angliában évekig működött mérnök angol oktat bevált módszerrel, tökéletes kiejtéssel. Telefon: 122—490.

Német, angol nyelveket tanít külföldön végzett diplomás. 459—033.

Gyermekellátást, korrepetálást vállal pedagógus sajátjai mellett, belvárosi központi fűtéses lakásban. 184—698.

Kémiát középiskolásokkal korrepetál gyetemista lány. (Tel.: 183—155). V., Irányi utca 21. II. emelet 1.

Angolul, olaszul bevált módszerrel tanítok. Corvin mozinál. Telefon: 138—749.

Német, francia oktatás a Madách térnél minden fokon. Egész nap. Telefon: 164—967.

Nyelvtanár németül, oroszul, angolul tanít felnőtteket, diákokat. Egyetemi vizsgákra előkészít. 387—089.

BÚTOR

Modern cseresznyefa garnitúra olcsón eladó. 125—042.

Eladó privátnak: biederneier ónvizett könyvállvány, asztalkák, garnitúra, székek, szekrény; Mária Teréziа sublód, szőnyeg, brokátok stb. Tel.: 388—055.

Ágyából rekamié, szekrényéből kombinált szekrényt készítek. Javítást, fényezést vállalok. Palotás asztalos. Bp. VII., Kertész u. 23.

Lakásfelosztásból kárpitozott és egyéb bútorok, mindenféle lakberendezés, konyhaeszközök privátnak eladó. V., Bajcsy Zs. 24. III/9. 312—847.

Reprezentatív tizenkét személyes ebédlő eladó. Érdeklődés esti órákban: 382—034.

Cseresznye hálló eladó. 5000.— Ft. Naponta 18—20 között. 317—168.

Hagyatékból különböző bútorok eladók. Érdeklődni vasárnap XIII., Visegrádi 59. Láng.

Uriszobabútor, ébenfa modern kombinált szo-

Hálószobabútort, rekamiékat, kombináltakat, háromajtóst, konyhabútort, lakásfelosztást, készpénzért megvásároljuk. 427—394.

Konyhabútor 500 forintos havi részletre. Népszínház 24. Asztalosnál.

Rekamiék, fotelok, székek legolcsóbban fizetési kedvezménnyel kaphatók. Vágó kárpitosnál. VI. ker. Szív u. 28.

Veszek szoba, konyhabútorokat, szekrényeket, rekamiét, fotelokat, ágyakat, hagyatékot. 315—061.

Figyelem! Vennék hálószobát, kombináltat, garnitúrát, rekamiét, hagyatékot. Hívjon, jövök. Telefon: 316—822.

Dunyhát, párnát, hagyatékot veszünk. 131—597, vagy 138—342. Azonnal megyünk.

Figyelem! Mindenféle bútort, hagyatékot, ágytollat, ruhaneműt, lakásfelosztást veszek. 315—032.

Telefonáljon! Vásárolok hálószobabútort, kombinált bútort, rekamiékat, páros szekrényt, hagyatékot, lakásfelosztást. 35—21—94.

Veszek használt bútorokat, rekamiét, fotelokat, tolkat, ruhaneműt, hagyatékot — Ruhamot. 225—046.

Rekamié, fotel, szék, részletfizetéssel eladó. Kárpitos VIII., Baross utca 77.

Széles szelon, legmodernebb rekamié, minőségen felüli, kedvezménnyel elvihető. VIII., Kiss József u. 13. (Rákóczi útnál).

Veszek hálószobát, hagyatékot, hibás rekamiét, kombináltat, ágytollat, varrógépet, ruhaneműt, ámlomot. 404—759.

Kombináltat, ágytollat, hálót, rekamiét, fotelokat, hagyatékot, felosztalott háztartást veszek. Azonnal jövök. 135—388.

Veszek kombináltat, rekamiét, hagyatékot, hálószobabútort, tollat. Hívásra jövök. 335—255.

Veszek hálót, kombináltat, rekamiét, szekrényeket, ruhaneműt, tollat, hagyatékot, ámlomot. 13—48—69.

Bútorvétel. Hagyatékot, hálószobát, kombinált szekrényt, rekamiét, felosztalott háztartást veszek. 336—027.

Hívjon! Hagyatékot, kombináltat, hálót, ruhaneműt, tollat, mindent veszek! 267—671.

Hálószobát, kombináltat, rekamiét, ruhaneműt, tollat, hagyatékot, felosztalott háztartást készpénzért veszek. Hívásra azonnal jövök. 130—755.

Mindenféje használt bútort, tollat, hagyatékot, lakásfelosztást, ámlomot veszek. 135—708.

Bútorvétel: hálószobabútort, kombináltat, rekamiét, hagyatékot, ágytollat, lakásfelosztást, varrógépet veszek. Azonnal fekeresem. 329—197.

Egészen új kombinált szekrény betegség miatt eladó. Bp. XV., Mezőhegyes u. 88.

Kétszemélyes rekamié kitűnő állapotban és két fotel olcsón eladó. Megtekinthető 3—7-ig. VI., Izabella 90, fszt. 2.

Különféle szekrények kárpitozott bútor Zephir kályha eladó. 312—267. 10—14 óra között.

Antik bútorok, kétszemélyes barokk franciaágy, intarziás szalonbútor, íróasztal, két gyönyörű könyvszekrény, fotelek privátnak eladók. Érdeklődés: 382—034 este 7—8 között.

Szekrény háromrészes, polcos, masszív, sötétszínű eladó. Telefon: 257—386.

2 személyes rekamié **2** db fotel eladó. XII., Nagyenyed u. 5. V. 1.

Kombinált szekrény igényesnek priváttól eladó. VI., Lenin krt. 64. Berendi.

Duplazárás, redőnyös íróasztal eladó. V., Bajcsy Zs. út 76. I. 1.

Beépített konyhabútorok és gardróbszekrények készítek. Balaskó, VIII., Somogyi Béla út 23/a. Telefon: 331—196.

Kétszemélyes rekamié sürgősen eladó. Egész nap: Majakovszkij 77. Házfelügyelő.

Rekamié kétszemélyes

Borka Sauda

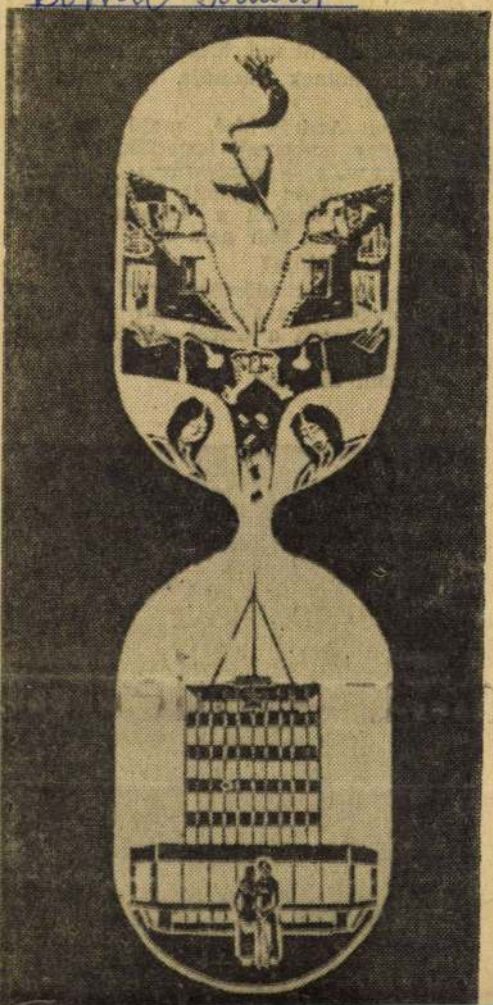

művelők.

Mi lett azokkal, akiknek a nevét az imént elsoroltam? Vasi Károly mindenkit ismer, mindenkiről tud, hiszen a szövetkezeti boltban, aminek vezetője, megfordul az egész község.

— Pamli András bíró, majd tsz-elnök volt. Kemény embernek ismertük, kár hogy írástudatlan volt — magyarázza. — Emlékszem egyszer aláírt valamit. Ideadta, aztán visszakérte: A végéről a kacskaringót lehagytam! mondta. Már nem él.

— És a családja?

— Egy fia termelőszövetkezeti tag, egy másik Budapesten szakszervezeti funkcionárius, Ilonka lánya a Gávai ÁFÉSZ elnökének felesége.

— Pamli Mátyás?

Borka Sándor: Harmine év.